ANN-HELÉN LAESTADIUS

Çeviren: Yonca Mete Soy

ÇALINAN

İş Bankası Kültür Yayınları

2. baskı

Genel Yayın: 6053

ANN-HELÉN LAESTADIUS

Ann-Helén Laestadius 1971'de Kiruna, İsveç'te doğdu. Yazar Sami ve Tornedalya kökenlidir. Bir genç yetişkin romanı olan ilk kitabı 2007 yılında yayımlandı. 2016 yılında *Ten Past One* adlı kitabıyla En İyi Genç Yetişkin ve Çocuk Romanı kategorisinde İsveç'in prestijli edebiyat ödüllerinden August Ödülü'ne ve Norrland's Edebiyat Ödülü'ne layık görüldü. Yetişkinler için yazdığı ilk roman olan *Çalınan* 2021 yılında yayımlandı ve kısa zamanda okurların beğenisini kazanarak ulusal bir çoksatara dönüştü ve 24 dile çevrildi. *Çalınan* aynı yıl içinde Yılın Kitabı Ödülü, Adlibris En İyi Roman Ödülü ve İsveç Kitapçı Çalışanları Birliği Ödülü'ne layık görüldü. Yazar halen Stockholm'ün kuzeyinde Solna'da ailesi ile yaşamaktadır.

YONCA METE SOY

1978 yılında İstanbul'da doğdu. İlk ve ortaokulu Stockholm'de, lise eğitimini Kadıköy Anadolu Lisesi'nde tamamladı. Yıldız Teknik Üniversitesi Kimya Mühendisliği bölümünden mezun oldu; ancak çocukluğundan beri ilgi duyduğu dil ve edebiyat, peşini hiç bırakmadı. Yeditepe Üniversitesi Karşılaştırmalı Edebiyat bölümünde yüksek lisans tezini yazıyor; ayrıca aynı üniversitede yarı zamanlı İngilizce okutmanı olarak çalışıyor. İngilizce ve İsveççeden çeviriler yapan Soy; John Ajvide Lindqvist, Arne Dahl, Malin Persson Giolito, Caroline Eriksson, Tove Jansson, Simon Stålenhag, Bim Eriksson gibi yazarların eserlerini Türkçeye kazandırdı. Evli ve ikiz oğulları var.

ÇALINAN
ANN-HELÉN LAESTADIUS

ÖZGÜN ADI
Stöld

Copyright © Ann-Helén Laestadius, 2021
Bu kitabın telif hakları Ahlander Agency aracılığıyla alınmıştır

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2021
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR
BAŞAK GÜNTEKİN

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
MUSTAFA AYDIN

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM MART 2024, İSTANBUL
2. BASIM HAZİRAN 2024, İSTANBUL

ISBN 978-625-429-722-9

BASKI
MATSİS MATBAA A.Ş.
Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No:51
Kobi İşmerkezi Sefaköy-Küçükçekmece/İstanbul
Tel. (0212) 624 21 11
Sertifika No: 75309

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91 Faks (0212) 252 39 95
e-posta: info@iskultur.com.tr
www.iskultur.com.tr

ÇAĞDAŞ DÜNYA EDEBİYATI DİZİSİ - 17

ÇALINAN

ANN-HELÉN LAESTADIUS

İsveççe aslından çeviren:
Yonca Mete Soy

Roman

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

1. BÖLÜM

DÁLVI, KIŞ, 2008

1

Okta[1]

Elsa arkasına bakmadan sırtını dikleştirip kendini ritme kaptırmaya çalıştı. Ancak yine de yoldan şaşmadığından emin olmak için arada bir kayaklarına göz atması gerekiyordu. Aslında dışarısı yola çıkmak için biraz fazla karanlıktı ama o yerinde duramamıştı.

Yanakları rüzgârdan buz kesmişti. Gözucuyla bakınca koyu renkli bir tutam saçının beresinden dışarı fırlayıp gümüş grisine döndüğünü gördü. Kirpikleri bile renk değiştirmişti. Gözlerini kırpıştırmasıyla ayazı hissedebiliyordu. Bu bambaşka birine dönüşmek gibiydi.

Gölün yüzeyi ev, komşular, kuzenler ve rengeyiği ağılı arasında gidip gelen yol boyunca kar motoru izleriyle doluydu. Elsa yoldaki en geniş kar motoru izini takip etti. Kendini tam anlamıyla ritme kaptırmıştı artık, kayakları ayaklarının altında hışırdıyordu. Dokuz yaşındaydı: Koca kız olmuştu artık. Bunlar kendi kayaklarıydı. Mattias'ın eskileri değil.

Güçlü kollarıyla batonlarını sertçe saplayıp uzun sıçrayışlarla kaydı. Evinin birazdan arkasında küçücük bir nokta halinde gözükeceğini biliyordu. Göl yerini ormana bıraktı ama Elsa hiç korkmadı. Hiçbir zaman korkmazdı çünkü nerede olduğunu çok iyi bilir, evin yolunu da her zaman bulurdu. Yine de gölden çok uzaklaşmazdı. Ama artık büyümüştü.

---

1 Kitapta bölümleri gösteren sayılar Sami dilinde de verilmiştir. (ç. n.)

Ocak ayının başlarında güneş onlara yeniden yüzünü göstermişti. Ancak gösterir göstermez de ardında pembe bir ışıltı bırakarak yine ortadan kaybolmuştu. Bugünse bulutlar gün ışığını beklediğinden erken yutmuştu, ancak zifiri karanlığın çökmesine hâlâ biraz zaman vardı. Elbet karanlık çökmeden yetişecekti. Kar köknar ve huş ağaçlarında birikmiş, dallarını eğmişti. Hepsi Elsa'nın karşısında reverans yapar, onu evinin girişinde karşılar gibiydi. Gümüş rengi, buz tutmuş saçlarına ve yeni kayaklarına rağmen onu nasıl da tanıyabilmişlerdi?

Rengeyiklerinin seslerini duyunca kaskatı kesilmiş yorgun bacaklarına rağmen daha hızlı kaydı. Soluğunun hızlanmasıyla soğuk boğazını yaktı. Kurumuş dudaklarını yalamamalıydı yoksa kızarıp çatlarlardı. Kan tadını sevmiyordu.

Bu saatte orada kimse olmazdı, bunu biliyordu. Annesi, babası ve Mattias evdeydiler. Henüz rengeyiklerinin beslenme vakti gelmemişti, ama Elsa onlara sürpriz yapacaktı; yemleri hazırlayacak, çuvalları dışarı sürükleyecek ve hatta içeri girip birazını serpiştirecekti. Rengeyikleri hiç korkmadan yanına gelip etrafında toplaşsınlar diye elindeki rengeyiği likenini uzatacaktı.

Çalıştırılan bir kar motorunun sesiyle birden durdu; tam bir hayal kırıklığı. Demek buraya gelen ilk kişi o değildi. Kar motoru boşta çalışıyordu. Batonlarıyla sessizce kendini geriye ittirip bir çam ağacının gövdesine tutunup dikkatlice öteye baktı.

Bu oydu.

Adamın adını asla ağzına almazdı.

Adamın ağzında, gergin dudaklarının arasında yumuşak tüylü bir şey vardı, elinde de kanlı bir bıçak. Elsa batonlarını birden öyle bir sıktı ki eldivenlerinin içindeki buz kesmiş parmak eklemleri sızladı.

Adam kulak parçasını ağzından çıkarıp kirli, yol yapımında çalışan işçilerin giydiklerine benzeyen sarı pantolonunun cebine soktu. Kar motorunun farlarının önünden geçerken üzerindeki geniş reflektör şeritler parlıyordu. Ölü geyik ağılın hemen dışında çitin dibinde yerde yatıyordu. Adam

eğildi... Onu yanında mı götürecekti? Yoksa bu Elsa'nın rengeyiği miydi? Evet, ta kendisiydi. Onu alnındaki beyazlıktan hemen tanıdı, Nástegallu'ydu bu. Elsa'nın boğazını temizlemesiyle adam birden başını kaldırdı. Etrafı hızlıca ve ustaca tarayan gözleri onu hemen buldu. Kim bilir, belki de gümüş rengi saçlarıyla onu tanımazdı.

Bir hışımla Elsa'ya doğru yaklaşırken küfürler savuruyordu. Dilini üstdudağın içindeki tütünün üzerine bastırmıştı.

Sonra sırıtarak Elsa'yı işaret etti ve sessiz kalması için işaretparmağını ince dudaklarına götürdükten sonra elinin kenarını boğazının bir ucundan bir ucuna sürükledi. Ölüm. Elsa bunun ölüm demek olduğunu biliyordu.

Adam kar motoruna geri döndü. Pantolonunun cebinden siyah eldivenlerini çıkarıp bacağını motorunun üzerinden savurdu. Cebinden çıkanın sadece eldivenleri olmadığının farkında değildi. Fırlayan tüylü küçük kulak parçası havada savrulup karın üzerine düştü. Kulağın üzerindeki damga yavrunun onların rengeyiği sürüsüne ait olduğunun kanıtıydı.

Adamın gaza basmasıyla birlikte havaya egzoz kokusu ile beraber, tanımlayamadığı Elsa'nın burnunu kırıştırmasına sebep olan başka bir şey daha yayıldı.

Titreyen bacaklarla kayarak ilerledi, eldivenlerini çıkardı ve kulağı eline aldı. Üzerindeki karı temizlerken eline kan bulaştı. Kulak bütün değildi, adam sadece damganın olduğu en dış kısmı kesmişti.

Çitin orada yatan ölü hayvana baktı. Daha fazla yaklaşıp onun kendi rengeyiği olduğunu doğrulamak istemiyordu. Ama bunu yapmalıydı.

Evet, Nástegallu'ydu. Kulakları olmasa da gözlerinin ortasındaki beyaz leke ve o alışılmadık derecedeki uzun bacaklarıyla o olduğunu biliyordu. Kan, yumuşak tüylerinin üzerinde damlalar halinde leke bırakmıştı. Ait olduğu yeri gösteren damgası eksik olsa da o Elsa'nın rengeyiğiydi. Elsa ne ağlayabildi, ne de bağırabildi. Başında günün birinde o adamı öldüreceğini haykıran korkutucu bir uğultu vardı.

2

Guokte

Annesiyle babası Elsa'nın tepesinde bir şeyler fısıldaşıyordu. Elsa'yı battaniyeye sarıp kar motorunun kızağına yatırmışlardı. Kayakları rengeyiği postunun altındaydı. Kimse Elsa'nın kayaklarla ağıla kadar onca yolu nasıl gidebildiğini düşünmüyor, o konuda tek kelime etmiyordu. Elsa gözlerini kapadı, yüzüne düşen kar taneleri anında eriyordu. Saçlarındaki gümüşi buzlanma kaybolmuştu. Yeniden kendisiydi.

Enná ve *Isa*, yani annesi ve babası onu rengeyiğinin yanı başında otururken bulmuştu. Ona neler olduğunu sormuşlardı ama Elsa dilini yutmuş gibiydi. Eldiveninin içindeki küçük kulak parçasını sımsıkı tutuyordu. Üzerindeki kan kuruyup sertleşmişti ama tüyleri de bir o kadar yumuşaktı. Elsa bunu onlara göstermedi, öfkeli bir şekilde "o pisliğin" bir kulağın tamamını ve diğer kulağın yarısını aldığından bahsettiklerinde bile göstermedi. Bazen yırtıcı bir hayvan tarafından parçalanan veya arabayla ezilen rengeyiğinin sahibi olduğunuzu kanıtlayabilmek için kulaktaki bu damgaya ihtiyaç duyulduğu olurdu. Ama o bu kulağı kimseye vermeyecekti. Nástegallu'su ölmüştü.

Annesi yanına oturup onu kendine doğru çekti. Elsa onun ağladığını biliyordu. *Enná* hep ağlardı. Sakinliğini korumaya çalışmış, eve girene kadar kendini tutmuş, onu kimsenin duymadığını sandığı yatak odasına kapanana kadar beklemişti.

Babası ile Mattias, Elsa'nın rengeyiğiyle özenle ilgilendiler. Hava epeydir karanlıktı, Elsa yaptıkları her şeyi göremiyor ama mırıldanmalarını duyuyordu.

"Elsa onları görmüş olmalı, yoksa rengeyiğini de alıp götürürlerdi," dedi Mattias.

"Yok, yok. İstedikleri şey sadece öldürmek ve bunu gördüğümüzden emin olmak."

Babası elinde el feneriyle kar motorunun izini takip etmeye çalıştı. Elsa adamın hangi yöne gittiğini ve hangi motor izinin ona ait olduğunu gösterebilirdi ama kolunu kaldıramıyordu. Elindeki kulak onu adeta tutuyor, kolunu aşağı çekiyordu. Ölüm işaretini görmüş ve ciddi olduğunu anlamıştı.

Işık huzmesi kar yığınlarının, bodur ağaçların ve kar motoru izinin üzerinde dolaşıyordu. Babası eğilip telefonuyla bir fotoğraf çekti; hatta pek çok fotoğraf çekti. Rengeyiğini yerinden oynatmadan önce onun da fotoğrafını çekmişlerdi. Elbette polisi aramışlardı ama gece vakti kimsenin gelmeyeceğini biliyorlardı.

"Artık gitmeliyiz, Nils Johan. Elsa üşüyor," dedi annesi.

Elsa üşümüyordu ama içi titriyordu. Annesi ona sımsıkı sarılıp vücudunu sıkıca ovaladıysa da pek işe yaramadı.

Babası gaza öyle sert bastı ki kızakta birden geriye doğru savruldular. Mattias kar motoruyla önlerine geçti. Kar yığınlarını geçip, kükreyen motoruyla ormanda ilerledi. Elsa kızgın olduğunu biliyordu. Mattias'ın kızgın olduğu kar motorunun sesinden anlaşılırdı hep. Çok geçmeden motorunun kırmızı arka farları gölün ötesindeki iki noktadan ibaret kalmıştı.

Rengeyiği postunun altını eliyle yoklayarak kayaklarını buldu. Pürüzsüz yüzeylerine dokundu. Bir daha asla ağıla kadar kaymayacaktı.

3

Golbma

Mattias bütün akşam türlü bahanelerle Elsa'nın odasına girip girip çıktı. Elsa'nın gözü de *Stuoraviellja*'da yani abisindeydi. Elsa'dan yedi yaş büyüktü. Ne çocuktu ne yetişkin. *Áhkku* onun için *gasku* yani arada derdi. Büyükannesinin her duruma uygun bir sözü vardı ama sadece Sami[2] dilinde. Ona kalsa, İsveççe kelime dağarcığı yetersizdi. Ancak bazen sözlerine İsveççe karıştırmaya mecbur kalırdı.

Büyükler Mattias'ın annesine benzediğini söylerlerdi; onun gibi uzun ve hayli iriydi. Ancak Elsa'ya göre çocuk suratlıydı. Annesi ile Mattias aynı koyu saç rengine ve aynı göz yapısına sahipti ama Mattias'ın bakışları daha keskindi.

Mattias, Elsa'nın odasının köşesindeki dolabın içine daldı ama ne aradığını söylemedi.

"Onu gördün mü?" diye sordu arkasını dönmeden. "Robert Isaksson muydu?"

Elsa kulak elinde, yorganın altında yatıyordu. Çok sıkı tutamıyordu çünkü o zaman eli terliyor, kulak canlılığını ve yumuşaklığını yitiriyordu. Yine de elini serbest bırakmaya cesaret edemiyordu.

---

2 Norveç, İsveç ve Finlandiya'nın kuzey kesimleriyle Rusya'nın Kola Yarımadası'nda yaşayan yerel halk. Samiler aynı zamanda "Lapon" veya "Lapyalı" olarak da adlandırılmışlardır fakat giydikleri rengarenk giysilerden esinlenerek kullanılmaya başlanan ve yama anlamına gelen "lapp" kelimesinden türetilen bu kelime aşağılayıcı bir ifade olarak algıladığından yerel halk tarafından reddedilmektedir. (ed. n.)

"Konuşman lazım yoksa delirdiğini sanıp seni hastaneye yatırırlar."

Mattias odada endişeli bir rengeyiği gibi tepinip duruyordu. *Áhkku* odanın sıcaklığını artırdığından Elsa yorganın altında terliyordu. *Áhkku*, birine sarılmak için kollarını kaldırmakta zorlanıyordu, ona göre dip dibe olup birbirine sarılmaktansa ortamı ısıtmak her derde devaydı. Karşılık vermeyen birine sarılmak garipti ama Elsa yine de ona sarılır, büyükannesinin kollarını durmaları gereken yerde tutmasını sağlardı. Böyle zamanlarda büyükannesinin parmaklarını mahcup bir şekilde sırtında dolaştırdığını hissederdi.

Kimse buldukları yavrunun Elsa'nın daima kemerinde taşıdığı çakıyla damgaladığı rengeyiği olduğuna dair bir şey söylememişti henüz. Parmaklarıyla kulaktaki kesiği okşadı. Damgayı, Elsa'ya, onlara, aileye ait olan o damgayı zihninde çizip gözünün önüne getirebiliyordu. İşaretparmağını kesiğin kenarında gezdirdi; bu damgayı yapmanın ne kadar zor olduğunu hatırladı. Aslında daha büyük yuvarlak bir kesik yapmak daha kolay olurdu, tıpkı kulağın dış ucunun neredeyse bir santim aşağısından atılan kesik gibi.

Aslında Mattias'a gördüklerini anlatmayı gerçekten istiyordu ama aptalca bir şey yapacağından emindi. Okul çağında da durum hep böyleydi. Amacı kendini korumak olsa da bunu kimse umursamaz ve sonuçta yine o suçlanırdı. *Áhkku*'ya göre Mattias tıpkı o yaşlardaki *Áddjá* gibiydi. Büyükbabası da okul bahçesinde kavgaya karışırdı. Ama Mattias yetişkin bir adamı asla yenemezdi, *o adamı* ise asla. Adam uzun boyluydu; herkesten daha uzun. Geniş omuzları ve kocaman elleri vardı.

Mattias parmak uçlarıyla saç diplerini ovuşturarak odanın içinde volta atıyordu.

"Sadece başını salla yeter, *unna oabba*.[3] Salla ki o herifin yaptığını anlayayım."

---

3 (Sam.) Küçük kız kardeş. (ç. n.)

Elsa başıyla yanlışlıkla onaylamamak için sabit durmaya çalıştı. Her ihtimale karşı gözlerini kapadı. Ama bu Mattias'ı kızdırdı. Elsa abisinin homurdanmasını duyunca yeniden gözlerini açmanın daha iyi olacağını düşündü.

Galiba bir daha konuşamayacaktı, öyle hissediyordu. Kelimeler telaffuz edilmeye bir daha izin vermeyeceklerdi sanki. Bu onu korkuttu, okulda konuşabilmek onun için önemliydi. Boğazını temizleyerek biraz konuşmayı denedi. Mattias gözlerini anında ona kilitledi. Elsa onu hayal kırıklığına uğratmak istemiyordu ama öte yandan ölümüne sebep olmak da istemiyordu.

"Oraya tek başına giderken aklından ne geçiyordu?" diye çıkıştı Mattias sonunda.

Elsa sertçe yutkunup başka şeyler düşünmeye çalıştı.

4

Njeallje

O akşam babası Elsa'nın odasının kapısını hafifçe araladı. Elsa gözlerini kapadı, uyur gibi sakince nefes alıp vermeye başladı. Gelenin babası olduğunu anlamış, onu ayak seslerinden tanımıştı. Babası kapıyı yavaşça arkasından kapasa da gıcırdamasına engel olamadı.

Kapının arkasından kimsenin sesi gelmeyince yatağında doğrulup gözlerini karanlığa alıştırmaya çalıştı. Sırtına yapışan geceliğini üzerinden çıkardı. Sessizce yataktan kalkıp, göle bakan pencereye doğru parmak ucuyla yürürken tüyleri diken dikendi. Sert esen rüzgâr gölün etrafını çevreleyen evler arasında uğulduyordu. Köyün tepesindeki sokak lambası bozulmuştu. Işığı yanıp sönüyordu. Belediye, bundan böyle evlerinin önünden geçen yoldaki hiçbir lambanın yanmamasına karar vermişti. Elsa'nın duyduğu tek açıklama bunun onlara pahalıya mal olduğuydu. Bu yüzden sadece köyün daha kalabalık nüfuslu olan kısmı aydınlatılmıştı. Onların tarafı, yani gölün en uzak yakasındaki ışıklar sönüktü. Hal böyle olunca Elsa'nın babası evin etrafına bahçeye biri girdiğinde kendiliğinden yanan bir aydınlatma düzeni kurmuştu. Elsa, dışarıdaki karanlıktan korktuğu zamanlarda gizlice evin ön basamaklarına çıkardı. O zaman projektör lamba tüm bahçeyi aydınlatır ve kimse bir yere saklanamazdı.

Evleri büyük değildi, Elsa ve Mattias'ın kendi odaları, anne ve babalarının kendi yatak odaları vardı, ancak babası

çoğunlukla oturma odasında, her sabah yuvarlayıp kaldırdığı yer yatağında uyurdu. Elsa, odasından babasının horladığını duyabiliyordu. Olur da gece uyanıp horlamasını duymazsa korkar, kendini kalkmak zorunda hissederdi. Kimi zaman, gecenin bir vakti de olsa babasını elinde bir fincan kahveyle ocağın başında görürdü. Yüzü kül rengiydi, kirli sakalı kül rengine dönmeye başlamıştı, toptan kül rengine döndüğü söylenebilirdi.

Áhkku ve *Áddjá* hemen yandaki evde oturuyordu. Elsa burnunu pencereye dayayınca evlerini kısmen de olsa görebiliyordu. Onların evi de küçüktü. *Áhkku*'nun anlattığına göre rengeyiği çobanlarının daimi ikametine izin verildiği ellili yıllarda devlet tarafından inşa edilmişti. Elsa "daimi ikamet" kelimesinin anlamını bilmiyordu ve bunu söylediğinde *Áhkku* dayanamayıp açıklamıştı. Aslında Elsa'nın yanında böyle şeyler konuşulmasını istemiyorlardı pek ama duymuştu işte bir kere.

Áddjá evini yumurta sarısına boyatmıştı. Aslında evi büyütmek de istemişti ancak inşaat izinlerini elinde tutan kasabadaki görevliler buna izin vermemişti. Bu yüzden kendi imkânlarıyla aynı renkte küçük bir kulübe yapmıştı ve sık sık orada uyuyordu. Elsa durup düşündüğünde pek çok yetişkinin aslında birlikte uyumadığını fark etti. Ama sonuçta babalar rengeyikleriyle beraber uzun süreliğine evden ayrı kalıyorlardı.

Evlerin arasında et tütsüledikleri ahşap bir *goahti* vardı. Et parçaları daha sonra açık havada kuruması için ahşap çadırın çatısının tepesinde çelik tellerin üzerine uzun sıralar halinde asılırdı. Sonuçta yiyeceği *goike bierguyu* düşününce Elsa'nın ağzı sulandı. Evlerinin bahçelerinde arazi araçları, çekiciler, iki araba, iki kar motoru ve kulübenin yakınlarında, brandanın altında, artık satılması gereken külüstür, başka bir kar motoru vardı.

Áhkku ve *Áddjá*'dan sonra onlara en yakın oturan komşuları, bahçelerinin "savaş alanına benzediğini" söylemişti.

Elsa, bir keresinde, "Laponların bahçesi" dediklerini duymuştu. Komşular çimleri düzenli biçmeyi ve çiçek dikmeyi seviyorlardı. Sessizliği seviyorlardı, bu yüzden köpekleri Gabo'nun havlaması onları daha da aksileştiriyordu. Ama köpekler havlardı, bunu herkes bilirdi. Gabo'nun o anda odasında olmasını diledi Elsa, böylece burnunu tüylerinin arasına gömebilirdi. Onu ağıla giderken yanında götürmeli, adamın üzerine salmalıydı.

Gabo değişik ırkların karışımı olan dişi bir köpekti ama Avustralya çoban köpeğinden gelen genleri baskındı, sahip oldukları en iyi çoban köpeğiydi. Tehlikenin kokusunu kilometrelerce uzaktan alabiliyordu.

Elsa yüzünü pencereye yasladı, rüzgârın evin duvarlarına vurduğunu hissedebiliyordu. Belki de onları bir yerlere taşımak, uzak diyarlara uçurmak istiyordu.

Mutfaktan gelen mırıltıları duyunca usul usul kapıya doğru gidip kulağını soğuk beyaz yüzeyine dayadı.

"Bu gece nöbetleşerek kalacağız ağılda," dedi babası keskin bir ses tonuyla. Telefonda genellikle bu ses tonuyla konuşurdu.

"Geçen her saniyede kahrolası izler uçup gidiyor, polis de her zaman olduğu gibi gelmeye vaktimiz yok diyor," dedikten sonra bir an duraksadı. "Bugünün pazar olduğunu biliyorum ama polis ne zamandan beri pazar günleri çalışmıyor?"

Derken sessizlik oldu ve babası birden alçak sesle konuşmaya başladı. Elsa söylediklerini kopuk kopuk duyabiliyordu.

"Elsa'nındı... Buldu... Kulakları yoktu... Şoke olmuştu."

Elsa'nın yanakları kızardı. İlk defa biri onun rengeyiği olduğunu söylemişti. Sanki onun rengeyiği olduğunu anlamamasını dilemişlerdi. Ama o biliyordu tabii ki. Dokuz yaşındaydı. Kendi rengeyiğini tanımıştı.

Babası adamın adını söyledi. Robert Isaksson. Elsa'nın tüyleri anında diken diken oldu.

"Hayır, Elsa onu görmemiş."

Elsa yorganın içine girip, yeni, onu uyutmayacak derecede rahatsız edici, sert nevresimi sımsıkı kavradı. O kimseye yalan söylememişti. Susmak yalan söylemek değildi. Tek yapması gereken susmaktı.

5

Vihtta

Mutfak kahve ve ıslak köpek kokuyordu ama Gabo yine bahçedeydi. Elsa, mutfak masasında babasıyla Mattias'a katılırken esnememek için kendini zor tuttu. Annesi her sabah olduğu gibi yine masaya oturamadı. Akşam yemeklerinde de bir türlü oturamazdı. Ama yine de durumu ocağın başından ayrılmayarak hep biraz daha *suova*[4] kızartan veya patateslerin pişip pişmediğini çubukla kontrol eden *Áhkku* kadar kötü değildi.

Elsa ne zaman oturmasını söylese, "Geldim," diye cevap verirdi.

Ama asla zamanında gelemez, nihayet oturduğunda ise diğerleri çoktan yemeklerini bitirmiş olurdu.

Şimdi ise geçen hafta pişirdiği ekmeği bulmak için buzluğu karıştırıyordu. Ocakta, kahve demliği huzursuz edici bir şekilde ötüyordu. Babası ağzından sarkan, üzerindeki peynir dilimi düşmek üzere olan sandviçle hızla ayağa kalkıp demliği kenara koydu. Annesi babasına öfkeli bir bakış attı, bu konuda çok iyiydi. Bu sabah masadaki herkes birbirine bakış atıyordu. Babası nerede yanlış yaptığını anlamaya çalışarak şaşkın bir şekilde başını salladı. Erkekler pek anlamazdı böyle şeyleri. *Áhkku*, Elsa'ya sık sık öyle derdi. *Áhkku*'nun kızgın bakış atmada üstüne yoktu. Her konuda Elsa'nın annesinden bir parça daha güçlüydü. Öyleydi işte.

---

4 (Sam.) Rengeyiği eti. (ç. n.)

"Benimle karakola geliyorsun," dedi babası, kısa ve net bir şekilde.

Elsa, tam süt içmek üzereyken dondu kaldı, babasına baktı. Tıraş mı olmuştu? Gözlerinin altı mosmordu ve içi kızarmıştı ama çenesi pürüzsüzdü, neredeyse parlıyordu.

"Neden?"

"Rengeyiğini nerede bulduğunu onlara anlatmalısın."

Elsa babasına ters ters baktı.

"Evet, doğru, sana ait olan rengeyiğini," diye açıkladı babası. "Ben sadece yaşadıklarını anlasınlar istiyorum. Belki gördüğün birileri de olmuştur? Hmm..?"

O noktada nefessiz kaldı. Elsa'nın gözlerinin içine daha fazla bakamadı.

"Bu sefer rengeyiğini sırf bize sataşmak için öldürdüler. Polis aradaki farkı anlamayacak. Bunun bizim için para meselesinden ibaret olduğunu sanacaklar! Tabii, rengeyiğinin bizim olduğuna inanırlarsa." Mattias'ın sesi titredi. Ağlayacağından değil, öfkeliydi. Elsa ona bakmaya cesaret bile edemedi.

"Yeter!" diye çıkıştı babası. "Şimdi değil." Elsa'ya doğru başıyla hafifçe işaret etti.

"Ama bu doğru!" Mattias meyve suyu bardağını elinde dengede tutarak ahşap sandalyede ileri geri sallanıyordu.

Elsa'nın annesi tereyağını kaldırdı, peyniri plastik poşete sardı ve peynir bıçağını lavabonun içine bıraktı. Süt ve meyve suyu kutularını kaldırıp masadaki kırıntıları sildi ve kendisi ve Elsa'nın babası için kahve fincanlarını çıkardı.

Elsa sütünü ağır ağır yudumlarken polise yalan söylemenin ne kadar yasadışı bir şey olabileceğini düşündü. Hapishaneye girecek kadar mı yasadışıydı yoksa daha mı az? Mattias'a göre polisler onlara hep yalan söylüyordu, öyleyse Elsa neden söylemesindi? Elsa, yatağının altına, kıyafetlerinin içine sakladığı kulak parçasını düşündü. Uyumadan önce onu bir süre elinde tutmuş, ancak annesinin onu her sabah uyandırdığını düşünerek yatağa, yanına almaya cesaret edememişti.

Duvar saatinin tik takları odada yankılanıyordu. Elsa'nın annesi sonunda masaya oturdu.

"Bence Mattias'ın bulduğunu söyleyelim. Elsa daha çok küçük."

Mattias sandalyenin ayaklarını gürültüyle yere vuracak şekilde öne eğilip meyve suyu bardağını sertçe masaya bıraktı.

"Kesinlikle! Benim bulduğumu söyleyelim."

Elsa iç geçirerek evlerinin önünden geçen anayola baktı. Keşke şimdi orada polisleri ve kaybettiği rengeyiğini düşünmeden Anna-Stina ile birlikte otobüs bekliyor olsaydı.

Annesi şakaklarını ovuştururken Elsa da koyu saçlarında ışıldayan beyaz saç tellerine baktı. Belki annesi de tıpkı ormandaki Elsa gibi başka biri olmak üzereydi. Çünkü artık onu gerçekten tanıyamıyordu. Sık sık ağlıyor ve onları daha çok azarlıyordu, çoğunlukla da tırsıp sinsice ortadan kaybolan Mattias'ı.

Annesine *rivgu* diyorlardı; kötü niyetli insanlar tarafından Sami olmayan kadınlar için söylenen bir sözdü bu. Elsa'nın annesi kasabalıydı. Kasabalı Marika'ydı o. Elsa bu *rivgu* saçmalığına inanmıyordu çünkü annesi Samice konuşabiliyor, geleneksel Sami kıyafetleri dikiyor, giyiyor ve rengeyiği çobanlığı yapıyordu. Ama bütün bunları Elsa'nın babası onunla evlenmeye karar verdiğinde öğrendiğini söylemişti.

"Kafasına koymuştu bir kere, yani bilirsin, baban kararlı olduğunda kimse fikrini değiştiremez," demişti annesi gülerek.

Elsa'ya aşkın nasıl bir şey olduğunu anlatmayalı uzun zaman olmuştu. Şimdilerde ortam biraz gergindi.

Elbette *rivgu* kelimesini her ağzına alan kötü niyetli değildi, nasıl söylediğine bakmak gerekirdi. Sadece kişinin köklerinin Sami olmadığını açıklamak için söylenmiş de olabilirdi. Çünkü kimin kiminle akraba olduğunu bilmek önemliydi.

Elsa'nın annesi ile babası evlenip Mattias doğduktan sonra *rivgu* meselesi de daha az konuşulur olmuştu. Annesi de artık geleneksel Sami kıyafetini giyebilirdi. *Áhkku* öyle de-

mişti ona. Elsa *rivgu* kelimesinden hiç hoşlanmıyordu. Annesi insanların bilip bilmeden konuştuğunu söylemişti.

"Sonuçta ben de bir Samiyim," diye fısıldamıştı Elsa'nın kulağına, uykudan önce ona yüksek sesle masallar okuduğu bir akşam.

Zaten aksini hiç düşünmeyen Elsa, sessizce annesini dinlemişti. Fakat annesi gizli bir bilgiyi sızdırmış gibi birdenbire dehşete kapılmıştı.

"Daha çok küçüksün," diye mırıldanmıştı.

"Hepimiz aynıyız," demişti Elsa kararlı bir şekilde.

Mattias'a göre, altı yaşından önce olan herhangi birşeyi hatırlamak imkânsızdı ama Elsa hatırlıyordu işte.

Şu *rivgu* kelimesini de köyde yoldan geçen, annesi hakkında konuşan birilerinden duymuştu. Eve gelip sorduğundaysa annesi dedikodusunu yapan kadınlara gülmekle yetinmişti. Ama bu gerçek bir kahkaha değildi, Elsa annesinin içten attığı kahkahasının sesini iyi bilirdi.

Yaklaşık aynı zamanlarda *Áhkku* ile *Áddjá*'nın aslında başka isimleri olduğunu, aynı şekilde anne tarafından büyükanne ve büyükbabasının da başka isimleri olduğunu anlamıştı, *Áhkku* ile *Áddjá* anne ya da baba tarafından olması fark etmeksizin aynıydı, ama İsveççede bunlar için farklı kelimeler vardı.

Elsa her zaman Samicede İsveççeden daha iyi olmuştu, bu yüzden komşu evde, yani büyükanne ve büyükbabasında konuşurken dili daha rahat dönüyordu. O zaman konuşmak ve istediğini söylemek kolay oluyordu. Kasabadaki anneanne ve dedesinin yanında zorlanıyordu. Okulda İsveççe konuşmaya alışmıştı. Sami okulu olmasına rağmen İsveççe konuşmayı tercih eden bazı sınıf arkadaşları vardı.

Babası yanında yüksek sesle boğazını temizleyince anılardan sıyrılmak zorunda kaldı.

"Elsa benimle geliyor. Yalan söylemeye başlarsak ve bu ortaya çıkarsa bir daha kimse bize inanmaz ve adalet yerini bulamaz."

Babası, annesinin tepkisini beklemeden kahve fincanını durulamak için aniden ayağa kalktı.

Mattias omuz silkip iç çekti. Annesi sırtı dönük duran babalarına baktı. Elsa yediği kahvaltının ağzına geldiğini hissetti. Arka arkaya yutkundu.

Babası yatak odasına gidince, annesi de kalkıp mutfaktan çıktı.

"Elsa! Odandan kötü kokular geliyor. Yine çantanda yarım meyve ya da ıslak havlu falan mı unuttun, bu ne böyle?" dedi annesi, hoşnutsuz bir şekilde kaşlarını çatmış geri dönerken.

Kulak! Muhtemelen kulak kokuyordu. Halbuki Elsa koku falan almamıştı.

"Evet, unutmuş olabilirim. Bakarım," diye mırıldandı.

Annesinin yatak odasına gittiğini gören Elsa önden koşarak odasına girdi. Evet, biraz kokuyor olabilirdi. Okuldan eve gelir gelmez kulağı kulübeye götürecekti. Orada doğru düzgün kururdu. İçine kolyelerini koyduğu küçük yeşil takı kutusunu çabucak boşaltıp kulağı içine koydu. Sonra kutuyu kitaplığına kaldırıp üstüne iki kitap koydu. Bu şekilde hiçbir kötü koku dışarı sızamazdı.

Elsa mutfağa geri döndü. Anne babasının yatak odasından öfkeli mırıltılar yükseliyordu.

Otobüs durağını görebilmek için mutfak masasının üzerine eğilip dışarıya baktı. Durak tabelası neredeyse tamamen karla kaplıydı. Sabah geçen kar küreme aracı karları tepecikler oluşturacak şekilde küremişti.

Anna-Stina orada tek başına bekliyordu. Köyden sadece iki kız Sami okuluna gidiyordu. Anna-Stina ve Elsa. Diğerleri Sami okulunun yanındaki İsveç köy okuluna gidiyordu. Anna-Stina Elsa'dan iki yaş büyüktü ve dördüncü sınıfa gidiyordu ama yine de iyi anlaşıyorlardı. Gerçi etrafta başka kimse olmadığından başka seçenekleri de yoktu.

Elsa kararını verdi. Aceleyle hole çıkıp kabanını giydi, ona hâlâ büyük gelen kar botlarını bağlamadan ayaklarına

geçirdi. Atkısını iki kez boynuna doladı ve kırmızı beresini alnına kadar indirdi. Bir eliyle eldivenlerini diğeriyle okul çantasını kapıp hemen kapının önüne çıktı.

Basamaklardaki kar, ayakkabılarının altında gıcırdarken son basamağı da atladı. Ormanın içinden yaklaşan otobüsün sesini duyabiliyordu. Sabahları o kadar ıssız olurdu ki, otobüsün sesi kilometrelerce öteden duyulurdu. Soğuk hava yanaklarını ısırıyor, ciğerlerini büzüştürüyordu. Hava sıcaklığı eksi yirmilerde olmalıydı.

O caddeye koştururken Anna-Stina da el sallıyordu.

6

Guhtta

Mattias, Phazer marka kar motorunu çalıştırdı. Boyunluğunu burnunun üstüne kadar çekip beresini alnına ve kulaklarına kadar indirdi. Motorcu gözlüğünü takana kadar sadece soğuktan yaşaran gözleri görünüyordu. Montu soğukta hışırdıyordu. Tüm hareketleri giderek donuklaştı ve sıkı giyinmesine rağmen içi ürperdi. Üşümüyordu ama içi ürperiyordu.

"Kaskın!" diye seslendi annesi, tam motoru hareket ettirecekken.

"Amaaan!"

Sertçe gaza bastı. Motorun gürültüsü ve altındaki güçlü titreşimler o an tam da ihtiyacı olan şeydi. Arkasında iz bırakarak huş ağaçları arasında ilerledi, kar yığınlarına saplanmamak için dönemeçleri eğilip yana yatarak döndü.

Nehrin üzerine çıkınca hızını daha da artırdı. Evde bir saniye daha kalsa bir şeyleri parçalayabilirdi. Herkesten bıkmıştı artık. Siktiğimin korkakları! Herkes rengeyiğini kimin çalıp öldürdüğünü çok iyi biliyordu, peki kimse kılını kıpırdatıyor muydu? Hayır!

Kar motorunu uçurmak için önündeki tümseği hedefledi. İki yüz kiloluk araç aniden havalandı, şimdiye kadar yaptığı en uzun atlayıştı bu. Motor karın üzerine inince etrafını kar bulutu sardı, kontrolü kaybetmemek için vücudundaki tüm kaslar kasıldı. En uzun atlayışını yapmış ve bunu gören olmamıştı.

"Siktir!"

Haykırışı etrafını saran ormanlık alanda yankılandı. İyice hızlandı, önünde kar motorlarının açtığı uzun bir yol vardı. Nehir köylerin arasından kıvrılıp onları birbirine bağlıyordu. Motoru yazları da nehirde kullanırdı. O zaman bile kalp atışları bu kadar hızlanmazdı, ne yapacağını bilirdi; motoru yüzeyde tutmak için gaza ne kadar basması gerektiğini de. Mattias'ın başaramayacağı hiçbir şey yoktu. Beş yaşından beri kar motoru kullanıyordu ve büyüdükçe daha da sık kaçıp gider olmuştu. Annesi ara sıra kızıyordu ama babası onu anlıyordu, o da gençken Mattias gibiydi. Annesine sakince, Mattias'ın motor kullanabilmesi gerektiğini söylemişti. Ancak annesi bunun yasal olmadığı konusunda ısrarcıydı. Mattias on beş yaşına geldiğinde bile fikri değişmemişti, Mattias her dışarı çıktığında yüzünü asıyordu.

Komşu köye yaklaştığında hızını düşürdü. Bacalardan dumanlar yükseliyor, bazı evlerin önünden geçerken köpek havlamaları duyuluyordu. Ama onun haricinde, karlar altında kalan köylerin üzerine çöken türden bir ölüm sessizliği vardı etrafta.

Mattias'ın kafasında bir plan falan yoktu, istediği tek şey o piçin evine gidip, öldürdüğü rengeyikleriyle ne yaptığını görmekti. Ama kendini durduramama gibi bir risk her zaman vardı. Yok yere kavga etmezdi hiç ama bazen buna mecbur kalıyordu. Midesindeki o yanma hissi geri geldi. Birilerini aramalıydı, oraya tek başına gitmemeliydi. Robert Isaksson'un kaçığın teki olduğunu herkes bilirdi; babasının da ayyaş olduğunun bilindiği gibi. Ama onlar iki kişiydi, Mattias ise yalnızdı. Düşündükçe tereddüt etmeye başladı. Bu onu daha da öfkelendirdi.

Phazer durduğu yerde vınlıyordu. Boyunluğunu indirdi, yana doğru eğilip sümkürdü.

Evini görmek ne işe yarayacaktı ki? Polislerin yine umurunda olmayacaktı.

"Siktir!"

Gidonu keskin bir şekilde sağa kırıp evine gitmek üzere geri döndü. Gözünü hız göstergesindeki artışa dikti.

7

Čieža

Sınıfın dışındaki askılıklarda asılı ıslak kar pantolonları ve terli polar kazaklardan ekşi bir koku yayılıyordu. Pencereden okul bahçesindeki Samice ve İsveççe sesler, kahkahalar ve bağrışmalar duyuluyordu. Elsa yavaşça üstünü giyindi. Gri örgü kazağını kafasından geçirirken saçları elektriklenerek yüzünü bir hale şeklinde sardı. Perçemleri alnına yapıştı.

Onu dışarıda görebiliyordu. Markus'u; *o adamın* akrabasını. Pazartesileri en sıkıntılı gündü çünkü o günlerde aynı anda teneffüse çıkıyorlardı. Belki de Elsa'nın ormanda gördüklerini biliyordu; bıçaktaki kanı, ağzındaki kulağı. Çok fazla şey görenlerin başına ne gelirdi? Babasının *Facebook* sayfasına yazılanları okumuştu. *En iyi Lapon ölü Lapondur.* Ondan sonra, babasının rengeyiği ormanından paylaştığı güzelim fotoğrafları ne kadar görmek isterse istesin, bir daha sayfasına bakmamıştı.

Mattias, mutfakta, bulaşık makinesinin yanındaki üçüncü çekmecede polisten gelen evraklar olduğunu söylemişti. Çekmecede, farklı acil durumlarda ihtiyaç duyulabilecek her şey vardı: yara bandı, seloteyp, makas, ağrıkesici, büyüteç, olta iğneleri, gazlı bez ve şişe açacağı. Ucundaki kancalara takılmamak için sarı kırmızı olta iğnelerine dikkat etmek gerekiyordu. Bir keresinde, hep beraber nehirde balık tutarlarken annesinin başparmağına takılan bir kancayı babasının çıkardığına şahit olmuştu. İğneden kurtulmak için yapılması

gereken tek şey kancanın kıvrımını bir penseyle kesip parmağa batan düz kısmı dışarı çekmekti.

Elsa henüz merak edip polis evraklarına bakmamıştı ama artık bakması gerektiğini düşünüyordu. Bir keresinde evlerine bir polis memuru gelmiş, deftere bir şeyler karalamıştı. Bir mezbahadan bahsedilmiş ama henüz kesim zamanı gelmediğinden Elsa bunu garipsemişti. Daha sonraları kendini sık sık tekrar ettirecek bu ismi tam da o zamanlarda duymuştu. Tehlikeli biriydi, ama hangi anlamda tehlikeli olduğu Elsa'ya hiç söylenmemişti. Ama artık biliyordu. Komşu köydeki Robert Isaksson bir rengeyiği katiliydi.

Mutfaklarında gördüğü o polis memurunun neden geldiğini anne babasına sorduğunda, zoraki bir kahkahayla, "Yok bir şey, *unna oabba*," demişlerdi Elsa'ya. Ailenin en küçüğü olunca her şeyi bilmeye gerek yoktu, bu kadar basitti. Ne anne babası ne de Mattias ona adıyla seslenirdi. Elsa onların *unna oabba*sıydı.

Markus gözlerini pencereye dikmişti. Elsa bunu fark edince oturduğu bankta hızla önüne döndü. Kalbi çılgınca atıyordu. Markus'un gözleri onu arıyordu! Mattias eğer hâlâ okulda olsaydı elbet onu korurdu. Mattias ile Markus geçen sene bir kavgaya tutuşmuştu. Markus ve yanındaki arkadaşları Mattias'ı tekmelemiş, Mattias bir hafta şiş dudakla gezmişti. Elsa'nın babası polise şikâyette bulunup okulu aramıştı, ama okul ona oğlanların hepsinin böyle olduğunu söyleyip olayı geçiştirmişti.

Elsa titreyen parmaklarıyla ayakkabılarını bağladı. Dakikalar hızla ilerliyordu, az sonra teneffüs bitecekti. Belki de dışarı çıkmasına hiç gerek kalmayacaktı.

O arada Markus pencere önündeki kar yığınının üzerine tırmanmıştı. Pencereye doğru nefes verdiğinde camda oluşan buğu zamanla dağıldı ve yüzü yeniden göründü. Bakışları sertti. Çenesi sivilce içindeydi. Hareketleri tehditkâr değildi, hayır. Elsa'ya, küçük kız bakışlarını ayakkabılarına çevirmek zorunda kalana kadar öylece bakmakla yetindi.

Derken bir kartopu cama öyle bir kuvvetle çarptı ki ses koridorda yankılandı ve Elsa'nın korkudan sıçramasına neden oldu. Markus kahkahalarla arkasını döndü, kar yığınından atlayıp gözden kayboldu. Elsa ayakkabılarını ayağından fırlattı, bacaklarını oturduğu banka doğru çekti ve küçük bir top şeklinde kıvrıldı. Kollarını bacaklarının etrafına doladı ve kendini öyle bir sıktı ki ciğerlerindeki tüm havayı boşalttı. Alnını sert dizkapaklarına dayadı.

"Ne yapıyorsun?" diye sordu Anna-Stina koridorun öbür ucundan.

"Karnım ağrıyor."

"Öğretmeni çağırayım mı?"

Elsa hayır anlamında başını salladı.

"Bir şey mi oldu?"

Rengeyiği Elsa'nın gözünün önünde belirdi. Kulağı okula getirmediğine pişman oldu. Yumuşaklığını avucunun içinde hissetmek istedi. Birden gözyaşlarına boğuldu. Yanakları ıslanmıştı, burnu akıyordu. Boğazı acıdan sızlıyordu.

Anna-Stina çekimser adımlarla yaklaştı. Elsa banka uzanmıştı, kendini oturur vaziyete getirecek gücü yok gibiydi. Alnı ter içindeydi, bu kadar ağlamak onu yormuştu.

Sınıflardan birinin kapısının açılmasıyla öğretmenleri Marja belirdi. Hemen dizlerinin üzerine çöküp Elsa'nın yüzüne düşen saçlarını düzeltti.

"*Mii lea dáhpáhuvvan*, Anna-Stina? Ne oldu?"

"Bilmiyorum. Ben de yeni geldim," dedi Anna-Stina fısıldar gibi.

Elsa yaşına göre ufak tefekti. Marja onu kolayca kucakladı ve birlikte koridordan geçip öğretmenler odasına gittiler. Elsa, tüm yaşam gücünü kaybetmiş gibi kollarını iki yana bırakıverdi. Marja hafif sigara kokuyordu. Elsa, öğretmeninin sınıfta gizli gizli sigara içtiğinden şüphelenirdi hep. Teneffüslerde, dışarısı buz gibi olmasına rağmen, pencereleri sonuna kadar mutlaka açar, sınıfı havalandırırdı. Elsa içeri girip soğuk sandalyesine oturduğunda hep içi titrerdi.

Marja, Elsa'yı öğretmenler odasındaki kırmızı kanepeye yatırdığında çevresi endişeli gözlerle sarılmıştı. Etrafında Samice ve İsveççe konuşuluyordu. Birisi ailesinin aranması gerektiğini söyledi. Elsa telaşla başını iki yana salladı. Marja saçlarını okşadı. O anda yeniden gözyaşlarına boğuldu.

"Ama tatlım, bir tanem, neyin var?"

Elsa, Marja'nın boynunu tutup onu kendine doğru çekti.

"Rengeyiğim öldü," diye fısıldadı.

"Peki nasıl? Araba mı ezdi yoksa?"

"Hayır. Öldürüldü." Bunu öyle yüksek sesle söylemişti ki söyler söylemez pişman olup kelimeleri yutmaya çalıştı. Ama Marja'nın gözleri çoktan fal taşı gibi açılmıştı, artık çok geçti.

"Öldürüldü mü?"

"Sessiz ol. Sakın kimseye söyleme!"

Marja avucuyla Elsa'nın ıslak yanaklarını sildi. Onun da rengeyikleri vardı, bu yüzden Elsa'yı çok iyi anlıyordu. Onu kimse anlayamazdı ama Marja anlıyordu.

"Tam olarak öldürüldü mü bilmiyorum ama kanlar içindeydi ve ölmüştü." Yalan söylediğinde öğretmeninin gözlerinin içine bakamazdı.

Marja yumruğunu sıktı ama sonra hemen gevşeyip Elsa'nın alnını okşadı.

"Ateşin var. Bugün evde kalmalıydın."

Elsa başıyla onayladı. Birden çok yorgun olduğunu fark edip gözlerini kapadı.

"Otobüsüm gelene kadar burada bekleyebilir miyim?"

Gözleri yarı kapalıydı. Marja'nın saatine baktığını gördü.

"Seni okuldan almaları için aileni aramamı ister misin?"

Elsa gözlerini açmadan başını olumsuz anlamda salladı.

"Peki o zaman, sen biraz dinlen, ben daha sonra yanına gelirim."

Elsa Marja'nın bileğine yapıştı.

"Rengeyiğimle ilgili kimseye bir şey söyleme."

Marja durumdan hiç memnun değildi ama başıyla onayladı.

Öğretmenler odasındaki hareketliliğin uğultusu yatıştırıcı ve sakinleştiriciydi. Elsa uyanık kalmaya çalıştı ama imkânsızdı. Büyükler konuşurken mutfak masasının altına uzanmak gibi bir şeydi bu. Toz kokulu kanepe ise yumuşacıktı.

8

Gávcci

Elsa uyandığında *Áhkku* karşısında oturuyordu. Boyu bir mezura kadar bile uzun olmayan ufak tefek yaşlı bir kadındı. Başında puanlı örgü beresi ve üzerinde fermuarı yarıya kadar çekili mavi mantosu vardı. *Áhkku* kanepenin yanına bir sandalye çekmiş, ayaklarını sarkıtmış, orada öylece oturuyordu. Beyaz rengeyiği derisinden kendi diktiği en güzel ayakkabılarını, *nuvttahat*larını giymişti.

Áhkku, böyle durumlarda endişelenen çoğu yetişkinin aksine hayli sakin olurdu.

"Burada ne işin var?" diye sordu Elsa. *Áhkku*, başıyla, küçük mutfak tezgâhında durmuş bardağına çay poşeti daldıran Marja'yı işaret etti.

"Öğretmenin aradı."

Elsa doğruldu, bir tutam saçını ağzına götürüp emmeye başladı. Anna-Stina kendi saçını emmenin iğrenç bir şey olduğunu söylerdi hep ama Elsa bunu hep unutur, yine aynı şeyi yapardı.

"Ne dedi sana?"

"Ateşin olabilirmiş."

Áhkku öne eğildi, Elsa'nın alnına dokunup başını iki yana salladı. Annesi ateşini hep dudaklarını alnına dayayarak kontrol ederdi.

"Hadi gidelim," dedi *Áhkku*, bir an evvel oradan ayrılmak istiyordu.

"Marja bu okulda birlikte okuduğunuzu söyledi, göçebe okulu olduğu yıllarda."

Elsa çenesini tutmayı bilmeliydi. *Áhkku* göçebe okulu hakkında konuşmayı sevmiyordu. Rengeyiği çobanlarının çocuklarının gitmek zorunda kaldığı okullar hakkında kitaplar yazılmasının, hatta konuşulmasının bile gereksiz olduğunu düşünüyordu. Sık sık konuyu tekrar tekrar açmanın yersiz olduğu konusunda söylenirdi.

Áhkku'nun soluğu koridorda hızlanmaya başladı. Mantosunun önünü açıp havalandırdı.

"Hadi, acele et, git eşyalarını al gel."

Elsa, *Áhkku*'nun elini tutup kendine doğru çekti. Parmak eklemleri, *Áhkku*'nın garajda sakladığı zımpara kâğıdı gibiydi.

"Yaptığım resmi görmek ister misin? Sınıfta."

Karanlık koridora bir göz attı. Markus yakınlarda olabilirdi. Lambanın düğmesine basmasıyla üzerlerindeki floresan ışık titreşip yandı. *Áhkku* destek için duvara tutundu, üstdudağında küçük ter damlacıkları oluştu.

"Lütfen," dedi Elsa. "Gelmesen bile burada bekleyeceksin. Beni burada bırakamazsın."

Áhkku Elsa'yı kürekkemiklerinden dürtüp yürümeye başladı. Elsa'nın adımları anında eski ritmine kavuştu.

Sınıfın hemen dışında asılı duran kar pantolonunu ve kabanını giydi, sürekli *Áhkku*'ya gülümsüyordu. Kar botlarını ayağına geçirirken çorapları ayak parmaklarının ucunda toplandı. Tekrar *Áhkku*'nun elini tutup kapıyı açtı. Sınıfın en uzak köşesinde sıra sıra resimler asılıydı, Elsa hemen oraya koşup kendi resmini işaret etti.

"Bu sensin! Görüyor musun?"

Ama *Áhkku* oraya bakmıyordu, gözlerini yere dikmiş, pençeyi andıran eliyle kapı çerçevesini kavramıştı.

Elsa şaşırmıştı ama yine de parmak uçlarına yükseldi ve resmini duvara sabitleyen raptiyeleri çıkardı.

"Bak! Bu sensin," dedi, kâğıdı *Áhkku*'nun yüzüne doğru yaklaştırıp.

Áhkku tek gözünü kısarak başını salladı. Elsa'nın onu siyah *gáktis*iyle[5] çizmesi hoşuna gitmemişti belki de. Mavi yapmalıydı. Elsa elini indirip ağır adımlarla duvara doğru yürüdü. Resmi tekrar duvara sabitlemeye çalıştı. Yamuk olmuştu ama idare ederdi.

Dışarı çıkar çıkmaz soğuk hava yüzlerine çarptı. Elsa'nın burnu kurudu ve öksürme gereği hissetti. *Áhkku* çoktan arabaya binmiş, arabadan yükselen egzoz dumanları mantar şeklinde bir bulut oluşturmuştu. Koltuk buz gibiydi, ön camın iç tarafında buz kristalleri oluşmuştu. *Áhkku*, atılıp camın iç tarafını buz kazıyıcıyla kazıdı, buz parçaları bacaklarının ve vites kolunun üzerine düşerken yumuşak bir sesle mırıldandı. Arabadan inip aynı sertlikte camın dışyüzünü de kazıdı. Kaputun üzerine yaslandı, ne kadar çabalarsa çabalasın camın ortasına uzanamadı. Tam ortada beyaz bir buz şeridi kaldı. Kalorifer tam gaz çalışıyordu ama hava dondurucu soğuk olduğundan bir işe yaramıyordu. *Áhkku* –her ne kadar *Áddjá* izin vermese de– şimdi de arka cama geçmiş, sıkıca kazımaya başlamıştı. Arabaya binince emniyet kemerini takmadı ve uzun bir süre birinci viteste kaldı. Boyu öyle kısaydı ki direksiyonun üzerini göremiyordu, bunun yerine başını eğmiş bir baykuş gibi direksiyonun arasından bakıyordu.

Henüz yemek vakti bile gelmemişti ama dışarısı şimdiden zifiri karanlıktı. *Áhkku* beresini çıkarınca ter içindeki saçları göründü. Uzun saç örgüsünü ensesinde bir topuz halinde toplamıştı.

Áhkku'nun ehliyetinin olup olmadığı bir muammaydı. Bir gün birden araba kullanmaya başladığını söylemişti Elsa'nın babası. Kendisi uzun zaman önce kasabada hızlandırılmış ehliyet kursuna gittiğini, ancak mecbur kalmadıkça hiç araba kullanmadığını iddia ediyordu. Mattias'ın doğduğu sene *Áddjá* bir kar motoru kazasında bacağını kırınca da mecbur kalmıştı. Kimse bunun doğru olup olmadığını bilmiyordu.

---

5 (Sam.) Geleneksel Sami kıyafeti. (ç. n.)

Babası bunu ancak bir çevirmeye denk gelirse öğrenebileceklerini söylüyordu. Şimdiye kadar hiç durdurulmamıştı. Polisler köyleri pek umursamadığından, bunda şaşılacak bir şey yoktu.

"Baban aradı. Karakola gidiyoruz."

Áhkku nihayet pencereden dışarıyı tam olarak görmeye başlayınca gaza daha da sert bastı. Kar yüklenmiş köknarlar ve huş ağaçları her zaman olduğu gibi önlerinde eğiliyordu, ancak arabanın hızından göze pek görünmüyorlardı. Kar küreme makinesinin açtığı yol olduğundan daha geniş görünüyordu. Araba biraz yana kaysa hendeğe düşebilirdi. Ama bunlar *Áhkku*'nun umurunda değildi. Arabayı yolun tam ortasında sürüyor, diğer herkesin neredeyse yoldan çıkmasına sebep oluyordu.

Karşı yönden gelen bir kamyon farlarını kıstı ama *Áhkku* zahmet edip aynını yapmadı. Her zaman, öteki türlü önümden geçen geyiği nasıl göreceğim, birimizden birinin söndürmesi yeterli, diye mırıldanırdı. Kamyon *Áhkku*'yu farlarını kısması konusunda uyarmak için selektör yaptı. *Áhkku* hiç oralı olmayınca o da uzunları yaktı. Cennete giden beyaz ışığı görmek gibi bir şeydi önlerindeki manzara. Kamyonun hem tepesinde hem de şoför mahallinin altında ışıkları vardı. Şimşek çakması gibi bir şeydi. Kamyon yanlarından gümbürdeyerek geçerken gözlerini kapadılar.

"Budala şey!" diye homurdandı *Áhkku*.

Elsa'nın gözü kararmıştı, gözleri açık olduğu halde bir süre bir şey göremedi.

"Polise gitmek istemiyorum."

"Polise sadece rengeyiğini bulanın sen olduğunu ve bulduğun yeri söylemen yeterli."

"O kadar mı?"

Áhkku ona hızlı bir bakış attı.

"Fazlası mı var?"

Elsa dudaklarını kıvırıp ısırdı.

"Onu gördün mü?"

Áhkku bir arabayla daha kapıştı ama farlarını bu sefer de kısmadı. Geçip giden arabanın şoförü dikiz aynasını ayarladı ve elini sallayarak sinirle söylendi.

"Gördün mü?"

Elsa kaç kişiye yalan söylediğini saydı. *Áhkku* Hıristiyandı, bu yüzden ona yalan söylemek ekstra kötü olabilirdi.

"Hayır."

Köyün yanından geçerken *Áhkku* yoldan çok evine baktı.

"*Áddjá* bahçedeki karı temizlememiş."

Hızla geçip gittikleri için Elsa ne diyeceğini bilemedi. Araba tutmaya başladığından kabanının cebinde şeker aradı.

"Babam rengeyiğini ölü bulduğumu söylese yetmez mi? Annem böyle diyeceğimizi söylemişti."

Áhkku homurdandı.

"Babana polisle kimin konuştuğunun önemli olmadığını söyledim. Nasılsa umursamayacaklar."

9

Ovcci

Halk Evi'nin aşağısında kalan, kasabanın merkezindeki karakol kar yığınlarıyla çevriliydi. Zemin katın yola bakan üç penceresinden dışarıya ışık yayılıyordu. *Áhkku*, arabayı üç katlı kırmızı tuğla binanın tam önüne lakayt ve yamuk bir şekilde park etti. Elsa'nın babası biraz ilerideki Kia'sının önünde kollarını kavuşturmuş, yolcu kapısına yaslanmış bekliyordu. Polar beresi alnına kadar iniyor, verdiği soluklar havada beyaz dumana dönüşüyordu. Hava sıcaklığı hızla düşmüş, eksi otuzlara yaklaşmıştı. Soğuk havayı solumak can yakıcıydı. Elsa arabanın kapısını açmadan önce atkıyı burnunun üzerine kadar çekti. *Áhkku* arabayı kilitlemedi. Kapıyı sadece var gücüyle sert bir şekilde çarpıp arabanın önünden döndü ve tökezleyerek yürürken kaldırımdaki karları tekmeleyen Elsa'yı beklemeden aceleyle babasına doğru ilerledi.

Babası karakolun kapısını tuttu, *Áhkku* önce girdi, Elsa da usulca onu takip etti. İnatçı bakışlarını parlak siyah taş zemine kilitlemişti. Birazcık şansı olsa bir şeye takılıp düşer, kafasını çarpar ve bayılırdı. Eğer gerçekten şanslıysa hafızasını kaybederdi ve o adam hakkında konuşmasına gerek kalmazdı.

Babası göğsüne kadar uzanan bankonun önünde duruyordu. Elsa babasının boyunu uzatmak için kaba kar botlarıyla neredeyse parmak ucunda durduğunu gördü. Okuldaki

beden eğitimi öğretmeni onları boy sırasına göre takımlara ayırdığında Elsa da böyle yapardı.

Elsa gri bankodan görünmüyordu. Polis memuru muhtemelen sadece rengeyiği boynuzu desenli şapkasını görebiliyordu. Boynuzlar üzerlerine ışık tutulduğunda reflektör gibi parlıyordu.

Danışmanın penceresi açılırken kliniklerde olduğu gibi gıcırdadı. Babası, Elsa'nın daha önce hiç duymadığı kadar güçlü bir sesle kendini tanıttı.

"Randevunuz var mıydı?" diye sordu danışmadaki kadın.

Elsa kadının ses tonunu hiç beğenmedi. Bazı yerlere üzerlerinde *gákti*yle girdiklerinde insanlar onlarla bu ses tonuyla konuşabiliyordu. Ama şimdi hiçbirinin üzerinde *gákti* yoktu, ama tabii babasının üzerinde deri kemer vardı. Kalçasının biraz aşağısına doğru hafif yamuk bir şekilde asılı duruyordu ve üzerinde yuvarlak beyaz, sarı ve kırmızı kuş gözleri vardı. Babası ağıldan çıkıp gelmişti. Kemerinde bıçağı asılı değildi. Bıçak çıkarılırdı; arabaya benzin alındığında bile bıçak arabada bırakılırdı. Ve elbette karakola da bıçakla girilmezdi.

"Bu sabah Martin Henriksson ile görüşüp kendisine polis raporuna ek bilgiler vereceğimi söylemiştim."

"Hangi konuda?"

Elsa, babasına ters ters bakan kadını görebilmek için biraz geri çekildi. Gözleri siyah göz kalemiyle çerçevelenmiş, koyu renk saçları, yüzünden yukarı doğru taranmış, atkuyruğu şeklinde sıkıca toplanmıştı.

"Ağılda öldürülen bir rengeyiği hakkında."

"İsim?"

"Nástegallu."

Elsa'nın ses tonu kararlı ve netti. Babası, *Áhkku* ve kadın dönüp Elsa'ya baktılar. Babası bir an için gözlerini kapatıp derin bir nefes aldı.

"İsveççe 'Beyaz Leke' anlamına geliyor," diye açıkladı Elsa.

Kadın dilini şaklattı.

"Ben sizin adınızı sordum."

Babası kadına daha yumuşak bir ses tonuyla cevap verdi, kadın da önündeki bilgisayara bilgileri girdi. Elsa başını eğip bankoya yaslandı. Yere tükürmek istiyordu.

"Zamanı olup olmadığından emin değilim. Bilgileri ben de alabilirim," dedi kadın.

Elsa babasına bakıp başını salladı. O kadınla bir daha asla konuşmayacaktı.

"İyi bir polis memuruna ihtiyacımız var," diye söze girdi babası.

"Anlıyorum."

Kadının ses tonu buz gibi geldi Elsa'ya; tıpkı ilkbaharda karlar erimeye başlayınca akıntıyla nehre kavuşmak için sürüklenirken birbirlerine sürtünen buz kütleleri gibi.

"Sadece çocukların dilinden anlayan bir polis memuruna ihtiyacımız olduğunu söylemek istedim. Kızım olayın tanığı da."

Elsa'nın çişi gelmişti. O kadar sıkışmıştı ki daha fazla bekleyemeyecekti. *Áhkku*'ya doğru birkaç adım atıp tuvalete gitmesi gerektiğini fısıldadı.

"Tuvalet nerede?" diye sordu *Áhkku* yüksek sesle.

İsveççe konuşmayı sevmiyordu, ne vurguları doğruydu ne de ünsüzleri doğru telaffuz edebiliyordu. *Áhkku*'ya göre İsveççe kalbin melodisinden yoksundu.

Kadın iç çekip koridordaki kırmızı sandalyeleri işaret etti. Elsa tökezleyerek ilerleyip hızla kapıyı açtı, tam altına yapmak üzereyken kar pantolonunu indirdi. Uzun süre oturup kaldıktan sonra ayağa kalkıp ellerini üç kez yıkadı. Aynaya bakıp dil çıkardı. Ve yere koca bir balgam tükürdü.

Dışarı çıktığında bir polis memuru koridora açılan kapıyı tutuyordu. Babası çoktan kapının diğer tarafına geçmişti ama *Áhkku* Elsa'yı bekliyordu. Kafasını kaldırıp en az iki metre boyundaki polis memuruna baktı. Polisin uzattığı buz gibi kupkuru eli Elsa'nın ince parmaklarını sardı.

"Elsa'ydı, değil mi?" dedi gülümseyerek.

Elsa gözlerini kocaman açtı. Polisin diş telleri vardı. Babasıyla aynı yaşta olmalıydı ve diş teli takıyordu. Anna-Stina'ya anlatmak için sabırsızlanıyordu.

Koridor uzundu ve yan yana dizili kimi kapalı, kimi açık kapılarla doluydu. Bir yerden müzik sesi yükseliyordu. Elsa her bir ofise göz atmaya çalıştı. Kasabada ne kadar da çok polis vardı. Ama hepsi ofislerde oturup bilgisayar başında bir şeyler yazıyorsa, köye gelecek vakit bulamamalarına şaşırmamak gerekirdi elbette.

Martin Henriksson'un odası koridorun en sonundakiydi. Çalışma masasına geçti, Elsa'nın babası da karşısına. İçeride sadece iki sandalye vardı, bu yüzden Elsa *Áhkku*'nun kucağına oturdu. Elsa uzun süredir kimsenin kucağına oturmamıştı, *Áhkku* da sanki Elsa'yı zıplatmaya çalışırcasına bacak kaslarını gerip duruyordu.

Anlaşılan Henriksson karakolda yeniydi. Oda bu yüzden bu kadar çıplak, kitaplık neredeyse boş ve pencere pervazı çiçeksizdi. Güneyde eğitim görüp Stockholm'de çalıştıktan sonra evine yeni dönmüştü. Elsa heyecanla diş tellerini tekrar görmeyi bekledi ama Henriksson konuşurken ağzını çok açmıyordu.

"Evet..." dedi klavyedeki bir tuşa basıp. "Ek bilgiler demiştik, değil mi?"

Elsa'nın babası başıyla onayladı. Polar beresini çıkarmış, paltosunun önünü açmıştı. Elsa beresini çıkarmayı hiç düşünmüyordu. Hatta gerekirse gözlerinin üzerine çekmeye hazırdı. *Áhkku*, Tanrı'nın sınamaları hakkında konuşmayı sever ve olup biten her şeyin bir sebebinin olduğunu söylerdi. Elsa uzun zaman önce bu tanrının kendisine göre olmadığına karar vermişti. Nástegallu öldüğünde ise buna tamamen ikna olmuştu. *Áhkku*'ya yüksek sesle haykırıp neden *onun* rengeyiğinin öldürüldüğünü sormak istiyordu. Burada oturup bir polis memuru tarafından sorgulanıp, bir de yalan söylemeye zorlanmasının sebebi neydi? Yeniden umutsuzlu-

ğa kapıldı. Bir polis memuruna ve Hıristiyan *Áhkku*'ya yalan söyleyecekti. Babasının yüzüne bakamıyordu bile.

"Elsa, duyduğuma göre dokuz yaşındasın. O zaman okuma yazman var," dedi Henriksson.

Elsa homurdandı. Beş yaşında öğrenmişti okuma yazmayı. *Áhkku* poposunun altında iyice kasılmıştı, sırtını çimdikledi.

"Evet."

"Okulda en sevdiğin ders ne peki?"

Elsa dudak büktü. Bunu neden merak etmişti ki? O cevap vermeyince Henriksson gülümsedi, Elsa hemen Henriksson'un ağzına baktı.

"Şahsen benim en başarılı olduğum ders teneffüstü!" dedi neşeyle.

"O bir ders değil," diye mırıldandı Elsa.

Henriksson ağzını kapadı. Elsa geri çekilip onu dürten *Áhkku*'ya yaslandı.

"Demek rengeyiklerin var. Nasıl, eğlenceli mi?"

Elsa başıyla onayladı, *Áhkku* nefesini tutmuş gibiydi.

"Anladığım kadarıyla geçen pazar kayaklarınla tek başına rengeyiği bölgesine gitmişsin. Aferin sana! Çünkü orası çok uzakta, öyle değil mi?"

Elsa başını öne eğip ellerine baktı. Kayakları evin garajındaydı ve o günden sonra onlara bir daha dokunmamıştı. Onları görmek bile istemiyor, yine de özlüyordu.

"Bana kayaklarınla yola çıktığın o günü anlatır mısın? Hava soğuk muydu? Üşüdün mü?"

Martin Henriksson, sırtı kafasına kadar uzanan deri kaplı ofis koltuğunda arkasına yaslandı. Uçuk mavi gömleğinin altından görünen pazıları gergindi. Asker tıraşlı koyu renk saçları vardı. Elsa o saçlara dokunmanın bir kirpiyi sevmekle aynı şey olup olmadığını merak etti.

Yine çok fazla şey düşünmüş, sorulan soruları unutmuştu. Neyse ki Henriksson soruyu tekrarladı.

"Çok soğuktu. Ama üşümedim. Hatta terledim."

"Evet, tabii kayak yapınca insan terler," dedi Henriksson. "Oraya vardığında etrafta birileri var mıydı?"

Koridorda gülüşmeler oldu. Halbuki Elsa karakollarda sadece öfkeli ve sert konuşmaların döndüğünü düşünürdü.

"Hapishanede çocuk var mı?" diye sordu Elsa kısık bir sesle.

Koltuk kenarlarını kavradığında parmak boğumları bembeyaz oldu. Tırnakları ahşabın üzerinde iz bıraktı. Yine çişi geliyordu.

"Hayır, kesinlikle yok. Çocuklar hapse giremez."

Elsa sertçe yutkundu. O yalan söylediği takdirde onu cezalandırabilecek bir tek Tanrı vardı. Ve ona da zaten inanmıyordu.

"Vardığımda kimse yoktu," dedi kararlı bir şekilde.

Babasıyla Henriksson birbirlerine baktılar. Henriksson çenesini ovuşturup yavaşça başını salladı.

"Peki, ama oraya vardığında ne gördün?"

Bundan sonrasında yalan söylemeyecekti, ama yine de anlatması zordu.

"*Mu miessi.* Geyik yavrumu," diye fısıldadı Elsa sonunda.

Henriksson öne doğru eğilip dirseklerini masasına dayadı. Elsa'ya çok yaklaşmıştı, o da kendini sandalyenin sırtına yaslayan *Áhkku*'ya yaslandı.

"Anlat bakalım."

"Kanlar içindeydi. Ölmüştü."

Babasının tek dizi aşağı yukarı zıplıyordu. Bu hareketi evde yaptığında mutfak kanepesinin tamamı titrerdi.

"Yanına gittin mi?"

Elsa başıyla onaylayıp doğrudan Henriksson'a baktı. Şimdi söylediklerinin hepsi doğruydu.

"Peki, ne gördün?"

"Öldürülmüşü. Postunun üzerinde kan vardı. Korktuğu gözlerinden anlaşılıyordu ama tabii artık görmüyordu."

Babasının dizi aniden durdu.

"Ve sen de tabii buna üzüldün," dedi Henriksson başını eğip.

Elsa başıyla onayladı, Henriksson'a daha fazla bakamayacaktı.

"Rengeyiğini nerede buldun?"

"Yerde, çitin yanında. Dış tarafında."

"İç tarafta değil miydi yani?"

"Hayır, dış taraftaydı."

"Demek biri rengeyiğini öldürmek için kasten ağıldan çıkarmış," dedi babası, elini ağır bir şekilde Elsa'nın omzuna koyup. "Elsa öldürülen geyiğini görmek zorunda kaldı."

Henriksson ikna olmuşa benzemiyordu.

"Birisi çiti açık bırakmış olabilir mi?"

"İmkânı yok," dedi babası elini Elsa'nın omzundan çekip.

Henriksson gözlerini bilgisayar ekranına çevirdi.

"Burada, boğazında kesik olduğu yazıyor. Dediğine göre, bir bıçak kesiği. Ama hayvan çitin keskin bir noktasına yaklaşmış olamaz mı?"

"Bu söz konusu bile olamaz," dedi babası. "Ayrıca bu, geyiğin nasıl dışarıda kaldığını ve kulaklarının nasıl kesildiğini açıklamıyor." Babası cep telefonuna ulaşabilmek için yana doğru eğilip elini pantolonunun cebine soktu. Telefonda kayıtlı resimleri bulup sonra telefonunu Henriksson'a verdi.

"İşte, dediğim gibi taze kar motoru izleri bulduk."

"Evet, görebiliyorum. Bunlar kar motoru izi."

Elsa dikkatle dinliyordu çünkü Henriksson'un ses tonu aynı değildi şimdi. Okulu sorduğu zamankinden farklıydı.

"O sırada sizi aradık ama gelen olmadı."

"Kasabadaki trafik kazasından sonra büyük bir operasyon vardı. Ayrıca kar motoru kasklarımızın son muayene tarihleri de geçmişti."

Elsa'nın babası dişlerini sıkıp derin bir nefes aldı.

"Fotoğrafları alabilirsiniz. İzlerin bizim kar motorlarımızın izi olmadığından kesinlikle eminiz."

"Ama bir rengeyiğini ağıldan kaçırmak da kolay olmasa gerek. Ürkektirler, en azından ben öyle olduklarını hatırlıyorum. Gençken ağıla çok giderdim. En yakın arkadaşımın rengeyiği vardı," dedi Henriksson.

"Elinizde yem varsa gelirler," dedi babası çatallı ve yorgun sesiyle.

"Rengeyiklerini elle beslemek iyi bir fikir mi? Etlerini nasıl etkiliyor? Bozduğunu duymuştum."

Elsa'nın babası cevap vermedi. Cep telefonunu geri alıp dudaklarını birbirine bastırdı.

Elsa, *Áhkku*'nun kalp atışlarını sırtında hissediyordu. Giderek hızlanıyordu ama o oturduğu yerde hiç kımıldamıyordu.

"Dün bizimle motorun izini takibe gelseydiniz, izlerin hangi yöne kıvrıldığını görürdünüz," dedi babası.

Elsa, geyik likenini uzattığında Nástegallu'nun nasıl da hemen yanına geldiğini düşündü. Onu anca o zaman dokunup sevebiliyordu.

"*Unna oabba, leat go sihkkar ahte it oaidnán ovttage?*" diye sordu Elsa'nın babası Samice. "Kimseyi görmediğine emin misin?"

Elsa başını kaldırmadan iki yana salladı.

"*Mus lea gožžahoahppu*," diye fısıldadı Elsa. "Çişim geldi."

"*Fas?* Yine mi?"

"Samice anlamadığımı biliyorsunuz, değil mi?" dedi Henriksson.

"Tuvalete gitmesi gerekiyor," dedi Elsa'nın babası.

"Hemen bitişikte bir tane var. Gidebilirsin."

Elsa, *Áhkku*'nun kucağından indi, sendeleyerek odadan çıkıp tuvalete girdi. İçerisi kötü kokuyordu, nefesini tutmak zorunda kaldı. Yandan babasının yükselen sesini duyuyordu. Daha iyi duyabilmek için kulağını duvara dayadı ancak faydası olmadı. Boş tuvalette sifonu çekip çabucak ellerini yıkadı.

Dışarı çıktığında *Áhkku* çoktan koridorda ilerliyordu. Babası ise Henriksson'un yanında kaskatı kesilmiş duruyordu. Sessizce aralarında konuşuyorlardı. El sıkışırken bilek güreşi yapıyor gibiydiler. Babası elindeki beyaz kâğıdı katladı.

"Bu nedir?" diye sordu Elsa.

Henriksson yeniden kocaman elini Elsa'ya uzattı.

"Bize çok yardımcı oldun, Elsa. Belki gelecekte bir polis memuru olmak istersin. Bizim senin gibi karanlıkta tek başına kayak yapmaya cesaret edebilecek cesur kızlara çok ihtiyacımız var."

Elsa kabalık etmeyi göze alıp adama bakarak gözlerini devirdi. Henriksson ile babasının elini tuttuğu gibi sıkıca tokalaşmaya çalıştı.

Henriksson arkasından kapıyı kapadı. Elsa da babasıyla birlikte devam etti.

"Bu kâğıt nedir?"

"Polis raporumuzun bir kopyası. Bir hırsızlık vakası daha."

"Hırsızlık mı? O öldürüldü, çalınmadı ki. Öldürüldüğünü ya da cinayete kurban gittiğini yazmaları gerekmez mi?"

"Bunu açıklamak zor."

"Polis yapanı yakalayacak mı?"

Áhkku'nun beklediği cam kapıya ulaştılar.

"Bu biraz zor olabilir."

Danışmadaki kadın gözlerini kısarak kendisine ters ters bakan Elsa'ya aynı ifadeyle cevap verdi.

"Tartıştınız mı siz?" diye sordu Elsa babasına karakolun dışına çıktıklarında.

Babası, "Hayır ama sana katılıyorum. Buna hırsızlık denmemesi gerekir. Başka bir şey yazmalıydı. Ayrıca ağıla gelmeliydiler," dedikten sonra susup elindeki anahtara basarak arabanın kilidini açtı.

"Bugün için teşekkürler, *Enná*. Görüşürüz."

Áhkku başını salladı ama kımıldamadı. Elsa ona sarılmak istedi ama koluna doğru hafifçe yaslanmakla yetindi. *Áhkku* gülümsedi.

"İyi bir iş başardın, Elsa. Herkes polisle konuşamaz."

Elsa tam cevap verecekken *Áhkku* dönüp gitmişti bile. Babası arabanın kapısını açtı ve küçüklüğünde olduğu gibi, emniyet kemerini takarken alnını alnına dayadı.

İyi ki karanlık, gece gibi kapkara, böylece ağladığımı kimse göremez, diye düşündü Elsa. Ayrıca çocukların hapse girmemesi de iyi bir şeydi. Bütün bunları yarın Anna-Stina'ya anlatacaktı.

10

Logi

Tekme kızak ayaklarının altında gıcırdıyordu. Kızak, kürenmiş ve sert buz tutmuş bir zeminde her zaman çok hızlı giderdi. Aslında Elsa'nın yolun ortasından gitmesi yasaktı ama yaklaşan arabaların seslerini duyabiliyor, onlar gelene kadar da hendeğe ulaşabileceğini düşünüyordu. Sağ ayağıyla ittirirken sol ayağı kızağın üzerinde dengede kalıyordu. Kızağı kavrayıp gözlerini kapattı ve var gücüyle ittirip hızla gözden kayboldu. Uçmak gibi bir şeydi bu.

Okul o gün öğretmenler toplantısından dolayı kapalıydı. Elsa, Anna-Stina'nın uyanmasını beklerken tekme kızakla bir ileri bir geri gidip geliyordu. Anna-Stina her zaman çok geç kalkardı.

Puslu bulutların ardından beliren güneş ağaç tepelerini güçlükle aydınlatıyordu. Ağıla doğru giden kar motorlarının izleri buzun üzerinde geniş bir yol oluşturmuştu. Aslında Elsa'nın annesi kayaklarla gitmesini söylemişti ama Elsa o günden sonra kayaklarını ayaklarına bir türlü geçiremiyordu. Belki de hiçbir zaman geçiremeyecekti. Tabii, annesine bunu söyleyememiş, hayır anlamında başını salladıktan sonra kapıyı çarparak kızağına yönelmişti.

Kızakla attığı yedinci turdan sonra uzaktan kar motorlarının sesini duydu. Babasıyla Mattias eve dönüyordu. O sabah ağıla erken gitmişlerdi. Artık neredeyse her gün oradaydılar. Nástegallu öldüğünden beri nadiren evdeydiler. Sadece

yemek yemeye geliyorlardı. Babası et çorbasını höpürdeterek içiyor, annesinin pişirdiği *gáhkku*yu[6] sessizce yiyordu. Mattias da öyle ama kulağında kulaklıklarıyla. Hal böyle olunca Elsa ile annesi de sessizlikte onlara katılıyordu.

Kar motorları usulca bahçeye girdi. Babasıyla Mattias kasklarını çıkarıp bir süre öylece oturup sessizce aralarında bir şeyler konuştular.

"Yolun ortasından kızakla kaymaman gerektiğini biliyorsun!" diye bağırdı babası.

Elsa yavaşça hendeğe doğru kaydı, sağ ayağıyla itmeye devam etti, ancak kızağın ayakları takılınca artık uçamaz oldu. Anna-Stina artık uyanmış olmalıydı. Elsa soldaki yola sapıp kızağı önündeki yokuşa doğru ittirdi. Burası köyün yokuş aşağı kayılan en eğlenceli tepesiydi. Ancak doğrudan anayola çıktığından, anne babasına göre çok tehlikeydi. Aslında son anda duramayıp kar dolu hendeğe dalmak mümkündü. Kar gevşek ve yumuşaksa bir bulutun içine düşmüş gibi olurdunuz. Ama anne babalar böyle şeylerden ne anlardı ki?

Anna-Stina hâlâ uyuyordu, ama annesi Hanna, her zamanki sıcacık gülümsemesiyle Elsa'yı içeriye davet etti. Evleri yeni pişmiş tarçınlı çörek ve muhtemelen saatlerdir kaynayan et çorbası kokuyordu. Mutfak masasının yanındaki pencere buğulanmıştı.

Anna-Stina'nın Lasse lakaplı dayısı Lars-Erik, Elsa'nın biraz önce tırmandığı tepeye bakan her zamanki yerinde oturuyordu. Elinde kahve fincanı, önündeki masanın üzerinde de tütün kutusu vardı. Bir *eanu*'nun[7] yaşlı olacağı düşünülebilirdi ama o Mattias'tan sadece birkaç yaş büyüktü. Bazen Mattias'la birlikte vakit geçirirler, motorlarını nehirdeki akıntıya doğru sürerken bütün köyü uyandırırlardı. Mattias

6 (Sam.) Samilerin pişirdiği pide türü ekmek. (ç. n.)

7 (Sam.) Dayı ya da amca. (ç. n.)

bazen babasına yardım ederdi, o zamanlar o kadar huysuz ve geçimsiz olmazdı. Lasse dört kardeşin en küçüğüydü, tekne kazıntısıydı, onların tabiriyle bir *váhkar*dı. Ancak, üçü erkek dört kardeşin en küçüğüyseniz, bir Sami köyünde[8] kendi oy hakkı olan bir aile reisi olmanız zordu. Hanna kardeşlerin en büyüğüydü ama babasının rengeyiklerini devralması ya da evin reisi olması elbette ki söz konusu değildi. Ancak kendisi de rengeyiği çobanı bir aileye mensup olan komşunun oğluyla evlenince her şey yoluna girmişti.

Elsa Mattias'a, Lasse'nin rengeyikleriyle neden diğer herkes kadar ilgilenmediğini sormuş, o da geçimini sağlayacak sayıda rengeyiği olmadığını söylemişti. Hanna'nın neden aile reisi olmasına izin verilmediğini sorduğunda ise Mattias sadece gözlerini devirmiş, bu da Elsa'yı çileden çıkarmıştı.

Bazıları, Lasse'nin halinden memnun olduğunu, hatta zaman zaman köyü terk edip birkaç hafta geri dönmediğini söylüyordu. Döndüğünde bazen bronzlaşmış, bazense cebini doldurmuş olur, Mattias'a kasabada pizza ısmarlardı. Elsa, elbette, asla çağrılmazdı. Ama şimdi gözlerini ona dikmişti. Sırıtışını gören Elsa'yı gülme tutu. Lasse tanıdığı en komik yetişkin olabilirdi. Bunun sebebi belki de henüz tam olarak yetişkin sayılmamasıydı. Motoruyla hız yapmayı, bilgisayarın başına oturup sabahlara kadar Mattias'la oyun oynamayı tercih ediyordu.

Lasse cep telefonunu ona doğru çevirip, palmiye ağaçlarıyla çevrili bir kumsalda duran, büyük, kumdan bir ejderhanın resmini gösterdi.

"Sence mart ayında sahilde böyle bir şey yapmak mümkün olur mu?"

---

8 Sami köyü, geleneksel bir köy değildir. Belirli bir coğrafi alan içindeki karmaşık bir ekonomik ve idari birliktir. Üyeleri, ihtiyaç duydukları tesisleri inşa etmek de dahil olmak üzere, bu bölgede rengeyiği yetiştiriciliği yapma hakkına sahiptir. Ayrıca belirli bölgelerde balıkçılık ve avlanma hakları vardır. Rengeyiği Yetiştirme Yasası adı verilen bir İsveç yasasına tabidirler. (ç. n.)

Elsa gülümseyerek başıyla onayladı.

"Bunu Girit'teyken yaptım, yemin ederim."

Elsa kıkırdayarak başını salladı.

"Hayır, yapmadın!"

"Yazın kumsal ortaya çıkınca görürsün."

En yumuşak kum, sadece köylülerin bildiği bir hazine gibi nehrin dibinde saklıydı. Dağlarda eriyen karlar akıp gittikten sonra yağmurlar da azalınca, nehrin suları duruluyordu. Ve kumsal usulca ortaya çıkıyordu. Önce yüzeyin altında bir gölge, sonra günden güne büyüyen küçük bir ada gibi. Güneş, altın sarısına dönene kadar kumu ısıtıp kurutuyordu. İşte o zaman kayıklara atlayıp adaya gidiyorlardı. Havluların üzerine serilip gözlerini kapatıyor, başka bir ülkede olduklarını hayal ediyorlardı. Atsineklerinin saldırısına uğruyor, rahatlamak için koşarak kendilerini buz gibi suya atıyorlardı. Çocuklar güneşin ısıttığı göletlere, ağlarıyla yakaladıkları dikenlibalıkları bırakıyordu. Elsa'ya kalsa göletlerdeki su, Akdeniz'den daha sıcak olmalıydı.

Hanna çikolata tozunu süte döküp çırparken bardak şıngırdıyordu. Elsa bardağı alırken gülümsedi ve sütlü çikolatasını büyük yudumlarla içti.

"Erkek arkadaşın yok mu hâlâ, Elsa?"

Lasse'nin, şimdi olduğu gibi, ara sıra gözü kayıyordu. Elsa asıl bakması gerektiği gözün sağ göz olduğunu biliyordu çünkü o gözü düz bakıyor, kaymıyordu.

"Kes şunu! Oğlanların hiçbirinden hoşlanmıyorum!"

"Güzel. Kimse köyün prensesi Elsa'ya layık değil zaten!"

"Saçmalama," dedi Hanna iç çekerek.

"Akşamdan kalmayım," diye fısıldadı Lasse.

Elsa anlamasa da anlamış gibi başını salladı. Lasse kulağına bir şey fısıldıyorsa bu enikonu mühim bir şeydi; başını sallaman, ciddi görünmen gerekirdi. Gelgelelim, Hanna mutfak havlusunu kafasına geçirince Lasse yine gülmeye başladı.

Tarçınlı çörekler gerçekten cennetten çıkmaydı. Üçüncü çöreğini tıkınan Elsa'nın bundan şüphesi yoktu.

Hanna mutfak koltuğunda Elsa'nın yanına oturup elini kürekkemiklerinin hemen altına kadar inen uzun koyu renk saçlarında gezdirdi. Elsa'nın ense tüyleri diken diken oldu.

"Rengeyiğinin başına gelenleri duydum," dedi yumuşak bir sesle.

Elsa masaya, avucuyla temizlemesi gereken kırıntılara baktı.

"Çok can sıkıcı gerçekten," diye devam etti Hanna.

"Can sıkıcı demek az bile. Korkunç bir şey bu," diye homurdandı Lasse.

Köyün prensesi sessizce başını salladı.

"Ama polise gitmen çok cesurca bir davranış," dedi Hanna neşeyle, sesini bir oktav daha yükselterek.

"Polis mi? Şaka gibi!"

"Lasse," dedi Hanna alçak sesle.

"Tamam, tamam," dedi Lasse iç çekip.

Tam o sırada merdivenlerden inen ayak sesleri duyuldu. Anna-Stina'nın üzerinde pembe geceliği ve okulda elişi dersinde ördüğü kan kırmızı yün çorapları vardı.

Kızlar koltukta yan yana kıvrıldılar. Anna-Stina'nın gözleri şişti, ağzını geniş geniş açarak esnedi. Elsa ona yaslandı; Anna-Stina güneşten bile sıcaktı.

Lasse ayağa kalkarken inleyerek gerindi.

"Peki, ben kaçtım. Kahve için teşekkürler abla."

"Nereye gidiyorsun?"

"Hiç belli olmaz. Çok bekleyenim var. Kapılar her yerde bana açık."

Karşılık verip vermeme konusunda kararsız kalan Elsa'ya göz kırptı. Hole çıkmıştı bile. Ayakkabılarını ve ceketini giyerken ıslık çaldığını duydu Elsa.

"Görüşürüz, fıstıklar!" diye seslendikten sonra kapının açılıp kapanmasıyla dışarının soğuğu mutfağa kadar girdi.

Hanna masanın üzerine eğildi, penceredeki buğunun bir kısmını silip Lasse'nin arkasından bahçeye baktı. Hafifçe ba-

şını sallayıp gülümsedi. Elsa, Lasse'nin yeşil Volvo'nun arkasından kar püskürtecek şekilde patinaj yaptığından emindi.

Yarım saat sonra, Elsa ile Anna-Stina, kazdıkları kar mağarasının içinde, yüzleri yorgunluktan kıpkırmızı halde yan yana uzanıyordu. Hanna'nın sıkı tembihleri üzerine ayaklarını açıklıktan dışarı uzatmışlardı. Olur da kar üzerlerine çökerse onları oradan çekebilmeleri için ayakları dışarıda olmalıydı.

Mağaranın içi basık ve sessizdi. Duyulan tek ses küçücük nefesleriydi. Uzandıkları yer buz gibi ama sırtlarındaki ter hâlâ sıcaktı. Elsa kımıldayınca bir parça sıcak hava yakasından dışarı sızıverdi.

"Biliyor musun, diş telleri olan bir yetişkin gördüm," dedi.

Anna-Stina gözlerini devirdi, Elsa iyice küçüldü. Yakında on bir yaşına girecek birini şaşırtmak zordu.

"Eee, ne olmuş yani? Ben diş teli olan bir sürü yetişkin gördüm."

Elsa eldivenini kardan duvarın üzerinde gezdirdi.

"Dün karakola gittim."

Anna-Stina nihayet başını çevirdi.

"Yalan söylüyorsun!"

"Hayır! Gerçek. İfadem oldu," dedi Elsa. Sonra tereddüt edip, "İfadem verildi," dedi.

"Ona 'İfadem alındı' denir," diye düzeltti Anna-Stina.

Ama bu sefer Anna-Stina üstünlük taslamıyor, Elsa'yı hikâyenin özüne çekmek için can atıyordu.

"Rengeyiğinle mi ilgiliydi?"

Elsa başıyla onayladı.

"Polis memuru bana ne gördüğümü sordu."

Elsa eldivenini çıkarıp elini kar tulumunun cebine soktu ve kulağı buldu. Onu göstermeyi hem istiyor hem de istemiyordu.

"Peki, ne anlattın?"

"Nástegallu'yu ölü vaziyette, kanlar içinde bulduğumu."

"Babam, Robert Isaksson'un yaptığını düşünüyor."

Elsa'nın kulağı saran eli dondu kaldı. Adamın adını duymaktan ve bunu söyleyenin Anna-Stina olmasından hiç hoşlanmamıştı.

Elsa ile Anna-Stina'nın aileleri nesillerdir aynı Sami köyüne, yani aynı *čearru*ya mensuptu. Onlar kuzendi, birinci dereceden değil ama bunun ne önemi vardı? Kuzen kuzendi. Elsa'nın evinde tüm Samilerin uzaktan yakından birbirleriyle akraba olduklarını gösteren bir soy kitabı vardı. Elsa'nın ve Anna-Stina'nın kendilerine ait sayfaları vardı ve sayılar ve kodlar aracılığıyla aralarındaki akrabalık derecesini belirlemek mümkündü. Annesi nasıl yapıldığını göstermişti, ama Elsa bunu bir türlü beceremiyor, çok karmaşık buluyordu. Önemli olan, Anna-Stina'nın kuzeni, yani *oambeallis*i olmasıydı. Bir kitapta adının geçmesi, ne büyük şeydi! Elsa kitabı çıkarıp parmağını adının ve doğum tarihinin üzerinde dolaştırmaya bayılırdı. Ve adım adım *Áhkku* ve *Áddjá*'ya, onların ebeveynine, oradan da hayal bile edemeyeceği yüzyıllar öncesine geri giderdi. Elsa'nın annesi başka bir Sami soy kitabında yer alıyor, ancak ailesi bunu bir türlü kabullenmek istemiyordu. Ama o kitapta annesinin bir *rivgu* olmadığının kanıtı vardı. O da tıpkı diğer herkes gibi *oradaydı*! Yine de olmak ile olmamak arasında bir fark var gibiydi. Görünmez sınırların nasıl çizildiğini kimse Elsa'ya açıklamamış, o da sormaya hiç cesaret edememişti.

"Mutlaka Robert yapmıştır. Rengeyiklerini vuran, kar motoruyla kovalayıp ölümüne işkence eden başka birini düşünemiyorum. Bir keresinde biri dişi bir geyiğin rahmini deşip çıkarmıştı. Hem de daha hayattayken. Sonra da yavruyu döve döve öldürmüştü."

Elsa Anna-Stina'ya baktı. Hayata gelmeyi bekleyen bir yavrunun bulunduğu rahmi deşmek mi?

"Biliyorum," dedi Elsa, kalbi hızlı atsa, kulakları uğuldasa da sesinde bir canlılık vardı.

"Evet, bunu herkes biliyor. Derindondurucularını rengeyiği etiyle dolduruyor, sonra da onları satıyorlar."

Elsa elini cebinden yavaşça çıkardı. Kulağı cebinde bıraktı. Fermuarını yukarı çekti.

Öldürülen rengeyiklerini duymuştu ama böylesini hiç duymamıştı. Nástegallu, bıçak postunu delip atan kalbine ulaşmadan önce işkence görmüş müydü? Elsa'nın birden başı döndü, nefes almakta zorlandı. Kar mağarasındaki oksijen bitmiş olmalıydı. Çabucak oturur vaziyete gelip kalçasının üzerinde sürünerek dışarı çıktı ve soğuk havayı derin soluklarla içine çekti. Anna-Stina arkasından kırkayak gibi geri geri kıvranarak dışarı çıktı, başka zaman olsa Elsa buna gülerdi.

"Neyin var? Suratın bembeyaz."

"Yok bir şey."

"Nástegallu'ya ne yapmışlar?"

"Bıçaklamışlar."

"Bir keresinde kesilen bir rengeyiğinin dışarı fışkırmış bağırsaklarını görmüştüm."

Elsa ayağa kalkıp tekme kızağına doğru koştu. Anna-Stina arkasından seslendi. Ama o çoktan hızlanmıştı, yokuş aşağı kaymanın işini kolaylaştıracağının farkındaydı.

Bundan bahsedildiğini daha önce hiç duymamıştı.

11

Oktanuppelohkái

Hanna, mutfak penceresinden bakarken Elsa'nın koşarak tekme kızağa gidip tepeden aşağıya kayışını iç çekerek izledi. Anna-Stina ise yüzünde Hanna'nın çok iyi bildiği o huysuz ve hüzünlü ifadeyle Elsa'nın arkasından bakakaldı.

Hanna pencereyi açıp, "Ne oldu şimdi? Elsa neden koştur koştur eve gidiyor?" diye seslendi.

"Nereden bileyim!"

"İçeri gir."

Huysuz küçük ayaklar koridoru arşınlarken giysiler de askıya asılmak yerine yere fırlatıldı. Anna-Stina akan burnu, kızarmış yanakları ve kibirli ifadesiyle mutfak sırasına oturduğunda, *Evet, ne oldu, ne istiyorsun?* der gibi bakıyordu.

"Onun senden küçük olduğunu unutmamalısın. Elsa'ya iyi davranmalısın."

"Ama iyi davranıyorum zaten!"

"Evet, söyle bakalım, ne oldu?"

"Hiçbir şey."

Hanna nazikçe gülümsedi, onu tatlı dille nasıl konuşturacağını biliyordu.

"Hadi bakalım küçükhanım. Bana ne olduğunu söyle. Sana kızmıyorum."

Bu doğruydu, nadiren sinirlenirdi, kendisinin ya da başka birinin çocuğuna sesini yükseltmeye asla yanaşmazdı. Ama kızıyla Elsa'nın tartışmalarından hoşlanmazdı, öyle zaman-

larda sesini biraz yükseltebilirdi. Bazen o küçük ciddi tatlı şeyi ne yazık ki üstünlük taslayan kendi kızından koruma isteği doğuyordu içinde.

"Rengeyiğini öldürenin Robert Isaksson olduğunu düşündüğümü söyledim, o kadar. Ki bu doğru! Bana neden tavır yaptı anlamadım."

"Ama rengeyiği için gerçekten üzgün, bunu anlaman lazım."

"Kendisi başlattı! Karakola gittiğini söyleyen kendisiydi."

Hanna ona bir parça kâğıt havlu uzattı. Anna-Stina gücenmiş görünüyordu ama kâğıdı çekip aldı ve sümkürerek burnunu sildi.

"Ona tam olarak ne dedin?"

"Adamın rengeyiklerini kesip içinden yavrularını çıkardığını söyledim."

Hanna bir an ona baktı.

"Bu biraz acımasızca olmuş."

"Ama öyle yaptığını biliyorum! Bağırsaklarını görmüştüm."

"Ama küçükhanım, o daha dokuz yaşında. Ona böyle korkutucu şeyler söylememelisin."

"Rengeyiklerini öldüren aptalların olması benim suçum değil ki!"

Hanna yavaşça başını salladı, tam gözyaşlarına boğulmak üzereyken arkasını döndü. Bu ondan beklenmeyecek bir hareketti.

"Bunda haklısın, tatlım."

"Şimdi yapacak bir şeyim yok! Oynayacak kimsem de yok."

Anna-Stina kendini acındırarak sızlandı ve Hanna kendini hemen suçlu hissetti; her zaman aynı şeyler: Arkadaşının olmaması, olanlardan çok uzakta yaşamak ve yalnızlığa mahkûm olmak. Hanna saate baktı; onu komşu köye götürmek için zamanı vardı.

"Seni başka bir arkadaşına götüreyim mi?"

"Burada yaşamak istemiyorum! Burada hiç arkadaşım yok!"

Hanna kızını kendi haline bıraktı. Daha geçen hafta, bir grup kız arkadaşı gelmiş, odasında kıkırdayarak vakit geçirmişlerdi. Ama bunları hep unutur, yalnız kaldığında kendini acındırırdı. Araya her seferinde yalnızlık giriyordu. Evde yalnız geçirdiği her saniye Anna-Stina için bir dramdı.

"Belki de arayıp Elsa'dan özür dilemelisin?"

Kızı burnundan soluyordu. Hiç özür dileyecek gibi değildi. Bunu nadiren yapardı. Bunun üzerine Hanna koltukta yanına kıvrılıp kollarını ince vücuduna doladı ve saçlarını okşadı.

Birkaç seneye kalmaz buna da karşı gelecek, kendisine sarılmasına izin vermeyecekti, bu yüzden Hanna her fırsatı değerlendiriyordu.

"Ama bir dahaki sefere, ondan büyük olduğunu, sözlerine dikkat etmen gerektiğini ve dokuz yaşında bir kızın her şeyi duymaması gerektiğini hatırlayacağından eminim."

12

Guoktenuppelohkái

Ne kadar yalvarırlarsa yalvarsınlar Elsa ağıla gitmeyi kesinlikle kabul etmiyordu. Kar motorları bahçeden ayrıldıktan sonra kararını vermişti. Önce, yerdeki çatlaklardan içeri soğuk hava girdiğini bildiği kulübeye gidip babasının alet çantalarının arkasına, en ücra köşeye sakladığı kulağa baktı. Orada çabucak kuruyacak ve kokusu kaybolacaktı. Yumuşaklığını hissetmek, kuruyup kurumadığını görmek için her gün kulübeye gidip kulağı kontrol ediyordu. Çoğu zaman, sadece dokunabilmek için kulağı yanına alıyordu.

Kulağı kontrol ettikten sonra aynı kararlılıkla içeri girip bulaşık makinesinin yanındaki üçüncü çekmeceyi açıp olta iğnelerini dikkatlice kaldırdı, en alttaki evrakları buldu.

Üzerinde anlayamadığı sözler ve pek çok rakam vardı, yine de yazılanları okudu, Nástegallu'nun adını aradı ama bulamadı. Fakat tariflerden o olduğunu anlamıştı, yüksek sesle okudu:

"Ölü rengeyiği, ağılda, çitin dışında bulundu. Kalbinden bıçaklanmış. Kulaklar kesik. Şikâyetçinin reşit olmayan kızı tarafından bulunmuş. Kar motoru izleri mevcut."

Kelimeler boğazında düğümlendi, reşit olmayan ne demek ya da nasıl söylenir bilmiyordu. Kâğıdı mutfak tezgâhının üzerine yaydı ama kâğıt kıvrıldı. İşaretparmağını "kızı" kelimesinin üzerinde gezdirdi. Soy kitabında adını görmeye

benzemiyordu bu. Rengeyiğinin adının Nástegallu olduğunu neden yazmamışlardı?

Neredeyse fiziksel bir rahatsızlık hissetmesine rağmen evraklara göz atmaya devam etti; kar motoru tarafından kovalanan gebe bir geyik hakkında bir şeyler okuyunca durumu daha da kötüleşti. Motor izleri kovalamacanın yaklaşık beş yüz metre sürdüğünü gösteriyordu. Kar motoru geyiğin üzerine sürülmüş ve arka bacaklarından biri koparılmıştı. Evrakta iç kanamadan öldüğü yazıyordu.

Fısıldayarak bir sonraki evraka geçtiğinde elleri titriyordu.

"Biri, rengeyiği sahibinin yaklaşık on rengeyiğini yakalayıp kar motoruyla ezip öldürmüş, sonra da onları olay yerinden kaçırmış. Şikâyetçi, rengeyiklerini kontrole çıktığında ormanda kan, boynuz ve kürk kalıntıları bulmuş. Nehre ve en yakın köye kadar inen ve biri kızak çeken iki kar motoru izi mevcut."

Komşu köye. *Onun* yaşadığı yere. O kadar sıkı tutmuştu ki kâğıt elinde buruştu. Rengeyiklerinin ardından kan, boynuz ve kürk kalıntıları bulunmuştu. On rengeyiği. Neden kimse Elsa'ya bir şey anlatmamıştı?

Bu olay belki de babasının öfkeyle ormandan gelip yumruğunu kulübenin kapısına indirdiği gün meydana gelmişti. O günden sonra birkaç gün ortaparmak ekleminde morlukla gezmişti.

Kâğıdın en altına babası kurşunkalemle bir şeyler yazmıştı; babasının yuvarlak elyazısını hemen tanıdı. *Önsoruşturma kapandı* ve peşine ünlem işaretleri. Bunun ne anlama geldiğini bilmiyordu.

Soğuk mutfak zeminine uzanıverdi. Ufak tefekti ve hatta sıska bile denebilirdi. Sırtüstü yatarken, kalça kemikleri çöküк karnının iki yanında iki keskin dağ zirvesi gibi dışarı fırlıyordu. İstese parmaklarını kaburgalarının altına sokabilirdi. Ama annesi bundan hoşlanmıyordu. Şimdi kaburgalarının arasında atan nabzını hissedebiliyordu. Hızlı, hızlı, hızlı.

Oturduğunda, ne yapması gerektiğini biliyordu. Ayakkabılarını tekrar ayağına geçirip kulübeye gitti. Kulağı alıp anne babasının yatak odasına gitti. Geçen yazdan kalan *bealljebinnát*lar, yani yavrular damgalandıktan sonra tendondan yapılmış bir iple birbirine bağlanan kulak parçaları onların odasındaydı. *Áhkku* onları ipe geçirirken yanında oturmuştu. "Yavruları bir arada tutmak için yapılır bu," demişti. Elsa tüm ciddiyetiyle, Nástegallu'nun kulak parçalarını *Áhkku*'ya teslim etmiş, kendisinin olduğunu anlaması için onları ipin uzak ucuna geçirmesini söylemişti.

Áhkku kaç yavru sahibi olunduğuyla övünülmemesi gerektiğini, bu nedenle *bealljebinnát*ların görünür bir yere asılmadığını söylemişti. Ama şimdi Elsa onları mutfak masasının üzerine sermiş, yumuşak küçük tüylü parçaları okşuyordu. Sıra Nástegallu'ya gelince, artık neredeyse kurumuş kulağı çıkarıp parçasının yanına koydu. Sanki kaybolan bir yapbozun parçaları birleştirilmiş, yeniden bir bütün olmuştu. Nástegallu yeniden tek parçaydı. Öyle olmasa bile buna inanmak güzeldi.

13

Golbmanuppelohkái

Günün her saati yoğun bir trafik yaşanıyordu, herkes sırayla gidip geliyordu; Elsa'nın babası, Mattias, Anna-Stina'nın babası Ante, amcaları, dayıları ve Elsa'nın amcaları. Bütün erkekler ve oğlanlar. Evden ayrıldıklarında ortam sessizleşiyor ama eve geldiklerinde de bir o kadar sessiz oluyordu. Kendilerine hazırladıkları sandviçleri mutfak penceresinin yanında dikilerek, uzaklara dalıp giderek yiyorlardı. Buz üzerindeki kar motoru izlerinin ötesine, ağaçların ötesine, doğrudan rengeyiklerinin bulunduğu arazilere bakıyorlardı sanki; evde olmalarına rağmen sanki hâlâ orada, uzaklardaydılar. Zaten hiçbir zaman tam anlamıyla evde değillerdi. Bahçeye çıkıp kızakları yüklüyor, kar motorlarına yakıt dolduruyor ve bir burun deliğini örtüp diğerinden sümkürüyorlardı. Parmakları kaskatı kesiliyordu, bazıları muhtemelen bir daha asla düzelemeyecekti. Geceleri her yerleri ağrırdı. Sabahları babası topallardı. Ama en zoru da derin uykuya bir türlü dalamamaktı.

Elsa kanepede uzanmış, ayak parmakları beyaz sehpaya değecek şekilde bacaklarını uzatmıştı. Battaniye tenine batıyordu, kırmızıydı ve üzerinde büyük bir rengeyiği vardı. Annesi onu hiç sevmemişti ama kırkıncı yaş gününde ev bakım hizmetlisi meslektaşlarından birinin hediyesi olduğundan, olur da içlerinden biri kahveye gelir diye ortadan kaldırmak da istemiyordu. Aslında bu battaniye evlerindeki gerçek Sami

elişine karşı neredeyse hakaret sayılırdı. *Ábkku*'nun yaptığı tüm *duodjilere*.[9] *Ábkku* ve annesi en güzel *gáktu*leri dikerdi. Elsa asla birilerinin eskimişlerini giymek zorunda kalmazdı, her zaman üzerine yeni bir şeyler dikilirdi. Elsa da dikebiliyordu, parmakları neredeyse yetişkinler kadar becerikliydi. Sabırlıydı da.

Babası banyodan seslenip, oturma odasındaki masanın üzerinde titreyen cep telefonuna cevap vermesini istedi. Elsa tam alo diyecekti ki karşıdaki birden hırlamaya başladı.

"Bu sizin hatanız! Kahrolası rengeyikleriniz! Onları tek tek öldüreceğim."

Telefonu yüzünden uzaklaştırdı, güçlükle nefes alıyordu.

"Yeni arabamız mahvoldu ve eşim kafa travması geçiriyor! Ama bu hiç umurunuzda değil, çünkü kahrolası ölü rengeyiğiniz için para alacaksınız!"

Elsa kanepeye fırlattığı telefona baktı. Köşeye, yastıkların arasına kıvrıldı.

"*Isa*, çabuk gel!" diye seslendi.

Isa çoraplarıyla kayarak hızla gelip telefonu kaptı.

"Neler oluyor?" Derken durakladı. "Anlıyorum, ancak..."

Mutfağa gitti ama Elsa hâlâ telefondan gelen öfkeli, metalik cızırtıyı duyabiliyordu.

"Nerede çarptınız?"

Sesi sakin geliyordu ama fazla dayanamadı.

"Olanlar için üzgünüm ama..." Birden durdu. "Evet, duyuyorum ama sen de beni tehdit ettiğini anlamalısın, seni polise şikâyet edeceğim."

Tam o sırada gelen annesi ortalıkta çırpınıyor, yerinde duramıyordu, önce mutfakta babasını susturmaya çalıştı, sonra da salona geçip televizyonun sesini açtı.

"Tamam, sen de beni polise şikâyet et. Hiç durma," dedi babası.

---

9 (Sam.) Sami elişi ürünleri. (ç. n.)

Sessizlik oldu. Kısa bir an için. Derken annesinin ve babasının mırıltıları duyuldu; sessizce ama ünsüzleri bastıra bastıra, dalgalar halinde yayıldı, aralarında fısıldanmayı reddeden kelimeler de oldu. Annesi babasını susturmaya çalışırdı; susturan hep o olurdu, asla babası olmazdı.

Giyilen kar motoru ceketinin sesi, bir fermuarın çekilmesi ve ardından içeri giren ve Elsa'nın çıplak kollarına dokunduğu gibi kaybolan soğuk hava dalgası. Salonu aydınlatan araba farları.

"Kimdi arayan?"

Elsa soruyu mutfaktaki annesinin duyabileceği şekilde yüksek sesle sordu. Annesi burnunu çekiyordu. Elbette öyleydi. Bu durumda Elsa burnunu çekemezdi. İki kişinin ağlaması fazlaydı.

"Köyden biri işte, *unna oabba*."

"Komşu köyden, değil mi?"

"Yok."

Başka da bir şey konuşulmadı.

Yarım saat sonra, oturma odası duvarlarının üzerinden mavi ışıklar geçti. Elsa hızla dizlerinin üzerinde doğruldu ve kanepenin arkasına tutunarak bakmak üzere kendini yukarı çekti.

Bir ambulans gelmişti, sireni ötmüyor ama ışıkları yanıp sönüyordu. Neyse ki henüz saat beşi geçmemişti, çünkü o saatten sonra sağlık görevlileri eşyalarını toplayıp eve gittiklerinden köy ambulansı gelemiyor ve mecburen kasabadan gelecek ambulansı beklemeniz gerekiyordu, bu da bir saatten fazla sürebiliyordu.

Rengeyiği sahipleri, rengeyikleri ağılın etrafında başıboş dolaştıklarında her yere uyarılar koyardı. Yol kenarındaki fosforlu sarı reflektörlere iliştirilmiş siyah çöp torbaları rüzgârda dalgalanıp yükselirdi. Sürücülerin çoğu yavaşlasa, uzunlarını yakıp gözünü ormandan ayırmasa da bazı sürücüler hızla geçerdi. Bu duruma sinirlenenler de vardı. Neden

Laponların lanet rengeyiklerini kollayacaklardı ki? İşte Lapon karalaması o zaman başlamıştı.

Battaniyeyi başına kadar çekti, bu gece ön kapıyı bir kez daha kontrol edecekti. En son babası yatar, bazen de kapıyı kilitlemezdi. *Áhkku* ise asla kilitlemezdi. Evden çıkarken kapıyı kilitlemek yerine süpürgeyi kapıya dayardı. Elsa, annesinin bazı geceler *Áhkku*ların bahçesine doğru gittiğini ve yedek anahtarla evlerini kilitlediğini görmüştü. Özellikle de hırsızlık olaylarından söz edilen o yaz.

Annesi mutfak dolaplarını altüst etti, tencerelere su doldurdu ve radyoyu açtı. Açmasıyla birlikte haber spikerinin caddelerindeki kazadan bahsettiğini duydular. Biri hafif yaralanmıştı. Elsa rengeyiğinin nasıl yola çıktığını anlamamıştı zira annesi çoktan radyoyu kapatmıştı. Kızartma tavası cızırdıyor, kızarmış *suova*ların kokusu evin içine yayılıyordu.

Ön kapı açıldı ve *Áhkku* içeri girdi. Ayakkabılarını çıkarmadan saatin altındaki, hole en yakın duran eski sandıklı sandalyeye oturdu. O sandalye aslında yoldan geçerken ayaküstü uğrayanlar içindi. Annesi insanların bazen sadece kısa süreliğine sohbet etmek, sessizce oturup kendilerini daha az yalnız ve üzgün hissedebileceği bir yerde bulunmak istediklerini söylerdi. Bu artık o kadar sık olmuyordu. Yaşlı Per-Niila kalkıp gelemeyecek kadar yaşlanmıştı. Doksan dört yaşına kadar haftada birkaç kez gelip gider, sandalyede oturup kahvesini yudumlardı. Tek kelime etmez ama Elsa mutfak masasında dikiş dikerken onu yakından izlerdi. Bazen bir şeyler mırıldanır, gitmeden bir kahve daha içmek için fincanını uzatır, bazen de oturduğu yerden Elsa'ya el sallardı. Fakat yaşlı adam muhtemelen türünün son örneğiydi. Son gelişinin üzerinden aylar geçmişti.

Áhkku, "Johansson'lardı," dedi.

"Evet," dedi annesi sesini alçaltarak. "Aradılar, feci öfkeliydiler."

Elsa battaniyeyi üzerinden attı ve mutfağa gitti, şimdi olanları duymak istiyordu. Gerçekleri. Mutfak kanepesine

oturdu ve önce annesine, sonra *Áhkku*'ya baktı, ama ikisi de sesini çıkarmadı. Annesi arkasını döndü.

"Rengeyiğini öldürmek zorunda kalmışlar," dedi sonunda.

"O düzlükte her zaman çok hızlı sürüyorlar," dedi *Áhkku*.

"Doğru."

Annesi *suova*ları öyle bir kızarttı ki havalandırma penceresine ve duvara yağ sıçradı.

Áhkku, *gáktin*in eteklerine, yani *holbin*in üzerine dikilmek üzere içi kurdele dolu bir poşet çıkardı. Elini havaya kaldırdı. Annesi başıyla onaylayıp buzdolabına giderken poşeti aldı ve mikrodalga fırının yanındaki mutfak tezgâhının üzerine koydu.

"Hadi, sofrayı kur, *unna oabba*," dedi Elsa'ya.

Áhkku'nun hem işaret hem de başparmağında yara bandı vardı. Tuttuğu bıçak bazen elinden kayardı. Daha hafif elişlerinden sıkıldığında bıçağı çıkarıp tahta oyardı. Olur da yanlışlıkla elini keserse bu sorun olmazdı zira *Áddjá*'nın kanamayı durdurma yeteneği vardı. Bu öyle uluorta konuşulmazdı, yani *Áddjá*'nın aklından kanı durdurmayı geçirip sonra da bunun gerçekleşmesi. Bu aslında çok doğal bir durumdu, garip bir şey yoktu, ama annesi bu konuyu kimseyle konuşmaması gerektiğini sık sık söylerdi. *Áddjá* ayrıca ağrıyan bölgelere üfleyebilir ve sonra ağrı birden kaybolabilirdi. İnsanların yardım istemeye eve geldiği olur, pek çok kişi de arardı ama bunlar uluorta konuşulacak şeyler değildi.

"Yine elini mi kestin?" diye sordu Elsa, çatal bıçakları tabakların sağına ve soluna koyarken.

"Aman, ufak bir şey."

Bahçeden motor sesleri geliyordu ama Elsa'nın babası içeri girmedi.

"Bir gidip bakayım," dedi, *Áhkku*.

Arkasında, sandalyenin yanında iki küçük idrar birikintisi bıraktı. Annesi bunları kâğıt havluyla silip iç çekti.

Babası bahçeden çıkıp gitti. *Áhkku* ise geri dönmedi. Elsa, onun bir kar tümseğinin üzerinden atlayıp eve doğru gittiğini gördü.

Annesi kepçeleri ikinci mutfak çekmecesine sığdırmaya çalışırken gürültü yapıyordu.

"Pekâlâ, o zaman sadece ikimiziz," dedi annesi ve kızartma tavasını uzatıp yuvarlak ince dilimleri Elsa'nın tabağına itiverdi.

"Patatesleri kendin soyarsın."

"Kabukları da yerim."

"Hayır, bu sefer soyacaksın."

Patateslerin sıcaklığı başparmağını yakmıştı, gözyaşlarını tutamadı.

14

Njealljenuppelohkái

"Selam Robban! Görüşmeyeli uzun zaman oldu!"

Robert, tam arka cebinden cüzdanını alıp oynadığı bahis kuponunun ücretini ödeyecekti ki birden duraksadı.

Bazıları ona Robert derdi, bazılarıysa Isaksson, gerçi böyle dediklerinde babasını kastetmeleri de muhtemeldi. Gelgelelim Robban lakabını, muhtemelen yirmi yıldır, yirmili yaşlarından beri kimse kullanmamıştı. Bu yüzden kaşlarını çattı ve gazetelerin olduğu bölüme döndü.

"Petri."

Tabii, onu tanımıştı. Petri Stålnacke. Hâlâ aynıydı, biraz toplucaydı, kısa ve kalın bacaklı, saçları koyu ve gür, gözler kocaman.

"Vay canına. Şu orman işinden beri seni hiç görmedim," dedi Petri ve gülümsedi.

"Ben hep buradaydım."

"Ama bir oduncu olamadın, değil mi?"

Robert o eski tatsız hikâyeye girmek istemedi ve konuyu değiştirdi.

"Burada ne işin var?"

"Bir kulübe bakıyorum. Satan birilerini tanıyor musun? Ya da belki bir arsa?"

"Burada ne yapacaksın? Hâlâ kasabada mı kalıyorsun?"

"Evet, hâlâ oradayım, madende çalışıyorum. Ama hafta sonları kasabada sıkılmaya başladım ve köydeki annemleri

ziyaret edip durmak da çok sıkıcı, bu yüzden kendime ait bir şeyler bulurum diye düşündüm."

"Ve bizim köyü seçtin."

"Balık tutabileceğim bir yer olsun istedim, somon balıklarıyla dolu muhteşem bir nehriniz olduğunu biliyorum."

Petri olta atar gibi bir hareket yaptı.

Robert, "Doğrudur, bu yaz on yedi kilo tuttum," dedi.

"On yedi! Vay canına. Seni nasıl oldu da görmedim, birkaç yazdır burada balık tutuyorum."

"Nehir uzun ve belli noktalarım var."

Petri güldü ve başını salladı.

"Elbette, tahmin ederim."

Robert banka kartını çıkarıp bahis kuponunu ödedi.

"Peki, şimdi nerede çalışıyorsun?" Petri pes edecek gibi değildi.

Robert kartı cüzdanına geri koyarken oyalandı.

"Hastalık iznindeyim, sırtımdan dolayı."

"Hadi ya, kötü olmuş. Uzun zamandır mı?"

Robert, dinleyen birileri var mı diye etrafına bakındı. Sinirlenmeye başlamıştı.

"Evet, uzun zamandır. Kronik bir şey."

Petri başını salladı, acıyan gözlerle bakıyordu.

"Off, of. Kötü olmuş."

Robert cüzdanını arka cebine atıp diliyle üstdudağının altındaki tütüne bastırdı. İnsanların ona acımasından hiç hoşlanmazdı ama yine de Petri'nin yanından ayrılmadı. Bu adamı sevmemek biraz zordu. Biraz aptaldı ama özünde iyi biriydi. Onu tam olarak böyle hatırlıyordu.

"Genel anlamda iyiyim. Ufak tefek işler yapıyorum. Sosyal Güvenlik Kurumu'na şikâyet edilmeden ne yapabilirsem artık."

Petri güldü. "Anladım."

"Ama sanırım yılın yanlış zamanında kulübe arıyorsun."

"Kışın ortasında evinden sıkılan birileri illa olur diye düşündüm."

Robert'ın yüzünde çarpık bir gülümseme belirdi. "Tabii, kim bilir."

"Satmayı düşünen birini duyarsan bana haber verir misin?"

Robert başıyla onayladı. Elbette, etrafa bakınacaktı.

"Peki, sen nerede oturuyorsun?"

"Ormanın içine doğru, köyün biraz dışında."

Petri gülümsedi. Davet mi bekliyordu? Robert kibarlık etti:

"Bir gün kahveye beklerim. Arkadaki tepeyi geçtikten sonra üç yüz metre sonra sağa dön ve yol bitene kadar devam et. Önünde büyük bir ağıl olan kırmızı ev."

Onu ziyaret eden pek olmazdı. Zaten gelen olsa da babası içeri almazdı. Ne zaman yaklaşan bir araba görse hemen bahçeye fırlardı. Petri şimdi uğramaya kalksa Robert da muhtemelen aynısını yapardı.

Robert, Petri'yi başını hafifçe sallayarak onayladı, "*No niin*,"[10] dedikten sonra dükkândan ayrıldı.

10 (Sam.) Pekâlâ. (ç. n.)

15

Vihttanuppelohkái

Mutfak masasının üzerinde parlak, mavi bir yün kumaş vardı, üzerinde de komşu köyden satın aldıkları şeritler. Kırmızı *holbi*nin üzerine hangi sırayla yerleştirilmeleri gerektiğine baktılar. Şeritlerin bazıları mutfak lambasının ışığında parlıyordu, diğerleri mattı ama beyaz olan kırmızıya çok yakışacaktı. Dışarısı zifiri karanlıktı, yüzleri pencereye yansıyordu. Elsa, içerisi dışarıdan bu kadar net görülürken onların dışarıyı görememesinden hiç hoşlanmıyordu.

İç çekip yanlış attığı ilmikleri söktü. Nadiren düzgün iş çıkarırdı zaten. Annesi gözlerini irileştiren yakın gözlüğünü taktı. Elsa'ya yardım ederken parmakları hafifçe birbirine değdi. Kızına gülümsedi, o da hemen annesinin koluna yaslandı. Üzerinde mavi sim olan kırmızı şeridi yeniden iğnelediler. *Çok simli olmasın*, demişti annesi, bu doğru olmazdı. Ama Elsa simi sever ve her zaman annesinin kaşlarını çatıp çıkaracağı bir şerit almaya kalkardı. Elsa bu *gákti*yi Jokkmokk kış pazarında[11] giyecekti. Genellikle pazardan bir önceki gün, yola çıkmadan önce gece yarısına kadar dikiş dikerlerdi. Gümüş broşlarını cilalar ve bazen yorgunluktan ağlarlardı. *Kim bilir yine nasıl bakacaklar*, derdi annesi. Elsa bir türlü anlamazdı, onun için bu yeni kostümü giyip dikkatleri üzerine çekmek Noel arifesinden de, doğum gününden

11 400 yıldır, İsveç'in Jokkmokk kasabasında her yıl şubat ayının ilk perşembesi düzenlenen, festival havasında geçen bir kış pazarı. (ç. n.)

de çok daha eğlenceliydi. Anna-Stina'nın da yeni bir *gákti*si olacaktı. Koroları pazar alanında şarkı söyleyecekti. Anna-Stina'dan kar mağarası yaptıkları günden beri haber almamıştı. Okula da gelmemişti, grip olduğunu söylemişlerdi.

Annesi ağzında iğnelerle, eli sabit bir şekilde çalışıyordu, ancak *Áhkku* izlerse elleri biraz titreyebilirdi. *Aslında çok gereksiz, çok hızlı büyüyorsun, seneye küçülecek zaten*, der, iç çekerdi. Ancak Elsa, büyük kuzenlerinin eskilerini istemiyordu. Özellikle şimdi, o da koroyla birlikte şarkı söyleyecekken.

Dikiş makinesinin ağır tıngırtısı, bir hızlanıp bir yavaşlıyordu. Dikişler düz olmalıydı. Annesi mezuraya uzanırken hafif bir ter kokusu yayıldı. Saçları yıkanmamış, kahverengi klips tokayla toplanmıştı. Perçemleri yanaklarının iki yanına düşmüştü. *Köyün en solgun yanakları*, derdi *Áhkku* onlar için.

Telefonun çalmasıyla annesi mavi kumaşı kaldırdı, ağzının kenarında küçük bir tebessümle cevap verdi. Mutfak kanepesine yaslandı, saç tokasını çıkardı ve güldü. Arayan *Siessá*, yani Ella halası olmalıydı, çünkü annesinin sesi sadece onunla konuşurken böyle çıkardı. Ve sırayla hamle yapar gibiydiler. Elsa sohbetlerinin tınısını iyi bilirdi; annesinin sessizce karşı tarafı dinlerken, *nu go lea* ya da sadece *juoa* diye araya girdiği ya da cümleler arasında sadece nefes almak için zar zor durarak konuştuğu zamanlar.

Babası onunla evlenmeye karar verdiğinde *Siessá* annesini kanatları altına almıştı. Kocasının daha güneydeki Sami köyüne gitmek için kendi Sami köyünden ayrılan, babasının kız kardeşiydi o. Ama Elsa'nın annesiyle uzun süre yakından ilgilenmişti, ona ayakkabı bağcıklarını nasıl bağlayacağını, kemerini ne kadar sıkması gerektiğini göstermiş, Samiceyi bozuk konuştuğunda fazlaca müdahale etmemişti. Annesinin Samice fısıldadığını onun dışında bir köpekler bir de Mattias duymuştu. Bunu zaten herkes yapabilirdi; bir köpeğe seslenebilir veya bir çocuğa lambaya bakmasını veya sofraya gelmesini söyleyebilirdi. Ancak *Siessá*, annesini nazikçe cesa-

retlendiriyor ve onu, kendi tabiriyle, diğer dil polisleri gibi düzeltmiyordu. Elsa bu dil polislerinin kim olduğunu hep merak etmiş, *Áhkku*'nun onlardan biri olduğunu duyunca çok şaşırmıştı. *Áhkku*'nun polis memuru olarak nerede çalıştığını sorduğunda Mattias kahkahalara boğulmuştu. Sonra da bu konuda başka hiçbir şey ne sorulmuş ne de söylenmişti.

Siessá, sonunda Elsa'nın annesini cesaretlendirdi, kelimeleri ağzından kerpetenle sökerek onu konuşturmayı başardı ve annesi bir gün fısıldamayı bırakıp sesini duyurmaya başladı.

Siessá Áhkku'ya benziyordu, ufak tefek ve zayıftı ancak sivri burnu ve gür kaşlarıyla yine de bambaşka biriydi. Ayrıca hiç kimse onun gibi dur durak bilmeden, her şeye gülemezdi. Kasabadaki liseye gitmek için köyden ayrılmak zorunda kaldığında *Áhkku*'nun Hıristiyanlık saçmalıklarından da kurtulmuştu. İnsanlar orada kahkahasını biraz olsun kaybettiğini söylerdi. Hikâyede Elsa'nın doldurmaya çalıştığı boşluklar vardı ama kimse soru sormayınca geriye sadece hayal etmek kalıyordu. *Siessá* evine yeniden adım atar atmaz kahkahasının da geri geldiği söylenmişti. Yazları eve gelip geyikleri damgalamak için dağlara çıktıklarında, topraklara kahkahasıyla kucak açan *Siessá*'ydı. Bunu sadece kendini cesur hissettiğinde söylerdi ama aslında Elsa ve herkes tam tersinin geçerli olduğunu biliyordu; aslında onlara kucak açan topraktı ve doğanın onlara sundukları için, rengeyikleri için minnettar olmak önemliydi. Elsa, ondan önce gelenlerin yürüdüğü yerlerin isimlerini ve ne anlam taşıdıklarını çok iyi biliyordu ve hepsinden öte, binlerce geyiğin arasında kendi rengeyiğini, yani *boazu*sunu görmeyi beklemenin nasıl bir şey olduğunu. Ama ancak Nástegallu gibi bir rengeyiğini seçebilirdi sürünün içinden. Babası ve Mattias ise çok daha fazla rengeyiğini tanıyabilirdi. Ama artık Nástegallu'yu aramayacaktı gözleri. Bir daha asla.

Elsa en simli şeritlerden birini eline alıp sarı şeridin yanındaki *holbi*ye iğnelemeye başladı. Kim görse böyle daha güzel olduğunu söylerdi. *Siessá* olsa hiç karışmazdı, Elsa'nın istedi-

ği gibi yapmasına izin verirdi. Ama *Ennâ* dikkatli olmalıydı çünkü her an yeniden *rivgu* olarak anılabilirdi.

Hemen yanında oturan annesi yüksek sesle güldü ve Elsa'nın içi mutlulukla doldu.

16

Guhttanuppelohkái

Elsa ve annesi kasabaya giden otobüse bindiklerinde sabahın erken saatleriydi. Otobüsün ancak yarısı doluydu. Elsa arkada boş koltuklar olduğunu görünce kendi kendine gülümsedi. Tek başına oturup, bir yetişkin olduğunu ve kendi başına bir yerlere gittiğini hayal etmeyi severdi. Annesi, koca bıyıklı kibar otobüs şoförüyle konuşabilmek için ön tarafa oturdu. İki şoför vardı, diğeri o kadar konuşkan değildi, annesini başıyla üstünkörü selamlamaktan öteye gitmezdi.

Otobüs, her sabah çocukları okula, köylüleri de kasabaya getirir, öğleden sonraları ve akşamları da geri götürürken köyün içinden geçerdi. Kasabaya giderken irili ufaklı köylerden geçerdi. Bazıları artık eskisi gibi görünmüyordu. Verandaların boyası dökülmüştü, eski mağaza tabelaları güneşten solmuş, hem yağmur hem de kardan yıpranmıştı; ağılların, çatıları çökmüş pencere pervazları ise kristaller gibi incelmişti. Ancak, yeni yerleşmiş köylülerin, evini bembeyaza boyadığı, çocukların tramplenlerini daha yaz gelmeden dışarı çıkardığı ve yaz boyunca, tüm gün çalıştırdıkları gazlı sivrisineksavarlarıyla daha iyimser sakinleri olan köyler de vardı. O evlerin önünde arabalar, arazi araçları, tekme kızaklar, traktörler dururdu. Köpek kulübelerinde ise geyik avı sezonunu bekleyen hevesli bir refakatçi olurdu.

Kasabaya otobüsle pek gitmezlerdi ama bugünkü gibi çok kar yağdığında annesi araba kullanmamayı tercih eder-

di. Teyzesi için kasabada bir yaş günü kutlaması yapacaklar ama bir yandan ağılın da korunması gerektiğinden fazla kalabalık olmayacaklardı. Kimse bunu doğrudan söylememişti ama Elsa anlamıştı.

Alnını soğuk cama dayadı ve üzerine çizim yapacak bir buğu parçası oluşana kadar hohladı.

Köylerden birinde duran otobüse Robert Isaksson bindi. Sarı iş pantolonu ve başında yamuk duran örgü beresiyle Elsa'nın hemen dikkatini çekti. Ama kalkıp annesinin yanına gidecek zamanı olmadı. Otobüs koltuğuna sinerek yaklaşan adımları dinledi. Sesini hiç duymamıştı ama adam tam o anda birkaç sıra önünde oturan birine Fince selam verdi. Karşısındaki ona hem İsveççe hem de Fince bir şeyler geveleyerek cevap verince sohbetin İsveççe devam edeceği anlaşıldı. Belli ki birbirlerini tanıyor ve karşı tarafın hangi dili tercih ettiğini biliyorlardı. Köylerde böyle şeyler bilinirdi, bu kadar basitti işte. Akraba olsun ya da olmasın herkes kimin hangi dili konuştuğunu ve kimin babasının kimin babasını okul bahçesinde patakladığını bilirdi.

Elsa koltukların arasından bir an için adamın pantolonunu ve siyah ceketini gördü. Adam diğer adamın yanına oturmadı, koridorun diğer tarafında, karşısına denk gelen koltuklara yayıldı. Buz hokeyinden bahsederken ünsüzler, ağzından adeta takırtıyı andıran bir sesle çıkıyordu. Araya Elsa'nın anlayabileceği kadar basit, Fince kelimeler serpiştirdi. Bir bacağını koridora uzattı, botları siyahtı ve bağcıkları çözülmüştü. Konuşurken çok fazla el kol hareketi yapıyor ve çıkarmadığı beresinin üzerinden başının arkasını sık sık kaşıyordu.

Elsa dikkatlice yana eğilip annesine bakındı. Haberlerin başladığını duyan otobüs şoförü radyonun sesini açtı. Haber spikeri, iki rengeyiğinin ezildiğini bildirdi.

Birkaç sıra önde oturan adam öfkelendi.

"*Voi helvetti*![12] Geçen hafta Johansson neredeyse ölüyordu, şimdi yine benzer bir olay. O kahrolası rengeyiklerine ne zaman göz kulak olacaklar?"

"En iyisi silahı arabada hazır bulundurup onları vurmak."

"*No niin, tietenki.* Bir an bile tereddüt etmem."

Elsa önündeki ve çaprazındaki koltuklara baktı. Köy okulunda vekil öğretmen olan Anette de oradaydı. Anette yüksek sesle iç çekip başını salladı.

Ortam sessizdi, bir tek açılıp kapanan tütün kutusunun sesi duyuluyordu.

"Otobüsle yolculuk etmiyorsun pek, değil mi?"

"*No, ei*! Ama bu sefer mecbur kaldım. Lanet arabanın motoru tekliyor, ona güvenemedim. Bu yüzden arabayı burada, köyde bir arkadaşa bıraktım ve şimdi birkaç yedek parça almak için kasabaya iniyorum. Bakalım bu akşam döndüğümde ne kadar çabuk tamir edebilecek," dedi Robert.

Köprünün üzerinden geçerlerken, nehrin üzerinde şerit halinde ışıklar beliriyordu. Kar yağışı hafiflemişti, aslında arabayla da gidebilirlerdi. Keşke şu anda arabada olabilseydiler.

Köprü korkuluklarında buz kristali desenleri vardı. Köprü ayağının bittiği yerden az ileride, tekme kızağıyla bir kadın, banketin üzerinden zorlukla ilerliyordu.

Elsa adamların tekrar konuştuklarını duydu; alçak sesli ama tehditkâr mırıltılar.

"Laponlar bir geyiği topraklarımız üzerinde vurup kendi taraflarına sürüklemişler."

Birbirlerini kurtlar gibi kışkırtıyorlardı. Elsa kulaklarını kapadı, daha fazla duymak istemiyordu.

Robert birden ayağa fırladı ve koltukların üzerinden etrafına bakındı, Elsa hemen alnını pencereye dayadı ve dışarı baktı. Gözucuyla, adamın ceketini çıkardığını gördü.

"Sıcağı kıs!" diye seslendi adam, otobüs şoförüne doğru.

---

12 (Sam.) Kahretsin. (ç. n.)

Kokusu Elsa'ya tanıdık gelmişti; benzin ve sigara dumanı... Adamın varlığı tepesinde birikiyor, otobüsün içindeki havayı emiyordu sanki.

Birazdan Elsa'yı görecekti ve o zaman ne yapacaktı? Elsa'nın alnı uyuşmak üzereydi, başını eğmiş, kendini güvenli bir yere ittirmeye çalışır gibiydi.

Kendini küçültmeli, neredeyse görünmez kılmalıydı. Koltuklara uzanıp dizlerini çenesine kadar çekti. Zaten kıvrılacak kadar küçüktü ama ayakkabıları muhtemelen hâlâ görünüyordu. Ciğerleri patlayacak gibi olana kadar nefesini tuttu.

17

Čiežanuppelohkái

Elsa, adamın ortalıkta olmadığından kesinlikle emin olduğunda otobüsün içinde yavaşça ilerledi. Gülümseyen otobüs şoförünün dişleri bıyıklarının altına gizlenmişti.

"Bugün okulun yok mu?"

"Yok."

"O zaman okula gitmemek güzel olmalı?"

"Teyzem kırk yaşına basıyor, bu yüzden partiye hazırlanacağız."

"Kırk mı? Doğru, o zaman büyük bir kutlama yapılmalı."

Ona babası ve Mattias'ın rengeyiklerini korumak zorunda olduklarından gelemeyeceklerini söylemek istedi. Ama otobüs şoförünün böyle şeyleri konuşmaktan hoşlanıp hoşlanmadığını bilmiyordu; en iyisi sessiz kalmaktı. Aslında, annesine kalsa çoğu şey hakkında sessiz kalmak en iyisiydi. Tanımadığınız insanlarla kişisel meseleler hakkında konuşmaktan hayır gelmezdi. Bu yüzden Elsa, şoföre gülümseyip vedalaşmakla yetinerek, basamakların üzerinden atlayıp otobüsten indi.

Annesi ve Anette aralarında konuşuyor, kaygıları yüzlerinden okunuyordu. Elsa karı tekmeledi, eğildi ve bir kartopu sıkıştırmaya çalıştı, ama işe yaramadı. Kar, eldivenlerinin arasında toz şeker gibi dağıldı.

Bir polis arabası yavaşça yanlarından geçti. Elsa yolcu koltuğunda oturanın Henriksson olduğundan emindi. Baba-

sı, karakola gittikten sonra olanlara dair hiçbir şey söylememişti. Sadece, Robert'ın suçüstü yakalanması gerektiğinden söz edilmişti. Anna-Stina'ya 'suçüstü yakalanma'nın ne anlama geldiğini soracaktı, tabii eğer cesaret edebilirse. Yerde ölü yatan karnı deşilmiş geyik yavrularını düşünmeden edemiyordu.

Elsa kaldırım kenarındaki karların üzerine çıkıp kalp şekli yapana kadar tepindi. Tam ortasına bir de kar meleği yapmak üzereydi ki annesi yere uzanmasına kesinlikle izin vermediğini haykırdı. Anette ile aralarında, ırkçılardan ve psikopatlardan bahsediyorlardı. Annesi kısık sesle bir şeyler mırıldandı. Elsa daha iyi duymak için onlara doğru yuvarlandı.

"Ağıldaki rengeyiğini öldürenin Robert Isaksson olduğunu düşünüyoruz."

"Şüphesiz öyle! Başka kim olabilir ki zaten? Peki ya Elsa, onu görmüş mü?"

Elsa kar yığınının içine yuvarlandı, sonunda beresi karla kaplı bir şekilde oturdu.

Annesi onaylarcasına başını salladı.

"Kötü olmuş. Ama rengeyiğini alıp götürmemesi garip değil mi?"

Annesi başını çevirdi. Uzun zaman sonra onu ilk kez görüyormuş gibi gözlerinin içine baktı. Bunun üzerine Elsa kendini sırtüstü yere atıp kollarını ve bacaklarını çılgınca açıp kapamaya başladı.

Annesi kollarını birleştirip başına dikildiğinde vücudundaki tüm kaslar ağrıyordu ve nefes nefeseydi.

"Sana, melek yok demiştim, değil mi? Bak, sırılsıklamsın."

"Değilim. Kar kuru."

Annesi elini uzatıp onu ayağa kaldırdı. Kar, pirinç taneleri gibi yağıyordu. Örgü beresinin sadece arkasına kar yapışmıştı onu da annesi eliyle temizledi. Belki biraz fazla sertçe.

Kasabaya doğru yürürken ayakkabılarının altındaki kar kütürdüyordu.

"Irkçı kime denir?"

"Öyle her şeye kulak kabartılmaz."
"Psikopat ne demek?"
"Elsa, kes şunu."

ICA marketin sürgülü kapıları, eşiğe kar yapıştığı için güçlükle açıldı. Elsa'nın annesi iki kapıyı da tutup birbirinden ayırmak zorunda kaldı. Marketin içi sıcaktı ve fırından yeni çıkmış ekmek kokuyordu. Elsa, yakın zamana kadar yaptığı gibi, alışveriş arabasına binebilmeyi özlüyordu. Annesi, tezgâhların ve rafların arasında dolanıp duruyor, kutu kutu süt ve krema alıyordu. Alışveriş arabası devrilmeyecek kadar dolduğunda Elsa bir tarafına tutunmayı denedi, ancak bu sefer de annesi ağırlıktan dolayı arabayı döndüremediği için söylendi. Sonra da durup gözlerini kapadı ve Elsa'dan özür diledi, sadece yorgundu ve yeterince uyuyamamıştı.

"Neden uyumadın?"
"Bazen olur öyle. Dolunaydandır."
"Dolunay yoktu ki."
"Neredeyse vardı."

Annesi, gelip onları alacak teyzesine kısa mesaj attı.

"Teyzem neden kendi yapmıyor alışverişini?"
"Bugün neyin var senin, Elsa? Bir sürü soru."

Elsa bir *Twix* alıp arabaya attı. Annesi arabayı itmeye devam etti. Elsa üç tane daha attı. Annesi arabayı durdurmadı ama yüksek sesle iç çekti.

Günlük gazeteler kasanın yanında bir rafta toplanmıştı. Manşetlerden en çarpıcı olanı okudu. "Üç rengeyiği ölümüne işkence gördü." Elsa annesini kolundan çekip gazeteyi işaret etti.

"Hiçbir şey sorma."
"Ama nerede olmuş bu?"
"Bilmiyorum."

Annesi ürünleri taşıma bandına koydu. Elsa gazeteye uzandı, kimse fark etmeden dördüncü sayfayı çevirmeye çalıştı. Annesinin eli omzunu kavradı ve onu sertçe oradan çekti.

"Torbalara yardım et hadi. En ağır olanı alta."

Annesi cüzdanını çıkarıp kredi kartını aradı. Tezgâhtarla hiç konuşmadan PIN kodunu girdi. Fiş çok uzundu, hemen ceketinin cebine tıktı. Sessizce toparlandılar.

"Ama anne..."

"Burada olmaz."

Kapılar yine tekleyince annesi elinde üç torbayla dönüp kasadaki kıza, "Bir ara karları temizleyin!" diye hırladı.

Sonunda kapıları, tek omzunu aradaki boşluğa sokup vücut ağırlığını kullanarak ve iterek açtı. Elsa donmuş kar yığınını tekmeledi.

"Buz olmuş."

"Biliyorum."

Teyzesi yolun karşısından selektör yapıyordu. Küçük bir Honda kullanıyor ve kafası neredeyse tavana değiyordu. Teyzesi uzun boyluydu ve kınalı saçlarını genellikle onu daha da uzun gösterecek şekilde topluyordu. Çabucak karşıya geçtiler. Annesi alışveriş torbalarını bagaja koydu. Elsa da arka koltuğa geçti. Teyzesi gülümsedi ve Elsa'ya dokunmak için elini uzattı.

"Tatlım benim. *Unna oabba*! Çok uzun zaman oldu görüşmeyeli."

Unna oabba, teyzesinin Samicede bildiği tek kelimeydi ve bu da Elsa'nın içini yumuşatırdı. Teyzesinin adı Angela'ydı ama Elsa ona sadece "teyze" derdi.

Annesinden daha gençti ve sanki başka bir dünyadandı. Annesi onun kesinlikle aynı dünyadan olduğunu ancak onlar gibi küçük yerleşim alanlarında yaşamak için yaratılmadığını söylerdi. O çok daha büyük, daha uzak yerler için yaratılmıştı.

Annesi altındaki kolu çekince yolcu koltuğu ani bir sarsıntıyla geriye kaydı.

"Alışveriş yapmanız çok makbule geçti. Yani, ben parti mekânı ve diğer şeylerle ilgili zaten yeteri kadar stresliyim. Daha kuaföre yetişmem lazım ve henüz makyaj bile yapmadım."

Arabanın içi buz gibiydi ve arka koltuk camının içi buz tutmuştu. Elsa işaretparmağıyla buzun üzerine adını yazdı.

"Araba neden bu kadar soğuk?"

"Bilmiyorum, termostatla ilgili olmalı."

Teyzesi keskin bir U dönüşü yapıp hızlanarak küçük tepeyi çıktı.

"Bu akşam parti var, *unna oabba*!"

Dikiz aynasından göz göze geldiklerinde, teyzesi göz kırptı.

"Biz akşama yokuz, biliyorsun," dedi annesi.

"Emekliler gibisin. Partiye kalabilirsin aslında."

"Hayır, yapamam. Biliyorsun."

"Bir rengeyiği çobanıyla evlenirsen böyle olur işte. Yılın yüzde sekseninde bekâr gezersin, abla."

Teyzesi boğuk kahkahasıyla gülüp annesinin omzuna vurdu.

"Şaka yaptım!"

"Sağ ol, ya."

Bunun üzerine teyzesi daha çok güldü.

"Ama gerçekten Marika, Elsa'nın bir büyükannesi ve büyükbabası var, bu gece onlarda kalabilirdi."

Elsa camın üzerine küfürlü bir şeyler yazdı. İşaretparmağı sızlıyordu. Büyükanne ve büyükbaba; onlara böyle hitap edilmesi kulağa çok ters geliyordu. *Áhkku* Elsa'nın onda kalabileceğini söylemişti ama bunu teyzesine söylemeye cesaret edemedi. Annesinin elbette kendine göre nedenleri vardı.

Teyzesi farklıydı, ailenin diğer fertlerine benzemezdi. Hayatında ne bir çocuk ne de bir erkek vardı. Ya da çok fazla erkek vardı, böyle dediklerini duymuştu Elsa. Ama en kötüsü, hiçbirinin onun yanında fazla uzun kalmadığı, bu nedenle çocuk sahibi olamadığı ve artık bunun için çok geç kaldığı dedikodusunun kulakta kulağa yayılmasıydı.

Evin önüne geldiklerinde kucaklaştılar, annesi kardeşinin doğum gününü kutladı. Elsa, teyzesinin uçları simli rengârenk tırnaklarına bakmaktan kendini alamıyordu. Tırnakları çok uzundu, onlarla ellerini doğru dürüst kullanmasına im-

kân yoktu. Teyzesi Elsa'nın yanaklarını avuçlayıp onu alnından öptü. Elleri bile parfüm kokuyordu; neredeyse vanilyalı dondurma gibi.

Teyzesinin dairesi, mavi balkonları olan üç katlı tuğladan bir binanın ikinci katındaydı. Duvarlar beyazdı, her yerde tablolar vardı ve oturma odasında, üzerinde uçuşan tüyler olan bir lamba vardı. Hem holdeki hem de mutfaktaki halılar griydi ama oturma odasındaki mordu ve o kadar kabarıktı ki Elsa ayak parmaklarını rahatlatmak için çoraplarını çıkardı.

Annesiyle teyzesi hemen mutfağa girip el mikserini çalıştırdılar. Pişirme zamanı. Teyzesi iç çekip buna gerek olmadığını, Coop marketten çikolatalı kremalı pasta aldığını söylemişti ama nafile.

Elsa kanepeye uzanıp üzerine yumuşak, büyük beyaz bir battaniye çekip başını da pembe bir kırlentin içine gömdü. Parmaklarının değdiği her şey yumuşacıktı. Annesi pis kokan çöplerden şikâyet etti, az sonra apartman kapısının çarptığı duyuldu. Teyzesi hemen gelip Elsa'nın yanına uzandı. Elsa kıkırdıyordu.

"Bütün gün burada yatabilirim," diye fısıldadı teyzesi.

"Ben de."

Sertçe yutkunup teyzesine sokuldu. Teyzesi önce güldü, sonra ona sıkıca sarıldı ve sessizce uzandılar. Doğum gününde bu kadar yalnız olması ve kendisine şarkılar söyleyecek çocuklarının olmaması büyük haksızlıktı. Apartman kapısı yeniden açılıp kapandı. Teyzesi sırıttı ve battaniyeyi başlarının üzerine çekti. Oturma odasında iç çekişini ve sert adımlarını duysalar da annesi onlara ilişmedi. Çok geçmeden el mikserinin sesi yeniden duyuldu.

Elsa, kimsenin gelmediği, kendisinin de bu kadar yalnız olduğu sekizinci yaş günü partisinden bahsetmek istedi teyzesine. Annesi herkesi arayıp Elsa'nın gece kustuğunu söylediği için kimse gelmeye cesaret edememişti. Zaten sınıftan kimseyi davet etmemişti, annesi buna şaşırmıştı ama o kararlıydı,

sadece kuzenleri gelecekti. Sonra tabii kimse gelmemişti; her ne kadar mide bulantısı geçtiyse de. Derken saat tam üçte kapı çalmış, zilin hoş melodisinin ardından annesiyle şaşkınlıkla birbirlerine bakakalmışlardı. İçeri, başında ve elinde yaldızlı parti şapkalarıyla Lasse girmişti. Tek kelime etmeden öne çıkıp şapkayı Elsa'nın kafasına takmış, burnunu hafifçe sıkıp onu selamlamak için önünde eğilmişti.

"Parti şapkası olmayan bir prenses, prenses değildir! *Ollu lihkku ráhkis*, Elsa! İyi ki doğdun!" Ceketinin cebinden altın kurdeleli küçük pembe bir hediye paketi çıkarıp Elsa'ya uzatmıştı. Diğer cebinden de bir ağız maskesi çıkmıştı.

"Dişçimden aldım. Mikroplardan korktuğumdan değil, seni benimkilerden korumak için."

Elsa, Lasse'nin sözlerini bir film sahnesinden duymuş gibi zihninde tekrar edebiliyordu.

Lasse, *Dürüst olmak gerekirse*, diyerek paketin Anna-Stina'nın hediyesi olduğunu itiraf etmişti, içinde Elsa'nın çok istediği gümüş yüzük vardı. Annesi pastayı Elsa'nın önüne koyarken Lasse de parti pullarını masaya dökmüştü. Masanın üzeri, yerler ve Elsa'nın üstü pullardan parıl parıl olmuş, Elsa'nın gözleri gülmekten kısılmıştı. Hal böyle olunca Lasse biraz da Elsa'nın saçlarına serpiştirmişti.

O gün akşamüstü boyunca Lasse muhtemelen tamamen gerçek olmayan, çeşitli hikâyeler anlatmış, Elsa'nın annesini gözlerinden yaş getirecek gülme krizlerine sokmuştu. Elsa annesinin daha önce hiç bu kadar güldüğünü görmemişti. Başka bir anne gibiydi. Onu hep böyle görmek istiyordu.

18

Gávccenuppelohkái

Nils Johan ve Marika evlendiklerinde Elsa da Mattias da dünyada yoktu elbette ancak Elsa o güne dair her şeyi biliyordu. Annesinden o günün nasıl geçtiğini ayrıntılı olarak anlatmasını defalarca istemişti. Elsa büyüdükçe daha çok soru soruyordu. Ve şimdilerde o günü aklına getirdikçe sanki bizzat orada bulunmuş gibi hissediyordu.

Genç çift, beş yüz misafir ağırlamak için köyün ortasına devasa çadırlar kurmuştu. Herkes kiliseye sığmamıştı ama herkes çadırlarda yemek yemişti, annesi daha önce hiç görmediği bir sürü insanla el sıkışmıştı. Beyaz gelinlik giymemişti ama *gákti* de giymemiş, cesaret edememişti. Onun yerine *gákti*ye benzer bir elbise diktirmişti. Etek ucunda, V yakada ve kol manşetlerinde mavi kumaş üzerine ince, kırmızı ve sarı şeritler vardı; babasının ailesinin *gákti*lerindeki geniş şeritlerden değil, ama mümkün olduğunca ona yakın. Amaç sadece doğru olanı yapmak değildi, aynı zamanda kendi ailesini incitmemekti. Ailede hem soyadlarını hem de köklerini çoktan reddetmiş olanlar vardı. Ama Elsa bunu her sorduğunda, annesi kaçamak bir şekilde "Öyleydi işte" diye cevap verip geçiştirirdi.

Annesine neredeyse kardeş kadar yakın olan *Siessá*, *riskuyu*, yani broşunu parlatmış ve onu annesinin göğsünün ortasına iliştirmişti. Hikâyenin Elsa'nın sevdiği kısmı ise, annesinin her hareket ettiğinde şıngırdayan broşu ve baba-

sının ailesindeki tüm kadınlar gibi onun da şıngırdadığında ne kadar gururlanıp mutlu olduğunu anlattığı kısımdı. *Risku* broşları boy boydu. En büyük broşları ve en parlak *gákti*leri Kuzey Norveç tarafındaki kadınlar giyerlerdi ve şeritleri herkesinkinden daha geniş olurdu.

Annesinin ailesi renk cümbüşünün içinde kaybolmuştu. Kilisenin sol tarafındaki ilk sıraya oturmuş, arkadaki en yakın iki sırada oturan akrabalarına sırtlarını dayamışlardı. Mavilerle kırmızılarla dolu bir denizde gri, küçük bir leke gibilerdi. Ama dimdik başlarıyla gururlu ve duygulanmış görünüyorlardı. Kimin kimden daha iyi olduğu tartışılsa da o gün herkes şartlara uymuştu. Annesi bile. Sıralarda dolaşan dedikodular da vardı elbet, herkesi memnun etmek zordu. Birisi Marika'nın kendini neyin içine soktuğunu bilip bilmediğini sormuş ama annesi Nils Johan'ın doğru kişi olduğunu söylemişti. Bütün gece dans etmişler ve şafak sökene kadar köyde el ele dolaşmışlardı.

Elsa düğün fotoğraflarını gördüğünde annesinin onu beklememesine sızlanmıştı. Partilerin partisiydi, sadece baba tarafında yapılan partilerden. Elsa diğer büyük aile eğlencelerine de katılmıştı; üzerine yeni dikilmiş *gákti*ler, baldırlarına kadar sıkıca bağlanan ayakkabılar giymiş, şallarına broşlar takmıştı. Böylesi hoşuna gidiyordu.

Elsa, teyzesinin oturma odasının kapısında duruyordu. Baba tarafında verilen partiler, anne tarafında verilenlerle karşılaştırılamazdı bile. Tabii ki anneannesi çiçekli bluzunu, dedesi de mavi yerine siyah kot pantolonunu giyerdi, ama aradaki fark ölçülecek gibi değildi. Elsa çiçekli *gákti*sini giymek istemişti, ancak ne zaman bir parti için kasabaya gitmeye kalksalar ve Elsa *gákti* giymek istese annesi, yüzünde sert bir ifadeyle onu duymazdan gelirdi. Kasabadaki partiler eğlenceli olabilirdi ama çok farklıydılar. Bunun için tırnaklardaki simlerden daha fazlası gerekirdi.

Teyzesi, eliyle işaret edip onu yanına çağırdı, Elsa artık büyümüş de olsa kucağına oturdu. Pastayı yemeye çalışırken

kıkırdadılar, kolları birbirine dolandı. Dili artık zorlanmıyordu, Elsa İsveççe ile Samice arasında hızla geçiş yapabiliyordu.

Elsa'nın anneannesi, dedesi, annesinin ve teyzesinin kuzenleri, halaları ve dayıları da vardı partide. Babasının orada olmaması daha iyiydi çünkü babasıyla annesinin dayısı hep pis pis bakışırdı. Rengeyikleri ve yol tuzlamaları ya da avlanma ve toprak sahibi olmaktan konuşup durulardı. Sanki havada görünmeyen dikenli teller vardı.

Teyzesi onuncu kez saate baktı. Elsa'yı kucağından kaldırıp tabakları ve kaşıkları toplamaya başladı. Dedesi gülüp, "Demek, bizden kurtulmak istiyorsun," dedi.

Daha onun için şarkı söylememişlerdi. Elsa buna o kadar içerlemişti ki, oracıkta yerin dibine girebilirdi. Şarkısız bir doğum günü, kutlanmamış bir doğum günüydü. Ayrıca teyzesinin o sabah yalnız uyanıp Elsa ile annesi gelene kadar yalnız kaldığı düşüncesi dayanılmazdı. Böylece Elsa, iyi ki doğdun şarkısını konuşmaları bastıracak kadar yüksek sesle olmasa da mırıldanarak söylemeye başladı. Şarkıyı diyaframından söylüyordu. Herkes birden konuşmayı kesip ona katıldı. Teyzesi mutfaktan koşarak, "Ah, *unna oabba*!" diyerek geldi ve şarkı devam ederken Elsa'nın elini tuttu. Âdet olduğu üzere dört kez, yaşasın anlamına gelen, "Hurra" diye haykırdılar. Teyzesi reverans yapıp kahkahalar attı.

İşte şimdi olmuştu. Artık Elsa kalbi sızlamadan eve gidebilirdi. Anneannesi onu kucağına aldı, sıska köprücükkemiklerini kavradı, iç çekip annesine anlamlı bakışlar attı. Annesi karşılık veremedi.

"Bir daha ne zaman bizde kalacaksın? Uzun zaman oldu," dedi anneannesi, Elsa'nın saçlarını örerek.

"Yakında."

Anneannesi Elsa'nın bileğini tutup baş ve işaretparmaklarını etrafına kolayca sarınca kaşlarını çattı.

"Bir deri bir kemik kalmışsın."

Elsa kendi bileğine baktıktan sonra o da parmaklarıyla anneannesinin bileğini sarmaya çalıştı ama yarısını ancak kavrayabilmişti. Anneannesi her zaman iyi pişmiş bir çörek gibiydi; sıcak, yumuşacık ve mis kokuluydu.

"Tıpkı benim çocukluğuma benziyor işte, hatırlamıyor musun?" dedi annesi, elini Elsa'nın kolunda gezdirerek.

"Hâlâ zayıfsın. Bu yüzden benden daha fazla kırışıklığın var."

Anneannesi, yuvarlak göbeğini sıçrata sıçrata güldü, annesi dönüp ona dilini çıkardı ama gülümsüyordu.

Elsa'nın uykusu gelmişti, anneannesinin yumuşacık kolları onu hep içine çekerdi. Gözlerini kısıp mücadele etti ancak sonunda uykuya yenik düştü.

Annesi ve anneannesi Elsa'nın nefesinin yavaşlamasını bekledi.

"Bugün battaniyenin altında ağlıyordu galiba," diye fısıldadı teyzesi yanlarından geçerken.

"Son zamanlarda çok şey yaşandı."

"Öldürülen geyiği hakkında biriyle konuşmasını sağlamalısınız. Onun için şoke edici oldu," dedi anneannesi.

"Her rengeyiği ölüsü bulduğumuzda onu psikolojik danışmana götüreceksem delikli abonman kartı edinsem iyi olur."

"Kimin yaptığını biliyor musunuz?"

"Polis ağıla gelmeyi reddetti. Yolda kar motoru izleri vardı. Elbette izler takip edilse evi bulunurdu."

"Zayıflamışsın, Marika."

"Her zamanki gibiyim."

"Nils Johan onu polise götürmemeliydi. Sahi, nasıl geçti?"

"Önsoruşturma kapatılmış. Ya da onların tabiriyle 'delil yetersizliğinden takipsizlik' kararı çıkmış."

Elsa'nın gözkapakları titredi ama kıpırdamadı. Anna-Stina'ya "delil yetersizliğinden takipsizliğin" ne anlama geldiğini sormalıydı.

19

Ovccinuppelohkái

Lynx kar motorunun alçak sesli homurtusu bahçeye yayılmıştı. Egzoz sesi ve hatta kokusu bile Elsa'nın tüylerini ürpertiyordu. Hava sıfırın altında sekiz dereceydi ama motorla giderken daha da soğuk olacaktı. Anna-Stina, Lasse'nin kar motorunun arkasındaki kızağa çoktan yerleşmişti. Lasse her zamanki maskaralıklarını yapıyor, Elsa'nın annesini gülümsetiyordu. Elsa deri eldivenlerini giydi, annesi de beresinin deri bağcıklarını çenesinin altında sıkıp güzel bir fiyonk yaptı. Tilki kürkü yanaklarını, alnını ve çenesini okşuyordu. Elsa'nın kar motoru tulumu küçülmeye başlamıştı, pantolon paçaları bileklerinin üstünde kalıyordu.

"Hızlı sürme," dedi annesi.

"Ama Makki, bunun olayı bu!"

Annesine Makki diye hitap eden tek kişi Lasse'ydi. Lasse zaten herkese bir isim takardı.

Elsa, Anna-Stina'nın yanına oturdu. Yan yana sığacak kadar küçüklerdi ve bacaklarını düz bir şekilde uzatabiliyorlardı. Elsa'nın karnında şimdiden kelebekler uçuşmaya başlamıştı, rengeyiği derisini sıkıca kavramaya çalıştı. Kızağın kenarları tutulmazdı çünkü parmakların keskin kar tepelerine çarpma riski vardı.

Lasse motorla buzun üzerine çıktı, ancak ağıla doğru giden yola sapmadı. Gaza öyle bir bastı ki hem Elsa hem de Anna-Stina geriye gidip yüksek sesle kıkırdadılar. Motor, bu-

zun üzerinde kayarak, yazları plastik kayıkların demirlediği kıyı kenarlarında geniş kavisler çizdi.

Lasse, her ikisinin de yerlerinde olduğundan emin olmak için düzenli aralıklarla arkasına baktı. Anna-Stina el sallayıp daha hızlı gitmesi gerektiğini söyledi, buna kesinlikle dayanabilirlerdi. Lasse gaza öyle bir bastı ki motorun altından etrafa karlar sıçradı. Gölün diğer tarafındaki ormana doğru uzanan daha dar kar motosikleti yollarından birine girdiler. Orada o kadar hızlanmak mümkün değildi. Huş ağaçlarının çarpan dallarından korunmak için kollarını kaldırmaları gerekiyordu. Elsa her ihtimale karşı gözlerini kapattı. Kızak hopladıkça kıkırdayarak yerlerinde zıpladılar. Kısa sürede bir sonraki göle ulaşmışlardı ve Lasse yeniden gaza bastı.

Ağaçların sıklaştığı alana geldiklerinde yaklaşan başka bir motor sesi duydular. Elsa başını çevirdi. Gelen Mattias'tı, onu motoru kullanışından tanımıştı; kollarını dümdüz uzatır, bazen de dönerken ya da derin kara saplanmak istemediğinde bir dizini koltuğa dayardı. Anna-Stina gözlerini açıp ağız dolusu güldü. Lasse ve Mattias birbirlerine bakıp sırıttılar. Önlerinde upuzun bir buz kütlesi vardı. Çok hızlı gideceklerdi. Her zaman yarışırlardı.

Anna-Stina ile Elsa el ele tutuşmaya çalıştı ama bu, kaskatı deri eldivenlerle çok zordu. Elsa her şeye rağmen kızağın kenarını tutmaya karar verdi, ne de olsa buzda kar tepeleri yoktu. Anna-Stina da aynını yaptı, birlikte nefeslerini tuttular. Kar motorları gölün üzerinde yan yana birbirlerini kovalarken kükrüyordu. Kısa süre sonra gölün sonuna geldiler, ikisinin de hızı azaltıp diğerinin kazanmasına fırsat vermeye niyeti yoktu. Elsa, Mattias'ın kazanmasını, onu mutlu görmeyi istiyordu. Tabii ki o kazandı. Yumruğunu havaya kaldırdıktan sonra hafifçe gaza basıp motorunu köknarlara ve huş ağaçlarına doğru sürmeye devam etti.

Lasse hızlanarak onu takip etti. Gevşek kara doğru yöneldi ve saplanmadan ilerlemek için kar motorunu dönemeçte sağa kırdı. Başardı, şimdi o, Mattias'ın önündeydi. Bir son-

raki açıklık ağaçsız olacak, yaralarını kardan battaniyesinin altında saracaktı. Burada tek tük kar motoru yolu vardı, normalde Anna-Stina ve Elsa yanlarındayken bu kadar uzağa gitmiyorlardı. Kızlar bundan sonrasını Lasse ile Mattias kadar iyi bilmiyordu, sadece etraflarına bakınıyor, yeni yerlerin zihinsel haritalarını oluşturmaya çalışıyorlardı. Ansızın bir huş ağacı dalı Elsa'nın yanağına çarptı. Elsa kıvranarak soğuk deri eldiveni yüzüne tuttu.

Açıklığın içindeki yol tümsekliydi. Mattias, arkasında kızak çeken Lasse'den hızlı gidebiliyordu. Elsa'nın iç organları zıplıyor, sırtı isyan ediyordu, ama durumundan hiç şikâyetçi değildi. Anna-Stina da aynı şekilde kararlı görünüyordu. Mattias açıklık çevresinde genişten bir yay çizdikten sonra Lasse ile yan yana geldi. El kol hareketleriyle işaretleşip başka bir yolda karar kıldılar. Kardaki çukurları yavaşça geçip etrafı dikkatle incelediler; rengeyiklerinin dinlenme yeriydi burası. Elsa, değişik odaları olan iyi çizilmiş bir ev gibi, uzandıkları noktalar arasında koridorlar, patikalar yapmalarını sevmişti. Bunlar onlara ait olabilirdi, ağıla sokamadıkları başıboş rengeyikleri.

Artık oyun bitmişti, şimdi rengeyiklerini arıyorlardı. Açıklığın sınırını geçip yeniden ormanın içine girdiler. Mattias önde, onlar arkasında. Sonra her iki motor da durdu ama boşta çalışmaya devam ettiler. Lasse hızla arkasına baktı ve onlara yerlerinde kalmalarını söyledi. Sesi o kadar sertti ki Elsa ile Anna-Stina birbirlerine bakmaya bile cesaret edemedi.

Lasse, dizlerine kadar karlar içinde dikilen Mattias'a doğru ilerlerken kara saplandı. Elsa dikkatlice yana, kızağın kenarına doğru eğilince rengeyiği boynuzları gördü. Kar, beyaz değildi. Üzerindeki kırmızı lekeler yüzeyinde delikler açmıştı. Anna-Stina yavaşça kendi tarafına doğru eğildi.

"Bağırsaklar," diye fısıldadı. "Bak!"

Elsa kızağa tutunup sırtını dikleştirdi. Anna-Stina dirseğiyle onu dürttü.

"Baksana!"

Elsa başını sallayıp gözlerini sıkıca kapadı. Anna-Stina kar motorlarının üzerinden bakabilmek için dizlerinin üzerine kalktı.

"Her yerde kan var."

Elsa elleriyle kulaklarını örttü.

"Oturun!" diye çıkıştı Lasse.

Anna-Stina dinlemedi, bakmak için ayağa kalktı. Az önce kıpkırmızı olan yanakları solmuştu.

Aralarında fısıltıyla ama aynı zamanda hararetle konuşuyorlardı. Mattias telefonunu çıkarırken Lasse o alandaki karların içine doğru birkaç çekimser adım attı. Uzanıp yerden toynağa benzer bir şey aldı. Motora geri dönüp kontağı kapattı ve oturmayı reddeden Anna-Stina'yı itti. Mattias da motorunu kapatmıştı, ortalık tamamen sessizdi; orman bile adeta nefesini tutuyordu.

Mattias etrafta dolaşıp telefonuyla fotoğraflar çekti. Kızların olduğu yöne bir kez bile bakmadı.

Lasse'nin cep telefonu çaldı, kulak tırmalayıcı melodisi sessizliği yarıp geçti.

"En az iki rengeyiği katledilmiş." Ağzındaki tütünü tükürdü. "Hayır, başlar kayıp. İç organlar, boynuzlar ve toynaklar dışında hiçbir şey yok."

Hızla dönünce Elsa'yla göz göze gelen Lasse, motoru aceleyle yeniden çalıştırdı ve telefondakine bir şeyler mırıldandı.

"Siz ikiniz eve gidiyorsunuz. Otur şuraya, Anna-Stina! Mattias, sen kalıyorsun, gelmek üzereler."

Lasse geri gitmeye çalıştı, ancak sık ağaçlar arasında geriye dönemedi ve yolun kenarındaki karın içine dalıp katliam alanının etrafından dolaşmak zorunda kaldı. Dar bir dönüştü, o sırada Elsa karın üzerinde donmuş, buza dönüşmüş kan lekelerine baktı. Bağırsaklar kaskatı görünüyordu; annesinin evde içlerini rengeyiği kanıyla doldurup kan sosisi yapmadan önce lavaboda yıkarken göründükleri gibi parlak ve yumuşak değillerdi. Boynuzlar en kötüsüydü çünkü kesilmişlerdi ve rengeyiğinin kafasının bir kısmı, kanlı, donmuş bir

et yığını olarak hâlâ üzerlerindeydi. Heybetli bir boynuzdu; kıvrımları rengeyiğinin kafasının üzerinde neredeyse kemer oluşturmuş olmalıydı. Elsa başını kaldırıp gökyüzüne ve çam tepelerine baktı. Sonra da bakışlarını, başını öne eğip motorun üzerine kapanmış Mattias'a çevirdi.

Anna-Stina'nın yanakları rengine kavuşmuş, sesi de toparlanmıştı.

"Ben demiştim, rengeyiklerini parçalıyorlar. Tıpkı o yavruyu götürdüklerinde yaptıkları gibi."

Lasse motorla yavaşça önce açıklığın, sonra diğer gölün üzerinden geçip ormanlık alanı geride bıraktıktan sonra kendi göllerine doğru ilerledi. Orada Elsa'nın babası ve Ante ile buluştular. Elsa, Lasse yeri tarif edip yönü gösterirken dikkatle dinleyen babasıyla göz göze gelmeye çalıştı ama nafile. Lasse'yle konuştuktan sonra kaskının siperliğini indiren babası gölün üzerine doğru gazladı. İki motor birlikte hızla gözden kayboldu, ancak motor sesleri bir süre daha duyuldu.

20

Guoktelogi

Polisler bu sefer de gelmedi. Elsa onları beklemenin faydası olmadığını çok geçmeden anladı. Babası mutfak penceresinin yanında durmuş, kaynar sıcaklıktaki kahvesini içerken yüzünü buruşturuyor, Mattias mutfak kanepesine oturmuş, masa örtüsünün kenarlarındaki püsküllerini çekiştiriyor, ara sıra cep telefonuna bakıyordu. Anneleri onlara sırtını dönmüş, dirseklerini keskin kalkanlar gibi uzatmış, akşam yemeğinden kalan büyük tencereyi yıkıyordu.

Elsa buzdolabını açıp kendine ayırdığı çikolatalı keke bakındı. Gitmişti, Mattias'a avazı çıktığı kadar bağırmak istedi.

Mutfağa dayanılması güç bir sessizlik çöktü. Elsa, onu başlarından atmak ya da bilmemesi gereken şeyler konuşmak istedikleri zaman bunu anlardı. Kısa adımlarla erzak dolabına gitti, kapısına asılıp içinde gofret aradı. Krakerleri ve tuzu kenara çekti, makarna paketlerini kaldırdı ve sonunda üzerlerinde çikolatadan şeritler olan yulaflı kurabiyeleri buldu. Üç tanesini aldı ve Mattias'tan yeterince uzağa, mutfaktaki kanepeye oturdu. Babası termostan biraz daha kahve doldurdu. Mattias daha fazla yerinde oturamadı ve mutfaktan sert adımlarla çıktı. Kahve fincanı narindi ve babasının avucunda göze batacak şekilde ufacık kalıyordu. Kahvesini bitirince fincanı mutfak tezgâhının üzerine koyup hole çıktı. Bir hışımla ayakkabılarını giydi. Kapı açıldı ve kapandı.

Elsa'nın annesi tezgâhı sildiği bulaşık bezinin suyunu sıktı. Mutfak zemininde gezinen adımları zar zor duyuluyordu. Yerdeki halıyı kaldırıp pirinç kaplama kulpu kavradı ve kapağı açtı. Kapağa dayanarak aşağı uzanan merdivenden geri geri indi. Kilerin içinde bir şeyler bakındıktan sonra tekrar yukarı çıktı. Elsa yeraltındaki o alanı her zaman sevmişti ama *Áhkku* iki evdeki kileri de dünyanın en tehlikeli yerleri gibi görüyordu. Ona kalsa, mutfakta bir çocuk varsa kapaklarının kesinlikle açılmaması gerekiyordu.

Elsa'nın annesi halıyı tekrar kapağın üzerine örttü. Kilerden yayılan hafif küflü rutubet kokusunun mutfaktan dağılması biraz zaman aldı. Yabanmersini reçeli kavanozunu buzdolabına koyup uzun süre raflara baktı.

"Alışverişe gidiyorum."

Dışarısı şimdi zifiri karanlıktı ve her zaman olduğu gibi Elsa'nın camda gördüğü tek şey çarpık yansımasıydı. Ama annesi dışarı çıkınca ışıklar yandı. Araba çalıştı ve bahçeden geri geri çıktı.

Mattias'ın odasından silah sesleri duyuluyordu. Başkalarına komut verirken sesinin olduğundan daha büyük çıkmasına çalışırdı.

Yulaflı kurabiyelerden karnı ağrıyan Elsa kanepeye uzandı. Ahşap kanepenin kapağının altındaki oyukta eski gazeteler ve balıkçı kıyafetleri depolanmıştı. Sert kapak yüzünden kürekkemiklerinin ve omurgasının tenine battığını hissetti.

Kar küreme aracı hızla evlerinin önünden geçti, yanıp sönen turuncu ışık bir an mutfak duvarlarını süpürdü. Hemen ardından bir kamyon geçti.

Elsa pencereden bakınca gökyüzünde bir hareketlilik gördü. Kuzey ışıkları! Çabucak ayağa kalktı ve kabanını, kar pantolonunu, beresini ve eldivenlerini giydi. Bu sefer dikkatlice dinleyecek ve *guovssahasat*ı[13] duyacaktı.

Kürenmiş tepeyi koşarak çıkıp ahşap çadırın yanından geçti ve boydan boya kara uzandı. Gökyüzündeki yeşil, sarı,

13 (Sam.) Kutup ışıkları. (ç. n.)

mor ve buz mavisi çizgiler sanki üzerinde dans ediyordu. Derken o çatırtıyı duydu.

"Selam *guovssahasat*!" Tüm gücüyle bağırdı. "Seni duyuyorum!"

Ve kuzey ışıkları baş döndürücü bir hızla şekil değiştirdi. Geniş dalgalardan kavisli dar şeritlere geçti.

"*Guovssahasat*!" diye tekrar bağırdı Elsa.

Derken tepesinde hızla yaklaşan ayak seslerini duydu. Kocaman gözleri ve feryat dolu sesiyle *Áhkku* birden karşısında belirdi.

"Ne yapıyorsun sen? Orada öylece yatıp bağıramazsın! Baban bunun kesinlikle yasak olduğunu söylemedi mi sana? Annenin anlamaması tamam da, ya baban!"

Elsa'yı çekiştirerek ayağa kaldırdı.

"Ama..."

Áhkku öfkeli gözlerini yere dikip onu karlı tepeden aşağı sürükledi. Elsa eve girene kadar kuzey ışıklarının adını ağzına alamadı.

"Islık çalmadın ya da el sallamadın, değil mi?"

"Ne? Hayır!"

"Kuzey ışıklarına saygı gösterilmesi gerektiğini öğrenmen gerek. Ayrıca öyle ortalıkta bağırılmaz. Tehlikeli olabilir!"

Elsa başını eğdi. Tehlikeli, bu *Áhkku*'nun en sevdiği kelimeydi. Ona göre bir sürü şey ya tehlikeli ya da günahtı. Bu seferkinin tehlikeli olduğuna karar veren Tanrı mıydı emin olamadı.

"Kuzey ışıklarıyla oyun olmaz. Dışarı çıkıp izlemek bile olmaz."

"Bence çok güzeller."

"Kuzey ışıklarından hayır gelmez. Hatta tam tersi!"

"Eve gitmek istiyorum."

"Git o zaman. Ama gökyüzüne bakmayacaksın, duydun mu beni?"

Elsa başıyla onayladı, kapıyı açtı ve bahçeye koştu. Hıçkırıkları göğsünü yakıyordu.

21

Guoktelogiokta

Mattias kulaklıklarını masanın üzerine koydu. Kulakları ısınmış, saç çizgisi ter içinde kalmıştı. Oyun sona ermişti ama kalbi hâlâ deli gibi çarpıyordu. Şişenin dibini bulana kadar kolasından büyük yudumlar aldı. Öldürmek, ateş etmek ve kazanmak ona iyi gelmişti. Ama bu da uzun sürmedi. Cep telefonuna uzanıp Lasse'ye mesaj attı. Evden çıkmalı, bir sigara içmeliydi. Telefonu öttü, derin bir nefes aldı. Terli tişörtünü çıkarıp uzun kollu siyah bir kazak giydi.

Mutfağa gidip, buzdolabından çıkardığı birkaç dilim soğuk sosisi ağzına attı. Elsa'nın bakışlarını ensesinde hissedebiliyordu. Mutfak kanepesine oturmuş, saçlarını örüyordu. Mattias ona nasıl olduğunu sormak istedi ama hiç hali yoktu. Dışarı çıkmak, herkesten uzaklaşmak istiyordu. Bu öfkeyle, mutfakta her an patlayabilecek bir düdüklü tencere gibiydi. Babası her seferinde kaçıyordu. Polisi arıyor, gelmediklerinde sinirleniyor, sonra da tek kelime etmeden çekip gidiyordu. Mattias onun korkak olduğunu düşünmek istemiyordu, yumruğunu masaya vursun, *yeter artık, buraya hemen birini yolluyorsunuz*, desin istiyordu.

"Nereye gidiyorsun?"

"Dışarı. Lasse'yle."

"Bir kereliğine ben de gelemez miyim?"

Mattias gözlerini devirdi.

"Hayır."

Lasse, ona aitti.

Bahçeden korna sesi gelir gelmez Elsa ayağa fırlayıp el sallamak için pencereye koştu. Lasse de selektör yaparak karşılık verdi. Elsa, ikisi bahçeden çıkana kadar iki eliyle çocukça el sallamaya devam etti.

Kahretsin, belki de Elsa'yı evde yalnız bırakmamalıydı. Annesi eve gelip onu tek başına görünce çıldıracaktı.

"Sigaraya ve içkiye ihtiyacım var," dedi, sağ eliyle dizinde tempo tutarken.

Lasse gözlerini yoldan ayırmadı.

"İçkim yok."

Yalan söylüyordu ama Mattias cesaret edip üsteleyemedi.

"Nereye gitmek istersin?"

"El ayak oynayan herhangi bir yere."

Lasse'nin gaza basmasıyla Mattias midesinde baskı hissetti. Lasse, komşu köydeki benzinciye ulaşana kadar ayağını gazdan çekmedi. Benzincinin dükkân tarafı kapalı ve karanlıktı. Arabanın camlarını indirip birer sigara yaktılar. Mattias dumanı ciğerlerinde tuttuktan sonra yavaşça dışarı salıverdi.

"Bugün cumartesi, bir yerlerde bir parti vardır illa ki."

Lasse'yi harekete geçirmek, bir şeyler yapmak, kafasını dağıtmak istiyordu. İçmek ve tüm bedenini işgal eden bu gerginliği biraz olsun bastırmak. Radyonun sesini sonuna kadar açıp arabayı titretti ve beklediği tepkiyi vermesi umuduyla Lasse'ye döndü. Lasse başını salladı ama gülümsüyordu, sesini yükseltti ve, "Son zamanlarda fazlaca partiledin bence," dedi.

"Ne?" Mattias abartılı jestlerle elini kulağına götürdü. "Seni duyamıyorum."

Lasse sesi kıstı ve koltuğunun sırtını bir parça daha geriye yatırarak sigara dumanını pencereden dışarı üfledi.

Bir an sessiz kaldıktan sonra, "Kızlar için endişeliyim," dedi.

"Hangi kızlar?"

Mattias sigara izmaritini bir fiskeyle dışarı fırlattı.

"Elsa ve Anna-Stina."

Mattias iç çekip başını koltuğun başlığına yasladı. Kahretsin, Lasse'yle beraberken bile yakasını kurtaramıyordu bu işten.

"Atlatırlar," dedi yüzünü ekşiterek. "Bir cigaralık daha versene."

Lasse paketi hemen çıkarmayınca tereddüt etti. Bu kadar kaba olmak istememişti, birkaç saatliğine bu saçmalıklardan kaçmayı ummuştu sadece. Lasse'ye baktı, söyleyecek komik bir şeyler bulmaya çalıştı ama aralarına bir sessizlik çöktü. İkisi de, konuşmak yerine, arkasında bir kar bulutu bırakarak tam gaz köyün içinden geçen siyah Audi'nin arkasından bakakaldılar.

"Vay be! En az yüz elliyle gidiyordu! Kimdi o ya?"

Lasse omuz silkti ama nihayet sigara paketini uzattı.

Onunla takılmak harikaydı, Volvo'suna binmek, onunla sigara içmek. Ya da balık tutarken nehir kenarında bir bira açmak. Lasse'nin kendi yaşlarında başka arkadaşları da vardı, Mattias'ın da, ama birlikte zaman geçirmekten keyif alıyorlardı. En azından Lasse köye geldiğinde. Şartları Lasse belirliyordu ama zaten araba da onundu. Özgürlük. Ama yaz gelince, motosikletlerinde, eşittiler. Mattias, Lasse ile takıldığında dönüp kuzenlerine hava atmayı severdi. İçtikleri bira sayısını abartırdı. Lasse ona asla birden fazla vermezdi, en fazla iki. Ama Mattias bunun için yalvarmak, sarhoş olmadığına dair yeminler etmek zorunda kalırdı. Arkadaşlarına anlattığında ise hikâye epey değişirdi.

"Biliyorsun, kendimi Elsa ve Anna-Stina'nın abisi gibi görüyorum. Bugün olanlar kötüydü, çok kötüydü," dedi Lasse.

"O herifi vurabiliriz. Sonuçta rengeyiklerini kimin öldürdüğünü biliyoruz," dedi Mattias.

Gözlerinde bir parıltı vardı ama başka bir şey demeye cesaret edecek güçte değildi, Lasse'nin de bir şeyler söylemesini umuyordu. Bu konuyu daha önce konuşmuşlar, hatta ara-

larında şakalaşmışlardı. Lasse'nin, Mattias'ı karnına ağrılar girene kadar güldürdüğü olurdu.

"İşemem lazım."

Lasse, etraftaki evlere aldırmadan en yakındaki kar yığınına gitti. Belki karın üzerine isminin ilk harflerini yazardı. "Bu köyde anca ben ve köpekler bölgemizi işaretleriz," derdi gülerek. Ama bu sadece içtiklerinde olurdu.

Mattias telefonunu kurcalayıp, arayabileceği birileri var mı diye baktı. Lasse bu gece pek havasında görünmüyordu. Linus'a bir kısa mesaj gönderdi.

Lasse direksiyonun başına geçti, gözü her zamankinden daha fazla kayıyordu. Mattias'ın cep telefonu öttü.

"Hey, Linuslar'da parti varmış. Gidelim mi?"

"Hayatta olmaz, veletlerle ne bu gece takılırım ne de başka bir gece."

Arabayı vitese takıp kendi etrafında döndürmeye başladı. Mattias'ın midesi bulanıyor ama ses çıkarmıyordu. Lasse'nin onu "veletlerden" saymaması güzeldi. Yoksa sayıyor muydu?

Dönme durdu, güçlükle yutkundu.

"Ya da biz, ikimiz bir şey yapalım?"

"En iyisi ben seni oraya götüreyim."

Lasse altdudağını çiğnedi ve Linusların villasına gidene kadar tek kelime etmedi. Mattias kemerini çözdü. Hem gitmek hem de kalmak istiyordu.

"Eve nasıl döneceksin?" dedi Lasse, sabırsız bir hali vardı. Ondan da bıkmıştı işte. Mattias gözlerinde görebiliyordu bunu.

"Eh, kalırım herhalde. Ya da arabayla gelen biri beni bırakır."

"İyi misin peki? Yani bugün olanları düşünürsek?"

Mattias kollarını açıp gülümsedi.

"Daha önce de gördük bunları. Siktir et."

Lasse hayal kırıklığıyla baktı ona. Yoksa hiddetle mi? Karanlıkta anlayamadı.

"Bugün cumartesi ve ben eğlenmeme bakacağım! Bunları düşünmeyeceğim."

"Her zaman bu kadar ukala olmak zorunda mısın?"

Mattias geri çekilip, zorlama bir kahkaha attı.

"Ne yapalım, öyleyim. Bu konuda yapacak bir şey yok."

Kabanının altından pazısını sıkıp sırıttı.

"Peki," dedi Lasse iç çekip. "Peki."

Mattias arabanın kapısını açtı, dışarı çıktı ve açık kapının yanında dikilip kaldı. Lasse'nin saygını kazanacak bir şeyler söylemek istedi ama kafası bomboştu. Elini kaldırıp vedalaştı ve kapıyı kapadı.

Villanın içinden müzik sesleri geliyordu, bira olsa bari diye geçti içinden. Tepeden aşağı köy yoluna doğru ilerleyen Lasse, üç kez kornaya bastı.

22

Guoktelogiguokte

Herkes sabırla bekliyor, ara sıra Elsa'ya onlarla ağıla gelip gelmeyeceğini nazikçe soruyordu. Nástegallu ölü bulunduğundan beri rengeyiklerini beslemeye gitmemişti. Bir önceki gün hiç gelmeyen polisleri sessizce bekleyerek geçmişti, sabah olup da Elsa ayaklarına kayaklarını geçirince annesi ve babası birbirlerine bakmakla yetindi.

"Ağıla kadar kayarım belki," dedi Elsa.

"Daha sonra bizimle gelmek istemez misin?" diye sordu annesi.

Elsa ona baktı, birden tereddüt etti. Her şeyi biraz daha iyi yapmak, onları mutlu etmek, dün olanları düşünmemek istiyordu.

"Sorun değil. İyi düşünmüşsün, *unna oabba*," diye ekledi annesi tiz bir sesle.

Batonları eline alıp bahçede birkaç metre kaydıktan sonra kolları titremeye başladı. Geçen seferki hatayı yapmayacaktı. Bu sefer ağıla yaklaşırken ıslık çalacak ya da yüksek sesle şarkı söyleyecekti. Adam oradaysa ve bir rengeyiği daha öldürdüyse, onu duyup kaçacaktı.

Mattias kar motorunun kaputunu kaldırmış, parmakları siyaha boyanmıştı. Elsa ağıla gideceğini duyduğunu umdu. Katliam alanını bulmadan hemen önce motorla Lasse'yi yendiği zamanki gülümsemesini hatırladı. Elsa'nın en çok istediği şey onu yeniden gülümserken görmekti. Ama bir şey

söylemeye cesaret edemez, onu umursamadığını görürse çok büyük hayal kırıklığına uğrardı.

Kar örtüsünden fırlayan uzun çalılıkların arasından kayarak bahçeden çıktı. Göle inen yokuşa vardığında, sağlam bir şekilde durmak için bacaklarını kasması gerekti. Kar motorunun yolu yer yer buz tuttuğu ve dengesini kaybedip durduğu için yolun dışına çıkmaya çalıştı. Kar tabakası yeteri kadar sert gibiydi, ancak birkaç metrede bir batmaya başlayınca, motor yoluna dönmeye karar verdi. Batonlar kolay kolay buza saplanmıyordu, ancak birkaç kez batırınca istediği hızda kayabiliyordu. Kar, dün gece aniden bastıran ılık havayla eriyip gevşemeye başlamış ama soğuk bastırdıkça tekrar hızla donmaya yüz tutmuştu. *Áhkku* bunların sebeplerini biliyordu. İncil'in, dünyayı yok edecek fırtınalar, soğuklar, sıcaklar ve yangınlar hakkında söyledikleri gayet açıktı. Babasıysa başını sallar, iklim değişikliğinin tehditlerinden bahsederdi.

Neyse ki rengeyiklerini kapalı bir ağılda tutuyorlardı. Kar örtüsü buza dönüştüğünde otlanmaları imkânsız hale geliyordu. Bu yüzden çobanlar rengeyiklerini serbest bırakmak yerine belli bir süre beslemeye karar vermişti. Bu kararı çok sayıda rengeyiğini açlıktan kaybettikten sonraki sene almışlardı, Elsa'nın babası bunu görmeye daha fazla dayanamamıştı. Anna-Stina, güle oynaya, buzlu karda daha bile hızlı koşabilen ve rengeyiklerinin sırtına atlayıp onları boyunlarından ısırabilen kutup porsuklarından bahsetmişti. Eğlencesine yapıyorlardı bunu. Bazen aç bile değillerdi, sadece avlanmak hevesiyle kana susamışlardı. Rengeyiği çobanları onları bulduğunda rengeyikleri yarı ölü, boyunları paramparça, gözlerinde dehşetle son nefeslerini vermek üzere olurdu.

Elsa silkindi, başka şeyler düşünmeliydi: Yazları, dağları, yavru damgalama zamanını düşündü. Bazı yazlar öyle soğuk olurdu ki herkes üst üste iki palto giyerdi, bazen de beklenmedik derecede sıcak olur, geyiklerin hareket edecek mecali olmazdı. *Áhkku*, felaket tellalı gibi, böyle şeylerin daha

önce asla olmadığını söylerdi. Anna-Stina'nın annesiyse Hıristiyanların söylediklerine pek kulak asmamak gerektiğini söylerdi. Doğru söylüyor olmalıydı çünkü kendi halası da, cehennem ve günahtan söz ederek yeğenlerini korkutmak için elinden geleni yapan son derece dindar bir Luteryendi. Elsa *Áhkku*'nun söylediklerini ne zaman tekrar etse Hanna bunun saçmalık olduğuna dair yemin eder, Elsa da bunu duyunca rahatlardı. *Áhkku* susmak bilmediğinde Hanna, Elsa ile Anna-Stina'yı yavruların bakımına yardıma gönderirdi. Kızlar için kendilerine duyulan bu güven o kadar değerliydi ki ok gibi fırlayıp giderlerdi.

İşte böyle günlerden birinde babası ona bir yavru vermek istediğini söylemişti. Nástegallu. Babası ona hangi yavruyu vereceğini biliyordu. En uygun dişi geyiği yüzlercesi arasından seçtiler. Elsa o gün hissettiklerini ve duyduğu sesleri asla unutamayacaktı; rengeyiklerinin *ruovgatı*, yani homurtusu, birbirine vuran boynuzlarının, boyunlarındaki çanların ve bacaklarını titreten toprağı döven toynakların uğuldayan sesi. Ellerinde bir *suohpan*, yani kementle orada durdukları sürece sesler kesilmemişti. Hemen yanlarında kocaman rengeyikleri, ağılda daire çizerek durmaksızın dönüyordu. Her zaman saat yönünün tersine dönerlerdi, dünyanın yerçekimi bunu gerektiriyordu. Babası dişi rengeyiğini görüp işaret etti, geyik yaklaştı, derme çatma sarı plastik çitin kenarı boyunca ilerledi. Alnında onu diğerlerinden ayıran beyaz bir lekesi olan yavrusu hemen yanı başındaydı.

Elsa yavrunun aklına kazınacağını görür görmez anlamıştı. Alışılmadık derecede uzun bacakları vardı, bu da annesine ayak uydurmasını kolaylaştırıyordu. Kementle ilk denemelerinde ıskaladılar ama yavru şimdi görüş alanlarındaydı. İkinci denemede yakaladılar. Halat gerildi ve babası çekmesine yardım etti. Ufaklık sağa sola dönerek zıplıyordu. Elsa onu rahatlatması, yakında annesiyle birlikte olacağını söylemesi gerektiğini biliyordu.

Dişi rengeyiği, yavrusuna seslendi. Ufaklık ona cevap verdi. Onu dikkatlice yere yatırdılar. Elsa onu yumuşak postunu

okşayarak yatıştırdı ve kulağına bir şeyler mırıldandı. Yavrunun bakışlarındaki bir şey onu durdurdu. Babası, Elsa'nın gördüklerini göremeyecek kadar telaşlıydı. Bıçağı kemerinden çıkarma zamanı gelmişti. Kulağı o kadar küçük ve yumuşaktı ki, bıçağın altında kıvrılıveriyordu. Babası elini tuttu ve birlikte yavrunun kulağına babasınınkinin bir uzantısı olan Elsa'nın damgasını çizdiler. Eline biraz kan bulaşmıştı, Elsa elini hemen çimlere sildi ama kan başparmak tırnağının içine girmişti bile. Onun yavru geyiğinin, Nástegallu'nun kanı. Kavrayışlarını gevşetip onu serbest bıraktılar. Yavru seslendi, annesi de ona cevap verdi. Elsa, birbirlerini arayışlarını ve kavuşmalarını izledi. Şimdi birbirlerine benziyorlardı, birbirlerine aittiler, ama bunu zaten biliyorlardı.

"*In oamas du, leat du iežat. Leat beare luoikkašin munnje*," diye fısıldadı Elsa. "Ben senin sahibin değilim, sen sana aitsin. Sen sadece bana ödünç verildin." Mattias'ın bu sözleri bir yavruya söylediğini duymuş ve yavrusunu salma sırası kendisine geldiğinde unutmamak için her gece uyumadan önce bu cümleyi kendi kendine tekrarlamıştı.

Elsa, yanlış bir hamle yapıp kendini kayakları birbirine girmiş buzun üzerinde oturur halde buldu, ama hemen ayağa kalktı. Gölü boydan boya aşmıştı. Biraz gürültü çıkarmanın vakti gelmişti. Özel bir *joik*[14] söylemek geldi aklına ama birden düşüncesiyle hüzünlenip içi karardı.

Kendi tonunu bulmak için gizliden gizliye çalıştığını kimse bilmiyordu. *Áddjá*'nın gençken dağlarda *joik* söyleyip durduğunu duymuş ama onu söylerken hiç duymamıştı. *Áhkku*'nun *joik* söylemenin günah olduğuna dair katı Hıristiyan görüşleri vardı, ancak Elsa, onun *Áddjá*'yı susturduğuna inanmak istemiyor, onun hâlâ *joik* söylediğini umuyordu.

Artık ormanın içindeydi, kısık sesle söylemeye başladı. Korkan bir saksağan konduğu daldan havalandı. Daha yüksek sesle söyledi, şimdi sesi köye, hatta ağıla kadar ulaşmış

14 Sami müziğinde geleneksel bir şarkı türü. (ç. n.)

olmalıydı. Bir yandan kayak yaptığı için nefes nefeseydi. Birden biri ellerini sıkıca boynuna dolamış gibi nefessiz kaldı. Paniğe kapıldı ve adamın ellerinin gerçekten de boğazında olup olmadığını, gizlice arkasına geçip geçmediğini kontrol etmek için batonları elinden bıraktı. Hızlıca kendi etrafında döndü, yere düştü ve fermuarını yırtar gibi indirdi. Ve yeniden nefesine kavuşabildi.

"Hey! Prenses! Ne yapıyorsun burada?"

Lasse, kollarını kavuşturmuş, yaklaşık yirmi metre ötede duruyordu.

"Rengeyiklerinin bile durup dinleyeceği kadar güzel *joik* söyleyen kimmiş merak ediyordum ben de."

Elsa, birbirine dolanan bacaklarını ve batonlarını düzeltip ayağa kalktı.

"Düştüm."

"Tahmin ediyorum, o kadar çabaladın ki. Hadi, buraya gel."

Batonlarıyla ileriye doğru hamle yaptı ve son adımlarında kayarak gülüp dengesini kaybetmiş numarası yapan Lasse'nin üzerine düşüverdi.

Lasse, Elsa'nın dönüşüne ya da herkesin ne kadar endişeli olduğuna dair bir yorumda bulunmadı. Tek kelime etmedi. Elsa da onu bunun için seviyordu zaten. Böyle düşününce bazen kızarırdı. Sevmek öyle rasgele ağza alınmayacak kadar büyük bir sözdü.

Kayaklarını çıkardı. Lasse, Elsa'nın beresini gözlerinin üzerine kadar indirdi, Elsa da gülerek tekrar yukarı çekti.

"Tam zamanında geldin. Kızağı doldurup yemlerle dışarı çıkma zamanı. Çuvallarımız bitmek üzere ama yarın yem kamyonu yirmi tonla gelecek."

Ağır çuvalları kızağa çekerek birlikte çalıştılar. Lasse usulca ağıla girdi. Elsa kar motorunun arkasındaki kızağa atlamadan önce çiti dikkatlice kapattı. Rengeyikleri buna alışkındı, onları ne beklediğini biliyorlardı. Boş yem kutula-

rının doldurulması gerekiyordu. Elsa bunu yaparken hızlı ve düzenli bir şekilde çalıştı. Rengeyikleri doluşmadan motora atlayıp uzaklaşmaya vakit bulamamışlardı. Hepsi yarışıyor, aralarında itişip kakışıyordu. Elsa, aralarında Nástegallu'nun annesini göremedi. Lasse'ye gördün mü diye sormak istedi. Acaba annesi yavrusunu arıyor, ona sesleniyor muydu? Bıçağın Nástegallu'ya saplandığını görmüş müydü? Elsa bir sonraki yem kutusunu doldurdu ve boynuzlarıyla ona fazlaca yaklaşan rengeyiklerini savuşturdu.

Rengeyikleri sessiz hayvanlardı. Biri onları bıçakladığında çığlık atmazlardı, kutup porsuğu boyunlarını ısırıp onları felç ettiğinde bile çığlık atmazlardı, doğalarında çığlık atmak yoktu.

Kısırlaştırılmış büyük bir erkek tarafından sertçe kenara itilmiş geyiklerden birine avuç dolusu rengeyiği likeni uzattı. Hayvan, teşekkür eder gibi, doğrudan gözlerinin içine baktı. Elsa utanacak gibi oldu. Bir rengeyiğinin gözlerine bir kez bakıp ne demek istediğini anladıysanız, orada olmaktan başka seçeneğiniz olmadığını da bilirdiniz. Hanna böyle der ve Elsa da böyle olduğunu bilirdi. Nástegallu'yu tanıdığından beri biliyordu bunu, o bakışı asla unutmayacaktı. Bunu Elsa'yı kendine çekip dudaklarını başının tepesine dayayan Hanna'ya da söylemişti.

Elsa, Lasse'ye baktı; rengeyikleriyle birlikteyken nasıl da gülümseyip ıslık çalıyordu, onlarla konuşuyor ve onları olması gerektiği gibi kendinden emin ama nezaketle seviyordu. Çocuklarını sever gibi. Elsa, Lasse çocuk sahibi olmasın, kendisi de sonsuza dek onun küçük prensesi olarak kalsın istiyordu. Lasse de Elsa'yı çocuk sahibi olmayacağı konusunda temin etmiş ama nedenini açıklamamıştı, sadece baba olmak istemediğini söylemişti. Bu sırrını geçen yaz yavruları damgalamaya gittiklerinde ağılın dışındaki büyük kayalıkta oturup ılık birer meyve suyu içtiklerinde söylemişti. Elsa, etrafta koşturup o gece ölen yavrusunu arayan anne geyiği görünce ağlamamak için kendini zor tutmuştu, bu yüzden,

hiç düşünmeden, tatlı yavrusu öleceğine annesi ölse daha iyi olurdu demişti.

"Yavrusu annesiz yaşayamaz, bunu biliyorsun," demişti Lasse. "Ölen anne olunca durum daha vahim olurdu."

"Sen daha küçükken anneni kaybettiğinde olduğu gibi mi?"

Lasse ona kızmamıştı. Elsa ona istediğini söyleyebilirdi. Hatta bu sefer ona teşekkür edip boştaki koluyla sarılmıştı.

"Hanna'ya sahip olduğun için şanslısın çünkü o senin annen gibi. O tanıdığım en iyi kalpli anne." Elsa bunu söylediği anda göğsünde kapkara bir ağırlık hissetti. Ya annesi onun böyle dediğini duyarsa? Aslında kötü bir niyeti yoktu. Lasse bu sözlerini bile yadırgamamıştı.

"Bir insanın birden fazla annesi olabilir. Fazladan bir anneye sahip olmak iyi bir şey ve Hanna da benim için öyle. Bunu sen de biliyorsun, değil mi?"

Elsa bu soruya nasıl cevap verdiğini hatırlayamadı.

"Ve bizim gibi tekne kazıntılarının da genellikle fazladan bir annesi olur."

"Tekne kazıntısı tam olarak ne demek?"

O zaman Lasse buna güldü ve Elsa'nın üzerindeki karanlık bulutlar dağıldı.

"*Váhkar*, kendisinden yaşça büyük abileri ya da ablaları olan, kardeşlerin en küçüğüne denir. Aileye sürpriz olarak gelen son çocuk yani. Sen ve ben, biz ikimiz ailemize sürpriz olarak gelmişiz."

Elsa, ona kesinlikle söylememesi gereken şeyleri söylememek için dilini ısırdı.

"Ama ailenin en küçükleriyle ilgili sorun şu ki, bazen adam yerine konmadıklarını düşünebilir, kendilerini dışlanmış hissedebilirler. Ama Elsa, şunu bil ki, sen daima ciddiye alınacaksın, seni temin ederim. Elimden başka hiçbir şey gelmese bile bunun böyle olmasını sağlayacağım."

Sonrasında, bu konuşmayı yanlış hatırladığını düşünmüştü. Söylenenleri karıştırabilirdi ama annelerle ilgili olan kıs-

mı asla yanlış hatırlamazdı. Hanna'nın tanıdığı en iyi kalpli anne olduğunu söylediği aklına gelince karnına ağrılar giriyordu. Şu vardı ki, Hanna hiç ağlamazdı. Elsa'ya göre yetişkinler ağlamamalıydı.

Lasse gaza bastı, Elsa sarsıntıyla beraber düşüncelerinden koptu. Ağıldan çıktılar. Elsa arkalarından ağılı dikkatlice kapadı. Ortalık sakinleşti.

Lasse bir sigara yaktı ve kar motorunun gidonuna yaslandı. Elsa kalan likeni ellerinin arasında sıkıca tuttuğu küçük bir yığın halinde topladı ve ağıla gidip içeri attı. Hiçbir şey ziyan olmamalıydı. Rengeyiği beslemek pahalıydı, bunu biliyordu.

Lasse'nin sol gözü bugün kayıyordu, Elsa burnuna bakmayı tercih etti.

"Aferin sana. Bu çalışkanlıkla bir prenses olduğuna inanmak çok zor."

Ağzının kenarındaki sigara o konuşurken sallanıyor, külleri yere dökülüyordu.

Elsa gülümseyip sırf canı istedi diye yanlamasına taklalar attı.

"Hem de küçük bir jimnastikçisin."

"Geçen yaz yavrusunu kaybeden rengeyiğinin bu yıl yine yavrusu olur mu dersin?"

"Elbette. Çok güzel bir rengeyiği o."

Sigarasını sert botlarına bastırıp söndürdükten sonra geri kalanını göğüs cebinde sakladığı sigara paketinin içine koydu. Yemliğe gitti. Çuvalları sayıyor, çekiştiriyor ve düzenliyordu.

"O zaman, eve dönsek mi artık?"

Elsa'nın gözleri kısıldı. Lasse iç çekti.

"Ah, ne diyorum ben? Tabii ki dönelim. Artık yemek için kavga eden kalmamıştır."

Arkasını dönüp çuvalları yeniden saydı.

"Polisler geri gelip bulduklarımıza bakacak mı?"

Lasse bir anlığına dondu, sonra da dönüp hızlı adımlarla kar motoruna doğru ilerlerdi.

"Sanmıyorum," dedi Elsa'ya sırtını dönerek.

"Neden ki?"

"Yapacak daha önemli işleri olduğunu düşünüyorlar."

"Ne gibi?"

Lasse gülümseyerek homurdandı.

"Çok haklısın. 'Ne gibi?' Akıllı şey seni."

Elsa kar pantolonunun cep fermuarıyla oynayıp durdu. Eldivenini çıkarmıştı. Sabah erkenden kulübeden aldığı kulak cebindeydi. O olmadan asla kayamazdı.

"Biri rengeyiklerini öldürüp yanında mı götürmüş?"

Lasse kaputu kaldırıp bir şeyleri rasgele kurcaladı.

"Baban bu konuda ne dedi sana?"

Elsa elini cebine sokup yumuşacık kulağı sevdi. Lasse'ye cevap vermedi.

"Dün gece motor izlerini takip ettim ve sanırım polisi arayıp hangi yöne gittiğini söyleyeceğim. Belki bu sefer zahmet edip gelirler."

Lasse bunu söylerken Elsa'ya bakmadı. Bunun yerine kaputu indirdi ve sigarasını geri çıkardı. Yine gözü kaydı.

"İzler komşu köye mi gidiyordu?" diye usulca sordu Elsa.

Lasse başıyla onayladı, sertçe içine çektiği dumanı halkalar halinde dışarı üfledi. Puf, puf, puf.

Elsa elini cebindeki kulaktan çekip fermuarı yavaşça kapadı.

"Bu adam rengeyiklerimizi neden öldürüp duruyor?"

"Kimmiş o adam? Onun hakkında ne biliyorsun ki?"

"Yani işte... Şu Robert denen adam. O..."

Elsa akan sümüğünü geri çekti.

Lasse filtresine kadar içti sigarasını.

"Böyle şeyleri düşünme sen. Bırak büyükler halletsin."

Elsa hayal kırıklığıyla yüzünü çevirdi.

Yüksek sesle gaklayan bir karga, ağır kanat çırpışlarıyla başlarının üzerinden uçtu.

"Elbet bir gün yakalanır, hatta bütün çete yakalanır. Söz veriyorum. Rengeyiklerine saldıran hiç kimse cezasız kalmaz. Er ya da geç, işte o kadar."

Elsa omzunun üzerinden Lasse'ye baktı, birbirlerine gülümsediler.

"Hadi bakalım! Eve kayarak mı gitmek istersin yoksa seni motorla götüreyim mi?"

"Belki beni çekebilirsin."

"Harika bir fikir!"

Lasse kızağın bağlantısını kesti ve bunun yerine motora parlak mavi bir ip bağladı. İpin ucunu halka yaptı ve Elsa sol eliyle halkayı sıkıca kavradı.

"Ne kadar hızlı gideyim?"

"İstediğin kadar!"

Elsa bacaklarını ve karnını sıkıp dizlerini hafifçe kırarak, kalkışa hazır olmak için kayaklarının üzerinde yavaşça öne doğru kaydı. Lasse yavaşça kalksa da ip birden gerildi ve Elsa'nın kolu omzundan kopacakmış gibi oldu. Ormanın içinden geçtiler. Göl artık görüş alanındaydı, Elsa da dengesini ve mükemmel açıyı bulmuştu. Derken batonlarını unuttuğunu fark etti ve seslendi, ama kulaklıklarını takmış, gaza basan Lasse onu duymadı. Eh, böyle uçmak varken bir çift batona kimin ihtiyacı vardı? Kar motoru buzun üzerinde kükrüyor, Elsa da saçları rüzgârda dalgalanan dünyanın en hızlı prensesi olarak arkada süzülüyordu. İşte şimdi bağıra bağıra *joik* söyleyebilirdi; kar motorunun sesi sesini bastırıp sırrını korumasına yardımcı oluyordu. Artık sadece o, buz ve ona ait topraklar vardı.

23

Guoktelogigolbma

Komşu köyde eski beyaz Sami okulu ile yakın zamanda yenilenen gri köy okulu yan yanaydı. Okullarda yemekhane ve spor salonu ortaktı. İkisi de aslında yeterli sayıda öğrenciye sahip değildi ve yıllar geçtikçe Sami okulu bazı sınıflarını birleştirmek zorunda kalmıştı. Elsa, politikacıların köy okulunu kapatıp öğrencileri kasabadaki başka bir okula servislerle götürüp getirmeyi planladıklarını duymuştu. Sık sık bunun bir an evvel gerçekleşmesini umuyordu; özellikle de köy okulunun yemekhanesine koşturduğu zamanlarda.

Beyaz önlüklerini giymiş yemekhane çalışanı iriyarı ve güçlü kollarıyla büyük tepsiler içinde buharı üzerinde sıcak patates ve etrafı neredeyse hiç kızarmamış sosis ikram ediyordu. Astrid Johansson ise, içinde havuç rendesi, salatalık, Meksika fasulyesi ve pörsümüş marul yaprakları bulunan daha küçük alüminyum kapları yerleştirmekle yetiniyor ve bunu büyük bir özenle yapıyordu. Boyunluğu, kimse acı çektiğinden şüphe duymasın diye boynunu sıkıca sarıyordu.

Elsa yemekhaneye girer girmez Astrid onu gözleriyle takibe aldı. Elini sık sık ve kasten boyunluğuna götürüp acıyla inlerdi. Okulda Johanssonlar'ın rengeyiğine tam olarak nerede çarptığını ve Astrid'in bundan ne kadar yara aldığını bilmeyen yoktu. Hatta o kadar ağır yaralanmıştı ki hayatında ilk kez hastalık izni almıştı. Şimdi işe geri dönmüştü, ancak Naproxen olmasa orada olamayacağını herkesin bilmesi-

ni istiyordu. Arabanın hurdaya çıktığını da herkes biliyordu çünkü kocasının yeni bir araba almasını beklerken otobüse binmek zorunda kalmıştı. Önlerini düzgün görebilmeleri için daha yüksekte oturabildikleri bir araba, tercihen bir SUV olması önemliydi, çünkü "bir daha lanet rengeyiklerine çarptıklarında kendilerine zarar gelmediğinden emin olmalıydılar."

Yemekhane çalışanı Astrid'in, Laponların rengeyiklerinden şikâyet ederken birçok kez dili sürçmüş, ağzından hakaretler dökülmüştü. Hatta dediklerine göre bunu o kadar sık yapmıştı ki sonunda kelime seçimi yüzünden müdürün odasına çağrılmıştı. Ondan sonra da işyerinde bir daha ağzını açmama kararı almıştı.

Elsa tabağına çok az şey aldı, tabağında bir şey bırakmaması gerekiyordu. Sosislerin rengi o kadar atmıştı ki, onlara bakmak bile midesini bulandırmaya yetiyordu. Ama patatesleri tereyağı kabından aldığı bir parçayla birlikte ezerek neredeyse gerçek püre haline getirebildi ve sonra sosisle birlikte ağzına atıp hızlıca çiğnedi. Yuttuktan ve birkaç yudum süt içtikten sonra sırtından aşağı inen bir ürperti hissetti.

Yalnızdı, sınıfın geri kalanı pencerenin yanındaki yuvarlak bir masada oturuyordu. Masa dolu bile olsa onun yanına oturmak yerine sıkışıp kalmayı tercih edeceklerine şüphe yoktu. Ama çarşamba ve perşembe günleri Anna-Stina da öğle yemeğini aynı saatte yiyor ve o günlerde birlikte oturuyorlardı. Elsa'nın genellikle yalnız oturmasından bahsetmiyorlardı hiç. Öğretmenler bile artık duruma şaşırmıyor, bunun Elsa'nın kendi isteği olduğunu düşünüyorlardı. Ama köy okuluna gelen stajyer öğretmen durumdan çok rahatsız olmuş, tabiri caizse alarm düğmesine basmıştı.

"Nasıl olur da bir öğrenci tek başına otururken kimse gıkını çıkarmaz?"

O sırada elişi öğretmeni de yuvarlak masaya sıkışmış, hesap sorulduğunda ağzı küçük bir "o" şeklini almıştı. Ama köy öğretmenlerine hadlerini bildirebileceğini sanan bu Güneyli başına geleceklere hazır olsa iyi ederdi. Zaten Elsa zorbalık görmüyordu ki, öyle değil mi Elsa? Sonrasında o staj-

yer öğretmen birkaç hafta yanında oturmuştu ama Elsa için bu yalnız oturmaktan neredeyse beterdi. Çünkü şimdi her şey ayan beyan ortadaydı. Eskiden yemekhaneye en son gelip yuvarlak masanın yanından geçerken yüksek sesle, "A aa, ne kadar sıkışık oturuyorsunuz, ben şuraya oturayım bari," demek gibi bir strateji geliştirmişti. Böylece kendini o kadar da dışlanmış hissetmiyordu.

Hayır, kimsenin Elsa'ya, tam anlamıyla, zorbalık yaptığı yoktu ama nedense ona bir türlü yer kalmıyordu. Belki de bunun sebebi sınıftaki bazı çocukların, babasının hakkında konuşmak istemediği o aileden olmasıydı. Ya da belki de annesinin bir *rivgu* sayılmasındandı, bu da acı sözlüler arasında unutulmayan bir şeydi. Elsa, her iki ebeveyn de Sami olmayınca yarı Sami olunduğuna dair söylentiler duymuştu. Bunu duyduğu an ayağa kalkıp annesinin de bir Sami soy kitabında yer aldığını haykırmak istemişti.

Ama sonunda bununla baş etmeyi öğrenmişti, haftanın üç günü tek başına yemek yemek dert değildi. Şu Markus'u saymazsak. Pazartesi günleri gürültücü arkadaşlarıyla salına salına gelirdi. Açık renkli gözleri kurt gibi hep Elsa'yı arardı. O gelmeden önce yemek yemek için tam on beş dakikası vardı, ancak öğle yemeğinde en az yirmi dakika oturma kuralı vardı. Bu yüzden hızlıca yemeğini yiyip girişteki büyük saatin saniye ibresine bakarak oturup tepsisini kaldırabileceği zamanı beklemekten başka çaresi yoktu.

Yuvarlak masada oturanlardan birinin sütten bıyığı yüksek sesli kahkahalara sebep oldu. Kısa süre sonra sütten bıyıklar çoğalınca kahkahaların ardı arkası kesilmedi. Astrid yanlarına gidip sessiz olmalarını söylemeyi düşünmedi bile, o daha ziyade Elsa'ya bakıyordu, Elsa da saate. Kurt içeri girdiğinde gözleri hemen Elsa'yı aradı. Ancak yemek için sıra vardı ve bu sefer öne geçmeyi başaramadı. Elsa okul bahçesine bakındı, gözleri Anna-Stina'yı arıyordu. Kurt yemeğine yaklaşırken, saatin saniye ibresi bir kaplumbağa kadar yavaş ilerliyordu. Elsa tepsiyi o kadar sıkı tutuyordu ki parmak eklemleri bembeyaz

kesilmişti. Yirmi saniye kalmıştı. Derken nihayet ayağa kalktı ve sandalyesini itip ona bakmadan mutfağa doğru sendeleyerek ilerledi. Astrid bulaşık makinelerinin oluşturduğu nemli havanın içinde duruyordu, bonesinin altından fırlamış saçları ter içindeydi. İşaretparmağıyla kol saatine vurdu.

"Masadan kalkmanıza daha bir dakika var."

"Ama oradaki saat..."

"O yanlış."

Gevşek, çatlamış eliyle Elsa'yı savuşturdu. Elsa kımıldayamadı çünkü kurt artık yemeğini almıştı. İzin verilmemesine rağmen başında kasketi vardı ama kimse ona bir şey demiyordu. Kot pantolonu kalçalarına kadar sarkıyor, başka bir çocukla gülüşüp itişip kakışıyordu.

Astrid, Elsa'ya dik dik bakarken kızarmış, ter içindeki boynunu açığa çıkaracak şekilde yakasını gevşetti, tırnaklarıyla ensesini kaşıdı.

Artık Elsa'nın sınıf arkadaşları bile yemeğini bitirmiş, gelip önünde sıraya geçmişlerdi. İlk gelmesine rağmen sonuncuydu. Astrid, Elsa'ya arkasını döndü; bulaşık makinesi kapağının kapanmasıyla vınlamaya başladı.

Elsa gözlerini yerden ayırmadan aceleyle oradan uzaklaştı. Paltolarının olduğu yerde vekil öğretmen Anette ile karşılaştı.

"Bu ne acele böyle!" dedi gülerek. Elsa'yı durdurup kucakladı.

Elsa öğretmeninin parfümünü hafifçe içine çekti, Anette'in saçları yanağını gıdıkladı.

"Her şey yolunda mı?" diye sordu Anette onu süzerek.

Elsa sertçe gülümsemesine rağmen her şeyin yolunda olduğuna dair onu temin etti.

"Sadece hemen dışarı çıkmak istiyorum. Tepeye kim en hızlı çıkacak yarışması var da."

Herkesten daha hızlı olduğunu bilmesine rağmen kar tepesine doğru koşmamıştı hiç. Çıkmayı denese bile onu anında aşağı iterlerdi.

"Hadi acele et o zaman! Umarım sen kazanırsın!"

Sınıfa koştu, hıçkırarak ağlamamak için kendini zor tutuyordu.

24

Guoktelogínjellje

Şikâyet edecek bir şey yoktu. Yataklar toplanmış, tüm yüzeylerin tozu alınmış, halılar karda havalandırıldıktan sonra soğuk ve kaskatı bir halde yeni temizlenmiş zeminlere serilmişti. Banyoda fayanslar arasındaki derzler milim milim temizlenmişti, lavabo parlıyordu ve ayna lekesizdi. *Mutfak sandalyesinde biraz dinlensem mi?* diye düşündü Hanna, ama tabii ki yapmadı. Kanepenin üzerindeki battaniyeyi düzeltti, Anna-Stina'nın fotoğraflarını yeniden düzenledi ve birinci sınıfta çektirdiği resmini gülümseyerek okşadı; kızının, üzerindeki *gákti*den ziyade alt dişlerinin arasındaki boşlukla gururlandığını hatırladı. Hanna bir önceki gece yeni şalın püsküllerini dikmekle ne çok uğraşmış, sonra fotoğrafçı resmi çenesinin sadece birkaç santim altından kırptığı için şal neredeyse görünmemişti. Her şeye rağmen biricik kızının aklı sadece kaybettiği dişindeydi.

Lasse'nin kabul *gákti*siyle çektirdiği fotoğraf kitaplığın diplerinde kalmıştı. Hanna kendini elinde fotoğraf öylece dikilirken buldu. Uzun perçemleri vardı, sola kayan gözünü kapamaya çalışıyordu. Solgun benizli ve zayıftı ama her zamanki gibi ağız dolusu gülümsüyordu. Kabul kampını[15] sevmişti, tam ortamını bulmuştu, o bir yıldızdı, herkesin ya-

---

15 Gençlere Hıristiyan inancının temellerinin öğretildiği kamp. Daha sonra gençler, kilisede yapılan kabul töreninde inanışlarını kendi ağızlarıyla tasdik ederler. (ç. n.)

kın olmak istediği sabit bir noktaydı. *Gákti* onu daha iri göstermişti. Hanna dikmişti elbette. Lasse onun için kardeşten ziyade bir oğul gibiydi. *Enná* ve *Isa*, yani annesi ve babası öldüğünde onun yanında olacağı en başından belliydi. *Enná*, Lasse doğduğunda bu ani ve beklenmedik hamilelikten çok utanmış, çok yaşlı olduğunu söylemişti. Hanna'yı doğurduğunda gençti ancak Lasse'de yaşlıydı. Derken birdenbire ve erkenden ölüp gitti; atardamar yırtılması. Annelerinden neredeyse on dört yaş büyük olan babaları da birkaç ay sonra onu izledi. Hanna o baharı düşündükçe hâlâ kederlenirdi. Lasse öksüz kalmıştı. Tabii kendisi de, ama aile sahibi yetişkin bir kadın olmak ile kasabada liseye devam eden on sekiz yaşında bir genç olmak arasında fark vardı. Bir şekilde hayatlarına devam ettiler. Cenazelerden sonra Lasse hafta sonları köye gelmemeye ve onlarda kalmamaya başladı. Hanna çok istese de bir şeyin değişmeyeceğini ikisi de biliyordu. Bu Hanna'nın vereceği bir karar değildi, zaten Lasse de ricacı olmadı. Lasse liseden mezun olduktan sonra köyde kendi evine taşınacağını söyleyince Hanna o kadar utanmıştı ki gözlerinin içine bakmakta zorlanmıştı. Erkek kardeşlerinden biri aile yadigârı eve yerleşmişti. Hanna onunla tartışmış, o eve asıl Lasse'nin ihtiyacı olduğunu söylemişti.

Birden sokak kapısı açıldı ve Hanna, ayak seslerinden, gelenin o olduğunu anladı. Lasse oturma odasına girdi, fotoğrafa baktı; tam bir bostan korkuluğuna benzediğini düşünüp kahkahalarla güldü.

Genellikle Ante rengeyikleriyle meşgulken gelirdi. İkisi pek anlaşamazdı. Hanna iyice karamsarlaştığında kocasının kardeşini kıskandığını bile düşünürdü. Ante bazen küçümser bir tonda konuşur, yetişkin bir adamın kendi başının çaresine bakabileceğini söylerdi. Ancak Lasse henüz liseye devam ediyordu, yetişkinlikten uzaktı. Bu yıl yirmi iki yaşına basması bile Hanna'nın hislerini değiştirmemişti.

"Kahve var mı?"

Lasse mutfağa girmişti bile. Hanna derin bir nefes alıp onu takip etti.

Kahve fincanlara dolup *gáffevuostá*,[16] yani kahve peyniri dişlerinin arasında gıcırdayınca Lasse, parmaklarını masaya vurmaya başladı. Uzanıp radyoyu açtı.

"Dünyada kasetçalarlı bir radyoya sahip tek kişi sen olmalısın."

Bunun *Isa*'nın olduğunu biliyordu; babaları tüm sorularına yetişemediği ve tekrar dinlemeye ihtiyaç duyduğu *Melodikrysset* adlı müzik yarışmasını kaydetmek için kasetçaları kullanırdı. Hanna ondan vazgeçemezdi.

Lasse kahvesini tazeledi ve masaya vurmayı kesti.

"Madendeki işi kabul etmem gerekebilir."

Başını kaldırmadı. Hanna ise bakışlarını bahçeye çevirdi. Kar yağmıştı ve tekrar küremesi gerekiyordu, Ante'nin hiç vakti olmazdı.

"Ee, ne olmuş? Bunda yanlış bir şey yok."

Hanna konuşmadan önce her heceyi kafasında tekrar etti ama yine de ağzından çıkan kelimeler zorakiydi.

"Yoksa Linda'ya odaklanacağım."

Onunla daha fazla rengeyiği olacaktı, ona para kazandıracak kadar.

Güldü ve parmak eklemini masaya sertçe vurdu. "Tabii beni hâlâ istiyorsa."

Hanna birkaç parça *gáffevuostá* daha atıp kahvesini karıştırdı.

"Ama kim bilir, belki de bu iyi bir fikir değildir. Yakında Linda'nın sürülerinin hakkından ya yırtıcılar ya da kaçak avcılar gelir."

Hanna cevap vermeyince Lasse burun kıvırıp sırıttı.

"Değil mi, abla?"

Hanna elbezini getirip Lasse'nin fincanını kaldırdı ve altında oluşan halka şeklindeki bardak izini sildi.

Lasse kahvesinden bir yudum aldı. "O zaman, maden."

Sol gözü kaydığında, Hanna gözünü durdurmak, onu sakinleştirmek istedi.

---

16 (Sam.) Kahve yanında ikram edilen, rengeyiği sütünden yapılan peynir. (ç. n.)

"Paraya ihtiyacın var. Sadece TAK süresince, değil mi?"

"Eh, her zamanki gibi olacak, köylerden ekipler halinde gideceğiz."

TAK, maden ocağının tedbir amaçlı kapanması, daha doğrusu üretimin belirli bölümlerinin geçici bir süre, bakım ve onarım için kapatılması durumuydu. Hanna Lasse'nin rağbet görenlerden biri olduğunu biliyordu, makinelerle arası iyiydi.

Lasse parmaklarını avuç içine bastırarak çıtlattı.

"Bu sefer daha uzun sürecek galiba, belki de kalıcı bir iş olacak."

Hanna, Lasse'nin tepki beklediğini gözucuyla görebiliyordu.

"Ruhunu şeytana satacak biri varsa, o da benim," dedi tekrar sırıtarak.

"Kes şunu."

"Asma suratını, ben aslında mutluyum. İyi para alacağım. Yeniden seyahat edebileceğim."

"Gerçekten başka iş yok mu?"

Hanna bunu söyler söylemez pişman oldu. Ante'nin sözleri kulaklarında çınladı. "Koskoca adam, ondan sorumlu değilsin. Karışma işine." Söylemesi kolaydı tabii.

"Yani demek istediğim, Nils Johan'ın yardımına ihtiyacı olduğuna şüphem yok."

"Endişelenme, bahar güneşi ortamı yeterince ısıtınca dışarı çıkacağım."

Bahçeden mutlu cıvıltılar duyuluyordu. Elsa, Anna-Stina'yı yakalamaya çalışıyordu. Hanna, ufaklığın her an Anna-Stina'ya yetişebileceğini biliyordu. Ona yetişebilir hatta onu geçebilirdi ama kendini tutuyordu.

"Onlar için çok üzülüyorum," dedi Lasse.

"Nasıl yani?"

"Onları geyikleri izlediğimiz kulenin oradan geçirmemeliydim. Görmemeliydiler..."

"Onları bundan nasıl koruyabiliriz ki? Dışarıya çıkmalarına izin vermeden önce çıkıp ölü rengeyiği var mı yok mu

diye etrafa mı bakınacağız? İzleri yok mu edeceğiz? Böyle yaşanmaz ki!"

"Polislerden de ses çıkmadı."

"Hâlâ adalet mi umuyorsun?"

Hanna sesinin ne kadar sert çıktığını fark etti ama Lasse karda debelenen kızlara bakarak gülümsüyordu.

"Hazır gündüzleri de gece kadar karanlıkken madende çalışmaya başlamanın tam zamanı."

"Peki, nerede kalacaksın?"

"Evde, sabah gidip akşam döneceğim."

"Köydeki evi daha ne kadar süreliğine kiralayabilirsin?"

Lasse omuz silkti, sigara paketini çıkardı ve sigarayı parmaklarının arasında çevirdi.

"Kızların yanında sigara içme sakın."

Lasse teslim olurcasına ellerini havaya kaldırdı, yüzünde çarpık bir gülümseme belirdi.

"Hayır, Tanrım, hayır. Sigara gibi tehlikeli şeyleri neden görmek zorunda kalsınlar?"

Hanna bipleyen bulaşık makinesinin kapağını açmak için ayağa kalktı, çıkan buhar tavana kadar yükseldi.

"Çok korkmuş," dedi Lasse.

"Kim?"

"Elsa. Sanırım Robert Isaksson'u görmüş."

Hanna iç çekti ve mutfak havlusunu çıkardı, peynir dilimleyicileri alıp parlatarak kuruttu.

Tam o sırada ön basamaklarda bir gümbürtü duyuldu ve kapı hızla açıldı. Salonda kıkırdamalar oldu, biri düştü ve kızlar kahkahalara boğuldu.

"Sıcak çikolata ve tarçınlı çörek! Donduk!" diye seslendi Anna-Stina.

Yanakları ve burunlarının uçları pespembeydi, kirpikleri erimiş kardan parlıyordu. Kanepede yan yana kıvrılmış fısıldaşıyor ve kıkırdıyorlardı.

Lasse kollarını açarak onlara doğru yürüdü.

"Köyün prensesleri!"

"Sarılmak yok!" dedi Anna-Stina, sert bir şekilde bir ayağını uzatıp. Kızlar kıkırdadı.

Lasse kollarını indirip bir saniye bekledikten sonra Anna-Stina'yı ayağından tutup birden baş aşağı çevirdi. Anna-Stina çığlık attı. Elsa gözleri yaşarana kadar güldü.

"Kes şunu, seni şapşal! Düşüreceksin kızı!" diye haykırdı Hanna.

"Bana her zaman güvenebilirsiniz."

Anna-Stina'yı eli yere değecek kadar alçalttıktan sonra kız kendiliğinden sırtüstü yuvarlandı. Orada nefes nefese yatıyordu, yüzü daha da kızarmıştı.

"Şimdi de Elsa'yı al!"

Lasse şakacı bir şekilde Elsa'ya baktı. Hanna onun baş aşağı durmayı ne kadar çok istediğini görebiliyordu.

"Tıpkı Stockholm'deki lunapark, Gröna Lund gibi ama," diye kandırmaya çalıştı onu Lasse.

"Sen oraya hiç gitmedin ki!" diye itiraz etti Anna-Stina.

"Benimle ilgili her şeyi bilmiyorsun ki."

"Anne?"

"Ortaokuldayken bir okul gezisiyle Stockholm'e gitmişlerdi."

Lasse, Elsa'ya elini uzattı.

"Bana güveniyor musun?"

Hanna, ciddi ciddi başını sallayan Elsa'nın yanaklarının kızardığını gördü. Lasse'nin bir gün harika bir baba olacağı belliydi. Küçüklere ve savunmasızlara çok düşkündü. Anne babaları öldüğünde, keder içinde yüzerken bile Anna-Stina'ya hep göz kulak olmuştu. Onu telkin etmiş, eğlendirmiş ve yedi yaşındaki bir çocuğun ihtiyaçlarına duyarlı davranmıştı.

Lasse onu döndürürken Elsa ciyakladı. Sonunda bacağına tutununca Lasse onu yavaşça yere bıraktı.

25

Guoktelogivihtta

Köydeki posta kutularına ilk varan Hanna değildi. Yeşil Mazda her zaman olduğu gibi oradaydı. Hanna elini kaldıran yaşlı adama el salladı. Adam arabadan inmedi, teybi yüksek sesle çalıyordu. Posta aracı geldiği sırada Hanna, on posta kutusunun üzerindeki karı eldiveniyle siliyordu.

Postacı Hanna'yı neşeyle selamladıktan sonra mektuplarını doğrudan ona verdi. Hanna da adama teşekkür edip hepsini bir poşete boşalttı. Poşeti tekme kızağın tutma yerine astıktan sonra birkaç metre gitmişti ki Marika ile Nils Johan'ın posta kutularına geri döndü. İçlerinden beyaz zarf içinde birkaç mektup ve sahil kentlerindeki dükkânlara ait broşürlerden çıkardı.

Aslında postaları toplayacak zamanı yoktu, Lasse'nin çamaşırlarını yıkaması gerekiyordu. Gideceğinden son dakikada haberi olduğundan, ihtiyaçlarını toparlaması için Lasse'nin sadece iki günü vardı.

Kapı zili bozuktu, Hanna kapıyı kendi açtı ve içeri seslenerek, üstü başı kar içinde olduğundan içeri giremeyeceğini söyledi. Beresini çıkardı ve omuzlarındaki karı silkeledi. Posta destesini Marika'ya uzattı.

"Seninkileri de alayım dedim."

"Ah, teşekkür ederim! İçeri gelsene! Kahvem var."

"Zamanım yok, Lasse'nin çamaşırlarını yıkamam gerekiyor, bugün kasabaya gidecek."

Yine de hole doğru adımını attı ve ön kapıyı arkasından kapattı.

Marika, "Nils Johan onsuz ne yapacak bilmiyorum," dedi.

"Mattias koca adam artık, ona eminim yardım eder."

Marika posta yığınını karıştırdı, bulduğu polis logolu zarfı açmadan Hanna'ya gösterdi.

"Dosyayı kapıyorlar. Yine. Bu sefer hemen. Genelde geç gelirdi sonuç. En azından ilgileniyormuş gibi, araştırıyormuş gibi yaparlardı."

Kâğıdı zarfın içine sokuşturup şapka rafına fırlattı.

"Nils Johan'a bu gece göstermeyeceğim. Olay çıkmasın şimdi."

Hanna başıyla onayladı ve onu anladığını söyledi. Saçlarından eriyen karlar damlıyordu, eliyle ıslak yanaklarını sildi.

"Sahi, Elsa nasıl? Olanlar hakkında konuştunuz mu?"

"Katliam alanını pek görmemiş galiba."

"Hayır, o değil, ağılda yalnız olduğu o günü. Lasse ile konuştum da çok korkmuşa benziyormuş."

Marika arkasını dönüp askıdan düşen bir atkıyı geri astı.

"Korktuğunu sanmıyorum. Yakında unutur."

"Ama artık unutamayacak kadar büyüdü. Belki okul hemşiresi..."

"Ne söyleyecek ki ona?" Marika başını salladı. "Ya unutup gidecek ya da bu işlerin böyle olduğunu görüp alışacak."

Hanna ellerini ceketinin ceplerinde yumruk yapmıştı.

"Ama onları öylece kendi hallerine bırakamayız. Gerekmedikçe konuşmamalıyız evet ama böyle rahatsız edici şeyler olduğunda da desteğimize ihtiyaçları var."

Hanna, sözleri daha ağzından çıkar çıkmaz beklediğinden sert konuştuğunu fark etti. Marika başını önüne eğdi.

"Anna-Stina'yla sık sık konuşuyoruz, açıklamaya çalışıyoruz," dedi Hanna, sesini yumuşatmaya çalışarak.

Marika başını kaldırıp bir şeyler söylemek için ağzını açtı ama sonra dudaklarını büzdü.

"Ne yazık ki bu tür şeyler biz küçükken de oluyordu," dedi Hanna.

"*Senin de* başına geldi, biliyorum."

Marika'nın "senin de"yi bastıra bastıra söylemesi Hanna'yı yine sinirlendi. Nesi vardı bu kadının? Farkında olmadan sıktığı nemli bereden eriyen kar suları holdeki halının üzerine damladı.

"İstersen Elsa'yla konuşabilirim. Bazen aile dışından biriyle konuşmak daha kolaydır."

"Buna gerek olacağını sanmıyorum."

Hanna beresini ve eldivenlerini giydi.

"Pekâlâ, şimdi eve gidiyorum. Yıkanacak çamaşırlar var. Lasse kendi de yıkayabilir ama yeni kurutucumuz varken işler daha kolay."

"Doğrudur."

"Madende kalıcı bir işe girecek belki. Ama bu iyi bir şey mi emin değilim."

"En azından iyi para kazanıyorlar."

"Tabii, öyle. Ama o daha çok rengeyikleriyle ilgilenmek istiyor. Bilirsin, insan onlarla büyüyünce..."

Marika'nın bakışları yine sabit bir noktaya dikilmişti.

"Posta için teşekkürler."

Basamaklarda dikilen Hanna'nın yanakları soğuktan yandı. Bir daha onlara postalarını getirmeyecekti. Bu onlara yapacağı son iyilikti. Aceleyle tekme kızağın yönünü değiştirip anayola çıktı. Kar şiddetini artırmıştı, kayarken başını eğdi. Marika'yı anlamak hiçbir zaman kolay olmamıştı. Bir insan çocuklarıyla nasıl konuşmazdı? Bu ne saçmalıktı? Rengeyikleriyle büyümediği bazen gerçekten çok bariz oluyordu. *Gákti* giyip Samice konuşabilirdi belki ama anlayamadığı şeyler vardı işte. Hanna, karşıdan karşıya geçmeden önce arabanın geçmesini bekledi. Yokuş yukarı çıkar, kızak demirinin arasında yürürken poşetin içindeki mektuplar ileri geri sallanıyordu.

Lasse'nin Volvo'su bahçede boşta çalışıyordu. Hanna aceleyle kızağını son kez ittirdi.

Elsa okul servisinden inip Anna-Stina'nın yokuşun tepesindeki evine doğru baktı, gözleri Lasse'nin Volvo'sunu aradı. Yol boyunca Lasse'yle vedalaşmak için zamanında varmayı umarak ellerini ovuşturmuş, parmaklarını birbirine kenetlemişti. Anna-Stina'dan Lasse'nin "bugün" yola çıkacağını öğrendiğinden köye zamanında varabilmek için acele etmişti.

Ama bahçe boştu, arkasını döndü, omuzlarını düşürdü ve başını öne eğdi. Ayaklarını yeni yağan karda sürükleyerek anayoldan evlerine giden yol boyunca kendine yol açtı. Geriye baktı ve gördüğü manzarayı beğendi, ilk olmak, kendi yolunu çizmek. Sonra birdenbire aklına geldi. Bugün tam zamanıydı. Kar yağışı durmuştu ama küreme aracı henüz geçmemişti. Önce tereddüt ettiyse de mutfak penceresinde kimse görünmeyince kararını verdi. Kapıyı açıp okul çantasını içeri attı ve tekrar anayola koştu. Küreme aracı her an gelebilirdi. Hangi yönden geldiğini duymak için iyice kulak kesilmek gerekiyordu. Mümkün olduğunca görünmez olabilmek için reflektör kartını ceketinin cebine soktu. Beresini kulaklarının üzerine kadar çekti ve eldivenlerini ceket kollarının içine soktu.

İşte! Aracın sesini duyabiliyordu. Komşu köy yönünden geldiği kesindi, hızla diğer tarafa koştu. Belki de çömelmeliydi ya da hendeğe girip araç yaklaşırken yukarı koşmalıydı. Anna-Stina olsa ne yapılacağını bilirdi. Ama bu sefer Elsa onu etkileyecek, gerçekten kendi başına bir şeyler yapacaktı. Oturma odasındaki lamba yanar yanmaz kendini yüzüstü yere attı. Annesi elinde bir toz beziyle ortalıkta dolaşıyordu. Saksıdaki bitkileri kaldırıp pencere pervazını sildi. Kendi kendine konuşuyor gibiydi, belki de şarkı söylüyordu. Annesinin aslında harika bir sesi vardı.

Kar küreme aracı şimdi çok yakındaydı. Her tarafı kar içinde olsun istiyordu. Çömelip kıvrılsa aynı etki olmaya-

caktı. Yanıp sönen ışık uzaktaki dönemeçte görülebiliyordu, saniyeler içinde orada olacaktı.

Elsa ayağa kalkıp oturma odasının penceresine baktı, annesinin bir an için irkilip pencereye doğru daha çok eğildiğini gördü. Kamyon ileri doğru gürledi ve dev kepçesi koca bir kar yığınını yukarı fırlattı. Gülümsedi ama sonra birden nefesi kesildi. Kar öyle bir kuvvetle üzerine yığıldı ki geriye doğru savruldu. Düştü ama kara yumuşak bir şekilde indi ve bir saniyeliğine büyük bir kar bulutunun içinde tamamen kayboldu. Her yeri kar içindeydi, kirpikleri yapış yapıştı, beresini kaybetmişti ve saçları bembeyaz olmuştu. Başarmıştı!

Aynı anda annesinin çığlığını duydu. Kendini toplayıp ayağa kalkmaya çalıştı.

"Elsa!"

Annesi kendini yere atıp onu omuzlarından yakaladı. "Bir şey olmadı ya? Ne yapıyorsun sen?"

Elsa gülümseyerek kollarını uzattı. "Başardım!"

"Canına mı susadın, çocuk?"

O sırada annesinin gözyaşlarını gördü. Ve akan burnunu. Hıçkırarak ağlıyor, Elsa'ya canını yakacak kadar sıkı sarılıyordu.

"Böyle aptalca bir şeyi nasıl yaparsın? Küreme aracını görmedin mi?"

Birden ondan beklenmeyecek bir güçle donanıp Elsa'yı kucağına aldı. Annesi hıçkıra hıçkıra ağladığı için durum artık eğlenceli olmaktan çıkmıştı ama bir yandan da tepeden tırnağa yenilmezlikle titriyor, bu da onu gülümsetiyordu.

Holde ceketini, kar pantolonunu ve atkısını çıkardıktan sonra Elsa'yı kucağına oturttu ve botlarını da çıkardı. Her yer kar olmuştu ve kıyafetleri yığın halinde yerdeydi. Kızı kucağındayken ayağa kalktı. Elsa da bacaklarını annesinin beline dolayıp başını omzuna yasladı.

26

Guoktelogiguhtta

Elsa, Anna-Stina'nın evine giden yokuşu güçlükle çıktı, kapıyı hızla açtığında nefes nefeseydi. Hanna onu kapıda yüzünde neşeli bir ifadeyle karşıladı.

"Her zamanki gibi erkencisin ama bugün kesinlikle büyük bir şey var. Hissediyorum."

"Lasse bugün köye geliyor mu?"

"Hayır, bir daire tuttu, bu yüzden muhtemelen her gece gelmeyecek. Onunla konuşmak mı istemiştin?"

Elsa onaylamak için o kadar sert bir şekilde salladı ki başını, saçları yüzünün etrafında dalgalandı.

"Sen uyudun mu çocuğum? Gözlerinin altı morarmış."

"Altıda uyandım."

Hanna'nın yanından geçmek, Anna-Stina'nın odasına koşmak istedi, ama Hanna şakacı bir tavırla mutfak kapısını bloke ediyordu.

"Bana da söylesen?" dedi Hanna.

"Olmaz. Sadece Lasse'ye söyleyebilirim. Ve Anna-Stina'ya, uyanık mı o?"

Hanna başıyla onayladı ve gülümseyerek kenara çekildi. Elsa merdivenleri ikişer ikişer çıkıp kendini Anna-Stina'nın yanına attı. Anna-Stina uyku gibi sıcacıktı, yorganını kaldırdı. Elsa, ne söyleyeceğini tahmin etmesini isteyecekti, ama heyecandan içi kıpır kıpırdı, olanları bir an evvel anlatması gerekiyordu.

"Dün kar küreme aracı geldiğinde hendekte durdum ve üstüm başım kar içinde kaldı!"

Anna-Stina'nın gözleri kocaman oldu.

"Geriye doğru uçtum ve her yerim kar oldu. Karda uçmak gibi bir şeydi!"

"Ben de bir keresinde babam traktörle kar kürerken durmuştum hendekte ve üstüm başım kar içinde kalmıştı," dedi Anna-Stina esneyerek.

Ama bu Elsa'nın hevesini kırmadı. Artık hiçbir şey onu durduramazdı. Ellerini heyecanla yorgana vurdu.

"Ama bu bir küreme aracıydı! Beni yere fırlatan kar iki metrelik falandı!"

Anna-Stina dudağını ısırıyordu fakat kendini tutamayıp içini dökmeye başladı:

"Bir kardeşim olacak. Fakat bu bir sır, kimsenin bilmemesi gerekiyor."

"Küreme aracı da bir sır."

Elsa birden gözlerini kaçırdı. Bir bebek. Küçücük, sıcacık bir bebek. Hanna'yı az önce elinde çiçek sulama spreyiyle eşikte duran haliyle gözünün önüne getirdi. Henüz karnı şiş değildi, yoksa öyle miydi?

Kazanan hep Anna-Stina oluyordu işte. Elsa eve gitmek istedi. Yorganı açtı ama Anna-Stina onu geri çekti.

"Sence küçük kız kardeşimin adı ne olmalı?"

Hem de bir kız. Elsa omuz silkti.

"Bence Melanie güzel bir isim," dedi Anna-Stina.

Elsa ters ters baktı.

"Kız olduğuna emin misin?"

"Cinsiyeti seçemeyiz elbette ama umarım kızdır. Benim en iyi arkadaşım olacak."

Elsa dişlerini öyle bir sıktı ki şakağı ağrıdı. Kimseye söylememesi gerekiyordu, kimseye söylememesi gerekiyordu...

"Ben normal bir bebek değilmişim."

"Ne?"

"Bir şans yumurtasından çıkmışım."

Anna-Stina kaşlarını kaldırdı.

"Şans yumurtaları diğerlerinden daha değerlidir. Çünkü parayla satılırlar. Ve ben annemin içine girmeden önce dışarıda oluşmuşum."

Elsa, yumurtaların içine yüzen sperm resimlerini görmüştü. Yazın sahilde ağlara takılan dikenlibalıklara benziyorlardı.

"Ama? Nasıl yani?"

Elsa'nın karnı ağrıdı. Çok konuşmuştu.

"Öyle işte. Ama bu gerçekten kimsenin bilmemesi gereken bir sır."

"Kardeşimin adı Melanie olmayacaksa da Minou olsun."

O akşam annesiyle kanepede oturmuş film seyrediyorlardı. Elsa kendini daha fazla tutamadı.

"Bir kardeşim olabilir mi?"

Annesi şaşırmış görünüyordu.

"Nereden geldi aklına böyle bir şey? Daha önce hiç kardeş istediğini söylememiştin."

Elsa patates cipslerini dişlerinin arasında uzun bir süre çıtırdattı.

"Ama şimdi istiyorum işte."

"Ama hatırlarsan sana bir şans yumurtasından geldiğini söylemiştim ve bu..."

"... ve bu pahalı ve zordu, biliyorum."

Annesi homurdandı.

"Ah Elsa, ben öyle bir şey demedim! Ayrıca neye mal olduğunun bir önemi yok. Tanrım, sen sahip olduğumuz en güzel şeysin."

Elsa, annesiyle *Siessá*, tüp bebeğin ne kadar pahalı olduğunu, öte yandan rengeyiği beslemenin de pahalı olduğunu, bu yüzden daha fazla şans yumurtası yapacak güçleri olmadığını konuşurken onları duyduğunu söylemek istedi ama dilini tuttu.

Annesi Elsa'nın sırtını kaşıdı. "Hem artık yaşlandım."

Elsa, annesiyle *Siessá*'nın Hanna'nın daha çok çocuk sahibi olmak istediği hakkında konuştuklarını da duymuştu. *Siessá* o ailenin bir erkek çocuğa ihtiyacı olduğunu söylüyordu ve bu da annesini güldürmüştü. Bunların hiçbiri kulağa hoş gelmiyordu. Ama Anna-Stina'nın dediği gibi küçük bir kız kardeşi olacaksa, o zaman belki de bu bebek işi pek de iyi bir şey değildi. Elsa sırrı ifşa etmemek için ağzını şekerle doldurmak zorunda kaldı.

Kanepeden kalkıp tuvalete yöneldi. Holdeki lambanın ışığı titriyordu. Kafasını kaldırmasıyla bere rafında, içinde kırışmış kâğıtlar bulunan bir zarf gördü. Ayakkabı çekeceğiyle zarfı halının üzerine düşürdü ve çıkardığı kâğıdı dikkatle düzeltti.

"Filmi durdurayım mı?" diye seslendi annesi.

Elsa oturma odasına geri dönüp kâğıdı uzattı.

"Polisler bu sefer de mi gelmiyor?"

27

Guoktelogičieža

Robert taşların üzerine koca bir kova su attı. Alevler her yöne saçılırken öfkeli bir tıslama duyuldu. Alnındaki teri sildi ve söylenerek dirseklerini dizlerine dayadı.

Isı yüzünü, sırtını ve göğsünü yaktı. Ter boncuk boncuk ensesinden aşağıya, koltuk altlarına kadar akıyordu, bel boğumları sırılsıklamdı. Beline havlusunu sarmıştı ama saunada altındaki sırada mavi havlusunun üzerinde oturan babası çırılçıplaktı. Önceki yıllarda bunun tam tersi olurdu. Babası en tepedeki sıraya oturur, taşlara kova kova su fırlatır, Robert da bunalır, hava almak için kendini dışarı atardı. Önce çıkıp sonra gerisingeri içeri girmek hep küçük düşürücü olurdu. Babası elinde birayla ona tepeden, ifadesizce bakardı. Canı gerçekten sıkkınsa, oğlu döner dönmez bir kova daha dökerdi taşların üzerine. O zaman, bedeni ve ciğerleri ateş gibi yansa da kıpırdamadan durmaktan başka çaresi kalmazdı.

Ama bu onu güçlendirmişti. Robert komünün çamaşırhanesinin bitişiğindeki halka açık saunada taşları ıslattığında köylülerden kalmak isteyen olmazdı. En üstteki sırada oturur, birer birer ayrılmalarını izledi. Yani babasının yaptığı tamamıyla boşa gitmiş sayılmazdı, tam tersi onu güçlendirmişti.

Gelgelelim şimdi yaşlı adam alt sırada çelimsizce oturuyordu. Neredeyse öne doğru eğilmiş vaziyetteydi. Sırtının şeklinden nefes almakta güçlük çektiği anlaşılıyordu. Yanında duran birası ısınmıştı.

Robert ormanda rengeyiklerini yakalarken babası da onunla birlikteydi. Aslında o kadar yaşlı değildi, altmış sekizine yaklaşmıştı ama bedenen çökmüştü. Göğsünü tutarak göğüs ağrılarından bahsediyor ve vücudu sarsılarak öksürüyordu. KOAH diyordu doktorlar. Bugün ormanda, babasının yakında ona eşlik edemeyeceği gelmişti aklına. O zaman her şeyi tek başına yapmak zorunda kalacaktı.

"Teslim olmaya hazır mısın?" diye sordu Robert ellerini terli kollarında gezdirerek, kendini bir an evvel karlara atmak istiyordu. Ama ilk çıkan olmaya hiç niyeti yoktu.

"Ah, daha şimdiden pes mi ediyorsun yoksa?" Babasının sesi boğuktu, konuştuğunda bütün göğsü ötüyor, hırlıyordu.

"Hayır da, nefes almakta zorlanıyor gibisin."

"Peh!" Babası gürültülü bir şekilde öksürdü, nefes nefeseydi. "Saunada sessiz olmalısın," dedi güçlükle.

Adam saçmalıyordu ama Robert onu kendi haline bırakti. Yaşlı adamdan hoş olmayan keskin bir ter kokusu yükseldi. Saunadan önce duş almayı her zaman reddetmişti ve gözenekleri etrafındaki herkese cehennemi yaşatıyordu. Ter ve akşamdan kalmışlık.

Robert üçüncü ya da dördüncü biradan sonra kafasında ve vücudunda oluşan o tanıdık uğultuyla gevşemeye başlamıştı.

Sonuç olarak her şey yolundaydı. Biftekler paketlenmişti ve hazırdı.

Omzunu yavaşça hareket ettirdi, yukarı ve aşağı kaldırdı. Saunada her yeri gevşiyordu; eklemleri, kasları. Sıcaklık, derisine yakıcı iğneler gibi batıyor ama kramp giren kasları da gevşetiyordu.

28

Guoktelogigávcci

Áhkku, yalancıların cehenneme gittiğini söylemişti. Elsa uyandığında aklına gelen ilk şey buydu. Kıpırdamadan uzanıyordu. Ayak parmaklarını esnetip rahatlattı, sonra da yelpaze gibi açtı. Bunu ailede başka kimse yapamazdı. Onda farklı olan her şeyin sebebi şans yumurtasından çıkmasıydı.

Elsa büyük bir hata yapmıştı. Annesinin şans yumurtası hakkındaki sırrını ifşa etmişti, halbuki bunu asla yapmayacağına söz vermişti. Ama en büyük sırrını, asıl söylemesi gerektiği şeyi, hâlâ açıklamamıştı; söylese belki de şimdiye her şey daha farklı olurdu. O zaman belki de anne babasını bu kadar üzen ve kızdıran, polis logolu o beyaz zarfları almazlardı. O zaman belki Henriksson mutfak masalarında oturur ve Elsa'nın söylediği her şeyi başını sallayarak not alırdı. Ama ya buna rağmen Robert yine hapse girmezse? O zaman hepsini öldürürdü. En azından Elsa'yı, bunları anlattığı için. Onu ifşa ettiği için.

Yatağın altında, kot pantolonunun da altına gizlenmiş kulağı aradı. Temkinle kokladı onu. Dün onu yanına alarak şansını denemişti. Yakında kulağı evde, annesi bir şeylerin koktuğundan şikâyet etmeden, kalıcı olarak saklamak mümkün olacaktı.

Burnunu çekti ve gözyaşları yanaklarından aşağı, kulaklarının içine kadar aktı. Kulaklarının içi gıdıklanıyor, ovuşturduğundaysa ıslak, yapış yapış olduklarını hissettiren bir

ses duyuyordu. Bir keresinde kulağına çok fazla su kaçan Lasse, Mallorca'dan eve dönememişti. Bunu duyan Elsa gülmüş, şaka yaptığını düşünmüştü. Kendi kulağına hiç tuzlu Akdeniz suyu kaçmamıştı ama soğuk nehir suyunun beyni neredeyse dondurduğunu iyi bilirdi.

Lasse bugün eve gelebilirdi. Hanna öyle demişti. Elsa'nın söyleyeceklerini duymaya katlanabilecek biri varsa, o da Lasse'ydi. Avucuyla yanaklarını silip küreme aracını ve üzerine kapanan karı düşünmeye çalıştı. Heyecandan midesinde bir şeyler kıpırdandı. Lasse bu hikâyeyi beğenecekti; aslında ona önce küreme aracını anlatabilir, sonra da böylesine cesur olmasına sevinip etkilenince diğer şeylere geçerdi. Elsa bunca zaman susarak herkesi koruduğunu fark edeceğini, onu anlayacağını umuyordu.

Bu kadar pahalı bir şans yumurtasından gelen bir çocuktan beklentiler de elbette yüksekti, Elsa bu kadarını tahmin edebiliyordu. Annesinin, şans yumurtasından çıktığının bilinmemesini istemesi belki de bu yüzdendi: Elsa umdukları gibi çıkmamıştı. Peki, nasıl olmalıydı? Ayak parmaklarını yelpaze gibi açabilmekten fazlasını becerebilmeliydi mesela.

Elsa jaluzileri açıp karanlığa baktı. Gece yağan kar pencereleri yarıya kadar kaplamıştı. Lasse'nin Volvo'sunu bekleyecek, içeri girdiğini görür görmez Anna-Stinalar'ın evine koşacaktı.

Áhkku bahçedeydi, kürekle karları temizliyordu. Elsa onun, kürek elinde, hızlı adımlarla gelip setteki karı kaldırdığını gördü. Nefes nefeseydi, sık sık ara veriyordu. *Áddjá* ise hastaydı ve artık neredeyse hiç dışarı çıkmıyordu. Evde sobanın yanındaki koltukta oturup ara sıra sobaya odun atıyordu. Son zamanlarda pek konuşkan değildi, gerçi hiçbir zaman konuşkan biri olmamıştı. Kıyafetleri üzerine bol gelmeye başlamış, yanakları çökmüştü.

Elsa'nın içinden onunla konuşmak geldi birdenbire. Kulağı kitap rafındaki kutuya saklayıp kot pantolonunu ve beyaz

kazağını üzerine geçirdi. Ona seslenen *Áhkku*'nun yanından geçti ama onu duymazdan gelerek ayakkabılarındaki karı silkeleyip içeri girdi. *Áddjá* her zamanki gibi oturma odasındaki koltuğunda oturuyordu.

"Aman aman, kimler gelmiş."

Yavaşça gözlerini kırpıştırdı, bir zamanlar güçlü kuvvetli olan incecik bilekleri gömlek manşetlerinin altında kaybolmuştu. Üzerinde genellikle doktora giderken giydiği ekose gömleği vardı.

"Haftaya pazara gelecek misin? Koroda şarkı söylüyorum da."

Elsa evi kokladı. Ev *Áhkku* gibi kokuyordu.

"Evden çıkacağımı sanmıyorum."

Áddjá gözlerini kapadı. Elsa bu günlerde sık sık yaptığı gibi birden uykuya daldığını sandı.

İçerisi boğucu derecede sıcaktı. Elsa tavan vantilatörüne baktı. Onu kimseye sormadan çalıştırmaya bir tek *Áhkku* cesaret ederdi. Ama bu sefer Elsa parmak uçlarında yükselip altın renkli ipi çekiverdi. Vantilatör hemen çalıştı ve *Áddjá*'nın tüy gibi beyaz saçları tepesinde uçuştu. Memnun olmamış gibiydi ama Elsa bunu görmezden geldi.

"Dün kar küreme aracı geldiğinde hendekte durdum ve başımdan aşağı karla kaplandım. İki metre karla!"

Yaşlı adam ona bir süre baktıktan sonra gülümsedi.

"Vay canına!"

Kanepede diz çöküp zıplamaya başladı. Nihayet! Sonunda yaptığını takdir eden biri. Tıpkı Lasse'nin edeceği gibi.

"Kesin üç metre geri uçmuşumdur."

Áddjá gülünce Elsa kanepede öyle bir sekti ki neredeyse yaşlı adamın kollarının arasına uçuyordu.

"Tekrar yapabilirim, o zaman sen de görebilirsin."

Büyüyen alevler odun sobasının camlarını yalıyordu. Elsa, vantilatörü yüksek hıza çıkarmak için altın ipi bir daha çekti ve *Áddjá*'nın saçlarının tamamı külah gibi havaya dikildi.

Elsa elini yaşlı adamın kocaman kulağına götürüp bunun bir sır olduğunu söyledi. O da başını sallayıp, kulağına fısıldayabilmek için Elsa'nın başını yana çevirdi. Elsa'nın tüyleri diken diken oldu.

"Seni karda uçarken izlemeyi çok isterdim ama kulak enfeksiyonu kapmadan şu vantilatörü kapat."

Elsa dediğini yaptı, sonra da oturup düşündü. Kırlentin düğmesiyle oynadı. Yüksek sesle iç çekti.

"Kulak enfeksiyonu kapsaydım eğer," diye söze başladı Elsa.

"Evet?"

"Şey, kulak enfeksiyonu kapsaydım, bunun bir önemi olmazdı çünkü sen onu hemen iyileştirirdin."

İşte, söylemişti; dile getirilmemesi gereken şeylerden biri. Tedirgin olup bahçede bir ileri bir geri giden *Áhkku*'yu izledi. Hemen içeri girmesin istiyordu. *Áddjá* bir şey söylemedi. Sobaya bir odun parçası daha attı.

"Nasıl yaptığını merak ediyorum."

Heyecanından neredeyse sesi kısılmıştı.

"Gel buraya," dedi *Áddjá* elini uzatarak.

Elsa kanepenin köşesine gitti. Yaşlı adam sıcacık elini elinin üzerine yerleştirdi.

"Nástegallu'yu kurtarabilir miydin?" diye fısıldadı Elsa.

Áddjá başını iki yana salladı. Bir süre sonra elini bıraktı ve gülümsedi. Elsa nedenini anlamamıştı ama o da ona gülümsedi.

"Bugün buraya gelmen iyi oldu, *unna oabba*."

"*Áhkku*'ya sana bunu sorduğumu söyleme."

"Yok, söylemem."

"Ama bunu nasıl yaptığını öğrenebilir miyim?"

"Büyüyünce anlarsın."

Elsa burnunu kırıştırdı, böyle garip yetişkin cevaplarından hoşlanmıyordu. *Áddjá* gözlerini tekrar kapadı ve artık uykuya daldığına hiç şüphe yoktu. Gırtlağının derinliklerinden hafif bir horlama sesi geldi.

29

Guoktelogiovcci

Mattias arabanın içinde eğilip kapüşonunu kafasına çekti ve cep telefonunu yüzünün önünde tuttu. Komşu köydeki dükkân girişinin hemen önüne park etmişlerdi. Buradan mümkün olduğunca sık alışveriş yapılması gerektiğini, aksi takdirde dükkânın iflas edebileceğini herkes bilirdi. Kapısına yapıştırılmış notta, zar zor okunan elyazısıyla, onları desteklemenin hayati önem taşıdığı yazıyordu. Yaşlı hanım seksenine merdiven dayamıştı ama kasadan ayrılmayı düşünmüyordu, yine de bugünlerde müşterileri genellikle birlikte yaşadığı oğlu karşılıyordu. O da neredeyse altmış yaşındaydı ve annesinin yanından hiç ayrılmamıştı. Mattias, ailesiyle yaşayan tuhaf bir bekâra dönüşme ihtimalinin kendisine hatırlatılmasını istemiyordu.

Babasıyla beklerken araba çalışır haldeydi. Hava yine soğuktu. Hava durumunda giderek daha sık dalgalanmalar oluyordu. Mattias eve dönüş yolunda bir deneme sürüşü yapabilmeyi umuyordu içten içe ama asıl isteği kimse onu ailesiyle görmeden bir an evvel oradan ayrılmaktı.

Elsa arka koltukta Mattias'ın yanına oturmuş, bir şarkı mırıldanıyordu. İkisi de eski model, koyu kahverengi cipi aynı anda görüp birdenbire sustu. Gelip tam önlerine gelişigüzel bir açıyla park etti. Bagaj kapağındaki yedek lastiğin üzerine büyük bir rengeyiği boynuzu bağlanmıştı.

"*Sargeoaivi*," diye mırıldandı babaları sert bir şekilde.

Mattias da o uzun ince iki boynuzu şeklinden tanımıştı. Şoför koltuğunu tuttu ve kendini öne çekti.

"Kahretsin! Bu da ne böyle!"

Robert arabayı çalışır halde bırakıp merdivenleri iki koca adımla çıktı ve dükkâna girdi. *O piç dünyanın sahibiymiş gibi yürüyor*, diye geçirdi aklından Mattias.

"Balta arkada mı? O boynuzları keseceğim oradan!"

Konuşurken ağzından tükürükler saçıyordu, arabanın kapısını açmıştı bile.

"Sakin ol!" diye homurdandı babası.

"Bu boynuzlar bizimkilerden birine ait olabilir. Hatta bizimkilerden biri olduğu kesin!"

"Kapıyı kapat!"

Mattias nefes nefeseydi şimdi. Elsa korkmuş görünüyordu. Bu onu daha da sinirlendirdi.

"Ama bu delil olabilir!"

Mattias arabadan indi ama baltayı almadı. Boynuzun farklı açılardan fotoğraflarını çekmekle yetindi. Pisliğin dışarı çıkmasını umarak orada oyalandı. Kavgaya hazırdı.

"İçeri gel Mattias," dedi Elsa acınası bir sesle.

Keşke orada olmasaydı. Mattias isteksizce Elsa'nın yanına geri oturdu ve telefonu babasına uzattı.

"Şu lanet olası tampon etiketini görüyor musun? '*ILO 169'u*[17] *imzalamayın*'."

Öylece oturmak imkânsızdı. Mattias'ın nabzı deli gibi atıyordu, yumruğunu koltuğa vurmasıyla Elsa olduğu yerde zıpladı.

Anneleri ağzına kadar dolu iki torbayla dükkândan çıktı. Bagajı açtı, torbaları yerleştirdi ve şoförün yanındaki koltuğa oturdu. Babaları başıyla cipi işaret etti, anneleri ise bir an duraksadıktan sonra emniyet kemerini bağladı.

---

17 Yerli ve Kabile Halkları Sözleşmesi, 1989, ILO Sözleşmesi 169 veya C169 olarak da bilinen bir Uluslararası Çalışma Örgütü sözleşmesi. Yerli Halkların Hakları Bildirgesi'nin öncüsüdür. (ed. n.)

"Babam boynuzları sökmeme izin vermiyor."

Anneleri dönüp hızlıca arkaya baktı.

"Delirdin mi sen? Hemen gidelim buradan."

Babaları arabayı geri vitese taktı ama ayağını debriyajdan çekmedi. Bakışları boynuzlara sabitlenmişti.

"Lütfen baba, gidelim buradan," diye fısıldadı Elsa.

O sırada Robert elinde *Aftonbladet* gazetesiyle dükkândan çıktı. Arabalarının yanından acele etmeden geçti, onlara bakmıyor ama alaycı bir şekilde gülümsüyordu. Mattias sürücü koltuğunu yumrukladı.

"Kes şunu!" dedi annesi gergin bir sesle.

Babası bu sefer arabayı birinci vitese takıp gaza bastı ve debriyajı yine bırakmadı. Anneleri dehşete düşmüştü.

"Ne yapıyorsun? Hemen geri vitese tak ve çık buradan. Dediğimi duyuyor musun?"

Mattias koltukların arasından başını uzattı.

"Üzerine sür, baba!"

"Bunu yapamazsın!" dedi anneleri, babalarının kulağına eğilerek. "Elsa arabada."

Cip arabalarının kaportasına değmesine ramak kalana kadar geriledi. Robert gaza basıp tekerleri patinaj yaptırdı ama nihayet çekip gitmişti.

Arabada sessizlik hâkimdi. Mattias bitkin halde arkasına yaslandı. Babaları geri geri giderken anneleri yan camdan dışarıyı izliyordu.

30

Golbmalogi

Hanna bazen bir şeylere geç kalmış hissediyordu kendini. Bir şeyi kaybetmiş. Evin içinde sessizce dolanıyordu. Ante son bir kontrol için ağıldaydı. Anna-Stina çoktan uykuya dalmıştı.

Toplanacak, silinecek hiçbir şey yoktu, her şeyi halletmişti. Bu yüzden sessizce dolanıp duruyor, camdan köyü gözlemliyordu. Lasse aramıştı. Aslında dün gelecekti ama fazla mesai yapmıştı. Dediğine göre iyi para vermişlerdi.

Ona söylemeyi unuttuğu bir şey var mıydı? Ayak parmaklarıyla mutfak halısının saçaklarını düzeltti, elini yuvarlaklaşmış karnına hafifçe koydu ve kendi kendine gülümsedi. Arada bir olduğu gibi yine hormonlardı canını sıkan. Korkunç kâbuslar görüp boğaz ağrısıyla uyanıyordu. Sağlıklı düşünemiyordu, hormonlar onunla alay ediyordu. Kendini sakinleştirip mutfak masasına oturdu. Gözü yormayan bir LED ampule geçmeyi hatırlattı kendine.

Gözlerini dinlendirmek için beyaz sandalyeye yaslanmasıyla yeniden ayağa kalkması bir oldu. Ellerini çiçek desenli, yeşil, pürüzsüz masa örtüsünün üzerinde gezdirdi. Mumlukların yerini değiştirdi.

Telefonunda bilinmeyen numaradan gelen çağrıyı görünce durakladı. Bunun hormonlarla ilgisi yoktu.

Söylenenleri dinledikten sonra telefonu yere düşürdü. Görüş alanı daraldı, bacakları tutmuyordu. Nefes alamadı, sendeleyerek dışarı çıktı.

Çıplak ayaklarla karlı basamaklarda dikildi.

Çığlık çığlığaydı.

31

Golbmalogiokta

Lasse ölmüştü. Canına kıymıştı.

Hanna "intihar" kelimesini telaffuz etmekte zorlanıyordu. Üzerinden iki hafta geçmesine rağmen bu konuda hâlâ konuşamıyordu. Bu cümleyi ilk kez rahibin karşısında kurabilmişti: Canına kıydı.

Lasse, önlerindeki cenaze arabasındaydı. Tabutta. Aklı almıyordu. Kendini oturduğu ön koltukta uyuşmuş hissediyordu. Arabayı Ante kullanıyor ama yoldan çok Hanna'ya bakıyordu. Arka koltukta Anna-Stina oturuyor, ağlamaktan kıpkırmızı olmuş gözleriyle tek kelime etmiyordu. Elini arkaya uzatmalı, onun elini tutmalıydı ama yapamıyordu.

Lasse'yi kasabadan almış, cenaze törenine doğru yola çıkmışlardı. Sonra yine cenaze arabasının arkasına takılıp köye döneceklerdi. Bir an cenaze arabasının yolcu koltuğunda oturan rahibin sarı saçları takıldı gözüne. Carin Gustavsson'u özellikle istemişti. Kilisede bir kadın rahip görmek istemeyen öfkeli Hıristiyanların sesini duymazdan gelmişti. Carin, Lasse'yi tanıyordu. Lasse de Sami kabul kampından sonra ondan bahsetmiş, diğer tüm rahiplerden farklı olduğunu, kendisini dinlediğini ve hatta komik biri olduğunu söylemişti. Hanna bu yüzden onu istemiş, Lasse'ye olanları –o daha on beş yaşındayken Hanna'nın gözden kaçırdıklarını– açıklayacak bir şeyler söyleyebileceğini ummuştu.

Carin, açık yüreklilikle kocasının da madende çalıştığını, bu yüzden intihar haberini anında duyduğunu söylemişti. Yeraltında, çalıştığı yerde ölü bulunmuştu. Carin, Lasse'nin hep neşeli göründüğünü söylemişti ve kamptan hatırladığı kadarıyla gerçekten de öyleydi.

O zamanlar çiçeği burnunda bir rahipti. Lasse, üzerinde büyük bir etki bırakmıştı ve o zamanlar onu hep iyimser biri olarak görmüştü; herkesi neşelendiren ve zorlukların ötesine bakmaya inanan bir kişiydi. Gençlerle baş başa görüştüğü olmuştu ama Hanna'ya, Lasse'yle derin meseleler konuşmanın imkânsız olduğunu söylemişti. Onun tek derdi eğlenmekti.

"Ve ben de ona inandım."

Hanna, Carin'i dinlemiş, müşfik gözlerine bakmış ve kendini görmüştü. O da Lasse'ye inanmıştı.

"Ama Lasse böyleydi işte. Bunların hepsi numara olamaz, öyle değil mi?" diye sormuştu.

Carin uzanıp ellerini ellerinin arasına almıştı.

"Kendini suçlamamalısın."

Gökyüzündeki pembe ışık şeritleriyle güzel bir gündü. Hanna, Ante ve Anna-Stina kasabadaki kardeşleri ve aileleriyle bir araya gelmişti. Komşu köye ve kiliseye yaklaştıkça cenaze kafilesine pek çok araba katılmıştı. Birçok ailenin de Norveç'ten gelmesi bekleniyordu. Sápmi'nin[18] dört bir yanından gelecekler vardı; Hanna'nın Lasse'sine veda etmek için.

Daha kiliseye varmadan eklenen araçlarla kafile uzun, kıvrılan bir çizgiye dönmüştü. Karşı yönden gelenler bile merhum son yolculuğuna uğurlanırken saygılarından arabalarını durdurdular. Cenazeye katılacaklar, evlerinin önünde ya da yol kenarında çalışır vaziyette duran arabalarında yas konvoyunda yerlerini almayı bekliyordu. Hanna'nın günün birinde küçük kardeşini defnetmek üzere bir konvoyun başını çekeceği aklının ucundan bile geçmezdi.

---

18 Sami halkının yaşadığı coğrafya. (ç. n.)

Gözyaşları yeniden akmaya başladı. Hıçkırıklarını tutmaya çalışırken boğazına bir ağrı saplanıyordu. Ante uzanıp Hanna'nın bacağına hafifçe dokundu.

"Derin nefes al," dedi.

Ardında ne bir mektup ne de bir açıklama bırakmıştı Lasse. Halbuki önceki gün Hanna'yı aradığında sesi ne kadar da mutluydu. Düşünceler zihninde dönüp dolanıp aynı soruya varıyordu: *Neden?*

Hanna dikiz aynasına baktı, o kadar çok araba vardı ki konvoyun sonu görünmüyordu. Bugünü nasıl atlatacaktı? Tabutunun mezara indirildiğini bile görmek istemiyordu. Düşününce sıkıntı bastı içini, Ante'nin elini tuttu. Boğazından yükselen hıçkırık geri gelmişti.

"Nefes al." Ante ona nasıl yapıldığını gösterir gibi uzun bir nefes aldı. Onun da aynısını yapmasını bekledi. "Şimdi yavaşça dışarı ver."

Birlikte nefes alıp verdiler. Uzun, derin nefesler.

Arka koltukta Anna-Stina yeniden ağlamaya başladı. Ante bu sefer onun bacağına hafifçe dokunmak için elini uzattı.

"Her şey düzelecek, her şey düzelecek," diye tekrarladı.

32

Golbmalogiguokte

Tabut, Hanna ile Ante'nin evinin bahçesindeki ladin dikenlerinin üzerinde bütün ağırlığıyla duruyordu. Beyaz ve sadeydi, üzerinde çelenk yoktu. Mattias ona bakmakta zorlanıyor, nereye bakacağını şaşırıyordu. Ante, yüzü kederden çarpılmış Hanna'nın koluna girmiş, ona destek oluyordu. Mattias nasıl göründüğünü bilmiyordu. Yüzü donmuştu sanki.

Lasse'nin yengeleri ve bazı yaşlı akrabaları ellerindeki kâğıtları hışırdatıyordu, Samice ilahiler okunacaktı. Metinleri çoğu ezbere biliyordu, zaten daha yaşlı olanlar kendi dillerinde bile okuyamıyordu.

Mattias sessizce bekleyen rahibi gözlemledi. Daha sonra, kilisede, görevi o devralacaktı. Bu, ailenin kendi töreniydi. Merhum evine son kez konuk oluyordu. Ama burası Lasse'nin evi bile değildi ki!

Elsa, *Siessá*'nın arkasına saklanmıştı. Parlak mavi *gákti*si rüzgârda dalgalanıyordu. Kabanı şalını ve yeni cilalanmış *risku*sunu örtüyordu. Eldiven takmamıştı ve sağ eliyle sürekli kabanının cebini karıştırıyordu. *Unna oabba* kar kadar beyazdı, dudakları bile solgun, neredeyse morumsuydu.

Erkeklerden sadece birkaçı şarkı söylüyordu, onun dışında birbirlerinin tiz seslerine eşlik edenler kadınlardı. Sesleri titriyordu.

Mattias *Áhkku*'nun şarkı söylemediğini fark etti. Ağzını sıkıca büzmüş, dümdüz ileriye, yola bakıyordu. Broşları ge-

lişigüzel takılmıştı. Mattias'ın annesi yardım etmek istemiş ama *Áhkku* sinirli bir şekilde onu reddetmişti. Diğerlerinin kıyafetleri göğüsleri boyunca düz bir çizgide toplanmış broşları ve kat izi olmayan şallarıyla kusursuzdu. Ayakkabı bağcıkları bile aynı özenle bağlanmış ve herkesin gümüş düğmeleri, tokaları ve broşları yeni cilalanmıştı. Çok mu mükemmeldi? Mattias bütün bunlardan nefret ediyordu. Ama işte kendisi de oradaydı, onlardan farksızdı; her *gákti* giydiğinde olduğu gibi gururla dimdik duruyordu.

Kilise ağzına kadar doluydu. *Gákti*ler tüm renkleriyle parlıyor, broşlar tavan lambalarından gelen ışıkları yansıtıyordu. İçerisi sıcak ve havasızdı, ayakkabılarla içeri taşınan karlar yerde hızla eriyip su birikintilerine dönüşmüştü.

Mattias arkadaşlarının gözlerinin içine bakamıyordu. Kızlar banklarda birbirine yaslanmış, burunlarını çekiyordu. Kadınlar dayanılmaz bir feryatla ağlıyordu. O da Elsa'nın yaptığı gibi kulaklarını kapamak istiyordu. Erkeklerin ağlamaları sessizdi, tabii ağlayabilirlerse. Babası elini hızla yanağına götürdü. Ante, Hanna'yı tutuyor, omuzları titriyordu.

Elsa kabanını çıkarmak istemeyince annesi sinirlenip ona bir şeyler fısıldadı. Mattias'ın kabanı çekiştirerek çıkarmak geldi içinden. Küçük kız sonunda ikna oldu ama elini kabanının cebinden çıkarmadı. Kilisenin sıcaklığı yüzünün rengini geri getirmişti. Kıvrımlı sırtlarıyla ahşap banklar küçüklere pek uygun olmadığından Elsa bağdaş kurarak oturdu. Annesi iç çekti, ama daha fazlasını diyecek gücü kendinde bulamadı.

Mattias tabutun önüne konmuş Lasse'nin gülümseyen resmine bakmak için nihayet kendini zorladı. Başka bir resim bulmanın imkânı yoktu çünkü o hep böyle gülümser, muhtemelen böyle de hatırlanmak isterdi. Ama artık o gülümsemeye kimse güvenmiyordu. Mattias nefesini kontrol etmeye çalıştı ve ellerini *Áhkku*'nun diktiği deri pantolonda aşağı yukarı gezdirdi. Biri pencere açamaz mıydı? İçerisi kaynıyordu!

Tabutun üzerindeki ve mihraptaki çiçeklerin ağır bir kokusu vardı. İncil'i sımsıkı tutan rahip hafif bir tebessümle doğrudan Mattias'ın gözlerinin içine baktı. *Kahretsin, gülümseme! Ne gülümsüyorsun?* Rahip, düşüncelerini duymuşçasına bir anlığına ne düşündüğünü unutmuş gibiydi.

Org çalmaya başladı. Mattias ağlamaları yeniden başlatan orgdan da nefret ediyordu. Yanında duran Elsa kıpırtısız kaldı ve gözleri yaşlarla parlamaya başladı.

Son nota da susunca rahip derin bir nefes alıp konuşmasına başladı; Mattias'ın Lasse'si hakkında.

Tabutu Lasse'nin arkadaşlarının taşımasına karar verilmişti ve Mattias onlardan biri değildi. Karşı çıkmak, elbette onlardan biri olduğunu söylemek, gözyaşları içinde tabutu önden sırtlayanlardan birini kenara itmek istemişti. O, Lasse'yi güçlü omzunda taşır ve böyle ağlamazdı.

Dışarısı soğuktu ve yanındakiler titriyordu. Mattias zerre kadar üşümüyordu. Annesi elini omzuna koyduğunda geri çekildi. Toprağın altında yavaş yavaş gözden kaybolan tabuta baktılar. Elsa birkaç adım ileri, sonra hızla bir adım geri gitti.

Bir Sami ilahisi seçmekle yükümlü kadınlar arasında mırıldanmalar oldu. Sesleri daha önce olduğu gibi narindi ama şarkı yavaş yavaş yükseldi.

Hanna, Ante ile Elsa'nın annesi arasında bir bez bebek gibi asılı kaldı. Bitkin ve ifadesizdi. Elsa'nın annesi yanağını okşadı ve kulağına bir şeyler fısıldadı. Elsa kaçacak bir fırsat kollamış olmalıydı çünkü birden ortadan kaybolmuştu. Mattias onu duvarın yanında, onlara sırtını dönmüş ve omuzlarını kulaklarına kadar çekmiş halde buldu. Onunla ilgilenmeliydi ama buna gücü yoktu.

33

Golbmalogigolbma

Sandviç pasta[19] üç katlıydı, somon balığı tazeydi, karidesler büyüktü, salatalıklar spiral şeklinde kesilmişti ve dereotu dalları hâlâ diriydi. Çalışkan kadınlar, kahve termosları, süt ve taze sıkılmış meyve sularıyla masa masa dolaşıyordu.

Elsa ne zaman bir kahkaha duysa şaşkınlıkla odaya bakıyordu. Örgüsünden ayrılan saç tutamlarını öfkeli bir şekilde geriye attı. Annesi saçlarını çok sıkı örmüştü ve şimdi saç dipleri acıyordu. Ama yarın uyandığında saçları lüle lüle olacaktı.

Sandviç pastasından somonu çıkarıp sadece onu yedi. Balık tuzlu ve yumuşaktı. Kimseyle konuşmak istemiyor ama gözlerini de masanın diğer ucunda oturan rahipten ayıramıyordu. Kadın işitme güçlüğü çekiyormuş gibi görünen yaşlı bir adamla konuşuyordu.

Elsa sabırla bekledi, rahip nihayet ayağa kalkınca o da aceleyle kalktı. Rahip siyah paltosunu giyerken o da sandalyesinin sırtında asılı durmasında inat ettiği kabanını giydi.

Dışarıda hava kararmıştı ve Elsa'nın kuzenlerinin birbirleriyle güreşmek için tepesine tırmanıp indiklerini gördüğü kar tepeceğinden kahkahalar yükseliyordu. Orada dikilerek *gákti*sini bacaklarının etrafında bir parça salladı. O da tepeye tırmanmak, onlarla oynamak istiyordu. Ama rahibin

---

19 Özel günlerde yapılan, havyar, pate, soğuk etler, karides, somon füme, peynir, yumurta ve sebzelerden oluşan bir nevi katmanlı pasta. (ç. n.)

hızlı adımlarla evin köşesini döndüğünü görünce onu takip etmeden duramadı.

Köşeden başını uzattı ve işte rahip oradaydı, bir sigara yaktığını gördü. Kırmızı bir nokta karın içinde parladı. Elsa yavaşça ona yaklaştı. Onu gören rahip sigarasını alelacele karla kaplı pencere pervazında söndürdü.

"Merhaba!" dedi ağzı kapalı gülümseyerek.

Elsa da selam verdi ama gözü kadının geleneksel deri botlarındaydı

"Ne güzel bir *gáktin* var."

Elsa evet anlamında salladı başını ama kaldırmadı.

"Annen mi dikti?"

"Annemle birlikte diktik."

Sesi cılız çıkmıştı ama sonunda yukarı baktı. Kendini daha cesur hissediyordu şimdi.

"Aferin sana. Zor muydu?"

Başını iki yana salladı. Gözlerini kısarak kadına baktı.

"Rahipler sigara içebiliyor mu?"

"Evet, elbette."

"Bence rahipler sigara içmemeli. Ayrıca insanların cenaze evinde gülmemesi gerekir."

Evet, söylemişti işte, kalp atışları hızlanmaya başladı. Rahipler birden öfkeye kapılabilirdi, Elsa bunu *Áhkku*'yla Laestadian toplantılarına gide gele öğrenmişti. *Áhkku* ise rahiplerin kızgın falan olmadığını, Elsa'nın söylenenleri düzgün dinlemediğini söylemişti.

"Ama gülmek, Lasse'ye dair tüm komik anıları hatırlamak güzel bir şeydir. İnsan hem gülüp hem ağlayabilir."

"Hayır."

"Peki."

Rahip avuçlarını birbirine sürtüp bekledi. Elsa önce yere ve sonra doğrudan rahibin gözlerinin içine ve sonra tekrar aşağı baktı. Zaten kızarmış ve kabarmış olan üstdudağını kemirdi.

"Şimdi Lasse kendini öldürdüğü için cennete gitmeyecek mi?"

Rahip ciddileşti ve daha yavaş konuşmaya başladı.

"Elbette cennete gidecek."

"Ama benim *Áhkku*'m, insanın canına kıymasının günah olduğunu söylüyor."

Rahip elini Elsa'nın koluna koyup hafifçe sıktı.

"Ama ben bir rahibim ve biliyorum. Ben de sana cennete gideceğini söylüyorum. Bilirsin, insanlar geçmişte doğruları öğrenmeden önce böyle dermiş. Yaşlılar da bunlara bazen inanır."

"Ama çocukların da aynı şeyi söylediklerini duydum. Okulda söylediler."

"Böyle şeyler söylememesi gereken yaşlıların sözlerine kulak vermişlerdir."

"Emin misin?"

"Yüzde yüz."

Elsa etrafa göz gezdirdi, kar yığınındaki kuzenleri yüksek sesle gülüyordu.

"Aklında başka bir şey mi var?"

Elsa elini cebine attı, Nástegallu'nun kulağını yokladı, parmak uçları yumuşaklığını takip etti.

"Yani..."

Rahip çömelip başını eğdi. Elsa derin bir nefes aldı ve fısıldadı.

"Yalan söylersen cehenneme mi gidersin?"

"Yalan mı söyledin ki?"

"Biraz söylemiş olabilirim."

"Bazen mecbur kalırsın, bunu herkes yapar. Bu cehenneme gideceğin anlamına gelmez."

Anna-Stina, Elsa'ya seslendi. "Gitmem lazım."

"Demek adın Elsa. Ne güzel bir isim."

Elsa yavaşça cebinin fermuarını kapadı.

"Cehenneme gitmeyeceğime söz veriyor musun?"

Rahip başıyla onaylayıp Elsa'nın soğuk ellerini avuçlarına aldı ve sıkıca birbirine bastırdı.

"Söz."

2. BÖLÜM

ČAKČADÁLVI, KIŞ BAŞLANGICI, 2018

34

Golbmaloginjeallje

Yeşil teneke bidon karın üzerinde ağzı açık duruyor, benzin kokusu burnunu gıdıklıyordu. Robert pet şişeden bozma huniyi kar motorunun yakıt borusuna geçirip bidonu kaldırdı. Benzin ilk başlarda homurtularla, sonrasındaysa hızlı ve kolayca aktı. Yağ da eklemesi gerektiğini hatırlattı kendine.

Yirmi yılı aşkın süredir Ski-Doo, Formula 500 kullanıyordu. Gerektiğinde kendi tamir edemeyecekse yeni modellere ne gerek vardı? Motorun ön sol yanındaki boyada çizik vardı ama kötü görünmüyordu. Her ihtimale karşı, biri gelip de kontrol eder diye, yeniden boyamayı planlamıştı. Ama aradan zaman geçmiş ve kimse kapıyı çalmamıştı, bu yüzden artık kafası rahattı. Boşalan bidonu elinden bırakıp ağrıyan sağ omzunu tuttu. Tramadol'u bitmiş ve doktor artık daha fazlasını yazamayacağını söylemişti. Tylenol ve bir Ibuprofen almasını söylemişti ama ne kadar alırsa alsın, hiçbir işe yaradıkları yoktu.

Robert teneke bidonun kapağını kapattı ve parmaklarındaki benzin damlalarını pantolonuna sildi. Sarı dayanıklı kumaş siyah leke içindeydi, içeri girip üstünü başını holdeki askıya asana kadar nasıl koktuğunu hiç fark etmemişti. Intersport'un indiriminden sadece elli krona aldığı mavi polarının fermuarını açtı. Birkaç tane daha almalıydı bundan. Kar motorunun gidonunda asılı duran siyah ceketi giydi. Babasının eskisiydi, astarının yırtığı cebin hemen üstünden sarkıyordu, tek kolunun manşeti de yırtılarak açılmıştı. Ama

sahip olduğu diğer tüm ceketlerden daha sıcak tutuyor, rüzgâra ve suya karşı koruyordu. Ayrıca logosunun iki baş harfi göğsünün üzerinde artık en fazla iki gölge kadar görünse de Helly Hansen markaydı.

Kar, yine babasından kalan Graninge marka kar botlarının altında kütürdüyordu. Botlar ona bir numara büyüktü ama fazladan giyilen bir çift yün çorapla mükemmel oturuyorlardı. Garaj kapısını sol eliyle iterek açtı. Silah kasası açıktı, av tüfeğini çıkardı. Babasının eski Mauser'i hâlâ kasadaydı. Öldüğünde, diğer her şey gibi o da Robert'a kalmıştı. Robert'ın kardeşi yoktu. Babası ve o vardı.

Annesi, Robert daha ilkokuldayken onları terk etmişti. Babası hep annesinde sinirsel bir bozukluk olduğunu ve hastaneye yatmak zorunda kaldığını söylerdi. Ama Robert onu kasabada, sınıfça havuza gittikleri ve otobüs binanın önünde durup hepsi dışarı fırladığı sırada görmüştü. Robert kıpırdayamamıştı, annesi işte orada huş ağaçlarının arasındaki yolda bir kadınla gülüşüyordu. Sarı, kısa bir elbise giymişti, saçları da kısa, küt ve perçemliydi.

Bu konudan babasına hiç bahsetmemişti. Otobüsten inip havuza girmiş, sonra da on metre yükseklikten atlayıp sırtüstü çakılmıştı; sonrasında canı çok yanmıştı.

Babası çok içiyordu ve annesi artık dayanamadığını söylemişti. Görünüşe göre artık Robert'a da dayanamıyordu çünkü onu da arkasında, köyde bırakmıştı. Annesinin kucağına onu, babasının da Mauser tüfeğini aldığını hatırlıyordu belli belirsiz. Belki de onu, küçük oğlunu yanına almayı düşünmüş, ama kasabaya yerleştikten sonra, hayatın ikisi olmadan daha rahat olduğunu keşfetmişti.

Çalışma tezgâhının altındaki metal kutuda cephane ararken parmakları titriyordu. Geçmiş yıllarda babası planya tezgâhını kullanırken etraf kıvırcık talaş kokardı. Artık koku kalmamıştı tabii, toz içindeki tezgâh da daha küçük kutulara kaldırılması gereken vida ve çivilerle doluydu.

Robert elini iki kez sert bir şekilde baldırına vurdu ama titremesi geçmiyordu. Yere bir mermi düşürdü ama eğilip al-

madı. Tüfeği alıp çıktı ve garaj kapısını arkasından kapattı. Fakat kapı tam kapanmayacak ve birkaç santimlik aralıktan içeri gece boyunca kar girecekti. İşte babası böyle ufak tefek tamiratta ustaydı. Robert da yapabilirdi elbette. Babası ona her şeyi öğretmişti ama oğlunun yaptıklarından gerçek anlamda hiç memnun kalmazdı. Babası olsa, o aralığı on beş dakikada hallederdi.

Cep telefonunu çıkardı. Titreyen işaretparmağıyla doğru noktaya temas etmek neredeyse imkânsızdı. Bu aralar kimse kimseyi aramıyordu, varsa yoksa kısa mesajlar ve bundan da hiç hoşlanmıyordu. Zamanı ve konumunu yazdı. Kabul mesajı olarak başparmağını kaldırmış bir el emojisi geldi. Birbirlerine çizgi filmlerden çıkma başparmakları gönderen aptal küçük çocuklar gibi.

Öksürük boğazını yakıyordu, fermuarı çenesine kadar çekti. Dışarısı çok güzeldi, o kadar ki durup aptal aptal etrafa bakası geliyordu insanın. Gökyüzü eflatundu ve soluk güneş ışınları o kadar alçaktı ki dağın tepesine ulaşamıyor gibiydi. Kasım sona ermek üzereydi, aralıkta güneş onları artık terk edecek ve artık mavi ışık mevsimine gireceklerdi. Robert homurdandı, renkler umurunda değildi. Bacağını güçlükle siyah selenin üzerinden atıp anahtarı çevirdi. Çalıştırma ipi son zamanlarda çok zor çekiliyordu, bunu da tamir etmeliydi. Şu anki haliyle, deli gibi ağrıyan omzuyla asla yeterince güçlü çekemeyecekti.

Mutfaktaki pencere lambasını açık bırakmıştı, dışarıdan bakıldığında burası perde ve cam lambayla sıcak bir ev gibi görünüyordu. Kar motorunun sesini duyan Raija, içeriden hüzünle havladı. Ardından pencerede belirdi. Topallamasına rağmen mutfak masasının üzerine çıkmıştı. Robert yumruğunu ona doğru salladı.

"İn aşağı, Raija!"

Raija hiç umursamadı ama havlaması yüksek sesli bir iniltiye dönüştü. Son yedi yıldır olduğu gibi onu yine moto-

run arkasına oturtmayı çok istiyordu ama yapamazdı. Topallaması giderek kötüleşmişti.

Robert bahçede yavaşça ilerledi. Üç yıl önce diktiği ve nihayet büyüyüp birkaç yüz metre ötedeki komşunun manzarasını engelleyen köknar ağaçlarının etrafından dolandı. Babası olsa muhtemelen onları çok dip dibe diktiğini, üç ağacın az olduğunu, beş tane olsalar daha iyi olacağını söylerdi.

Her zaman balık tuttuğu dereye doğru ilerlerken önceden kendi bıraktığı kar motoru izlerini takip etti ve yıllar önce eski plastik bot ve ağla alabalık yakaladığı göle yaklaştı. Eskiden alabalık bolca satılırdı, ama artık öyle değildi; göl muhtemelen tamamen ölmüştü. Bu telafi etmesi zor bir gelir kaynağıydı.

Durup Petri'nin kar motorunun sesine kulak verdikten sonra insanı arabayla olduğundan çok daha hızlı bir şekilde kasabaya çıkaran en geniş yola saptı. Geride bıraktığı motor yoluna baktı, kimse yoktu. Sıradan bir işgünüydü, çoğu insan çalışıyordu ve hava dışarı çıkılmayacak kadar soğuktu. Bir risk yok gibiydi ama kalbi yine de yerinden çıkacak gibi hızla atıyordu.

Petri, motoruyla eski alabalık gölünde onu bekliyordu. Motoru çalışır haldeydi, sırıtıyordu.

"Üç kilometre uzakta, şu tarafta ufak bir sürü var."

Büyük, bej deri eldivenini sallayıp yönü gösterdi. Bu iyiydi. Sürüyü kolaylıkla bölüp bir, belki iki tane birden yakalayabilirlerdi.

Petri nehrin aşağısından bir kulübe satın almayı nihayet başarmıştı. İnanılmaz bir rakam ödemişti ama Robert'a defalarca buna kesinlikle değdiğini söylemişti. Özellikle de somon balığının nehrin yukarısına doğru göç ettiği yaz ortasında. Ya da buz matkabını nehre götürüp sabahtan akşama kadar balık tuttuğu ilkbaharda.

Robert, babasının ölümünden kısa bir süre sonra motoruna atlayıp Petri'yi ve buzda balık tutma deliklerini ziyarete gitmişti. Biraz nabız yoklamış, bir ay ortalarda görünmemişti.

Sonra oltasını alıp akıntı kenarına gitmiş, kendisine ateş başında kahve ikram edilmişti. Sonunda, evdeki saunada, birkaç bira içtikten sonra, Petri'den bir konuda yardım istemişti.

Ve aradan birkaç yıl geçmişti, buradaydılar işte ve her şey Robert'ın umduğundan da iyi gitmişti. Motorlarını sakince sürdüler, rengeyiklerini korkutmak istemiyorlardı. Ama kendilerinin de deli gibi sürdükleri düşünülürse kar motorlarının rengeyiklerini korkuttuğunu iddia eden Laponlara kim inanırdı!

Rüzgâr yanakları ısırıyordu, beresi yukarı kayınca kulakları birden buz kesti. Beresini çekiştirecekken omzunun ağrısından inledi. Gaza yüklendi ve yüzünü buruşturdu. Petri de hızını artırdı.

Ve beklenildiği üzere, yoğun karda ilerlemeye çalışan altılı bir rengeyiği sürüsü gördüler. Bazıları başlarını kar örtüsünün altına sokmuş, çalılığa ulaşmak için toynaklarıyla tekmeliyordu. Bir iki tanesi yukarı bakıp onları fark etti. Robert ve Petri bir anda durdular. Petri, sürüden biraz ileride duran bir rengeyiğini işaret etti. Robert başını sallayıp motordan indi, eski ahşap kızağı çözdü ve brandanın altından tüfeği çıkardı.

"Önce biraz eğlenelim mi?" dedi motoruna geri binip.

Petri heyecanla, "Kesinlikle!" dedi.

Rengeyiği sürüsü hareketliliği fark etmiş, tehlikeyi sezmiş gibi görünüyordu. Yakınlardaki bir tepedeki çamlara doğru çekildiler. Yalnız kalan rengeyiği şaşkınlıkla başını kaldırıp kendini kenara attı. Sıska bacakları karın içinde kayboldu. Fazla hızlı ilerleyemezdi. Robert hayal kırıklığına uğramıştı, bu kadar kolay olmasını istemiyordu. İyi bir kovalamaca istiyordu.

"Cep telefonunu çıkar! Kaydet bunu!" diye bağırdı Petri, motoruyla rengeyiğine yaklaşırken.

Robert'ın kamerasını açmasıyla Petri kendini motordan rengeyiğinin üzerine attı. Hayvanın boynuzlarını yakaladı ve sırtına yapıştı. Rengeyiği birden koşmaya başladı. Robert kahkahalarla gülüyor, cep telefonunu sabit tutmakta zorlanıyordu. Petri ağırdı ve rengeyiği nefes nefeseydi ama yine de motor yoluna çıkmak için mücadele ediyordu. Geyik aniden

kaydı ve Petri yere düştü. Karın içinde yattığı yerden başparmağını kaldırdı.

"Her şeyi çektin, değil mi?"

Robert başıyla onaylayıp cep telefonunu iç cebine soktu.

Evet. Bu kadar saçmalık yeterdi. Adrenalin patlaması yaşıyordu, gidonu kavrayıp gaza basarken ellerinin titremesi tamamen kesilmişti. Rengeyiği, kar motorunun açtığı yola çıkınca daha çevik bacaklarla koşmaya başladı, kurtulduğunu düşünmüş olmalıydı ama bu sadece başlangıçtı. Robert Petri'yi beklemedi; geyiğin peşine takıldı, yavaş başladı, sonra giderek hızlandı. Rengeyiği yoldan çıkıp kara dönünce iyice yaklaştı ve motor hayvanın arka ayaklarına dokundu. Kıracak kadar değil. Güzel. Bu kadar çabuk bitmesini istemiyordu zaten. Petri yetişti ve rengeyiğinin diğer taraftaki kaçış yolunu kapadı, sıkışan hayvan olduğu yerde sağa sola zıplamaya başladı. Robert elini kaldırıp Petri'ye geri çekilmesini işaret etti. Rengeyiğinin kar motoru yoluna geri çıkmasını bekledikten sonra peşine düştü, motor gürültüyle uğulduyordu. Derken ona arkadan vurdu, böylece hayvan yan yattı ve kar motorunun kayakları boynunun üzerine çıktı. Mükemmel. Rengeyiğinin gözleri yuvalarından fırlamış gibiydi, dilini dışarı sarkıtmış, nefes nefeseydi. Henüz ölmemişti. Kırık çıkık da yoktu. Tekrar cep telefonunu çıkarıp fotoğrafını çekti. Geri çekildi, rengeyiğini serbest bıraktı. Ama hayvan felçli gibi öylece yatıyordu. Belki de hayati organlarından birine çarpmıştı. Motorla etrafında bir tur attı, Petri de aynını yaptı.

"Bunu öldürelim hemen," dedi.

"Nasıl yani?" Petri bileğiyle akan burnunu sildi.

Rengeyiği titrek bacakları üzerinde ayaklanmıştı.

"Şimdiden çok strese girdi. Kimseye kötü et veremem."

"Neyse ne, öyle olsun."

Petri diğerlerinin kaçtığı çamlara doğru baktı. Gözden kaybolmuşlardı. Şimdiye kadar iyice uzaklaşmış olmalılardı.

"Git ve diğerlerinden birini al," dedi Robert.

Petri ona şaşkınlıkla baktı ama sonra başıyla onayladı ve dar bir dönüş yapıp uzaklaştı.

Robert, motor yolu üzerinde topallamaya başlayan rengeyiğiyle baş başa kalmıştı. Postu grimsi kahverengi, iyi besili bir rengeyiğiydi. Laponlar rengeyiklerinin açlıktan ölmek üzere olduklarından ve beslenmeleri için ödenek gerektiğinden bahsedip dururlardı ama işte, yalan söylediklerinin kanıtı önünde duruyordu.

Parmağını üstdudağının altına soktu, ıslak tütün ağzından fırlayıp kar yığınının üzerine düştü. Dilini ön dişlerinin üzerinde gezdirip, bir miktar tütün kalıntısının daima girdiği boşluğa soktu ve karın üzerine tükürdü.

Şimdi.

Gaza sertçe bastı ve yol boyunca hızlandı. Rengeyiği, yan tarafa atlayıp derin karda koşmak için bir girişimde daha bulundu. Battı ve tekmeleyerek, mücadele ederek kendi etrafında döndü. Bu Robert'ın hoşuna gitti. Arka bacaklarına hayli sert bir şekilde çarptı ve işte, o çatlama sesi. Motorun sesinden duyması imkânsızdı ama tahmin edebiliyordu. Rengeyiği, gözlerini gökyüzüne çevirmiş, hareketsiz yatıyordu. Robert durdu ama motoru çalışmaya devam etti. İndi ve geyiğin ters yöne bakan kırık bacaklarını inceledi. Cep telefonunu çıkardı ve hayvanın kırık bacaklarından titreyen burnuna kadar videosunu çekti. Bakışları artık dehşet içinde değildi, sadece teslim olmuştu. Belki de henüz hayattayken boynuzlarını kesmeliydi. Öylesine.

Aniden karanlıkta bir silah sesi yankılandı ve çam ağaçlarının birinden bir saksağan havalandı. Petri. İş tamamdı. Acele etmeliydi. Seçeneklerini değerlendirirken, Graninge botlarıyla rengeyiğinin kafasını tekmeledi. Petri'nin işinin bitmesinin biraz zaman alacağını biliyordu. Onu iyi eğitmişti, etin bozulmaması için dikkat edilmesi gereken belli püf noktaları vardı.

Rengeyiği gözlerini yumarken, Robert dizlerinin üzerine çöküp ona yakından baktı. Burun deliklerinden sıcak bir hava fışkırdı. Postu pırıl pırıldı. Geyiğin ağzını ve burnunu eliyle sıkıca kapattı ve bir yandan kızağa baktı. Baltayı almalı

mıydı? Evet. Ayağa kalktı, karda zar zor ilerledi, soğuktan kaskatı kesilen yeşil brandayı kaldırıp baltayı buldu. Heyecanı doruktaydı. Toynakları sırayla mı kesmeliydi? Bunu en son yaptığında Petri neredeyse kusacaktı ve bu onu güldürmüştü. Petri onları hep bir an önce öldürmek isterdi. Sabırsızdı.

Baltanın bıçağını ön toynakların yaklaşık on santim üzerinde kaydırdı. Arka ayaklarla uğraşmaya hiç gerek yoktu, zaten kıriklardı. Rengeyikleri acıdan çığlık atmazdı. Çok yazık.

Petri'nin motoru yaklaşıyordu. Robert tepeye doğru baktı. Baltayı kaldırdı, savurdu ve bıçağıyla rengeyiğinin kafasını yardı. Sıcak kanın kokusu soğuk havada buhar gibi yükseldi.

Petri yakınlarda durdu ve memnuniyetini belli edecek şekilde başını salladı. Rengeyiğini boynuzlarından motora bağlamış, arkasında sürüklemişti. Geldiği yönde yol boyunca kan izleri vardı. Robert, aptal piç kurusuna, neden gelip kızağı almadığını haykırmak istedi. Petri baltayı gördü ve hafifçe yüzünü buruşturdu.

"İğrenç."

Motoruna bağladığı rengeyiğini çözüp hayvanı elbirliğiyle brandanın üzerine koydular. Robert, hayvanın hem altında hem de üzerinde branda olduğundan emin oldu.

"Ateş ettiğin için buradan bir an önce defolup gitmeliyiz."

"Mecbur kaldım. Bıçağı kullanma şansım olmadı. Ayrıca yakınlarda ne araba ne de motor sesi duydum."

"Olsun, yine de."

"Onu evine mi götüreceksin?"

"Onu evde keseceğimi mi düşünüyorsun?" diye homurdandı Robert. "Her zamanki gibi kesim noktasına gideceğiz ve orada icabına bakacağız, ben sonra bütün parçaları derin-dondurucuya yerleştiririm."

"Neden burada kesmiyoruz anlamıyorum?"

"Evet, arkanda yol boyunca kan izi bırakmışken neden olmasın, değil mi? Ama öyle yapmayacağız."

Petri somurttu ve işaretparmağını sırasıyla iki burun deliğinin üzerine bastırarak sümkürdü.

35

Golbmalogivihtta

Yılın bu zamanı için alışılmadık derecede az kar vardı. E45'te yer yer zemin görünüyordu. Asfalttaki beyaz şeritler neredeyse aşınmıştı. Yolda çatlaklar oluşmuştu; ilkbaharda çimenler küçük bıçaklar gibi yeniden yolunu bulacaktı, toprak kendini iyileştirmeye, eski halini geri almaya, her şeyi yeniden ormana çevirip yeşertmeye çalışıyordu sanki. Don çatlakları derindi ve özellikle köylerin arasındaki bir çukur birkaç arabanın şasisini parçalamıştı.

Elsa, babasının yeni kırmızı Nissan Qashqai'sini yavaşça, sürüyor hendeklerde iz arıyordu. Çukurdan tam önce zamanında fren yaptı. Ulaşım İdaresi bir uyarı levhası koymamıştı, aslında köyler arasındaki güzergâhın büyük bir kısmında işaretler olması gerekiyordu. Arada Finli asfalt döşeyiciler gelir ve yol bir süreliğine pürüzsüz siyah asfalt olurdu, ama herkes çok geçmeden eski haline döneceğini bilirdi. Elsa çocukken tümsekleri çok severdi ve babası midesini hoplatmak için tam olarak nerede gaza basacağını iyi bilirdi. Ama bunu sadece eski arabalarıyla yapabiliyorlardı.

Yolda kar olsaydı, *Áhkku*'nun küçük ayak izlerini takip edebilirlerdi. Elsa'nın babası eski arabasıyla diğer yoldan gitmişti, Elsa da komşu köye doğru gidiyordu. *Áhkku* büyük olasılıkla o yöne gitmiş, sonra da, bir zamanlar, o küçük bir kızken, buluşma noktaları olan patika yola sapmıştı. Elsa daha hızlı sürmek istedi ama yola da bakınmak zorundaydı.

Bazen *Áhkku*'nun uzağa gidecek gücü olmaz, onu bir kar yığınının içinde mücadele etmekten yüzü kıpkırmızı ya da üşüdüğü için dudakları mosmor buluverirlerdi.

Áhkku artık tek başına yaşayamadığından evini Mattias alacaktı. Belki bugün onu kaygılandıran bu olmuştu. Bir şey bacaklarını harekete geçirmiş, onu dışarı çıkıp aramaya sevk etmişti. Bir zamanlar var olanı.

Yaşlı kadın birkaç haftadır onlarla yaşıyordu. Kendi evini mutfak masasında yanar vaziyette unuttuğu bir mumla neredeyse yaktıktan sonra, babasının canına tak etmiş, anahtarı elinden alıp eşyalarını toplamış ve onu kendi yatak odalarına yerleştirmişti. Elsa'nın annesi hiç şikâyet etmemiş, bunun yerine her gece kendine oturma odasında bir yatak yapmaya başlamıştı. Ve Mattias'a sonunda uzun süredir planlandığı üzere *Áhkku* ve *Áddjá*'nın evine geçme zamanının geldiği söylenmişti. *Áddjá* öleli yıllar olmuştu. Yavaşça solup gitmiş, son zamanlarında neredeyse bir deri bir kemik kalmıştı. Yeni yıkanıp ütülenmiş nevresimlerin içinde yatarken Elsa elini tutardı. Annesi ve *Áhkku* onu yataktan kaldırıp örtüleri, nevresimleri değiştirebilmek için elbirliğiyle çalışırdı. Bunlar olurken ölüm iyice yaklaşmış, *Áhkku* hiçbir rahibin gelip kocasını pis nevresimler içinde göremeyeceğini söylemişti.

Áhkku, kimsenin kendisine sarılmasına izin vermeyerek sessiz ve sakince yasını tutmuştu. Sonrasında ise aklı daha fazla dayanamadı. Zamanla ilerledi: Ocakta unutulan bir tava, unutulan bir isim. Elsa'ya boş bir bakış. Artık kimseyi tanıyamıyordu.

Babası bu duruma uzun süre direndi, kabullenmek istemedi. Annesi sözlerine hep dikkat etti, ama bir yandan da *Áhkku*'ya göz kulak oldu. Artık onlarla yaşadığı için işler daha kolaydı. Ama bazen annesinin de başka şeylerle ilgilenmesi gerekiyordu ve işte böyle zamanlarda ön kapının açık olduğunu ve yola doğru devam eden küçük ayak izlerini görüyorlardı.

Komşular arada sırada arar, yine dışarı kaçtığını haber verirlerdi. İyi tanıyanlar yolda durur, onu arabaya almayı teklif ederdi, ama o çoğunlukla sert bir bakışla cevap verirdi. Eve, anne babasının yanına gittiğini söylediği olurdu. Ama asıl aradığı, sekiz yaşına basmadan ölen küçük kız kardeşiydi. Dağlarda zatürreeye yakalanmıştı. O kış en küçük kardeşlerini kaybedene kadar altı kardeştiler. *Áhkku* on bir yaşındaydı, küçük kız kardeşine en yakın olan oydu ve kendini ondan sorumlu hissediyordu.

Elsa sık sık oturma odasındaki kanepede *Áhkku* ile birlikte oturur, canlı gibi görünen ancak buz kesmiş küçük kız kardeşinin tarifini bir kez daha dinlerdi. Kirpikleri gözlerinin altındaki mavi halkaların üzerine kapanmıştı. *Áhkku* ağlardı, tıpkı bir çocuk gibi, on bir yaşındaki kederli hali gibi konuşurdu.

İşte şimdi yine dışarıda onu arıyordu.

Termometre eksi on dereceyi gösteriyordu. Çok soğuk sayılmazdı ama *Áhkku*'nun bu sefer ne kadar kalın giyindiğini kim bilebilirdi? Kimsenin aramaması da garipti. Belki de doğruca ormana girmişti, belki de kar motorlarının açtığı patikalardan birini takip etmişti. Öyle yaptıysa eğer onu bulmak zordu. O kadar hafifti ki yollarda neredeyse ayak izi bırakmadan yürüyebiliyordu.

Arkada bir araba belirdi ve yüksek hızla onu geçti. Korna çaldı. Elsa'nın doksanla gidilen yolda elliyle gitmesine sinirlenmişti. Norveç plakalıydı. Elsa da kornaya bastı.

Elsa daha ziyade karla kaplı olan toprak yola saptı. Yazın suyla dolan çukurların üzerinden geçerken araba epey zıpladı. Her iki tarafa da baktı, karda ayak izi yoktu, sadece birkaç kar motoru izi vardı. Cep telefonu çaldı, hoparlöre bastı.

Babasının sesi yorgundu.

"Buldun mu?"

"Hayır, şimdi toprak yoldayım."

"Bulduğun anda ara..."

"Hı hı."

Telefonu kapattı. Bu tarafa beraber gelip kar motorlarının açtığı yollara dalmalıydılar. Elsa pencereyi bir parça indirdi, esen soğuk havayı başının etrafında hissetti. Arabayı durdurdu ve daha iyi duymak için motoru kapattı. Kapıyı açtı ve indi.

"*Áhkku*!"

Çığlığı karla kaplı ormanlar ve bataklıklar üzerinde yankılanıp sonunda yok oldu. Sessizlik öyle yoğundu ki basıncıyla kulak zarlarını patlatabilirdi. Elsa kar motorlarının açtığı en yakın patikaya girdi ve zemindeki izleri görmek için yere uzanması gerekti. Hiçbir şey yoktu. Arabayla, bataklıkları yukarıdan görebileceği tepeye çıkmaya karar verdi.

Zirveye varmak üzereyken, ormanın içinde, sağında bir gölge gördü. Frene bastı ve gözlerini kıstı. Motoru kapattı ve indi. Evet, güve istilasından asla kurtulamayan huş ağaçlarının etrafında bir hareketlilik vardı. Ağaçlardan geriye sadece gövdeleri kalmış, tepeleri siyaha bürünmüştü, yavaşça ölüyorlardı. Arkasında fazla iz bırakmamaya çalışarak motor yoluna çıktı. İnsanlar Elsa ve *Áhkku*'nun aynı olduğunu söylerdi. İkisi de ufak tefek ve çevikti. Elsa burnunu, ağzını ve gülümsemesini *Áhkku*'dan aldığını görebiliyordu ama gözleri annesindendi.

Áhkku, elleriyle bir huş ağacına yaslanmış duruyordu. Esneme hareketleri yapıyor gibiydi. Elsa neredeyse gülecekti ama sonunda gözyaşlarını tutamayacağını biliyordu.

"Sanırım saklanıyor," dedi *Áhkku*, altdudağı soğuktan titreyerek.

Eldiven giymemişti ve elleri kıpkırmızıydı. Beresi yere fırlatılmıştı. Elsa bereyi aldı, üzerindeki karı silkeledi ve nazikçe *Áhkku*'nun kır saçlarının üzerine geçirdi. Saç örgüsü açılmış ve uzun saçları, en hafif dokunuşla bile hissedilebilecek şekilde sırtından aşağı dökülmüştü. En azından üzerinde kabanı vardı ama pantolonu çok inceydi. Rüzgâr hızını artırdıkça, dalgalanan kumaş ince bacaklarını belli ediyordu.

"Artık eve gitmeliyiz, *Áhkku*."

Elsa babasına mesaj attı: "Buldum onu." Babası cevap vermiyordu.

"Ama biz oyun oynuyoruz," dedi *Áhkku* mutlu bir şekilde gülümseyerek.

"Evet, ama birazdan akşam olacak ve eve gitmemiz gerekiyor."

"Ben altıma işedim."

Áhkku bacaklarına baktı ve Elsa mavi kumaştaki koyu lekeleri gördü. İç çekti ve *Áhkku*'nun üzerine oturabilmesi için battaniyenin hâlâ arka koltukta olduğunu umdu.

"O zaman üşütüp hastalanmaman için bir an evvel eve gitmemiz gerekiyor."

"Ama kız kardeşimi ormanda bırakamam."

Elsa cep telefonunu aldı ve kulağına götürdü.

"Ah, yanınızda mı? Tamam o zaman. Biz de eve dönüyoruz. Kız kardeşinin orada olmasına sevindim."

Elsa, gayet açık bir şekilde konuşuyor, gözlerini kısmış ona şüpheyle bakan *Áhkku*'ya bakarak onaylar gibi başını sallıyordu.

"Duydun, değil mi? Kardeşin eve girmiş bile."

Áhkku, Elsa nazikçe omuzlarından tutup onu arabaya doğru götürürken endişeyle etrafına baktı. Elsa yaşlı kadından bir kafa boyu kadar uzundu. Onun boyunu geçtiğinde çok mutlu olmuştu, ailede ilk kez birinin boyunu geçmişti. Mattias gülmüş, bunun büyük bir başarı olmadığını söylemişti. Kendisi birden uzamış ve neredeyse bir seksen olmuştu. Babasının kambur, kısa vücudunun yanında bir kule gibi dikiliyordu. Annesi, düşüncesizce, Mattias'ın genlerini kendisinden almasının şans olduğunu söylemişti.

Elsa battaniyeyi yolcu koltuğuna serip *Áhkku*'yu oturttu. Emniyet kemerini taktı, direksiyona geçti ve kapıları kilitledi. Daha önce araba seyir halindeyken atlamaya çalıştığı olmuştu. Dönüş yapabileceği hiçbir yer yoktu, bu yüzden geri geri gidip tekrar anayola çıktı.

"Nereye gidiyoruz Elsa?"

Geri gelmişti, yeniden neredeyse kendiydi. Gerçek *Áhkku* olabildiği nadir anlardan biriydi.

"Ah, şimdi eve gidiyoruz, yemek yiyeceğiz."

Sıcak arabaya idrar kokusu yayıldı. Elsa boğuluyordu. Yün atkısını burnuna çekip gaz pedalına daha sert bastı.

36

Golbmalogiguhtta

Televizyonun sesi kısıktı ve *Áhkku* hâlâ battaniyenin altında oturuyor, koridordan esen her soğuk rüzgârda titriyordu. Mattias ve annesi ellerinde giysiler, bir lamba, bir ayakkabı ısıtıcısı ve içinde kepçe ve kâseler bulunan bir kutuyla hızla içeri girip çıkıyordu. *Áhkku*, kafası geriye düşüp ağzı aç bir yavru kuş gibi ardına kadar açık uyuyakalınca Elsa, yavaşça kayarak kanepeden kalktı.

Ceketini giydi ve el altında bulduğu için ayağına babasının botlarını geçirdi. Mattias, kulübede kollarını kavuşturarak dikiliyor, annesinin temizliğini izliyordu. Annesi her zamanki gibi kendi kendine konuşuyordu, böyle zamanlarda onu cevap vermeden ya da soru sormadan kendi haline bırakmaları gerektiğini bilirlerdi. Konuşarak işleri sıraya koyuyor, kimsenin de araya girmesini istemiyordu. İçi kar motoru tulumları, iş tulumları, bereler ve eldivenlerle dolu eski beyaz dolaplardan birine yaslandı.

Elsa kaşlarını kaldırıp ona baksa da Mattias'ın ifadesi değişmedi.

"Madem seni taşıyoruz, biraz sadeleşmek iyi olur," diye mırıldandı annesi. "Bu kar pantolonlarını yıllardır kullanan yok, atalım gitsin!"

Siyah eski Peak kar pantolonu havaya uçup Elsa'nın ayaklarının dibine düştü. Hâlâ sağlamdı ama dokunmadı ona.

"*Isa* bu eski balıkçı tulumunu uzun zaman önce atmalıydı. Neden hâlâ burada ki?"

O da siyahtı, uçtu ve yığının üstüne düştü.

"Eski tabak çanakları ve bir de komodini taşımayacak mıydık?" diye sordu Elsa.

Annesi mavi bir rüzgârlığı yere fırlatırken arkasına bakıp başıyla kapının solundaki koli yığınını işaret etti.

Elsa koliyi kaldırdı, ağırdı. Mattias'a döndü.

"Bunları taşımama yardım etmelisin."

"Önce komodini al, onu kendin halledebilirsin."

Derin bir sesi vardı ama çoğu zaman o kadar alçak sesle konuşurdu ki, ne dediğini duymak için kendinizi zorlamanız gerekirdi. Yirmi altı yaşındaydı. Sakindi. Sürekli bir şeyler homurdanırdı. Ve kimseyle gereğinden fazla göz göze gelmezdi.

"Hadi ama, ne bekliyorsun? Sen de bir şeylere el at, böylece daha çabuk bitiririz," dedi annesi, Mattias'ın uzun zaman önce Ikea'dan sipariş ettiği mavi boyalı komodini kaldırarak.

Mattias'ın evden taşınmayı ilk kez düşündüğü zamandı, ama sonunda öyle olmamış, kiralayacağı ev birden satılmıştı. Haberi alınca fazla tepki göstermemiş, komodini kulübeye kaldırmıştı. Ve böylece bir sene daha ailesiyle oturmaya devam etmişti.

Evde dört yetişkinle yaşamak garipti. Elsa haziranda liseden mezun olmuş, kasabadan evine dönmüştü. On dört yaşında seçtiği açık yeşil duvar kâğıdıyla odası onu bekliyordu.

Başlarda eğitimine devam edip Jokkmokk'taki Sami Eğitim Merkezi'ne başvurmayı planlamıştı, ancak sonra fikrini değiştirmişti. Kasabada geçen yıllardan sonra ev hasretinin ağır basacağı ve rengeyiğine döneceği belliydi.

Mattias eğildi ve balıkçı tulumunu itinayla katlayıp tabak çanakların olduğu koliye sıkıştırdı. Elsa'yı iterek geçti. Elsa doğru kelimeleri arayarak ve arkasında sendeleyerek onu takip etti. İki evin tam ortasındaki kar yığınlarının üzerinden

atladılar. Mattias dirseğiyle kolunu aşağı itti ve kapı gıcırdayarak açıldı. Ayakkabılarını çıkarmadan doğruca mutfağa gitti ve tabak çanakların olduğu koliyi dikkatlice mutfak masasının üzerine koydu. Masadaki muşamba kırmızı kareliydi; üzerindeki küçük delikler ve sıcak bir tencerenin bıraktığı yanık izi göz tırmalıyordu. Mattias her şeyi yenileyeceğini söylemişti. Elsa ayakkabılarını ayağından fırlattı, yatak odasına geçti ve komodini bıraktı. Mattias kendi yatağını da getirmişti. *Áhkku*'nun yatağı da şimdi Mattias'ın eski odasındaydı; beraberinde keskin idrar kokusu da getirmişti. Annesi yatağın yakılması gerektiğini düşünüyor ama babası tek kelime etmiyordu.

Elsa mutfağa geri döndü.

"Tabak çanakları dolaplara kaldırayım mı?" Kolinin kapaklarını kaldırdı. "Balıkçı tulumunu atmayacak mıydık?"

Mattias durup musluktan su içtiği sırada birden arkasını döndü. Su o kadar soğuktu ki insanın dişine değer değmez buza dönüyordu.

"Evet, atacağız."

"Tamam ama..."

"Ben hallederim Elsa."

Elsa, Mattias'ın ona *unna oabba* dediği zamanları özlüyordu. Öyle demeyi neden bıraktığını bilmiyordu, fark ettiğinde ise ona yeniden böyle hitap etmesini istemek için artık çok geçti. On yaşlarında olmalıydı. Lasse öleli birkaç sene olmuştu. Ama o zamanlar her şey o kadar kafa karıştırıcı ve tuhaf geliyordu ki insana, kelimeler anlamını yitirmişti. Uzun bir süre insanların ona söylediklerini zar zor duymuştu. Kulakları mütemadiyen tıkalıydı sanki. O duyguyu hatırladığında tüyleri diken diken oluyordu hâlâ. Ve zaman geçip giderken *unna oabba* olarak varlığı bir şekilde sona ermişti. Mattias için o artık Elsa'ydı.

"Artık o tulumla balık tutulmaz."

Bu *Áddjá*'nın eski balıkçı tulumuydu. Beyaz iç astarına, sırttaki dikişin yakınına, siyah keçeli kalemle adının baş

harfleri yazılmıştı. Hepsinin ona dair anıları vardı; rengeyiklerini dereden geçirmesi gerektiğinde bunu giymişti. Derenin daha sakin kısımlarında bu tulumla balık tutmuştu. Kimse fazla derine gitmezdi, kaygan taşlarda ayakları kolayca kayabilirdi.

"Biliyorum."

Mattias'ın sesi göğsünde titredi. Tulumu bir mutfak sandalyesinin arkasına astıktan sonra altı tane tabak aldı eline. Onları lavabonun üstündeki ahşap dolaba yerleştirirken porselenler tıngırdadı, yanlarına altı tane de kâse koydu.

Elsa iç çekip evden çıktı. Kulübede annesi yıpranmış bir *Monopoly* kutusunu evirip çeviriyordu.

"Oyunlarınız kalsın mı?"

"Hadi ama *Enná*, onları gerçekten şimdi mi elden geçireceksin?"

"Buranın asla toparlanamaması beni deli ediyor. Yakında dondurucuya bile erişemeyeceğim ve ete ulaşmak için bir şeyleri kaldırmam gerekecek, en iyisi ondan kurtulmak."

Derindondurucu beyazdı ve köşesinde sessiz sakin çalışıyordu. Ancak sonbahardaki elektrik kesintileri endişe vericiydi. 560 litrelik haznesi, yıllarca olmasa da aylarca yetecek kadar yiyecekle doluydu; rengeyiği ve geyik biftekleri, somon balığı, alabalık, yakında tüketilmesi gereken ringa balığı, *gáhkku*, tarçınlı çörekler, böğürtlen, kırmızı yabanmersini ve mor yabanmersini. Elsa en alttan bir şey alması gerektiğinde, önce parmak uçlarında yükseliyor, sonra belden üstünü dondurucunun içine eğiyordu. Mutfağın içinde, buzdolabının yanında bir dondurucu daha vardı, bu dik duranlardandı ve o da ağzına kadar doluydu. Annesi ve Elsa, dolapta kıyma sosu, lazanya ve köfteyi hazır bulundururdu hep. Elsa yemek yapmayı, dikiş dikmeyi ve rengeyiği bakımını biliyordu. Öyleyse neden burada değil başka bir yerde olacaktı?

Elsa annesinin omzuna hafifçe dokunup sakinleşmesini söyledi.

"Bana sadece içeri ne götüreceğimi söyle olur mu?"

Annesi perdeleri kucağına yığdı: Daha önce oturma odasında kullandıkları gri uzun güneşlikler, yatak odasında kullandıkları beyaz basit dantel perdeler ve mutfak penceresinde asılı, ağır, desenli yeşil bir güneşlik. Kendisi tüm pencerelerin perdelerini yenilemişti.

Elsa soğuğa geri dönüp bahçelerin içinden geçip abisinin evine girerken kucağındaki perde yığınından önünü zor görüyordu. Mattias'ın artık bir evi vardı. Kendi evi olan yetişkin bir adamdı o. Belki evi hemen bitişikteydi ama onundu. Ama *o kadar da* bir başına değildi. Ya da belki de *fazlasıyla* bir başınaydı. Dört yıl önce Inga-Lill onu terk ettiğinden beri hiç kız arkadaşı olmamıştı. Ve böyle şeyler cezasız kalmıyordu, bu böyleydi. Eğer birine uygun değilse, başkası da ona uygun olmuyordu. Inga-Lill hayatına devam etmişti, kasabadan başka biriyle tanışmıştı. Hatta şu anda ikinci çocuğuna hamileydi, ayrıca *Instagram*'da Mona Lisa gülümsemesiyle onu hep zayıf gösteren aynı açıdan çekilmiş fotoğraflar paylaşıyordu. Elsa bakmadan edemiyordu. Belki Mattias da aynı şeyi yapıyor, nasıl olurdu diye hayal kurarak bakıyordu. Kendine ait bir aile, bu muhtemelen iyi gelirdi ona.

Elsa perdeleri oturma odasındaki kanepenin üzerine bıraktı; herkesin doksanların başında satın aldığı türden, derin, yüksek arkalıklı, büyük yuvarlak kolçaklı, sütlü çikolata kahvesi deri bir kanepeydi. Annesi ve Hanna uzun zaman önce kanepelerini değiştirmişlerdi, ama eskiler yaşlıların evinde kalmıştı. *Åhkku*'ya göre, temizlemesi kolay, hakiki deri koltuklar elden çıkarılmazdı.

"Kanepeyi atacaksın, değil mi?"

"Evet."

"Kasabadan yeni bir tane mi bakacaksın?"

Mattias homurdandı. "Tabii, çok vaktim var ya."

Rahatsız olmuş bir şekilde omuzlarını kaldırıp çatal bıçakları gürültüyle çekmeceye yerleştiriyordu. En üstteki sıkışınca sertçe vurup çekmeceyi kapattı.

"Perdeleri asayım mı?"

Elsa cevabını beklemedi. *Áhkku*'nun ayak dayamak için açılır kapanır bir parçası da olan eski taburesini getirdi.

"Bu tabureyi atma sakın. Sen istemiyorsan ben alırım."

Beyaz perde çubuğunu indirip üzerindeki tozu üfledi. Gri perdeleri takıp geri astı. Kat izleri kaybolsun diye kumaşı bir parça çekiştirdi. Pencereden *Áhkku*'nun hâlâ kanepede uyuduğunu görebiliyordu.

37

Golbmalogičieža

Son günlerdeki yoğun kar yağışı ve gecenin şiddetli rüzgârından sonra mezar taşı yine karla kaplanmıştı, pürüzlü üst kısmından fazlası neredeyse görünmüyordu. Kardeşler cilalı pürüzsüz yüzeyli bir taş yerine, parmak uçlarında hissedilen, yer yer pütürlü ve keskin bir taş seçmişlerdi. Hatları düz değildi. Uysallaştırılamayan bir adam için hiç de uysal olmayan bir mezar taşı. Elsa aslında, Lasse'nin tam da böyle biri olmak istediğini düşündü, uysallaşmak, bir yere ait, herkes gibi olmak, ama asla olamamıştı. Nedenlerini anlamak için çok küçüktü o zamanlar. Lasse'nin verdiği sözler havada kalmış, Elsa'nın gelmesini beklediği cevaplar gelmek bilmemişti.

Elsa küreğin tahta sapına yaslandı. Anna-Stina plastik poşeti kurcalıyor, mezar mumlarını sayıyordu, her zamanki gibi, mezar taşına bakmak istemiyordu.

"Kibritleri unutmuşum," diye mırıldandı, mezarların arasındaki kürenmiş patikaya doğru ilerlerken.

Anna-Stina hep bir şeyleri unutur, Elsa da hep bekleyen olurdu. Yazları komşu köydeki benzinlikten aldıkları çiçekleri ekmeye çalışır, inatçı sivrisinekler yüzünün etrafında vızıldarken, kışları da şimdi olduğu gibi elinde kürekle.

Kollarını ve karın kaslarını sıkıp küreği yere doğru sapladı fakat beklendiği üzere küreğin sadece yarısı toprağa girebildi. İnleyerek kaldırdı, karı arkasına attı. Hızlandı, küreği sapladı, boşalttı. Sırtı terlemeye başladı. Taşa yaklaşırken biraz yavaşladı, derken kürek birden metalik bir çarpma sesi çıkardı.

Adın ve tarihin yazılı olduğu yere ufak bir yol açılmıştı. Hâlâ inanması güçtü. Karı temizlemek için eldiveniyle taşı sıyırdı. İlkbaharda pürüzlü yüzeydeki karlar eriyip akarken mezar taşı ağlarmış gibi görünürdü.

Anna-Stina geri gelmiş, mumlarla uğraşıyordu, onları taşın yanına birbirlerine yakın bir şekilde dizdi. Bir kibrit çaktı, eliyle yanan alevi çevreledi.

Bu, yıllardır bir ritüel haline gelmişti. Çocukken Hanna'ya eşlik eder, onun çiçek dikmesini veya mum yakmasını izlerlerdi. Kendi başlarına gelecek kadar büyüdüklerinde Hanna eskisi kadar sık gelmemeye başladı. Zaten Lasse'nin orada olduğuna da inanmıyordu. Bağışlamaya çok uzaktı. Ancak ölülere kızmanın kimseye faydası yoktu.

Elsa ve Anna-Stina mezar başında hiç ağlamadılar ama zaten kimse kimsenin yanında ağlamazdı. O sadece cenaze törenlerinde olurdu. O buz gibi kış gününde akıtamadığı gözyaşları kendilerine başka bir bahane bulacaktı. İkisi de fazla konuşmadı. Lasse'nin nasıl birine dönüşebileceğini konuşmanın anlamı yoktu. O zaman da, şimdi olduğu gibi, ipler hep Anna-Stina'nın elindeydi. Elsa, Anna-Stina'yla birlikte ağlamak, onunla dertleşmek isterdi. Özellikle de ergenlikte, en sulugöz oldukları yıllarda, ama Anna-Stina tüm bu girişimleri reddetmişti. "O öldü ve biz hayattayız," demişti.

Lasse yaşasaydı bugün otuz iki yaşında olacaktı. Muhtemelen başka bir ülkeden fotoğraf gönderirdi. Geniş gülümsemesiyle. Kayan gözüyle. Mutlu gülüşüne herkes kanar, kimse doğum gününü başka bir kıtada kutlama kararını sorgulamazdı.

Ölen insanları unutmak kolaydı, özellikle de öldüklerinde sadece dokuz yaşındaysanız. Elsa o yaşlarda yetişkinlerin etrafında dolanıyor, bir şeyler duymayı, Lasse'nin neden artık hayatta olmadığına dair bir açıklama bulmayı umuyordu. Mutfak masasının altına uzandı, çamaşır odasında oyalandı, telefonla konuşan annesini takip etti ve yüzüne kapanan kapıya kulağını dayadı. *Áhkku* sadece günahtan bahsediyordu, Elsa da bunu duymak istemiyordu. Annesi kendini bir oda-

ya kapatıp ağlıyordu ama nedenini anlamak kolay değildi. Elsa, bunun Lasse'nin ölümüyle ilgili olduğundan bile emin değildi.

Ve Mattias.

Elsa düşünmek bile istemiyordu. Anne babasının abisine ulaşmaya çalıştığından bile emin değildi. Muhtemelen hepsi kısa süre sonra hayatına devam edebilmeyi, unutmayı umarak farklı yönlere kaçışmıştı.

Elsa, mezar taşında kalan karı beceriksizce temizleyen Anna-Stina'ya baktı.

Başlarda ona nedenini bilip bilmediğini sormuştu ama Anna-Stina önceleri susmuş ve sonra da onu tersleyerek karın içine itmiş ve bağırarak bunun üzerine vazife olmadığını söylemişti. Böylece yollarını ayırmışlar, okul otobüsünde ayrı koltuklara oturmuşlar ve okulda öğle yemeğini farklı masalarda yemişlerdi. O kış Elsa, Lasse'den nefret etmişti.

Karlar erimiş, bahar gelmişti. Haziran ayında huş ağaçları yapraklanırken Anna-Stina on bir yaşına girdi. Elsa'nın annesiyle Hanna komşu köydeki markette karşılaşmış ve annesi eve sütten fazlasını getirmişti: Doğum günü partisine davetiye. Elsa saatler öncesinden giyinmiş, bir hafta önce kendine aldığı bir kitabı hediye olarak paketlemişti. Kendini toparlamaya çalıştı ve anayol boyunca yavaşça yürüyüp aylardır aileden hiç kimsenin ziyaret etmediği eve doğru tırmanmaya başladı. Anna-Stina ona sarılıp hediye paketini aldığında her şeyi bir anda unutup barışmışlardı.

"Gidelim mi?" diye sordu Anna-Stina, Elsa'nın cevabını beklemeden.

Elsa eğildi ve onu yavaşça takip etmeden önce mumları kalp şeklinde yeniden düzenledi.

Emniyet kemeri kaskatıydı ve zar zor yuvasına girdi. Anna-Stina'nın eski Renault'su kesinlikle soğuk havaya göre yapılmamıştı.

"Arabanı ne zaman değiştireceksin? Lasse'nin işe yaramaz Fransız için ne dediğini hatırlamıyor musun?"

Anna-Stina güldü. Elsa elini uzatıp omzuna dokunmak istedi ama yapamadı. Eşit olmayan bir arkadaşlıkları olduğunu, kararları hep Anna-Stina'nın verdiğini ve Elsa'nın da ona uyduğunu söylerlerdi. Ama öyle değildi, en azından şimdi değil. Artık onun gölgesinde kalması söz konusu bile olamazdı.

Ölüm, hayat denen problemi çözmek üzere onları bir başlarına bırakmıştı. Ve evet, Anna-Stina ile belli dönemlerde aralarına mesafe girmişti; örneğin makyaj yapmaya başladığında veya bedeni Elsa'yı utandıran şekiller aldığında. Anna-Stina'nın arkadaşları onun için çocuksu demişlerdi. Ama o yine de akşamları Elsa'nın yanına gidiyordu. Elsa yedinci sınıfa başlayıp da annesi rimel sürmesine izin verdiğindeyse her şey yine eskisi gibiydi.

Siessá bazen Elsa'ya neden hiç arkadaşı olmadığını sorardı ama Elsa ona güler Anna-Stina var ya derdi. Buna üzülmüyordu, gerçekten. Anna-Stina onu sadece kendisini komşu köye götürecek kimse bulamadığında arasa da önemli değildi.

Görüşmedikleri zamanlarda ise Elsa yine kendi istediğini yapıyordu.

"Eve mi gitmek istersin yoksa bana mı gidelim?" diye sordu Anna-Stina.

Elsa gülümsedi ve elbette onun evine gitmek istediğini söyledi. Anna-Stina komşu köyde, altı kiracısı olan bir binadaki küçük dairesinde tek başına yaşıyordu.

Elsa, lise yıllarında yaşadığı, kasabadaki dairesini elinde tutmuştu. Bazen sırf uğramış olmak için giderdi oraya. Kayaklarını sıklıkla yanına alıp slalom yapmaya gider ya da eğitimine başka yerde devam etmemeyi seçen lise arkadaşlarıyla sinemaya gitmek için buluşurdu.

Bugünlerde dairesini özlüyordu ama on altı yaşında oraya gittiğinde hisleri bambaşkaydı. Alışık olmadığı, büyük bir yalnızlık çekmişti. Köydeki evine yalnızca hafta sonları ve tatillerde gittiği günlerde pek çok şeyi kaçırdığının farkındaydı;

özellikle de rengeyikli hayatı. Hayatının önemli bir döneminde dışarıda bırakılmıştı. Babasıyla Mattias'ın ona ihtiyacı yoktu, ancak Elsa'nın onlara ihtiyacı vardı, daha doğrusu onları bir arada tutan şeye. Mattias hiç liseye gitmedi çünkü köyde kalacağını ve rengeyikleri olacağını biliyordu. Elsa da bunu biliyordu ancak onun eğitimine devam etmemesi düşünülemezdi. Ayrıca Anna-Stina onu teşvik ediyor, lisenin ne kadar eğlenceli olduğunu anlatıyordu. Kasabada birlikte bir yıl geçirdiler; Elsa'nın ilk yılı, Anna-Stina'nın üçüncü yılıydı. Anna-Stina kepini havaya fırlatır fırlatmaz arabayı yüklediği gibi köyüne döndü. Elsa ise kaldı. İki uzun sene. Ama tek yaptığı şey Anna-Stina'yı özlemek değildi; ilk defa kuzeni olmayan arkadaşları olmuştu. Slalom disiplininde kaymaya, spor salonunda egzersiz yapmaya ve partilere gitmeye başlamıştı. O sıralarda rengeyiği yetiştiriciliğinden vazgeçebilirdi. Kızlardan aynı şey beklenmiyordu, rengeyiği yetiştiriciliğini seçmeleri gerekmiyordu. Özellikle de ailede erkek kardeşler varsa. Ancak Elsa, kardeşleri olsun ya da olmasın yine de rengeyiklerini seçerdi.

Cam silecekleri nafile çalışıyordu, kar taneleri büyük, arabanın içi sessizdi. Anna-Stina her zamanki gibi fazla hızlı ve hendeğin fazla yakınından gidiyordu. Direksiyonu son anda toparlayıp bir felaketten uzaklaşmak için arabanın savrulmasını ister gibiydi.

Yanlarından geçen büyük kamyonların sıçrattığı kar yüzünden önlerinde beyaz bir duvar örülmüşçesine birden hiçbir şey göremiyor, yeniden görene dek nefeslerini tutmaları gerekiyordu.

"Yarın Per-Jonaslar'a gidiyorum," dedi Anna-Stina.

Per-Jonas ile Anna-Stina neredeyse bir yıldır beraberdi. Komşu rengeyiği kolektifinden gelen Per-Jonas, Anna-Stina'dan dört yaş büyüktü. Konuşkandı, neredeyse yorucu derecede. Anna-Stina'yı bambaşka birine dönüştürmüştü. Ancak Elsa bunu hiç dile getirmedi.

Anna-Stina vites küçültüp direksiyonu eve kırmak üzere sinyal verdi.

"Babası bu gece de yok, ben de yardım edeceğime söz verdim."

El freni çekilirken gıcırdadı. "Sen de gelmek ister misin?"

Elsa bu ses tonunu iyi bilirdi. Mesele Niko'ydu. Orada olacağı belliydi. Elsa, Niko'nun kendisinden hoşlandığını biliyor ama ona karşı bir şey hissetmiyordu.

Kar yüzlerine vuruyordu, aceleyle eve girdiler. Anna-Stina holdeki lambayı yaktı ve kabanını astı. Mutfak darmadağınıktı, bulaşıklar ortadaydı, ilçe yönetiminden gelen mektuplar masanın üzerindeydi ve giysiler sandalye sırtlarına atılmıştı. Anna-Stina kahve makinesinin filtresine kahve koyup iki beyaz fincan çıkardı. Mutfak kahve kokusuyla doldu.

"Lütfen benimle gel," dedi buzdolabından bir paket süt çıkarırken.

"Lasse'nin hiç kız arkadaşı olmuş muydu? Hatırlamıyorum da."

"Neden sordun?"

Anna-Stina kahveleri koydu. Elsa süte uzandı.

"Belki de çok yalnızdı diye düşünüyorum bazen. Hep yalnız seyahat ederdi."

"Seyahat etmek için zamanı vardı, onun dışındakilerinse yoktu."

"Ama yalnız seyahat etmek de... Ne bileyim..."

"Ama senin Elsa, senin bir erkek arkadaşa ihtiyacın var. Sen ve Niko, ikiniz birlikte ne güzel olurdu..." Ayak parmaklarıyla Elsa'nın bacağını dürttü. "Dördümüz birlikte ne eğlenirdik."

Elsa başını iki yana salladı ve kıkırdayan Anna-Stina'ya dönüp yüzünü ekşitti.

Bir erkek arkadaşa ihtiyaç duymak. Sanki birini seçivermek öyle kolaydı. Ya da onu isteyeni seçmek. Öylesine.

38

Golbmalogigávcci

Sosyal Sigortalar Bürosu'ndan gelen mektup posta kutusunda bir başına duruyordu. Robert zarfın ağırlığını eliyle tarttı. Çok hafifti, herhangi bir değişiklikten haberdar ediyor olamazdı. Köye, iç karayolu boyunca düzgünce sıralanmış evlere ve küçük toprak yollara baktı. Bacalardan dumanlar yükseliyor, kargalar yıllardır kullanılmayan eski telefon direklerinin üzerinde ağır ağır kanat çırpıyordu. Egzozu etrafında yoğun bir bulut oluşturan çalışır haldeki arabasına geri döndü.

Koltuğa çöker çökmez omzunun acısıyla yüzünü buruşturdu, ağrı her zamanki gibi kürekkemiklerinden sırtına doğru yayılmaya başlamıştı. İşaretparmağını sokup zarfı açmaya çalıştı ama vazgeçip köşesinden yırttı. Üzerinde birkaç cümle yazan kâğıdı çıkardı, her zamanki gibi nasıl itiraz edileceğine dair bir dizi yazı içeriyordu. Kimsenin kendini itirazını kabul ettirecek kadar iyi ifade edemeyeceğini çok iyi biliyorlardı. Robert'ın yerine getirmediği bir madde daima olurdu. Sigorta kurumunun doktoru, çalışmaya uygun olduğunu kesin bir dille beyan etmişti. Onunla yüz yüze görüşmeye bile gerek görmediler. Daha fazla ağrıkesici almak için ne zaman kliniğe gitse dudaklarını büzüp oturan lanet Jeanette'i görüyordu. Artık başka bir yere gitmenin zamanı gelmişti, kimsenin kayıtlara bakmayacağını umuyordu. Belki Luleå'ya bir gezi yapardı. Ya da boş verirdi.

Avuçlarıyla direksiyona vurup, tekerlekler karda patinaj yapana kadar gaza bastı.

Vaziyet iyi değildi. Yakında Vattenfall'den[20] elektrik faturası gelecekti ve Raija'yı kalçalarını kontrol etmesi için veterinere götürmesi gerekiyordu. Ensesini kaşıdı ve kasketini arka koltuğa fırlattı. Raija kasketi kokladı ve Robert virajı dönerken koltukta savruldu. Acı içinde inlerken Robert arkasına baktı.

"Üzgünüm Raija, bilerek olmadı."

Elini uzattı ve köpek burnunu avucuna bastırıp onu kokladı. Raija ona geldiğinde dört aylıktı, yaptığı bir işin karşılığında ödeme yerine verilmişti. Aslında kendi fikriydi. Bahçedeki yavru köpekleri görünce birini sahiplenmek istemişti. Robert ergenlik yıllarından beri evde hiç köpek beslememişti; babasının Onni'yi dışarı çıkarıp köpeksiz geri döndüğü o sonbahar gününden beri. Babasının gözleri kıpkırmızıydı ama Robert nerede olduğunu sorduğunda, daha önce pek çok kez olduğu gibi, ruh halini bir anda değiştirmişti.

"Hasta bir köpeğin yaşamasına izin vermek zulümdür, bilmiyor musun? Acı çekiyordu."

Robert'ın şoktan dili tutulmuştu. Onunla vedalaşma şansı bile olmamıştı. O anda babasını öldürebilirdi. Ondan sonra başka köpekleri de olmadı. Onni İrlanda seteriydi, babasına göre köyün en iyi av köpeğiydi. Daha çok Robert'ın yanında dolaşıyor ve babası bu huyunu değiştirmeye çalışıyordu. Sonunda yaşlı adam son noktayı koydu. Onni'yi vurup cesedini nereye gömdüğünü asla söylemedi.

Bir hevesle başka bir köpek sahiplendi, Raija'nın ortalıkta dolaştığını ve çiftlikteki en cesur yavru olduğunu görmüştü. Gerçek bir geyik avı köpeğine ihtiyacı vardı. Avcı takımında uzun süredir sıkıntı vardı, bazıları onu ekipte istemiyordu. Güvenilmez olduğunu, fazla içtiğini söylüyorlardı. Hal böyle olunca, Raija'yı sahiplendi ve kendini işe yarar hale getirdi.

---

20 İsveç devletine ait çokuluslu enerji kuruluşu. (ç. n.)

Raija en iyisiydi, tıpkı Onni'nin en iyisi olduğu gibi. Köpek yavrusunu eve aldığında babası sesini çıkarmadı. Robert onun kimin köpeği olduğunu açıkça belirtti.

Raija sızlanarak arka koltuğa uzandı. Robert radyonun sesini açtı.

Benzinlikte daha önce hiç görmediği yeni bir gri Audi duruyordu, görünüşe göre arkasındaki çekicideki brandanın altında bir kar motoru vardı. Başını çevirip yavaşça yanından geçti. Kahretsin, bunu tahmin etmeliydi. Yeni arabası ve muhtemelen yeni kar motoruyla lanet bir rengeyiği çobanı daha. Şimdiye kim bilir kaç arabaları olmuştu? Üç? Oğullarının da muhtemelen iki arabası vardı. Vergi Dairesi'ne çok iş düşecek, kesintileri iyi hesaplamaları gerekecekti.

Ayağını gaza her zamankinden daha sıkı basarak, amaçsızca köyün dışına doğru sürdü arabasını. Karşıdan farlarını telaşla yakıp söndüren bir araba geliyordu. Muhtemelen yolda rengeyikleri vardı. Evet, hiç şüphesiz öyleydi, virajdan sonra onları gördü. Yoldaki tuzu yalayan dört büyük rengeyiği. Onları bowling lobutları gibi devirmek ne kolay olurdu. Boş bakışlarla oldukları yerden kıpırdamadan ona baktılar. Robert kornaya bastı. Kornayı duyunca zıplayıp hendeğin kenarına doğru yavaşça ilerlediler. Robert sırf rengeyiklerinden biri tekrar yola çıktığında fren yapabilmek için iyice hızlandı. Tekrar tekrar kornaya bastı, rengeyiği önce arkaya sonra yana zıpladı.

Bazen düşünmek için zaman olmazdı. Bir cep görür, ani bir fren yapar, arabadan iner, bagaj kapağını açar, tüfeği çıkarırdı.

Raija tetikteydi, gırtlağından bir hırıltı duyuldu ama o kadar. Asla yanlış zamanda havlamaz ve havladığında da Robert'ın onu susturması için yapması gereken tek şey işaretparmağını kaldırmak olurdu.

Rengeyiği ladin ormanına doğru kaçmıştı. Robert tüfeğine davrandı. Hedef aldı ve ateş etti. Tam isabet. Hayvan yere kapaklandı. Tekrar ateş etti. Tam isabet. Diğer ikisi kaçmaya çalışırken karın derinliklerine battılar. Üçüncü atışta ıskaladı.

Robert yere yıkıldı, aniden elleri titremeye ve nabzı kulaklarında atmaya başladı. Köyün çok yakınında silahını üç kez ateşlemişti. Nefes nefese yola baktı ve gelen araba var mı diye kulak kabarttı. Sendeleyerek bagaj kapağına doğru ilerledi, tüfeği içeri fırlattı. Kabanının cebinden cep telefonunu çıkardı ve Petri'nin numarasını tuşladı. Kısa ve öz bir şekilde, "Bir çekici ve poşete ihtiyacım var. Hemen şimdi," dedi.

Bir sigara çıkardı ama ağzına götürürken neredeyse düşürecekti. Arabayla orada durmamalıydı. Kovanları aradı, iki tanesini buldu, üçüncüsü kayıptı. Arabanın altına kaçmış olabilirdi. Birden bir motor sesi duydu, kendini arka koltuğa atınca kazara, acıyla havlayan Raija'ya çarptı. Önünden hızla bir kamyon geçti. Geçerken arka pencereden baktı. Norveç plakalıydı. Arabasını tanıyacak biri değildi.

Kıpırdamadan öylece kaldı, dizleri neredeyse çenesine değiyor, sırtındaki ağrı kalçasına inip gerisingeri omuzlarına kadar yayılıyordu. Sırtüstü yatmaya çalıştı ama çömeldiği pozisyonda sıkışıp kalmıştı. Koltuğun arkasını yumrukladı. Yine motor sesleri. Aniden geçen bir aracın hızının şiddetiyle arabası hafifçe sarsıldı, küçük bir pikaptı bu. Bu sefer plakayı kontrol etmek için kalkmadı.

Baştan savma iş yapıyorlardı ama en azından sırt ve kürek etini düzgün kesebildiler. Rengeyiklerini ormanın daha da içine sürükleyip baltayla parçaladılar ve bağırsakları, toynakları, boynuzları, başları ve postları toplayıp mavi çöp poşetlerine doldurdular. Yerdeki kanları tekmeledikleri karla örttüler. Robert'ın şakaklarından aşağı ter akıyordu. O kadar acı çekiyordu ki gözlerinin önünde şimşekler çakıyordu. Petri aralıklarla küfrediyordu. Bir araba geçmeden rengeyiklerini çekiciye koymayı beceremeyeceklerdi. Günlerden cumaydı ve hafta sonu trafiği her an başlamak üzereydi. Yıllar önce köylerini terk eden kasabalılar her hafta sonu ateş yakıp hamam sefası yapmak için köydeki kulübelerine gelirdi.

Petri son poşeti de çekiciye yükledi.

"Etleri paylaşıyoruz, değil mi?" diye sordu, alçak sesle brandayı üzerlerine indirirken.

Robert, lafı bile olmaz, der gibi, bir elini kaldırıp salladı.

"Poşetlerin ortadan kaybolduğundan emin ol."

Petri başıyla onaylayıp arabaya atladı. Robert bir süre hareketsiz durdu, sırtını ovuşturdu. Ladin tepeleri hışırdıyordu. Üçüncü kovanın arabanın altında olup olmadığını görmek için eğilmeye çalışırken duraksadı. Sağ bacağını arabaya koyarken nefesi kesildi ve yanağının içini sertçe ısırdı. O kadar sert ki ağzına kan tadı geldi.

Bir araba yaklaşıyordu. İçgüdüsel olarak yüzünü başka tarafa çevirdi. Elbette ki nafileydi çünkü köylerde herkes birbirinin plakasını bilirdi. Yeni, kırmızı bir Qashqai vınlayarak yanından geçti. Robert hemen tanıdı. Bu, Nils Johan'dı.

Nefes alışı normale dönmüştü. Endişelenecek bir şey yoktu. Piteå'daki lokantayı arayıp ellerinde bolca et olduğunu söyleyecekti, ya da belki Finlandiya'daki iyi para ödeyen şirketi arardı. Ayrıca eve gidince Sosyal Sigortalar Bürosu'ndan gelen mektubu yakacaktı. Onlara ihtiyacı yoktu. Her zaman öyle ya da böyle işler yoluna giriyordu.

39

Golbmalogiovcci

Elsa Mattias'ın evine baktı. Buraya "onun evi" demeye alışmıştı artık. Durum *Áhkku* için daha da zordu. Onu haftada birkaç kez orada bulup gerisingeri eve götürürlerdi. Tepesi atmış bir halde basamaklarda durup evin neden kilitlendiğini, kilitlemek yerine evde biri olmadığını göstermek için kapıya neden süpürge bırakılmadığını sorardı. Mattias, *Áhkku* içeri girmesin diye kilitliyordu kapıyı. Ona daha fazla açıklama yapacak gücü kalmamıştı.

Elsa, Mattias'ın kapısını tıklattı, ayak sesleri duyduktan sonra kapı açıldı ve içeri alındı.

"Sana bir şey göstermeliyim."

Mattias'ın kapısını çalmak için her zaman bir sebebiniz olmalıydı. Jaluzileri de indirmeye başlamıştı artık. Fark etmiyormuş gibi yapıyorlardı ama anneleri sık sık mutfak penceresinde durup sessizce evini izliyordu.

Rengeyiğine binen adamın videosu Elsa'yı şoke etmişti. Videoyu Elsa'ya, Per-Jonas'tan alan Anna-Stina iletmişti. Çekim kısaydı ve ses yoktu ama hayvana yapılan bu eziyeti görünce midesine yumruk yemiş gibi hissetmişti; hayvanlara yaptıkları bu zulmü kaydedecek kadar hadsiz ve korkusuz olduklarını düşününce. Hazmedilecek gibi değildi.

Etrafta bulaşık yoktu ve mutfak çam sabunu gibi kokuyordu. Muşamba örtü gitmiş, yerini masanın tam ortasına serilmiş uzun, gri bir *runner* örtü almıştı, üzerine de kahve-

rengi bir kâse yerleştirilmişti. Temizliği annesi değil, Mattias kendi yapmıştı.

Elsa mutfak sandalyesine oturup cep telefonunu çıkardı. Mattias kendine kahve doldurdu ve termosu Elsa'ya doğru uzattı ama o başını iki yana salladı.

Mattias rahatlamış görünüyor, daha kolay hareket ediyordu, adımları hafiflemiş gibiydi. Kışlık otlaklara geçiş sorunsuz geçmişti, sürü de sağlıklı ve besiliydi.

Elsa'yla göz göze geldi, hatta hafifçe gülümsedi. *Rátkine*, ayırma işlemine[21] sadece günler kalmıştı ve ardından, sürünün geçişi sırasında gördüklerinin de doğru olduğuna, yani bunun son zamanların en iyi senesi olup birçok rengeyiğinin ve her şeyden önce yavrunun hayatta kalmayı başardığına dair onay alacaklardı.

Elsa cep telefonunu kucağına koydu. Bekleyebilirdi. Belki ayırma işlemi bitene kadar. Ama aynı zamanda, Mattias'ın konuyu polise bildirip bildirmemeleri konusunda ne düşündüğünü bilmek istiyordu. Ona gitmeden önce polis raporlarını karıştırmıştı. Evrakları dosyalayan genelde Elsa ile babası olurdu ve çoğu zaman da en alttaki elyazısı Elsa'ya aitti: Önsoruşturma kapandı. Polisi arayıp başvurularının gidişatını soran da o olurdu. Babası bu rolü üstlenmesinden mutluydu, ayrıca Elsa yazma konusunda daha iyiydi. Babası, Elsa'nın yerel polisin rengeyiklerine karşı –Elsa'nın mektubunda, *hayatlarımıza karşı*, diye nitelendirdiği– işlenen suçları soruşturma konusundaki isteksizliği hakkında Kuzey İlçe Emniyeti'nin başkanlarına yazdığı mektup karşısında çok etkilenmişti.

---

21 Ayırma işleminde dağlardan indirilen rengeyiği sürüleri kışlık otlaklardaki büyük bir ağılda bir araya getirilirler. Orada çobanlar kulaklarındaki benzersiz damgalardan tanıdıkları rengeyiklerini sayar. Rengeyikleri ağılda dönerken çobanlar kendi rengeyiklerini yakalar ve tekrar sayılmak üzere ayırıp küçük ağıllara götürürler. Bazı rengeyikleri diğer çobanların rengeyikleriyle birlikte serbest bırakılırken bazıları da beslenilmek üzere ağılda tutulur. (ç. n.)

Mattias yapılan başvuruları genelde görmek istemezdi ama bu videoyu görmeliydi. Belki rengeyiğine binen kişiyi tanırdı.

"Bana ne gösterecektin?"

"Hadi, ben de bir kahve alayım o zaman."

Mattias Elsa'ya da bir fincan uzattı ve birlikte sessizlik içinde içtiler.

"Eee?"

Elsa nazikçe gülümsedi. Yutkundu. Ama hayır, yapamayacaktı. Hemen kendini toparladı.

"Değiştokuş etmek istediğin kar motoru hazırmış. Per-Jonas Anna-Stina'ya söylemiş."

Mattias çenesini ovuşturup başıyla onayladı.

"Çok iyi bir motor."

"Paran yetecek mi?"

"Şirketin parası her zaman yeter," dedi sırıtarak.

"Öyle söyleme."

"Ne yani, herkes öyle söylüyor. Bari bırakayım da inansınlar. Kıskanan birileri mutlaka olur."

"Jaluzileri hiç açmayacak mısın?"

"İçimden gelmiyor."

Elsa kalkıp jaluzileri yukarı çekti. Mutfak penceresinin önünde duran anneleri hızla geri adım attı.

"Annemin buraya hiç gelmediğini fark ettin mi?"

Evet, Elsa elbette fark etmişti.

"Bazen senin ne istediğini bilmek çok zor, abi."

"Peh!"

"En azından *Áhkku* geliyor."

Elsa, abisini yeniden gülümsetmek istemişti. Mattias ayağa kalkıp hafifçe Elsa'nın başına vurdu ve tuvalete gitti. Elsa yerdeki eski ahşap kutuyu açıp içindeki dergi yığınının sayfalarını gelişigüzel karıştırmaya başladı. *Jaktmagasinet* ile *Fiskejournalen* dergilerinin arasında bir fotoğraf vardı. Fotoğrafı çevirdi. Lasse. Tabutun önünde duran, o gülen resmi.

Lasse ardında bir mektup bırakmamış ama Elsa son yıllarda Mattias'ın bildiğini düşünmüştü. İkisi çok yakın arka-

daştı. Birine bu kadar yakın olup da o kişiye yine de yetememek çok zor olmalıydı.

Ama olan olmuştu. Elsa, ölümünden sonra açıklayıcı konuşmaları kaçırmıştı belki. Belki herkes onun bildiğinden fazlasını biliyordu. Uzun zamandır, iş intihara geldiğinde Samilerin gereğinden fazla haber konusu edildiği söyleniyordu, ancak yeni bulgular durumun hiç de böyle olmadığını gösteriyordu. *Oddasat* haber kanalındaki haberleri yarım kulakla dinlemiş ve annesi mutfağa geldiğinde televizyonu hemen kapatmıştı. Lasse'nin neden ve nasıl öldüğüne dair konuşmaktan kaçınılması gerektiğini öğrenmişti Elsa. Cenazeden kısa bir süre sonra, annesinin Hanna'yı Lasse'nin artık daha iyi bir yerde olduğunu söyleyerek teselli etmeye çalıştığını duymuştu. Bunun üzerine annesinin kavalkemiğine tekme atmış, eve kadar koşmuştu. Ölmenin daha iyi olduğunu nasıl söylerdi! Onun bu hayat için yaratılmadığına dair başka saçma açıklamalar da duymuştu. Ama buna kim karar verebilirdi?

Psikologlar ve terapistler yas tutan yakınlara ulaşmaya çalışmışlardı, ancak aile ve akrabalar sırtlarını döndüler. Kimsenin onlara yaklaşmasına izin vermediler. Kimse olayla ilgili konuşmayacaktı. Oluruna bırakılacaktı. Ayrıca psikologların hiçbiri Sami dilini konuşamıyordu. Yani işe yaramayacaktı zaten.

Elsa, Mattias'ın yasını nasıl tuttuğunu bilmiyordu. Tek hatırladığı, cenazede Elsa'nın elini tutmak istemediği ve ağlamayanlardan biri olduğuydu.

Sápmi'de canına kıyan ilk kişi Lasse değildi, ardından da pek çok kişi intihar etmişti. Elsa, çocuk aklıyla, annesi gibiler onların öldükten sonra daha iyi bir yere gittiğini söyledikten sonra bunun hiç de garip olmadığını düşünmüştü. Böyle bir şey söylemek, yaptıklarına izin vermek gibi bir şeydi.

Elsa içi ürpererek avucunu Lasse'nin fotoğraftaki gülen yüzünün üzerine koydu. Ya kendini öldürenler, artık dayanacak gücü kalmadığını söyleyip onlara acı veren her şeyi geride bırakanlar doğru olanı yapıyorsa? Ya tüm dünyaya

bir beyanda bulunuyorlarsa? Bakın bize neler yaptırıyorsunuz? Artık dayanamıyoruz. Bizden ne kadar nefret ettiğinizi duyup rengeyiklerimizin işkence çekip öldürüldüklerini görmektense kendimizi öldürmeyi tercih ederiz. Size on yıldan fazla hizmet edemeyecek bir maden için topraklarımızın küçüldüğünü görmektense kendimizi öldürmeyi tercih ederiz.

Endişeli ebeveynler genç, yetişkin demeden evlatlarına göz kulak oldular, hareket alanlarını sınırlayıp onları geri planda tuttular, kar yığınından öteye yan taraftaki bahçeye bile geçmelerine izin vermediler. Ancak bu hayattan ayrılmayı isteme sebeplerini ortadan kaldırmadıkça, hiçbiri işe yaramayacaktı.

Düşünceleri onu huzursuz etti. Tuvaletten sifon, sonra da musluktan akan suyun sesi geldi. Elsa fotoğrafı dergilerin arasına soktu.

"Artık gitmeliyim," dedi Mattias dönünce. "Kuaför randevum var."

40

Njealljelogi

Bir gün önce köyün hemen dışında silah sesleri duyulduğu konuşuluyordu. Birisi iki, bir başkası üç el ateş edildiğini duyduğunu iddia etti, hem de gün ortasında. Elsa, Robert'ın cipini kenara çekilmiş halde gördüğünü kimseye söylemedi. Bu konuyu Mattias'la konuşmayı planlamıştı ama ondan da vazgeçti. Biri bir uyuz tilki de vurmuş olabilir, diye mantık yürütülüyordu markette. Ya da biri rengeyiklerini hedef almıştı. Ama bunu kimse yüksek sesle dile getirmedi.

Ayırma zamanı yakındı. O zaman ortalık daha güvenli olacaktı. Elsa geri sayımdaydı, herkes geri sayımdaydı. Havanın soğuk olacağı tahmin ediliyordu ama son yirmi dört saattir ılıktı.

Jämtland'daki Sami köyleri geyikleri yağmurda, karda ve kuvvetli rüzgârda ayırmaktan bıkmış tepesinde bir çatı olan yuvarlak bir çit inşa etmişti. "Tepesinde bir çatı olan mı?" diye haykırmıştı Elsa'nın Sami köyünün yaşlıları. Bu doğal değildi ve yanlıştı.

Konu açıldığında babası hiçbir şey söylememişti, sadece kulübeye gitmişti. Elbette hepsi bir şeylerin ciddi şekilde ters gittiğini biliyordu. Kışın ortasında yağmur yağması, bu Elsa'yı gerçekten korkutuyordu. Rengeyiği otlak alanlarının ötesindeki insanları uyarıp olanları anlamalarını sağlamaya çalışmışlardı: Neler olduğunu görmüyor musunuz? Biz uzun zamandır görüyoruz! Sizi yıllardır iklim değişikliğine karşı uyarıyoruz. Ama her zamanki gibi sesleri çok zayıftı ve rüz-

gâr sözlerini gitmesi gereken yere ulaştıracak kadar güçlü değildi. Bu yüzden çatı yaptıran Sami köyleri vardı ve en azından ortamın sıcak olduğunu düşünüyorlardı. Ama torunlarına baktıkça içlerini bir korku sarıyordu. Eninde sonunda, çatılar da yeterli olmayacaktı.

Elsa, bir kuzeninden ucuza satın aldığı ilk arabasında, parlak mavi Škoda Octavia'da oturuyordu. Arabayı köyün dışındaki park yerine doğru yavaşça sürdü, durdu ve oturduğu yerden kıpırdamadı. Bazen bilmemek daha iyiydi. Ama sonunda dışarı çıktı ve zemini dikkatlice taradı. Kar küreme aracı birkaç dönüş yapmayı başarmıştı, böylece daha önce yerde ne vardıysa artık kar yığınlarına gömülmüştü. Adımlarını dikkatle attı ve kara baktı. Bembeyaz ve el değmemişti. Ancak daha uzakta, rengeyiği izleri açıkça görülüyordu. Derin karda uzun adımlar attı. En az iki ya da daha fazla rengeyiği olmalıydı, ormana giden birçok iz bırakmışlardı. Karı tekmeleyerek izlerini takip etmeye çalıştı ama hiçbir şey bulamadı. Sonunda köknarların arasındaydı ve izler ormanın içlerine doğru uzanıyordu. Bu rengeyikleri hayatta kalmayı başarmıştı. Etrafta kürk parçası yoktu, kan yoktu, sadece kar vardı. Biraz olsun içi rahatlamıştı. O zaman uyuz tilki vurulmuş olmalıydı. Geri döndü ve kendi ayak izlerini takip etti, kot pantolonundaki karı temizledikten sonra arabasına atlayıp yola koyuldu.

Dereye varınca onları uzaktan görebildi, kuzgunlar etrafta kanat çırpıyor ve birbiri ardına yere iniyordu. Bir anlamı olması gerekmiyordu ama araba çarpmış bir rengeyiği olabilirdi. Arabayı yavaşça sürdü, kuşların heyecanını gördü. İki yüz metre daha ilerledikten sonra bir park alanına girdi, kendiyle ve planlarıyla tartışma halindeydi. Yaklaşık bir saat sonra kuaförde olması gerekiyordu. Vuran kişinin hendeğe attığı uyuz tilkiydi belki de. Kendi gözleriyle görmesi gerekiyordu, sonra yoluna devam edecekti.

Dereye dönmek için sert bir U dönüşü yaptı. Yoldan görünmüyordu, bu yüzden Elsa önce hendeğin kenarına müm-

kün olduğu kadar yaklaştı ve sonra dörtlülerini yakıp arabadan çıktı.

Kuzgunlar uçup gitti. Geriye, üzerlerinde madencilik şirketinin adının yazılı olduğu iki mavi çöp poşeti kalmıştı. Birinin yarısı yırtılmış, diğeriyse hâlâ sağlamdı. Yırtık olandan bağırsaklar sarkıyordu. Elsa bunu görür görmez arabaya dönüp bagajdaki kalın eldivenlerini çıkardı.

Kuzgunlar ağaç tepelerine tünemiş, kömür karası gözleriyle Elsa'yı takip ediyordu. Biri baltayla delmeye çalışmış gibi, buzda bir yarık vardı. Belki birisi poşetleri derenin içine atmayı düşünmüştü. Dibe batmalarını ummuştu. Poşetlerden birini yavaşça kaldırdı ve bağırsak bir parça daha dışarı çıktı. Tamamen donmamıştı, poşettekiler ormana bırakılmadan önce muhtemelen daha sıcak bir yerde saklanmıştı. Poşet ağırdı ve içinde ne olduğunu görmek için kendini hazırladı. Kuzgunlar keskin gagalarıyla hayli büyük bir delik açmayı başarmıştı. Elsa kenarlarından tutup poşeti biraz daha parçaladı. Ortaya çıkan rengeyiği kafası geriye doğru sendelemesine sebep oldu. Midesi bulandı, boğazını temizledi. Kulaklardaki damga. Mattias'ın rengeyiğiydi bu. Başı kanlar içindeydi ve altında bağırsaklar, diğer organlar ve toynakları vardı. En az onun kadar ağır olan diğer poşeti kaldırdı. Elini plastiğin üzerinde gezdirdi ve başka bir rengeyiği kafası hissetti.

Elsa'nın boğazından bir ses, bir feryat yükseldi. Birkaç derin nefesten sonra kendini toparladı, bacakları titrerken önce etrafına bakındı, sonra da en yakın huş ağacına yürüdü ve dallardan birini kırmak için parmak uçlarında uzandı. Dal sertti ve Elsa kırılıncaya kadar ona tüm ağırlığıyla asılırken öfkeyle çığlık attı. Dalı poşetlerin diplerini araştırmak için kullandı. İçinde kaygan, ince plastik eldivenler vardı. DNA. Adamın kenara çekilmiş arabası. Tekrar poşetteki kafaya baktı. Kurşun gözün hemen altından girmişti.

Babasıyla Mattias'ı hemen aramayacaktı. Şimdi değil. Herkes yılın en önemli etkinliklerinden biri için hazırlanırken olmazdı. Bunu kendi başına halledecekti.

Birkaç ay önce polis memuru Henriksson'un dahili numarası eline geçmiş ama onu şimdiye kadar hiç aramamıştı, her zaman karakol numarası veya bölgesel kontrol merkezi aracılığıyla kanuna uygun yollardan iletişim kurmuştu. Ama artık yeterince sinirliydi.

Henriksson altıncı çalışta telaşlı ve nefes nefese bir sesle açtı telefonu. Elsa kendini tanıtınca iç çekti.

"İçinde iki rengeyiği kesiminden kalan artıklar bulunan iki poşet buldum. Dün köyün dışında silah sesleri duyuldu ve poşetteki kafalardan birinde kurşun deliği var. Delilleri yok etmemek için poşetlerden sadece birini açtım."

Henriksson'un on yıl önce Elsa'nın ofisine yaptığı ziyareti hiç düşünüp düşünmediğini merak etti. O zamandan beri birbirlerini görmemişlerdi ama birkaç kez telefonda konuşmuşlardı.

"Evet, yani aslında aramanız gereken kişi ben değilim. Ama şu an gelemeyeceklerini biliyorum. Ekipler meşgul."

"Yani poşetleri burada öylece bırakayım mı? Kuzgunlar bir tanesini yırtıp içindekileri yemeye başlamışlar bile. Deliller yok oluyor. Bir poşette eldiven bile var. Düşündüm ki DNA..."

"Lütfen poşetlere göz kulak olup şikâyet için başvuruda bulunur musunuz? En kısa zamanda geleceğiz ama şu anda mümkün değil."

"Burada, karda görmeniz gereken izler olabilir."

"Dediğim gibi, şu an gelemeyiz." Sesi sinirli geliyordu. "Siz şikâyette bulunun, sonra haberleşiriz."

"Peki, şimdi kabul edemez misiniz şikâyetimi?"

"Mesaimiz bitmeden son toplantımıza gireceğiz. 114 14'ü arayın."

Elsa telefonu yüzüne kapadı.

Bahçede duran çekiciyi arabaya bağladı. Annesi basamaklara çıktı, Elsa arabayla tekrar yola koyulmadan dikiz aynasından annesini gördü. Çabucak olay yerine geri döne-

bilmek için hızla yola koyuldu, Hendekte arabaların geldiği yönün tersine ilerlerken dörtlülerini tekrar yaktı.

Elsa poşetlere doğru ilerlerken kuzgunlar havalandı. Rengeyiği kafasını gagalayıp bir gözü oymuşlardı bile. İlk poşeti çekiciye kadar sürükledi, peşinden de diğerini. Her şeyi yerleştirdikten sonra kayışları sıktı. Poşetler bagaja da sığardı elbet ama onları arabanın içinde, yakınında tutmak istememişti. Bu muhtemelen yersiz bir endişeydi, ancak buzların çözülüp parçaların kokmaya başlayacağından, koku gitmezse de arabayı elden çıkarmak zorunda kalacağından korkuyordu. Kokulara duyarlı olduğu için değil, sadece bu olayı unutamayacağından.

Çekici, istediği hızda gitmesine engel oluyordu. Kuaför randevusundan vazgeçmekten başka seçeneği kalmamıştı.

Polis karakoluna vardığında geri geri girip iki park yerini kaplayacak şekilde park etti. On altı yaşından beri çekiciyle park etmeye alışıktı, bu konuda Mattias'tan daha iyi ve daha hızlıydı.

Kapı kilitliydi ve danışmanın ışıkları kapalıydı. Cep telefonunu çıkarıp 114 14'ü arayarak bölgesel kontrol merkezine bağlanmak istedi. Dakikalar sonra birisi cevap verdi. Elsa, Sami köyünün adını ekleyerek kendini bir kez daha tanıttı.

"Bir kaçak avcılık vakasının delilleriyle karakolun önündeyim."

"Ah, tamam. Şikâyet dosyası açtırdınız mı?"

"Şimdi yapıyorum işte. Biri gelip durumla ilgilenebilir mi?"

"Yani, ekipler kasaba dışındalar. Yanınızda ne var?

"Vurulmuş iki rengeyiğinden geri kalanlar."

"Yani bir çalıntı durumu var." Elsa'yı düzeltirken sesinde hükmedici bir ton vardı. "Rengeyikleri köpek veya koyun gibi evcilleştirilmiş hayvanlarla bir tutulur, bu nedenle kaçak avcılığa girmez. Öte yandan geyikler..."

Elsa adamın sözünü kesti.

"Yasayı gayet iyi biliyorum, ama ne olursa olsun burada birinin iki rengeyiğini vurup parçaladığına dair delillerle duruyorum."

"Ne yazık ki, dediğim gibi, şu anda konuyla ilgilenebilecek bir ekip yok."

"Peki ne yapmam gerekiyor?"

"Sanırım iki saat içinde dönerler."

"Yani karakolda bu konuyla ilgilenebilecek tek bir polis memuru bile olmadığını mı söylüyorsunuz?"

"Hayır, müfettişler bugün için evlerine gittiler ve bölgesel kontrol merkezi olan bizler de Umeå'dayız ve evet, oraya da hafta içi sadece tek bir ekip geliyor. Üzgünüm ama..."

Elsa telefonu kapadı. Parmaklarının arasında buz gibi olmuş bağcıkları gevşeterek poşetleri polis karakolunun girişine kadar sürükledi. Bir fotoğraf çekti ve resmi, yerel gazetenin polis ihbar hattına e-postayla gönderdi.

Telefonunu kurcalayıp, Mattias'a göstermeye niyetlendiği videoyu açtı. Olur da bir gazeteci onunla temasa geçerse bunu görmek isteyecekti. Kısa bir çekimdi, odak noktası zaman zaman bulanıktı ve titreyen bir elle çekilmişti. Ses yoktu. Bir adam ata biner gibi rengeyiğinin üzerindeydi. Boynuzlarını tutmuş, ayaklarıyla da rengeyiğinin iki yanını tekmeliyordu. Adam arkadan sadece birkaç saniye görünüyordu; kısa boylu ve hayli şişmandı, siyah giyinmişti. Elsa evlerinden sadece birkaç kilometre ötedeki ormanı tanıdı, bir an için çekimde tanıdık bir geyik kulesi göründü. Video henüz geniş kitlelerce paylaşılmamıştı ama bu sadece an meselesiydi.

On beş dakika sonra eski model beyaz bir Toyota park alanına girdi ve Elsa'nın arabasının önünde durdu. Arabadan siyah bereli, uzun ceketli ve siyah kar botlu genç bir kadın indi. Kadın elini sallayarak doğruca Elsa'nın ve poşetlerin olduğu yere yöneldi.

"Merhaba! Bize ihbarda bulunan siz miydiniz? Adım Lovisa Wikberg."

Eldivenini çıkarıp tokalaşmak için Elsa'ya sıcak elini uzattı.

"Ortada iki ölü rengeyiği var, daha doğrusu bir katliamdan kalan artıklar ve iki rengeyiği kafası var."

"Bir suç duyurusunda bulunmak için çok dramatik bir yol seçtiğinizi söylemeliyim. Birinin rengeyiği kadavrasıyla dolu poşetleri karakolun önüne bırakması hiç alışılmış bir durum değil."

Lovisa bir yandan küçük bir not defteri ve kalem çıkardı.

"Hep aynı cevabı almaktan ve vurulmuş, işkence görmüş rengeyikleri bulduğumuzda bizimle ilgilenecek bir polis memuru olmamasından sıkıldım artık."

Lovisa Elsa'nın söylediklerini hızla not aldı, aynı anda başını kaldırdı.

Elsa, "Polis bunu ciddiye almıyor," diye devam etti. "Her yıl pek çok hayvan kaybediyoruz ve bunu yapanlar serbest kalıyor."

"Sizce neden?"

"Çünkü yaptıkları hırsızlık veya zarar verme olarak sınıflandırılıyor ve buna kaynak harcamak ilgilerini çekmiyor. Ama bizim için bu hırsızlık değil. Düpedüz cinayet, kasten öldürmedir."

Elsa'nın sesi kısıldı. Cep telefonunu çıkardı. "Bence bu videoya da bakmalısınız. Korkmuş bir rengeyiğine işkence eden ve ona binen bir adam."

Lovisa gerçekten dehşete kapılmıştı.

"Ah, Tanrım, bu korkunç! Bunu izleyince neler hissediyorsunuz?"

Sayfayı çevirdi ve kalemin ucunu yeni bir boş satır üzerinde hazır tuttu.

"Rengeyiği sahibi olmayan birinin bunu anlayabileceğini sanmıyorum. Canımız yanıyor." Elsa'nın sesi çatladı, boğazını temizledi. "Rengeyikleri bizim hayatımız. Onlar sadece geçim kaynağımız değil, aynı zamanda hayatımızın bir parçası. Ve rengeyiklerimiz öldürüldüğünde bu kimsenin umurunda olmayınca da..."

"Anlıyorum, berbat bir his olmalı."

Lovisa elindeki not defterini indirdi.

"Birkaç fotoğraf çekeceğim, tamam mı?"

Elsa başıyla onayladı. Lovisa kameranın flaşını ayarlayıp kendi kendine karanlıkta çekim yapmanın zor olduğunu mırıldandı. Elsa kendisinin de fotoğraf çekmesi gerektiğini düşündü. Daha önce delillerin kaybolduğu olmuştu. Poşetteki deliğin kenarını kaldırıp kurşun delikleri ve eksik bir gözle kafanın fotoğrafını çekti.

"Kimin rengeyiği olduğunu biliyor musunuz?"

"Evet," dedi Elsa tereddütle. "Bizim köyümüzün."

"Bu arada..." Lovisa başını kaldırdı. "Nasıl bu kadar aptal olup da kendi videolarını yükleyebiliyorlar? Çok pardon, ama bu çok salakça."

"Cevabı basit. Yakalanmaktan korkmuyorlar. Şikâyet dosyası açılsa bile hemen kapanıyor."

"Ama biri bu adamı tanıyabilir, öyle değil mi? Bu durumda video geçerli bir delildir."

Elsa kısa videoyu çok kez izlemişti. Elbet birisi adamı tanırdı. Ama o tanıyamamıştı. Çekim hızlı ve bulanıktı.

"Birisi onu tanısa bile kimse polise bu konuda yardım etmeyecek. Ayrıca kimin rengeyiği olduğunu bilmediğimiz için davacı da yok. Ama belki siz polisi biraz zorlayabilir, esas önem taşıyan soruları sorabilirsiniz?"

Lovisa birden gülümsedi.

"Ben aslında Luleå'dan birkaç aylığına kiralanmış bir kültür sanat muhabiriyim, yani tam olarak polis ya da adliye muhabiri değilim. Ama tabii ki soracağım." Kolundaki saate baktı.

"Ben de tam kilisedeki konsere katılmak üzere yola çıkmıştım, bu yüzden maalesef şimdi gitmem gerekiyor. Ama cep numaranızı alabilirsem polisle konuştuktan sonra haberleşiriz. Baksanıza, bir fotoğrafınızı çekebilir miyim?

"Bilmiyorum."

"Peki, yazımda adınızı ve hangi Sami köyünden bahsettiğimizi yazabilir miyim?

"Elbette, sorun olacağını sanmam."

Lovisa biraz oyalandıktan sonra hafifçe gülümseyip arabasının anahtarlarını çıkardı ve boynunda asılı kamerayı kurcaladı.

"Belki her ihtimale karşı bir fotoğraf çekebilirim, kararınızı sonra bildirirsiniz, olur mu?"

Elsa başıyla onayladı. İçindeki öfke boşalıp yerini bir umutsuzluk duygusuna bıraktığında, her şeyin anlamsız olduğu hissine kapıldığında her şey daha zordu. Ailede daha önce kimse gazeteye çıkmamıştı. Onları genelde köylerinin başkanı Olle temsil ederdi. Gazeteciler ölü rengeyikleri hakkında kısa bir haber yazmaktan öteye gitmezdi çoğu zaman. Belki bu gazeteci farklıydı. Ya da belki de onu cezbeden, karakolun kapısının önüne alenen bırakılan parçalanmış rengeyiklerinin görüntüsüydü. Ama Elsa sızlanan biri gibi görünmeyi değil, insanların durumu anlamasını istiyordu sadece. Gazeteciler çatışmaları kışkırtmayı sevdiklerinden medyada yer alanlar daha çok lafını sakınmayan Samilerdi. Bazı Samiler sınırları test etmeyi, toplumun geneli hakkında sert, aşağılayıcı ve neredeyse tehditkâr bir konuşma tarzı sergilemeyi seviyordu. "Biz ve onlar" diye tarif edilebilecek bir resim koyuyorlardı ortaya. Elsa'nın bu tür söylemlere sabrı kalmamıştı. Bunlar sayesinde, onlardan nefret edenlerin herkesi bir kefeye koyup Samilere mızmız veya kavgacı demesi kolaylaşıyordu. Şimdi belki de işi gereksiz yere uzatan, ölü hayvanlarının önünde kollarını kavuşturmuş halde duran kendisiydi.

"Bir portre çekebilirsiniz. Poşetlerle görüntülenmek istemiyorum."

Lovisa, Elsa kendini iyi hissetsin diye hevesle başını salladı. Flaş yüzünü aydınlatırken Elsa'nın yüzünde ciddi bir ifade vardı.

"Bunun doğru aktarılması, insanların anlaması önemli," dedi Elsa.

"Kesinlikle. Bence de bu çok önemli. Konserden sonra sizi ararım, bana poşetleri nerede bulduğunuzu daha ayrıntılı anlatırsınız."

Lovisa tekrar saatine baktı ve sohbet için Elsa'ya teşekkür ettikten sonra arabasına doğru hızla yürüdü.

Elsa kendini çıplak gibi hissetti. Sanki onu dinlemeye niyeti olmayan birine içini dökmüş gibi.

41

Njealljelogiokta

Gece boyunca kar yağmıştı ama dağlara giden yolu kapatacak kadar değil. Anna-Stina saatte elli kilometreyi aşmıyordu, tepenin doruğuna yaklaşınca yavaşladı. Yol sadece bir arabanın geçebileceği kadar dardı ama sık aralıklarla kenara çekilebilecek cepler vardı. Elsa esnedi, yorgundu, bir türlü hayır diyemediği için kendine kızıyordu. Ancak bu sefer Anna-Stina'nın Per-Jonaslar'a gitme konusundaki ısrarına teslim olmuştu. Gazete eve geldiğinde ya da aileden biri makaleyi internette okuduğunda evde olmak istemiyordu.

Yukarılara tırmandıkça, huş ağaçlarının arasındaki mesafe giderek seyrekleşiyordu. Rengeyiklerini Sami köylerinin arazisinde tutan eski, yıpranmış ahşap çit yer yer eğilmişti. Esen sert rüzgârlarla yolda kar birikintileri oluşmuştu. Yakında küreme aracına ihtiyaç duyulacaktı. Elsa, hendekte durup kar küreme aracını beklediği gün aklına gelince sırtında bir ürperti hissetti. Ne aptalcaydı.

Per-Jonaslar'ın Sami köyü ayırma işini çoktan bitirmişti ve otlatma tam hızıyla devam ediyordu. Anna-Stina da çok geçmeden ortaya çıkıp ne kadar yetenekli olduğunu sergileyecekti. Yolun çoğunu sessizce katettiler. Anna-Stina yola odaklanmıştı, Elsa da röportajda söylediklerini düşünüyordu.

İlk kulübeler uzaktan göründü.

"Burada bir kulübe yüzünden yine kavga çıkmış, duydun mu?" diye sordu Anna-Stina.

"İnsanların da işi gücü yok!"

Kıskanç köylüler, kulübelerin inşasına genellikle itiraz ederdi, ancak rengeyiği çobanlarının da hakları vardı, bölgede rengeyiği yetiştiriciliği için bu kulübeler gerekliydi. Elsa, rengeyikleri serbest dolaşıp insanlar tarafından beslenmese bu kulübelere ihtiyaç olmaz, gibi saçma yorumlardan bıkmıştı. Rengeyiği yetiştiriciliğiyle ilgisi olmayanlar çobanlığın yüz yıl önceki gibi, motorsuz araçlar olmadan kayaklarla yapılması taraftarıydı.

"Hepimiz *goahti*lerde yaşamalıyız," dedi Anna-Stina gözlerini devirerek. "Toplumdaki diğer her şey geliştirilebilir, modernleştirilebilir, rengeyiği yetiştiriciliği hariç, bu çok tuhaf olurdu."

Birkaç kulübenin yanından geçtiler. Anna-Stina aynada kendine baktı ve uzun perçemlerini kulağının arkasına atıp arabayı kenara çekti.

"Nihayet geldik!"

Park ettikten sonra Per-Jonas'ın siyah çoban köpeği havlayarak ama aynı zamanda da kuyruk sallayarak arabaya yaklaştı. Heyecan ve neşeyle kendi etrafında döndü ve Anna-Stina arabadan inince üzerine atladı. Sonra hızla arabanın etrafını dolanıp Elsa'nın ona uzattığı elleri merakla kokladı.

Hava düzelmişti ama dağların ötesindeki bulutlar şimdiden onlara doğru hızla ilerliyordu.

Bahçede uzun iplerin ucunda iki evcil rengeyiği duruyordu. Büyük olanın boynunda ileri geri tepinirken hafifçe şıngırdayan bir zil vardı. Beyaz rengeyiği kıpırdamadan duruyor, bakışlarıyla köpeği takip ediyordu. Birkaç ay içinde sürüyü yukarılara, Norveç dağlarındaki yazlık otlaklara götüreceklerdi. Sonsuz yaşam döngüsü.

"Haziran ayında Norveç'e gitmeden önce yavruları burada damgalayacağız," dedi Anna-Stina.

Kendi rengeyikleri Per-Jonaslar'da değil de kendi Sami köyünde olmasına rağmen çoktan "biz" demeye başlamıştı.

Olur da evlenirlerse kendisinden beklendiği üzere rengeyiklerini Per-Jonas'ın köyüne taşıyacaktı.

Yıllar önce Per-Jonas'ın Sami köyü, tıpkı Elsa'nınki gibi, rengeyiği yavrularını Norveç'te damgalamıştı, ancak artık bunun mümkün olmadığını söylüyorlardı. Çok fazla yavru daha hedefe varamadan yırtıcılara av oluyordu. Şimdi sürünün toplanıp beslendiği yerde hem yavrulama hem de damgalama işlemlerini yapıyor, böylece yavruların neredeyse tamamını kurtarmayı başarabiliyorlardı. Per-Jonas bunun sebebinin ekonomik olduğunu söylerdi, ancak Elsa için mesele daha çok rengeyiklerini ağır yaralı halde görmeye dayanamamakla ilgiliydi.

"Biz de yavruları burada damgalamalıyız," dedi Elsa.

"Aslında öyle yapıyoruz," dedi Anna-Stina. "En azından babam öyle diyor."

Elsa'nın babası ise bu konuda çekimserdi, daha uzun süre beslemek daha çok iş demekti. Ancak bir endişesi daha vardı: Rengeyikleri kaçak avcıların veya rengeyiği işkencecilerinin eline düşebilirdi. Rengeyiklerinin kuzeydeki bildikleri rotayı takip etmelerine izin vermek demek, onları öldürmek isteyen insanlardan da korumak demekti. Ancak o cephede hiçbir gelişme yoktu. Rengeyikleri hâlâ ortadan kayboluyordu. Ancak Robert Isaksson buralara o kadar kolay gelemezdi ve gelse de kesinlikle görülürdü. Çorak alanlar, kilometrelerce öteden yaklaşan bir kar motosikletini bile açık ederdi. Buradaki yoğun ormanların koruyuculuğundaysa kaçak avlanmak zordu.

Per-Jonas'ın, genişlettiği ve açık yeşile boyadığı kulübesinin beyaz çerçeveli pencereleri vardı. İşi biter bitmez, kapının her iki yanına altı kalın çivi çakmış, üzerlerine de çantalar, ipler, bir kızartma tavası ve bir de testere asmıştı. Kayakları ve küreği evin dış duvarına dayalıydı.

İçeri girer girmez ortamın sıcaklığı hissediliyordu. Paçavralardan yapılma soluk renkli halının üzerinde değişik numaralarda kalın botlar vardı, askılarda kar motoru tulumları,

tozluklar, motorcu gözlükleri ve kulaklıkları beyaz kürkten deri bereler asılıydı.

Per-Jonas mutfak masasında oturuyordu. Onların olduğu tarafa doğru başını salladı ve sonra dürbününü gözlerine dayayıp büyük pencereden dışarıyı izledi. Manzaraya alışkın bir göz, dürbünü olmasa dahi rengeyiklerini dağdaki beyaz karda küçük siyah noktalar olarak görebilirdi.

Kızlara geç kaldıkları konusunda şaka yaptı. Anna-Stina ona arkadan sarılıp boynunu öptü.

Elsa, yatakların hazır edildiği yatak odasına baktı. Genelde çatı katında uyurdu, yüksek bir tavanı ve holün üstünde üç kişilik yatacak yer vardı.

Kanepeye oturdu, evin en geniş odası içinde mutfak da olan oturma odasıydı. Per-Jonas duvarlardan birine son model büyük ekran televizyon monte etmişti.

"Niko da geliyor," dedi Elsa'ya doğru sırıtarak, ancak Elsa görmezden geldi. Buraya hiç gelmemeliydi.

Anna-Stina etrafta dolanarak ortalıktaki mısır gevreği paketlerini, kirli fincanları topladı, elini mutfak masasında gezdirip kırıntıları sıyırdı. Onun bu gösterişli hareketleri Elsa'yı rahatsız etmişti. Anna-Stina uzun saçlarını başının tepesinde topuz yaptı ve yün içliğinin kollarını sıvadı. Elleri belinde öylece durup etrafına bakındı.

"Burayı daha keyifli hale getirmeliyiz."

Elsa tırnaklarını kanepenin minderine geçirdi ve bir an için gözlerini kapattı. Anna-Stina'nın rengeyikleriyle olmak gibi bir hırsı yoktu, amacı sadece iyi bir eş olmak için tüm hünerlerini sergilemekti.

Per-Jonas ayağa kalktı, kollarını havaya kaldırıp esneyerek bir şeyler homurdandı. Üzerindeki kazak kollarını takip edip yukarı sıvanınca karın kasları göründü. Elsa dürbünü alıp dağa doğrulttu. Rengeyikleri yavaşça hareket ediyor, birkaçı ilgisizce karı kazıyordu. Kar yoğunluğu bu kış bekledikleri gibi değildi. Hava şartları sık sık değişiyor, eksi otuzlardan artı derecelere kadar çıkabiliyordu. Arka arkaya kar,

yağmur, soğuk ve baharı andıran sıcaklıklar görülebiliyordu. Toprak suyu çekemeden buza dönüşüyor, hal böyle olunca da, rengeyiklerinin katılaşmış karı ve buzu eşeleyip otlara ulaşmayı başarmaları imkânsız oluyordu. Belediyenin tüm köyleri, rengeyiklerini beslemek için Sami Parlamentosu'ndan afet desteği talep etmeye mecbur kalmıştı.

Per-Jonas'ın üzerinde kalın kahverengi deri pantolonu vardı. Üzerine de sarı kırmızı şeritli parlak mavi *gáktis*ini giydi. Beyaz kürklü beresini takıp ayakkabılarının üzerine dayanıklı koruyucu çizmelerini de geçirdikten sonra evden çıktı. Anna-Stina da çabucak giyindi. Elsa onlara göre daha yavaştı.

Per-Jonas yepyeni Polaris Indy 600 marka kar motorunu çalıştırdı. Bir dizini seleye dayamış, hazır halde bekliyordu. Elsa'ya da kullanması için eski kar motoru Arctic Cat'i başıyla işaret etti. Kendi motorundaki kızağa, içindeki yemleri rahatça salabileceği ağzında bir açıklık olan ev yapımı ahşap bir kutu monte etmişti. Besleme sürecinde her hafta tonlarca yem tüketiliyordu.

Anna-Stina arkasına geçip kollarını beline doladı. Per-Jonas sertçe gaza basınca Anna-Stina ciyakladı. Elsa da dişlerini sıkıp gaza sertçe bastı. Kar motoru yolu kaskatıydı, sürmesi kolaydı ama yer yer tümsekliydi.

Niko varmak üzereydi. Motorunun sesi batı yakasından duyulmaya başlamıştı ve evet, işte oradaydı, hızla ve çömelmiş bir pozisyonda sürüyordu. Derin kara doğru ilerledi. Elsa'nın etrafında bir daire çizdikten sonra önüne çıktı. Elsa gülümsediğini gördü ama karşılık vermedi, bakışlarını ileriye dikti.

Seyrek ağaçlar arasında birkaç kilometre yol aldıktan sonra daha yüksekteki çorak alanlara girdiler. Rengeyikleri onları duymuştu. Motorların sesini tanımışlardı, onlara doğru ilerlediler. Her yönden yüzlercesi akın etti, uyum içinde ve hedefe kilitlenmiş halde hareket ediyorlardı.

Üç motor hayvanların arasından geçerek sakince ilerledi. Elsa'ya göre rengeyiği sesinin bir melodisi vardı; bir *joik*

gibi. Motorları durdurunca rengeyikleri onlara yaklaştı, içlerinden biri Elsa'nın eldivenini kokladı. Beslenen geyikler, serbest gezinenler gibi yabani değildi. Elsa oturduğu yerden bir yavrunun hareketlerini takip etti. Nástegallu'ya ne kadar da benziyordu.

Selenin arkasına bağlı rengeyiği likeni torbasına uzandı, torbayı çözdü ve içindekilerden birazını önüne döktü. Yavrunun gözlerindeki güven nefes kesiciydi.

Per-Jonas yavaşça sürerken Anna-Stina yemlerin eşit bir şekilde dökülmesi için kapağı açtı. Onlar ileri geri sürerken rengeyikleri başlarını eğip yedi. Bu, Elsa'nın ailesinin kullandığı yem kutularından daha iyiydi. Yem kutularda olunca kavga çıkabiliyor, kimin ilk ya da kimin her şeyi yiyeceğine dair kafa kafaya bir mücadele olabiliyordu. Elsa'nın Nástegallusu cesur davranmış, korkusuzca öne çıkmaya cesaret etmişti. Belki de bu yüzden Robert onu kolayca yakalamıştı. Elsa omuz silkti, derin nefes alıp aklını başka şeye verdi.

Niko ile Per-Jonas karlı dağda dönüp durdular ve yemler kıvrılan uzun yılanlar gibi karda uzandı. Birbirlerine işaret ettiler. Aslında Niko fena bir çocuk değildi. Güçlü, kalın enseli, düzgün bir çocuktu ve keyfi yerinde olduğunda kuzey ışıkları gibi renk değiştiren gözleri vardı. Elbette bir ya da iki kez birlikte olmuşlardı, çoğunlukla yapacak başka bir şey olmadığından. Niko'nun elleri terden sırılsıklam olmuş, bir elini Elsa'nın beline koyduğunda Elsa bunu gömleğinin üzerinden bile hissetmişti.

Ama o da kendi babası ve rengeyiği ağıllarındaki diğer yaşlı adamlar gibi, kendini göstermek isteyen kadınlara yan bakanlardandı. Kadın milletinin ait olduğu yer hakkında fikirleri olan ve çalışma alanlarını veya bilgilerini kasten paylaşmayan adamlardı bunlar. Elsa'nın onlara ihtiyacı yoktu; babasıyla Mattias zaten ona her şeyi öğretmişti. Öte yandan Niko, evi çekip çevirecek, evde yalnız geçirdiği haftalar ve aylardan şikâyet etmeyecek, derindondurucunun her zaman dolu olduğundan emin olacak ve çocuklarının burnunu sile-

cek bir kadın arıyordu. Ama Elsa'nın bu kadarıyla sorunu yoktu; ona katılıyormuş gibi rol yapabilir, aynı zamanda kar motoru kullanıp kementle buzağı yakalayabilirdi.

Elbette etkilenmişlerdi: Elsa'yı kementle rengeyiği yakalarken görmüşlerdi. Kaşlarını kaldırmış, ona gülümsemişlerdi. Ama bu sadece anlık bir şeydi. Kızların böyle şeylere katılmasına izin verilmediğinden değil, ayırma işleminde, buzağı damgalamada ve kesim zamanı ailedeki herkese ihtiyaç vardı, ama erkeklere kalsa herkes kendisine verilen işe bakmalıydı. Elsa'nın istediği ise erkeklere ayrılmış o roldü. Tamamen kendine yetebilmek. Kendi kulak damgası vardı ve Sami köyünün bir üyesiydi ama evin reisi babasıydı. Ailede oy hakkı olan tek kişi oydu. O, Mattias ve tabii ki annesi adına konuşan tek kişiydi. Mattias sonunda bir ailenin reisi olacaktı ama Elsa'nın böyle bir beklentisi olamazdı. Sami köyündeki adamlar buna engel olurdu, Elsa bunu biliyordu. Yine de rengeyiklerini toplayıp Niko'yla bir çift olmayı hiç düşünmemişti, eğer akıllarından geçen buysa. Bir aile reisinden diğerine teslim edilmek istemiyordu. Sistemin modernize edilmesi gerektiği konusunda ara sıra sesini çıkaran babasının buyruğu altında kalmayı tercih ederdi. Fakat babasının derdi bir şeyleri değiştirmek değildi, sadece hayatta kalmak, bir kışı daha uykusuz ve sürekli endişe içinde geçirmek bile onun için yeterince zordu.

Elsa Niko ile Per-Jonas'a baktı, onlarda bu endişeyi görmüyordu. Gösterişli sıçramalarıyla birer orman horozu gibiydiler. Başkalarının sürülerinden daha büyük olan sürülerini gururla sergiliyorlardı. Peki ya geceleri? Belki onların da yırtıcı hayvanlar, madenler ve lanet Laponlar hakkında ertesi gün sosyal medyada neler söyleneceği konusunda endişelenerek uykusuz geceler geçirdiği oluyordu. Ama şimdi bütün dünyaya gülüyorlardı, kendi topraklarında kraldılar.

Niko, Elsa'nın yanına yanaştı. Yüzü kıpkırmızıydı ve dudakları soğuktan kaskatı kesilmişti.

"Nils Johan'ın Elsa'sı nasılmış bakalım?"

Bunu hep yapardı. Kimin çocuğu olduğunu özellikle vurgulardı. Kendi kimliğini de seve seve ortaya dökerdi. Büyük büyükbabasını, büyükbabasını ve babasını. Belli ki kendi adıyla biten uzun isim zincirinden gurur duyuyordu. Yaşlı adamlar da kimlerden olduğunuzu ve bir akrabalık olup olmadığını, ya da arada bir kaçak olup olmadığını öğrenmek için isimleri böyle uzun uzun listelemeyi severdi. Ünlü Sami soy kitabında yer almasına rağmen Elsa'nın anne tarafında bir kaçak vardı. Ama babasının istikrarlı soyunda herhangi bir açık yoktu.

"İyidir. Senden?"

Niko göz kırptı.

"Bomba! Her zamanki gibi."

Niko'nun yaşlı adamlar gibi konuşması Elsa'nın dikkatini çekti. Tek çocuktu ve pek çok kuzenle büyümesine rağmen, bir yetişkinin konuşma tarzına ve anlayışına sahipti; ya da anlayışsızlığına. Belki de hiçbir zaman savaşmak, kendini göstermek zorunda kalmamıştı. Ayrıca babası oy gücü sayesinde Sami köy toplantılarına belli bir kibirle gidiyordu. Rengeyiği sürülerinin büyüklüğü dillere destandı ve Niko da kendi değerini iyi biliyordu. Ancak tevazudan yoksundu.

"Burada ne işin var? Babanın sana ihtiyacı yok mu?"

"Zorla getirdiler beni."

Niko boğuk bir sesle uzun bir kahkaha attı.

"Demek rengeyikleriyle olmayı sevmiyorsun."

"Rengeyikleriyle hiçbir bir problemim yok."

"Hmm, o zaman sorun insanlar. Mesela ben!"

"Sen böyle diyorsan..."

Niko kahkahasını bastırdı ama hâlâ gülümsüyordu.

"Karakola ölü rengeyikleri götürdüğünü duydum."

Elsa umursamamış gibi görünmeye çalıştı. "Evet doğru."

"Aferin sana. Çıkan haberi okumadım ama herkes bunu konuşuyor. Demek korkmuyorsun?"

"Neden korkacağım?"

"O adamlar pek nazik tipler sayılmazlar."

"Ben de pek nazik sayılmam."

Elsa kontağı çevirip Niko cevap veremeden gaza bastı.

Anna-Stina ona doğru memnuniyetsiz bir bakış fırlattı. Elsa motoru yavaşça ona doğru sürdü.

"Eve geri dönüyorum. Burada bana ihtiyaç yok."

"Ama bizimkilerin işleri bitmedi daha. Yemlere henüz alışmamış rengeyiklerini kontrol edecektik."

"Per-Jonas, Niko'dan destek alır. İkimize de ihtiyaçları yok. Yukarı sizinle gelmeme hiç gerek yoktu, bunu sen de biliyorsun."

Anna-Stina, dalgın bir şekilde rengeyiklerinin arasında dolaşan Per-Jonas'a baktı. Elsa onu kolundan tuttu.

"Arabanı alıp eve gidebilir miyim?"

"Ne? Hayır! O zaman ben nasıl dönerim? Ayrıca Niko bizimle akşam yemeğine kalacak."

"Onun adına sevindim."

Anna-Stina'nın bakışları kararadı. Araları kolay kolay bozulmazdı, Elsa bu öfkenin nereden geldiğini bilmiyordu. Ama orada, rengeyiklerinin ve motorlarının üzerinde üstünlük taslayan erkeklerin arasında bir anda her şey çok dayanılmaz gelmişti.

"Yarın döneriz, tamam mı?" dedi Anna-Stina.

Elsa kapüşonunu beresinin üzerine çekip başıyla onayladı. "Ben yine de kulübeye gidiyorum. Orada görüşürüz."

42

Njealljelogiguokte

Çeki listesi derli topluydu ve kategorilere ayrılmıştı: Yiyecek, giyecek ve ayırma sırasında rengeyiklerini saymak için gerekli ekipmanlar. Yemek kapları açık bir şekilde mutfakta yerde duruyordu. Hanna onları kahve termosları, ekmek, tereyağı, konserve sosis, sosis ekmeği, ketçap, geçen hafta pişirdiği tarçınlı çörek, *gurpi*, yani kurutulmuş rengeyiği etinin son parçaları ve beş plastik şişe sodayla doldurmuştu.

Mutfak penceresinden, babasını takip eden Jon-Isak'ı izledi. Ante işaret ediyor ve oğlan, küçük bir adam gibi kaldırıyor, çekiyor, bağlıyor ve çözüyordu. Boyu babasının omzuna kadar gelmişti ve bir santim daha uzun görünmek için her zaman dimdik durmaya çalışırdı. Babasıyla olan bağı annesiyle olandan güçlüydü.

Bir çocukları daha olmasını özlemle beklemişlerdi ve Hanna'nın testi pozitif çıkınca Ante havalara uçmuştu. Şanslarına inanamamışlardı. Derken Lasse ölmüş ve Hanna içine kapanmıştı. Zamanla kasık kemiğinin hemen üzerindeki kıpırdanmaları fiziksel olarak hissetmişti, bu daha sonra birbiri ardına atılan taklalara dönüşmüş, mavi mor çatlaklar geniş karnına bir ağ gibi yayılmıştı. Ama bebeği bir türlü tam anlamıyla kabul edememişti. Onu önce paramparça eden, sonra da bunca yıldır bekledikleri oğlunu ona veren bir Tanrı olamazdı. Bir hayatı kazanmak için başka bir hayatı kaybetmişken nasıl mutlu olabilirdi. Bir teselli, kederin içinde bir teselli

demişti onu anlamayanlar. Hiç de öyle değildi. Lasse Hanna'nın kardeşi gibi değil, oğlu gibiydi; o onun çocuğuydu.

Büyüyen göbeğine yakından bakıp bir intiharın ardından kendi dini hesaplarını yapmaya çalışan köyün yaşlı kadınları herkes gibi taziyede bulunmak için kapısını çalmış ama o açmamıştı. İlk defa kapısını kilitlemişti. Günah üzerine konuşmalarını duymaktan değil, onları öldüresiye dövebileceğinden korkuyordu. Bu zamana kadar hiç kimseyi yargılamamış, köyün gençlerinden biri bu hayattan kopmayı seçtiğinde yapılan dedikodulara karışmamıştı ve bu nedenle başı dikti. Onlar ileri geri yürüyüp, içeriye bakmaya çalışıp Hanna'yı kahvesini yudumlarken gördüklerinde kapıyı kilitleyebilir, mutfak masasında öylece oturabilirdi. Kapıyı açmadan. Saklanmadan. Hayır, ona başsağlığı dileyip sonra da kardeşinin en büyük günahı işlediğinden bahsedecek kocakarılarla görüşmek istemiyordu. İntiharın affedilir bir yanı yok diyeceklerdi. Cehennem çukuru açılmış ve onu içeri almıştı. Ve orada yanıyordu. Hâlâ.

Hayır, bu küçük bebeği, doğum odasında hızlı nefes alış verişleriyle göğsünün üzerine yatmış bu oğlanı bir türlü kabul edememişti. Ante hıçkıra hıçkıra ağlamıştı. Uzun zamandır beklediği oğluna kavuşmuştu. Elbette bunu asla yüksek sesle söylemezdi ve tabii ki Anna-Stina'yı severdi ama bir oğulun eksikliğini duyuyordu. Hanna böyle düşündüğü için Ante'den nefret etmiş ama çocuğu almasını istemiş, uykusunun geldiğini söylemişti. Bir parçasıyla, yenidoğan bebek göğsüne konulduğunda gözlerinde Lasse'yi görmeyi ummuştu. Onun, yaşama karşı kendisine göre daha hevesli olan bu küçük oğlanın içinde geri geleceğini. Ama hayır, bakışlar bebeğin kendi bakışlarıydı. Başını kaldırır kaldırmaz emmek için annesinin memesini arayan sapasağlam bir çocuktu. Bu canını acıtıyordu, Hanna ağladı ve Ante bunları mutluluk gözyaşları saydı. Ama o bir daha asla mutlu olmayacaktı. Anna-Stina, küçük erkek kardeşi daha doğmadan görmüştü bunu. Odanın içinde dolanıp annesine uzun uzun bakarken

ona eskisi gibi yaklaşmaya cesaret edememişti. Ama Hanna bu yüzden kendini suçlu hissetmiyordu. Kardeşini, çocuğunu kaybetmişti ve buna engel olabilmeliydi. Geceleri bu düşünce onu uyanık tuttu. Bu ve, daha sonra, hayatını tüketmeye çalışan Jon-Isak. Hanna her geçen gün daha da zayıfladı.

Ama sonuçta kendinden bekleneni yapmış, bir erkek çocuk dünyaya getirmişti. Geleceklerini güvence altına almıştı. Elbette bir kız da yeterli olabilirdi, ancak ikisi de Anna-Stina'nın gereken yeteneğe sahip olmadığını erkenden görmüştü. Onda ne o göz vardı ne de eli bu işlere yatkındı. Ama sorun olmayacaktı, Hanna hiç endişelenmemişti. Kızın kendine has bir havası vardı ve birkaç yıl içinde köydekilerin dikkatini çekecekti.

Çocuklara farklı değer biçildiğini hiç yüksek sesle dile getirmemişti. Herhangi birinden farkı olmadığı her aklına geldiğinde kendinden nefret ettiğinden bunu aklına bile getirmeye cesaret edemiyordu. Ama öte yandan bunun önemi yoktu. Açıkça bir erkek evlada ihtiyaçları olduğunu söyleyebilir, mutfak penceresini açıp yaşlı kadınlara Tanrı diye bir şey olmadığını haykırabilirdi.

İnsanlar onu yolda görünce yollarını değiştirdiler. Yine bir sabah ağlamaktan gözleri kıpkırmızı, karnı burnunda, kimseyi umursamadan komşu köydeki markete girdiğinde yaşlı teyzeler alışveriş sepetleriyle sağa sola kaçıştı. Bazen, posta kutusunda Lasse'nin adına gelmiş bir mektup görünce, posta kutusuna yaslanıp ağlar, posta kutularına yaklaşmak üzereyken orada durduğunu fark edip pas geçen arabalar görürdü.

Jon-Isak'ın bahçeden gelen ince ve neşeli sesini duyunca kocası gülümseyerek başını çevirdi. Tabii ki minnettardı, oğluna harika bir babaydı. Aralarındaki bağ o kadar güçlüydü ki, birbirlerinden ayrı kalmaya neredeyse dayanamıyorlardı. Jon-Isak, ertesi gün okul olduğu için her pazar ağlardı. Babasının peşine takılmak, rengeyiklerinin arasında olmak isterdi. Gözyaşlarının sebebinin sadece babasından ayrılmak olmadığını düşünürdü Hanna, ama bununla mücadele ede-

cek enerjisi yoktu. Nefes aldı, yemek kaplarını hazırladı, her şey normalmiş gibi konuşup güldü. Bunların gerçek olmadığını anlayanlar olsa bile onu kendi haline bırakmak daha kolaydı.

Jon-Isak'ın bildiği anne böyle bir anneydi ve onunla da yetiniyordu. Bazen kanepede annesine sokulur, annesi de tabii ki ona sarılırdı. Ama öncesi ve sonrası olan bir anneye sahip olan Anna-Stina'ydı ve Hanna bu konuda kendini suçlu hissetmeliydi. Ama hissetmiyordu. Ve tam tahmin ettiği gibi oldu. Kızı giderek evden uzaklaştı, kasabadaki liseye devam etti ve köydeki arkadaşlarıyla ve oğlanlarla daha fazla vakit geçirmeye başladı. Sonunda komşu köydeki küçük stüdyo evine taşındı ve Hanna da rahat bir nefes alabildi.

Mutfak masasının üzerinde bir gün öncenin gazetesi duruyordu. Hanna, Elsa'nın fotoğrafını incelemişti; kollarını kavuşturmuş, gözlerini fotoğrafı çeken kişiye dikmişti. Poşetlerin büyütülmüş bir fotoğrafını ayrı basmışlardı, resimde bir rengeyiği kafası ve bağırsakları kolaylıkla görülebiliyor, bakmak yürek istiyordu.

Polis, Elsa'nın rengeyiği hırsızlıklarını ve hayvanlara yapılan zulmü soruşturma zahmetine girmedikleri yönündeki suçlamasını reddediyordu. Şüphelilerin veya ilgili ipuçlarının yokluğunda soruşturma yürütmenin zor olduğunu söylüyorlardı. Ayrıca gelen ihbarları öncelik sırasına göre değerlendirdiklerini, devasa bir alanda devriye gezmenin mucizeler yaratmayacağını belirtmişlerdi. Ante gazeteyi sımsıkı tutmuştu. Bu köyde tartışılmadı, bu kız kendi başına mı aldı bu kararı, diye sordu yüksek sesle.

"İyi cesaret, aferin ona," dedi Hanna.

Ve sözlerinde ciddiydi. Elsa'nın, Anna-Stina'dan farklı bir yapısı olduğunu başından beri biliyordu. Kendi kızı yaş farkının avantajıyla bunca yıl Elsa'yı bastırmaya çalıştıysa da, aralarında er ya da geç bir güç değişikliği olacağını biliyordu Hanna. Küçükken oyunlarını takip etmiş, genç kızlıktan genç kadınlığa geçişlerini izlemişti. Elsa'nın istediği yere va-

racağı açıktı. Rengeyiği yetiştiriciliğini gelecek nesillere aktarmak için sadece oğlanlara ihtiyaç yoktu. Tek ihtiyaç, o yükü devralmaya istekli ve bunu yapabilecek bir çocuktu. Ama henüz kabul gören bir görüş değildi bu, erkek evlatlar hâlâ birer gözbebeğiydi. Ancak Elsa hepsine aksini gösterebilirdi, Hanna emindi bundan.

Ara sıra Elsa'nın kendi kızı olmasını dilerdi, ona Marika'dan daha iyi şartlar sunabilirdi. Elbette Marika'nın işi hiç kolay olmamıştı, köye dışarıdan gelin gelmek zordu. Bunu başarmak için belli bir karakterde olmak gerekiyordu. İş dil öğrenmek ve *gákti* dikmekle bitmiyordu. Marika çok hassastı ve geçmişlerini anlamıyordu.

Hanna ile Lasse, Elsa için duydukları endişeyi paylaşmıştı, ama Lasse öldükten sonra Hanna bu ısrarından da vazgeçmişti. Fakat kız yine de başarmayı bilmişti. Buna inanıyordu, gazetedeki bakışında görebiliyordu bunu. Ona polise gitmekle doğru şeyi yaptığını, katilleri korkutup deliklerinden çıkarma zamanının geldiğini söyleyecekti.

Jon-Isak hoplaya zıplaya mutfağa geldi, yanakları kızarmıştı ve nefes nefeseydi. Hanna elbette küçük *reaŋga*larına, yani rençperlerine karşı şefkatliydi. Parmaklarını oğlunun terden sırılsıklam olmuş saçlarının arasından geçirdi, hafifçe kulağını çekti. Babası ve diğer erkekler gibi neler yapabileceğini herkese göstermek için sabırsızlanan küçük bir kas yumağıydı o. Yeşil kemendini sıkıca bağlamış, sağ omzundan sarkıtıp beline ve sırtına dolamıştı.

Yemek kabını aldı, sırtını olabildiğince geriye atıp ön kapıya doğru sendeleyerek ilerledi. Hanna, Jon-Isak yeniden soğuğa çıkmadan önce kafasına beresini geçirdi. Küçük *reaŋga* ve babası, her zaman birbirleri için var olacaklardı. Onun için rengeyikleri saf mutluluktu. Hanna ve Ante, Jon-Isak'ı hangi zorlu meselelere dahil edecekleri konusunda anlaşamıyordu. Lasse'nin ölümünden önce Hanna, çocukların da her şeyden haberdar olmaları gerektiği görüşündeydi. Fakat şimdilerde, erkek kardeşinin intiharına tüm bu başla-

rına gelenler, öldürülen rengeyikleri ve onca nefret mi sebep oldu diye şüphe ediyordu. Bunun bir daha yaşanmasına izin veremezdi. Er ya da geç kendinden daha büyük birileri Jon-Isak'a her şeyi anlatacaktı. Onu asla koruyamayacaklardı, zaten muhtemelen okulda da pek çok şey duyuyordu. Ama kocasına minnettardı, hayat ne kadar zor olursa olsun, rengeyikleriyle sürdükleri yaşamlarında iki çocuğunu da daima umut ve sevgiyle dolduruyordu. En azından oğlunu. Bazen evde bir Elsa'ları, yani tamzamanlı rengeyiği çobanı olmak isteyen bir kızları olmasının kocası için de farklı olacağını düşünüyordu. Ante'nin buna ihtiyacı vardı. Ama mesele Anna-Stina'nın kız, Jon-Isak'ın erkek olmasından ibaret değildi, ikisinin de farklı istekleri vardı, o kadar.

Sami olmak, geçmişini daima içinde taşımak demekti; bu ağır yükle çocukken yüzleşmek ve onu taşıyıp taşımamayı seçmek demekti. Fakat insan, ailesinin geçmişini taşımaktan ve mirasını aktarmaktan başka bir seçim yapmaya nasıl cüret edebilirdi ki? Hanna'nın karnına bir ağrı saplandı. Lasse bunu denemişti, istemiş ve taşımış ama sonunda daha fazla dayanamamıştı. Ama başka bir hayat istediğini söylemek de kabul edilir bir durum değildi. Ve Hanna isteklerine kulak vermemişti, bu da bir gerçekti. Ondan, hayatın diğer olasılıklarına olan arzusundan etkilenmişti, kimsenin cesaret edemediği şeyleri onun yapabileceğine inanmıştı. Ama onu yanlış anlamıştı ve bu tamamen kendi suçuydu. Lasse'nin son günlerine hangi açıdan bakarsa baksın hep aynı sonuca varmıştı. Onun durumunu fark edebilir, ona yardım edebilirdi. Jon-Isak'ın üzerinden elini çekmesi onunla başarısız olacağı anlamına gelmiyordu. Bebeğini kocasına emanet etmişti. Ante'nin onun ihtiyaçlarına cevap vereceğinden son derece emindi.

Siyah kar pantolonunu giydi, kırmızı ceketinin üzerine mavi yün şalını üçgen şeklinde bağladı ve beresini neredeyse gözlerine kadar indirdi. *Juovlamánnu*. Aralık. Yakında bir yılı daha geride bırakacaktı.

43

Njealljelogigolbma

Rengeyiği sürüsü, *rátkagárddis*te, yani ayırma ağılında ileri geri hareket ediyordu. Her zaman saat yönünün tersine koştururlardı, bazıları liderliği ele geçirir, diğerleri de onları takip ederdi. Sonra sakinleştiler, çıkış yolu olmadığını anladılar. Arka bacaklardaki tendonlar çatırdıyor ve telaşla nefes alıp verişlerinin buğusu üzerlerinde bir bulut gibi süzülüyordu. Bazı rengeyiği sahipleri çitin içine girip sürüyü tekrar harekete geçirmeye çalıştı. Her rengeyiği sahibinin rengeyiğini iple kendi otlağına çekeceği son ayırma işleminin yapılacağı dairesel merkez nokta olan *girdnu*nun üzerinde projektörler parlıyordu. Bu uzun zamandır beklenen, herkesin katılabileceği ışıklı bir sahne gösterisi gibiydi. Çocuklar, kıpkırmızı yanakları ve sert rüzgârda yaşarmış gözleriyle çite tırmanmışlardı. Kendilerine ait her rengeyiğini tanıdıkları gibi işaret edip el kol hareketleri yapıyorlardı. Elsa, çocukların arasında, hepsinden daha istekli Jon- Isak'ı gördü. Diğer çocukları kahkahalara boğuyordu.

Elsa, Anna-Stina'yla birlikte rengeyiği çekecekti. Anna-Stina'nın yardım etmek istemesi onu şaşırtmıştı, uzun süre dayanacağı şüpheliydi. Kendinden neredeyse iki kat daha ağır, isteksiz bir hayvanı çekmek hem güç hem de beceri gerektiriyordu. Elsa buna alışıktı, güçlü kollarıyla çekiyor, karın kaslarını sıkıp sert kalçalarıyla itiyordu. Boyu çok uzamamıştı ama artık o kadar da zayıf değildi.

Mattias arkadaşlarıyla çoktan yerini almıştı. İçlerinden biri sigara içiyor, birbirlerine sokulmuş konuşuyorlardı, kahkahası içini ısıttı. O sabah Anna-Stina onu arabayla eve bıraktıktan sonra cesaretini toplayıp Mattias'ın yanına gidememişti.

"Bizi aramalıydın," demişti Mattias kızgın bir ses tonuyla. "Ve gazeteye çıkacağını söylemeliydin."

Babası da aynı öfkeyle homurdanmıştı. "Kendini tehlikeye atmış olabilirsin."

Polisle çatışmaktan korkmuyorlardı, o konuyu çoktan aşmışlardı artık. Ama sosyal medyada yayılan yorumlar gibi daha beter şeyler olabilirdi.

Gazeteci, Elsa'nın bahsettiği videoyu araştırmıştı ve aboneler videoyu gazetenin web sitesinde izleyebiliyordu. Adamın vücudunun üst kısmının büyük bir bölümünü bulanıklaştırmışlardı ve bu da tanınmasını imkânsız kılıyordu.

İnsanlar çitin etrafında kümeler halinde durmuş, konuşup gülüşüyordu. Elsa gülümseyerek sağa sola selam verdi. Sami köyü başkanı Olle kalabalığın arasında Elsa'yla göz göze gelmeye çalıştı ama o gözlerini kaçırdı. Bunun üzerine adam ona doğru ilerlemeye başladı, keşke saklanacak bir delik olsaydı diye düşündü Elsa.

"Demek rengeyikleriyle polise gittin."

Elsa başıyla onayladı ve gözleri adamın kulağının arkasındaki bir noktaya odaklandı.

"Beni vurmakla tehdit eden birinden ilk telefonu dün sabah 08.28'de aldım."

Sesi toktu ama öfkeli titreyişini fark etmemek mümkün değildi.

"Tabii ki bilinmeyen bir numaradan. Telefonum o saatten bugüne, düzenli aralıklarla çalıyor ama cevap vermiyorum."

"Olanlara dayanamıyordum artık. Rengeyiklerini buldum ve polisi aradım, kimse ilgilenmeyince de kalkıp gittim," dedi Elsa.

"Zamanlaman kötü. Tam da ayırma zamanının ortasında."

"Ya da zamanlamam iyi, hepimiz bir aradayken bir şey yapmaya cesaret edemezler."

"O piçler hiçbir şeyden korkmaz, hele polisten hiç. Hepsi birbirini tanıyor."

Evet, Henriksson ile Robert'ın birbirlerini tanıdığından, hatta asker arkadaşı olduklarından söz ediliyordu.

"Ama çantada eldivenler vardı, bu sefer elimizde DNA var."

"DNA! Bizim lehimize olacak bir şey için o eldivenleri pahalı analizlere göndermezler. O eldivenleri yok edeceklerini düşünüyorum. Hatta çoktan yok etmişlerdir."

"Fotoğraflarını çektim."

"Tabii, tabii."

Olle, uzaktaki birini başıyla selamladıktan sonra uzaklaştı. Elsa'nın koltuk altları terden sırılsıklamdı. Babasının ya da Mattias'ın yanından bu şekilde çekip gidemezdi. Dostça omzuna dokunur, öyle ayrılırdı. Söz konusu bir erkek olsaydı. Ama değildi.

Beline bir kol dolandı. Bu Hanna'ydı, her zamanki gibi gülümsüyor ama gülümsemesi gözlerine ulaşamıyordu.

"O yaşlı herifleri takma. Sen doğru olanı yaptın."

"Burada doğru şeyi yapmak diye bir şey yok, bunu sen de biliyorsun."

"Gençliğini ve önünde upuzun bir gelecek olmasını kıskanıyorlar, o kadar. Yakında hepsi ölecek."

Elsa kendini tutamayıp güldü.

"Senden Sami köyünün ilk kadın başkanı olmanı bekliyorum," dedi Hanna kalçasıyla onu iterek.

"Bu asla olmayacak."

"Öyle deme."

"Olle benim yüzümden ölüm tehditleri almış."

"Bu aldığı ilk tehdit değil ki. Ve bu senin suçun değil ve bunu çok iyi biliyor, o ne inatçı keçidir o. Dikkat çeken kendisi olmadığı için deli oluyor işte. Artık kenetlenip birlik olma ve yeter deme zamanı."

Anna-Stina ağır adımlarla ve donuk bir suratla onlara yaklaşıyordu. Birkaç metre ötede durdu, ellerini beline koydu ve başka birini arıyormuş gibi etrafına bakındı.

"Ne iyi yaptı değil mi? Şu gazetedeki yazıyı diyorum."

Hanna, Elsa'nın omzunu sıkıca sıkıp bıraktı.

"Evet, Elsa her zaman doğru olanı yapar."

Elsa, Per-Jonaslar'dan dönerken arabada Anna-Stina'ya bahsetmişti bundan ve ama o pek etkilenmişe benzemiyordu. Elsa'ya fevri kararlar vermeden önce bir kez daha düşünüp ona göre hareket etmesi gerektiğini söylemişti.

"Ne düşündüğünü açıkça söyleyebilen bir kadına ihtiyacımız var. Şimdi tam zamanı," dedi Hanna.

Anna-Stina omuzlarını silkti ama sonra birden neşelendi. Per-Jonas gelmişti. Uzaktan yaklaştığını durdukları yerden bile duyabiliyorlardı. Anna-Stina aceleyle yanına gitti. Elsa arkasını dönmedi. Tok bir ses çıkaran eldivenlerini birbirine çırptı ve başıyla ağılı işaret etti.

"Jon-Isak'ı izlemek çok eğlenceli, tam bir afacan."

Hanna başıyla onayladı.

"Evet, çetin ceviz. Hadi gel, gidip onlara kadınların neler yapabildiğini gösterelim."

Elsa arkasına bir bakış attı. Hanna dirseğiyle onu dürttü.

"Yoksa Per-Jonas'ın minnoşunu mu bekleyeceksin?"

"Minnoş!" Elsa sırıttı.

"Of, öyle cakayla yürüyüşünü görmeye kim tahammül edebilir ki? Hadi gel."

Elsa parmak uçlarında yükselip merkez noktaya açılan kapıyı tutan ipi kaldırdı. Birazdan rengeyiklerini içeri bırakacaklardı. Şimdilik karın üzerinde spot ışıkları ve dışarıdaki karanlıktan gelen sesler vardı sadece. Uzaktan rengeyikleri duyulabiliyordu. Jon-Isak, Elsa'nın yanında duruyordu. Homurdanarak burnunu sildi.

"Bu yıl da onları gütmeye yardım ettim. Hiçbiri geri dönmeye cesaret edemedi. Rengeyikleri olmaları gereken yerlerindeler."

Çocukken koca bir rengeyiği sürüsünü döndürüp istediği tarafa yönlendirebilmenin verdiği hissi çok iyi biliyordu Elsa. Çobanlar uzun bir sıra halinde yayılıyor, bazen daha geniş alanlara yayılmak için aralarında plastik bir parça veya branda gibi bir şey tutuyorlardı. Kimisi bağırıyor, kimisi alkışlıyordu ve rengeyikleri merkeze doğru ilerliyordu.

"Aferin sana!"

"Şimdi de kendi rengeyiğimi yakalayacağım."

"Ona hiç şüphe yok. Sen yakala, ben de belki çekmene yardım ederim?"

Jon-Isak onu yukarıdan aşağıya süzdü ve başıyla onayladı. Evet, yapardı.

Rengeyikleri dalga dalga merkez noktaya bırakıldı. Elsa, ailesi, yakın kuzenleri, uzak akrabaları ve arkadaşları yerlerini aldılar. İlk başta çitin yanında durup izlediler, geyik damgalarına bakındılar. Onları kendinden ışıldayan tasmaları ve kimisinin postuna dövme gibi oyulmuş tıraşlı izlerinden tanıdılar. Ortam kalabalıktı, bu da rengeyiklerini boynuzlarından yakalayıp dışarı sürüklemeyi mümkün kılıyordu. Kemente çoklukla gerek olmuyordu. Arada *stávrá*, yani ucunda yakalama halkası bulunan bir sopa kullanan oluyordu ama genelde hayvanların arasına girip onları sağlam bir şekilde tutmak yeterli oluyordu.

Elsa, ilk harekete geçenlerden biriydi. Kulağındaki damgayı görmüştü ama bu rengeyiği özeldi, onu damgası olmadan da tanırdı. Dişi geyik uzun bacaklıydı ve gözdelerinden biriydi, onlara birçok yavru vermişti. Onu tekrar görmek yüzünü güldürmüştü.

Anna-Stina da artık içerideydi.

"Hadi o zaman," dedi Elsa.

Usulca ilerledi ve elleriyle boynuzları yakaladı, rengeyiği hemen tepindi. Anna-Stina da diğer taraftan boynuzları tuttu ve geyiği çok fazla zorlanmadan birlikte çekip çıkardılar. Yine de Anna-Stina'nın yüzü bir parça asıktı. Elsa'nın annesi ilk rengeyiğin kendi aile ağılları için ayrıldığını evraklara geçirmek ve sineklere karşı parazit aşısı yapmak için elinde

şırıngayla hazır bekliyordu. Çitin kapısını açtılar, Elsa, onu sakinleştirecek karanlığa hızla dalmadan önce rengeyiğinin sırtını hafifçe okşadı.

Anna-Stina, Elsa'yı kolundan çekti, gözünü bir sonraki rengeyiğine çevirdi. Gerçekten istediğinde bu işi herkes gibi başarabiliyordu.

Evin bahçesine girdiklerinde saat gece yarısını epey geçmişti. Annesi yemek kaplarının arabada kalabileceğini söyledi. Gökyüzü yıldızlıydı ve dolunay vardı. Elsa soluk verip bekledi. Ağrıyan bileklerini biraz çevirdi. Babası çekiciyi ayırıp kar motorunu aşağı sürerken annesi evin kilidini açıp içeride gözden kayboldu. Mattias ağılda kalmıştı, evinin lambaları sönüktü.

Babası rengeyiği derilerini, depolamak üzere kulübeye taşıyordu, yolda bir an durup göle baktı. Babasının duyduğunu Elsa da duymuştu; kar motorları. Göz göze geldiler, babası kaşlarını kaldırdı. Işık demetleri yaklaşıyordu. İki kar motoru. Elsa içgüdüsel olarak kulübeye ve babasına yaklaştı.

Motorlular gölden tepeye çıkıp yan yana geldiler ve göz kamaştıran farlarıyla durdular. Elsa gözlerine vuran farları engellemek için elini kaldırdı. Adamların motorları çalışıyordu ama oldukları yerden kıpırdamadılar.

"Defolun gidin buradan!" diye bağırdı babası.

Gitmediler.

Annesi evin önündeki basamaklara çıktı ama çıkar çıkmaz içeri girdi. Elsa cep telefonunu çıkarıp kolunu uzatarak video çekmeye başladı. Bunu gören adamlardan biri gaza basıp motoru doğruca üzerine sürdü. Diğeri de peşinden geldi. Babası Elsa'yı çekip çekicinin arkasına itti. Motorlar yanlarından hızla geçip yola çıktılar. Sonra hendekten aşağı süzülerek çalılıklar arasından çıkıp göle geri döndüler.

Motorlarının gürültüsü uzun süre köyde yankılandıktan sonra öte taraftaki ormanda kayboldular.

Babası avucuyla çekiciye vurdu. Elsa, babasının, bütün bunların onun suçu olduğunu söylemesini bekledi.

44

Njealljeloginjeallje

Jokkmokk'ta hava kararmaya başlamıştı ama pazar tezgâhlarının etrafındaki kalabalık artıyordu. Şubat ayının başlarında güneş saat üçten hemen sonra batıyordu. Günün çoğu saati hâlâ karanlığa teslimdi. Gökyüzünün açık olduğu bir gündü ama termometrelerin eksi yirmi beşi gösterdiği önceki gün kadar soğuk değildi. Pazar için giyinmek, hem sıcak kalabilmek hem de şık görünebilmek bir sanattı. *Gáktiler*, *nuvttahatlar* ve ekstra sıcak tutan yün şallar turistlerin yüzünün Elsa ve Anna-Stina'ya çevrilmesine sebep oluyordu. *Rajd* denen rengeyiği konvoyu birkaç saat önce oradan geçmiş, Dálvaddis Gölü'nde bir rengeyiği yarışı düzenlenmişti. *Suovas* kebabı ya da hamburger satılan tezgâhlardan dumanlar yükseliyordu. *Duojáratlar*, yani en ünlü zanaatkârlar kapalı bir mekânda, Sami Eğitim Merkezi'ndeki yerlerini almıştı. Günlerden cumaydı ve pazar hareketliydi. Vitrinlerin arkasına yerleştirilmiş gösterişli ahşap stantlara asılı gümüş takılar ışık saçıyordu. *Liinit*, püsküllü ve püskülsüz şallar. Sanat. *Duodji*; orijinallik kokan Sami elişçiliği.

Elsa ve Anna-Stina diğer ziyaretçilerin arasından geçerek merdivenlerden zemin kata indiler. Kuzenleriyle görüşüp kucaklaştılar, akşam Sami dansında görüşmek üzere sözleştiler. Tam ayrılacakken orta yaşlı bir kadın önlerinde durdu ve kollarını iki yana açıp genişçe gülümsedi.

"Ama ne kadar güzel kıyafetler! Fotoğraf çekebilir miyim?"

Onlardan bir cevap beklemeden cep telefonunu kurcalamaya başlamıştı bile, bir yandan onlara gülümsüyor, göz kırpıyordu. Kocasından elindeki torbaları tutmasını istedi.

"Birbirinize yaklaşın biraz bakayım. Muhteşem Sami kostümleri!"

Anna-Stina gülümsedi ve elini kalçasına koydu. Elsa iç çekerek zorla gülümsemeye çalıştı. Fotoğraf çekmek isteyenler tarafından üçüncü kez durdurulmuşlardı.

"Bunun için para istesek ya," diye fısıldadı Elsa, Anna-Stina'ya, sonra da yollarına devam ettiler.

İçerideki gürültüyü kaldıramayan bir akustiğe sahip binayı yoğun bir uğultu sarmıştı. Elsa gürültüden bitkin düşmüştü. Aylardır dört gözle pazara gelmeyi beklemişti ama şimdi orada başka bir yerde olmanın hayaliyle dikiliyordu. İnsanları gözlemleyip herkesi kendince etiketledi. Kendine güvenenler, kulaklarında sallanan gümüş takıları ve göğüslerinde şıngırdayan *risku*ları ve baştan sona kendi diktikleri *gákti*leriyle oradan oraya süzülüyordu. Kendine daha az güvenenler ise, konuşmaya çekinen, gözleriyle arayan, askılarda asılı şallara nazikçe dokunup almak isteyip tereddüt edenlerdi. Bir de diğerleri vardı, fotoğraf çekmek isteyenler, hiyerarşiden bihaber olanlar, gece treniyle Boden'e gidenler, oradan otobüsle devam edenler, turist otobüsleriyle veya kendi araçlarıyla seyahat edenler. Hayran hayran dolaşmakla yetinenler ve bunu hiç yansıtmayanlar. Sadece fotoğraf çekip *Instagram*'da paylaşanlar.

Belki Jokkmokk sokaklarında yürüyen rengeyiklerini sevmek için zamanları olurdu. Bir dakika, burada bir maden yüzünden anlaşmazlık çıkmamış mıydı? Orası burasıydı, değil mi? Bölgedeki rengeyiği yetiştiriciliğini öldürmekle tehdit eden çatışmaları belli belirsiz hatırlıyorlardı. Ancak bunu düşünmek yerine, *gákti*lerin broşlarındaki gibi yaprakları olan gümüş bir kolyeye mutlu bir şekilde 1550 kron ödüyorlardı. Otantik Sami işçiliği, diyorlardı. "Otantik" olması önemliydi. Ve "Lapon" kelimesi asla yüksek sesle söylenmezdi, bunu

biliyorlardı. Ama bazen ağızlarından kaçırdıkları oluyordu, özellikle de eski kuşaktan iseler ve "Laponca" konuşulduğunu duymuşlarsa.

"Yeni küpeler alacağım, gel," dedi Anna-Stina, Elsa'nın kolunu çekiştirerek.

Elsa, *gáktis*inden kemerine kadar her şeyini dikebilen, ayakkabı bağcığını dokuyabilen, kendi şalına püskül dikebilen, kendine güvenen kadınlardan biri olduğunun gayet farkındaydı. Satın alması gereken sadece broşlar ve kemeri boyunca dikilen yuvarlak gümüş düğmelerdi, bir de Anna-Stina'nın baktığı küpeler.

"Kıyafetleriniz! Harika!" dedi İngilizce konuşan biri.

Yanlarına gelen kadın kutup keşfine çıkar gibi giyinmişti ve İngiliz aksanıyla konuşuyordu.

"Teşekkürler," dedi kızlar İngilizce.

"Kesinlikle muhteşem," diye devam etti kadın İngilizce, püsküllere hafifçe dokunmaktan da alamadı kendini.

Elsa bir adım geri attı ama kalabalıktan bir yere kımıldayamadı. Başıyla onaylayıp arkasını döndü ve Anna-Stina'ya sokuldu.

"Ben daha fazla dayanamayacağım. Artık *dokunmaya* da başladılar."

"Ama güzel görünüyoruz," dedi Anna-Stina sırıtarak.

Tabii, şimdi gösteriş zamanıydı, şimdi Jokkmokk gururlu bir Sami belediyesiydi ve Gállok'taki madencilik planlarını protesto eden lanet Laponlara duyulan nefreti kimse kabul etmeyecekti.

"O kadar cahiller ki."

"Biraz sakin olur musun? Hadi küpe seçmeme yardım et."

Elsa, İngiliz kadının elini itmek, onu tehdit etmekten çekinmeyen, tam da istediklerini yapabileceklerini göstermek için kar motorlarıyla bahçelerine dalan köylülerden bahsetmek isterdi. Bu, kadının gülen yüzünü soldururdu. Elsa kadına ölümüne işkence gören rengeyiklerini anlatıp onu nasıl şoke edeceğini hayal etti.

Elsa burada sakinleşmesi, kendini güvende hissetmesi gerektiğini biliyordu. Burada, bir kez olsun, kendi şartlarına göre çoğunluktaydılar. Yılın en eğlenceli hafta sonunda arkadaşlarından hiçbirinin sıkıcı şeyler konuşmak istemeyişini de anlıyordu ancak yine de kimsenin rengeyiği kadavralarıyla ilgili makaleden bahsetmemesi canını sıkıyordu. Aradan bir aydan fazla zaman geçmişti ve polis poşetlerle ilgili bir bilgi hâlâ vermemişti. DNA'lı eldivenler de muhtemelen yok edilmişti. Elsa Henriksson'u aramak istemiyordu, onun saçma mazeretlerini duymaya dayanacak gücü kalmamıştı.

Binanın içi bunaltıcı derecede sıcaktı, herkes içeri girince ceketlerinin ve hırkalarının düğmelerini açıyor, içerisiyle dışarısı arasındaki sıcaklık farkından nefes nefese kalıyordu. Elsa *gákti*sinin içinde pişmişti ama gevşetebileceği hiçbir şey yoktu, yün çoraplar da bir o kadar sıcak tutuyordu, ayakkabı bağcıkları baldırlarının üzerine kadar sımsıkı sarılmıştı. Elsa, en pahalı bıçakları yapan Sami zanaatkârının broşürüyle yelpazelendi.

Anna-Stina iki küpe arasında gitti geldi, ikisini de kulaklarına tuttu. Elsa gümüşün ortasında küçük mavi boncuğu olan sağ kulağındaki küpeyi işaret etti. Anna-Stina ikna olmuşa benzemiyordu, tekrar aynaya döndü.

Arkalarında, takıları görmek isteyen bir kalabalık birikmişti. Elsa hayranlık dolu bakışları görmezden geldi, insanlar resimlerini çekmek için cep telefonlarını kaldırdığında yüzünü başka yöne çevirdi.

"Hadi ama artık! Buradan gitmek istiyorum."

Anna-Stina döndü ve kafası karışmış bir ifadeyle baktı.

"Şimdi ne oldu?"

"Şu insanlara bir baksana. Onlar için her şey çok egzotik. Bize attıkları bakışlarla kültürümüzü sömürgeleştiriyorlar. İğrenç."

Anna-Stina kahkahalarla güldü.

"Sen çoktan içmeye başladın galiba?"

"Hayır, içmedim."

Elsa broşürü daha da hızlı sallayıp gözlerini kapattı.

"Bazen gerçekten tuhafsın. Gerçekten şu mavi boncuklu olanı mı almalıyım sence?" dedi Anna-Stina küpeleri tekrar kaldırıp.

"Evet, onu al. Baksana, benim dışarı çıkıp biraz hava almam gerekiyor. Sonra görüşürüz."

Elsa arkasını dönüp uzaklaştı, merdivenleri ikişer ikişer indi ve kapıyı açtı. Soğuğun birden yüzüne vurmasıyla derin bir nefes aldı. Kemerini gevşetti, kendini yeterince oksijen alamamış gibi hissediyordu. Giydiği her şey üzerine olabildiğince sıkıca, olabildiğince mükemmel, yani tam olması gerektiği gibi oturmalıydı.

Üzerindeki bakışların sahibi bu sefer turistler değil, kendi halkıydı. Elinde kemeri, üzerinde önü açık *gáktis*i ve alev alev yanan yüzüyle orada duruyordu. Binanın duvarına park edilmiş, karlar altında kalmış bir tekme kızağın üzerine oturdu. İlk birasını çoktan içmiş olmalı diye düşünmüşlerdi muhtemelen. Uzaktan biri sırıtıp, onaylamışçasına başparmağını kaldırdı. Kar taneleri yüzünün etrafında dans ediyor, o sabah büyük bir özenle yaptığı buklelerini düzleştiriyordu. Kirpiklerine yapışan kar, eriyip yanaklarını ıslatıyordu. Gökyüzüne baktı. Rimeli iki yandan şakaklarına doğru akıyordu. Bir savaş boyası gibi.

Şimdi kimse *gáktis*i hakkında konuşmak istemiyordu, kimse *Instagram* için fotoğraf çekip çekemeyeceğini sormuyordu. Şimdi sadece pahalı bir spor mağazasından satın alınan vasat kar botlarıyla yoldan geçen turistlerin bakışları vardı. Elsa onlara bu binanın bir zamanlar Samilerin katlanmak zorunda kaldığı tüm istismarların telafisi için açılan bir halk eğitim merkezi olduğunu bilip bilmediklerini sormak istiyordu. Özür kabilinden, anlamsız bir Hıristiyan girişimi.

"Ama ne için özür dilediklerini biliyor musunuz ki?"

Elsa iç çekip kemeri tekrar beline doladı. Düğmelerini ilikleyip kuşağını püsküllleri sol taraftan sarkacak şekilde bağladı. Elleri soğukta titriyordu. Bir daha içeri giremezdi,

ceketi hâlâ içeride olsa da. Anna-Stina'ya mesaj attı ve ceketini getirmesini istedi. Ayağa kalktı, içini ısıtmak için kollarını göğsünde kavuşturup aceleyle otelin yakınındaki villaların olduğu bölgeye doğru gitti. Biri ona sesleniyordu ama duymazdan gelip başını öne eğdi. Hızlanıp koşar adımlarla oradan uzaklaştı.

45

Njealljelogivihtta

Rengeyiğinin artık görmeyen gözleri ardına kadar açık ve kısmen başından aşağı burnuna doğru akan kanla kaplıydı. Kafasındaki yarık derindi ve eğer bakmaya içiniz el verirse daha yakına gidip, kafatasının ikiye ayrıldığını görebilirdiniz. Vücudun ön kısmı, baş ve bacaklar, tabelanın üzerindeki JOK'u ve JÅH'u örtecek şekilde sallanıyordu. İsveççe "Jokkmokk" ve Lule Samice "Jåhkåmåhkke" kelimelerinin geri kalanı bulaşan kandan okunmaz haldeydi. Sanki biri rengeyiği kanını almış, Sami halkını dört yüz yılı aşkın süredir bir araya getiren pazar semtinin adına hakaret etmek için kullanmıştı.

Rengeyiğinin gövdesinin geri kalanı tabelanın arkasından sarkıyordu; sandalyenin arkasına aceleyle atılan bir giysi parçası gibi yol tabelasının üzerine atılmıştı.

Elsa yol tabelasına vardığında saat sabah altıyı biraz geçiyordu. Anna-Stina uyanıp tuvalete gitmiş, orada telefonuna bakmış ve dağa tırmanan yabansıçanı sürüsünden daha hızlı bir şekilde yayılan fotoğrafı görmüştü. Sonra yerdeki şiltelerde uyuyan diğer iki kişiyle paylaştığı misafir odasındaki yatağına girmişti tekrar. Odada ağır bir alkol kokusu vardı. Anna Stina'nın uyandırdığı Elsa kot pantolonunu ve ceketini giyip dışarı çıkarken hem mide bulantısı hem de baş dönmesiyle mücadele etmişti.

Olay yerine ilk gelen kendisi değildi, erkenci birkaç yaşlı köylü çoktan toplanmıştı; tabelanın yakınına park etmiş bir

polis arabası, polis memuruyla konuşan köpekli, üzgün bir yaşlı kadın, başka bir kadın ve otuzlu yaşlarında bir adam.

"Evet, çok korktum, bunu yapan aptalın hâlâ baltasıyla yakınlarda bir yerlerde olabileceğini düşündüm. Sonra hemen sizi aradım," dedi kadın tiz bir sesle.

Elsa karda iz aradı ve köylü grubuna tereddütle yaklaştı, olay zamanı konusunda tartıştıklarını duydu. Karın ne zaman yağdığından ve birçok kişinin danstan eve geç döndüğünden, rengeyiğinin ancak şimdi keşfedildiğinden bahsettiler.

Elsa, Halk Evi kapanana kadar orada kalmış, eğlenceli geçen gece için dışarıdaki otoparkta doğaçlama bir *joik* ile organizatörlere teşekkür eden son gürültücü konuğun da zorla dışarı çıkarıldığını görmüştü.

"Bütün bunlar hakkında ne düşünüyorsun, Elsa?"

Arkasını dönmesiyle Minna'yla karşılaştı. Gözlerinin altındaki halkalar Elsa'nınki kadar mor, yanakları da onun kadar solgundu. Çok uzun ve sarhoş bir geceden sonra bitkin ve yorgundu. Çok eğlenmişlerdi. Elsa, Minna'yı Sami kabul kampından beri görmemişti. Önceki gün kalabalıkta karşılaştıklarında birbirlerinin boyunlarına atlamış, bütün gece ayrılmamışlardı. Eski anılarına gülmüş, ter içinde kalana kadar dans etmiş, Elsa bakışlarını sabitlemekte zorlanana kadar içmiş, Minna ona zorla bir bardak su içirdikten sonra kaldıkları yerden dansa devam etmişlerdi.

Elsa ona sarılan Minna'yı bırakmak istemedi.

"Bence ne oldu biliyor musun?" dedi Minna, kıkırdayarak kendini Elsa'nın elinden kurtarıp. "Partiler bittikten sonra köy sessizliğe bürününce biri ölü bir rengeyiğini bir çekiciye yükleyip yol tabelasına getirdi ve onu buraya fırlattı. En az iki kişi olmalılar."

"Yanından geçip polisi aramaya tenezzül etmeyen kim bilir kaç kişi olmuştur."

"Şaşırdın mı?"

"Elbette hayır."

Minna, Elsa'nın kolundan tutup onu polis memurlarının yanına doğru çekti. Köpekli kadın toplanan köylülerin yanına gitmiş, karanlıkta karşılaştığı korkunç manzarayı anlatıyordu.

Polisler rengeyiğini indirmenin yollarını tartışıyordu.

"Fotoğraf çektiniz, değil mi?"

Dönüp Minna'ya baktılar.

"Sonuçta burası bir suç mahalli," diye açıkladı.

"Bunun farkındayız, evet."

"Bunu nefret suçu olarak mı değerlendireceksiniz? Şüphesiz ki Sami halkına, rengeyiği çobanlarına yönelik bir eylem bu."

Polis başıyla onayladı, ciddi görünüyordu.

"Şimdiden bir şey diyemeyiz. İncelemeler devam ediyor. Dediğiniz gibi olabilir."

"Nasıl yani? Başka ne olabilir ki? Eşek şakası mı? Sarhoşların bir anlık hevesi mi? Hayır, bu, önceden planlanmış, belli bir amacı olan yetişkinlerin işi."

"Görgü tanıkları bulmaya çalışacağız. Biri bir şey görmüş olmalı." Adamın kendine özgü bir Luleå aksanı vardı.

"Bence rengeyiği bütün gün burada asılı kalmalı. Olanları herkes görmeli," dedi Elsa.

"İnsanların alandaki izleri yok etme veya rengeyiğini götürme riskini göze alamayız," diye homurdandı polis memuru.

"Yani bu sefer ciddi ciddi delil, sonuca götürebilecek deliller arayacaksınız, öyle mi?"

Polis gözlerini ona dikti, sesi artık eskisi kadar uzlaştırıcı değildi.

"Hey, ses tonuna dikkat et. Her zaman olduğu gibi işimizi yapacağız," dedi.

Minna Elsa'ya sokuldu. İkisi de akşamdan kalmaydı ve içki kokuyorlardı.

"Buna pek alışık değiliz, bu yüzden şüpheci yaklaşıyorsak bizi mazur görün," dedi Minna.

Minna rengeyiği çobanı bir aileden gelmiyordu. Babası tanınmış bir *duojár*dı ve söylentiye göre de annesi, soydaşlarını bulmak için Jokkmokk'taki Samilere başvuran bir Güneyliydi. Sami kökenli olduğu ortaya çıkmış ve bir Sami'yle tanışmıştı, ama yine de umduğu kişi olamamış, sonunda güneye geri dönmüştü. O zamanlar on dört yaşında olan Minna ise babasıyla birlikte kalmıştı. Kısa bir süre sonra, o ve Elsa kabul kampında arkadaş olmuşlardı. Minna, annesinin kiliseye ve kabul törenine gelmesini pek de istemediğini açıklamıştı.

Memurlar aralarında sessizce konuşarak onlardan uzaklaştı.

"Onlar rengeyiğini indirmeden önce gazeteleri ve televizyonu aramalıyız," dedi Elsa.

"Çoktan aradım."

"Sen de mi gözünü açar açmaz buraya geldin?"

"Evet, bu sabah yanımda biriyle uyanacağımı sanmıştım ama öyle olmadı."

"Johannes."

Elsa, yüzünde imalı bir tebessümle kapüşonunu beresinin üzerine çekti. Gece, dansın sonuna doğru Minna'yı kaybetmişti ve onu tekrar gördüğünde, Johannes'in kollarında dans pistindeydi. Johannes zil zurna sarhoştu, *gáktis*inin kemeri kalçasında değil de neredeyse poposunun altındaydı. Minna'nın beline kadar inen siyah saçlarını okşamış ve onu öyle bir tutkuyla öpmüştü ki Elsa gözlerini onlardan alamamıştı. Johannes komşu köyün tanınan simalarındandı, küçük erkek kardeşi gibi o da biraz kendini beğenmişti. Elsa onları pek umursamıyordu. O ailenin oğlanları durmadan böbürlenir, caka satardı.

"Artık burada, Jokkmokk'ta mı yaşıyorsun?" diye sordu Elsa.

"Sana ne dediğimi hatırlamıyorsun değil mi," dedi Minna sırıtarak. "Dün söylediğim gibi, biraz dolaşıyorum. Yakında Umeå'ya gideceğim. Eğitim için. Böyle şeylere müdahale edebilmek için," dedi rengeyiğini işaret edip.

"Ciddi misin?"

"Evet, elbette. Avukat olacağım. Suç sınıflandırmalarını değiştirmelerini sağlayacağım. Çünkü ikimizin de bildiği gibi bunu anca hırsızlık olarak değerlendirecekler. O da en iyi ihtimalle. Kulaklarının kesik olduğu düşünülürse o bile zor gibi, o yüzden muhtemelen hiçbir suçlamada bulunulmayacak."

"Çok fazla rengeyiği kaybettik."

"Evet, bu arada seni gazetede gördüm, harikasın! Gidip rengeyiklerini doğruca polise teslim etmişsin. Peki ya sonra ne oldu?"

"Hiçbir cevap almadık, bu yüzden muhtemelen her zamanki gibi hiçbir şey olmayacak."

Yirmili yaşlarında bir adam, kaya kaya yanlarına geldi. Paltosu çok inceydi ve üzerinde sadece hafif bir palto olması hemen göze çarpmasını sağlıyordu. Adam parmaklarını saçlarının arasında gezdirdi, başını kaşıdı ve uykulu gözlerle tabelanın etrafında kimin durduğunu kontrol etmeye çalıştı. Elsa, adamın kendisini polise *Expressen* gazetesinin temsilcisi olarak tanıttığını duydu.

"*Expressen*," dedi Minna, kaşlarını kaldırarak. "Kültür Bakanı dün rengeyiği yarışında yarıştığı için buradadır. Gazeteciler anca o zaman onca yolu tepip yukarı çıkma zahmetine katlanıyor."

"Bakanın bu konuda ne diyeceğini çok merak ediyorum."

"Ah, ben biliyorum. Amansız görünecek ve bunun çok ciddi bir durum olduğunu söyleyecek. Sonra da evine gidip her şeyi unutacak. Ya da gösterişli bir akşam yemeğinde arkadaşlarıyla bundan bahsedecek ve yukarıdaki bu nefret olaylarının çok korkunç olduğunu söyleyecek."

"Yukarıdaki. Belli belirsiz bir yer, zira kimse Jokkmokk'un nerede olduğunu bile bilmiyor."

Gazeteci cep telefonunu uzatmış polis ekipleriyle röportaj yaparken soğuktan titriyordu. Doğru soruları sormadı ve kısa cevaplar aldı. Elsa cep telefonunu çıkardı ve rengeyiğinin resmini *Instagram*'da paylaştı. Altına ne yazacağı ko-

nusunda tereddüt etti, sonunda doğrudan konuya girdi, bunun bir nefret suçu olduğunu yazdı. Muhtemelen tehdit dolu yorumlar gelecekti. Annesi hesabını gizli tutmasını defalarca istemişti ama öyle yaparsa boşa dil dökmüş olmaz mıydı?

Gazeteci kaygan tabanları üzerinde hızlı adımlarla onlara doğru geldi. Elsa adamın aklından geçenleri tahmin edebiliyordu. Şu anda en çok işine yarayacak görüntünün öldürülmüş bir rengeyiğinin önünde duran genç kadınlarınki olduğunu hemen anlamıştı. Üstelik öfkeli genç Sami kadınların. Ama yerli nüfusa ait olup olmadıklarını sormadan elbette bilemezdi ve soracağı soruyu kafasında kurmaya çalışırken Elsa onu belli bir küçümsemeyle inceledi.

"Bu bir nefret suçu," diye araya girdi Minna.

Adamın bakışları birden keskinleşti ve cep telefonunu Minna'nın yüzüne yaklaştırdı.

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Sizce?"

"Yani, rengeyiği çobanlarının hedef alınması etnik grup olarak Samilerin hedef alınmasıdır mı diyorsunuz?"

Adamın saçları yüzüne düştü, hiç de fena görünmediğinin bilinciyle gülümsedi.

Elsa ani bir yorgunluk hissetti. Bu yollardan çoktan geçmişti, aynı şeyin tekrarı sadece canını sıkacaktı. Ama oradaki gazeteci, editörlerden kesinlikle övgü alacaktı; öldürülmüş kanlı bir rengeyiği ve elmacıkkemikleri çıkık, öfkeli Sami kadınlarla bir röportaj.

"Ne yazacaksınız?" diye sordu Minna.

"Bana anlattıklarınızı. Bunun ne kadar korkunç olduğunu yansıtmak istiyorum."

"Polis bunun bir nefret suçu olduğunu söyledi mi?"

"Hayır, ama bunun pek bir önemi yok. Önemli olan siz mağdur Samilerin seslerinizi duyurmanız."

"Ben bir rengeyiği çobanı değilim," dedi Minna. "İlgi alanınız rengeyiği çobanları mı yoksa Samiler mi?"

Gazeteci kararsız görünüyordu ama yapmacık bir şekilde gülümsedi.

"İşiniz zor burada. Boş laflara gerek yok, doğrudan konuya girmeliyiz. Bir fotoğrafa ne dersiniz?"

"Asıl burada olanları olduğu gibi yazmaya ne dersiniz?" diye sordu Minna, sesi titremeye başlamıştı.

"Elbette ama bunun bir nefret suçu olduğundan daha fazlasını söylemeniz gerekiyor. Bu dediğinizi neye dayandırıyorsunuz?"

Elsa kollarını göğsünde kavuşturdu. "Daha fazlasını öğrenmek istiyor musunuz? Polise bu tür şeylerin ne sıklıkta olduğunu soracak mısınız? Rengeyiğinizin öldürüldüğünü görmenin nasıl bir his olduğunu biliyor musunuz siz, hem de işkence edilerek. O rengeyiği de kafasına darbe almış ve bacakları garip bir açıyla bükülmüş, bu yüzden muhtemelen uzun süre acı çektikten sonra ölmüş. Hayvanlarını o halde görmenin bir insanı ne hale getirdiğini anlıyor musunuz?"

Adam başını onaylarcasına salladı ve kayıt yaptığından emin olmak için telefona baktı.

"Evet evet, elbette. Anlıyorum."

"Nasıl anlayabilirsiniz ki?"

"Hayır, tabii... Tabii ki tam anlamıyla..."

"Hayır, anlayamazsınız. Ama başkaları anlasın diye bunun hakkında yazma yetkisine sahipsiniz. Fakat bize duyulan nefretin artmasına da sebep olabilirsiniz. Anlıyor musunuz?"

"Evet. Yani aslında, hayır."

"Samiler hakkında daha önce hiç yazdınız mı?"

"Hayır."

"Öyleyse hazırlıklı olun, çünkü şimdiye dek almadığınız kadar yorum alacaksınız. Onları dikkatlice okuyun ve bu nefretin nereden geldiğini bir düşünün."

Adam başını salladı, o kadar üşüyordu ki çenesi titriyordu.

"Ama bunu siz zaten biliyorsunuz, bana anlatamaz mısınız?"

Elsa mide bulantısının giderek arttığını hissetti, neredeyse kusacaktı. Sırtından aşağıya soğuk terler akıyordu. Yan tarafa doğru birkaç adım atıp sendeledi.

"O zaman bir fotoğraf? İkiniz bir arada olsanız harika olur."

"Fotoğraf yok," dedi Elsa. "Ama rengeyiğinin fotoğrafını çekebilirsiniz."

Gazeteci hayal kırıklığına uğramışa benziyordu, yine gülümsemeye çalıştı.

"Ama bu sizin için bir fırsat."

Elsa öne doğru eğilip kar yığınının üzerine kustu. Mide kasları kasıldı ve boğazı yandı. Burnundan da çıkıyordu kusmuklar, tıkanma korkusuyla inliyordu. Minna sırtına vurdu.

Yarım saat sonra makale internette yayımlandı ve Minna kanepede solgun yatan Elsa'ya yüksek sesle okudu.

"Dinle, bak: Fotoğraf çektirmeye cesaret edemeyen iki Sami genç kadınla tanışıyorum, onlara yönelik nefret fazla tehditkâr."

Elsa suyunu kurumuş dudaklarına götürdü ve içtiğinin midesinde kalacağını umdu.

Minna sessizce okudu ve yüksek sesle güldü.

"Ama güzel resim çizdiği aşikâr. 'Kanunsuz topraklar' ve 'yaban hayat' gibi kelimeler kullanmasına hiç şaşırmadım. Burada, vahşi doğada hem Ica hem de Coop marketleri olduğu için şanslıyız, başka türlü nasıl hayatta kalırdık?"

"Komik değil, Minna."

"Değil, biliyorum, ama o salağa gülmekten başka ne yapabiliriz? Onu dün Sami dansında ortalıkta dolanırken gördün mü?"

"Yok, orada mıydı ki?"

"Ah, tabii ki! Onu nasıl kaçırdın? *Gáktis*i olmayan birinin fark edilmeyeceğini hiç düşünmezdim. Fırtınalı bir denizde yalnız bir deniz feneri gibiydi."

"Görüyorum ki sen de kelimelerle güzel resim çizebiliyorsun."

Minna başını geriye atıp kahkahayı patlattı.

"Gülmek zorundasın çünkü aksi takdirde için ölür. Bedenin her şeyi depoluyor, biliyorsun. Acıyı da depolar."

Elsa Minna'yı süzdü. *Áhkku*'dan çok da uzun değildi, saçları siyah bir pelerin gibi omuzlarının ve kaslı çıplak kollarının üzerine dökülüyordu. Elsa, artık dayanamayacağını söylemek istedi. Minna'nın her şeyin yoluna gireceğine dair söz vermesini istiyordu. Birlikte yeniden yüksek sesle kahkahalar atmak istiyordu.

Dün sarhoş kafayla güney dansını yapmaya çalışır ve tökezlerken gülmüştü. Mittådalen'li bir genç onu dans pistinde döndürdüğünde bir an için özgür ve mutluydu. Ama öyle olsa bile akşamın sonuna doğru bir sandalyede oturmuş, umutsuzluğun yeniden üzerine çöktüğünü hissetmişti. *Gáktilerini* daha ne kadar dikebilecek, şarkılara eşlik edip daha ne kadar *joik* söyleyecek ve daha kaç gece parti yapabileceklerdi? Sonunda hiçbir şeyin değişmediği sıradan bir güne daha uyanmaya daha ne kadar dayanacaklardı?

"Bunu düzeltebilecek misin, Minna?"

"Neyi?" Minna cep telefonundan başını kaldırdı.

"Her şeyi."

"Kesinlikle!"

Ona inanmayı o kadar çok istiyordu ki.

46

Njealljelogiguhtta

Arabanın bagajı açıktı. Annesi içine valizle birlikte taşınırken kullandıkları kolilerden birini yerleştirdi. Elsa *Áhkku* ile arka koltukta oturuyordu. Kimse onunla göz göze gelemiyordu. *Áhkku*, aşınmış altın tokalı eski bir kahverengi deri çantayı sımsıkı tutuyordu. İçindekileri kimse bilmesin diye çantayı kendi doldurmuştu. Nereye gittiğini muhtemelen biliyordu ama hiçbir şey söylemedi. Araba köyden ayrılırken sessizce oturmuş, karla kaplı bataklıkları, hendekte birbirini kesen kar motoru yollarını ve son fırtınadan beri artık karla kaplı olmayan ağaçları incelerken Elsa'nın bakışları da onunkileri takip ediyordu.

Annesi birkaç rengeyiği görüp yavaşladığında, *Áhkku* kucağına bakıp ellerini ovuşturdu. Kuru cildi hışırdıyordu, tırnaklarının etrafında sert çatlaklar vardı.

Kasabaya girdiklerinde hava henüz yeni kararıyor, sokak lambalarının sarı parıltısı yolların ve kar yığınlarının üzerine usulca yayılıyordu. İki katlı kırmızı ahşap bir bina olan huzurevi yeni açılmıştı ve kasaba merkezine birkaç kilometre uzaklıktaki bir yerleşim bölgesindeydi.

Samice bilen bir çalışanın olacağı söylenmişti, ancak içeri girdiklerinde o yardımcının grip olduğunu söyleyen, Britt-Inger isimli biri tarafından karşılandılar. Kadın Tornedalenliydi ve *Meänkielice*[22] konuşuyordu. Ayrıca Pajala bölgesinden,

22 Kuzey İsveç ve kuzey Finlandiya'nın Tornedalen bölgesinde konuşulan dil. (ç. n.)

Elsa'nın annesinin iyi bildiği ailelerden biri olan bir Mäki olduğunu da söyledi. Bundan sonra sohbet daha kolay aktı, tutunacak ipler, ortak noktalar her zaman bulunuyordu.

"Bu arada bana Brittis derler."

Áhkku kıpırdamadan durdu ve bakışlarını koridorlarda ve kapalı kapılarda gezdirdi. Koridorun ilerisinden gelen televizyon seslerini dinler gibiydi. İçerisi hafif yemek kokuyordu, mönüde balık olmalıydı. Elsa ona sarılmayı çok istedi ama özellikle bugün *Áhkku* ona sarılmazsa dayanamazdı. *Áhkku*'nun omuzlarını yumuşakça tutup onu annesiyle Brittis'i takip edebileceği yöne çevirdi. *Áhkku*'nun iyi günlerinden biriydi, bu gözlerinden belliydi. Bu bir bakıma iyiydi çünkü o zaman buraya geldiğini hatırlayabilirdi.

Brittis, içinde açık sarı yatak örtülü çift kişilik bir yatak, büyük beyaz bir şifoniyer, pencerenin yanında küçük bir mutfak masası ve çiçek desenli minderleri olan beyaza boyalı iki sandalye bulunan bir odanın kapısını açtı. Brittis, Elsa'nın bakışlarını takip etti.

"Minderleri yeni oldukları ve daha önce burada kalan kadının akrabaları gelip almadığı için burada bıraktık. Bu yüzden, isterseniz kalabilirler."

Biri gider biri gelir.

Áhkku yatağa oturdu ve çantanın yuvarlak sapını kavrayarak kendine yaklaştırdı. Bacaklarını salladı ama tasasız bir havayla değil. Hayır, daha ziyade ayaklarının altında sağlam bir zemin arar gibiydi.

Brittis ile annesi perde çubuğunu değiştirmeyi ve yatma zamanı rutinlerini konuştular. Annesi sessizce, kapıyı kilitli tutmaları gerektiğini söyledi ve *Áhkku*'nun bacakları bir an için sallanmayı bıraktı. Gözleri kısıldı ve çantanın pürüzsüz yüzeyini ritmik bir şekilde okşamaya başladı, ta ki Elsa elini elinin üzerine koyana dek. Sonra durdu ve elini hızla çekti.

Brittis *Áhkku*'ya bakıp, güven veren bir şekilde, "Kapınızı kilitlemeyeceğiz ve çalışanlar olarak her zaman yakınınızdayız," dedi.

Mutfağı ve diğer ortak alanları tanıtabilmek için Elsa'nın annesini yanına aldı. Pencere camına çarpan bir şeyler vardı. Yağmur. Şubat ayının ortasında. Eve gitmeden donacak vakti bulursa yollarda buzlanma olabilirdi.

"Bu doğru değil," dedi *Áhkku* ince bir sesle.

Elsa yanına oturdu, yumuşak yatak altlarında sallandı.

"Burayı çok seveceksin. Hem Samice konuşuyor hem de en sevdiğin yemekleri pişiriyorlar, rengeyiği eti, geyik eti ve balık. Tıpkı evindeki gibi."

Elsa gözlerini sıkıca kapadı. *Evindeki gibi.* Bunu neden söylemişti ki?

"Şubat ayında yağmur yağmamalı," dedi *Áhkku.*

"Evet, biliyorum. Çılgınlık bu."

"Her şey İncil'de yazıyor, her şey önceden belli. Ve işte şimdi başladı. Canlı canlı yutulacağız."

Áhkku, elini bir şey ararmış gibi yatağın üzerinde gezdirdi.

"Senin durumun ne olacak? Henüz bir kocan yok ve rengeyiklerin eninde sonunda ölecek. Bu havalar hayra alamet değil. Yıllardır söylüyorum ama hiçbiriniz beni dinlemiyorsunuz ve işte şimdi şubatta yağmur yağıyor. Buzağı damgalama zamanında güneş otlağı yakıp kavuracak, bundan eminim."

Elsa canını en az acıtan şeye kilitlendi. "Bir kocaya ihtiyacım yok, *Áhkku.*"

"Ama o zaman çocuksuz kalırsın. Bu belki de iyi bir şey, nasıl olsa her şeyin sonu gelecek."

Elsa, "Ama şimdi biraz fazla karamsar oldun," dedi. "Karamsar" kelimesinin Samicesini bilmediğinden İsveççesini söylemek zorunda kaldı. *Áhkku* ince kaşlarını kaldırdı.

"Kakamsar," dedi *Áhkku* gülümseyerek. "Eh, işte bu tam uydu."

Elsa küçükken yaptıkları gibi, birlikte yüksek sesle güldüler. Elsa *Áhkku*'yu, Sami köyündeki diğer teyzeler kadar komik olarak hatırlamak istiyordu; çok gülmekten göbekleri oynayıp gözlerinden akan yaşları silenler gibi.

Yağmur damlaları metale ve pencerelere sertçe çarptı. Elsa küçük lavaboya gidip bir bardağa buz gibi su doldurup

Áhkku'ya uzattı. *Áhkku* birkaç yudumla yetinip bardağı geri verdi.

"Gece işemek istemiyorum çünkü o zaman onun yanından geçmem gerekiyor."

Yaşlı kadının bakışlarındaki endişe geri dönmüştü.

Elsa, "Korkacak bir şey yok," dedi.

"Geceleri çişe kalkılmaz, yoksa o çok kızar."

Bacaklar tekrar, daha hızlı ve daha hızlı salındı.

"Ama kalkmayıp altıma işersem de bunu fark edip daha da sinirlenir. Ve o zaman bana vurur. Sertçe. Burama." *Áhkku* elini ensesine götürdü. "Saçımı da yolabilir. Bunu yapmasın. Zaten saçlarım çok ince." Gözleri yaşardı ve çantaya tekrar sertçe vurdu.

Elsa yumuşak bir sesle, "Sana burada kimse vurmayacak," dedi.

"Beni nasıl buraya bırakıp gidersin, *Enná*?"

"Kendi tuvaletin var, *Áhkku*. Bak!"

Elsa tuvaletin kapısını açtı ama yüzüne vuran lağım kokusuyla irkildi.

"Burada kalmak istemiyorum. Seninle, babamla ve erkek kardeşlerimle birlikte olmak istiyorum. Okula gitmek zorunda değilim, rengeyikleriyle kalabilirim."

Elsa sandalyeye çöküp eline yağlı gelen masanın kenarını tuttu.

Berrak, alçak bir sesle, "Burası göçebe okulu değil," dedi.

Áhkku ağladı. Gözyaşları yeşil eteğinin kumaşına damladı. Yine de kaçmaya çalışmadı. Sessizce, kımıldamadan ağladı. Başka bir seçeneği olmadığını daha o anda anlamıştı. O zamanlar olmadığı gibi.

Elsa karanlığın içine boş boş baktı. Şimdi onunla tensel temasta bulunmaya, onu bu şekilde rahatlatmaya çalışmanın bir anlamı yoktu, ona öteki dünyadan çıkış yolunu göstermek istiyordu sadece.

"İsveççe konuşamıyorum, bunu yapamıyorum," diye homurdandı *Áhkku* ileri geri sallanarak.

Elsa o hareketi iyi biliyordu.

"Çişini yapmalısın."

"Ama o zaman bana kızar."

"Yatağı ıslatırsan sana daha çok kızar, biliyorsun çarşafları da değiştirmez. O zaman soğukta uyursun."

Elsa ağzından çıkanları duyar duymaz kendini kötü hissetti. Ama işe yaramıştı. *Áhkku* aniden ağlamayı kesti ve yataktan kayarak aşağı indi. Elsa onu nazikçe tuvalete yönlendirdi.

"İstediğin zaman tuvalete girebilirsin."

Áhkku eteğini ve yün çoraplarını indirerek dikkatle oturdu ve öyle gürültüyle işedi ki sesler tamamen fayans döşeli banyoda yankılandı. Elsa altını sildiğinden ve ellerini yıkadığından emin oldu.

Áhkku çıkarken gülümsüyordu. Rahatladığı aşikârdı. Odanın içinde gezindi, pencereden dışarı baktı.

"Küçük kız kardeşim nerede uyuyor? Herkes nerede uyuyor?"

Elsa cevap vermedi. Çantayı yataktan kaldıracak oldu ama *Áhkku* ileri atıldı ve çantayı kaptı. Yanına oturup yine çantayı okşamaya başladı.

"Belki de uzanıp dinlenmelisin?"

Áhkku başıyla onaylayıp kaskatı bir şekilde yatağa uzandı. Gözlerini kapattı ama gözkapakları tamamen kapanmaya cesaret edemiyormuş gibi titriyordu. Yüzü incelmiş ve daha da kırışmıştı. Gözlerinin altından ince küçük deri torbaları sarkıyor, elmacıkkemikleri gergin derinin altında keskin bir şekilde yükseliyordu.

Brittis ile annesi geri geliyordu, koridordan kahkahaları duyuldu. *Áhkku* gözlerini açıp ona güven verecek şekilde gülümsemeye çalışan Elsa'ya baktıktan sonra gözlerini içeri ilk giren kişi olan Brittis'e dikti.

"Geçtiğimiz sonbaharda yatakları değiştirdik. Çok rahat, değil mi?"

Áhkku hızla ellerine baktı. Elsa söyleneni tercüme edip kulağına fısıldadıktan sonra başını kaldırıp onaylarcasına salladı.

"Meänkieliceyi anlıyor musun?" diye sordu Brittis. *Áhkku* tekrar başını salladı.

Evet, gerçekten de o neslin çoğu çocukluktan beri çift dilliydi. Ama *Áhkku* Meänkielice konuşmayı tercih etmiyordu. Şimdi dudaklarını büzmüş, Brittis'in odadaki hareketlerini takip ediyordu.

"Kadromuzda Samice bilen bir kız var. Misafirlerimizin kendi dillerini konuşabilmeleri çok önemli, özellikle de böyle durumlarda," dedi.

Böyle durumlarda. Bunu üzerine basa basa söylemişti. Yani beynin daldan dala konduğu, yönünü kaybettiği durumlarda, diye düşündü Elsa.

"Çocukluk dillerine, güvenli bölgeye, ana kucağına dönme eğiliminde oluyorlar," diye devam etti Brittis.

"Diğerleri nerede?" diye fısıldadı *Áhkku* Elsa'ya.

"Burası senin odan, burada yalnız uyuyacaksın."

"Yalnız," dedi altdudağı titreyerek. "Karanlıkta."

Elsa yatağın üzerine monte edilmiş beyaz lambayı yakmak için uzandı.

"Bütün gece bunu yakabilirsin."

"Işığı açık bırakmamalısın."

"Burada açık bırakabilirsin."

Elsa onu sarsmak istedi, anlamasını istedi. Annesi onları dinlemiyor gibiydi, şifoniyerin çekmecelerini karıştırıp *Áhkku*'nun kıyafetlerini nasıl yerleştireceğini planlamakla meşguldü.

"Ben eşyalarını getireyim," dedi annesi ve hızla odadan çıktı. Orada olmaya dayanamamış gibi. *Áhkku* annesi değildi ama bunu yapmaya mecburdu; kayınvalidesini evinde hissettirmeliydi.

Brittis kapı eşiğinde durup arkasına yaslandı ve ortamdaki seslere kulak verdi.

"Ben bir tur dolanayım. Gitmeden mutlaka yanıma gelin."

Annesi koliyi ve valizi taşırken ağırlığın altında inliyordu. *Áhkku*, hayatından parçaların yabancı raflara ve naftalin kokan çekmecelere yerleşmesini izledi. Bir zamanlar kendi mutfağında asılı olan perdeyi şimdi burada asılı görünce şaşırdı. Sırtını duvara yaslamış, bacaklarını uzatmış yatakta otururken ufacıktı. Yıllar geçtikçe incelen gri saç örgüsü, cılız göğsünün üzerinden kıvrılarak karnına kadar iniyordu. Saç örgüsünü elinde dalgınlıkla çevirdi, ucu avucunu okşadı. Aniden bir Sami ilahisi söylemeye başladı, herkes *Áhkku*'nun güzel bir sesi olduğunu bilirdi. Öyle güçlü söylüyordu ki yanakları kızarmıştı. Annesi tam işinin ortasında durdu, omuzları kaskatı kesildi ama çok geçmeden yaptığı işe kaldığı yerden devam etti. Elsa çok duygulanmıştı, başını başka yöne çevirdi. Din konusunda asla anlaşamazlardı. *Áhkku*'nun bu kadar körü körüne bağlı oluşunu Elsa bir türlü kabul edemiyordu. Kilisenin onlara yaptığı kötülükleri nasıl olup da görmediğini, kiliseden hâlâ nasıl medet umabildiğini konuşmak artık mümkün değildi. On dört yaşındaki Elsa, görüşünde ısrar etmiş, ona sorular sormuş ve *Áhkku* da sesini yükseltmişti. Medet umduğu kilise değildi, Tanrı'ydı ve bu tamamen farklı bir konuydu. Tanrı aşkına, bir zamanlar Samilere ait olanları alanlar, o bambaşka bir meseleydi, Elsa bunu anlamıyor muydu? Elsa buna öfkelenmişti. O kilisenin inançlarıyla hiçbir ilgisi yoktu.

Ve şimdi ona en büyük güveni veren yere çevirmişti yüzünü, sesi Elsa'nın daha önce hiç duymadığı kadar berrak ve netti. *Áhkku* derin bir nefes alıp yeniden başladı.

"*Mon almmi guvlui dal geahčadan...*"

Brittis kapıyı aralayıp hafifçe öksürdü ve binadakilerin bu saatte şekerleme yaptığını söyledi.

"Ama perşembe günkü şan dersinde böyle bir bülbülün bizimle olması çok güzel olacak," diye ekledi gülümseyerek.

Áhkku sustu ve Brittis ona Meänkielice şarkı söylemesine izin verildiğini, ancak şu anda bu kadar yüksek sesle söylememesi gerektiğini açıkladı.

"Bitirdiniz mi?" diye sordu Elsa'nın annesine. Annesi başıyla onaylayıp avuçlarını kotuna sildi ve *Áhkku*'ya döndü.

"O zaman hoşça kalın, haftaya görüşürüz. Kendinize iyi bakın."

Ses tonu kulağa sert gelmişti, hazır olda durmuş, kaskatı kesilmişti. Brittis yanına gitti, birlikte yürürken akşam yemeğinde ev yapımı köfte olduğunu söyledi. Elsa odada kaldı. *Áhkku* çantasını bırakmıyordu. Kimse içine bakmamıştı.

"Yanında neler getirdiğini görebilir miyim?"

Áhkku başını çılgınca iki yana salladı.

"Diğerleri hep çalıyor."

"Ama ben çalmıyorum."

Áhkku ona uzun süre baktı, küçük kız kardeşine çok benzeyen genç kadını çaresizce tanımaya çalışır gibiydi.

"Beni burada bırakacak mısın şimdi?"

"Evet, gitmeliyiz. Ama eminim burayı seveceksin."

Annesi dışarıda kornaya bastı. Dondurucu soğuk bastırmadan ve buzlanma trafiği felç etmeden gitmeliydiler. Yağmur dinmişti.

Elsa ayağa kalktı, gözyaşlarını tutmaya çalıştı.

"Yakında görüşeceğiz, *Áhkku*."

Yaşlı kadın başını kaldırıp şaşkınca ona baktı.

Birbirleriyle vedalaşmadılar, Elsa kapıyı arkasından yavaşça kapattı. Binadan bahçeye çıktığını gören Brittis uzaktan el salladı. Şubata ait olmayan bir güney rüzgârı yanağını okşuyor, ama o iliklerine kadar titriyordu.

Girişten itibaren üçüncü pencerede tanıdık bir figür belirdi. *Áhkku* karanlıkta daha iyi görmek istermiş gibi yüzünü pencereye dayamış, iki avucunu da pencereye bastırmıştı. Yüzündeki panik açıkça görülüyordu. Ağız açıktı. Elsa hareket edemedi. Onlara mı sesleniyordu? Avuç içleri cama çarpıyor ama sesi zar zor duyuluyordu. Elsa geri dönmeye niyetlendi. Bunu yapamayacaktı, onu öylece bırakamazlardı. Derken aniden Brittis *Áhkku*'nun arkasında belirdi, kolunu ona doladı ve ardından ince bileklerini nazikçe yakaladı. Ve sonra gözden kayboldular.

47

Njealljelogičieža

Kartal günlerdir toprakları üzerinde sessizce süzülüyordu. Yarın *njukčamánnu*ya, yani marta geçeceklerdi ama görünürde saldırıp yakalayabileceği bir yavru yoktu hâlâ. Bir kartal için dört kiloluk bir yavruyu avlamak sorun değildi. Elsa bunu kendi gözleriyle hiç görmemiş ama diğerleri konuşurken kulak misafiri olmuştu.

Karda yatan ölü rengeyiğine bakmak için zorladı kendini. Karnı yarılmıştı ve doğmamış yavrusu da kayıptı. Bir kutup porsuğu veya başka bir yırtıcının işi olabilirdi bu. Dişi geyik, ağılda beslenip yarı serbest halde hareket eden sürüden çok uzak bir noktaya düşmüştü. Komşu köye nadiren bu kadar yaklaşırlardı.

Elsa dizlerinin üzerine çöküp elini hayvanın karnındaki kesiğin ağzında gezdirdi. Hiçbir avcı, eti bu kadar düz kesemezdi; bir bıçak kesiği kadar düzdü. Geyiği ters çevirdi ve postu kurşun deliği bulana kadar inceledi. Vurulmuş ve karnı bıçakla kesilmişti. Peki ya yavru? Yanlarında mı götürmüşlerdi?

Beyaz karda kırmızı kan izleri, büyük bir kan gölü ve kar motoru yolu boyunca ilerleyen uzun, çizgi halinde kan damlaları. Birden fazla rengeyiği vurmuş olabilirler miydi? Elsa karı daha yakından inceleyince tilki izlerine rastladı. Kaçak avcılar muhtemelen karnını yarmış ve yavruyu tilkiye bırakmışlardı. Hiç umursamamış, yırtıcı bir hayvanın geyikle zi-

yafete devam edeceğini ve bıçak izlerini örteceğini düşünmüş olmalıydılar. Kurşun karnını delip geçtiğinden onun için endişelenmelerine gerek yoktu. Ancak kan izleri, yanlarında bir şeyleri götürdüklerini açıkça gösteriyordu.

Elsa dişi geyiğin fotoğrafını çekti, eğildi ve yarık karnını yakından çekti, hatta kurşun deliğine parmağını sokup onu da fotoğrafladı.

Babasına mesaj atıp rengeyiğinden ve konumundan bahsetti. Arayıp sesini duyacak gücü bulamamıştı kendinde, sesinin çıkacağından bile emin değildi.

Ama öylece oturup bekleyemezdi. Kar motorunu çalıştırıp yolun kan damlalarının seyrelmeye başladığı tarafına doğru sürdü. Bir kilometrelik sürüşün ardından, Robert Isaksson'un evine ve bir zamanlar ağıl olarak hizmet veren, şimdilerde harabeye dönmüş kulübeye bakan tepeye ulaştı. Kar motoru izleri çok yeniydi ve kan damlaları hiç şüphesiz o yönü işaret ediyordu. Bu ne cüretti? Hem de evinin bu kadar yakınında. Koruyucu kulaklıklarını çıkarıp bahçeden gelen seslere kulak verdi.

Polisi aradı. Kısa ve net bir şekilde ne bulduğunu anlattı. Kan damlalarını takip ettiğini ve izlerin onu Robert Isaksson'un evine götürdüğünü söyledi. Acele etmeleri gerektiğini de vurguladı.

Bahçede ne araba ne de kar motoru vardı. Evde değildi. Kar motorundan inip kara birkaç milim gömülmüş kan damlalarına baktı. Aceleyle nereye gitmiş olabilirdi?

Babası Elsa'ya geri dönmesi gerektiğini yazmıştı. Ama o olduğu yerde kaldı. Polis geleceğine söz vermişti. İlk kez bir polis memuru onu dinlemiş ve en kısa sürede oraya ekip göndereceğini söylemişti. Polisin, diğer iki köy arasında yani yakınlarda ekiplerin trafik kontrolü yaptığını, bu yüzden şanslı olduğunu söylemesini pek umursamamıştı.

Elsa kulübeyi gözüne kestirdi. Hızlı bir şekilde kesim yapması gerekiyorsa ve bunu ormanda yapmak istemiyorsa elinin altında eski bir ağıl bulundurmak elbette elverişliydi.

Mutfak perdesinin arkasında bir kıpırtı görmeyi bekleyerek gözünü kırpmadan eve baktı. Babası aradı ama cevap vermedi. Birkaç saat içinde hava kararacaktı.

Düşünecek zaman yoktu ve tepeden aşağı, kar motosikleti yolunun dışındaki karda güçlükle ilerlemeye başladı. Vurulabilirdi ama kanın onun mekânına gittiğini kendi gözleriyle görmek istiyordu.

Yıkık dökük basamakları, boyası dökülmüş duvarları ve verandasıyla, köhne evin etrafına sessizlik çökmüştü. Pencere çerçevelerinin yeniden boyanması gerekiyordu ve kapı o kadar eğriydi ki, dışarının soğuğu salona giriyor olmalıydı. Onun evine hiç bu kadar yakın olmamıştı.

Mutfak penceresindeki perdenin rengi solmuştu ve fazla yazlık bir görünümü vardı; yıllardır orada asılı gibiydi. Masanın üzerinde yosun yeşili bir termos ve üzerinde marka logolu hantal bir kahve fincanı duruyordu. Tezgâhın üzerinde bulaşıklar yığılmıştı.

Garaj ile kulübe arasında ayak izleri gördü. Adam ayak izlerini –tabii polis varmadan önce evine gelirse– keşfetmesin diye bu izlerin üzerine basarak yürüdü. Ekipler en fazla elli kilometre uzaktaydı, gelmeleri uzun sürmezdi, belki kırk dakika.

Kulübenin önünde dururken kendiyle mücadele etti. Eldivenleri vardı ve arkasında iz bırakmayacaktı. Pirinç kulplu beyaz kapı çerçeveleri siyah parmak izleriyle lekelenmişti. Yerde çok az kan damlası vardı. Evine her ne taşıdıysa, her iki yöne açılan çift kanatlı kapının diğer tarafındaydı. Büyük bir asma kilit, on santim genişliğinde bir çelik levhayı tutuyordu. Kolu çekti ve kapılar hareket etti ama bir aralık oluşturacak kadar değil.

Kan damlalarını fotoğrafladı ama çektiği resimde zar zor görünüyorlardı. Geri geri gidip kulübeyi ve evi fotoğrafladı. Nerede olduğuna dair şüpheye yer bırakmamalıydı.

Ağılın bir zamanlar kırmızıya boyalı olduğu anlaşılıyordu, ama şimdi hava şartlarından yıpranmış, boyası dökül-

müş ve griydi. Tek pencere eskiden samanların konduğu yukarıda, çatıya yakın asmakattaydı. Oraya çıkmayacaktı.

Yaklaşan kar motorunun sesini duydu, birkaç yüz metre ötede olmalıydı. Elsa hangi yönden geldiğini anlayamadı. Kan izlerine zarar vermemeye dikkat ederek hemen bahçeye koştu. Az önce bastığı izlerin üzerine basmaya çalıştı. Tepeye çıkarken düştü, elleriyle kendini yukarı çekerken ayaklarıyla da ittirdi. Kar motoru tam bahçeye girdiğinde tepeye varmıştı. Gördüğü kişi o değildi, bu adam çok kısaydı. Kar motorundan inince kaskını kafasından çıkarmadı. Kapıyı tıklatıp kapı kolunu çekti ama kapı kilitliydi.

Elsa tepede yere yapışmış yatıyordu, kar motoru yanındaydı. Adam başını çevirip bahçeden tepeye baksa Elsa'yı görebilirdi. Kalbi karın üzerinde atıyordu, düzensiz nefes alıyordu.

Aşağıdaki adam tereddüt eder gibiydi. Motoruna geri döndü, sertçe gaza basıp yarım tur döndü. Karı, kan izlerinin üzerine püskürtürken Elsa sessizce küfretti.

Motorun sesi derenin ötesinde bir yerlerde kaybolana kadar orada öylece yattı. Kemerindeki bıçağı el yordamıyla aradı, elinde hissedince bir parça rahatladı.

Yeni bir motor sesi. Bu seferki arkasından geliyordu. Hızla motoruna bindi. Çalıştırdı ve kaçmaya hazırlandı, en iyi rotayı kafasında planlamıştı zaten. Ama önce gözlerinin içine bakacaktı. Vücudunun üst kısmını çevirse de gidona sıkıca asıldı, gözlerini kıstı. Gelenin bir dizi seledeydi ve yarı ayaktaydı; bu tarzı hemen tanıdı: Mattias'tı bu. Elsa'nın izini takip edip arkasında durdu, motoru durdurdu ve kulaklıkları çıkardı. Tıpkı Elsa gibi o da gözlerini eve dikti.

"İçeride mi?"

"Hayır."

Elsa'ya baktı. "Sen iyi misin?"

Elsa başıyla onayladı.

"Aşağı inip kulübeye kadar kan izlerini takip ettim. Bu sefer onu yakalayacaklar."

"Fazla umutlanma."

Eliyle çenesini ovuşturdu.

"Babam hâlâ dişi rengeyiğinin yanında mı?"

"Evet," dedi homurdanarak. "Sana çok kızdı."

"Bu yüzden de gelip beni kurtarmak sana düştü."

Mattias sonunda, "Bahçesi korkunç görünüyor," dedi.

"Şaşırdın mı ki?"

"Yoo."

Aracın sesini aynı anda duyup birden kaskatı kesildiler. Polis arabası tepenin etrafından döndü, yavaşça bahçeye girdi ve evin önüne park etti. Mattias motoru çalıştırıp yokuş aşağı sürerken, Elsa da kendi ayak izlerine basarak aşağı inmeye başladı. Arabadaki polisler indi, başlarıyla selam verip Mattias motorunu kapatana kadar beklediler. Adam gençti, belki otuz yaşlarındaydı. Biraz daha yaşlı görünen kadınınsa ilçe sınırının epey güneyinden geldiğini açık eden bir lehçesi vardı.

Elsa, "Arayan bendim," dedi.

Elsa buz kesmiş eline karşılık onların sıcak elleriyle karşılaştı.

"Dişi geyiğin olduğu noktadan buraya, kulübeye kadar devam eden izleri takip ettim. Anne geyik vurulmuş, yavrusu da kayıp."

"Vuruldu, diyorsunuz. Bunu nereden biliyorsunuz?" diye sordu kadın.

Elsa cep telefonunu çıkarıp hızla kurşun deliği olan resme kaydırdı. Memurlar inceleyip başlarıyla onayladılar. Evet, bu bir kurşun deliği olabilirdi.

Mattias, "İsteyeni geyiğin bulunduğu yere kadar götürebilirim," dedi.

"Abim."

Mattias selamlaşmak için eldivenini çıkarmadı. Yüzü gergindi.

"Kan izlerini görmek ister misiniz?"

Elsa, izlerin üzerinden yürümediklerinden emin olmak için sürekli geriye bakarak onları ağıla doğru götürdü.

"Az önce bahçede bir motor vardı ve kanın bir kısmı karların altında kaldı." Elsa işaret edip devam etti. "Ama burada yine kan olduğunu görüyorsunuz."

Meslektaşı tepeye çıkan izleri incelerken kadın polis eğilip el fenerini tuttu.

"İşte geyiğin diğer resimleri."

Elsa cep telefonunu erkek polise uzattı.

"Yırtıcı bir hayvan olabilir mi?" diye sordu adam.

Elsa başını iki yana salladı. Mattias çenesini sıkmaya başlamıştı.

Elsa kendini zorlayarak, çıkarabildiği kadar sakin bir sesle, "Bu bir kurşun deliği ve karnındaki kesik de bir bıçak kesiğinin açacağı kadar düzgün," dedi. "Muhtemelen dişi geyiği götürme gereği duymadılar, sebebi de karnındaki kurşun deliği, bu eti bozar. Yavruyu dışarı çıkardılar ama yanlarına mı aldılar yoksa olay mahallinde bir tilkiye mi bıraktılar bilemiyorum."

"Öyleyse belki de kan damlalarının yavruyla bir ilgisi yoktur?"

"Emin değilim. Bir rengeyiği daha vurup yanlarına onu almış da olabilirler."

Mattias karın üzerine tükürdü, sonra da gökyüzüne baktı. Elsa, Mattias'ın burun deliklerinin açıldığını gördü, güçlükle nefes alıyordu.

"Mattias'la ormana kadar gidip bakmalısınız," dedi Elsa.

Kadın Mattias'la birlikte gitti, Elsa da diğer polis memuruyla birlikte kaldı. Beyaz tenini zar zor kapatan, seyrek, kızıl bir sakalı vardı. Gözleri açık renkti ve kirpikleri beyaza çalıyordu.

"Adınız ne?"

"Ljungblad."

"Kulübeye girmelisiniz."

"Bakalım. İhtiyacımız olan şey..."

"Arama izni. Bir savcıyı arayın."

Kaşlarını memnun bir şekilde kaldırdı.

"Bakın hele."

"Robert Isaksson'u araştırdınız, değil mi?"

"Evet, şu anda araştırılıyor."

Adam Elsa'nın kıyafetlerini inceledi ve kemerindeki bıçağa baktı.

"Sizin rengeyiğiniz miydi?"

Başıyla onayladı.

"Nasıl oldu da karşınıza çıktı?"

"Sürüden ayrılan rengeyiklerinin izini sürmek için dolaşıyordum. Bu, alışılmadık derecede uzaktaydı. Bu ve birkaç tane daha. Bu yüzden birkaç tanesinin birden vurulduğunu düşünüyorum." Doğrudan adamın gözlerinin içine baktı. "Bölgede yıllardır kaçak avlanmayla ilgili sorunlar yaşadığımızı biliyorsunuz sanırım?"

"Yani bu daha önce de mi oldu?"

"Siz yeni misiniz?"

"Evet, yeniyim. Yani birkaç yıldır polis memuru olarak çalışıyorum ama bu belediyede yeniyim." Kibarca gülümsedi. "Ama meslektaşım Eriksson biraz daha uzun süredir burada."

"Öyleyse bunun daha önce de olduğunu, yani köyümüzden yüze yakın ihbar yapıldığını biliyordur."

"Şey, hayır, buraya gelmeden önce araştırma yapmaya pek vaktimiz olmadı. Sizin şikâyetinizin kısaca bilgilendirmesi yapıldı bize. Yakında soruşturma başlatılacağından eminim."

"Bize her zaman delil olmadığı söylendi, ama şimdi var. Ve siz geldiniz. Şunu bilin ki şikâyetimizin hemen ardından polisin geldiğini ilk kez görüyoruz."

İkisi de yaklaşan bir motorun sesini duyup başlarını köye doğru çevirdiler. Bu Mattias değildi. Elsa, hiç düşünmeden Ljungblad'ın koluna tutundu ama bakışlarını görünce hemen bıraktı.

"Eğer şimdi gelen o ise, lütfen kaçmasına izin vermeyin."

Ljungblad, cep telefonunu kulağına dayayarak polis arabasına doğru hızla ilerledi. Elsa olduğu yerde donakalmıştı, koşması gerektiğini hissetti ama yapamadı.

Ljungblad silahlardan bahsediyor, bu sanki mümkünmüş gibi daha da solgun görünüyordu. Evet, şimdi Elsa'ya inanıyordu. Ve şimdi failin silahlı olabileceğini anlamıştı.

Motor, geniş bir yay çizerek bahçeye girdi; Robert durmadan önce gördüklerini sindirmek ister gibiydi. Bakışlarını polis arabasında, polis memurunda ve Elsa'da gezdirdikten sonra Elsa'nın motorunu gördüğü tepeye baktı. Sonunda polis arabasının tam önünde durdu ama motoru kapatmadı.

Ljungblad yanına gitti ama elini uzatmadı, Elsa sonunda hareket edebildi ve içgüdüsel olarak tepeye doğru birkaç adım attı. Robert'ın omzunda tüfeği yoktu. Ljungblad işaret edince motoru kapadı.

Elsa polis memurunun şimdi çok daha otoriter bir sesle konuştuğunu, orada ne işleri olduğunu açıkladığını duydu. İki adam boy ölçüşerek birbirlerini süzdüler. Robert'ın arkasında oturan köpek başını eğmiş, gırtlağının derinliklerinden hırlıyordu.

Derken Mattias'ın motoru duyuldu ve çok geçmeden tepeden aşağı yavaşça indi. Robert ikisine de küçümser bir bakış attı. Eriksson geri dönüp soru sorma işini devraldığında Ljungblad gözle görülür şekilde rahatlamıştı.

Robert polislere bakmadı, sadece dik dik Elsa ve Mattias'a baktı.

"Arama izni olmadan içeri giremezsiniz," dedi sertçe, bakışlarını polise çevirerek.

Eriksson, "Kulübenize kadar devam eden kan izleri var," dedi.

"Gerçekten mi. Bunu kim söyledi? Bu Laponlar mı?"

"Gizleyecek bir şeyiniz yoksa içeri girmemize izin verebilirsiniz değil mi?"

"Hayır." Olduğu yerde döndü ve eve doğru yürümeye başladı. Yok yere suçlanmak çok ciddi bir meseledir. Sizi iftira ettiğiniz için şikâyet etmeliyim."

Mattias'a kötü kötü baktı. Elini bacağına vurup hafifçe ıslık çaldı. Köpek hemen motordan atlayıp yanına geldi.

"Bu kan nereden geliyor?" diye sordu Ljungblad.

"Ne kanı?"

"Kulübenin dışındaki."

"Ah, şu. Bir tavşan vurdum. Çünkü bu ülkede buna hâlâ izin var sanırım, öyle değil mi?"

Evin basamaklarında duran bir çizmenin içinden anahtar çıkarıp kapıyı açtı. Köpeği içeri aldı ve arkasından kendisi de eve girdi.

"Burada işimiz bitmedi," dedi Ljungblad, şimdi daha yüksek bir sesle.

Holden, "Arama izniyle gelin," dediği duyuldu.

Robert kısa süre sonra, ağzının kenarında yanan bir sigarayla ön basamaklara geri döndü. Elsa sigarayı ağzından alırken elinin titrediğini fark etti.

"Sizinle daha fazla konuşmaktan memnuniyet duyarım, ancak önce o Laponlar bahçemden defolup gitsin."

"Lütfen o kelimeyi kullanmayalım!" Ljungblad'ın ses tonu keskindi.

"Bu ülkede artık buna da mı izin verilmiyor?"

Eriksson, "Kendine gel," dedi.

Robert sırıtıp sigarasını içine çekti.

"Dediğim gibi, konuşabiliriz, ama bunun için tanıklara ihtiyacımız yok."

Ljungblad Elsa'ya döndü ve otoriter sesiyle yeniden görüşeceklerine söz vererek oradan ayrılmalarını rica etti.

"Geyiği ne yapacağız?" diye sordu Elsa, sesindeki titremeye içten içe küfrederek.

Polisler şaşkın şaşkın birbirlerine baktılar.

"İrtibatta olacağız."

Ljungblad bir asker gibi sert konuşuyordu ama Elsa'nın hayal kırıklığına uğramış bakışını görünce ses tonunu yumuşattı. "Verdiğiniz bilgiler için teşekkürler."

Mattias, arkasında Elsa'yla gaza basıp hızlıca tepeye çıktı. Elsa en son çocukluğunda yaptığı gibi beline sarılmıştı.

48

Njealljelogigávcci

Mattias, polis arabasının yanıp sönen ışıklarıyla evin önünden hızla geçtiğini gördü. Polisler kasabaya dönmek üzere çoktan yola çıkmıştı. Onları Robert'ın evinde bırakalı en fazla yarım saat olmuştu. Bu iyiye işaret değildi, bunu anlamıştı. Hâlâ fark etmediyse bunu Elsa'ya söylemeliydi. Başını öne eğip bahçede ağır ağır yürüdü.

Elsa mutfak masasında oturmuş, cep telefonunda gördüğü bir şeylere gülüyordu. Saçları ıslaktı, yeni yıkanmış ve güzel kokusu tüm mutfağı sarmıştı.

Sakinliğini korumaya çalışacaktı, sesini yükseltmeyecekti.

"Polisler ayrılmış."

"Ne?" Güldü. Ne dediğini duymamıştı.

"Karakolu ara. Oradan ayrılmışlar."

Mattias bunun kulağa bir emir gibi geldiğini fark etti, Elsa'nın gülümsemesi solmuştu.

"Emin misin?"

"Kahretsin, az önce buradan geçtiler."

Islak saçlarını tokayla topladı. Birden çökmüştü. Mattias'ın öfkesiyse tırmanıyordu.

"Sana demiştim! Hep çok umutlanıyorsun."

Elsa'nın öfkeli bakışları karşısında Mattias kafasını çevirdi ve kahve fincanı aramaya, dolap kapaklarını çarparak kapatmaya başladı, üstüne bir de termosun boş olduğunu fark edince onu da sertçe elinden bıraktı.

Elsa cep telefonunu hoparlöre almıştı, telefon biraz çaldıktan sonra bir polis cevap verdi.

"Ljungblad'la konuşmak istiyorum. Az önce görüştük ve şikâyette bulunduğum şüpheli hakkındaki gelişmeleri öğrenmek istiyorum."

"Ekipler acil bir arama sonucu yola çıkmak zorunda kaldı."

"Nasıl yani, ev araması yapılmadı mı?"

Telefonda polisle tartışırken Mattias kararlılıkla ayağa kalkmasını, tek elini havada savuruşunu, sesini keskinleştirip eliyle havayı bıçak gibi kesişini izledi.

"Kaçak avcının şu anda kar püskürtme makinesini bahçesinin her yerine sürebileceğini anlamıyor musunuz? Bütün izleri yok ediyordur!" Boşa kürek çekiyordu, iç çekti. "Ljungblad'a beni aramasını söyler misiniz?"

Cep telefonunu mutfak masasının üzerine koydu, sandalyeye çöktü ve alnını avuç içlerine dayadı.

"Şimdi tüm motor izlerinin üzerinden geçiyor, lanet olası kulübenin her yanını pırıl pırıl yapıyordur, tek bir iz bırakmayacak. Eğer bir derindondurucusu varsa onu da boşaltacaktır."

Mattias cevap veremedi. Oradan çıkması, parmak eklemleri kanayana kadar bir şeye yumruk atması gerekiyordu.

"Ama," dedi Elsa başını kaldırıp. "Elimizde fotoğraflar var, kan lekesinin fotoğraflarını görmezden gelemezler."

Mattias yumruklarını sıktı, mutfak masasını devirmemek için kendini zor tuttu.

"Bir tavşan vurduğunu söylemişti." Bir an sessiz kaldı. "Ama o zaman ölü bir tavşan göstermek zorunda, öyle değil mi? Şu Ljungblad'a söyleyeceğim bunu," dedi Elsa, bitkin bir haldeydi.

"Bu işten vazgeç! Geri dönmeyecekler. Bunu sen de biliyorsun."

Elsa arkasını döndü, kalktı ve oturma odasına gitti.

"Asla vazgeçmeyeceğim!" dedi kapıyı çarparak çıkmadan önce.

49

Njealljelogiovcci

Bir gündür Mattias'tan haber alamıyorlardı. Evinin tüm jaluzileri inikti. Elsa kapıyı çaldı, kola asıldı, ama kilitliydi. Ceketsiz üşüyordu, yine de evin çevresinde bir tur attı. Yatak odasının camına önce hafifçe, sonra sertçe vurdu. Seslendi. Sesi tizleşti. Banyonun penceresine doğru devam etti, oraya da sertçe vurduktan sonra oradan oturma odasının penceresine gitti. Ardından tekrar basamaklara dönüp kapı kolunu çekiştirdi.

Telefonunu çaldırdı, ta ki çalma sesi kesilip sesli mesaj devreye girene kadar.

Yedek anahtarları vardı, eve dönüp Mattias'ın altıncı sınıftayken ahşap atölyesinde yaptığı anahtar dolabını karıştırdı; bere ve eldiven dolu dolap çekmecelerini çılgınca aradı. Sonunda şapka rafının altındaki bir askıda anahtarı buldu ve koşarak bahçeyi geçti.

Kilidi açıp kapıyı duvara çarparak açarken parmakları deli gibi titriyordu.

"Mattias!"

Mutfağa, oturma odasına ve son olarak da kapısının kapalı olduğu yatak odasına koştu. Kapıyı açmaya bir türlü eli varmadı. Onu bulan annesi ve babası değil, kendisi olmalıydı. Onlar bunu kaldıramazdı. Gıcırdayan kolu aşağı bastırıp kahverengi kapıyı yavaşça itti ve karanlığın içine baktı. İçerisi bomboştu. Dengesini kaybetmek üzereydi ki kapı koluna tutundu. Kafasında senaryolarla banyoya yöneldi. Başının döndüğünü hissetti ve kolu az önce yaptığı gibi yavaşça aşağı

bastırdı. Banyo boştu. Lavabodaki musluktan su damlıyordu. Tavanda giderek büyüdüğünden şüphelendikleri küfün kokusu sarmıştı etrafı.

Mutfakta, zemin kapağındaki aralığı gördü. Kiler. Diz çöküp kapağı kaldırdı. Aşağıya ışık vurunca Mattias yüzünü yukarı çevirdi. Elsa birden irkildi. Mattias darmadağındı, berbat görünüyordu. Gözlerine bakınca sarhoş olduğunu anladı. Başını bir rafa yaslamış, *Áhkku*'nun yüksek raflara ulaşmak için kullandığı taburenin üzerine çökmüştü. Hava buz gibiydi ve üzerinde sadece bir tişört, altındaysa gri içlik vardı.

"Buraya saklandığımda her saklambacı kazanırdım, hatırlıyor musun?" diye geveledi.

"Annemin çıldırdığını hatırlıyorum, ona göre merdivenler tehlikeliydi ve oksijensiz kalabilirdin."

Elsa doğal görünmeye çalıştı, anılardan konuşmak o an gayet normalmiş gibi.

"Oksijen konusunda dediğine inanırdım. Ama işte kahretsin bak, henüz boğulmadım."

"Hadi yukarı çıkalım."

"Polis aradı mı?"

"Evet. Ljungblad, kendisinin ve meslektaşının evin aranması konusunda kendi kararlarını verebileceklerini ama yine de bir amirden ya da bir savcıdan mı ne, haber beklemeyi tercih ettiklerini söyledi. Her neyse, sonra kasabadan acil bir çağrı gelmiş ve gitmek zorunda kalmışlar."

Bunun üzerine cam bir şişe beton zemine uçtu, teneke kutuların ve şişelerin üzerine votka ve cam parçaları yayıldı.

"Yetti artık, benden bu kadar, *unna oabba*!"

Elsa korkulu gözlerle baktı ona.

"Cam parçalarına dikkat et. Otur oturduğun yerde! Delirdin mi sen?"

Unna oabba. Göğsünde uzun süredir hissetmediği bir kıpırtı hissetti.

"Neden bu şekilde devam edelim ki? Yırtıcıların almadığını bu pislikler alıyor. Dün, komşu Sami köyünde parçalanmış dört rengeyiği bulundu. Ve yağmur yağıyordu! Kahret-

sin, hem de şubat ayında!" Son cümlesini avazı çıktığı kadar bağırarak söylemişti.

Titreyen bacaklarının üzerinde ayağa kalktı.

"Sakın kalkma! Ayağında çorap bile yok, ayaklarını keseceksin. Aşağıya inip cam kırıklarını toplayayım."

"Ama artık dayanamıyorum. Gerçekten. Babam da, para sıkıntısı çekmemize göz yumuyor. Beş kuruş kazanamıyoruz, *unna oabba*."

Unna oabba.

"Daha nice yavru doğacak, biliyorsun. Bu yıl daha iyi olacak."

"Herif dişi geyiğin karnını deşip yavrusunu alıyor. Hangi ruh hastası piç yapar bunu?"

Bunca yıldır kendini tutmuştu. Hep hırçındı ama sessizliğini korumuştu. Elbette, bazen patlıyordu, ama bu seferki tamamen farklıydı. Elsa bunu anlayabiliyordu. Mattias titriyordu, kendini koyvermiş gibiydi. Belki de içini dökmesini sağlayan alkoldü ama bir kırılma noktasına geldiğini görebiliyordu. Elsa eldiven ve poşet getirmeye giderken sakin bir ses tonuyla ona oturmasını söyledi.

Elsa çıplak ampulü yakınca Mattias'ın ışıktan gözleri kırpıştı. Dik ve dar katlanır merdivenlerden geri geri inerken ayakları titriyordu. Önce büyük cam parçalarını toplayıp poşetin içine attı, sonra bakışlarını *Áhkku*'nun oraya serdiği ve yıllardır aynı yerde duran paçavralardan örülü kilimde gezdirdi. Votka kokusu çevrelerini sarmıştı.

"Ve o yeni maden. Dediklerine göre yatırılan para herkesin beklentisini aşmış. Meralarımızın ortasından geçen yeni yollar açacaklar, biliyor musun?"

Elsa başka bir parlak cam parçasını daha dikkatle toplarken yüzleri iyice yaklaşmıştı. Mattias tam devrilecekti ki bir raftan destek aldı.

"Biliyorum," dedi Elsa yorgun bir sesle. "Biliyorum."

Ayaklarını korumak için her bir cam parçasını tek tek bulmak birden hayati bir görev haline gelmişti.

"O herifin evini yakacağım!"

Elsa başını kaldırmadı. Votka söyletiyordu bunları.

"Öldüğümü sandın, değil mi? Etrafta koşuşturup bakınırken." Güldü. "Ama ben sadece saklambaç oynuyordum, tıpkı küçükken oynadığımız gibi, *unna oabba*."

Plastik poşetin içindeki cam parçaları birbirine çarpıyordu. Bez kilimi yavaşça katladı ve parmağıyla işaret etti.

"Şimdi buradan yürüyebilirsin, camları temizledim. Gel sana yardım edeyim."

Mattias ayağa kalkıp kolunu Elsa'nın omzuna attı. O kadar üşümüştü ki titriyordu.

"Aslında ölmemi istiyorsun, böylece babamla birlikte bu işe devam edebilirsin."

"Kes şunu, sana ihtiyacımız var."

"Köydeki adamlar senden hoşlanmıyor. Siktirsinler!"

Mattias diğer koluyla havaya bir yumruk savurdu.

"Lasse her zaman senin hepimizden güçlü olduğunu söylerdi. Peh! Sadece dokuz yaşındaydın. Benden güçlü olmanın imkânı yoktu."

Elsa dondu kaldı. Gözyaşları akarken burnunun direği sızlıyordu.

"Öyle mi dedi?"

"Ne? Kim öyle dedi?" Mattias Elsa'ya odaklamaya çalıştı ama yapamadı. "Evet ya, hep senden bahsederdi."

Ama yine de, diye düşündü Elsa, yine de beni terk etmeyi seçti.

Mattias'a destek oldu, merdivenlerden yukarı çıkması için onu son bir kez kalçalarından itti. Mutfak zeminine çıktığında çoktan yere serilmiş, horluyordu. Elsa kapağı düzgün bir şekilde kapattı ve içi cam dolu poşeti ağzını bağlayıp mutfak tezgâhının altındaki çöp poşetinin yanına koydu. Oturma odasından bir battaniye getirdi. Mutfak kanepesinin yanında birbirine uymayan iki kalın çorap buldu ve onları Mattias'ın çıplak, buz gibi ayaklarına geçirdi. Belki uyuyordu. Belki de uyumuyordu. Zaten yeniden yukarı çıktıklarına göre birbirlerinin gözünün içine bakamamaya devam edeceklerdi.

50

Vihttalogi

Bilinmeyen bir numaradan ilk kısa mesaj geldiğinde saat gece ikiyi gösteriyordu. Elsa, Mattias'ın ancak o saatte kendine gelip onu rahatlatacak bir şeyler yazmış olabileceğini düşünerek yerdeki telefona uzandı. Harfler yerine oturana kadar yorgun bir şekilde gözlerini kırpıştırdı.

"Kahrolası Lapon sürtük."

Yatakta doğruldu ve cümleye baktı. Gönderen Robert olmalıydı. Telefonu elini yakmışçasına yere fırlattı. Sakinleşmek için eşit aralıklarla nefes almaya çalıştı. Çok geçmeden mesaj sinyalinin sesi yeniden duyuldu. Gözlerini sıkıca kapadı, bakmayacaktı ama sonunda karşı koyamadı.

"Lanet olası, uzak dur."

Robert sanki yatağında oturmuş, tehditler savuruyordu. Telefon tekrar öttü. Bu sefer gelen mesajları okumadı, cep telefonunu sessize alıp kilimin üzerine bıraktı. Tekrar uykuya dalmasına imkân yoktu. Yatakta döndü durdu, aşağı bakmak istedi ama yapamadı. Mavi ışığın yeri tekrar tekrar aydınlattığını gördü. Sonunda durana dek.

Elsa arabasını komşu köydeki eski okulunun önüne park etti. Uykusuz geçen bir gecenin ardından gözleri yanıyor, kendini halsiz hissediyordu ve başının arkasında bir ağrı peyda olmuştu.

Birkaç haftadır köy okulunda vekil öğretmenlik yapıyordu. Sami okulunda da birkaç günlüğüne iş bulmuştu ve ders

saatlerinin artmasını umuyordu. Şimdi, bahardan önce, biraz para kazanma fırsatı vardı.

Hanna yanına park etti ve aynı anda arabalardan indiler. Elsa, Hanna'nın keyfinin yerinde olduğunu fark etti. Jon-Isak arabadan atladı ve daha Elsa merhaba bile diyemeden okula doğru koştu. Hanna'yla okul bahçesinde yaşanan kavgalar hakkında konuşmak istiyordu. Ama gülümsemesini görünce vazgeçti.

"Merhaba Elsa! Biraz yorgun görünüyorsun. Çocuklar fazla mı zorluyor seni?"

"Sadece zor bir geceydi." Donuk bir şekilde gülümsedi. "Ama seni görmek ne güzel. Birbirimizi en son ne zaman gördük, pazarda sanırım, değil mi?"

Hanna'nın yüzüne bir gölge düştü. Lasse'nin ölüm yıldönümü geçeli bir aydan fazla olmuştu ve şubat ve mart aylarında kötüleştiğinin herkes farkındaydı. O zamanlar dışarıya havalanması için kilim asmaz, evin dışına neredeyse hiç çıkmazdı. Elsa, okuldaki çocukların Hanna'nın geceleri göl kenarına inip uluduğunu söylediğini duymuştu. Tabii ki bu tamamen saçmalıktı ama okul bahçesinde konuşulan diğer şeylerden bahsetmeliydi ona.

Hanna, "Bugün masaj yaptırmak için kasabaya ineceğim," dedi.

Elsa gövdesinin üst kısmını kıpırdatıp içgüdüsel olarak elini başının arkasındaki ağrıyan noktaya götürdü.

"Ben de yaptırmalıyım."

"Anna-Stina'yı gördün mü hiç? Artık onu zar zor görüyoruz. Çoğunlukla Per-Jonas'la birlikte. Kasabada bir kafede çalışmak için teklif aldığını duydun mu? Bakalım kabul edecek mi? Burada öylece oturup..."

Elsa kinayeli bir şekilde, "...evlenmeyi bekleyemez," dedi ve Hanna'yı yüksek sesle güldürdü.

"Kesinlikle!"

"Kafe işini duydum ama buralarda kalır bence. Ben de pek görmüyorum onu."

Bir süre sessizlik oldu.

"İyi ki *reaŋga*mız var," dedi Hanna sonunda.

Sesinde bir sıkıntı vardı ama Elsa bir anlam veremedi.

"Kardeşler arasında çok yaş farkı oldu. Yani, birbirlerine hiçbir yararları yok."

"Büyüdükçe daha iyi olacak."

"Evet, ben ve Lasse gibi."

Elsa, gerçekten, nasıl hissettiğini sormak ve Lasse'yi ne kadar özlediğini söylemek istiyordu. Ve bazen ondan ne kadar nefret ettiğini.

"Eh, hadi ben kaçayım, masaja yetişmem gerekiyor."

Hanna arabanın kapısını açtı, Elsa komik bir şeyler söyleyip ortamı yumuşatmak istedi ama bir türlü beceremedi ve tuhaf bir şekilde vedalaştılar.

Okul bahçesine doğru aheste yürüdü, köşedeki hırgürden yükselen sesleri duydu. Bir bağrış daha. İki öfkeli erkek çocuk sesi.

"Seni pis Lapon!"

"Kapa çeneni, yoksa seni öldürürüm!"

"Maden açıldığında bütün rengeyikleri ölecek. Umarım!"

Sesler kesilmişti, yumruk yumruğa girmiş olabileceklerini tahmin ederek araya girmeyi düşündü ama sakin kalmalı bir öğretmen aramalıydı. Sonunda köşeyi dönünce olanları gördü; gerçekten de üst üsteydiler, birinin beresi çıkmıştı ve yumruklar savruluyordu.

"Kesin şunu!" diye bağırdı Elsa adımlarını hızlandırarak.

Küçüktüler, üst üste yığılmış çocukları kolayca ayırabilirdi.

"O başlattı," diye söylendi yerde beresiz ve yanakları kızarmış halde yatan çocuk.

"Her zaman Laponlar başlatıyor. Çünkü hepiniz domuzsunuz!" diye bağırdı Elsa'nın kollarında çırpınan çocuk.

"O kelimeyi kullanma!"

Elsa'nın kulağına kükrediği çocuk korkmuştu. Onu bıraktı, diğer ikisi Elsa'ya bakakaldı.

"Hepinizin akraba olduğunu biliyorum, bu yüzden tabii ki onu koruyorsun," diye hırladı çocuk.

"Kavga etmeyi bırakın artık. Ciddiyim. Bu böyle devam edemez," dedi Elsa sertçe.

İkisi de somurtarak kendi okulunun yolunu tutu. Okul bahçesi, aralarında uzanan bir savaş meydanı gibiydi. Bir zamanlar babalarının bıraktığı yerden devam ediyorlardı sadece.

Elsa içeri girmeden önce sakinleşmeyi bekledi. İlk karşılaştığı kişi, okul bahçesine bakan pencerenin yanında duran Jon-Isak'tı. Kavgayı görmüş olmalıydı, muhtemelen duymuştu da. Ters ters bakıyordu.

"Hepsi senin hatan!"

Elsa beresini çıkarıp ona hayretle baktı.

"Gazeteye çıktığından beri işler daha da kötüye gitti."

"Ne?"

"Ve sen buradayken daha da kötüleşiyor. Olanları unutmalarına izin vermiyorsun."

Uzanıp yakasına yapışmak istedi. Jon-Isak bazen dayısına o kadar benziyordu ki; o somurtkan altdudağı Lasse'nin küçükken çekilmiş fotoğraflarında da görmüştü. Ama gözler babasınındı. O kadar koyuydu ki gözbebeği bile seçilemiyordu.

"Sesimizi duyurmalıyız..." diyecek oldu Elsa ama Jon-Isak sözünü kesti.

"Ve bu benim için işleri daha da zorlaştırıyor!"

Onun da dövüştüğünü görmüştü.

"Babam da senden nefret ediyor! Kendini bir şey sanıyorsun ama aslında hiçbir şey değilsin!"

Elsa, *Baban umurumda değil*, demek istedi ama dilini tuttu.

"Bu hep böyle olmuştur. Okulda böyle aptalca şeyleri çok duyduk. Bana bile, hatta ablana bile söylenirdi. Buna bir son vermeliyiz. Tıpkı rengeyiklerinin öldürülmesine bir son vermemiz gerektiği gibi."

Jon-Isak, Elsa'ya daha da sinirli bakıyordu şimdi. Çok konuşmuştu, Elsa bunun farkındaydı. Jon-Isak aradaki bağlantıyı görememiş ya da görmek istememişti. Sadece dokuz yaşındaydı, Elsa'nın bunu kendine hatırlatması gerekiyordu.

"Burada öğretmenlik yapmanı istemiyorum!"

Son sözünü söyledikten sonra aniden arkasını dönüp koridorda koşmaya başladı. Elsa bir zamanlar öğrencisi olduğu sınıfın dışındaki banka çöktü. Karlar o zaman olduğu gibi şimdi de pencere pervazına kadar yükselmişti. Kaçmak, bir daha okula ayak basmak istemediği günler geldi aklına.

Asla sona ermeyecek, diye düşündü. Her şeyin kendini tekrar ettiği bir döngüydü bu. Başını duvara yasladı, cep telefonu pantolonunun cebinde titredi; bu yedinci mesajdı.

51

Vihttalogiokta

Garajın en uzak köşesinde, büyük plastik kutuların yanında, Elsa'nın dokuz yaşında kullandığı kayaklar duruyordu. Yeni gibiydiler, çok az kullanılmışlardı. Çocukken o kayakların lanetli olduğunu düşünürdü. Uğursuzluk getirmişlerdi; Elsa ve kayakları, ölümü çağırmışlardı. Nástegallu'yu bulduğunda ve Lasse onu motoruyla son kez çektiğinde o kayakların üzerindeydi. Bu yüzden, boyu onları kullanamayacak kadar uzayana kadar kayakların bir köşede durması daha doğruydu. Annesi satmak istemişti ama o lanetli kayakları başka bir çocuğa veremezlerdi. Bunu bu şekilde annesine söyleyememişti elbette ama ne zaman bir satıştan bahsedilse Elsa hemen bakışlarını başka yana çevirir, başını iki yana sallardı. Böylece kayaklar kaldı.

Şimdilerde onları uzun zaman önce yakmış olmayı diliyordu. Hayatında bir yanık izi gibiydiler, kayaklara baktıkça zamanında engelleyebileceği ve engellemesi gereken şeyleri anımsıyordu. Yine de yeni kayaklarını çıkarmadan önce elini o kayakların tekinin üzerinde gezdirdi.

Lasse'nin ölümünden sonra, tekrar kayak yapana kadar yıllar geçmesi gerekmişti, onu kayak yapmaya okulda bile zorlayamamışlardı. Okul gezileri başladığında annesi, okula Elsa'nın hasta olduğu yalanını söylemek zorunda kalıyordu.

Ama, iflas etmek üzere olan bir spor mağazası birkaç yıl önce indirime girince Elsa kendini kayaklar, batonlar ve bot-

larla kasada bulmuştu. Doğayla baş başa ilk günü onu neredeyse altüst etmişti; kayaklarının altında çıtırdayan karın sesi, batonların gıcırtısı ve ritmini bulan nefesi. İlk kilometreye kadar ağlamamak için kendini zor tutsa da sonrasında her şey düzelmiş, sonunda vücudu uzun süren yas sürecini kontrol altına almayı başarmıştı. Artık kayak yapmadan duramıyordu.

Bugün farklıydı, kayaklar bile endişesini yatıştıramıyordu. Kısa mesajlar kesilmişti ama bu bir şey ifade etmiyordu. Polisi aramış ama sonra hemen telefonu kapatmıştı. Peşine hemen Minna'yı aramıştı, o da bir öfkeyle o piç kurusunu şikâyet edeceğini söylemişti. Ama başka biri de yapmış olabilirdi, Robert olmayabilirdi. O kadar aptal olamazdı herhalde, muhtemelen başına gelebilecekleri düşünüp ayak işlerini başka birine yaptırmıştı.

Elsa elinde kayaklarıyla arabasının yanına gitti. Škoda'nın yolcu kapısındaki çiziği okul günü sona erdiğinde fark etmişti. Yirmi santim kadar vardı. Ortalıkta başka araba yoktu. Çizik, sıradan bir park kazası olamazdı; Elsa her ne kadar öyle olmasını dilediyse de. Muhtemelen bir anahtar ya da bir aletle çizilmişti. Bunun bile onun işi olduğundan emin olamıyordu ama birilerinin harekete geçtiği kesindi.

Cep telefonunu çıkarıp çiziğin fotoğrafını çekti ve Minna'ya gönderdi. Tepkisini gösterebilen ve onu anlayan bir arkadaşa sahip olmak çok güzeldi. Jokkmokk pazarından beri, haftada birkaç kez, çoğunlukla mesajlaşarak haberleşiyorlardı. Elsa kendini böyle bir durumda sürekli, Minna ne derdi, ne yapardı diye düşünürken buluyordu. Tıpkı şimdi olduğu gibi; acaba onlarca tehdit mesajı aldıktan sonra dışarı çıkmaya cesaret eder miydi? Elsa ormanda korunmasız bir şekilde kayaklarının üzerinde tek başına olmanın çok da akıllıca bir iş olmadığını biliyordu ama hiçbir şey onu durduramazdı. Doğaya ihtiyacı vardı, dışarı çıkmalıydı, bedenini çalıştırmalıydı.

Eski ağıla giden patikaları nadiren takip ediyordu. Ailesi rengeyiği sürüsünü yeni, daha güvenli, daha büyük, daha iyi bakıldıkları yerlerde tutuyordu artık. Bugün, ormanın içine girip yıllar içinde oluşan açıklığa giden bir çemberi takip ederek göl kıyısı boyunca uzanan kar motoru patikalarından gitmeyi planlamıştı.

Mattias kapı girişindeki karları süpürüyordu.

"Birlikte biraz antrenman yapmaya ne dersin?"

Ses tonu fazla neşeliydi, kulağa zoraki geliyordu. Aslında önce nasıl olduğunu sormalıydı. Yanına gidip içki kokup kokmadığını kontrol etmeliydi

"Bir gün bile antrenman yapmasam köyler arası kayak yarışını yine kazanırım."

Komik görünmek için kendini kasıyordu, bu çok barizdi. Elsa zoraki bir kahkaha attı. Kilerde olanlardan asla konuşmayacaklardı, Elsa bunu anlamıştı. Utanmasını istemiyordu. Aslında en çok istediği şey ona her zaman yanında olacağını söylemekti ama gülmekle yetindi.

"Çok tembelsin," dedi ve batonlarını sallayıp kayarak bahçeden dışarı çıktı.

Nefes alıp verişleri düzenliydi ve fiziksel olarak uzun zamandır olduğundan çok daha güçlü hissediyordu kendini. Orman sessizdi, rüzgâr durulmuştu ama kar ile sütbeyaz gökyüzü arasında hiçbir zıtlık yoktu. Gözlerini kıstı, güneş gözlüklerini unuttuğu için kendine kızdı. Yazın yeşilliğinin ve elinde balık oltasıyla nehre doğru bir yürüyüşün özlemiyle gözlerini ağaçlara dikti. Hâlâ bir şeylerin umudunu taşıyabildiğine seviniyordu. Belki bu yaz *Áhkku*'yu evine getirip ona böğürtlen toplatabilirlerdi, mümkünse bir koşum takımıyla. Kendi kendine güldü. En azından gülmeyi unutmamıştı.

Hâlâ garip geliyordu Elsa'ya; kendisinin bu hayata katlanabilmesi ama Lasse'nin katlanamaması. Ve işte yanındaydı. Bu anormal veya tuhaf bir şey değildi. Kahkahaları kulağında ve varlığı yanı başındaydı. Konuşmadılar, Elsa onun var-

lığını kabul ederek gülümsemekle yetindi. Varlığıyla ona yük olmadı, ortadan kaybolurken bile Elsa kendini terk edilmiş hissetmiyordu. Lasse sadece orada olduğunu hissettirmek istiyordu ona. Bu anları kimse bilmiyordu, kimseye de anlatmak istemiyordu Elsa. Bunun sebebi insanların bunu garip karşılayabileceği değil, bazen konuşmanın bir şeyin büyüsünü bozabileceğiydi.

Uzaktan gelen kar motorlarının sesiyle dondu kaldı. Lasse onu uyarmış, onu durdurmuştu. En az iki motor. Zikzak çiziyor gibiydiler, ses dalgalar halinde yaklaşıp uzaklaşıyordu. Elsa kar motoru yolunun üzerinde bıraktığı kayak izlerine bakındı. Onu kolayca bulabilirlerdi. Evden dört kilometre kadar uzakta olmalıydı, birilerinin gelip ona yardım etmesi için fazla uzaktı. Motorların sesi giderek yaklaşmaya başladı, Elsa gözlerini kapadı. Kulakları ötüyor, çınlıyordu, tıpkı tren tekerleklerinin raylarda çıkardığı çığlıklar gibi. Ama motorlar görünmedi, ses dönüp Elsa'dan uzaklaşmaya başladı.

Elsa gözlerini açtı.

Bu böyle devam edemezdi.

52

Vihttalogiguokte

Bahar güneşi soluktu ve zar zor ısıtıyordu. Üstteki kar tabakası erimeye başlamamıştı. Çatılar su damlatmıyordu henüz. Ama gün ışığı geri dönmüş, insanları kendine çekiyordu. Belki de olanlar bu yüzden bu kadar ürkütücüydü. Ormanın sessizliğinde, baharın ilk parıldayan ışığında, küçük göle dökülen derenin ağzında, neredeyse bir kurban ritüelinde olduğu gibi rengeyiklerinin kesik baş ve uzuvları, aralarında en fazla bir metre mesafeyle yarım daire şeklinde yan yana dizilmişti.

Çok korkunçtu gerçekten, hepimiz şoke olduk, demişti baharın ilk balık avına çıkan köylüler manzarayı görüp polisi aradıklarında. Bir sonraki adım Sami köyünün başkanını aramaktı ve çok geçmeden herkes öğrendi.

Elsa babası ve Mattias'la birlikteydi. Kar motorlarını kapatıp uzun süre öylece oturdular. Manzara neredeyse gerçeküstüydü. Ama Elsa daha yakından bakmalıydı. Etrafta dikkatlice yürüdü, onlardan önce varanlar olduğundan artık karın üzerindeki izler için dikkatli olmasına gerek yoktu. Olay yerine en son polisin gelmesi zaten beklenen bir durumdu. Günbatımından önce gelmeleri ise pek olası değildi.

İki rengeyiği kafasını yakından inceledi, onları tanıdı. Birinin gözünün hemen altındaki kurşun deliğini gördü. Polise teslim ettiği poşetlerdeki rengeyikleriydi bunlar. Hakkında hiçbir geri dönüş alamadıkları bir soruşturmanın delilleri.

"Bunların benim bulduğum rengeyikleri olduğundan eminim," dedi Elsa işaret edip. "Ama şimdi de kulaklar kayıp."

Ne babası ne de Mattias cevap verdi.

İç çekerek gazeteden Lovisa Wikberg'i aradı.

"Polise teslim ettiğim rengeyiklerini hatırlıyor musun?" dedi Lovisa cevap verdiğinde. "Deliller şu an ormanda. Birisi onları sinir bozucu bir şekilde yerleştirmiş. Gelebilir misin?"

Telefonun hışırtısını, çekilen bir fermuarı, çarparak kapanan bir kapıyı ve merdivenleri inen hızlı ayak seslerini duydu.

"Kesinlikle, hemen geliyorum!"

Elsa bir sonraki aramayı yapmak üzere hazırlanırken motor izlerinin biraz ötesine gitti. Minna başlangıçta bir şey söylemedi ama sonra kendine geldi.

"Üzgünüm ama konuşacak vaktim yok, gidip bir polis karakolunu havaya uçurmam gerekiyor."

Minna bunu söylerken hiç gülmedi. Elsa denedi ama birden gözyaşlarına boğulabileceğini anlayıp yutkunmakla yetindi.

"Nasıl olduğunu öğrenmenin bir yolu var mı sence?"

"Belki. Şansımı deneyeceğim."

"Birazdan bir gazeteci gelecek ve ona tüm bildiklerimi anlatmalıyım."

"Eh, elbette, buna şüphe yok!"

Elsa, karın içine gömülüp ağır botlarını güçlükle kaldırarak motor izini birkaç adım takip etti.

"Hey, hâlâ orada mısın?" diye seslendi Minna hattın diğer ucundan.

"Öte yandan, basında bu kadar sık yer almanın iyi olup olmadığını bilmiyorum. Anna-Stina'nın küçük erkek kardeşiyle konuştum, okulda zor günler geçiriyor. Benim yüzümden olduğunu söylüyor. Benim gazetecilere söylediklerim yüzünden. Biliyorsun, bu veletler hâlâ kavga ediyor ve birbirlerine türlü isimler takıyorlar. Ve sonuçta dayak yiyen o oluyor."

"Ah, kahretsin."

"Yani bu yüzden belki de sessiz kalmalıyım?"

"Ama şimdi durum ciddi, Elsa. Rengeyiklerinin katledilmesinde polisin de parmağı varsa, durum gerçekten berbat demektir. Şu anda vazgeçemezsin. Bu bir skandal. Gerçekten, bir skandal. Artık bundan bahseden sadece yerel gazete olmayacak, bunu biliyorsun değil mi?"

Elsa karı ayağıyla ezdi, içinden çığlık atmak geliyordu.

"Ben televizyon kanallarını, akşam gazetelerini ve *Dagens Nyheter* gazetesini arayabilirim," dedi Minna.

"Medyayla ha sen konuşmuşsun ha ben, bir şey fark etmeyecek. Jon-Isak yine dayak yiyecek."

"O zaman okula gelip birkaç çocuğu dövmekten beter etmem gerekecek. Ya da tercihen o aşağılık ebeveynlerini."

"Çocuklar için çok üzülüyorum. Sıkışmışlar, çıkış yolu yok. Herkes herkesi takip ediyor ve kimin kiminle akraba olduğunu biliyor, bu nedenle sizden belli bir kalıba girmeniz bekleniyor. Korkunç derecede boğucu bir şey bu."

"Gücünü kaybetmemelisin. Şimdi başlattığın şey her şeyi değiştirebilir."

Babasının olduğu yöne baktı; sırtı çökmüştü, içindeki nefes çekilmiş gibi.

"Buna nasıl son vereceğimizi gerçekten bilmiyorum."

"Polis ve savcılar görevlerini yapmaya başlarsa bu iş biter. Muhabir geldiğinde tam olarak bunu söyleyeceksin. Bu durumda belli ki birileri işini açıkça yapmamış. Deliller ormanda! Deliller! Bana fotoğraf gönder, bunu her yere yaymalıyım."

"Keşke çoktan avukatlık diplomanı almış olsaydın."

Minna yüksek sesle güldü, Elsa onun başını arkaya attığını görür gibi oldu.

"Yakında hepsinin icabına bakacağım."

"Bu soğukta şarjım bitmek üzere. Sonra konuşuruz."

"Her şeyi anlat. Arabadaki çiziği de! Unutma. Ve tehditleri de bildir."

"Tam olarak tehdit değiller."

"Elbette tehditler. Hem şahsını hem de bir etnik grubu hedef alan bir nefret söylemi söz konusu, aması yok bunun."

"Bilinmeyen numaradan gönderilmişler."

"Elsa." Minna'nın sesi sert geliyordu. "Eğer pes edersen, Jon-Isak sağını solunu kolaçan etmekten asla kurtulamayacak. Anlıyor musun? Asla."

Sonunda Sami köyünden on beş rengeyiği çobanı olay yerinde toplandı. Kadavralar yarım daire şeklinde uzanıyordu ve çobanlar motorlarını tam karşı hizasına, dairenin diğer yarısını oluşturacak şekilde park etmişlerdi. Hava kararmıştı ve farlarını hayvanların vücut parçalarına doğru tuttular.

Lovisa Wikberg dikkatli, saygılı adımlarla yürüdü. Çobanları ve rengeyiği cesetlerini fotoğrafladı. Elsa etrafına baktı, gazetecinin yakalamaya çalıştığı savunmasızlığı gördü; yanaklarında derin kırışıklıklar olan yaşlılar ve babalarının arkasında oturup durmadan gözlerini kırpıştıran henüz ergen bile sayılmayan küçükler. Elsa oradaki tek kadındı ve fotoğraflarının çekilmesine izin verdi.

Lovisa olay mahalline gelen ilk gazeteci olduğundan hem gün ışığında hem de karanlıkta fotoğraf çekebilen tek kişiydi. Ve aralarında dolaşıp neredeyse herkesle tek tek konuştu. Bazıları başlarını sertçe iki yana sallarken bazıları üzgün veya öfkeli cevaplar veriyordu.

"Buna daha ne kadar katlanacağız?" dedi Elsa'nın babasının yaşlı amcası.

Ancak Sami Radyosu'ndan, hızmalı genç bir kadın muhabir olay yerine gelince kendi dillerinde konuşmaya başladılar ve her şey çok daha incelikli hale geldi. Elsa onları dinleyince duygulandı.

"Bunun bizi ne kadar incittiğini dışarıdan kimsenin anladığını sanmıyorum. Rengeyiklerimiz bizim hayatımızdır. En çok acıtan yerden vuruyorlar bizi ve bunu kasten yapıyorlar. Peki ya polisler nerede? Birkaç saattir burada oturuyoruz ama geldiler mi? Hayır."

Lovisa, Elsa'nın kar motorunun yanına yaklaştı.

"Kameranın şarjı bitti. Arabaya dönmem gerek. Benimle gelmek ister misin?"

Elsa, asık suratlı Sami köyü başkanına baktı ve o anda kararını verdi.

Patikada tek sıra halinde ilerlediler, kar pantolonları hışırdıyordu.

"Tehditler alıyorum. Kısa mesajlarla."

"Gerçekten mi?"

"Evet ve biri de sert bir cisimle arabamı çizmiş."

"Bunları yazabilir miyim?"

"Bu sefer adımı belirtmezsen sevinirim. Çünkü bu, işleri daha da kötüleştiriyor."

"Anladım. İsmini kullanmasam da olur. Ama kısa mesajları görmem gerek."

Arabaya varmışlardı, Elsa ona cep telefonunu uzattı.

"Ekran görüntüsünü alıp bana gönderebilir misin? Bu kadar aşağılık şeyler yazabildiklerine inanamıyorum. Kim olduğunu biliyor musun?"

"Şüphelendiklerim var."

"Peki ya bu ormandakini kim yaptı?"

"Bilmiyorum. Dediğim gibi, oradaki ölü rengeyiklerinden en az ikisini delil olarak teslim etmiştim. Nedense polis onları birilerine vermiş. Kime olduğunu bulmak gerek."

"O konuyla kesinlikle ilgileneceğim."

"Ama bu sefer durumla gerçekten ilgileneceğine söz verebilir misin? Bu rengeyiklerinin nasıl buraya geldiğini bilmemiz gerekiyor."

Lovisa kamerasına yeni bir pil takıp yukarı baktı.

"Elimden geleni yapacağıma söz veriyorum. Polisleri konuşturmak hiç kolay değil. Şimdi gelenlerle aynı kaynaklara sahip değilim."

Lovisa, park etmek üzere olan İsveç'in ulusal televizyon kanalı, SVT'nin minibüsünü işaret etti başıyla. Elsa, el salla-

yan orta yaşlı adamı hemen tanıdı. Sık sık ekrana çıkar ama rengeyiği yetiştiriciliğine nadiren ilgi gösterirdi. Hatta tam tersi.

"O zaman onları kendi oyunlarında yenmelisin. Şu adamla başlayabilirsin mesela."

Elsa adama dik dik baktı, Lovisa şaşkınlıkla bir kahkaha attı.

"Bir dron gönderip benim çekemediğim fotoğrafları çekecekler."

Manzaranın yukarıdan nasıl görünebileceğini hayal eden Elsa'nın içi ürperdi.

"Sana ne diyeceklerini duyabilmem için polisi şimdi arayamaz mısın?"

Lovisa bir an tereddüt etti.

"Bizi asla dinlemiyorlar ama bir gazeteci aradığında nasıl konuştuklarını duymak istiyorum."

Lovisa nihayet başıyla onaylayıp cep telefonunu çıkardı. Hoparlörü açıp karşı tarafa kendini tanıttıktan sonra bölge kontrol merkezindeki polis memurunun yüksek sesle iç çektiğini duydular.

"Durum şöyle," dedi adam. "Başta ekipler bir saldırı ihbarına cevap verdiler, hemen ardından Halk Evi'nin önünde tekme kızağa binen bir kadına araba çarptı ve hâlâ oradalar. Sizi anlıyorum, bir yorum beklediğinizi de biliyorum ancak meslektaşlarım olay yerine varmadan bu imkânsız."

"Buradaki manzara korkunç, bir süre önce delil olarak polise teslim edilmiş rengeyiklerini tanıyan çobanlar var. Bu durumda olayı sizin yorumunuz olmadan aktarmak zorunda kalacağım, fakat gördüklerim karşısında sizin de söylemek isteyecekleriniz olacağından eminim."

Elsa şaşkınlıkla Lovisa'ya baktı, yüzünde "Vay canına" dermiş gibi bir ifade belirdi. Polisin sesi öfkeli geliyordu:

"Ekiplerin bir sonraki görevi rengeyikleri olacak. Tabii daha öncelikli başka bir şey çıkmazsa. Bununla yetinmek zorundasınız. Baskıya yetiştirmeye çalıştığınız bir yazınız ol-

duğunu anlıyorum ama suç beklemez. Ve siz, oralara kadar gitmiş bir gazeteci olarak, ekiplerimizin ne kadar geniş bölgelerden sorumlu olduğunu biliyor olmalısınız."

"Yani bu durumun o kadar da önemli olmadığını mı söylüyorsunuz?"

"Hayır, durumun hakikatini açıklıyorum. Tüm suçlar önemlidir ancak bir öncelik sırası olmalı. Bir devriye kasabadan iki yüz kilometre ötedeyken aniden iki yüz kilometrelik bir diğer yönden çağrılabilir. Bu imkânsız bir denklemdir ve sarhoş sürücüler, hırsızlar, ufak tefek suçlar işleyenler bunu gayet iyi bilir."

"Tamam, bekleyebildiğim kadar beklerim ama sonra yazımı yayımlarım."

Lovisa telefonu kapattığında, Elsa öfkeyle homurdandı.

"Ufak tefek suçlar işleyenler! Bunun, ufak tefek bir suç işlemekle uzaktan yakından alakası yok. Öncelikler hakkında istediği kadar gevezelik etsin, bu onların asıl tutumunu apaçık gösteriyor işte."

Lovisa başıyla onayladı.

"Seni anlıyorum. Onlara biraz daha süre tanıyacağım ama sonra gitmeliyim. Haber merkezini aramam gerek, sonra konuşuruz."

Elsa motoruna tekrar bindiğinde sele soğuktu. Herkes hâlâ yarım daire halinde duruyordu; bazıları yün şallarını omuzlarına atmış, yün kar maskelerini donmuş yüzlerine indirmişti. Elsa'nın elleri eldivenlerinin içinde buz gibiydi.

53

Vihttalogigolbma

Daha önce de ölü rengeyikleri bulunmuştu ve çoğu zaman kısa bir haberle geçiştirilmişti. Bu sefer haber geniş yankı buldu; gazete makalelerinde, televizyon ve radyo programlarında tekrar tekrar paylaşıldı. Elsa bunun fotoğraflar sayesinde olduğunu anlamıştı. Dron görüntüsü bir sanat eseri gibiydi, kara bir ormanın ortasında aydınlatılmış bir yarım daire. Yerel gazetenin resmi de neredeyse aynı derecede çarpıcıydı. Lovisa Wikberg tepeden bir fotoğraf çekmeyi başarmış ve yerleşim düzenini yakalamıştı. Polisler vardığında, bunun delil olduğu konusunda onlara baskı yapmıştı, ancak cevapları çekimserdi.

"Hadi gel! Başlıyor!"

Babası ve Mattias ile çoktan yerini aldığı kanepeden seslendi annesi. Elsa kapı eşiğinde durdu ve haber spikerinin rengeyiği cesetlerinin delil olduğuna dair şüpheler olduğunu söylediğini duydu.

Kamera komşu köyü gösteriyordu, Elsa marketin ve benzincinin dışında tanıdık yüzler gördü. Köylülerin burunları soğuktan kıpkırmızı olmuştu, kamera karşısında kaskatı kesilmiş gibiydiler. Ulusal televizyonda sessiz harflere çok vurgu yapmadan konuşmaya çalışıyorlardı.

"Bunu rengeyiği çobanlarının kendileri de yapmış olabilir," dedi artık emekli bir yemekhane çalışanı olan Astrid gözlerini kaçırmadan.

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Şöyle ki, rengeyikleri yeterince para getirmediğinde başka yollardan para kazanmaya çalışırlar. Ayrıca Sami köylerinin birbirlerinin rengeyiklerini çaldıklarını duymuştum."

Elsa duyduklarına inanamayan bir ifadeyle kollarını havaya kaldırdı.

"Böyle konuşmalarına nasıl izin verirler? Gazeteci neden onları sıkıştıracak tek bir soru bile sormuyor? Ölü rengeyiklerini sergileyerek nasıl para kazanırız? Bu kadın deli olmalı!"

Babası ve Mattias, Elsa'yı susturdu. Televizyonda bir sonraki köylü göründü; her sabah erkenden köyün bir ucundan bir ucuna tekme kızak kayan o yaşlı adam.

"Polisin buralardaki rengeyiği hırsızlıklarına karışmış olabileceğini düşünüyor musunuz?"

"Mümkün değil! Burada hiç polis görmüyoruz ki."

Elsa mutfağa girdi ve yumruklarını sıktı.

"Ama bu şaka olmalı. Adamın cevabının ne kadar trajikomik olduğunun farkında mısınız?"

Oturma odasından Sami köyünün başkanı Olle'nin araya girip polisin tutumunu sorguladığı sesi duyuldu. Elsa kapıya döndüğünde bir polis amiri eleştirilere yanıt veriyordu; burnunun hemen üzerinde hafif bir kırışık olan ciddi görünümlü orta yaşlı bir kadındı bu.

"Nasıl oluyor da rengeyiği hırsızlığıyla ilgili bütün soruşturmalar sonuçsuz kalıyor?"

"Hepsiyle ilgili bilgim yok. Ama köylerdeki insanları konuşturmak çok zor."

"Polis buraya asla gelmiyor ki. Denemiyorlar bile!" diye haykırdı Elsa.

"Sessiz olur musun?" diye çıkıştı Mattias.

Polis amiri, "İsveç'te yetki alanı en geniş bölgelerden birinden sorumluyuz ve genellikle görev başında yalnızca bir devriye olur ki bu da işimizi zorlaştırıyor," dedi.

"Ormanda bulunan rengeyiği cesetlerinin kaçak avcılarca vurulmuş ve bir Sami köyü tarafından size teslim edilmiş deliller olduğu iddia ediliyor. Buna ne diyorsunuz?"

"Bütün önsoruşturmalar kapatıldı, bu durumda devam eden herhangi bir soruşturmanın delilleri olmaları imkânsız."

"Ama köylülerin öfkesinin sebeplerini anlayabiliyor musunuz? Ayrıca o rengeyiklerini kim almış olabilir?"

Polis amiri ilk kez endişeli görünüyordu.

"Bir vatandaş onları av yemi olarak kullanmak için izin istedi."

"Kim?"

"Size isim veremem."

Elsa'nın o sırada cep telefonu çaldı. Hattın diğer ucunda Minna homurdanıyordu.

"Nasıl yan çizdiğini gördün mü? Utanç verici! Cevabı, işlerini ne kadar kötü yaptıklarını ortaya koyuyor."

Elsa odasına çekildi ve kapıyı arkasından kapattı.

"Gazete tehditler aldığını ve arabanın çizildiğini de yazmış. Bu sefer olacak Elsa, onları yakalayacaklar."

"Umarım haklı çıkarsın."

Yatağa uzandı, nabzının tüm vücudunda, özellikle göğüskafesinin altında attığını hissediyordu. Öyle şiddetle zonkluyordu ki sanki hayati organlarından biri patlayacaktı.

"En azından, artık daha fazla rengeyiği almaya cesaret edemeyecekler."

"O köylüleri, para için kendi hayvanlarımıza işkence ettiğimizi söyleyenleri duymadın mı?"

"O aptallar da kim oluyor? Duygusuz, dar kafalı yaşlılar işte. Gazetecinin neden onları muhatap aldığını bile anlamıyorum. Ne düşündükleri kimin umurunda?"

"Astrid okulumda yemekhane görevlisiydi ve kocasıyla birlikte rengeyiklerimizden birine çarptılar diye babama dava açmaya çalışmışlardı."

Minna güldü ama Elsa kafasını geriye atmadığını sesinden anlamıştı.

"Al işte, aptallar."

"Benden nefret ediyordu. Okulda yemek yemeye bile zor cesaret ediyordum."

Minna sertçe, "Umarım düşüp kalça kemiğini kırar," dedi.

"Ormandaki resimler ve çekimler iyiydi."

"Biraz fazla iyiydi sanki. Ama insanların onları unutmayacağından eminim. Hepinizin orada olması öyle büyük bir güç ki."

Öyleydi. Elsa gözlerini kapadı. Evet, polisler geldiğinde hepsi farlarıyla rengeyiklerini aydınlatmış bekliyordu. Polisler ilk başta ne yapacaklarını şaşırmışlardı, karşılaştıkları o sessizliğe nasıl tepki vereceklerini bilmiyorlardı. Hayvan kadavralarına temkinli adımlarla ve homurdanarak yaklaşmışlar, izlenmekten açıkça rahatsız olmuşlardı.

Rengeyiği çobanlarının ağızlarından çıkan nefes buzlu dumanlara dönüyordu. Sonunda, kızacak güçleri kalmamıştı. Sadece en derin acılar için yer vardı. Rengeyikleri olay yerinden kaldırılınca farlarını söndürüp karanlıkta sessizce oturmuşlardı.

54

Vihttaloginjeallje

Petri böyle olacağını bilmeliydi. Özellikle şimdi; tüm gazeteler ve televizyonlardaki haberlerde zavallı Laponlar hakkında haberler çıkıyordu. Artık insanların gözü onlardaydı.

Robert'ı aramamıştı. Sipariş aldığı için kasabadaki evinden bunca yolu geldiğini ona söylememişti. Robert bilse, ortalıkta görünmemeleri gerektiğini söylerdi.

Evdeki derindondurucu, evi polisler tarafından aranmak üzereyken Robert'ın alelacele getirdiği şeylerle ağzına kadar doluydu. Petri o etin bir kısmını satabilirdi ama Robert'a güven olmazdı. Birden her şeyi geri isteyebilir, insanın hayatını cehenneme çevirebilirdi.

Petri'nin ormanda uzun süre aramasına gerek kalmamıştı. Rengeyiğini kar motoruyla kısa bir mesafe boyunca kovalamış, hayvanı derin kara saplanana kadar zikzaklar çizerek yormuştu. Böylece bıçağı hayvanın boynuna kolayca saplayabilmiş, ardından da kalbini deşip işini bitirmişti. Ateş etmek en kolayı olurdu ama o kadar da aptal değildi.

Şimdi rengeyiği kızaktaydı, birazdan da yol kenarına park ettiği arkasında çekicisi bağlı duran Chevrolet Suburban'ının olduğu yere geri dönecekti. Her şey en ince ayrıntısına kadar planlanmıştı. Rengeyiği, kar motoru ve kızakla birlikte brandanın altına gizlenecekti. Köylüler, onun neredeyse her hafta sonu ve tatil günlerinde evine geldiğini biliyordu, bu yüzden hiçbir şekilde şüphelenmezlerdi.

Etleri parçalamak zorunda bile değildi, müşteriye teslim etmesi yeterliydi. Bu kadar basit bir işe hayır diyemezdi. Robert da demezdi, bundan emindi.

Petri anahtarını çevirdi ama motoru çalışmadı. Hepten ölmüştü. Ah, yine mi! Tekrar denedi. Şu lanet olası buji. Komşusu, ateşleme ünitesi olan CDI kutusunda arıza olabileceğini söylemişti. Petri motorlar hakkında hiçbir şey bilmiyordu, o konulardan anlamazdı. Motorun yanında durdu ve ipini çekti. Bir kez daha sarstı ama motorun işi çoktan bitmişti.

Geçen her dakika yakalanma riskini artırıyordu. Cep telefonunu çıkardı, tereddüt etti. Hayır, olmazdı. Robert çok kızardı. Ayrıca, şu anda motorla dışarıda olması onun için çok riskliydi.

Rengeyiğini kızaktan indirdi, tek çıkış yolu vardı, elle çekmek. Boynuzları tuttu ve çekiştirdi. Ağır bir rengeyiğiydi, ama neyse ki bir hafta boyunca yağan yağmurun üzerine hava soğuduğundan kar motoru yolunun üzerinde kaygan bir buz tabakası vardı. Geri geri giderek rengeyiğini dura kalka çekti. Ara sıra durup düzenli aralıklarla nefes aldı. Ceketinin fermuarını açıp yakasına yapışan teri havalandırmak zorundaydı. Bir yandan da etraftaki seslere kulak veriyordu. İnsanlar tetikteydi, bunu biliyordu. Yolda terk edilmiş kızaklı bir kar motoru da şüphe uyandırıcıydı. Tekmelediği karla üzerini örtmeye çalıştığı kan izlerinden bahsetmiyordu bile. Kahretsin, Robert'ı aramak zorunda kalabilirdi. Kar motorunu ve kızağı orada bırakamazdı.

Gidecek iki yüz metresi kalmıştı ve kolları çoktan laktik asitle dolmuştu. Bacakları titriyordu ve tıpkı kız kardeşinin çocukları için balon üflerken olduğu gibi başının döndüğünü hissediyordu. Topuklarıyla ittirip tekrar çekiştirdi. Rengeyiği gevşek ve ağırdı, motor yolunda sağa sola kayıyordu. Ardında bıraktığı izler olanları muhtemelen ele verecekti. Dizkapaklarına kadar karın içine battı ve aniden göğsü sıkıştı. Bir kas spazmı. Dişlerini sıktı, bu daha önce de olmuştu, tek yapması gereken geçmesini beklemekti. Şimdi yolu görebiliyor-

du, bu ona yeni bir güç verdi. Bu sefer yeni bir taktik denedi; hızlandı ve arkasında rengeyiği, hafif bir tempoyla koşmaya başladı. Hendeğe vardığında kurtarıcı bir küçük eğim vardı. Arkasında rengeyiği, koşarak aşağı indi. Karşısına araba çıkmaması için dua ediyordu. Nefes nefese beresini çıkardı, alnındaki ve boynundaki teri sildi. Göğüs kasları hiç iyi değildi, ince kas liflerinden birkaçı muhtemelen kopmuştu.

Orman sessizdi, köknar tepelerinden hafif bir hışırtı duyuluyordu sadece. Arabanın kilidini açtı; yanıp sönen ışıklar, kendisini hendekten çıkarıp yolun karşısındaki park cebine atmak için tam olarak ihtiyaç duyduğu şeydi. Rengeyiğini çekiştirirken buzlu yol boyunca hafif bir hışırtı duydu. Yapacaklarını kendi kendine mırıldanmaya başladı; önce rengeyiğini kaldırıp çekiciye yerleştirecek, sonra bagajdan brandayı alıp üstünü örtecekti. Etrafta hiç araba sesi yoktu; ağırlaşmış, yorgun kollarını salladı. Eğilip rengeyiğini kucakladı, gözlerini kendine doğru çevirmekten kaçındı. Bacaklarının son gücüyle ittirip inleyerek rengeyiğini çekiciye yerleştirdi. İşi neredeyse bitmişti. Sadece biraz nefes alması gerekiyordu. Ancak hava ciğerlerine ulaşamadı ve aniden kas spazmı nüksetti. Bu seferki daha kötüydü. Ne tuhaf, diye düşünürken, buzlu park alanının zemininde ayağı kayıp sırtüstü yere devriliverdi.

55

Vihttalogivihtta

Otopsi sonucunda Petri'nin kalpten mi yoksa kafasına aldığı darbeden mi hayatını kaybettiği anlaşılacaktı. Öyle ya da böyle, ölmüştü işte. Elsa polis raporunu defalarca okumuş, neredeyse ezberlemişti. Petri'nin adı geçmiyordu ama köydeki dedikodular adamın kimliğini çok geçmeden açık etmişti; park alanındaki ölü adam, komşu köydeki yeşil kulübede yaşayan Petri Stålnacke'ydi.

Raporda, "suçlanan şahısların kimlikleri belirsizdir" cümlesi geçiyordu ve şahsın hayatını kaybettiği belirtiliyordu. Dedektif, polislere has bir ifadeyle, söz konusu suçun bir hırsızlık vakası olduğundan şüphelendiklerini açıklamıştı; adam bir rengeyiği çalmıştı. Bunlara ek olarak rengeyiğinin bedeninin yarıya kadar çekicide, adamın bedenininse ölü vaziyette yerde yattığı yazıyordu. Köydeki dedikodulara göre Petri'yi kasabadan bir maden işçisi bulmuştu. Başta yanından hızla geçmiş fakat sonra hemen geri dönmüş ve hızla olay yerine gelen polisi aramıştı. Sami köyü başkanı polis tarafından aranmış ve o da Anna-Stina'nın babasını arayarak gidip rengeyiğini teşhis etmesini istemişti. Şimdi de hırsızlıkla ilgili önsoruşturma, şüphelinin hayatını kaybetmesi sebebiyle kapatılmıştı.

Elsa *Áhkku*'yu ziyaret etmek için kasabaya inmişti ama polis karakoluna uğramadan geçemedi. Henriksson onu gör-

meyi kabul etti, ancak iki görüşme arasında yalnızca beş dakika ayırabileceğini söyledi.

"Petri Stålnacke'nin evini aramayacak mısınız?"

Henriksson iyi yaşlanmamıştı. Karnı masanın kenarına sürtünüyor, gıdısı sarkıyordu. Teni solgun, burnu kırmızı çatlaklarla doluydu.

"Hayır, aramayacağız, ayrıca size şüphelinin öldüğü bir vakaya zaman ayıracak yeterli kaynak olmadığını daha önce de açıklamıştım."

"Ama rengeyiğini öldürür ve çalarken tek başına hareket etmiyordu. Evinde ve cep telefonunda deliller olabilir. Başkaları da olduğunu biliyoruz ve onların da kim olduğunu biliyoruz. Siz de biliyorsunuz! İsimlerini defalarca dile getirdik."

"Gerçekten üzgünüm ama bu mümkün değil. Yok yere çalışan atayamam. Şu anda tüm kaynaklarımızı yöneltmemiz gereken önemli bir vakamız var."

Bu meşhur vakayı duymayan kalmamıştı. Bir adam, eski karısıyla birlikte olan komşusunu vurup öldürmüştü. Adam kendini de vurmak istemiş ama tetiği çekememişti. Şimdi de karakolda bir yerde oturmuş, terk edilmekten yakınıyordu.

Henriksson avuç içlerini yukarı çevirip bir şeyleri tartar gibi sırayla hava kaldırdı.

"Bir öncelik sırası yapmalıyım. Fakat bu, rengeyiği hırsızlıklarını görmezden geldiğimiz anlamına gelmiyor, sadece hırsızlıktan daha öncelikli suçlar var."

"Evde Sami köyünde son yirmi yılda yaptığımız yüze yakın şikâyete ait dosyalar var. Çok daha fazlası vardır ama benim ulaşabildiklerim bu kadar. Bunların kaç tanesinin suçlama ya da mahkûmiyetle sonuçlandığını biliyor musunuz?"

Henriksson gözlerini normalden biraz fazlaca bir süre için kapatıp başını yavaşça salladı.

"Hiçbiri. Evet. İsterseniz onları tek tek önünüze serebilirim. Çoğunda 'delil yetersizliğinden takipsizlik' yazıyor ve bu bir önsoruşturmanın bile başlatılmadığı anlamına gelebilir."

"Evet, terminolojiye gayet aşinayım."

"Peki hayvanlarımızın öldürülmesinin kimsenin umurunda olmamasının bizim için ne anlama geldiğini biliyor musunuz?"

Henriksson ona bakarken kılı bile kıpırdamadı.

"Bazı durumlarda kanıt bulunduğu ve şüphelilerin kimliğinin belirlendiği yazıyor ama sonuçta hep 'suçun işlendiği kanıtlanamaz' deniyor. Bu nasıl mümkün olabilir?"

"Yüzlerce rapora tek bir açıklama getiremem," dedi Henriksson, yorgun bir ses tonuyla.

Elsa, yanında durduğu sandalyenin sırtını kavradı.

"Tabii, anlıyorum. Ama kulübeye kadar devam eden kan izleri bulmuşken neden ev araması yapmadığınızı açıklayabilir misiniz? Ve buraya getirdiğim delilleri, bıraktığım rengeyiklerini kim aldı? Kim?"

Henriksson'un yüzü aniden kızardı.

"Sizdiniz, siz aldınız!" diye haykırdı Elsa.

Henriksson öfkeyle gözlerini kıstı. "Hayır, ben almadım!"

"Ama onların teslim edilmesine siz onay verdiniz."

Henriksson avuçlarını hafifçe masaya vurup önündeki ekrana baktı.

"Artık size ayıracak vaktim yok. Buraya bu son rapor hakkında konuşmaya geldiniz ve cevabınızı aldınız. Bir dahaki sefere sadece aramanız yeterli."

"Yaptığınızın yanlış olduğunu kabul edemez misiniz?"

Henriksson ayağa kalkıp pantolonunun kemerini yukarı doğru çekiştirdi fakat göbeği çok büyüktü.

"Bu yanlış değildi. Yasadışı da değildi," dedi sertçe. "Belki sadece uygunsuzdu."

Birkaç adım atıp kapıyı açtı.

"Uygunsuz," dedi Elsa başıyla onaylayarak.

Elsa elini uzatmadı, Henriksson da onunla göz göze gelmekten kaçındı.

Elsa, ziyarete gittiğinde *Áhkku* iyi bir günündeydi, hatta öyle ki Elsa ona iyice yaklaşabildi. Yatakta yan yana oturup

bacaklarını uzattılar, yatak ucuna yetişemeyen ayak parmaklarını kıpırdattılar. Kısa bacakları *Áhkku*'dan mirastı ona.

"Küçük dakhund köpekleri gibiyiz."

Bu *Áhkku*'yu yüksek sesle güldürdü. Elsa fırsattan istifade kendini ona biraz daha yaklaştırdı. *Áhkku*'nun saçları güzelce örülmüş, ensesinde topuz şeklinde toplanmıştı.

"Saçlarını kim ördü?"

"Kız kardeşim," dedi gülümseyerek.

Elsa iyice sokuldu, elini tutmaya çalıştı ama *Áhkku*'nun eli bacaklarına örttükleri battaniyenin üzerinden kaydı. Sırtını dayadığı duvar soğuktu ve başını geriye yatırdı. *Áhkku* merakla baktı ona.

"Brittis yaptı ama kız kardeşimin yaptığı gibi yaptı."

"Bana kız kardeşinden bahsetsene."

"O benim en iyi arkadaşımdı."

"Küçüklüğünüzden bahset biraz."

"Her yere peşimden gelir, ben ne yaparsam onu yapardı. Her şeyi beni izleyerek öğrendi. Ama sonra onu terk ettim." *Áhkku* gözlerini yere dikti. "Ve ondan özür dilemedim."

"Okula başladın."

"Kimse bana eve dönmeyeceğimi söylemedi."

"Ama döndün."

"O sene dönmedim. Çok yalnız kalmıştı."

Elsa nefes almaya bile cesaret edemiyordu, *Áhkku* her an kayıp gidebilirdi.

"Ama en çok da sen yalnız kaldın."

"Eh! Erkek kardeşimle aynı okula gidiyorduk. Ama onu sürekli dövüyorlardı. Hem öğretmenler hem de diğer çocuklar. Onun kardeşim olduğunu bile söylemek istemiyordum. Ama herkes biliyordu tabii ki."

"Ve sonra küçük kız kardeş de oraya geldi."

"*Ennâ*'ya onu buraya gönderme, o burada yapamaz dedim." Sesi çatladı, vücudu huzursuzlandı, ileri geri hareket etmeye, sallanmaya başladı. "Aynı o zamanki gibi. Burada da Samice konuşmama izin verilmiyor."

"Ama çalışanlardan biri biliyor öyle değil mi?"

Áhkku başıyla onayladı.

"Adı ne?"

"Hatırlamıyorum. Ama çok nazik."

"Çok iyi. Onunla konuş."

Gözleri pusluydu ama bakışlarını Elsa'dan ayırmıyordu.

"Seninle eve gelmek istiyorum."

"Yaz olunca dışarı çıkıp birlikte böğürtlen toplarız."

"O zamana kadar ölürüm ben."

"Öyle deme."

Áhkku çenesini oynattı.

"Belki baharda da gelirsin, yavruları görürsün. Dağlara çıkmadan önce dişi rengeyiklerini ağılda yavrulatacağız."

Yaşlı kadın birden inleyerek ağlamaya başladı. İri gözyaşları buruşuk yanaklarından aşağı süzülüyordu.

Elsa kolunu ona dolamaya cesaret edemedi ama itirazlarına rağmen elini tutabildi.

"Üzülme. Her şey düzelecek."

Elsa kendi sözlerinden rahatsız oldu.

"Biliyor musun, rengeyiklerimizi kaçıran adamlardan biri ölü bulundu. Arabasının yanında yatıyordu ve yanında bir rengeyiği vardı."

"Oh olmuş!" dedi *Áhkku* sessizce.

"Öyle dememek lazım ama kesinlikle haklısın."

Elsa cep telefonunu çıkardı.

"Makaleyi sana okuyacağım."

"Hâlâ okuma yazmam var, biliyorsun."

"Biliyorum, ama belki bu makaleyi okumamışsındır."

Lovisa Wikberg temkinli bir şekilde ifade etmişti kendini, Elsa iç çekti. Gazetenin olayı hafife almasının nedeni Petri'nin ölmesiydi belki de. Ya da polisin dosyayı kapaması. Kahrolası Henriksson.

"Dün öğle vakitlerinde rengeyiği çaldığından şüphelenilen bir adam yol kenarındaki park yerlerinden birinde ölü bulundu. Öldürülen rengeyiği, bir çekicide yarı yarıya asılı

haldeydi. Polis olayın önceki rengeyiği hırsızlıklarıyla olası bağlantısı hakkında sessizliğini koruyor," diye okudu Elsa.

Áhkku topuz şeklindeki örgüsünü çözüp saçını okşadı.

"Kimmiş yapan?"

"Petri. Nehrin yanında yeşil kulübesi olan adam."

Áhkku durdu, düşünüyor, ne söylemek istediğini kavramaya çalışıyordu. Ama aklına hiçbir şey gelmedi. Elsa teknik incelemeler ve otopsi hakkında olan kısmı okumaya devam etti.

Birden hafif bir horlama duydu, *Áhkku*'nun başı omzuna düşmüştü. Tıpkı yorulunca uykuya dalan bir çocuk gibi, diye düşündü Elsa. Fırsattan istifade *Áhkku*'nun sıcacık sarkık yanağını okşadı.

56

Vihttalogiguhtta

Dedikodular havada uçuşuyordu. Ne zaman bir şey olsa, köy dedikodularla çalkalanırdı, kaldı ki bu sıradışı bir olaydı ve pek çok tahmine açıktı. Petri gerçekte nasıl ölmüştü? Olay yerini keşfeden gerçekten bir madenci miydi yoksa Ante daha önce oraya varıp Petri'nin canını mı almıştı? Ante bu söylentiye gülmüş ama o piç kurusunu suçüstü yakalamış olsa kesinlikle canına okuyacağını Hanna'ya itiraf etmişti.

"Bırak istediklerini söylesinler," dedi Ante evden çıkmadan. Hanna kafasındaki düşüncelerle baş başa kaldı yine. Bazen rengeyikleriyle uzun bir süre uzaklara gitmenin, onun, yani kadınların işi olmasını diliyordu. Erkeklerin evde kalıp kara kara düşünmeleri gerekmiyordu, bedenen çalıştıkları işlere kendilerini kaptırmaları yeterliydi.

Lasse yaşasa olanlara derdi? Hep aynı düşünce, Lasse yaşasaydı... Dedikodulara kahkahalarla gülerdi. Ve Hanna onu yine yanlış anlar, onun olanları gerçekten komik bulduğunu düşünürdü. O her güldüğünde, Hanna'nın içi ısınırdı. Onun parlak ışıkları olduğunu, onlara devam etme gücü verdiğini, teselli olduğunu düşünürdü. Ama son günlerine doğru Lasse farklı konuşmaya başlamıştı. Hanna bazen o günleri anımsıyordu; kahkahasına ihtiyacı olduğu günlerde Lasse kim bilir ne kadar zorlanmış, sonuçta yine Hanna'nın isteğini kırmamıştı. Bunu düşününce nefesi daralıyor, sessiz, ıssız mutfağında yüksek sesle inliyordu. Zaman geçtikçe Hanna bunun kendi hatası olduğuna giderek daha da inanıyordu.

"Ne düşünüyorsun?"

Elsa, soğumaya başlayan kahvesiyle önünde oturuyordu; çörekler hasır sepetlerin içinde kurumak üzereydi. Streç film alıp mükemmel şekilde yuvarlanmış tarçınlı çöreklerinin üzerini kapadı.

"Önemli bir şey değil," dedi sonunda.

"Son zamanlarda aklım Jon-Isak'ta," dedi Elsa.

Bu konuyu konuşmayı uzun zamandır erteliyorlardı. Petri hakkında konuşacak çok şey vardı ve Hanna ilgilenirmiş gibi görünmek için gerçekten çabalamış, Ante hakkındaki dedikodulardan bahsetmiş, bunun üzerine Elsa öfkeyle başını sallamıştı. Fakat konunun açılmasını ertelemenin bir yolu kalmamıştı artık, Hanna kaçacak yeri olmadığını fark ettiğinde yüzünü ekşitti.

"Makalenin yayımlanmasından sonra okulda her şey yolunda mı? Birkaç gündür çalışmıyorum ve çok endişelendim. Biliyorsun..." diye söze girdi Elsa ama kendini tuttu ve soğuk kahveyi ağzına götürüp yüzünü buruşturdu.

Hanna kalkıp yeni kahve demlemeliydi ama o zaman Elsa hiç gitmezdi.

"Kavga ettiklerini biliyorsun, değil mi? Sana söylemiştir herhalde? Okul seninle irtibata geçti mi?" diye sordu Elsa sorgulayıcı bakışlarla.

Hanna başını kaldırıp uzun zaman önce kestirmesi gereken perçemlerinin ardından ona baktı. Saçları omuzlarının biraz altına kadar uzamıştı, beyazları da onu olduğundan yaşlı gösteriyordu.

"Geçti," diye yalan attı.

Elsa arkasına yaslandı ve rahat bir nefes aldı.

"Güzel."

Hanna başıyla onayladı, elinden ancak bu kadarı geliyordu. Jon-Isak tek kelime etmemişti. Tıpkı Lasse gibi.

"Anna-Stina'yı da neredeyse hiç görmüyorum. Varsa yoksa Per-Jonas," diye devam etti Elsa.

Hanna oğlu hakkında konuşmak zorunda kalmayacağı için konunun değişmesine sevinmişti.

"Öyle, biz de çok sık görmüyoruz. Eee, annen baban nasıl?"

Elsa bir anda canlandı.

"Annem bambaşka bir insan oldu. *Siessá* son zamanlarda daha sık gelmeye başladı ve geçen geldiğinde annemi komşu köydeki bir spor salonuna gitmek için kandırdı, annem şimdi her salı oraya gidiyor."

"Harika bir insan şu *Siessá*."

"O bizimleyken her şey daha eğlenceli oluyor. Nasıl kahkaha attığını bilirsin."

Elsa çok konuşmuş gibi hızla gözlerini yere dikti. Ancak Marika'nın zor biri olduğu sır değildi. Hanna çocukken Elsa'ya kim bilir kaç kez evini açmış, ona özlemini duyduğu şefkati göstermişti.

"Bazen hepimiz bir *Siessá*'ya ihtiyaç duyuyoruz."

Hanna'nın boynundaki kaslar kasıldı, migren atağının habercisiydi bu.

"Evet! Sahip olduğumuz her şeyin tadını çıkarmamız gerektiğini biliyor. Hem aslında dünyadaki en iyi yaşama sahibiz," dedi Elsa gülümseyerek. "Tabii köyde dedikodu olmadığında ve çocuklar okulda kavga etmediğinde."

Hanna Elsa'nın konuşmasındaki alaycılığın farkındaydı. Elini boynuna götürüp kaslarını gevşetmek için ovaladı.

İkisi de susuyordu şimdi, sadece bulaşık makinesinin uğultusu duyulabiliyordu. Hanna Elsa'nın, Lasse'nin yıllardır kulübede branda altında duran eski motoruna baktığını gördü. Onu neden elden çıkarmadınız, diye sormasını bekledi. Ancak Jon-Isak, eski olmasına rağmen Lynx'i kullanmayı seviyordu. Herkesin hafif çatlak ve neşeli olduğunu söylediği dayısını hiç tanımamaktan ötürü kızgındı. Hanna ayağa kalktı, hatta birlikte kalktılar. Elsa'nın onları birbirinden ayrı gördüğü bir gün bile olmamıştı.

"O hep bizimle," dedi Elsa yumuşak bir sesle. "Varlığını sık sık hissediyorum."

Hanna öfkelenmişti. Dönüp tezgâha dayandı. İnsanların Elsa hakkında konuştuğunu, onun özel olduğunu, şifacı güçlere ve kanamaları durdurma yeteneğine sahip bir *gunsttar* olduğunu söylediklerini duymuştu. Lasse rüyalarına hiç girmemişti. Hanna onu çok aramıştı: Sessiz mutfağında ama

aynı zamanda yazları en mutlu olduğu yer olan dağlarda. Fakat hiçbir yerde yoktu.

Hanna arkasını dönemedi, lavabodaki bulaşıkları gürültülü bir şekilde düzeltip omuz silkmekle yetindi.

"Anna-Stina ve ben küçük birer kızken, sabahları buraya bir şeyler atıştırmaya gelirdim, hatırlıyor musun?" Elsa bir an duraksayıp devam etti. "Benim için önemliydin."

Demek böyle teşekkür ediyordu; kıskançlık içini kemirdiği için arkasını dönemedi.

"Ne güzel," diyebildi sadece.

"Ve şanslıysam Lasse de burada sizinle olurdu."

Bulaşık fırçasını sımsıkı tutu, sabahtan kalma yulaf lapası tenceresini fırçalarken fayanslara ve pencereye su sıçradı.

"Sadece Lasse'nin bizimle olduğunu bilmeni istiyorum. Ama bunu muhtemelen zaten biliyordun."

Hanna kendini hızla arkasına dönüp gülümsemeye zorladı. Ardından musluğu sonuna kadar açtı.

"Mattias için biraz endişeliyim," diye mırıldandı Elsa. "Pek iyi değil."

Uzaktan kar motorlarının sesi duyuldu. Öğle yemeği saati yaklaşıyordu, Hanna geç kaldığını fark etti. Elsa da onları duyunca devam etmedi. Mattias iyi değilse de Hanna'nın ona yardım etmesini beklemiyordu herhalde? Buranın artık onun için bir sığınak olmadığını anlamak zorundaydı.

"Öğle yemeğini hazırlamalıyım," dedi Hanna.

Elsa hayal kırıklığıyla baktı ona. Ama ne yapabilirdi ki? Mattias ona hiçbir zaman Elsa kadar yakın olmamıştı. Vahşi bir çocuktu ve yaramaz bir ergene dönüşüvermişti. Tıpkı diğer oğlanların yaptığı gibi bir şekilde geçinip gidiyordu işte. Gerçek olması için yüksek sesle, "Oğlanlar, geçinip giderler," diye çığlık atmak istedi.

Kar motoru bahçeye girince rahatladı. Bu sohbetin sonuna gelmişlerdi, nihayet. Bulutlar ilerlemiş, güneş yüzünü göstermişti, güzel bir öğleden sonra olacak gibi görünüyordu. Belki de dip bucak bir temizliğe girişebilirdi. Havalandırması gereken bir sürü halı vardı.

57

Vihttalogičieža

Kasabadaki kilisede, tabutta üç çelenk ve verdiği hizmetin kişiye özel olması konusunda fazla destek alamamış bir rahiple, sessiz bir cenaze töreniydi. Robert'ın babasının, kahveyi zor yetiştirdikleri cenazesi gibi değildi. O zamanki de o kadar kalabalık değildi gerçi, yine de doğrusunu söylemek gerekirse, Robert'ın beklediğinden fazla kişi vardı. Annesi bir telgraf göndermiş ama Robert okumadan yırtıp atmıştı.

Robert o gün giydiği siyah takım elbiseyi giymişti yine ama düğmeleri artık iliklenmiyordu. Beyaz gömleğinin göğüs cebindeki lekeler ceketinin altında görünmezdi.

Sandviç pasta kuru, somon balığının tuzuysa azdı. En azından kahve sertti. Petri'nin kız kardeşi, ailesi ve yaşlı annesi rahibin yanına oturdu. İki yeğeni de kıpır kıpırdı; Petri bir keresinde sarhoşken onları kendi çocukları gibi gördüğünü söylemişti. Robert'la çocuklardan ve aile olmaktan konuşmamışlardı hiç ama zaten iş işten geçmişti artık. Petri daha elli üç yaşındaydı, Robert'tan bir yaş büyüktü; gidişini kabullenmek zordu.

Robert'ın masadakilerle sohbeti zorakiydi.

"Bir kadeh bir şey içsem fena olmazdı," dedi Robert.

Yanındakiler onaylamak için sessizce mırıldanıp hafifçe gülümsediler.

"Ama işte, araba kullanıyorum."

Petri'nin kulübesinin yanındaki evde oturan Jan-Olov çömelip Robert'ın yüzüne fazlaca yaklaştı. Nefesi ekşi ekşi kokuyordu.

"Sence Petri'ye ne oldu? Öldürüldü mü?"

Robert tereddüt etti, ortalığı karıştırmaya can atıyordu aslında. Ailenin olduğu yöne baktı. Birinin Petri'nin kalp krizi geçirdiğini söylediğini duymuştu. Ama bu bilgiyi yaymak onun işi değildi. Ve gerçekten, ölüm sebebinin hangisi –kalp krizi mi yoksa kafasına aldığı darbe mi– olduğunu kesin olarak kim söyleyebilirdi? Oradakiler, Petri rengeyiğini çekiciye yüklerken kahrolası bir Lapon'un çıkageldiğine inanmak istiyordu. Hatta onu arabayla ezmiş bile olabilirdi. Belki bunu kanıtlayacak başka yaralanmalar da vardı; kırık kemikler veya iç kanama, kimse kesin olarak bilmiyordu. Elbette araba çarpmış ya da geriye doğru, başı yere çarpacak kadar sertçe itilerek öldürülmüş de olabilirdi.

"Evet, kim bilir. Durum hâlâ şüpheli," dedi Robert.

"Laponları koruyan, kendisi de Lapon kökenli yeni bir polis gelmiş diye duydum," dedi Jan-Olov.

"Yok daha neler. Gerçekten mi?" Robert ona ilgiyle baktı.

"Soyadı kesinlikle İsveçli, Ljungkvist ya da Ljungblad. Sami soyadını değiştirdiği söyleniyor."

Robert duyduklarını başını hararetle sallayarak onayladı. Demek, Ljungblad'dı. Bahçesine giren o enik adını değiştirmişti demek. Eh, tabii, kim adını değiştirmezdi ki? Tabii ki, soyunda Lapon kökleri varsa utanırdı insan. Yıllar içinde İsveçlileşen birçok Sami vardı. Beyaz peçeteyle ağzını sildi. Jan-Olov'u açıkça konuşacak kadar iyi tanımıyordu.

Yine de dayanamayıp, "Ormandaki rengeyiği cesetleriyle ilgili çıkan tüm gazete haberlerinden sonra çılgının biri adaleti kendi elleriyle yerine getirmek istemiş olabilir," dedi.

"Ama Sami köylerinin birbirlerinden rengeyiği çaldığını ve yabancıları suçladıklarını herkes biliyor."

"Tabii, bu şekilde hem eti ellerinde tutabilir hem de tazminat alabilirler."

Jan-Olov başıyla onaylayıp kahvesini tazeledi.

"Ama Petri'nin yanında bir rengeyiği vardı," dedi dikkatle Robert'a bakarak.

"Biliyor musun, Petri'nin ona kazara çarptığından ve doğru olanı yapmaya çalıştığından kesinlikle eminim. Muhtemelen rengeyiğiyle ilgilenecek ve Sami köyüne haber verecekti."

Jan-Olov kaşlarını hafifçe kaldırdı ve gülümsedi. Robert sinirlendi. Onu yanlış değerlendirmişti. Dedikoducunun tekiydi bu adam.

"Evet, artık eve gitme vakti geldi sanırım."

Robert sandalyeyi geri itti ve ayağa kalktı. Sırtına saplanan bir sancıyla dişlerini sıktı.

Eve geldiğinde takım elbisesini çıkarmadan koltuğa oturdu. Ağlamıyordu ama bir nedenle görüşü bulanmıştı.

"Of," dedi kendi kendine, avuçlarıyla gözlerini ovuşturarak.

Çam sehpanın üzerinde Mariestads marka dört boş bira şişesi duruyordu. Beşinciyi açıp havaya kaldırdı.

"Şerefe, Petri! Seni aptal piç!"

Flashback Forum'da Petri'nin ölümüyle ilgili yazışma zinciri daha şimdiden on beş sayfayı bulmuştu. Robert işaretparmağını ekranda gezdirdi. Çoğunu okumuştu. Yazılanların çoğu komplo teorisinden ibaretti, cinayet olduğundan eminlerdi. Petri'yi çok az kişi tanıyor gibiydi ve Robert onun hakkında yazmak, ne kadar iyi biri olduğunu anlatmak istiyordu. Ancak nasıl hesap açılacağını bilmiyor ve yazacaklarının anonim kalacağından emin olamıyordu. Riske girmeye değmezdi.

Çakırkeyifti şimdi, omuzdaki ve sırtındaki ağrı azalmıştı sanki. Raija güçlükle koltuğa tırmandı ve başını kucağına koydu. Onu hafifçe okşadı, kulağının altını kaşıdı. Ya ölürse, diye düşündü. Böyle şeyler düşünmemeliydi. Birayı üç büyük yudumda kafasına dikti.

Yazışmaları taradı tekrar, sayfayı yeniledi ve daha fazlasının okumak istedi. Ceketini çıkardı, kravatını gevşetti ama boynunda gevşek bir gerdanlık gibi asılı bıraktı.

Forum'a yazma şansı olsa, haddinin bildirilmesi gereken o Lapon sürtük hakkında yazmak isterdi. Belki böylece çenesini tutmayı bilirdi.

Köpeği kenara itip buzdolabına gitti. Sıralanmış Mariestads biralarının arkasında unuttuğu bir parça kurutulmuş rengeyiği eti vardı. Petri o parçayı onun için fümelemişti. Tuzlamada iyiydi ve et parçalarını asla erken, tam anlamıyla kurumadan çıkarmazdı. Şimdi onun etini kim fümeleyecekti?

Robert babasını kaybedince giderek yalnızlaşmıştı. Ama son birkaç yıldır Petri hep yanındaydı. Yirmili yaşlarında tanışmışlardı. Tomrukçuluk yaparken. Ne güzel bir yazdı. Etraf sivrisinek kaynıyordu ama birlikte çok iyi vakit geçirmişlerdi. Alkollü araba kullandığı o güne kadar.

Robert birayı açıp içti ama anılar peşini bırakmıyordu.

O gün şansını denemiş, bütün gece içmiş olmasına rağmen sabah kalkıp işe gitmişti. Yaz mevsimiydi, Robert sadece çalışmak değil, hayatını da yaşamak istiyordu. Toprak yola dönerken güneş gözlerini kör etmiş, araba birden kaymıştı. Çakıltaşları etrafa saçılmış, bir şeye çarpmasıyla araba az ilerideki hendeğe düşmüştü. Ustabaşının oğlu çıkmıştı birden karşısına. Kendini herkesten üstün gören bir piç kurusu. Ölmemişti, hatta kırığı bile yoktu. Ama yokuş aşağı fena yuvarlanmış, kaşını patlatıp iki dişini kırmıştı.

Daha sonra ustabaşı, yüksek sesle, Robert'ı işe almasının büyük bir hata olduğunu, babasının kim olduğu düşünülürse bunu tahmin etmesi gerektiğini, zaten tüm ailenin alkolik ve sabıkalı olduğunu söylemişti.

Robert adamı dövmek istemiş ama Petri onu kollarından yakalamıştı. Sonra da o lanet olası işe ihtiyacı olmadığını haykırmış ve araba kullanmasına izin verilmediği halde eve arabayla gitmişti. Polisi arayacak olmuşlar ama Robert'ın bakışları karşısında ürküp geri çekilmişlerdi.

O gece, boynuna ve sırtına ağrılar girmişti; çıplak tenine kızgın ocak demirleri değiyordu sanki. Ağrı damarlarına, kaslarına ve tendonlara doğru dallanıp budaklanmıştı. O zaman bunun sadece bir başlangıç olduğunu bilseydi, kendini oracıkta asardı. Ağrı bir hafta sonra azalmış ama sadece gizlenmişti, elbet geri dönecekti.

Ormancılık işinden sonra Petri ile görüşmez oldular. Ama Petri, Robert'ın babası ölmeden bir yıl kadar önce köyde belirdi ve nihayetinde nehrin kıyısındaki kulübeyi satın aldı. Kasabada bir işi vardı ama her boş vaktinde köye geliyordu. Babasının eski gücü yoktu, Petri de fazladan para kazanmak istiyordu. Ve böylece işler gelişti. Robert'ın babası öldü ve işi Petri devraldı. Bu işin Robert'ın işi olduğu her zaman biliniyordu. Gemiyi o yönetiyordu. O karar veriyordu.

Ama şimdi, şimdi Petri'nin cüretkâr davrandığını biliyordu. Belki de düşündüğünden de çok. Robert tekrar bariz derecede sallanan koltuğa gömüldü.

Petri ölmüştü, karalar bağlayacak ya da ona kızacak vakit yoktu, Robert şimdi bir an önce, ev aramasıyla tehdit edildiğinde alelacele Petri'nin evine attığı etleri almalıydı. Petri'nin kız kardeşini arayıp anahtarı almıştı. Kız Robert'a orada ne işi olduğunu sormamıştı bile.

Etlerin çoğunu hızla ve ucuza satması gerekiyordu. Kendisi için sadece birkaç biftek ayırdı, zira dondurucuda hiç et olmaması da garip olurdu.

Robert iç çekti. Raija burnunu kaldırıp havayı kokladı. Kahrolası Petri. Bir rengeyiğini orman yolunun yarısına kadar sürükleyip onu aramazken aklından ne geçiyordu acaba? İki kişi olsalar, hayvanı hemen yükler ve oradan hızlıca ayrılabilirlerdi. O zaman Petri de bugün yaşıyor olurdu. Ve her şeyden önemlisi, yalan söylemesine de gerek kalmazdı.

Robert kocaman yumruklarıyla kot pantolonunu ovuşturdu. Koltuk altlarından taze ter kokusu geliyordu, gömleğinin düğmelerini açtı ve kravatını koltuğun köşesine fırlattı. Göğsü açık bir şekilde oturup boynunu kaşıdı.

Bir süre sonra Crocs terlikleriyle soğuğa çıktığında, göğsü hâlâ çıplaktı ve seyrek ama uzun olan siyah göğüs kılları altındaki meme uçları huş tomurcukları gibi sertleşmişti. Garaja girip silah kasasını açtı. Tüfeği eline alınca sakinleşti. İçeri girerken son basamakta ayağı kaydı ve omzuna saplanan yakıcı ağrıyla küfretti.

Flashback Forum'daki o küçük trollere, bir ekranın önünde oturup atıp tutmaktan daha fazlasının yapılabileceğini gösterecekti. Çok yakında olanlar ve Robert'ın yaptıkları hakkında heyecan içinde yazdıklarını paylaşmaya başlayacaklardı.

Robert üzerine bir oduncu gömleği giydi ve telaştan düğmeleri ters ilikledi. Ceketini giyip fermuarını çekti ve tilki kürkü beresini taktı. Eldivenlerini bulamadı. Tüfeği omzuna astı.

58

Vihttalogigávcci

Siessá mutfak masasına yaslanmış, Elsa'nın annesinin odadan odaya çılgınca koşturmasını takip ediyordu. Elsa'ya göz kırptı ve gülümsedi.

"Bir yerlere gitmeye alışkın değil."

Bunu söylediğinde, *Siessá*'nın ne kadar haklı olduğunu düşündü Elsa. Genelde kalan hep annesi olurdu. Babasıyla Mattias rengeyikleriyle gittiklerinde, Elsa okul için evden taşındığında ve *Áhkku* evden ayrılmak zorunda kaldığında. Annesinin yanakları kıpkırmızıydı ve elinde olmasına rağmen cep telefonunu arıyordu. Nihayet fark edince yüksek sesle güldü.

"Beraber bolca şarap içeceğiz. Ayrıca otellerden birinde spa rezervasyonu yaptırdım, cumartesi günü de bütün gün alışveriş yapacağız," dedi *Siessá*, arabanın anahtarlarını sallayarak.

"O kadar içemem, bunu sen de biliyorsun," dedi annesi bavulu salona sürükleyerek. "Ben hazırım. Hadi gidelim."

Holde ayakkabılarını giyerken kıkırdadılar ve itişip kakıştılar. Elsa *Siessá*'ya, kahramanı olduğunu söylemek istedi. Bunun yerine ikisine birden sarıldı.

"Tek başına idare edebilecek misin? *Isa* ve Mattias yakında döner. Çitler fırtınalar yüzünden ağır hasar görmüş."

Elsa gülümseyerek başını salladı.

"Hadi ama. Önemsiz şeyler hakkında boş yere konuşuyorsun."

"Kalkıp gitmek çok garip geliyor."

Fakat hiç de üzgün görünmüyordu. *Siessá* gözlerini devirip onu kapıya doğru itti.

"Tanrım, pazar günü dönüyoruz."

Ailede *Siessá*'nın köyü daha sık ziyaret etmeye başladığı konuşuluyordu. Elsa boşanma dedikodularını duymuştu ama kurcalamak istemedi.

Üç kez korna çalıp bahçeden çıkarlarken Elsa onlara el salladı, ardından araba güneye, kıyıdaki şehre doğru döndü.

Düzenli aralıklarla evin önünden geçen tırlar dışında pek trafik yoktu. Dışarısı da içerisi de sessizdi. Elsa oturma odasındaki kanepeye uzandı ve üzerine yumuşak beyaz bir battaniye çekti. Yalnız kaldığında, her zaman evin merkezine çekilirdi. Çocukken can sıkıntısından *Áhkku* ve *Áddjá*'ya koştururdu. Şimdi ise evin kendisine kalmasından daha güzel bir şey yoktu. Bir süre bir şeyler okudu, uyukladı, uyandı ve kendini zamanda kaybolmuş hissetti.

Motor sesini duyunca doğruldu. Gelen babasıyla Mattias olabilir miydi? Kara yansıyan ışıkları görmek için boynunu uzattı ama ses diğer yönden geliyor gibiydi. Hole doğru ilerledi, kapı kolunu kontrol etti ve kilitli olduğundan emin oldu, holdeki ve mutfaktaki ışıkları söndürdü. Yaklaşan sadece tek bir motordu. Elsa başka yöne sapmasını bekledi ama motor sesi durmaksızın yaklaşıyordu.

Ve işte oradaydı. Elsa mutfak perdesinin arkasına gizlenip dışarı baktı ve motorun farını gördü, inanılmaz bir hızla gidiyordu. Anayola çıkıştan önceki son kar tepesine doğru giderken hız kesmeyen motor karları sıçratarak havaya uçup yola sert bir iniş yaptıktan sonra yalpalayarak diğer taraftaki hendekte durdu. Sürücü her kimse düştü ve karda hareketsiz kaldı. Elsa oturma odasına koşup cep telefonunu aldı. Mutfağa dönüp sürücünün nereye gittiğine bakması gerekiyordu ama olduğu yerde dondu kaldı. Elleri buz kesmiş, ayakları uyuşmuştu. Karanlık odada onu saran tehlikeyi seziyordu. Vücudu ona ihanet ediyordu, sehpanın altına kıvrılıp her

şey geçene kadar gözlerini kapatmak istedi. Bir inilti duydu. Kendi boğazından geliyordu. Sadece tek bir adım attı. Sonra bir adım daha. Ve bir adım daha. Mutfak penceresinden görünmemeliydi. Tırnakları hararetle pençelerini geçirdiği pencere pervazını çizdi.

Adam ayaklanmış, yolda topallayarak ilerliyordu. Elinde uzun dar bir nesne vardı. Tüfek miydi o? Bu Robert Isaksson'dan başkası olamazdı ve evlerine doğru ilerliyordu. Bunu fark etmek midesine bir yumruk gibi oturdu.

Mutfak masasına doğru geriledi, dizlerinin üzerine çöktü ve kilimi fırlatıp attı, yerdeki kapağı açıp dik merdivenlerden aceleyle aşağıya indi. Mutfakta kenara fırlatılan bir kilim! Robert içeri bakacak ve onun kilerde olduğunu anlayacaktı. İşte bir fare gibi kapana kısılmış, köşeye sıkıştırılmıştı.

Hemen 112'yi aradı. Kilerin kuru, nemli soğuğunda dişleri birbirine çarpıyordu. Burnuna toprak kokusu doldu.

"Yardım edin, lütfen! Bir adam evime yaklaşıyor! Sanırım silahlı."

Operatörün sesi sakindi, o kadar yavaş konuşuyordu ki, Elsa araya girip bağırarak polisi hangi köye göndereceklerini söylemek zorunda kaldı. Onun adını söylerken sesi çatladı.

"Kasabadan gelirken karşınıza çıkan ilk evde oturuyoruz."

Operatör telaffuzu anlamayıp köyün adını tekrarladı. Evin kilitli olup olmadığını ve Elsa'nın yalnız olup olmadığı sordu.

"Elinde silah olduğundan emin misiniz?"

"Bilmiyorum, öyle görünüyordu. Lütfen, lütfen, bu sefer gelmelisiniz!"

"Sakin kalmaya çalışın. Polise çoktan haber verdim, şu an yoldalar."

"Ama ne kadar uzakta olduğumu bilmiyor musunuz?" Sesi yarı boğuk bir çığlık gibiydi. "Bir helikopter gönderin! Bir araba asla yetişemez. Anlıyor musunuz?"

Tam o sırada kapıya ve hemen arkasından mutfak penceresine vuruldu.

Elsa sıktığı dişlerinin arasından fısıldadı.

"Artık çok geç, adam burada. Babamı aramalıyım. Buraya asla yetişemezsiniz."

"Kapatmayın..."

Cep telefonunda babasının adına dokunurken elleri şiddetle titriyordu. Telefon çaldı ama babası cevap vermedi. Bu sırada dışarıdan gelen boğuk ve uzak fakat aynı zamanda ürkütücü derecede yakın sesi duydu.

"Neredesin, seni Lapon sürtük!"

Sessizlik ... ta ki oturma odasındaki başka bir pencereye vurulana kadar.

"Çeneni kapamayı öğrenmelisin!"

Tekrar telefona sarıldı, babası bu sefer cevap verdi.

"Ne var?"

Ağzı o kadar kurumuştu ki dudakları dişetlerine yapışmıştı.

"Robert. O burada..."

"Ha sikt..."

Telefonun diğer ucundan gelen hışırtıları, çatırtıları duydu, babası koşuyordu. Elsa ağlamaya başladı, dar merdiven basamağına oturmuş, kendine sarılmış titriyordu. Telefondan kar motorunun sesini ve babasının yolda olduğunu haykırdığını duydu.

"Eve kadar gelme! Seni vurur."

"Silahlı mı? Elsa, şimdi beni dinle. Telefonu kapatıp yardım çağırmam gerekiyor. Tüm pencerelerden uzak dur."

"Kilerdeyim."

Tam o anda yukarıdan bir camın kırıldığını duydu. Cep telefonu elinden düştü, beton zemindeki kilime çarptı ve kapandı.

"Kahrolası Laponlar, pislikler! Petri'yi kim öldürdü, ha?"

Sesi çok yakındı, tam üstünden geliyordu. Ağzında bir şeyler geveliyordu. Evin içinde dolaşan ayak sesleri duymuyordu henüz. Elsa ampulü yaktı ve silah olarak kullanabileceği bir şey arayarak gözlerini raflarda gezdirdi.

Bağırmayı, polisi aradığını söylemeyi düşündü, bu onu korkuturdu belki ama ağzını açtığında sesi çıkmadı.

Şimdi sessizlik hâkimdi; tehlikeli bir sessizlik. Kapaktaki ipe sıkıca tutundu. Robert kapağı açmaya çalışırsa tüm ağırlığıyla ona asılacaktı. Eskimiş ip avuç içlerini kesti. Bu sessiz bekleyiş, onun sesini duymaktan beterdi.

Derken bir motor sesi duydu. Babası yetişmiş olabilir miydi? Vurulacaktı. İpe asılmaya çalıştı ama elleri öyle çok titriyordu ki ip her seferinde elinden kayıp gidiyordu. Parmaklarında his kalmamıştı.

Motorun sesi zayıfladı, Elsa kafasını toplamaya çalıştı. Yola çıkan muhtemelen Robert'tı ama ipi bırakamıyordu. Motor sesi tamamen kaybolup ardından uzun süren sessizlik hâkim olduğunda bile. Sonrasında bahçede iki motorun sesini duyduğunda da. Kapının bir anahtarla açıldığını fark ettiğinde bile. İpi ancak babasının ona seslendiğini duyunca bırakabildi.

59

Vihttalogiovcci

Elsa hırkasına sıkı sıkı sarındı; bir terliyor bir üşüyordu. Mutfak masasının üzerindeki çay fincanına dokunulmamıştı. Babası kendi kendine bir şeyler mırıldanarak ileri geri yürüyordu.

Polis arabası yanıp sönen mavi ışıklarıyla oradaydı, belki kasabadan onca yolu öyle gelmişlerdi. Elsa, diğer arabaları hızla geçtiklerini, ancak tehdidin geçtiğini öğrendiklerinde yavaşladıklarını getirdi gözünün önüne.

Babası pencereden dışarı baktı. Mutfak dolaplarının üzerine ve duvarlara yansıyan ışıklar sönmüştü.

"Yok artık. Bu Henriksson. Ve bir meslektaşı."

Babası onları holde karşıladı. Tek kelime etmeden mutfağa gittiler. Ağır ayak sesleri, hışırtılar duyuldu; belki üniformalarındandı. Mutfağı birden yabancı bir koku sardı.

"Merhaba Elsa. Daha önce karşılaşmıştık."

Elsa başını kaldırdı, o renksiz kirpikleri ve solgun gözleri tanımamasına imkân yoktu.

"Evet, ayrıca telefonda da konuştuk. Hiç gerçekleşemeyen o ev araması hakkında," dedi Elsa titrek bir sesle.

Yanında duran Ljungblad hafifçe başını sarkıttı.

"Evet, maalesef."

"Şimdi aynı kişi beni tehdit ediyor."

Henriksson boğazını temizledi. Ljungblad yana doğru bir adım attı.

"Demek öyle, Elsa, bu çok kötü. Nasılsın peki?"

Elsa omuz silkti ama çenesi titriyordu.

Ljungblad ve Henriksson iki sandalye çektikten sonra karşısına geçip yan yana oturdular. Ljungblad küçük bir not defteri çıkarırken Henriksson öne doğru eğildi.

"Bana en başından anlat. Neler oldu?"

"Gördüğüm kişi Robert Isaksson'du."

"Emin misin?"

"Evet. Beni öldürecekti."

"Açık ve net bir şekilde seni öldüreceğini mi söyledi?"

"Sanırım, evet. Her şey çok hızlı gelişti. Bağırıp çağırarak korkunç şeyler söyledi ve bana çenemi kapatmayı öğreteceğinden falan bahsetti."

"Söylediklerini kelimesi kelimesine hatırlıyor musun?"

"Bana Lapon sürtük dedi, o kadarını hatırlıyorum."

Babası küfretti.

"Onun icabına şimdi de bakmazsanız..." Sustu. "Eh, o zaman, ne yaparım bilmem."

"Sakin olmaya çalışın. Oturun," dedi Ljungblad.

Sakince konuşuyordu ama babası sakinleşecek gibi değildi.

"Kızımı öldürebilirdi!"

"Onu gördün mü?" diye sordu Henriksson. "Baştan anlat ki olaylar silsilesinin nasıl geliştiğini anlayalım."

"Evde yalnızdım ve oturma odasındaki kanepede dinlenirken motor sesini duydum. Burada mutfak penceresinin yanında durdum ve onun hızla yaklaştığını gördüm, motoru yola uçtu ve yani ancak kaza yaparak durabildi. Sonra eve doğru yürüdüğünü gördüm. Elinde bir şey vardı ve bunun bir tüfek olduğundan gayet eminim."

Ljungblad pencereden dışarı baktı ama sadece kendi yansımasını gördü.

"Dışarısı çok karanlık. Gördüğünün o olduğundan emin misin?"

"Kesinlikle eminim."

"Ne dediğini duymuyor musunuz? Kesinlikle eminim, diyor!" diye çıkıştı babası.

Ljungblad ayağa kalkıp babasını oturma odasına götürdü.

"Siz biraz burada oturun, biz de Elsa'yla baş başa konuşalım, olur mu? Öfkenizi anlıyorum ama bu işi sakince ele almalıyız."

Babası kanepeye oturana kadar kapının eşiğinde bekledi.

"Evine giden motor izlerini takip edebileceğinizden eminim," dedi Elsa.

"Evet, ama kar motorlarımız yanımızda değil, bu yüzden..."

Henriksson çaresizce avuçlarını yukarı kaldırdı.

Elsa'nın babasının yüksek sesle içeriden "Bizimkileri alın işte!" dediği duyuldu.

"Dışarısının ne kadar karanlık olduğunu ve ne görmüş olabileceğini anlayabilmemiz için tavandaki ışıkları söndürebilir miyiz?" dedi Henriksson ışık düğmesini işaret ederek.

Elsa, Ljungblad'ın çenesinin kasıldığını gördü.

"Belki de önce neler olduğunu anlamaya gayret etmeliyiz. Mutfak penceresinin kırık olduğunu görüyorum?"

Henriksson ona şaşkın bir bakış attı, belli ki genç bir meslektaşının idareyi almasına alışık değildi.

"Evet, o kırdı."

"Size o zaman mı bağırdı?" diye sordu Henriksson.

"Evet. Ve şimdi hatırladım. Petri hakkında bir şeyler söyledi."

"Şu rengeyiği hırsızı. Şu çekicisinde rengeyiğiyle arabasının önünde ölü bulunan şahıs," dedi Ljungblad.

Henriksson yüzü birden kıpkırmızı kesilen Ljungblad'a baktı. Elsa biraz rahatlamış, omuzları gevşemişti. Buz gibi eliyle sol omzuna masaj yaptı.

"Peki o sırada siz neredeydiniz? Onu yakından gördünüz mü?" diye konuşmaya devam etti Henriksson ama Elsa o andan itibaren sadece Ljungblad'a bakıyordu.

"Kilerdeydim, bu yüzden onu duydum."

"Sesini tanıyabildiniz mi?"

"Evet."

"Hmm." Henriksson, mutfak masasının üzerine parmaklarıyla hafifçe vurdu. "Şimdi ne gördüğünüzü anlayabilmemiz için ışıkları söndürmemiz gerek," deyip ayağa kalktı.

Karanlık bir mutfakta iki polisle yan yana durmak garip gelmişti Elsa'ya, yine de motorun hendeğe girdiği yeri gösterdi.

"Oraya gidip bir bakabilir, kar yığınına çarptığı noktayı görebilirsiniz."

"Burada sokak lambası yok ve birinin yüzünü ve tüfeğini net olarak görebilmek için çok uzak bir mesafedeyiz. Bir kürek ya da ona benzer bir şey tutuyor olabilir mi?" Henriksson'un sorusu cevapsız kaldı. "Tamam, ışıkları tekrar yakabiliriz."

İçeriden babasının söylendiği duyuluyordu.

"Kaçak avcıların öldürdüğü rengeyikleri konusunda bize inanmadınız ayrı, ama Elsa'nın söylediklerine inanmamanız... Utanmalısınız!"

Henriksson iç çekti.

"Nils Johan, artık yeter. Ya sessizce oturursunuz ya da dışarı çıkıp beklersiniz. Kızınıza inanmadığımızı söylemiyoruz. Neler olduğunu açıklığa kavuşturmak için soru sormamız gerekiyor."

Elsa, "Onu tanıdım ve elinde tuttuğunun ne olduğundan yüzde yüz emin olamam, ama bir tüfek olabilirdi," dedi.

Elsa Mattias'ı düşündü. Elsa'nın bu söylediklerini duysa hayal kırıklığına uğrardı. Robert hakkında suç duyurusunda bulunma fırsatı geçmişti eline, tüfek konusunda da ısrarcı olmalıydı.

Kömür karası gözleriyle Mattias, onu kilerden çıkarmıştı. Gidip Robert'ı öldüreceğini söylemişti. Babası onu bahçeye sürüklemiş, evine göndermiş ve kapıyı çarparak üzerine kapamıştı.

Elsa'nın dizleri titriyor ve midesine kramplar giriyordu. Bütün bunlardan uzakta bir yerlere uzanıp uykuya dalmayı o kadar çok istiyordu ki. Robert'ın elindeki dar ve uzun

nesnenin neye benzediğini hatırlamaya çalıştı. Gerçekten bir kürek olabilir miydi?

"Yanında başka ne getirmiş olabilir ki? Mutlaka bir tüfek olmalı," dedi Elsa Ljungblad'a bakarak. "Lütfen şimdi gidip onu yakalayabilir misiniz?"

"Köyde onu gören birileri olmuş mudur?" diye sordu Ljungblad.

"Köy yoluna en uzak yerdeyiz, en yakın komşuyla bile aramızda mesafe var. Motoru görmemiş olsalar dahi, belki bir başkası onu buraya yaklaşırken görmüştür."

Elsa mutfak sırasına uzandı, kalbi sert ahşabın üzerinde çarpıyordu.

"İyi misiniz? Su ister misiniz?" diye sordu Ljungblad ona endişeyle bakarak.

"Sadece ... birden çok yoruldum."

Adam bulaşıklıktan bir bardak aldı, su doldurup Elsa'nın önündeki masaya koydu.

"Robert beni daha önce de tehdit etti, mesajlar yolladı. Yani sanırım oydu, mesajlar bilinmeyen bir numaradan gelmişti."

"Onları sakladın mı?"

Doğruldu, sudan dikkatlice bir yudum içti ve mesajları bulana kadar telefonunu kurcaladı. Ljungblad mesajları okuyup, Henriksson'a gösterdi.

"Şikâyetçi oldun mu?" diye sordu, telefonu geri vererek.

"Evet ama hemen değil. Önce bilinmeyen bir numara olduğundan bir işe yaramayacağını düşündüm, ama sonra yine de oldum."

Bir anda annesi geldi aklına. *Siessá* ile bir otelde, olanlardan tamamen bihaberdi. Babası gizlice mutfağa geri dönmüştü, kâğıt havlu alıp burnunu sildi.

"Annemi aramayalım," dedi babasına Samice, o da başıyla onayladı.

Henriksson onlara baktı.

"Dışarıdaki ayak izlerine daha yakından bakalım," dedi. "Ardından Robert'a uğrayacağız. Daha sonra yeniden sizi arayacağım."

Arayacağım'ı Ljungblad'a bakarak üstüne basa basa söylemişti.

"Onu tutuklayacak mısınız, yoksa geceyi uykusuz mu geçireceğiz?" diye sordu Elsa'nın babası.

"Bahse girerim baygın bir haldedir. Onunla ilk kez muhatap olmuyorum," dedi Henriksson.

"Umarım ikinizi birden vurmaz."

Henriksson başını salladı, kendinden emin görünüyordu.

"Beni görünce vurmaz."

Ljungblad elini Elsa'nın omzuna koydu.

"Bir şeye ihtiyacınız var mı?"

Elsa ağlamak istiyordu.

"Yalnızca Robert'ı yakalayıp içeri atmanıza."

60

Guhttalogi

Ev, pis bulaşık bezi ve çöpte beklemiş balık kokuyordu. Bira kutularının bazıları mutfak tezgâhının, bazıları ise oturma odasındaki masasının üzerine yığılmıştı. Bahçede, Raija agresif bir şekilde havlıyordu.

Robert üzerinde içliği ve baskısı soyulmuş eski tişörtüyle ayağa kalkıp bir süredir çalınan kapıya yöneldi

"Ah, işte geldiniz," dedi kelimeleri doğru telaffuz edebilmek için kendini zorlayarak. "Ve Henriksson da teşrif etmiş."

Arabanın bahçeye girdiğini duyar duymaz yüzünü buz gibi suyla yıkadığı için kulaklarının çevresi ve perçemleri sırılsıklamdı.

"Demek bizi bekliyordun," dedi Henriksson bakışlarını odaya çevirip. "Ama yine de kapıyı hemen açmadın."

"Elbette bekliyordum, Petri'nin başına gelenler hakkında soru sormak için buradasınız, değil mi? Doğal bir ölüm değildi onunki, bunu hemen söyleyebilirim."

Robert bağırsaklarının hareketlendiğini hissetti, midesindeki bulantı soğuk terler dökmesine sebep oluyordu.

Robert, Henriksson göğsünü gere gere oturma odasında ve mutfakta dolaşırken enik gibi arkasından giden arkadaşının kaşlarını hafifçe kaldırdığını gördü. Askerdeyken yaptığı gibi, içinden emir vermek geldi, sonra kendi kendine sırıttı.

"Son iki saatte neredeydin?"

"Burada tabii ki. Bugün cenaze vardı ve sonrasında da biraz içmişim."

Ne Henriksson ne de enik oturacak gibiydi, o da oturmaları için sandalye getirmedi, ama sonunda sobanın yanındaki tabureye çökmek zorunda kalan kendisi oldu. Alnındaki teri sildi ve bakışlarını sabitlemeye çalıştı.

"Acaba Petri'nin ölümüne duyduğun öfkeyle dışarı çıkıp insanlara tehditler savurmuş olabilir misin?"

"Gördüğün üzere araç kullanacak durumda değilim."

Robert uzun ve hırıltılı bir şekilde öksürdü, zaman kazandı. Ayağa kalktı ve lavabonun içine tükürdü. Terli avuçlarını soğuk tezgâha dayayıp öylece durdu.

"Tüfeğin var mı?" diye sordu enik.

Bu Robert'ı kahkahalara boğdu, öyle ki sonunda öksürmeye başladı.

"Tabii ki var. Ne sanıyorsun? Bu köyde tüfeği olmayan var mı? Avcıyız biz. Nasıl bir meslektaş edinmişsin kendine, Henriksson?"

Henriksson ona yaklaştı ve göz teması kurana kadar bekledi.

"Biri, kar motoruyla gelip tüfekle evini bastığını söyledi. Kadını tehdit edip camları aşağı indirmişsin."

"Bu haldeyken motor kullanabilir miyim sanıyorsun?"

Robert kollarını iki yana açtı ve düşmemek için yana doğru bir adım atması gerekti. Tezgâha yeniden tutunup gülümsedi, aslında daha ziyade sırıttığının farkındaydı.

"Motorunu görmemiz gerekiyor."

"Tamire gitti."

Henriksson, "Öyleyse tüfeğini görelim," dedi.

Robert iç çekti ve başıyla kapıyı işaret etti.

Onlar dışarı çıkarken Raija huzursuzca kıpırdandı, zincirinin şangırtısı duyuldu. Garaja doğru yürüdüler. Ljungblad bahçedeki motor izlerini inceledi.

"Burada bir motor kullanılmış sanki."

"Yani, tabii ki. İnsanlar buraya gün içinde sıklıkla girip çıkıyor. Burası balıkçı gölüne giden en kestirme yol."

Enik pes etmeyecekti, izleri takip ederek evin köşesini döndü ve köknar ağaçlarına doğru ilerledi. El fenerinin ışığını karın üzerine tuttu.

Robert soğukta titreyerek içliğini çekiştirdi.

"Burada ayak izleri de var," dedi enik uzaktan.

"Kimin bilmiyorum."

"Yani motorla ormana gidip koşarak geri dönen sen değildin, öyle mi?"

Robert başını iki yana salladı; bacakları titreyerek garaja doğru yürüdü. Henriksson onu takip etti ve Robert olması gerektiği gibi kilitli olduğunu gösterdikten sonra silah kasasını açıp içindeki av tüfeğini gösterdi. Babasının tüfeği, garajın köşesindeki brandanın altında saklıydı. Gırtlağına kadar yükselen safrayı yutarken o tarafa bakmamak için kendini zor tutu.

Henriksson tiksintiyle garaja baktı. "Anlaşılan buradaki düzeni sağlayan babanmış."

Robert susmayı daha akıllıca buldu.

"Peki motorunu tamire nereye verdin?"

"Tamire vermeye gücüm yetmez. Bir arkadaşa bıraktım."

"Hmm, adı ne?"

Robert silah kasasını tekrar kilitleyerek zaman kazanmaya çalıştı.

"Lainio'da bir arkadaş."

"İsim?"

"Joel Pettersson."

"Peki, telefon numarası?"

"Ezbere bilmiyorum. Telefonuma bakmam lazım."

Ljungblad yanlarına gelip garajı inceledi. Bozulduğundan beri aylardır boş olan büyük beyaz derindondurucunun yanında durdu. *Hadi durma bak içine, seni piç kurusu*, diye geçirdi içinden Robert.

"Son iki saattir evde olduğunu doğrulayabilecek kimse var mı?"

"Tanrı."

Ljungblad homurdanarak gözlerini devirdi.

"O zaman içeri girip arkadaşının numarasını alalım," dedi Henriksson. "Motoru Lainio'daymış," dedi Robert'ın hoşlanmadığı bir ses tonuyla.

Robert içeri girer girmez koltuk minderlerinin arasında cep telefonunu aradı. Tırnaklarının altına toz ve kir girdi.

"Nasıl gidiyor?" diye sordu aniden arkasında biten Henriksson.

Kişiler listesine baktı ve onlara Joel'in numarasını verdi.

Ljungblad, şeytani bir Norveç kurdu gibi, gösterişli bir şekilde havayı kokladı.

"Motor egzozu gibi kokuyorsun."

"Nereliyim demiştin? Motorlardan pek anlamıyorsun, değil mi? Motor kokusu kolay kolay gitmez. Kokan ben değilim, kokan orada asılı duran pantolonum. Üzerine sinmiş."

Mutfak sandalyelerinden birinin üzerinden sarkan siyah iş pantolonunu işaret etti.

"Ayakkabılarını görebilir miyim?"

Robert, hole giden yolu göstermek için elini uzattı. Graninge marka kar botlarını saunadaki alt bankın altına fırlatmıştı. Ama arama izni olmadan kimseyi oraya sokmazdı.

Ljungblad ayakkabıları evirip çevirdi, cep telefonuyla fotoğraflarını çekti.

"Yani komşu köyden kimseyi tehdit etmedin, öyle mi?"

Robert'ın gözlerinde bir parıltı vardı.

"Belki de kaç kez iftiraya uğradığıma bakmalısınız. Buraya ilk gelişiniz falan değil sonuçta." Ljungblad'a dönüp kendinden memnun bir bakış attı. "O zaman da bir şey çıkmamıştı. Laponlar burayı işaret eden kan izleri olduğunu iddia ediyordu. Belki de iftira attıkları için ben onlardan şikâyetçi olmalıyım."

Göğsünü kabartıp çenesini kaldırdı.

"Sizi içeri alma nezaketinde bulundum, ama bence işimiz bitti. Ayrıca acilen işemem gerekiyor."

"Yine geleceğiz," dedi Henriksson, tokalaşmak yerine omzuna sertçe vurarak.

"Tabii, tabii gelin. Özellikle de Petri'nin katilini yakaladığınızda."

"Kes şunu. Onu kimse öldürmedi," dedi Henriksson sert bir ses tonuyla. "İntikam peşindeysen, bunu unutsan iyi olur."

Robert onu görmezden gelip Ljungblad'a baktı.

"Sami kökenli olan sensin, değil mi?"

"Hayır değilim, hem bunun konumuzla ne ilgisi var?"

"Yok bir şey, sadece merak ettim."

Henriksson, Ljungblad'ın dışarı çıkmasını bekledikten sonra Robert'a döndü.

"Dua edelim de köyden birileri seni motor üzerinde görmemiş olsun. Yani bize yalan söylediğin ortaya çıkmaz umarım. Buraya seni tutuklamak için dönmek istemem."

61

Guhttalogiokta

Hanna polis arabasının bahçeye girdiğini görünce çabucak saçlarını taradı. Elsa aramış, polislerin uğrayabileceğini söylemişti.

Çalmalarını beklemeden kapıyı açtı. Holde ayakta dikildiler. Onları içeri davet etmek istemiyordu. Elsa, onun motoru görmediğini zaten biliyordu. Şimdi bunu bir de polislere tekrarlaması gerekecekti. Elbette bir motor sesi duymuştu ama bu aralar her yerden duyuluyordu, ayrıca her duyduğunda cama koşmuyordu. Ancak Jon-Isak dışarı çıktığında, o da gölün üzerine kadar gidip gözden kaybolmadığından emin olmak için, birkaç kez perdeyi aralayıp baktığı oluyordu. Aklı başında herkes yapardı bunu.

"Yani buradan kar motoruyla geçen birini hiç görmediniz, öyle mi?" diye sordu daha yaşlı olan polis.

Adam yüzüne onu rahatsız edecek kadar dikkatle bakıyordu.

"Hayır, görmedim. Elsa'dan başka kimse onu görmemiş mi?"

"Hayır, kimse görmemiş. Önünden geçmiş olması gereken kapıları çaldık ama kimse bir şey görmemiş. Şu beyaz evdeki adam..." Daha genç olan polis memuru not defterinin sayfalarını çevirdi. "Kesinlikle bir kar motoru gördüğünü söyledi ama sonra karısı adamın bu aralar her şeyi karıştırma huyu olduğunu ve hiçbir şey görmediklerini söyledi."

Hanna onaylar gibi yavaşça başını salladı.

"Robert Isaksson'u ele geçirmenin tek yolu onu suçüstü yakalamak. Buralarda daha sık dolaşmalısınız."

"Evet, bunu birkaç kez duyduk. Ama tanıklık ederek bize yardımcı olabilirsiniz."

Yaşlı olan bunu sesini bir parça yükselterek söylemişti.

"Emin olun görseydim kesinlikle tanıklık ederdim ama maalesef motor sesini duyduğumda bakmadım. Diğerleri buna bile cesaret edemez. Buralar küçük yerler, kimse komşusuyla tartışmak istemez."

"Şu an köyde bu olanları kışkırtabilecek ne gibi dedikodular dönüyor?"

"Elsa olanları uydurmuyor, bundan emin olabilirsiniz." Şimdi sesini yükselten Hanna'ydı. "Uzun süredir tehditlere maruz kalıyor, birisi arabasını çizmiş ve korkunç mesajlar alıyor. Ve şimdi o aptal herif, birinin arkadaşını öldürdüğünü düşünüyor. Hatta olay yerindeki rengeyiğini Sami köyü adına teşhis ettiği için eşimin bile adı geçiyormuş."

Hanna susup aniden kapı pervazına yaslandı. Robert kolayca bahçesine girebilir, Ante'nin peşine düşebilirdi. Hanna'yı vurulabilirdi. Veya Jon-Isak'ı. Kapıları nadiren kilitlerlerdi, o da sadece geceleri.

"O gerçekten tehlikeli biri," diye mırıldandı Hanna.

"Evet, ne yazık ki tanık olmadan yapabileceğimiz fazla bir şey yok."

"Peki kendisi ne diyor?"

"O konuya giremeyiz. Tek söyleyebileceğimiz şu anda iki tarafın da birbirini suçladığı, işte bu yüzden tanıklara ihtiyacımız var."

"Yani yine ceza almadan kurtulacak desenize."

Polis arabası bahçeden ayrıldıktan sonra Hanna camın en yakınındaki mutfak sandalyesine oturdu. Uzun bir süre dışarıya, karanlığa baktı. Elsa'ya mesaj attı ve nasıl olduğunu sordu, cevap olarak kuru bir "iyi" ile yetindi. Sonra da Jon-Isak'a mesaj gönderip *Isa*'yla kulübede güzel bir gün geçirdiniz mi diye sordu. Çocuğu sevimli bir karşılık verdi ve her zaman olduğu gibi mesajının sonuna umut dolu bir kalp emojisi kondurdu. Hanna da cevaben üç kalp gönderdi.

62

Guhttalogiguokte

Elsa her gece soğuk terler içinde, kimi zaman da ağlamaklı uyanıyordu. Şu sıralar herkesin uykusu hafifti. Vakit gece yarısını çoktan geçmişken babasının ayak seslerini duyuyor, Mattias ise bazen ışıkları hiç kapatmıyordu. İnik jaluzilerinin ardından ışık sızıyordu. Tüm kapıları ve kulübeyi kilitlemeye ve tütsü çadırının üzerine asma kilit takmaya başlamışlardı.

Bir gece evlerinin önünden geçen birileri uzun süre korna çalmıştı. Elsa hemen pencereye koşmuş ama kaldırdığı onca kar içinde arabayı görememiş, araç iki kırmızı nokta haline gelip hızla gözden kaybolmuştu.

Gün içinde hep öfkeliydi, çenesini o kadar sıkıyordu ki dişleri ağrımaya başlamıştı. Ama geceleri duyduğu korku içini delip geçiyor, buz gibi bir alın ve sırılsıklam perçemlerle uyanıyordu.

Ljungblad arayıp Robert'ın verdiği bilgileri kontrol ettiklerini söyledi.

"Motor Lainio'da. Ve holündeki ayakkabının tabanındaki izler evin dışındaki ayak izleriyle uyuşmuyor. Üstüne üstlük Robert'ın ayakkabı numarası bir numara küçük."

"Birden fazla ayakkabısı olabileceğini düşündünüz mü hiç?"

Elsa'nın sesi alaycı geliyordu. Ljungblad hattın diğer ucunda iç çekti.

"Sizinkine karşılık onun sözü olunca işler zorlaşıyor, ayrıca elimizde somut bir kanıt yok."

"Peki sizce şimdi ne yapmalıyım?"

"Durumun sizin için endişe verici olduğunu anlıyorum. Keşke daha iyi haberler verebilseydim. Başka bir şey olursa bizi arayabilirsiniz."

"Geceleri üç saatten fazla uyuyamıyorum ve bu bir haftadır böyle."

"Bunun peşini bırakmayacağım, Elsa. Kim bilir belki bir tanık cesaretini toplayıp bizimle iletişime geçer."

Elsa'nın pek umudu yoktu ama yine de telefonu kapatmadan önce teşekkür etti. En azından durumu önceki polis memurlarından daha fazla ciddiye alıyordu.

Gardırobun kapısı hafif aralıktı ve bir an düşündü. Atması gereken eski okul kitaplarını doldurduğu kutuları açtı, annesi kulübeyi boşaltırken atmaktan kurtardığı masa oyununu çıkardı. *Cluedo Yalanın Peşinde*, çocukken en sevdiği oyundu. Kapağını açıp oyun tahtasını ve içinde ip, hançer, tabanca, kurşun boru, ingilizanahtarı ve şamdan gibi minyatür cinayet silahlarının olduğu plastik torbayı çıkardı. Bir de kulak parçasını.

63

Guhttalogigolbma

Yerel gazetedeki duyuru küçüktü ama koca belediyedeki kimsenin gözünden kaçmamıştı. Hamile rengeyiklerinin huzur ve sükûnete ihtiyaç duyduğu otlatma alanlarında kar motorları geçici olarak yasaklanmıştı. Tam Paskalya tatili yaklaşırken. Topluluğun üzerine bir bomba bırakmaya benziyordu bu. Her bahar aynı tantanaydı.

Elsa benzin istasyonundaki arabasında oturuyor, radyoda Paskalya'nın mahvolmasından bahseden öfkeli insanları dinliyordu. Direksiyonu sıkıca kavradı, dinlemeye devam etmek için kendini zorladı.

Belediye meclis üyesi de eleştirenlerin tarafındaydı.

"Hayvanlar insanlardan daha önemli değildir ve doğadan keyif almak toplumumuz için en kutsal şeydir. Ayrıca, bu bir kar motoru yasağından daha fazlası; tüm Samilerin rengeyiği gütme hakkına sahip olmaması ve bu topraklarda hak talep edememesi ayrımcılıktır. Bir başka deyişle, bazı Samilerin diğerlerinden üstün olduğuna ve bunların da diğer herkesin doğaya erişimini kontrol edebileceğine karar verilmiştir."

Elsa avuçlarını açarak direksiyona vurdu.

"Peki bir zamanlar Samileri ve haklarını bölen kimdi? Biz değildik, devletti! Ve bunun hayvanları insanlarla karşı karşıya getirmekle ilgisi yok!"

Büfenin önünde kümelenmiş adamlar ona doğru baktı. Belki de onu duyabilecekleri kadar yüksek sesle bağırmıştı. Ya da sadece çıldırmışa benziyordu. Elsa da onlara ters ters baktı.

Belediye meclis üyesinin kendini beğenmiş sesinden tiksindi. Kışkırtılmak isteyenleri kışkırttığının gayet farkındaydı. Nefreti besliyor ve toplumu bölüyordu.

"Ben elimden geleni yaptım ve karara itiraz ettik, belediye sakinlerinin bunu bilmesini istiyorum. Bundan mustarip olan herkes gibi ben de üzgünüm."

Elsa cep telefonunu çıkardı ve *Facebook*'taki motor yasağıyla ilgili paylaşıma ve altındaki giderek artan yorumlara göz attı:

"Küçük bir Lapon grubu benim Paskalyamda ne yapacağıma karar veremez. Lanet olası rengeyiklerini ezin gitsin!!!"

"Bu dağ çingenelerine nasıl oluyor da Avrupa'nın tek yerli halkı denebiliyor? Kahrolası geleneksel rengeyiği yetiştiriciliğine duyulan ihtiyaç konusunda sızlanıp durur, sonra da bir sürüyü hizaya getirmek için kar motoru ve arazi araçları üzerinde hoplaya hoplaya dolaşırlar!"

Elsa bu son yorumu tekrar tekrar okumuştu.

"Burada yaşamamızın tek ama bir tek sebebi var; o da madenden veya diğer işlerimizden kurtulur kurtulmaz ormanlara ve tarlalara çıkmak. Samiler hem bizlerle yan yana çalışmak hem de hareket alanlarımızı kısıtlamak istiyor öyle mi? Böyle ek haklara sahip olunca lanet ormanda rengeyikleriyle yaşar ve LKAB madenlerinde çalışmazsınız tabii. Alınabilecek tüm ödenekleri alıp toplumla dalganızı geçemezsiniz. Çözüm, gördüğünüz yerde çekip vurmak; rengeyiği olmazsa hakları da olmaz."

Bunun ekran görüntüsü alıp Minna'ya gönderdi. Lasse'nin varlığını o kadar güçlü hissediyordu ki gözlerini sımsıkı kapatma gereği hissetti. Madendeki son günlerinde nelere dayanmıştı kimbilir?

Arabadan indi, yakıt kapağını açtı ve akaryakıt tabancasını taktı. Büfedeki adamlar, konuştuklarını duyması için can atıyor, yüksek sesle konuşuyordu.

"Onların lanet rengeyikleri zaten evcil, hayvanlar kar motorlarına alışkın."

Kollarını kavuşturup sırtını arabaya yasladı ve gözlerini onlara dikti. Sayaç çalıştı, depo doldu. Pompaların üstünden damlayan sular yerde birikintiler oluşturmuştu. Her yıl bu nefreti üzerimize çekmek istediğimizi mi sanıyorsunuz, diye bağırmak istedi onlara. Biz sadece geyiklerimizi korumak istiyoruz. Yakıt tabancası tıkladı, son damlasına kadar bekledi. Depo kapağını geri kapadı, başını dik tuttu.

Arabaya binip motora gaz verdi. Köylüler ona baktı, onları ezmek ne kolay olurdu. Ayağını debriyajdan çekmesiyle arabanın arkasından kar ve çakıl püskürdü. Dikiz aynasına bakınca, içlerinden birinin onu yumruğuyla tehdit ettiğini gördü. Hareket edip bir araya toplandılar, kurtlar gibi şeytanca sırıtıyorlardı.

"Rengeyiği vurmak da tıpkı diğer geyikleri vurmak gibi serbest olmalı."

Daniel'ın omuzları neredeyse yetişkin bir adamınki kadar genişti. Bunu okul koridorunda Elsa'nın yanından geçerken kayıtsızlıkla ve yüksek sesle söylemişti. Elsa küçük çocukların duvara doğru çekilip başlarını eğdiğini gördü. Jon-Isak da onlardan biriydi. Daniel yanından geçerken ona çarptı ve Jon-Isak da dengesini kaybetmemek için ellerini duvara dayamak zorunda kaldı. Elsa itiraz etmek için ağzını açtı ama göz göze geldiklerinde Jon-Isak'ın attığı bakış o kadar öfkeliydi ki kendini tuttu.

Daniel döndü ve bağırdı:

"Paskalya boyunca kahrolası rengeyiklerinin hepsini ezeceğim. Bu topraklar üzerinde en az sizin kadar hak sahibiyiz."

Sivilceli gençlerden oluşan birkaç kişilik grubu söylediklerine güldü. Elsa içlerinden biriyle göz göze geldi, kökenini biliyordu. Oğlanın gülümsemesi bir anda dondu ve başını çevirdi. Onun gibiler belki de en acınası olanlardı. İnkârcılar.

Jon-Isak koşarak yanından geçti ama Elsa yine de gözlerindeki yaşları görebildi.

Bu böyle devam edemez, diye düşündü. *Bu sona ermeli.* Daniel'ı iyi tanırdı, hangi aileden geldiğini gayet iyi biliyordu. Durum buydu... Herkes kimin kimlerden olduğunu biliyordu. Kaçış yoktu.

Koridorda, yemekhaneye en yakın panoya, yerel gazete *Annonsbladet*'te yer alan genelge asılmış, üzerine de biri kötü bir elyazısıyla şöyle yazmıştı: En iyi Lapon ölü Lapon'dur.

Kâğıdı oradan alıp buruşturdu. Ama sonra açıp düzeltti, bunu müdüre göstermeliydi. Kelimeler yanlış sıralanmıştı. Genelde, ölü Lapon en iyi Lapon'dur, şeklinde söylenirdi. Ancak mesaj, kelime sırasına bakılmaksızın, açıktı.

Öğretmenler odasındaki hava gergindi. Köy okulu ve Sami okulu aynı öğretmenler odasını paylaşıyordu. Herkes aynı şey için, çocukları birleştirmek ve çatışmalardan kurtulmak için mücadele ettiğini söylüyordu. Müdür takırdayan topuklu ayakkabılarıyla hızla yanlarından geçti. Güneyden gelen Olivia kültürler arasındaki farklardan bihaberdi ve söylenenlerdeki nüansları kaçırıyor, birinin diğerini aşağıladığını anlamıyordu. Durdurulma ihtimaline karşı her zaman hızlı yürürdü. Elsa onu kolunun üst kısmından yakaladığında şaşırmıştı.

"Bu ilan panosunda asılıydı."

Müdür, boynundaki askılardan sarkan pahalı tasarım gözlüğünü taktı. Kaşlarını çattı ve başıyla onayladı.

"Ben ilgilenirim."

"Nasıl?"

"Ben hallederim Elsa."

Bu, tüm velilere baştan savma bir e-posta gönderileceği anlamına geliyordu. İçlerinden belli tiplerin yanıtlayacağı bir e-posta. Bu veliler terbiyeli çocuklarının, kurallara hep uydukları halde, toptan cezalandırılmaya kurban gitmesinin uygunsuz olduğunu söyleyecekti. Bir de okuyunca göğüslerine bir ağrı oturanlar vardı, pes etmemek, köyden kasabaya taşınmak, her şeye baştan başlamak gerektiğini düşünenler.

Bazen yazar, harekete geçilmesini talep ederlerdi ama nefretin kaynağı çocuklar olmayınca elden ne gelirdi?

Elsa bugün birinci sınıflara girecekti. O çocuklarda umut vardı. Henüz evde duyduklarını aktaramayacak kadar küçüktüler. Hatta tam tersi, bazı zamanlar öylesine adil ve düşünceli oluyorlardı ki içinden onları bir yere hapsetmek, o halleriyle sonsuza kadar korumak geliyordu.

Koridordan bağrışmalar duyunca başını uzatıp baktı. Deneyimli öğretmenler çığlıklar daha yüksek bir desibele ulaşana kadar yerlerinden kıpırdamadı.

Jon-Isak kıpkırmızıydı, haykırıyordu. "Sarhoş şişko baban, sarhoş sarhoş kar motoru kullanıyor!"

Ardında onun gibi kıpkırmızı olmuş, gözlerinden yaşlar akan bir başka çocuğu, Liam'ı bırakarak uzaklaştı.

"Bana karşı hep çok kötü," dedi Liam dişlerini sıkarak.

Elsa kolunu omuzlarına doladı. Her iki tarafın da birbirine bağırdığını biliyordu. Müdürün topuk sesleri koridorun uzak ucuna doğru ilerledi ve sonunda kayboldu, koşuyordu sanki.

Bunlar her zaman olan şeyler değildi, her gün dersi olan öğretmenlere sorulacak olursa. Ama çatışmalar yılın hep bu zamanı alevleniyordu; *Annonsbladet*'te yazanları okuyan babalar yumruklarını masaya vurdukları zaman.

Çocukları görmezden geliyorlardı. Yeni bir hayat kurmanın, bir uçurumun eşiğinde olanları. Evet, Elsa böyle düşünüyordu; üzerinden uçmayı ya da içine düşmeyi seçecekleri bir uçurumun eşiğindeydiler. İriyarı Daniel'ın okulda zorlandığını ve liseye devam edemeyeceğini biliyordu elbette. Henüz on altı yaşında, göremediği, hatta hakkında umut bile besleyemediği bir geleceği olunca ne yapardı insan?

Ya da, her şeyin geri döndürülemez bir biçimde cehenneme döndüğü rengeyiği ormanındaki son nesil olmak istemedikleri için rengeyikleriyle uğraşmakta tereddüt eden gençler. Korktukları için, aile mirasını değil başka bir şeyi seçmeye zorlananlar.

Elsa iç çekti ve ağlayan Liam'ı bir öğretmene teslim etti. Koridorlarda yavaşça ilerledi. Tuvaletlerin kapılarını açtı ve içinde masa tenisi masası bulunan dinlenme odasına göz attı. Otoparka bakan pencere sırası boyunca yürürken bir an durup geri adım attı. Arabalar arasında hareket eden bir şey vardı. Jon-Isak. Koşarak geldi ve merdivenleri her zamanki gibi ikişer ikişer çıkarak binaya girdi. Peşinden gitmemeye karar verdi, bunun yerine arabalara baktı. Gidip kontrol etmek istemiyordu ama kendine hâkim olamadı.

Evet, yolcu kapısı boydan boya bu sefer daha uzun ve daha sert bir cisimle çizilmişti. İşaretparmağını beyaz çizikte gezdirdi.

64

Guhttaloginjeallje

Erkek rengeyiklerini ve bir yaşındaki yavruları hamile rengeyiklerinden ayırmaları gerekiyordu. *Miessemánnu*da, yani mayıs ayında gerçekleşecek doğumlara neredeyse bir ay kalmıştı, şimdi ayırma zamanıydı; erkek rengeyikleri ve bir yaşındaki yavrular yenidoğanları tekmeleyerek öldürebilirdi.

Elsa gözlerini kapattı. Rengeyiklerinin kırılan arka bacaklarının çatırtısı geldi aklına ve onu her şeyden bihaber olduğu zamanların anılarıyla doldurdu; anne babasının endişelerine anlam veremediği ve *Áhkku*'nun henüz ormana gidebilecek güçte olduğu zamanların.

Kendini tamamen teslimiyet içinde ve kendisinden daha büyük bir şeyin parçası olarak hissettiği o ruh haline geri dönmeyi başardı. Hayatları hayvanların hayatları tarafından yönetiliyordu ve bu iyi bir şeydi. Ve o zamanlar her şey midesini hevesli kelebeklerle dolduran bir kokudan ya da aidiyet hissinden ibaretti.

Nástegallu'yu ölü bulduktan kısa süre sonra, yetişkinler acımasız gerçeği artık ondan saklayamadıktan sonra, gülümsemelerin samimi olmadığını öğrendikten sonra her şey değişmişti. *Enná* ile *Isa*'nın arasına zamanla sessizlik girmişti; bir sonbahar sisi gibi sessizce süzülmüş, tehditkâr bir örtüymüşçesine üzerlerine çökmüştü ve altında ne olduğunu yalnızca ikisi biliyordu. Ve annesinin, Elsa'nın asla sormaya cesaret edemediği, sadece alışmakla yetindiği ağlamaları; an-

nesi ağladıkça babası sessizleşiyordu. Onları birbirlerine dokunur veya sarılırken gördüğünü hatırlamıyordu hiç. Annesi üzgün olduğunda babası asla peşinden gitmemişti. Babası rengeyiklerini alıp bir süreliğine uzaklara gittiğinde annesi eskisi kadar sık ağlamıyordu. Elsa bunu babasına söylemek istemişti hep, böylece evden uzaktayken annesi için endişelenmeyecekti. Ama onu yanlış anlayacağından korkmuştu.

Elsa, karamsar düşüncelere kapılıp durduğu için kendine kızarak iç çekti. Gökyüzüne baktı, başının üzerinden bir tutam bulut geçiyor, güneş ısıtıyordu. Virggo, Elsa'nın etrafında dolaşıp ilgi bekliyor, sıcak siyah kürkünü bacaklarına sürtüyordu. Şimdiye kadar sahip oldukları en iyi *boazobeana*larıydı.[23] Rengeyiği sürüsünü naklettikten sonra bile hâlâ çalışmaya hevesli, hâlâ enerji doluydu. Bir görev istiyordu, Elsa başını ve boynunu üst üste okşamadan yatışmayacaktı.

Çamurlu orman yolunda, araçların sıçratarak geçtiği derin su birikintileri oluşmuştu. Elsa kemendi almaya giderken en derinlerinden birinin üzerinden atladı. Bugün alandaki tek kadın oydu ve yorucu bir iş onu bekliyordu. Erkek rengeyiğinin ağırlığı doksan, yüz kilo civarıydı. Gözlerini yavrulara dikti, ondan beklenen de muhtemelen buydu.

Kuzenlerinden birkaçı yanlarında çocuklarını da getirmişti; çitten sarkıyor, kendilerine ait olduğunu fark ettikleri bir yaşındaki yavruları hevesle işaret ediyorlardı. Onlar da alana girmek istediler ve içeri alındılar. Evcil rengeyikleri kolay kolay korkmaz ve çocukların kendilerine yaklaşmasına izin verirdi. Küçük olanlar bunu daha önce defalarca yapmış büyük kardeşlerinin veya kuzenlerinin arkasından ilerlediler. Ufaklıklar boynuzları keskin olmasına rağmen korkmadılar, yaklaşan geyikleri okşadılar. İki rengeyiği şaha kalkıp toynaklarını birbirine vurdu. Mattias onlara seslendiğinde sakinleştiler. Rengeyiklerinin güç gösterisi çocukları korkut-

23 (Sam.) Rengeyiği sürülerini gütmekte kullanılan çoban köpeği. (ç. n.)

mamıştı, birkaç metre geri çekilenler gösteri biter bitmez yavaşça yeniden yaklaştı.

"Vakit geldi mi?" diye seslendi Elsa. Mattias başıyla onayladı.

Ayırma başlayınca çocuklar kenara çekilseler de izlemeye devam ettiler. Aslında o sırada ağılın içinde ayakaltında kimse olmaması gerekirdi, bu nesilden nesile aktarılan bir bilgiydi. Yine de girmeyi başaranlar vardı; kökenlerini ciddiye almadıklarına pişman olup aralarına yeni katılmış, ne yapacaklarını biliyormuş gibi ağılın etrafında dolaşıyorlardı. Ne yapacaklarını nadiren biliyorlardı ama *Instagram* için güzel fotoğraflar çıkıyordu. Deneyimli çobanlar, rengeyiklerinin arasında dolaşmalarını önlemek için, erkek rengeyiklerinin ve yavruların birer birer serbest bırakıldığı kapı ağızlarında durmalarına izin verdiler. Ama Elsa onları hor görmemiş, bunu asla istememişti. Hüzünlü bir yanları olduğunu düşünürdü. Başka bir yöne gitmek kendi seçimleri değildi belki, insanlar özgür iradelerinin dışında o kadar çok seçim yapmak zorunda kalıyordu ki. Ama buraya gelip numara yapmalarını da istemiyordu, hayır, önemini anlamadıkları bir eyleme konuk olduklarında alçakgönüllü olmalıydılar.

"Bak, hayatta," dedi Mattias'a, daha önce hakkında çok endişelendikleri, bir yaşındaki bir yavruyu, bir *čearpmat*ı göstererek.

"Ah, harika. Bu yıl iyi görünüyor."

Birazdan başlardı, yine de ortamda stressiz, sakin bir hava vardı. Elsa kemendi elinde kıvırdı.

"Demek Nils Johan'ın yerine sen geldin," dedi Olle.

"O da yolda, geliyor."

Gereksiz yer kaplıyormuş gibi bir hisse kapıldı. Olle'nin sesinde rahatsız edici bir şey yoktu, kızgın da görünmüyordu, ama hareketlerinde bir memnuniyetsizlik sezdi. Konuşurken çenesini kaldırmış, yüzüne bakmamıştı. Elsa'nın orada olmak istemesi onun için pek de önemli değildi.

Elsa arkasını dönüp babasının kuzenlerine yaklaştı, onlarla şakalaştı ve birkaç gülümseme koparmayı başardı. Bazen ağzı bozuk olabiliyordu. Ama onlara kahkaha attırmak niyetinde de değildi.

"Gördün mü? Yavrusunu fırlattı."

Elsa tekrar işaret etti ve Mattias kontrol etmek için yaklaştı. Plasenta dışarıdan sarkıyor, anne geyiğin arka bacaklarına çarpıyordu, kırmızı ve sümüğümsüydü.

"Yavrusunu istemiyor mu?" diye sordu kuzen çocuklarından biri, hafif çilli sarı kafa, Elle-Karin. Elsa'nın yanına gelmiş, merakla anneye bakıyordu.

"Bir şeyden korkmuş olabilir. Özellikle genç anneler korktuklarında yavrularını fırlatabilirler."

Elsa kendini tuttu, bazı annelerin yavru doğurmaya uygun olmadığını ve bu durumda kesime gittiğini söylemek istemedi. Tıpkı kendi anne babası gibi davrandığını, çocuğu koruduğunu fark etti. Ama gerçek şuydu ki, doğanın sorunları çözmek için kendi yöntemleri vardı.

Elle-Karin kendinden emin bir şekilde, "Olsun, seneye başka bir yavrusu olur," dedi.

Elsa gözlerini bir yaşındaki bir yavruya dikmişti şimdi. Kemendi fırlattı ve onu yakaladı. Hayvanın tedirginliğini olabildiğince azaltmak için yavaşça ve beceriyle çekti. Yavru otuz kilodan fazla görünmüyordu ama olanlardan habersiz mücadele etti. Annesinden ayrılmaya hazır değildi henüz. Bazıları anneleriyle gerekenden daha uzun süre oyalanıyordu. Ama yerlerini yeni yavrular alacaktı.

Yavruyu kapı ağzına iterken bacaklarının arasına aldı, kapıdaki görevli ona yardım etti ve yavru sonunda serbest kalarak özgürlüğüne kavuştu.

"Sen içeride olmak yerine kapıda duramaz mısın?" diye sordu yanından geçen Olle. "Zaten kalabalığız."

Elsa onu duymazdan geldi ve kararlı adımlarla rengeyiklerinin arasına girip kemendi hazır tuttu. Elli, altmış kilo civarı görünenlerden birini kestirdi gözüne. İpi fırlattı, yaka-

ladı. Çekerken neredeyse omzu çıkıyordu. Topuklarını yere saplamaya çalıştı ama güneşin henüz eritemediği bir kar parçasına rast gelip kaydı. Bu iş çıplak toprakta daha kolaydı. Rengeyiği yana sıçradı ve kurtulmak için kafasını arkaya attı. Elsa çekti ama rengeyiği daha sert çekiyordu. Sonra Mattias geldi ve birlikte çektiler. Mattias ona baktı ve gülümseyerek başını iki yana salladı. Elsa onun yardımını istemiyordu ama yüzüstü yere kapaklanmaktan iyiydi tabii.

"Her zaman en zorunu yapmalısın, değil mi?" dedi Mattias rengeyiğini serbest bırakınca.

"Ustasından öğrendim ben."

"Beni kastediyorsan eğer, öğrenmekten epey uzak olduğunu söyleyebilirim."

Birbirlerine sırıttılar. Elsa çok daha fazlasını istiyordu. Jon-Isak hakkında konuşmak istiyordu. Robert korkusu hakkında. Ama buna cesaret edemedi. Bu sefer de yapamadı.

3. BÖLÜM

GIÐÐAGEASSI, İLKBAHAR/YAZ, 2019

65

Guhttalogivihtta

*Giđđa giđđageassi*ye, yani ilkbahar artık ilkbahar-yaza dönüşmüştü. Eskiden bu vakitler nehirlerde kıyı kenarlarından kopan buz kütleleri yüzerdi ama buzların erimesi de eskisi gibi değildi artık. Buz umursamazca ve güçsüzce pes ediyordu. Ve şimdi nehir açılmış, huş ağaçları yavaş yavaş yeşermişti. Sivrisinekler, şansları varsa, yaz ortasında çıkarlardı ortaya.

Elsa, bu sene hayli serin bir havada gerçekleşen dönem sonu töreninden kalma, okulun dışında asılı durmaktan eskimiş mavi, yeşil, sarı ve kırmızı balonları kesti. Çocuklar özgürdü ve kimse onları ne zaman başladığı hatırlanmayan çatışmalarda taraf olmaya zorlayamayacaktı artık. Dokuzuncu sınıfların, kasabadaki liseye devam etmek üzere evden uzaklaşacakları fikrine alışmaları için koca bir yaz vardı önlerinde. Her zamanki gibi, bazıları bunu başaramayıp köydeki evlerinde kalmaya devam edecek, bazıları ise gidip bir iki ay kadar sonra geri dönecek, gelecek yıl ya yeniden deneyecek ya da denemeyecekti.

Siyah diz boyu eteği, soğuk rüzgârda tüyleri diken diken olmuş bacaklarının etrafında dalgalanıyordu. Havada yaz kokusu yoktu hâlâ.

Her zamanki gibi, mayıs sonu korkunçtu, kar motoru sürmek mümkün değildi artık, nehirdeki su seviyesiyse balık tutmak için çok yüksekti ve tam İsveç'in tamamı yeşile

bürünmüşken, kar beklenmedik bir ziyarette bulunmuştu. Kıştan kalma karların eriyişini, çimlerin umutla uzayışını izlediler. Sıcaklıklar beklenmedik bir şekilde tırmanarak birkaç günlüğüne on sekiz dereceye kadar yükseldikten sonra yeniden düşerek dondurucu soğukların sadece birkaç derece üstüne çıktı. Şimdi on beş derece civarındaydı ama kuzeyden gelen buz gibi rüzgârlar insanları hâlâ evlerine hapsediyordu.

Ama yavrulama zamanı olduğundan *miessemánnu* aynı zamanda en iyi aylarıydı. Rengeyiği güdenler için yılın başıydı. Mayıs ayında her şey yeniden başlar ve beraberinde yavrularla birlikte iyi bir yıla dair yeni umutlar getirirdi. Yavruların doğduktan sonra bir süre yerde sersemlemiş halde yattıklarını gören Elsa'nın tüyleri diken diken olurdu, ama yine de, küçük canlar cılız bacaklar üzerinde çabucak ayağa kalkar ve annelerinin *ruovgat*ını, sesini, tanımayı öğrenirdi.

Elsa, otoparka baktı; kendi arabası dışında bomboştu. Müdür arayıp törenden sonra okulu temizlemeye yardımcı olabilir misin diye sorduğunda başta tereddüt etmişti. Ama arabada kendini güvende hissediyordu, okul da kilitlenebilirdi. Yine de kapıyı arkasından kilitlemeden önce etrafına bakmadan edemedi. Ailesi, onun gerekmedikçe dışarı çıkmadığını ve yalnız olmayı tercih etmediğini biliyordu. Robert'ın hayatını bu şekilde kontrol edişi canını acıtıyordu. Bazen arabaya binip kendini özgür hissedebilmek için kasabaya gidiyor, lise arkadaşlarını arayıp onlarla kahve içiyordu. Robert'tan hiç bahsetmemişti onlara. Kasaba başka bir Elsa olabildiği tek yerdi. Lasse'nin peşine düştüğü şeyin belki de bu, başka biri olabildiği tarafsız bir alan olduğunu düşünüyordu bazen.

Balonları sıkarak yavaşça havalarını boşalttı. Öğretmenler odasına gidip solmuş çiçekleri suladı. Bulaşık makinesini açıp unutulmuş birkaç fincanı çıkardı. Çöp torbasının ağzını bağladı. Lasse bir an bile aklından çıkmıyordu. Akdeniz sahillerine yaptığı geziler. Yaptığını iddia ettiği kumdan kaleler. Elsa kendi kendine gülümsedi. Derken o karanlık yeniden

çöktü göğsüne. Kumdan kaleler inşa edenin bambaşka bir Lasse olması da bir işe yaramamıştı. Sonunda her şey yetersiz kalmıştı.

Elsa koridorlarda dolaşıp yemekhanenin dışında durdu. Beton üzerindeki duvar resmine baktı. Resim rengeyikleri, kar keklikleri ve dağlardan oluşuyordu ama en alt köşenin dibinde bir kivi kuşu vardı. Lasse, bir öğleden sonra, sınıf arkadaşları eve gittikten sonra çizmişti bunu. Dokuzuncu sınıf öğrencilerine duvarı boyama görevi verilmişti. Üzeri birkaç kereden fazla graffitiyle donatıldıktan sonra, resim öğretmeni duvarı öğrencilerin boyaması fikrini ortaya atmış ve dokuzuncu sınıfın neredeyse tamamı gruplar halinde duvarın etrafında toplanmıştı. Desenler hakkında tartışılmış ama sonunda ortak noktada anlaşılmıştı. Elsa bütün bunları biliyordu; Lasse'nin ölümünden sonra üzüntüden dili tutulunca resim öğretmeni onu bir gün bu duvara götürmüş ve kivi kuşunu işaret etmişti.

"Bil bakalım bu güzel kuşu kim çizdi?"

Elsa bir kez daha dizlerinin üzerine çöküp soğuk duvarı okşadı. Uçamayan o kahverengi küçük kuşu.

Elsa tam zamanında sinyal verip bahçeye girdi. Bir süre arabada oturdu. Güneş yeni mutfak penceresinin üzerine vuruyordu ve evin etrafına çit çekilmişti. Çekiç darbeleri günlerce yankılandıktan sonra yanlış yaptıklarını düşünmüşlerdi. Etraflarına adeta bir daire çizmiş, korku içinde yaşadıklarını herkese göstermişlerdi.

Robert'ın saldırısından sonra şoku uzun süre üzerinden atamamış ama hayat bir şekilde devam etmişti. Ljungblad vazgeçmiyordu, tanıkların izlerini sürüyor, Robert'ı ziyaret ediyordu. Köylüler polis arabasını bu bahar gördükleri kadar sık görmemişti hiç. Ancak Ljungblad, Elsalar'ın evine hiç uğramadı, söylenecek umut verici bir şey olmamıştı. Sonunda onu arayıp onun sözüne karşı Elsa'nın sözüyle bir yere varamayacaklarını söyledi.

"112'yi aradığında telefonu kapatmamalıydın. Sesini kaydedebilseydik yasadışı tehdit için yeterli kanıtımız olurdu."

Ve böylece her şey Elsa'nın hatası olmuştu.

Kapıyı arkasından kilitledi. Tüm odalara girip çıktı, zemin ayaklarının altında gıcırdıyordu. Fırında pişen *gáhkku* yüzünden mutfak havasızdı ama Elsa yalnızken pencereleri asla aralamıyordu artık. Kimin geçtiğini görmek için kendini sık sık bir pencerenin önünde dikilirken buluyordu. Göl kenarından gelen bir arazi aracının sesi midesini bulandırmaya yetiyordu.

Minna ikinci çalışta telefonu açtı. Elsa hemen gevşedi.

"Yavruları damgalamaya hazır mısın?" Neşeli bir tonla konuşmaya çalıştı.

"Çoktan hazırım."

Ardından tuhaf bir sessizlik oldu.

"Nasılsın?" Minna'nın sesi endişeli geliyordu.

Başta, Elsa hayatını her zamanki gibi yaşıyordu, alışkanlıktan, belki de inkârdan. Ama sonra onu görmüştü. Benzin istasyonunda, kasketini indirmiş, kurt gibi sırıtıyordu. Tüm bedeniyle yeraltı kilerindeki o dehşet anlarını hatırlamıştı. Birden tıkandığını hissetti, nabzı kulaklarda atıyordu. Benzin istasyonuna girmekten vazgeçti, sert bir fren yaptı ve son hız oradan ayrıldı, yoldaki çakıltaşları arabanın altına çarpıyordu. Hemen Minna'yı aradı. O paniği her yaşadığında Minna'yı arıyordu.

"Nefesini hep ensemde hissediyorum."

"Korkuyor olmalı, sonuçta uzak duran o. Sen hayatını her zamanki gibi yaşıyorsun."

"Tam olarak her zamanki gibi değil."

Kâbuslarında gülümsediğini görüyordu. Uyku saatleri giderek daha da azaldı. Dünyası küçülüyordu.

"Onun bundan haberi yok. Başını dik tutmalısın. Onun gibi şerefsizler zayıflığın peşine düşer. Bu tatmini ona asla yaşatma."

"Yakında burada olacağını düşündükçe seviniyorum."

Telefonu kapattıklarında ön kapıyı tekrar kontrol etti. Kilitli olduğundan emin olmak için kolu üç kez çekiştirdi. Başlarda, polisin başaracağına dair az da olsa bir umudu vardı. Ardından içinden çıkılmaz bir utanç duygusu geldi. İnanılmamak. Yeterince değerli olmamak. Babası da onun gibi utanç içindeydi; ailesini koruyamamış, kimsenin görmesine izin vermediği bir çaresizlikle bir çit örmüştü. Öfke dolu bir güçle çekiç vurduğunu ve etrafa sıçrata sıçrata çitleri boyadığını görmüştü. Çimler uzun süre beyaz beneklerle dolu kalacaktı.

Ve böylece *giđđa*, *giđđageassi*ye dönüştü.

66

Guhttalogiguhtta

Patlama, yamaçlarda boğuk bir sesle yankılandı. Yırtıcıları yenidoğan yavrulardan uzak tutmak için her beş dakikada bir patlatılan propan topunun sesiydi bu.

Elsa, Per-Jonas'ın kulübesinde, Anna-Stina ve Minna'yla mutfak masasında oturuyordu. Elsa'nın köyü sürü dağlara salıverilmeden önce yavruları ilk kez bu yıl kış merasında damgalayacaktı.

Patlamalar tilkiler kadar kartalları da korkutuyordu. Tilki kurnazdı, özellikle genç geyikleri nasıl korkutacağını biliyordu. Önce kırmızı kuyruğunu havaya dikip çığlık atıyor, sonra da yavruyu kapıyordu.

"Onları burada damgalayarak daha çok yavruyu yırtıcı hayvanlardan koruduğumuzu umuyoruz," dedi Elsa, Minna'ya bakarak.

Onun asker tıraşlı saçına hâlâ alışamamıştı. Minna, otobüs durağında buluştuklarında Elsa'nın fal taşı gibi açılmış gözlerini görünce kahkahayı basmıştı.

"Saç işte, ne olacak?"

Minna dürbünden baktı. "Onları beslemek de pahalı değil mi?"

"Kuzgunların deştiği oyulmuş gözyuvaları veya kutup porsuğunun deştiği karınlar veya ayının arkasında bıraktığı birkaç parçayla karşılaşmaktansa beslemek daha iyidir. En kötüsü de onları ölmek üzereyken bulup yaralı ve eziyet görmüş halde günlerce yattıklarını bilmek."

"Kahretsin."

"On bir yaşımdayken, üç günde altmış rengeyiği kaybettik. Fırtına vardı ve kimse onlara ulaşamadı. Rengeyiği karda uzanıp kalkmakta zorlanır ve kutup porsuğu için kolay bir av olur. Fırtına dindiğinde, babam her yerde ölü rengeyikleri bulmuştu."

Babası eve geldiğinde zar zor konuşabiliyordu. Başlarda. Sonunda öfkesi galip gelmiş, bağırarak toprakları satıp bu işi bırakmaları gerektiğini söylemişti. Kızgınlığı hepsini bastırmıştı, korkudan sinmiş, susmuşlardı. Elsa bundan başka hayat bilmediği için ağlamıştı. Başka bir şey istemiyordu.

"Ne korkunç bir manzaraydı kim bilir," dedi Minna dürbünü bırakıp.

"Evet, yırtıcılar parçalamasa bile rengeyiklerimizi vuran piçler var," dedi Anna-Stina. "Bu arada Elsa, Robert Isaksson alkolikliği yüzünden içeri girmiş, duydun mu?"

Hemen midesi düğümlendi. Uzun süredir ortalıkta görünmüyordu. İçtiği köyde herkesçe bilinirdi.

"Emin misin?"

Anna-Stina omuz silkti.

"Buraya gelmeye zaten cesaret edemez. Daha o bizi görmeden biz onu görürüz."

Minna kanepeye gitti, geçerken Elsa'nın omzunu hafifçe sıktı.

Bu, onlar için yılın en iyi zamanıydı. Robert'ın bu duyguyu ondan çalmasına izin vermeyecekti. Her kalp çarpıntısında, ailesiyle güvende olduğunu ve bütün *sohka*ların[24] bir araya toplandığını kendine hatırlattı.

Minna kanepeye uzanmış, ayak parmaklarını kıpırdatıyordu, cep telefonuna dalıp gitmişti. Eskisi kadar şamatacı değildi, artık çok daha düşünceli ve gözlemciydi.

Anna-Stina'nın gömleğinin altında giderek büyüyen bir şişlik vardı ve Elsa, Minna'nın ona uzun uzun baktığını gör-

---

24 (Sam.) Akraba. (ç. n.)

müştü. *Vay canına, demek Anna-Stina anne olacak.* Sık sık küçük karnı okşuyordu.

"Yaşlı adamların kar motoru sürmekten yumurtalıklarımızın zarar görebileceğini, tehlikeli olduğu için rengeyiği çobanı olmamamız gerektiğini söylediklerini hatırlıyor musun? Çocuğumuz olmazmış." Anna-Stina yüzünü ekşitip omzuyla Elsa'yı dürttü.

"Söyledikleri aptalca şeylerden sadece biri," diye homurdandı Elsa.

"Ve işte bakın, motora binip hamile kalınabileceğinin bir kanıtıyım ben."

Anna-Stina'nın kalçaları genişlemiş ve çene hattı daha dolgun, daha yuvarlak hale gelmişti. Kulübe derli toplu ve Elsa'nın bir önceki gelişinden daha sakindi.

"Hanna mı gelip temizliyor burayı?" diye sordu Elsa şakayla.

Anna-Stina'nın yüzü gölgelendi. Elsa sorduğuna pişman olu. Hanna müstakbel torunu hakkında hiçbir şey söylemiyor, elini kızının karnına hiç götürmüyordu. Ancak Elsa, Anna-Stina'nın özlemini, Hanna'ya nasıl yaklaştığını ve onun dokunuşunu nasıl da aradığını görmüştü.

"Her şeyi kendim yapıyorum," dedi Anna-Stina ters bir ifadeyle.

Elsa'nın ortamı yumuşatması gerekiyordu.

"Ama eviniz! Bu harika ... hem yakında inşaatına başlayacaksınız."

"Evet, bahara." Anna-Stina'nın gözleri parladı. "Nehrin yanında bir arsa bulduk, muhteşem bir manzarası var," dedi Minna'ya dönerek.

Elsa'nın bir an tadı kaçtı. Bu tür arazilere herkes sahip olamazdı, ama Per- Jonas'ın ailesi istisnaydı elbette.

"Ev öyle mi," dedi Minna alçak sesle.

Anna-Stina, tonundaki değişimi Elsa'yla aynı şekilde algılamadı. Minna, Anna-Stina'nın henüz çok genç olduğunu,

yirmi üç yaşında çoluk çocuğa karışmak için acele ettiğini düşünüyordu.

"Per-Jonas her şeye, duvar kâğıdına, dolap kapaklarına, zemine, mobilyalara, evet, her şeye benim karar vereceğimi söyledi. Dekorasyona hiç ilgi duymayan bir sevgilinin olmasının avantajı işte, tam olarak istediğim gibi döşeyebileceğim," dedi yüzü parlayarak.

Minna başıyla onaylayıp nazikçe gülümsedi.

Elsa da bazen Anna-Stina'nın henüz çok genç olduğunu düşünüyordu, ama hâlâ genç kızlık odasında kalırken başka birini yargılayacak hali yoktu. Hiçbir yere varamamıştı işte.

"Peki sen, çalışıyor musun?" diye sordu Anna-Stina, Minna'ya.

"Yakında Umeå'ya taşınıp hukuk okuyacağım."

Elsa, "Hepimizi kurtaracak, Robert'ın hapse girmesini ve internette yayılan nefret suçlarının ciddi şekilde cezalandırılmasını sağlayacak," dedi.

"Vay! Sana bol şanslar." Anna-Stina etkilenmiş görünüyordu. "Elsa da bu sırada erkeklerle beraber ormanda olacak. Nasıl dayanıyorsun anlamıyorum, hepsi dediğim dedik."

"Umurumda değil. Ben kendim için oradayım, onlar için değil."

"Kardeşin gibi müzmin bekâr kalmadığın sürece." Bir kahkaha attı. "Yok yok, bekâr değil. Kız kurusu!"

"Of, düş yakamdan ama."

Elsa gözlerini devirdi. Anna-Stina da Minna'ya döndü.

"Elsa sana Niko'dan bahsetti mi? Çocuk yıllardır peşinden koşuyor," dedi Elsa'ya sinsi bir bakış atarak. "Ama bil diye söylüyorum, sonsuza kadar beklemeyecek."

"Ah Tanrım, lütfen ona bu sevdadan vazgeçmesini söyle. Hemen bugün."

Minna başını geriye atıp güldü. Elsa onun uzun saçlarını özlüyor ama bir yandan da elini uzatıp asker tıraşına dokunmak istiyordu.

Yaklaşan bir motosikletin sesi duyuldu. Anna-Stina kapıyı açtı, bacakları geniş bir şekilde açık, elleri kalçalarında dikildi. İçeri dolan sivrisinekler saçlarının etrafında dolanmaya, kovmak için salladığı ellerini sokmaya başladılar. Minna doğrulmak bir yana, keyfini bozmadan iyice koltuğa gömülmüştü.

Per-Jonas içeri girdi, holden seslenip ıslık çalarak kendini gösterdi, sonra arkasından kapıyı kapattı ve Anna-Stina'yı boynundan tutup dudaklarından öptü. Doğruca kahve makinesine yöneldi ve büyük bir fincana kahve doldurdu, ama önce bir bardak su içti.

"Keyifler yerinde herhalde," dedi.

Minna hariç, diğer herkes gibi onun da yanakları bronzlaşmış ve güneş gözlükleri yüzünden gözlerinin çevresi beyaz kalmıştı. Kirli sakalı çenesinin üzerinde bir gölge gibiydi. Masaya oturdu.

"Niko burada," dedi imalı bir sesle. Elsa duyar duymaz iç çekti.

Tabii burada olacaktı. Herkes buradaydı. Minna rahatsız olduğunu belli eder şekilde dilini şaklattı. Per-Jonas ona bir bakış atıp arkasına yaslandı.

Anna-Stina sütü, tereyağı, peyniri ve ev yapımı ekmeği sofraya koydu. Elsa bakar bakmaz ekmeği Hanna'nın yaptığını anladı.

Minna ayağa kalktı ve "Hadi buyurun" diyerek herkesi masaya davet eden Anna-Stina'nın karşısına oturdu.

"Şu anda hava çok sıcak, bu yüzden başlamak için gece geç saatlere, belki de gece yarısına kadar bekleyeceğiz." Per-Jonas, öğrenmesi gerekiyormuş gibi bunu Minna'ya doğru söylemişti. "En iyi zaman gecedir."

"Özellikle de şimdilerde, güneş bütün gece yüzünü gösterirken," diye araya girdi Anna-Stina.

Minna ona gülümsedi.

"Büyükbabamla yavruları damgalamaya giderdim ve bana istemiyorsam uyumak zorunda olmadığımı söylerdi.

Dayanabildiğim kadar uyanık kalmama izin vardı. Dayanıyordum da."

"Sen hangi ailedendin?"

Anna-Stina'nın, birini ağıla davet etmeden önce aile bağlarını öğrenmek isteyen yaşlı adamlara benzediğini düşündü Elsa.

"Bizim rengeyiklerimiz yok, eğer kastettiğin buysa. Ama yine de yardımcı olmak için katılırdık."

Anna-Stina kızardı, hızla başını salladı.

"Yani, ben sadece acaba akraba mıyız diye sormak istedim."

"Şu meşhur soy kitabına bakmalısın."

"Bakacağım." Küçük bir kahkaha daha attı. "Per-Jonas ile ilk tanıştığımızda kitabı heyecanla karıştırmıştık. Çok yakın akraba olabilir miyiz diye kontrol etmiştik."

Per-Jonas hızlıca ve gelişigüzel bir edayla öne eğilip dudaklarını Anna-Stina'nın şakaklarına götürdü.

"Yoksa akraba mısınız?" diye sordu Minna masum bir sesle. Elsa gülmemek için yanağının içini ısırdı.

"Ah, ama o kadar uzak dereceden akrabayız ki bir şey olmaz. En az altıncı göbekten olmalı, değil mi Elsa?"

Küçükken kardan kaleler yaparken kıkırdadıkları gibi kıkırdadılar.

"Garanti olsun diye hadi yedi diyelim."

67

Guhttalogičieža

Parmaklarında taze kan kokusu. Altında titreyen yavru. Elsa yumuşak postunu okşadı ve az önce damgaladığı kulaktaki bir damla kanı sildi. Bıraktığı ufaklık sallana sallana uzaklaşıp annesine seslendi. Yakında tekrar birbirlerini bulacaklardı. Sürü saat yönünün tersine dönmeye devam ederken yer neredeyse gümbürdüyordu. Elsa bıçağı yere silerken onları gözleriyle takip etti.

Saat gece yarısını biraz geçmişti ve güneş tepelerinde parlıyordu. Işığın önünde uçuşan kara sivrisinek bulutlarını görebiliyordu. Sıcaklık birkaç derece düşmüştü ama umdukları kadar değil. Sıcaktı ve çok fazla sivrisinek ve tatarcık vardı. Elsa, bileklerine ve boynuna bir kat daha sivrisinek yağı sürüp saçlarını toparlayan geniş kırmızı saç bandını düzeltti.

Yavruları yakalayıp damgalarken Minna da yanında duruyordu. Dizlerinin üzerine çöktü, sessizce oturdu ve Elsa'nın ustalaşmış ellerini inceledi. Yavruları serbest bırakmadan hemen önce kulaklarına fısıldayışını dinledi.

"Ben senin sahibin değilim, sen sana aitsin. Sen bana sadece ödünç verildin."

Rengeyikleri *biekka oapmi* idi, rüzgâra aitti. *Áhkku* bunu küçükken açıklamıştı ona. İnsan rengeyiği sürüsüyle asla böbürlenmemeli ve rengeyiklerinin getirdiği şansın her an kaybolabileceğinin bilincinde olmalıydı. Hiçbir şeyi çantada keklik görmemeliydi, bir rengeyiği sürüsü asla kalıcı değildi.

Elsa daha fazla dayanamadı. Elini Minna'nın saçına değdirdi. Bu ona Mattias'ın saçlarını sıfıra vurduğu ergenliğini hatırlattı.

"Bere takmalısın, sivrisinekler ısırıyor seni," dedi eliyle sinekleri savarak.

Minna'nın kulaklarından birinin arkası kanıyordu, bir tatarcık ısırığı. Kan boynundan aşağı süzüldü ama fazla ilerleyemeden kendi kendine kurudu.

"Jon-Isak'a bak," dedi Elsa işaret ederek.

Jon-Isak odaklanmıştı; bir yavruyu yakalamıştı. Ante yakınında olmasına rağmen hiçbir yetişkinden yapması gerekenlere dair talimat almasına gerek yoktu. Yavruyu yavaşça yere yatırdı ve bıçağı çıkarıp küçük kesikler attı. Ayağa kalktığında ise göğsünü kabartıp tek omzunun üzerinden tüküre-rek bacakları aralık vaziyette gururla dikildi.

"Johannes'le konuştum," dedi Minna. "Jokkmokk pazarındaki, hatırladın mı? Benimle eve gelmiş, sonra da gecenin bir yarısı kaçmıştı."

"Evet, hatırlıyorum," dedi Elsa gülümseyerek. "Yani, aranızda bir şeyler mi var?"

"Olabilir de. Olmayabilir de."

"Peki o ne diyor?"

"Evet işte, maço erkekler ne diyor? Pek bir şey söylemiyorlar." Aynı anda homurdanıp güldü. "Daha çok, neden saçımı kazıttığımı merak etti."

"Ah, aptalın teki."

"Öyle mi dersin?"

"Per-Jonas'tan farksız işte."

"Eyvah!"

Elsa güldü.

"Yok ya, bence ondan iyidir."

"Aslında ben de öyle olduğunu düşünüyorum. Taşınmayı düşündüğünü söylüyor, başka bir şeyler yapmak istiyormuş."

"Eh, insanlar konuşuyor. Hiçbir şeye katılmadığını söylüyorlar. Annesi bunu asla kabul etmez ama söylentilere göre artık rengeyikleriyle çalışmak istemiyormuş."

Minna'nın dikkatini çekmişti.

"Yani, elbette istediğini seçebilir."

Elsa sivrisinekleri uzaklaştırdı ve sözlerini tartarak konuştu.

"Maalesef iş o kadar kolay değil. Özellikle küçük kardeşi de başka şeyler yapmak istiyorken. Biliyorsun, aile için bir felaket olur bu."

"Bundan dolayı kalmaya zorlanırsa onun için üzülürüm."

Minna'nın sesi kararlı geliyordu. Elsa tartışmayı bitirmek istedi.

"Gel, şu yoldan gitmeliyiz. Yavrulardan biri o tarafta."

İşaret edip hızla yürüdü.

"Kendin için seçim yapamamak onur kültürü gibi bir şey," diye ısrar etti Minna.

Elsa durdu ve şakağındaki bandanasının altını sinirle kaşıdı.

"Tamam, burada bunun gibi şeyler söylememelisin. Ya da herhangi bir yerde. Bizi..." Dik dik baktı. "...Yani bizi onur kültürüyle ilgili tüm geride kalmış şeylerle kıyaslayamazsın."

"Tamam, tamam, özür dilerim," dedi Minna avuçlarını kaldırıp.

Elsa rengeyiği sürüsüne baktı ama tekrar tekrar dikkati dağılıyordu. Kendisine ait bir yavruyu az önce görmüştü. Mattias diğer taraftan seslenip parmağıyla işaret etti, Elsa da başparmağını kaldırıp onayladı. Sürü sakinleşti ve *stávrá* ile yavruyu sakince yakalayabildi. Halkası arka bacağını sardı, yavru geyik sekerek mücadele etti ama Elsa çok geçmeden onu yere indirdi. Kesikleri atarken eli bu sefer biraz titredi. Minna birkaç metre ötede kollarını kavuşturmuş, bakışlarını başka yere çevirmiş duruyordu. Mattias bir yavruyu çekerken yana sıçradı ve yüksek sesle gülüp özür diledi.

Elsa yavruyu serbest bırakıp kahve almak için ateşe doğru yürümeye başladığında Minna da yanına geldi.

"Bak, bazen biraz kırıcı olabiliyorum, kusura bakma. Gerçekten amacım kimseyi incitmek değildi."

Elsa kin beslemeye meyilliydi, sırf bir özür geldi diye ruh halini değiştirmekte zorlanıyordu. Minna koluna girdi.

Sonunda, "Bu sinir bozucu," dedi. "Ben bundan başka ne isterim, ama köyde oy kullanma hakkını muhtemelen asla elde edemeyeceğim."

Minna nefes aldı ama tam bir şey diyecekken Elsa eliyle ağzını kapattı.

"Hayır, bir şey söyleme. Bence bu konuyu kapatalım."

Ateşin başına geçtiklerinde kemerindeki fincanı çıkarıp dumanı tüten kahveyle doldurdu.

Minna, "Düşündüklerimi söyleyememek bir işkence," dedi ama ağzının kenarında da bir gülümseme belirmişti.

Elsa kahvesini yudumlarken dilinin ucunu yaktı ve küfretti. Ateşten çıkan duman nefesini tıkıyor, fincan parmaklarını ısıtıyordu. Mattias rengeyiği sürüsünün ortasındaydı, rahattı, güçlüydü, bir çam ağacı gibi dimdikti, ara sıra gülüyor ve söyleniyordu. Elsa hem onu hem de kendini böyle görmek istiyordu. Asla Johannes gibi tereddüt etmeyecek, bu hayatı asla terk etmeyecekti. Ama Mattias? Ona bakınca yeraltı kilerinde darmadağın olmuş abisinden çok başka birini görüyordu. Minna'yla konuşmaları eski endişelerini uyandırmış ve Elsa bundan hiç hoşlanmamıştı.

68

Guhttalogigávcci

Daha sonra *Áhkku* da yavru geyik damgalamaya katıldı. Arabanın ön koltuğunda otururken babasının yanında küçücük görünüyor, emniyet kemeri takmıyordu. Arabanın kapısı açıldığında, gördükleri ilk şey sıska küçük bacakları oldu. İşte oradaydı. Rüzgâr, örgüsünden çıkan uzun saç tutamlarını yakalayıp savuruyor, yüzünün etrafına doluyordu. Birkaç kilo daha vermiş gibiydi, elmacıkkemiklerinin üzerindeki deri iyice gerilmiş, gözleri sanki daha da çökmüştü.

Elsa koluna girdi ve birlikte rengeyiği seslerine doğru yürüdüler. *Áhkku* dikkatle dinledi, baktı, gözlerini iyice açtı ve daha hızlı ilerlemesi için Elsa'yı çekiştirdi.

"Burası her zaman geldiğimiz yer değil," dedi.

"Evet, onları dağlara daha sonra götüreceğiz."

Áhkku rengeyiklerini görünce durdu. Derin nefesler alırken burun delikleri açıldı.

"Ayrıca çok sıcak."

"Biliyorum, fazla sıcak."

Áddjá'nın cenazesinden beri giymediği *gákti*sini giymişti. Sonrasında kederini simgelediğinden, bir daha asla, demişti oysa.

"Kahvelerini vermem gerekiyor." Ateşe doğru aceleyle ilerledi. Daha önce yaptığı işler gelmişti aklına.

"Ama bugün rengeyiği çekebileceğimi sanmıyorum."

"Yok, bugün yapmasan iyi olur." Elsa sırtını okşadıysa da o kendini dikleştirip göğsünü kabartarak elinden kaçmaya çalıştı.

Áhkku, ateşin yanında elinde termosuyla duran Hanna'ya baktı endişeyle.

"Bana ver onu."

Hanna termosu uzattı, halinden memnun görünüyordu.

"Seni burada görmek ne güzel."

Áhkku termosu inceledi, ne kadar kahve kaldığını kontrol etmek ister gibi ağırlığını tarttı. Etrafına bakındı, dumanın ona ulaşamayacağı bir yer aradı. Elsa'yı bırakıp oturdu. Sonra memnun kalmayıp hemen ayağa kalktı, ağıla baktı ve başını iki yana salladı.

"Hava çok sıcak. Dağlarda olmalıyız."

Elsa fincanını uzattı. *Áhkku* yüzünde sert bir ifadeyle tam olarak yarısını doldurdu.

"*Isa* kahvesini içti mi? Aksi halde daha çok demlemek gerekir, bu yetmez."

"İşte orada," dedi Elsa işaret ederek.

Áhkku termosu göğsüne bastırdı.

"O değil. Benim *Isa*'m."

Hanna, Elsa'ya baktı ve hafifçe başını salladı ve bir sigara yakmak için birkaç adım uzaklaştı.

"Bak ne pişirdik, *gáhkku*."

Elsa yassı beyaz ekmeklerle dolu plastik kâseyi uzattı.

"Bunları ben mi pişirdim?"

"Hayır, yani evet. Evet, sen pişirdin."

Yaşlı *Áhkku* başıyla onaylayıp ekmeği aldı. Termosu bırakıp ekmeği burnuna götürdü. Kokusu onu gülümsetti ve yüzündeki kırışıklıklar birden hayat buldu.

Elsa, üzerine bir parça tereyağı kondurduğu bıçağı ona uzattı. Yan yana oturdular. *Áhkku* ekmeğinden büyük bir lokma ısırırken uzun, gevşek saç tellerine tereyağı bulaştı.

"Bu sefer kalabilir miyim?"

Tam Elsa cevap verecekti ki *Áhkku*, ateşe doğru yürüyen Minna'yı fark etti.

"Kimin oğlu bu? Ya da bu ne çirkin bir kız?"

"Arkadaşım Minna. Babasının kim olduğunu biliyorsundur mutlaka, bir *duojár*."

Elsa babasının adını söylediğinde *Áhkku* gözlerini kıstı.

"Evet, evet, şu çok konuşan."

"Ne demek istiyorsun?"

"Bildikleri hakkında konuşup durmamalı insan." Elsa'nın kolunu tuttu. "Bu senin için de geçerli. Gücünü kaybetmek istemezsin herhalde."

Hanna dudaklarını ısırdı, başını eğdi, sigarasını ayağıyla söndürdü ve oradan uzaklaştı.

"Beni duydun mu?"

Áhkku onu yine çimdikledi, Elsa'nın canı yanmıştı. Başıyla onayladı. Güç. Fazla şey söylemekten korkmadan bunu dile getirmek zordu. İnsanların *Áhkku*'nun kendisine aktardığını iddia ettiği şifa verme ve kanamayı durdurma yeteneğine kafa yormaya bile henüz cesaret edememişti. Bir *gunsttar* olduğuna. Köylerde kimi arayacağınızı, kimin şifacı olduğunu bilirdiniz. Akraba arasında Elsa hakkında konuşulmuştu ama o hep karşı gelmişti. Henüz değil, diye düşündü hep, henüz değil.

Minna önlerinde dikilip sıcak bir gülümsemeyle kendini *Áhkku*'ya tanıtırken, Elsa daha önce pek çok kez yaptığı gibi bu düşünceyi aklından çıkarmıştı bile.

"Kız dediğin böyle olmaz," dedi *Áhkku*.

Minna kaşlarını kaldırdı ama gözlerindeki gülümseme kaybolmadı.

"Günümüz kızları olabilir, bildiğiniz gibi."

"Doğru aslında, pratik olabilir. Saçını yıkamana gerek yok."

Áhkku kaba bir kahkaha atınca hepsi ona eşlik etti.

"Peki, fincanın nerede? Sana kahve vereyim."

Minna yeşil plastik bir fincan uzattı ve *Áhkku* bu sefer yarısından azını doldurdu.

"Gerisi Elsa'nın *Isa*'sına, yani benim oğluma."

Elsa kolunu *Áhkku*'ya dolayıp sırtını büktü, ondan uzaklaşmasın diye ellerini birbirine kenetledi.

Elsa'nın annesi uzaktan el sallayarak yaklaştı.

"İşte o, o *rivgu*," dedi *Áhkku*. Hoşnutsuz görünüyordu. "Bu hayatla baş edebileceğini sanıyor ama yanılıyor. Nils Johan daha iyisini seçmeliydi."

"Ama *Áhkku*, âşık oldular ve aşka engel olamazsın."

Yaşlı kadın etrafına bakındı, aklı karışmış, bir dayanak arıyor gibiydi.

"Nasıl yani, evlendiler mi?"

"Kim evleniyor?" diye sordu annesi fincanını uzatarak.

Elsa başını sallayıp elini kaldırarak, annesine başka soru sormayıp geride kalmasını işaret etmeye çalıştı. Minna başını eğmiş, bir sopayla ateşi karıştırıyordu.

"Bir *rivgu* anlayamaz," dedi *Áhkku*, termosu elinden bırakmadan.

Annesi elini yavaşça indirdi.

"Kulak asma," diye mırıldandı Elsa.

Ateş aralarında çatırdıyor, duman yön değiştiriyordu; sırayla nefeslerini tutup yüzlerini başka tarafa çevirdiler. Sıcaktan yanakları kızarmıştı, sivrisinekler bile yaklaşmaya cesaret edemiyordu.

"Ama bu *rivgu* gayet iyi iş çıkardı. Torunlarına bak, ne kadar akıllılar. Elsa kızların en güçlüsü."

Sesi sakin ve toparlayıcıydı. Annesi oturunca fincanı tekrar uzattı ama *Áhkku* termosu arkasına sakladı.

"Elsa, bana kola verir misin?"

Elsa kırmızı yemek kutusunu karıştırdı; tarçınlı çörekleri ve konserve açacağını kenara çekip pet şişeyi çıkardı.

Aniden *Áhkku* yüksek, berrak bir sesle şarkı söylemeye başladı. Bir Sami ilahisi. Hanna epey uzakta duruyordu ama arkasını dönüp dinledi; her an yere kapaklanabilecekmiş gibi bir hali vardı.

Annesi, "Bunu Lasse'nin cenazesinde söylemiştik," diye fısıldadı.

Áhkku'nun bakışları uzaklara dikilmişti, sesi giderek soldu. *Gáhkku*dan büyük bir ısırık alıp termosu Elsa'ya verdi.

"Şimdi dinlenmem gerekiyor, kahve işini sen devralabilirsin. *Enná*'na da ver. Sadece gazoz içecek hali yok."

Sanki hiç kötü bir şey söylememiş gibi Marika'ya gülümsedi ve annesi de daha önce binlerce kez yaptığı gibi gülümseyerek karşılık verdi.

69

Guhttalogiovcci

Ağustos sonunda, orman kırmızı ve altın renginde parladığında yeniden derin nefes alabiliyordu. Elsa en çok *čakčageassi* dedikleri, yazın sonbahara döndüğü zamanları seviyordu. Yaz çok sıcak geçmiş, çevrelerinde çıkan orman yangınları rengeyiği likenlerini kül etmişti. Yine de, binlerce hektar ormanın yandığı ve likenin yeniden yeşermesinin –tabii bir daha yeşerirse– yirmi, belki de otuz yıl alacağı Güney Sami toprakları kadar kötü etkilenmemişlerdi.

Evin dışındaki çimlerin biçilmesi gerekiyor, burnu her şınav çektiğinde çimlere değiyordu. Yüksek sesle sızlansa da kendini devam etmeye zorladı. Kürekkemiklerinin arasındaki kaslar yanmaya, kolları titremeye başladı. Karnının üzerine düştü; nefes nefeseydi.

"Benimle spor salonuna gelmelisin. Salı günü yeniden başlıyoruz."

Annesinin yeşil eteği dalgalanarak yanından geçti.

"Siz teyzelerin benim tempoma ayak uydurabileceğinizi pek sanmıyorum."

Annesi güldü. Kulübenin kapısı açıldı, annesi yaklaşırken çakıltaşları çatırdadı.

"Bundan emin misin? Bitmiş görünüyorsun."

Elsa sırtüstü döndü, bacaklarını kaldırdı ve mekik çekmeye başladı. Üzerindeki gökyüzü griydi.

Özetle, aile güzel bir yaz geçirmişti. Neredeyse tüm yavrular hayatta kalmış, sürü dağlarda daha güvenli yerlere taşınmıştı. Birkaç ay içinde yine kışlık otlaklarına döneceklerdi.

Sonbaharın, *čakča*nın gelişiyle temiz hava da gelecek, fakat beraberinde bastırılmış duyguları da getirecekti. Elsa elinden gelen çabayı gösteriyor, düşünmek istemiyordu. Geçmiş baharın korku dolu günlerine geri dönemezdi. Ancak gece yarısı güneşi onları terk edip akşamlar giderek daha karanlık hale geldikçe endişe de saklandığı yerden çıkıverdi.

Derindondurucuları doldurdular. Beyaz balık, alabalık, kırmızı yabanmersini, mor yabanmersini vardı, ama böğürtlen neredeyse hiç yoktu. Böğürtlen çiçekleri, beklenmedik şekilde soğuk ve dondurucu geçen gecelerden nasibini almıştı yine. Annesi yakında gelecek geyik biftekleri için yer açıyordu. Artık mutfakta muhafaza edecekleri, içi ağzına kadar ekmek dolu torbaları güçlükle taşımaya başladı.

"Peki planın nedir; geyik avına katılacak mısın?"

"Sadece hafta sonları, onun dışında okulda vekil öğretmen olarak çalışacağım."

Elsa su şişesini kafasına dikti, şakaklarından aşağı terler akıyordu.

"Robert Isaksson'un bu yılki av ekibine alınmayacağına dair söylentiler var," diye seslendi annesi içeride kaybolmadan önce.

Elsa annesi geri gelene kadar bekledi.

"Geri mi dönmüş? İçeri girdiğini sanıyordum."

"Bilmiyorum, o kadar çok söylenti var ki. Ama duyduğuma göre bir hafta kadar önce biri yoldan çıkmasına ramak kaldığını görüp polisi aramış."

Elsa gözlerini devirdi. Sarhoş sürücüler köylerde istedikleri gibi araç kullanabiliyordu. Polis nasılsa onlara ulaşamazdı, mesafe çok uzaktı. Hem köylüler yardımlaşıp polis arabası gördüklerinde birbirlerine haber verdikleri sürece kimse yakalanmazdı. Bu yüzden sarhoş, ehliyetsiz ve ruhsatsız araba kullanan çoktu.

Elsa kolunu esnetti ve tatlı bir kasılma hissetti. Robert'ın dışarı çıkıp geyik avlayamayacağını bilmek onu rahatlatmalıydı aslında. Ama hüsrana uğramış bir adam, sağı solu belli olmayan bir adamdı.

Cep telefonu yanında, çimlerin üzerindeydi. Annesine bir türlü gösterememişti. Tam dağlardan geri dönmüştü ki telefonuna yeni bir kısa mesaj gelmişti: *Seni Lapon sürtük*. Arkasını kollama zamanı gelmişti yine.

"Jon-Isak okula gitmeyi reddediyormuş. Duydun mu?"

Annesi çamaşır ipine asacağı çarşafları taşıyordu. Elsa üzerindeki çimleri silkeleyip onu takip etti.

"Ne oldu ki?" diye sordu, çarşaflardan birini alırken.

"Dün okulda değil miydin? Biri onu o kadar fena dövmüş ki kasabaya inip alnına iki dikiş attırmak zorunda kalmışlar."

Elsa elindeki beyaz çarşafı daha sıkı kavradı, sonra ipin üzerine atıp eski tahta mandallarla sabitledi.

"Kim yapmış?"

"Köy okulundan biri olmalı."

"Kahretsin!"

"Hanna polise bildirdiklerini söyledi. Markette karşılaştık da."

"Nasılmış şimdi?"

"Kötü. Okulu bırakıp babasının yanında çalışacağını söylüyormuş. Zavallı çocuk."

"Onlarla konuşsam iyi olur."

Annesi son çarşafı da ipin üzerine fırlatıp çamaşırlığı çevirerek yaptıkları işi inceledi.

"Her şey baştan başlıyor. Bir kışı daha nasıl atlatacağım bilmiyorum." İşte, söylemişti, Elsa başını kaldırıp bakmaya cesaret edemedi.

Annesi boş sepeti yüklendi ve eve doğru yürümeye başladı. Eski, yıpranmış saboları, yakında tamamen otlarla kaplanacak döşeme taşlara çarpıyordu.

"Her zaman yaptığımızı yapacak, hayatımıza devam edeceğiz," dedi gergin bir sesle. "Elimizden gelen tek şey polise şikâyet etmek ve bir gün yakalanacaklarını ummak."

Elsa çimlerin üzerine çöktü ve çarşafların yüzünü yalamasına izin verdi. Islak, soğuk kumaşı üzerine bastırdığı gözlerini olabildiği kadar kıstı. Gözünün önüne Jon-Isak ve yavrusunu damgalarken gözleriyle gülüşü geldi.

Ayağa kalktı ve bahçeyi boydan boya geçip yola çıktı, oradan da tepeye. Ev karanlık ve sessiz görünüyordu. Yeniden boyanması gerekiyordu ve bahçe tırmıklarla, su dolu kovalarla, kırık bir kürekle ve bir türlü kulübeye varamamış bir motorla darmadağın görünüyordu. Bahçenin dağınıklığını görenler evin içinin ne halde olduğu konusunda atıp tutuyordu ama Elsa, yerlerin hâlâ çamaşır suyuyla ovulduğunu bilen birkaç kişiden biriydi.

O daha eve varmadan yorgun gözleri ve çenesinde küçük kırmızı sivilceleriyle Hanna merdivenlerde karşıladı onu. Saçları açıktı; doğru düzgün ayrılmamış saçlarını düzeltmek için parmaklarını aralarında gezdirdi.

"Jon-Isak'ın nasıl olduğunu merak ettim de."

"Biliyor musun Elsa, şu an buraya gelmesen daha iyi."

Elsa, geri dönüp dönmemek konusunda tereddüt ederek merdivenlerin hemen altındaki çakıllı yolda durdu. Kaburgalarının hemen altına bıçak kesiği gibi bir sancı girmesine rağmen doğru kelimeleri aradı.

"Anlıyorum," dedi, aslında hiçbir şey anlamadan.

Hanna bir bulaşık bezini sıktı, parmak boğumları kızarmış ve çatlamıştı. Elsa kızardı. Bekledi.

"Jon-Isak çok öfkeli. O yüzden böylesi daha iyi olacak."

"Bana mı?"

Hanna birkaç basamak indi. Yaklaşmak ve söyleyeceklerini korumak için. Alçak sesle konuştu.

"Anlayamayacak kadar küçük. Biz yetişkinlerin hayatını daha da zorlaştırdığımızı düşünüyor. Öldürülen rengeyikleri hakkında ortalığı velveleye verdiğimizde okulda başına iş açılıyormuş."

"Beni kastediyor."

Hanna'nın altdudağı titredi ama sonra altçenesini öne itip dişlerini sıktı.

"Polise haber verdiniz ama değil mi? Bunu yapmalısınız," dedi Elsa.

Hanna başıyla onayladı ama bezi giderek daha da sert sıkıyordu.

"Ondan özür dilediğimi..." Elsa boğazını temizledi. "... ve artık ortalığı velveleye vermeyeceğimi söyler misin ona. Ben sadece işleri yoluna koymak istemiştim."

Hanna arkasını dönmüştü, eli kapı kolundaydı.

"Çok mu öfkeli?"

"Başka zaman konuşuruz."

Hanna içeri girdi ve kapıyı arkasından sessizce kapattı.

Elsa öylece durdu, bütün pencerelere tek tek bakıp onun küçük suratını aradı.

70

Čiežalogi

Dışarı çıkmalı, kaçmalı, ormana gitmeliydi.

Çabucak üstünü değiştirdi, mutfak kanepesinin kapağını açıp ayağının botlarının içinde kaymasını engelleyen gri yün çorapları bulana kadar karıştırdı. Annesi odadan odaya geçiyor, saksı bitkilerindeki kuru yaprakları koparıyor, buzdolabının ve derindondurucunun kulplarını siliyor ve yan gözle Elsa'ya bakıyordu. Ona hiçbir şey sormayacaktı, gözlerinin kızardığını görmesine rağmen. Fakat Elsa, silah kasasının anahtarını alınca birden soluğu kesildi.

"Tüfekle nereye gidiyorsun?"

Elsa'nın kilidi açıp tüfeği çıkarmasını izleyerek peşinden gitti.

"Avlanmaya mı gideceksin şimdi?"

Elsa homurdanıp hole yöneldi. Botlarını giydi, beresini alıp neredeyse gözleri kapanacak şekilde kafasına geçirdi.

"Elsa..."

"Ormanda kendimi güvende hissetmiyorum. Bu sadece kendimi güvende hissetmek için."

"Onun yerine Mattias'ı al."

"Olmaz. Hem zaten evde değil."

Kapıyı arkasından çarptı ama annesi yetişip açtı. Elsa arabanın kapısını açarken kollarını kavuşturup omuzlarını kaldırmıştı.

"Geç kalma. Bugün akşam yemeğini erken yiyeceğiz."

Orman yolu, arabanın altını çizecek kadar engebeliydi. Balıkçıların genelde arabalarını park ettiği açık, çimenlik alanın boş olduğunu görünce rahat bir nefes aldı.

Sivrisinek ve tatarcıkların onu bulması çok uzun sürmedi. Kocaman bir atsineği vızıldayarak etrafında daireler çiziyordu. Bir yandan onu savuşturup yol boyunca ilerlerken kendini dallardan korumak için eğildi. Uzaktan nehrin hışırtısı duyuluyor, botlarının altındaki kuru dallar çatırdıyordu. Karınca yuvası hayatla dolup taşıyordu. Bataklığa vardığında batmamak için ayağını tam olarak nereye basacağını biliyordu. Atladı ve atlayışına denk bir çeviklikle dengede kaldı. *Unna oabba* kucakta taşınmayalı uzun zaman olmuştu. Düşününce boğazı düğümlendi. Çoğu zaman, onu tehlikeli çukurları geçerken başının üzerinde taşıyan babası olurdu ama Mattias da yeterince büyüdüğünde sırtına binmesine izin vermişti. Ve *unna oabba* böylece, kendisi yürümeye hazır olana kadar bu görünmez yolları öğrenmişti. Bir kez bile yanlış adım atmadı, bu yüzden tüm orman onundu.

Tüfek sırtına vuruyordu. Etrafta ayılar vardı; içlerinden biri hiç şüphesiz görebiliyordu onu. Korkuyor ama yine de merakla havayı kokluyordu. *Áhkku* küçükken ona ormanda şarkı söyle demişti. Bir ayının karşısına asla aniden çıkılmazdı. Adımları sağlamdı ama ormanda en ufak bir çatırtı duysa şarkısı gücünü kaybediyordu. O zaman, "Daha yüksek sesle söyle," demişti *Áhkku*.

Hızlı adımlarla ilerliyor, nefesi giderek sıklaşıyor, sırtından terler akıyordu. Tüfek olmasa, nefessiz kalana kadar koşar, bağırırdı.

Vücudu isyan etti, daha fazla dayanamayacaktı. Nefes nefeseydi, yavaşladı, öne doğru eğilip ellerini dizlerinin üzerine koydu.

Nehrin çağlayan sesi onu kendine çekiyordu. Oltasını yanında getirmeli, tekrar eden hareketlerde huzur bulmalıydı; at çek, at çek. Nehrin sesi zihnindeki endişeleri bastıracak kadar yüksek olurdu hep.

Nefes alıp verişleri tekrar normale döndü. Derken bir şey sessizliği böldü. Köpek iniltisi miydi o? Kıpırdamadan bekledi, gözleriyle ağaç gövdelerini tarayarak etrafta bir kıpırtı aradı. Sonra bir ses daha, ama bu seferki daha çok bir insan feryadını andırıyordu. Zeminin yumuşak olduğu yerlerde birkaç dikkatli adım attı, sonra nefesini tutup seslerin geldiği yönü tespit etmek için sağa sola bakındı. Her yer onun için tanıdıktı, ağaçlar ve patikalar, büyük kayalar ve kütükler. Egzoz kokusu aldı, durdu, dinledi. Ve işte, yaklaşık yirmi metre kadar önünde, ters dönmüş bir arazi aracı duruyordu. Aracın altından dışarı uzanan bir bacak vardı.

Ortalıkta sızlanarak dolanan köpek, topallıyor gibiydi. Rüzgâr Elsa'nın kokusunu ona taşıyınca dondu, göğsünün derinliklerinden hırlamaya karışan bir havlama yükseldi.

Askısını başından geçirdiği tüfeği bir eline aldı ve araca doğru yürüdü. Köpek hırlamaya devam ediyordu ama umursamadı. Ama onu hemen tanımış, kimin köpeği olduğunu anlamıştı.

Aracın etrafında dolanırken, ensesi ve dışarıya uzanmış kolları çarptı gözüne, gövdesi ve bacakları aracın altındaydı. Az ileride yerde bir kasket duruyordu. Adam son nefesini verecekmiş gibi yüksek sesle soludu.

Elsa'nın yaklaştığını duymuştu. Başını güçlükle çevirip kan çanağına dönmüş gözleriyle Elsa'ya baktı. Robert Isaksson'du bu.

Elsa tüfeğine sıkıca sarıldı.

"Kahretsin, hadi yardım et. Öylece durma orada!" diye çıkıştı.

Dudakları çatlamış, kurumuştu.

"Bacaklarım sıkıştı, aracı kaldırabilirsin."

Elsa kıpırdamadı ama bacak ve karın kaslarını sıktı. Kalbi çılgınca atıyordu.

"Yardım etmeyeceksen de, en azından cep telefonumu uzat."

Başıyla sol tarafını işaret etti, orada, yosunların arasında yarı görünür haldeydi telefonu. *Yardım*, diye düşündü, Elsa. *Benden yardım istiyor*. O. Bacakları karıncalanmaya başladı ve bu his bir anda bütün vücuduna yayıldı.

Tüfeğini kaldırıp emniyet pimini kaldırdı. Robert gözlerini kıstı. Elsa namluyu yaklaşık iki metre mesafeden kafasına doğrulttu.

Ona Nástegallu'yu nasıl öldürdüğünü hatırlayıp hatırlamadığını sormak istedi. Ona bir çocuğu nasıl tehdit ettiğini hatırlatmak istedi. Ama sesi bir türlü çıkmıyordu.

Köpek daha yüksek sesle hırladı ve keskin dişlerini gösterecek şekilde üstdudağını geri çekti. Elsa tüfeği köpeğe doğrulttu. Robert can havliyle yosuna tutundu.

"Kahretsin, dokunma ona!"

"Acaba onu vurup cesedini de yanıma götürürsem bu hırsızlık mı olur, yani hırsızlıktan mı ibaret olur sence?" dedi Elsa yumuşak bir sesle. "Sence bir köpek bir rengeyiğinden daha mı değerlidir?"

Robert tükürükler saçarak Fince küfürler savurdu.

"*Saatanan perkele. Helvetin vittu*!"[25]

Aracı hareket ettirmek için elleriyle nafile ittirdi.

"Seni vurursam, bu bir cinayet ya da en azından adam öldürme olur. Hem seni yanıma da alamam. Ama onu..."

Elsa tüfeği yeniden köpeğe doğrulturken tek gözünü kapadı.

"Kahretsin. Sen kafayı yemişsin. Şuradan bir kurtulayım..."

Robert ileri geri sallandı ama sonunda inleyerek kafasını öne düşürdü.

Elsa hiç düşünmeden ona doğru birkaç adım attı ve namluyu başının arkasına dayadı. Robert başını çekmeye çalıştı, nefes nefeseydi.

"Rengeyiklerine de böyle mi yapıyorsun? Arabayla üzerlerinden geçip onlara yavaşça ölene kadar işkence ederken, ha?"

---

25 (Fin.) Seni şeytan, iblis. Ha siktir! (ç. n.)

Köpek hırladı ve topallayarak Elsa'ya doğru bir adım attı. Elsa havaya bir tekme savurunca geri çekildi.

Namluyu Robert'ın saçlarında dolaştırıp sertçe kafasına bastırdı. Aniden başı döndü, bacakları titriyordu. Bir adım geri çekildi, mide bulantısını yutkunarak bastırmaya çalıştı. Robert'ın onu göremeyeceği şekilde aracın etrafını dolandı. Orada elini bir ağaç gövdesine dayayıp baş dönmesinin durmasını bekledi.

Cep telefonunu çıkardı ama elleri o kadar titriyordu ki düşürdü. Telefonunu yerden alıp yanına geri döndü. Kaydet düğmesine bastı.

"Yaptığın her şeyi itiraf etmeni istiyorum. Öldürdüğün tüm rengeyiklerini. Beni tehdit ettiğini. Evimize gelip beni öldürmek istediğini."

Alnı terden parlıyordu ve beti benzi atmıştı. Pis bir kahkaha savurdu.

"Seni kahrolası Lapon sürtük."

Sözleri bir tokat, düşmemek için ona geri adım attıran şeytani bir enerji gibiydi. Arkasını döndü. Gözlerinin ve ağzının çevresi ufak ufak seğiriyordu. Nástegallu geldi gözünün önüne; uzun bacaklarıyla çorak toprağın, seyrek kar birikintilerinin üzerinde ilerliyordu. Ve Lasse. Gülümsüyordu, gözü kaymıyordu artık. Nehre ve kükreyen sesine doğru ilerledi. Robert arkasından sesleniyor ama söyledikleri duyulmuyordu. Durup tüfeğine baktığında kararını çoktan vermişti. Kaderi çok uzun zaman önce belirlenmişti. Sessizce gerisingeri yürüdü, *unna oabba* ayaklarını tam olarak nereye koyacağını biliyordu. Bu onun toprağıydı.

71

Čiežalogiokta

Balıkçı tulumu, sandalyenin arkasına asılıydı. Mattias bir fincan kahve daha içti, midesi yanıyordu. Ellerini beline götürüp kaslarına masaj yaptı. Fırçalanmamış dişlerini diliyle yokladı. Uykusuz geçen bir gecenin ardından gözleri yanıyordu.

Holdeki dolapta olta kutusunu buldu, kutunun kapağını açtı ve yıllardır ona şans getiren altın rengi somon yemlerini yokladı. Sonbaharda somon avı, somonun nehir kıyılarında zıpladığı, kuyruk yüzgeçlerini havada sallayarak akıntıya karşı yüzdüğü yaz başına benzemezdi. Kanunlara göre serbest bırakmak zorunda kaldığı, muhtemelen yedi sekiz kilo gelen dişi balığı düşündükçe içi içini yiyordu hâlâ. Dişileri yakalamaya izin yoktu. Kuzenleri ona gülmüş, kimsenin onun kadar dürüst olmadığını söylemişti. Balık onu gerçekten zorlamış, neredeyse yirmi dakika boyunca yaşam mücadelesi vermişti. Mattias misinayı ne zaman serbest bırakacağını ve ne zaman çekip balığı yoracağını biliyordu. Somonu nihayet nehir kıyısındaki kumsala çektiğinde, onu basit bir tutuşla kuyruk yüzgecinden kaldırmıştı. Ve balık dişiydi.

Bugün oltayı da alacaktı yanına. Her zamanki gibi davranacak, normal görünecekti. Balıkçı tulumunu sırt çantasının en altına koyacaktı. Elini soğuk, pürüzsüz yüzeyinde gezdirdi. Tulumunun içindeki *Áddjá*'yı hatırladı; su geçitlerinde, akarsularda, nehir kenarlarında. Bir somonu yormanın

yollarını anlatır, balıkların arkasında dinlendikleri kayaları işaret edip kuyruklarından nasıl kaldırılacaklarını gösterirdi.

Mattias balıkçı tulumunu yuvarlayarak katladı ve göğsüne bastırdı; bir an gözlerini kapattıktan sonra yaptığını saçma buldu ve gözlerini açtı. Tulumu heyecanla tıktığı sırt çantasını omzuna attı. Sabahtan beri beynini kemiren o düşünceyle holde durakladı; kararından dönmeyecekti ama mektup konusunda emin değildi.

Daha önce kendisi hakkında bir şey yazmamıştı hiç, okuldan ayrıldığından beri neredeyse eline kalem almamıştı. Kalem kaygan bir balık gibi kayıyordu elinden ve elyazısı bir çocuğunki gibi köşeli ve içler acısıydı. Alt tarafı birkaç kelimeydi işte. Bir defa denemiş, sonra kâğıdı buruşturmuş, tekrar düzeltmiş ve tekrar buruşturmuştu. Veda mektubunu önce mutfak masasına koydu ama annesinin eve girme riskini göze alamadı. Mektubu, Mattias kafasına koyduğunu yapmadan önce okuyabilirdi. O halde arayıp bulmaları daha iyi olacaktır diye düşünüp mektubu yastığın altına koydu.

Ama sonra o da doğru gelmedi. Kendi yastığının altına koymamalıydı. Her gece yanında uyuyan bir kız arkadaşı olsaydı, yastıkları kaldırdığında görürdü. Ama ailesi için bu fazla mahrem ve uygunsuzdu.

Sırt çantasını yere bırakıp yatak odasına girdi ve bir elini yatak başlığının altına daldırdı. Kahve kavanozunun içi ona daha uygun geliyordu ama orası da kimin aklına gelirdi? Aklına *Áddjá*'nın, dudaklarının arasında bir parça şekerle fincanından kahve içişi geldi. Mattias kahve içmeye sekiz yaşında başlamıştı. Kokusunda güvenli bir his vardı ve tadı sadece ilk birkaç içişte sorun olmuştu.

İnsanlar bir kaza olduğunu, balıkçı tulumunda delik olduğunu söyleyecekti. Ailesi bu açıklamaya tutunurdu. Utançtan kaçınmış olurlardı. Kendileri de buna inanırdı. Böyle düşünmüştü. Yine de birkaç satır yazmıştı ama şimdi kararını vermişti, hiçbir açıklama yapmasına gerek yoktu. Tuvalete

giderken avucundaki kâğıt parçasını buruşturdu, sonra da köşeli harflerinin üzerine sifonu çekti.

Motosikletin homurtusu, köy boyunca yankılandı. Bundan her zaman zevk almıştı, özellikle Lasse'yle birlikteyken. Motosikletlerinin sesi diğer tüm sesleri bastırıyor, konuşmaları susturup kafaları onlara çevirtiyordu.

Hızlı gidiyordu. Bir diğer seçenek de kamyondu. Fakat görünürde hiç kamyon yoktu. Birkaç kilometre ötede, nehir boyunca uzanan toprak yola sapmadan önce köy yolu boyunca tek bir arabaya rastlamadı. Sonra karanlık ve engebeli orman yoluna saptı ve nehre kadar devam etmeye karar verdi. Balık oltasına ve gidona aynı anda hâkim olmak zordu, birkaç kez düşme tehlikesi atlattı. Sonunda akıntının önünde park edip bir süre öylece oturdu. Çağlayan suyun sesi insanı derin düşüncelere daldırıyordu. Ateş yakmak için binlerce kez diz çöküp kuru odun topladığı kamp alanı onu bekliyordu. Şimdi ateş yakacak gücü yoktu ama oraya gitmeliydi. Yavaş adımlarla, ayaklarını sürüyerek yürüdü.

Birisi huş ağacından kestiği odunları ardında bırakmıştı. Sırt çantasını çıkarıp kuşaklar boyunca ateşin önünde bir oturak görevi gören yuvarlak taşa oturdu. *Áhkku*, kendi tabiriyle "su tesisatıyla" ilgili sorun yaşamamak için üzerine bir minder koyardı. Yaşlı kadın nadiren balık tutardı ancak böğürtlen toplamak için arada ortadan kaybolduğu olurdu. Ve şimdi. Şimdi ulaşılmazdı.

Balıkçı tulumunu çıkarıp önüne serdi, yerde düzleştirdi.

Bir karga ağır kanat çırpışlarıyla nehir kıyısının hemen dışındaki çimenlik küçük adaya iniş yaptı, ancak konar konmaz yeniden havalandı. O ada, bahçelerinden çok da büyük olmasa ve herhangi bir sır barındırmasa da çocukken çok ilgisini çekerdi. Adaya ulaşmaya çalışmaktan bahsetseniz bile, yetişkinler çeşitli şeylerle korkuturdu sizi. Nehrin kenarına yakın birkaç metrelik tehlikeli bir yamaç vardı. Tam kenarda iri kaya parçaları vardı, ancak biraz ötesi kapkaranlıktı.

Akıntılar hızlı girdaplarla doluydu. Hem de ölümcül derecede hızlı. Tekneler bile bu rotayı kullanmak istemez, bunun yerine adanın öte tarafından dönerdi. Fakat ada beş altı metreden uzak değildi, öylesine yakındı.

Áddjá doğru kayalara basmayı bilirsen oraya gidilebileceğini söylemişti ama *Áhkku* duyar duymaz omzuna vurmuş, bunun doğru olmadığını söylemişti.

Orada ne kadar oturduğunu bilmiyordu ama sessizlik bir köpeğin havlamasıyla bozulunca vücudundaki bütün kaslar gerildi. Nehre ve ormana bakındı. Belki yanlış duymuştu. Yakınlarda kuş avcıları vardı belki. Birinin aniden çıkagelip onu boş boş otururken görmesinin iyi olmayacağını düşündü. Odun yığınının altında çıra arayıp, birkaç huş kabuğu buldu. Odun parçasından kıymıklar soydu, bir kibrit yaktı ve üzerlerine huş kabuğu ekledi. Üfledi, biraz daha odun ekledi ve ateşin alevlenmesini izledi.

Silah sesini duyunca irkildi. Kimse nehre bu kadar yakın avlanmazdı. Ayağa kalkıp ormana baktı. Ardından, hızla yaklaşan bir şeyin sesini duydu. Bir köpek. Kulaklarını geriye yatırmıştı, topallıyor, duyduğu dehşet gözlerinden okunuyordu. Onu tanınmak kolaydı, postunda kendine özgü renk değişimi olan tek bir gri köpek vardı. Robert Isaksson'un köpeğiydi bu.

Mattias çömeldi ve bir şey verecekmiş gibi elini uzatarak ona seslendi. Köpek kendi etrafında döndükten sonra topallayarak nefes nefese yere yığıldı. Mattias köpeğin yanına gitti, tasmasından tuttu ve köpek hırlarken tutuşunu sıkılaştırdı. Postunda kan damlaları vardı. Köpeği nehre doğru sürüklemeye yetecek kadar kaldırdı. Sanki bunu planlamış gibi. Ama gerçekte, gücünü toplayabildiği kadar toplayıp köpeği nehrin üzerinden adaya fırlatırken kendini bomboş hissetti. Köpek yuvarlanarak adaya kondu. Bir kez sızlandıktan sonra sustu.

Mattias sırtüstü yere uzandı. Bunu neden yapmıştı ki? Köpeğe baktı, pişman olmuştu. Hayvanlara, özellikle de köpeklere zarar verecek biri değildi o.

Robert bir rengeyiği vurmuş olmalıydı. Mattias ateşin başına döndü, omzunu fena incitmişti. Duman onu ele verecekti. Nehrin kenarına koşup kahve demliğini suyla doldurdu ve ateşi söndürmeye çalıştı. Duman çok güçlüydü. Başını iki yana salladı, bazen gerçekten tam bir aptal gibi hareket ediyordu.

Orman sessizdi. Köpek ayaklanmıştı. Ön patilerini suya sokuyor, acınası bir şekilde havlıyordu. Robert'ın duymazdan gelemeyeceği bir sesti bu. Mattias'ın eli kemerinden sarkan bıçağına davrandı.

Köpek, nehrin gürültüsünün bile bastıramadığı bir ıstırapla uludu. Mattias isten kapkara olmuş kahve demliğini, olta kutusunu ve balık oltasını topladı. Sonra birden durdu, Robert bir rengeyiği vurduysa onu suçüstü yakalamak için bir şansı olabilirdi. Her şeyi öylece bırakıp küçük tepeyi üç adımda çıktı, silah sesinin geldiğini düşündüğü yöne doğru hızla ilerledi. Bulması imkânsızdı elbette, orman her yönde kilometrelerce uzanıyordu. Köpek ulumaya devam etti. Robert onu daha fazla görmezden gelemeyecekti. Ama köpek neden kaçmıştı ki? Yanında kalması gerekirdi. Ters giden bir şeyler vardı; Mattias durdu. Hiçbir yerden ses gelmiyordu. Robert, hem de silahlı. Bu risk demekti. Daha iyi duymak için nefesini tuttu ancak nabzı kulaklarında atıyor, diğer tüm sesleri bastırıyordu.

72

Čiežalogiguokte

Duşta su tazyikli akıyor ve omuzlarına değdiğinde canını yakıyordu ama Elsa basıncı gözlerinden yaş gelene kadar artırdı. Sessizce ağlamak için duş kabininin duvarlarına dayanmıştı, zira annesi de banyo kapısına yaslanmış dinliyor olabilirdi. Yere çöktü. Etrafını buhar sardı. Suyu kapatıp kollarını dizlerine dolayarak oturmaya devam etti. Duş kabininin kapısı tam kapanmadığından içeri soğuk hava sızıyordu. Tüyleri diken diken oldu ve çok geçmeden titremeye başladı. Duvarda asılı havluya uzandı. Pembe, yumuşak, pamuklu havluya sarınınca yavaş yavaş yeniden ısınmaya başladı.

Eliyle sildiği aynanın önünde durup kendine baktı; yüzü kıpkırmızıydı, gözlerinin akı da kızarmıştı. Havluyu yere atıp iç çamaşırlarını giydi.

Robert'ın cep telefonu yerdeki kot pantolonunun cebindeydi. Eski püskü bir Samsung'du. Onu da yanına almış, cebine sokmuş, arabaya kadar koşmuştu. Bataklıkta basması gereken noktaları ıskalamış, botları sırılsıklam olmuş, pantolonu lekelenmişti.

Banyodan iç çamaşırlarıyla çıktı, kot pantolonunu dokunmak istemediği kirli bir şeymiş gibi kendinden uzakta tutuyordu.

"Pantolonunu da yıkasak iyi olur."

Annesi arkasında belirdi, elini uzattı.

"Evet ama önce ceplerimi bir boşaltayım."

"Mattias hangi cehennemde acaba? Bugün yemeğe gelecekti."

Annesi cevap beklemeden kendi kendine bir şeyler mırıldandı. Elsa annesini duymayacak kadar uzaklaşmıştı. Telefonu şifoniyerin çekmecesine koydu. Açmak için şifre gerekip gerekmediğinden emin olmak için üzerine tıkladı. Evet, gerekiyordu. Telefonu sessize aldı. Parmak uçları kirli, leke içindeydi. Telefon şifoniyerdeki kıyafetlerine sinecek kadar mazot kokuyordu. Yakında her şeyi yıkamak zorunda kalacaktı.

Saçlarından omzuna soğuk sular damlıyordu. Dolaptan beyaz bir örgü kazak ile siyah bir kot pantolon çıkarıp hızlıca giyindi.

Mutfakta uzun süre ellerini ovuşturdu.

"Gece muhtemelen hava sıfırın altına inecek," dedi, çoktan oturmuş patates soyan annesi. "Otur hadi, tek başına yemek istemiyorum. Üşümüş gibisin."

Elsa gözlerini kaçırdı ve patates, haşlanmış havuç ve bir kepçe rengeyiği sotesi aldı tabağına.

"Sıfırın altı," dedi yine annesi.

"Yani kaç derece?"

"Eksi dört, eksi beşe kadar düşebilir. Saçmalık. Oldu olacak kar yağsın bari."

Havuçlar yumuşaktı, çiğnemesine gerek bile yoktu, patates dilini yaktı ama rengeyiği sotesinin tuzu harikaydı. Çiğneyip yuttu. Çiğneyip yuttu.

"Eve bu kadar çabuk gelmene sevindim." Annesi ona baktı, göz teması kurmaya çalıştı. "Ama bir şey mi oldu? Çok sessizsin."

"Önemli bir şey yok. Sadece biraz yorgunum."

"Tüfeği kilitledin mi?"

"Evet."

Ağzını şapırdatarak su içti, tabağının tamamını bitirdi. Bir tek kırıntı bile bırakmadı, hatta çatalını bile yaladı. Ne biçim biriydi, insan böyle zamanda nasıl bu kadar yerdi?

"Akşamlar giderek daha da karanlık oluyor," dedi annesi perdeyi biraz çekip. "Birkaç gündür babandan haber alamadım ama bu her şey yolunda demek herhalde."

Elsa tabağı kaldırdı, duruladı ve bulaşık makinesine koydu.

"Çok hızlı yedin."

"Eline sağlık, çok lezzetliydi."

Elsa nasıl hiçbir şey olmamış gibi annesiyle böyle konuşabiliyordu?

"Ben Anna-Stina'ya gidiyorum."

"Geçen gün gördüm onu. Karnı yusyuvarlak ve biçimliydi. İkizleri olabilir."

"Geç kalacağım."

"Çok selam söyle."

Kabanını giydikten sonra odasına geri dönüp eldivenlerini giydi. Kabanının cebine attığı cep telefonu yürürken kalçasına çarpan bir ağırlık gibiydi.

Arabayı çalıştırdı, gerekmediği halde dikiz aynasını ayarladı, koltuğu bir kademe daha ileri alıp emniyet kemerini bağladı ve geri vitese taktı.

Komşu köye kadar gidip Anna-Stina'nın evinin önünden geçti. Bütün pencereler karanlıktı, yola devam etti. Benzincinin oradan döndü.

Dönüşte, uzakta toprak yol görününce yavaşladı. Kabanının cebi titriyordu. Biri Robert'ı arıyordu. Ses yoktu, sadece kalçasına vuran bir titreşim. Sonra durdu. Ama çok geçmeden tekrar titredi. Toprak yola saptı ve sert bir şekilde fren yaptı. Telefonu aldı ve bilinmeyen numaradan gelen iki cevapsız arama gördü.

Devam etmeliydi, parlak kırmızı park ışıklarıyla burada duramazdı. Yol dönmek için çok dardı ve biraz daha ilerlemek zorunda kaldı. Dışarıdaki sıcaklık artık tamı tamına sıfır dereceydi.

Kendi cep telefonunu çıkarmaya çalışırken araba toprak yolun yanlış tarafına savruldu. Telefon rehberinde Minna'yı buldu, yeşil arama butonuna bastı ama daha telefon çalmadan aramayı iptal etti.

Telefonu birden çalmaya başlayınca irkildi. Ekranda kollarında küçük Jon-Isak ile Hanna'nın görüntüsü belirdi. O resmi uzun zamandır görmemişti, Hanna pek aramazdı. Bakışları bulanıklaştı. Jon-Isak.

Telefona cevap vermedi, onun yerine gaza bastı.

İç kanama.

Donarak ölmek.

Onu orada öylece bırakmak suç muydu? *Ah, Minna, sen olsan bilirdin*, diye düşündü.

Camı indirdi, soğuk hava arabayı doldurdu. Nehir karanlıkta simsiyahtı. Cep telefonunu nehre atmalıydı belki de. Derinliklerde kaybolmasına izin vermeliydi.

Onu kurtarmak, kendi hayatını tehlikeye atmak demekti. Tekrar fren yaptı. Polisi aradı. Hiç değilse isimsiz bir ihbar bırakabilirdi.

Ama ya öldüyse? Kimsenin Elsa'nın orada olduğunu bilmesine gerek yoktu. Robert ağır bir arazi aracının altına sıkışıp kalmıştı. Bir kazaydı.

Ama.

Hayatını kurtarabilirdi.

Arabanın kapısını açtı ve sendeleyerek dışarı çıktı. Kuzeyden esen rüzgâr şiddetlenmişti, içi titredi. Huş ağacı yaprakları yol boyunca hışırdadı.

Robert'ın bakışları geldi gözünün önüne yine. Geri gelip kafasına nişan aldığında nasıl da kanı çekilmişti. Tüfeği gökyüzüne doğrultup ateş etmiş, kurşunu Lasse yakalamıştı.

Sonra eğilip Robert'ın cep telefonunu almış ve koşarak oradan ayrılmıştı.

Robert yüzünü yerden kaldırmamıştı, başı yana eğik, bakışları donuktu.

Kim birini o halde bırakırdı?

Karanlığa rağmen Elsa ormanda yolunu buldu. Ayıdan korkmuyordu. Artık sadece kendinden korkuyordu.

Bulutlar kenara çekilmiş, ay yüzünü göstermişti. Öyle ki uzaktan metal aksamı parlayan arazi aracını görebiliyordu şimdi. Yardım çağıramaması için cep telefonunu alarak hayatta kalma şansını da elinden almıştı. Ateş ettiğinde köpek bir sıçan gibi kaçmıştı; daha önce bir köpekte hiç görmediği bir davranıştı bu. Belki sonrasında tüfeği köpeğe de doğrultmuştu, tam anımsayamadı.

Birkaç adım daha ilerledikten sonra aracın altında bir bot gördü. Ama bacaklar ortadan kaybolmuştu. Robert orada değildi. Araç yerinden oynatılmış gibiydi ama emin olamadı. Gözünü kırpmadan baktı. Yoktu. Orman sessizdi, etrafına baktı. Kendini kurtarmayı nasıl başarmıştı? Yakında bir yerde yaralı bir halde yatıyor olabilir miydi? Eğildi, direksiyonun altında, yerde kan görür gibi oldu. Kendi başına mı kurtulmuştu yoksa biri gelip ona yardım mı etmişti? Şu an karakolda oturmuş, Elsa'dan bahsediyor olabilir miydi?

Etrafta koşturdu, devrilmiş ağaçların ve büyük kayaların arkasına baktı. Sonra cebinden tekrar bir vınlama duyuldu ve Elsa durdu.

Robert kendi cebini arıyor olmalıydı. Telefonu orada bırakıp koşmaya başladı.

73

Čiežalogigolbma

Mattias yokuşta ters bir adım attı, ayağı kaydı ve ateşe doğru yuvarlandı. Robert başında dikilmişti. Sadece tek ayağında bot vardı; pantolonunun ağ kısmı ve dizleri ıslaktı. Dizdeki ıslaklık kan izine benziyordu. Göğsünü tutmuş, yüzünü buruşturuyordu. Köpek, sahibini görür görmez nehri geçme isteğiyle inlemeye, topallayarak sağa sola gidip gelmeye başladı.

"Yeter, Raija! Kal orada!"

Robert'ın sesi boğuktu, tekrar göğsünü tuttu. Tek bacağını doğal olmayan bir şekilde gererek tepeden aşağı hızla indi. Botunu çıkarıp Mattias'a hiç bakmadan balıkçı tulumunu aldı.

"O tulum sağlam değil."

"Lanet olsun, Raija o adaya nasıl düştü?"

Bir bacağı çoktan tulumun içindeydi. Keskin bir idrar kokusu aldı Mattias.

"Geri döner dönmez, seni kahrolası..."

Öteki bacağını da içeri sokarken yüksek sesle inledi. Askıları omuzlarına geçirip kemerlerini bağladı.

"O tulumu kullanamazsın."

Mattias'ın sesi kayıtsızdı, ısrarcı değildi, telaşlı da değildi, sadece ruhsuzdu. Daha fazlasını söylemeliydi. Ama Robert onu sertçe bir kenara itti.

"Kapa çeneni!"

Köpek ön patileri suda bekliyordu, Robert ona seslendi.

Mattias'ın daha sonra hatırlayacağı üzere hemen hemen aynı anda akıntıya kapıldılar. Sudaki girdaplar köpeği yutarken Robert çığlık çığlığaydı. Fazla derine girmiş ve balıkçı tulumu saniyeler içinde nehir suyuyla dolmuştu. Robert birden tepetaklak oldu. Mattias nehir kenarı boyunca koşmaya başlamıştı; buruna varınca yollarını kesmek için atıldı. Bu noktada su nispeten sığdı, doğrudan içine daldı. Su buz gibiydi, birden nefesi kesildi. Köpeği göremedi, yüzeyin altında olmalıydı ama tulum hızla ona doğru süzülüyordu. Mattias tüm gücüyle öne atıldı, ellerini uzattı ve yakaladı, ama nafile. Yumrukları boşluğu sıkıyordu. Fırsat elinden kayıp gitmişti.

74

Čiežaloginjeallje

Hanna, Anna-Stina'nın elini tuttu. Kızının parmakları buz gibiydi, içi titriyordu. Hanna üzerine iki battaniye örtmüş, telefonu kullanabilmesi için elini bırakmasını söylemişti.

112'yi arayıp kızının yardıma ihtiyacı olduğunu, kanaması olduğunu söyledi.

"Evet hamile, başta söyledim zaten, dinlemiyor musunuz?"

Ancak en yakın istasyonda ambulans yoktu. Personel saat beşte eve gitmişti, bu yüzden kasabadan bir ambulans göndereceklerdi. Bu da bir saatten fazla beklemek demekti.

"Peki ya helikopter?" diye sızlandı. "Bir saat bekleyemeyiz."

"Kaçıncı haftasında? Ne yazık ki, düşük yapma riski..."

Hanna telefonu elinden düşürdü. Arabaları yoktu, Ante sürüyle birlikteydi, çiti tamir ediyor, sonbahar ve kış için hazırlık yapıyordu ve kuzenlerden biri de o gün Anna-Stina'nın arabasını almıştı. Hanna her zamanki gibi yalnızdı. Neyse ki Jon-Isak babasıyla birlikteydi de kanamaya ve paniğe şahit olmamıştı.

"İyi olacaksın, iyi olacaksın," diye defalarca telkinde bulundu Anna-Stina'ya.

Bunu çözmesi gerekiyordu, onu yüzüstü bırakamazdı. Ama paniğe kapılmak üzereydi. Parmakları uyuşmuştu, midesi bulanmaya başladı. Hareket etmesi gerekiyordu, ayağa kalktı.

Elsa'nın güçleri vardı. Kanı durdurabilirdi. O bunu kabul etmek istemese de herkes bir *gunsttar* olduğunu biliyordu. Hanna rehberde adını bulup, aradı. Telefon çalıyordu ama cevap yoktu. Anna-Stina, gözlerinin önünde solmaya başlamıştı.

Utanç vahşi bir alev gibi yayıldı içine. Beş dakika önce, kendisi panik olurken, kontrolü ele alan kızıydı. Anna-Stina tuvaletten çıkıp holün zeminine yığılmış, bebeğini kaybetmek üzere olduğunu haykırmıştı. Hanna da içgüdüsel olarak kulaklarını kapatmıştı. Kızının yardımına anında koşmayınca, Anna-Stina daha yüksek sesle kükremiş, "Bana yardım etmelisin!" demişti.

Hanna mutfak masasında duran telefonu kapmış, kızının korku dolu çığlıkları onu odadan odaya kovalarken battaniyeler için oturma odasına ve havlular için yatak odasına koşmuştu.

Altındaki havluya kan sızarken yuvarlak karnını telaşla kavrayan güzel kızına baktı.

Anna-Stina annesini yanına çekti, yakınında olmasını istiyordu. Hanna dizlerinin üzerine çöktü, elleri birbirine kenetlendi.

"Kanamayı..." Hanna'nın sesi titriyordu. "Kanamayı durdurabilen başka birini arayacağım. Elsa cevap vermiyor."

Ama asıl yapmak istediği, oradan ayrılıp, kapıyı açıp arkasına bakmadan koşmaktı. Bunu kaldıramıyordu. Anna-Stina, ellerini daha sıkı kavrayıp gözlerinin içine baktı.

"Şu anda benim annem olmalısın! Buna mecbursun!"

75

Čiežalogivihtta

Mattias, rüzgâra karşı kaskatı kesilmiş, bedenine yapışırken buza dönen ıslak giysilerle döndü eve. Ama üşümüyordu. Hiçbir şey hissetmiyordu. Ona ait olan ama bir türlü ona aitmiş gibi hissetmediği evinin önüne park etti. Ailesinin evine bakmaktan kaçınarak içeri girip kapıyı arkasından kilitledi ve lambalardan hiçbirini yakmadı.

Banyoda kot pantolonunun tek düğmesini bile açamadı, parmakları donmuştu. Kafasının üzerinden çıkarmak için çektiği kazağın soğuk ve ıslak kumaşı göğsünün üzerinden kayarken titredi. Ellerini iğneler batana kadar sıcak suyla duruladı. Kalçalarının üzerinden zorlukla indirdiği kot pantolonu baldırlarında kaldı. Makas aramak için ecza dolabını açtı, pantolonunu kesse iyi olacaktı ama bulamadı ve ıslak kumaşı çıkarırken öyle zorlandı ki ayak bilekleri kopacakmış gibi geldi. Baldırları kıpkırmızıydı, kan oturmuştu. Karanlık evde, çırılçıplak halde yatak odasına yürüdü ve şifoniyerin çekmecesini çekti. Bir külot ve tişört yeterdi. Giyininice, tekrar nefes alabildi. Yataktan, ay ışığında yüzeyi bir ayna gibi parlayan gölü görebiliyordu. Zamanı mefhumu kalmamıştı, gece olduğunu varsaydı.

Nehrin kenarına oturmuş, etrafında suların bembeyaz köpürdüğü kayaya bakıp durmuştu. Hiçbir düşünceyi sonuna kadar takip edemiyordu. Rüzgâr ıslak kıyafetlerini kurutmaya çabalamış ama nehir suyu üzerine yapışmıştı. Kulakları kırmızıya, dudakları mora dönmüştü.

Donmuş bedeni *Áddjá* ve *Áhkku*'nun evinde yavaş yavaş çözüldü. Ama ayakları direniyordu, buz gibiydiler. Yatağın etrafında dolaşıp açık gri yatak örtüsünü kaldırırken topukları ve ayak parmakları ağrıyordu. Örtüyü katlayıp sandalyenin üzerine astı. Yorganı zar zor kaldırıp içine girdi. Başını kuştüyü yastığa gömdü.

Elsa, üzerinde kıyafetleriyle yatakta boylu boyunca uzanıyordu. Robert bu gece çıkagelecekti, bundan emindi. Belki evlerini ateşe verecekti. Elsa'yı vuracaktı. Belki de hepsini vuracaktı. Bu sefer ne pencereler ne de kapılar yetecekti onu durdurmaya.

Kıpırdamadan yatmak imkânsızdı. Ayağa kalktı ve seçeneklerini gözden geçirerek odanın içinde volta atmaya başladı. Ancak düşünceleri birbirine karıştı, labirentlerde kayboldu. Evinde bir başına kalan Mattias'ı uyarmalı mıydı? Motosikletiyle eve geldiğini duymuştu. Uyuyan anne babasını uyarmalı mıydı? Belki de polisi aramalı, her şeyi anlatmalıydı?

Yatağın altında garajdan getirdiği balta vardı. Yatağa uzandı, elini sarkıtıp baltayı ne kadar hızlı yakalayabileceğini denedi.

Onu öldürebilir, herkese bir nefes aldırabilirdi. Artık deliliğini serbest bırakmıştı.

Yatakta yeniden doğruldu ve ellerini dizlerine koydu. İleri geri sallandı. Onu gördüğü anda oracıkta vurmalıydı! Ve başka seçeneği olmadığını açıklamalıydı.

Hangi tanrı arazi aracını yerinden oynatmasına yardım etmişti acaba? Karnına ağrı saplandı. Ormanı doğru dürüst aramamıştı. Belki de sendeleyerek uzaklaşırken, kan kaybından ve acıdan kıvranarak bayılmıştı. Sonuçta kanı görmüştü, öyle değil mi?

76

Čiežalogiguhtta

Ağır kanamaya, çatlamış bir damar sebep olmuştu. Ama çocuğun küçük kalbi atıyordu. Hızlı küçük davul sesleri odayı doldurdu. Hanna ağladı, hem de hemşirelerin birbirlerine kaçamak bakışlar atmasına neden olacak şekilde.

Anna-Stina'nın saçları, birbirine dolanmış bir iplik yumağı gibi beyaz yastığın üzerine ve omuzlarından aşağıya saçılmıştı. Kocaman hastane önlüğünün içinde ufacıktı kalmıştı, elleri battaniyeyle örtülmüş karnının üzerinde duruyordu. Doktorlara güvenmiş, hemşirelerin şefkatli ellerinin onu rahatlatmasına izin vermişti.

Hanna'nın da sırtını sıvazlamışlardı ama sonunda aralarından biri dayanamamış, daha sert bir tonda, artık gözyaşlarını silmesi gerektiğini söylemişti. Sonuçta her şey yolundaydı.

"*Enná...*" dedi Anna-Stina gevşek elini tutup. "Neyin var?"

Buna nasıl cevap verebilirdi? Sebebini kendi bile bilmiyordu. Çocuk hayatta olduğu için sevinçten ağlıyordu. Ama ağlamasının bir başka sebebi de bir daha asla huzur bulamayacak oluşuydu. Endişe, bir yanardağ gibi kaynamaya başlamıştı içinde.

Henüz doğmamış bu çocuk geceleri onu uyutmayacaktı artık. Ve o sıcacık vanilya kokulu ufaklığı bir kez kollarına aldığında, Hanna bir daha asla rahat nefes alamayacaktı.

Hemşireler, burnunu silmesi için ona kâğıt mendil vermeyi bırakmıştı. Artık kendini toparlama zamanıydı. Ama

hayatı hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı. Herkesi hayatta tutmayı beceremediğini anlamıyorlardı. Kocası rengeyikleriyle gidince ve Jon-Isak'ın bakımı ona kalınca gözüne uyku girmediğini nereden bileceklerdi? Kızının evden çok erken taşınmasına izin verdiğini de bilemezlerdi.

"*Enná*, böyle giderse seni akıl hastanesine yatıracaklar."

Anna-Stina şaka yapıyormuş gibi gülümseyince Hanna uzanıp elini daha da sıkı tuttu. Anna-Stina'nın elleri küçük ve inceydi, manikürlü tırnakları fazla parlaktı. Hanna'nın elleriyse soğuktu ve hemşirelere bunun normal olup olmadığını sormak istedi. Bundan sonra her şey bu sorunun etrafında dönecekti: Normal mi, değil mi? Kızı her tuvalete gittiğinde bir çığlık duymayı, yerde yeniden kan görmeyi bekleyecekti.

Akıl hastanesi. Evet, ait olduğu yer muhtemelen orasıydı. Ama oradaki hiç kimse anlayamazdı onu. Bir rengeyiği çobanının karısı olmanın ne demek olduğunu bilmiyorlardı. Kendi yaşamına son veren aile üyelerine sahip olmanın ne kadar zor olduğunu işleri gereği biliyorlardı elbette ancak Lasse'nin içinde bulunduğu durumu asla bilemezlerdi. Onun dilini konuşmuyorlarsa hayatını anlamalarına imkân yoktu. Antidepresanlar yazacak, bir ay sonrasına randevu vereceklerdi.

"Babayı aramamızı ister misiniz?" dedi hemşire yardımcılarından biri imalı bir tonda. Anna-Stina başını hayır anlamında salladı.

"Çoktan aradım bile. Böyle iyiyiz."

Odada yalnız kaldılar. Dezenfektan kokusu Hanna'nın midesini bulandırmıştı biraz.

"Bebek iyi. *Áhkku*."

Anna-Stina Hanna'ya ilk defa *Áhkku* diye hitap etmişti. Üzerindeki battaniyeyi kaldırdı, Hanna'nın elini tutup karnının üzerine koydu.

"Daha tekmelerini hissetmedin bile."

Hemen elini çekmek istedi ama kızı bırakmadı. Kıpırdayan küçük bir ayak bulana kadar beraber ellerini karnının üzerinde kaydırdılar. Hanna küçük çocuğun tekmeleri vü-

cudunun her hücresine yayılıyormuş gibi birden irkildi. Anna-Stina gülümsedi ve bir an için gözlerini kapadı. Hanna ayağı tekrar hissetmek istedi, eliyle karnına nazikçe bastırdı, ufaklığa seslendi. İşte orada! Küçük ayak tabanlarının tekmeleyişi, çırpınışı.

Anna-Stina uykulu bir sesle, "Hâlâ takla atabiliyor," dedi.

"Uyu şimdi, yorgun olmalısın. Ben küçük kıza göz kulak olurum."

Anna-Stina tek gözünü açtı.

"Kız olduğunu mu düşünüyorsun?"

Hanna başıyla onayladı. Bir erkek çocuk daha olamazdı. Kız olmalıydı.

"Umarım bir kızımız olur. Ama Per-Jonas'a bir şey söyleme."

"Asla."

Hanna bir süre kızını inceledi: Çillerini, gözlerinin altındaki koyu gölgeleri, dolgunlaşan yanaklarını, sağ kaşının hemen üzerindeki yakından bakıldığında küçük bir kalp şeklinde olduğu görülen doğum lekesini.

Anna-Stina'nın güçlü olmadığını da nereden çıkarmıştı? O bir doğal afetti. Hanna bugün patlayan öfkesine şahit olmuştu. Ancak bu öfkenin bir kısmının kendisine yönelik olduğunu da anlamıştı.

Ama yine de, *Áhkku* olacak olan oydu; hepsini hayatta tutacak kişi.

Anna-Stina'nın nefes alıp verişleri düzene girmişti, bacakları seğiriyordu. Rüya âlemine dalmak üzereydi. Hanna bir eliyle kızının karnını okşarken diğeriyle kendi gözyaşlarını sildi.

77

Čiežalogicieza

İki gün sonra, Robert yerel gazetenin baş sayfasındaydı, kayıptı ve aranıyordu. Gazete, fotoğrafı birkaç yıl önce başarılı bir geyik avından sonra toplu çekim için bir araya gelen av ekibi üyelerinin birinden almıştı. Robert fotoğrafta tıraşsızdı, başında kasketiyle tüm dişlerini gösterecek şekilde genişçe gülümsüyordu.

Elsa onun yüzünü, o kurdu andıran sırıtışını görünce ürperdi. Annesiyle Mattias gazeteyi sırayla alıp sessizce okudular.

Köyde, Robert'ın geyik avından önce av ekibiyle görüşmeye gelmeyişinin garip olduğu söylentisi yayılmıştı. Adamlar kavgaya hazırlanmıştı ama Robert ortalarda yoktu. Derken biri posta kutusuna bakıp mektuplarını almadığını görünce merak etmeye başlamışlardı. Belki de polisi aramalıydılar? Öyle, sevildiğinden ya da eksikliği hissedildiğinden değil. Sonunda aradılar. Polisin sesi biraz yorgundu, aranılan şahsı iyi tanıyorlardı ve arayandan Robert'ın evine gidip kapıyı çalmasını istediler. Gittiklerinde kapı kilitli değildi. Mutfak masasının üzerinde yarısı içilmiş bir fincan kahve ve bir parça kurumuş tarçınlı kek duruyordu. Sandalye biri yeni ayağa kalkmış gibi geri çekilmişti. Evin etrafında yürüdüler, çöp kokusundan burunlarının direği kırıldı; kilitli garaj kapısını sırayla çekiştirip kulübenin asma kilidine asıldılar. Ama ne Robert'ı ne de köpeğini görebildiler.

Bunun üzerine polis sonunda köye gitmek ve kayıp olduğunu teyit etmek zorunda kaldı. Eski cipi yerli yerindeydi ama arazi aracı ortada yoktu.

O günden sonra köyde, diğer köylerin de uyarıldığı üzere, hırsızlık yapmak için evleri gözleyen Polonya plakalı araçlarla ilgili söylentiler çıkmaya başladı. Öte yandan birer birer ortadan kaybolmaları da herkesi düşündürüyordu; önce Petri, şimdi de Robert. Robert'ın ara sıra rengeyiği vurduğunu herkes biliyordu, bu yüzden Samilerin artık bıktığını tahmin etmek hiç zor değildi.

Şimdiyse gazetenin baş sayfasındaydı. Yazıda polis, herhangi bir ipucu bulanların ya da şahsı görenlerin iletişime geçmesini istiyordu. Kayıp arazi aracının ve kayıp köpeğin tariflerine yer verilmişti.

Annesi seçtiği paragrafları yüksek sesle okudu. Bu haberden ne çıkarması gerektiğini tam olarak bilmiyordu. Robert'ı tarif edişlerine güldü. "Bir zamanlar iyi bir ormancıydı," demişti biri. "Akıl almıyor," demişti başka biri. "Küçük köyümüzde."

Annesi eliyle ağzını kapadı, eğer öldüyse gülmemesi gerekirdi.

Elsa ağzını yemekle doldurdu. Lokması ağzında yayılana kadar çiğnedi. Masada Mattias'la göz göze gelmeye çalıştıysa da o tabağına odaklanmıştı. Birkaç gündür onlara uğramıyordu. Elsa'nın vicdanı yine sızladı. Ormana bakmalıydı, adam bir yerlerde kan kaybediyor ve can çekişiyor olmalıydı.

"Polis, Robert'ın cep telefonu artık çalmadığından, şarjının bittiğine kanaat getirmiş."

Annesi başını kaldırdı ve mutfak kanepesine yaslandı.

"Tekrar yemek yiyebilmen ne güzel, Mattias. Ne geçmez bir mide rahatsızlığıymış. Sanki biraz da kilo vermişsin."

Mattias cevap vermedi, bardaktaki suyunun son yudumunu içti. Elsa, Mattias'ın gözlerinin altındaki morlukları fark etti. Mattias ise başını kaldırıp bir kez bile Elsa'ya bakmadı.

"Bu gece *Isa*'yla dışarıda çalışacak gücün var mı?"

Annesinin dudaklarının arasında kürdan vardı. Mattias başını olumsuz anlamda sallayınca annesi kürdanla ön dişlerini kurcalamayı kesti.

"Ya sen Elsa?"

"Anna-Stina'ya gitmeliyim. Bebeğe."

"Evet, Tanrım. Çok şükür her şey yolunda."

Ekmek ve tereyağını kaldırdı, bir şeyler mırıldandı.

"Bu akşam yine spor salonuna gideceğim. İstersen sen de gel, Elsa. Çok solgunsun."

"Anne, sana dedim ya..."

"Tamam, tamam. Anna-Stina'ya gideceksin."

Annesi makarna tenceresini yıkamaya başladı.

"Ölmüş olmalı."

Mattias hızla banyoya yönelip gözden kayboldu. Elsa musluğu açtığını duydu.

Gerilmiş omuzlarına kendi kendine masaj yaptı, ağrısı başı dönmeye başlayana kadar kulaklarına kadar yayıldı. Banyonun içindeki su tazyikle akmaya devam ediyordu, annesi de benzer bir gürültüyle makarna tenceresini yıkıyordu. Radyonun sesi sonuna kadar açılmıştı. Elsa kulaklarını kapattı. Annesi arkasını dönüp Elsa'ya baktı.

"Ne yapıyorsun?"

"Hiç, sadece bu gürültüler başımı fena ağrıtıyor."

"Haberleri dinlemek istiyorum o kadar. Olur da onu bulmuşlarsa diye."

Elsa beyaz hırkayı sırtına çekti ve kırmızı şalı iki kez boynuna doladı. Tabağı masanın üzerine bırakıp hole yöneldi. Annesinin iç çekip peşinden masayı topladığını duydu.

Başını banyo kapısına yasladı, Mattias'la konuşmaya öyle ihtiyacı vardı ki.

"Bulmuşlar!" diye seslendi annesi.

Banyodaki musluk birden durdu. Elsa bekledi. Annesi tekrar seslendi.

"Duydunuz mu? Arazi aracı bulunmuş, nehrin yakınlarında bir yerde, ters dönmüş halde."

Elsa, "Gitmem gerekiyor," deyip ön kapıyı açtı.

Annesi hole, kapı eşiğine koştu. "Ama aracı bulup onu bulamamaları garip değil mi?"

"Evet, ama belki de arabayı kullanan o değildi. Belki birisi aracı çalıp ters çevirdi."

Dediklerine kendisi de şaşırmıştı, öyle rahat bir şekilde yalan söylüyordu ki. Annesi başıyla onayladı.

"Evet, doğru. Polonyalılar olabilir. Polis şüpheleniyordu onlardan."

Elsa dönüp annesine el salladı.

"Geç gelirim."

"Mattias, her şey yolunda mı? Yine hasta gibi misin?"

Bir hışırtı duyuldu, Mattias bir şeyler mırıldandı ama anlaşılmadı. Annesi Elsa'yı kolundan tuttu.

"Endişeliyim," diye fısıldadı, başıyla kapıyı işaret ederek. "Glüten alerjisi olabilir mi?"

"Tanrım, anne, nereden çıkarıyorsun bunu?"

Elsa, annesi daha fazla bir şey söylemeden ön kapıyı arkasından kapattı. Basamaklardan aşağı inerken adımları sarsaktı, bacakları kontrolsüzce sağa sola açılıyordu sanki. Elleri, bir zamanlar *Áhkku*'nun ördüğü eldivenlerin içinde titriyordu.

78

Čiežalogigávcci

Ceset, kaçak balıkçılar tarafından nehrin epey aşağısına yerleştirilen bir balık ağına dolanmıştı. Haber önce radyolarda, akşam da televizyon haberlerinde duyuruldu. Bir haritada Robert'ın bulunduğu yer siyah, aracı ise kırmızı çarpıyla işaretlenmişti. Kaza eseri boğulma olduğuna dair işaretler bulunduğu söyleniyordu, fakat elbette bazı soru işaretleri vardı. Polisin olayı araştırması gerekiyordu; köylüler atıp tutuyor, ceset bulunduğundan beri, olaylar temcit pilavı gibi ısıtılıp ısıtılıp ortaya konmadan önce her seferinde bir ya da iki yeni detay ekleniyordu.

Arazi aracı takla attıysa gerçekten, sonrasında neden yürüyerek nehre inmişti? Nehrin kenarına kadar devam eden kan izleri vardı, belki de bir yarayı temizlemek istemişti. Ama muhtemelen sarhoştu ki bu da mümkün olmayan şeyleri bile mümkün kılabilirdi. Elbette mantıkla hareket etmiyordu. Takılıp düştükten sonra akıntıya kapılmış ve kendini kurtaramamış olmalıydı.

Bu yüzden, Robert'ın boğularak öldüğünün kesinlik kazanması uzun sürmeyecekti. "Trajik bir kaza" diye yazacaktı gazeteler. Ve köylüler, artık yabancılar konusunda endişelenmelerine gerek kalmadığından, rahatlayacaktı.

Elsa'nın babası haber programını dikkatle izliyor, tek kelimeyi kaçırmıyordu.

"Rengeyiklerimizi kaçıran tek kişi o değildi, ama içlerinde en kötüsüydü. Ortalık artık durulur," dedi.

Kendini ikna etmek ister gibiydi. Elsa da onunla aynı fikirdeydi ama yine de yerinde duramadı. Evden kaçmak istiyor ama düşünceleriyle baş başa kalmaya da bir an için bile olsa cesaret edemiyordu. Köylülerin atıp tuttukları benzinciden eve gelene kadar babasının peşini bırakmamıştı, duyduklarını tekrar edip duruyordu.

"Sen ne düşünüyorsun Elsa?"

"Gerçekten hiçbir fikrim yok."

Olanları aklının ucundan bile geçirmek istemiyordu ama ona karşı kendini savunması da imkânsızdı, düşünmeden edemiyordu. Sonrasında akıntıya kapılarak ölen yaralı bir adamı oracıkta terk etmişti.

Babası olayın yeni teorilerle ele alındığını duymak istediğinden kanallar arasında gezinerek haberleri taradı. Ara sıra cep telefonunu eline alıyor, gazetelerin internet sayfalarını güncelliyordu. Manasız da olsa, her yeni cümleyi yüksek sesle okudu. Polisler ketumdu ve ortada hiç görgü tanığı yoktu.

Elsa sakinleşmeliydi, yoksa yakında kendini kaybedecek, hepsinin kendi hatası olduğunu haykıracaktı.

"*Áhkku*'yu arayabilir miyim?"

Babası omuz silkip saatin geç olduğunu söyledi.

Nedenini bilmese de *Áhkku*'nun sesini duymaya ihtiyacı vardı. Kaldığı katı aradı, Brittis cevap verdi.

"*Áhkku*'yla görüşmek istiyorum, ona *Facetime* konusunda yardımcı olabilir misin?"

"*Facetime* mı?" diye homurdandı babası. "O *Facetime*'dan ne anlar?"

Brittis'in Tornedalen aksanı rahatlatıcıydı ve her şeyin yolunda gideceğinden her zamanki gibi emindi. Kamera sağa sola zum yapıyordu. Elsa onun *Áhkku*'ya talimatlar verdiğini duydu. *Áhkku*'nun hüzünlendiğini gören Brittis, onun ailesini özlediğini anlardı ve onları görüntülü arayıp yaşlı kadının onları görmeye ihtiyacı olduğunu söylerdi. Brittis,

telefonlara cevap verecek kişinin annesi ya da babası değil, Elsa olacağını çabucak öğrenmişti.

Áhkku sonunda ekranda belirdi. Kederli gözlerini kırpıştırdı.

"Hey, *Áhkku*! Beni görüyor musun?"

Áhkku sonunda gülümseyerek parmak uçlarını salladı.

"Elbette!"

"Nasılsın?"

"İyiyim. Bugün patates köftesi yedik ve inanılmaz lezzetliydi. Brittis de yabanmersini topladı."

Brittis arka planda belirdi. Gülümsedi ve başparmağını havaya kaldırarak söyleneni onayladı.

Elsa ağlamak üzereydi, telefonu hemen babasına çevirdi.

"Bak burada kim var."

Babası el salladı. *Áhkku* keyifle cıvıldadı.

"Geyik avı zamanı yaklaşıyor. *Áddjá*'nın on iki boynuzluyu vurduğu günü hatırlıyor musun?" diye sordu Elsa telefonu kendine çevirirken.

Áhkku hatırlayınca kıkırdadı. Bu av hikâyesi tekrar duyulmaya değer cinstendi. *Áddjá* bir ağaca işerken geyik aniden ormanın içinden çıkagelmiş, *Áddjá* da silahını kaldırıp ateş etmişti.

"Hem de pantolonu inikken!"

Elsa sırıtan babasına baktı. Bir an için, her şey olması gerektiği gibiydi.

"Robert hakkındaki haberleri duydun mu? Ölmüş," diye seslendi babası.

"Brittis kahvaltıda haberi okudu. Aşırı yüksek sesle okudu, halbuki ben gayet iyi duyuyorum."

Áhkku parmaklarının arasına aldığı saç örgüsüyle oynuyordu. Lastik tokayı çıkarmaya çalıştı.

"*Nu lat dea*," dedi. "Hayvanlara kötü davranıp cezasız kalamazsın. Bu böyle."

Brittis'in elleri girdi görüntüye. *Áhkku*'nun saç örgüsünü elinden alıp nazik dokunuşlarla topuz haline getirdi.

"Ayna alabilir miyim?"

Áhkku kendi yansımasına baktı, gülümseyerek başını eğdi, çevirdi.

"Bak ne güzel oldu, *unna oabba*."

79

Čiežalogiovcci

Sağlık merkezindeki doktor Mattias'ın önce dizlerine vuran ellerine, ardından yerinde duramayan sağ bacağına baktı. Ama onunla bir türlü göz teması kuramıyordu. Soru sorduğunda, Mattias hemen gözlerini kaçırıp pencereden dışarı bakıyordu.

"Kalp ve akciğerler iyi, tansiyon normal, testlerde enfeksiyona rastlanmadı. Kan testlerinin sonuçlarına ayrıca bakacağız. Laboratuvara gönderilecekler, birkaç gün içinde dönüş yapılır."

"Ama göğsüm ağrıyor," diye mırıldandı.

"Yürüyüş ve temiz hava iyi gelir. Nabzını yükseltmek için haftada üç kez egzersiz yap."

Mattias başını kaldırıp yüksek sesle iç çekti.

"Ben hep dışarıdayım ve nabzımı her gün artırıyorum. Rengeyiği çobanı olduğumu söylemiştim ya. Ama yine de göğsümde bir baskı var."

Doktor az önce buz gibi stetoskopuyla sırtını ve göğsünü dinlemişti.

"Kalbin gayet güçlü."

"Çok bitkinim."

Bunu yüksek sesle söylememişti, bacağını yine kontrolsüzce zıplatmaya başladı.

"Uyku durumun nasıl?"

"Pek uyumuyorum."

"Uyku önemlidir. Çalışma tempon nasıl? Belki biraz yavaşlaman gerek. Bunun stresle alakalı olduğunu düşünüyorum. Kendini stresli hissediyor musun?"

"Yavaşlamak mümkün değil. Günlük tempomu rengeyikleri belirler."

"Evet ama stres böyledir, anlıyor musun, yaşam tarzında değişiklikler yapmanı talep eder. Dur demeyi öğrenmeliyiz. Yapabilir misin?"

Sandalyenin kulplarını kavradı, soğuk metal avuçlarının altında hızla nemlendi.

"Rengeyiklerine ara vermek mümkün değil."

Sandalyeyi, sesi boş odada yüksek sesle yankılanacak şekilde geri itti. Doktor kaşlarını çattı.

"İki hafta dinlenebilmen için sana rapor verebilirim. Ayrıca hafif yatıştırıcı özelliği olan ve uyumana yardım edebilecek Atarax yazabilirim."

Doktor çoktan bilgisayarına dönmüş, reçeteyi yazmaya başlamıştı. Mattias kadının ellerine baktı, parmak eklemleri kuru görünüyordu ve tırnak etleri çirkindi. Koyu renk saçları kısa, kulakları büyüktü.

"Şu anda raporlu olamam."

Kadın birden yazmayı bıraktı.

"Mattias, peki ya *sen* ne istiyorsun?"

"Sadece yalnız kalmak."

"Belki bir süre uzaklaşabilirsin, böylece rengeyiklerini düşünmek zorunda kalmazsın."

Odaya sessizlik hâkimdi. Dışarıdan ayak sesleri ve konuşmalar duyuldu. Hemşirelerden biri eski sınıf arkadaşıydı. Girişte karşılaştıklarında Mattias'a el sallamıştı. Mattias'sa onu görünce hemen geriye dönüp tuvalete girmiş, orada muayene sırasının gelmesini beklemeye koyulmuştu.

Buradaki eczaneden Atarax alamazdı; kuzenlerinden biri çalışıyordu orada. O zaman kasabadakine gitmek zorundaydı.

"Kendini depresif, mecalsiz, üzgün hissettiğini söyleyebilir misin?"

Kelimeleri duydu ama hissettikleriyle bağdaştıramadı. Umutsuz, diye düşündü.

"Bilmiyorum."

"Kaygı?"

Mattias başıyla onayladı. "Evet."

"Seni kaygılandıran nedir? Bana bilhassa böyle durumlardan bahseder misin?"

Doktor gençti, ondan belki biraz daha büyüktü ama yaşam tarzları çok farklıydı. Vekil doktor olarak çalışıyordu, İsveç'in güneyindeki büyük bir hastaneden gelmişti. Mattias iyi bir ücret karşılığında geldiğini duymuştu. Büyük şehre döndüğünde meslektaşlarına Mattias'tan bahsedecek ve hep birlikte güleceklerdi, bundan emindi.

"Çok fazla rengeyiği ölüyor," dedi sonunda. "Bu da her dışarı çıktığımda endişelendiriyor beni."

Doktor başıyla onaylayıp ona ciddiyetle baktı.

"Sizi bir psikoloğa yönlendirebilirim ama bekleme süresi üç aydır. Ne dersiniz? Bu arada randevuyu beklerken sizi daha erken bir tarihte görebilecek bir danışmanımız var."

İsmini söyleyince Mattias yeniden sandalyeye çöktü.

"Onu tanıyorum."

"Pekâlâ, o zaman işe yaramaz. O zaman psikoloğu bekleyeceğiz. Yeni bir psikolog geldi, çok iyi olduğu söyleniyor."

Kadın tekrar bilgisayara döndü ve yazmaya başladı.

Gülümsüyor muydu? Öyle görünüyordu. Gülümsediğinde belli belirsiz görünen küçük beyaz dişlerine bakmaktan kendini alamadı. Neden gülümsüyordu ki? Aceleyle ayağa kalkınca beresini düşürdü. Eğilip aldı.

"Gitmeliyim."

"Bekleyin. Oturun, bir karar verelim."

"Ben kararımı verdim."

"Peki ya Atarax? Yazayım mı?"

Mattias başıyla onaylayıp beresini kafasına geçirdi. "Psikoloğu boş verelim."

"Emin misiniz? Çünkü bence gerçekten..."

Mattias çoktan odadan çıkmış, kapıyı arkasından kapatmıştı.

Eski sınıf arkadaşı ayakta durmuş, önünde yürüme desteği olan kambur, kır saçlı bir adamla konuşuyordu. Kadın Mattias'a gülümsedi ve hafifçe gözlerini devirdi. İyi görünüyordu. O zamanlar kendisine uygun bir kız arkadaş olabilirdi belki ama Mattias artık cazip bir seçenek olmaktan çıkmıştı. Gülümsemeden hafifçe başını salladı. Ama kadın sadece daha da geniş bir gülümsemeyle karşılık verdi.

80

Gávccilogi

Elsa yapmaması gerektiğini biliyordu ama elinde değildi. Onu kişisel hattından aradı ve adam üç çalıştan sonra cevap verdi. Otoriter bir ses tonuyla. Adını ad soyadı şeklinde söyledi, Alexander Ljungblad. Elsa arkadaşlarının ona Alex diye seslenip seslenmediğini merak etti. Arayanın Elsa olduğunu duyunca adamın sesi yumuşadı. Kibarca selamlaşma faslının ardından Elsa arama sebebini açıkladı.

"Robert'ın cep telefonunu buldunuz mu? İçinde rengeyiklerini öldürdüğüne dair deliller olmalı. Ondan rengeyiği eti satın alanların telefon numaralarını bulabilirsiniz belki."

"Üzerinde çalışmaya başladık ama şu an daha fazlasını söyleyemem."

"Öldüğü için artık o kadar da öncelikli değil herhalde."

"Bir şekilde önceliğimiz oldu yine de." Adam bir an için sustu. "Yani onu bulunca."

"Ne demek istiyorsunuz?"

Elsa'nın kalp atışları hızlandı, duvara yaslanmak zorunda kaldı. Olay mahallinde bir şey düşürmüş ya da arazi aracının yakınlarında dolanırken bir iz bırakmış olabilir miydi?

Adam telefonu eliyle kapatıp birilerine bir şeyler mırıldandı.

"Pardon, bir meslektaşım geldi. Elsa, şimdilik daha fazlasını söyleyemem, soruşturma henüz tamamlanmadı."

"Ama gazetelerde dediklerine göre..."

"Evet, biliyorum ama işler değişti."

"Nasıl yani?"

"Bunu görüştüğümüzde konuşuruz."

"Görüştüğümüzde mi?"

"Evet, bugün öğleden sonra köye geleceğiz. Sizlerle konuşmamız lazım."

"Sizler derken?"

"Ailenle."

Adam sustu, kendini toparladı. Otoriter ses tonuna geri döndü.

"O zaman, tamam. Bir saat sonra görüşürüz. Geldiğimizde evde olursanız seviniriz."

"Arayıp geleceğinizi söyleyecek miydiniz, yoksa habersiz mi gelmeyi düşünmüştünüz?"

"Fark eder mi?"

"Elbette fark eder."

Elsa adamın nefes verdiğini duydu, o da Elsa'nınkini duymuş olmalıydı.

"Evdeyiz," dedi Elsa sonunda.

Elsa'nın babasının saçları ağarmıştı hem de sadece şakaklarında değil başının her yerinde. Ve kulaklarına kadar uzamıştı, kestirmesi gerekiyordu. Annesi de kilo vermişti, zayıflık ona yakışmıyordu. Dambılları yatağının altında duruyordu. Babası, Mattias'ın eski odasında uyuyordu. Yatak odaları annesinin yatak odası olmuş, o da odayı evin geri kalanına hiç uymayan garip bir sığınağa çevirmişti. İçerisi kitaplarla ve cereyan yapan pencereler sayesinde yılın bu zamanında çiçek açan orkidelerle doluydu. Tabloları değiştirmiş ve yeni, uçuk pembe bir yatak örtüsü almıştı. Aileninkinin yanı sıra kendine küçük bir hayat kurmuş gibiydi. Herkes onu kendi haline bırakmıştı. Yeter ki eskisi kadar ağlamasın, diye düşündü Elsa, o zaman her halini kabul edebilirlerdi.

Anne babası fincanlarını ikinci kez kahveyle doldurdu. Babası dışarıda yağan sulu kara bakıyordu. Kar aniden, nere-

deyse bir ay erkenden başlamıştı yağmaya. Tutmazdı elbette. Ama bugün, kar yaprakların parlak altın rengine karışıyor, sekiz mevsimin ikisinde kendine erkenden yer açmak için mücadele ediyordu. Henüz *čakča*dan *čakčadálviye*, yani sonbahardan sonbahar-kışa geçiş zamanı gelmemişti.

Mattias'ı aradılar ama cevap vermedi. Arabası bahçede ve jaluzileri inikti.

"Polis arabasını görünce gelir herhalde," dedi babası.

"Arabalarında kış lastikleri yoktur muhtemelen," dedi annesi.

"Kaygan değil, hemen eriyor. Baksana yola."

Elsa çay fincanını sımsıkı tuttu, soğumasına rağmen tazelemedi. Onlara baktı, *Enná* ve *Isa*'nın çocuklarına dair büyük umutları vardı. Hayatlarını adadıkları işlerini devam ettireceklerine dair beklentileri.

Yüzleri gülüyordu. Önlerinde yeni ve parlak bir gelecek olduğu düşüncesiyle rahatlamışlardı. Belki de bu kış rengeyiklerine göz kulak olmak zorunda kalmayacaklardı. Robert Isaksson ölmüştü. Elbette birinin ölümünü dileyip arkasından alkışlamazdınız ama yüzünüz yeniden gülebilir ve o hafifliği hissedebilirdiniz.

Fakat bu mutluluk az sonra sona erecekti. Kızları az sonra bir polis arabasına bindirilip götürülecekti. Soğuk çaydan bir yudum aldı, zihninin berraklığı karşısında kendisi de şaşkındı. Polisleri dürüstçe yanıtlayacağından emindi.

Evet, arazi aracının yanındaydım.

Evet, onu oracıkta terk ettim.

Hayır, henüz ölmemişti.

Neden mi yaptım?

Masaya bir sessizlik çökecek, başlar ona çevrilecekti. O soruya nasıl cevap verecekti? Kim böyle davranırdı?

"Belki de şimdiye kadar rengeyiği hırsızlığının peşine hiç düşmedikleri için özür dileyeceklerdir," dedi babası.

"Evini aradıklarında rengeyiklerine rastlamışlardır mutlaka," diye ekledi annesi.

Annesinin narin, çiçek desenli kahve fincanları babasının nasırlaşmış ellerinde ufacık kalmıştı. Fincanı, kulpundan ne işaret ne başparmağı geçebildiğinden, avucuyla tutabiliyordu. Tüm duyularını seferber ediyor, çayı şapırdatarak ve bir saniyeliğine gözlerini kapatarak içiyordu.

Derken polis arabası bahçeye doğru döndü. Toparlandılar, babası boğazını temizledi.

"Gelen Henriksson, demek durum ciddi."

Babası kapı çalındığında "Girin" diye bağırdı ve ardından Henriksson ile Ljungblad holde belirdiler. Annesi ayakkabılarıyla girebileceklerini söyledi. Çıkarmaları zor görünüyordu ve ev de zaten yakın zamanda temizlenmemişti. Bunları söylerken sabırsızlandığı her halinden belliydi. Kahveleri çoktan hazırdı. Herkes sıkıca tokalaşarak selamlaştı. Fakat Elsa, Ljungblad ile tokalaşırken, adamın eli sıcacık ve tutuşu yumuşaktı. Polislere Mattias'ın evde olmadığını, telefonlara cevap vermediğini, ancak tekrar deneyeceklerini söylediler. Mattias evindeydi, Elsa bunu hissediyordu. Birazdan geleceğinden emindi, gelirdi o. Ama Elsa'yı affedebilecek miydi? Onu anlayacak mıydı? Birazdan herkes ona farklı gözle bakacaktı. Bugünlerde aynalara bile zor bakıyordu.

Elsa, karanlık bulutların altında simsiyah görünen göl kenarına kaçmış, titreyerek Minna'yı aramıştı. Ona yaralı birini terk etmenin suç olup olmadığını sorduğunda Minna gergin bir ses tonuyla neler olduğunu sormuştu. Bir türlü anlatamıyordu, Minna'ya bile. Sonra ona, gitmesi gerektiğini söylemiş, endişeli sesini dinlemeden kapatıp telefonunu sessize almıştı.

Ljungblad sakal bırakmıştı ama bakımlıydı. Üniformasının içinde terliyor gibiydi.

Henriksson ona not almasını söyledi. Neden Elsa'yı sorguya çekmek için doğrudan karakola çağırmamışlardı ki?

Bütün ailenin işin içinde olduğundan şüphelenmiş olabilirler miydi?

"Nasıl gidiyor? Derindondurucusuna bakabildiniz mi?"

Babasının sesi kendinden o kadar emin geliyordu ki bu neredeyse can yakıcıydı; tıpkı kasıklara giren bir spazm gibi. Babası kimseye üstünlük taslamazdı, ama şimdi kendine hâkim olamıyordu. Sakince arkasına yaslandı. Elindeki kahve fincanı avucunun içinde kayboldu.

"Evet, arkadaşlarımız ilgileniyor o konuyla," dedi Henriksson.

"Dün de bir polis arabası gördüm sanki. Hatta aramızda daha önce köyde hiç bu kadar çok polis arabası görülmediğini konuştuk. Artık buralara da uğramanızın zamanı gelmişti."

Henriksson'un keyfi pek yerinde değildi. Ljungblad kahvesini dikkatle yudumluyordu ama annesi kahve koymaya çalıştığında Henriksson elini fincanının üzerine koydu.

"Ben ve meslektaşım, Robert'ın ölümünü yakından inceliyoruz," dedi.

"Peki, ama sonuçta bir kazaydı öyle değil mi?"

Elsa'nın babası öne eğilip sol kulağını ona doğru çevirdi. İşitmesinin kötüleştiğini kabul etmek istemiyordu.

"Muhtemelen öyle ama emin olmak için, yine de bazı soru işaretlerinin peşinden gitmemiz gerek."

Elsa, ifadesi hiç değişmeyen Ljungblad'a baktı.

"Isaksson'un giydiği kıyafetleri inceledik ve ardından kafamızda birkaç soru işareti oluştu. Öncelikle bu telefon numarasını tanıyıp tanımadığınızı sorarak başlamak istiyorum."

Henriksson masadaki not defterini aldı, birkaç sayfayı çevirip babasına uzattı. Hepsinin ezbere bildiği ama yıllardır kullanmadıkları bir numaraydı.

"Annemle babamların, yani yandaki evin sabit hat numarası. Ama biz o hattı uzun zaman önce kapattık. Kapsama alanından tam olarak emin olamasanız bile, bugünlerde bir cep telefonuna sahip olmak yeterli," dedi babası.

"Peki ya bu baş harfler, babanıza mı ait?"

"Evet, öyle."

"Baş harfler ve bu telefon numarası Isaksson'un üzerindeki balıkçı tulumundaydı. Robert öldüğünde üzerinde neden babanızın tulumu olduğunu açıklayabilir misiniz?"

Babası, ağzı bir karış açık halde, annesine döndü. Elsa ve Ljungblad birbirlerine baktılar ama Elsa onu görmüyordu bile, boş bakıyordu.

"Ne? Öyle miymiş? Ama..." Babası soru sorarcasına omuz silkti. "Biz onu uzun zaman önce atmamış mıydık?"

Annesi sandalyede donmuştu sanki. Önce aşağı baktı, sonra Elsa'ya. İçlerinde çığlıklar atıyorlardı, dışarıdan belli etmeseler de altüst olmuşlardı. *Mattias.*

"Onları da geridönüşüm kutusundan çalmıştır," dedi babası tereddütle.

"Robert mı?"

"Evet, aklıma gelen tek açıklama bu. Ya da sen ne diyorsun?"

Annesinin cevap vermesi, söyleyeceği her kelimeyi düşünmesi gerekiyormuş gibi zaman aldı.

"Öyle olmalı."

"Biz onu attık," dedi babası.

"Eski ve işe yaramazdı," diye devam etti annesi aynı yavaşlıkta.

"Evet, aynen öyle. Tulumu yakından inceledik, resmen bir ölüm tuzağıydı. Kemersiz, eski bir tulum. Pantolonun içine su girdiği takdirde içindeki kişiyi hızla baş aşağı çevirir, kurtulma olasılığı ise çok düşük."

"İşte biz de bu yüzden atmıştık onu," dedi babası.

Yapbozun parçalarını bir araya getiremiyordu ve soran gözlerle, arkasını dönüp pencereden dışarı bakan Elsa'ya baktı. Elsa, Mattias'ın yaklaştığını hissediyordu. Ljungblad Elsa'nın bakışlarını takip etti.

"Bu arada Mattias'ın nerede olduğunu biliyor musunuz?"

"Hayır," diye cevap verdi Elsa annesiyle aynı anda.

"Yani Isaksson tulumun içinde mi ölmüş?"

Babası daha iyi duyabilmek için başını yeniden yana eğdi ve Ljungblad cevap verirken dudaklarını okudu.

"Aynen öyle. Ve suyun kenarında bir botun tekini bulduk, bu yüzden tahminimiz çizmeleri çıkarıp balıkçı tulumunu giydiği yönünde. Nedenini bilmiyoruz. Yanında oltası yoktu."

"Garip," dedi babası.

"Evet, parçaları bir araya getiremiyoruz bir türlü," dedi Henriksson.

"Yani, biz de bilemeyiz. Dediğim gibi, biz tulumu atmıştık."

"Geridönüşüme atıldığından emin misiniz peki? Atmadan önce nerede saklıyordunuz?"

Mattias'ın evinde. Elsa canı acıyana kadar yanağının içini ısırdı.

"Depo olarak kullandığımız kulübede, değil mi Marika?"

Annesi başıyla onayladı.

"Biraz daha kahve ister misiniz?" diye sordu.

Cevap beklemeden ayağa kalkıp arkasını dönmüştü. Kahve demliğini suyla doldurdu, kahve ekledi ama bunları yaparken ağırdan alır gibiydi.

"Geridönüşüme atmış olmalıyız. Atılacak birkaç torbayla gitmiştik hatta," dedi babası.

"Tehlike arz ettiğinin farkındaydınız ama değil mi?" diye sordu Ljungblad.

Annesi hızla omzunun üzerinden baktı ama kimseyle göz göze gelmedi.

"Kemeri olmadığını biliyorduk bu yüzden kimsenin kullandığı bir şey değildi," dedi annesi.

"Çok eskiydi ve modası geçmişti," dedi babası.

Hâlâ kendinden emin görünüyordu ama sözlerine dikkat etmeye başlamıştı. Elsa da kalkıp başka bir demliğe su doldurdu.

"Belki çay içersiniz. Herkes kahve içmeyebilir," dedi Henriksson'a.

"Gerek yok, kafein için çok geç oldu."

"Rooibos çayımız da var."

Annesiyle Elsa omuzlarını birbirlerine yaslayarak yan yana durdular. Bugün kimse yıkılmayacaktı. Annesi öten kahve demliğini kenara çekti. Kahveyi süzgeçten geçirip bir bardağa döktü ve ardından kahveyi tekrar demliğe boşalttı. Süzgeci termosa koydu ve ağzına kadar kahveyle doldurdu. Son damlalarla birlikte kahvenin telvesi de geldi ve süzgeçte küçük bir piramit şekli oluşturdu, onu da hemen çöpe attı. Ljungblad'a, Elsa'nın babasına ve kendine birer fincan hazırladı. Elsa da çizgili bir çay bardağı alıp yarısını suyla doldurdu ve poşet çayı içine batırdı.

"Kar durdu," dedi annesi yeniden oturunca.

Hepsi Elsa'nın oturmasını beklediğinden masada sessizlik hâkimdi. Henriksson önüne konan çaya dokunmadı.

"Bir şekilde şüpheli miyiz yani?" diye sordu Elsa'nın babası sonunda. "Çünkü ben öyle hissetmeye başladım."

Babasının sesi derinlerden gümbürdeyerek yükseliyordu. Elsa o sesi biliyordu, fark edince bacaklarını birleştirip kollarıyla vücudunu sardı.

"Üzerinde size ait bir tulum olmasının dikkate değer olduğunu düşünüyoruz sadece ve kimse onu akıntıya kapılırken görmediğine göre ne olduğunu bulmaya çalışmalıyız."

Henriksson'un ses tonu ifadesizdi ama Elsa gözlerindeki gerilimi görebiliyordu, onu buraya getiren aldığı kokuydu. Bir açık bekliyordu.

"Dikkate değer," diye tekrar etti babası. "Burada dikkate değer olan tek şey, hayvanlarımız öldürüldüğünde gelmeye tenezzül etmezken söz konusu tamamen sıradan bir boğulma vakası olunca sorgulamak için kapımızı çalmanız. Ayrıca bu adam kızımı tehdit ettiğinde ceza almadan kurtulmasına da izin vermiştiniz!"

Babası yumruğunu masaya vurdu. Sadece Elsa olduğu yerde zıpladı.

"Bu tulumu en son kim gördü?" diye sordu Ljungblad.

"Ben," dedi annesi hızlıca.

"Nerede gördünüz peki?"

"Kulübeyi boşaltırken tulumu atılacak eşyaların arasına koydum, sonra onları komşu köye götürdük. Onların bir geridönüşüm istasyonu var, bizim burada yok, bu yüzden oraya gitmemiz gerekiyor ve bunu sık sık yapıyoruz."

Annesi gevezelik yapıyordu. Elsa'nın içinden onu susturmak için elini koluna koymak geldi ama onun yerine masanın altından bacağıyla dürttü.

"Geridönüşümü karıştıran insanlar olabilir, bunu bilemeyiz ki," diye bitirdi sözlerini.

"O sefil herif de oraya bakmış olmalı," diye mırıldandı babası onlara bakmadan. Kollarını önde kavuşturmuş, ellerini kaslarının üzerine sıkıca kenetlemişti. "Eğer Robert Isaksson'un zorla tulum giydirilebilecek biri olduğunu sanıyorsanız, yanılıyorsunuz. Bunu bilmelisiniz, Henriksson. Onu kendi isteğiyle giymiştir. Ölümüne kendi sebep olmuştur."

"Evinde de tulum bulduk. Ama tuhaf olan, olay esnasında üzerinde sizin eski tulumunuzun olması," dedi Ljungblad.

Babası anlamlı şekilde duvar saatine baktı, ayağa kalktı ve hole gitti. Elinde botlarıyla geri geldi ve kapının yanındaki sandalyeye oturup bağcıklarını bağlamaya başladı.

"Elinizdeki bilgiler sadece tahminden ibaret. Kendi tulumunu neden giymediğini nereden bilelim?"

"Birileri tarafından oyuna getirilmiş olabilir," dedi Ljungblad. "Yetişmeniz gereken bir yer mi var?"

Babası başını kaldırmadı, sakince bağcıklarını bağladı.

"İşimin başında olmam lazım."

Henriksson memnuniyetsizlikle baktı ona, gözleri kısıldı ama belli ki çatışmak niyetinde değildi.

"Peki ya Mattias, onu tekrar aramayı deneyebilir misiniz?"

Ljungblad, itaatkâr bir şekilde Mattias'ı arayıp herkesin duyabilmesi için hoparlörü açan Elsa'ya baktı.

Annesi dimdik oturmuş, bir polis memurundan diğerine bakıyordu. Gülümseyerek bir çörek daha ikram etmek istedi. Ljungblad elini havaya kaldırıp kibarca reddetti.

"Mattias'a bizi aramasını söyler misiniz?"

Annesi gülümsemeye devam ederek başıyla onayladı.

"Elbette."

"O zaman biz gidelim."

Önce Henriksson kalktı. Soğumuş çayını hiç içmemişti. Ljungblad'ın sakalına toz şeker bulaşmıştı.

81

Gávccilogiokta

Elsa, polislerin arkalarında bıraktığı ıslaklıklar üzerinde yürüdü; çoraplarının topukları ıslandı. Annesi durmadan saç tutamlarını kulaklarının arkasına atıyordu. Saçlarını yeni kestirmişti, henüz küt kesime pek alışmamıştı.

"Onu öldürmüş olamaz, değil mi?" dedi.

Elsa başını olumsuz anlamda salladı. Durum daha beterdi. Elsa şimdi anlamıştı. Mattias balıkçı tulumunu içinde ölmek için saklamıştı.

"Ama onu almış olmalı, değil mi? Çünkü daha sonra baktım ve tulumu atılacakların arasında bulamadım." Annesi perçemlerini sertçe yana doğru çekti.

"Bence onu *Áddjá*'dan bir hatıra olarak saklamak istedi," dedi Elsa yere bakıp.

"Hatıra! Ondan kalan bir sürü *guksi*[26] ve bıçak varken neden bir tulumu saklamak istesin ki?"

Ama Elsa'nın da o tulumla ilgili anıları vardı. Dağda, havanın karları eritip dar derelerin geçilmesini zorlaştıracak kadar hızla ısındığı zamanlardı. *Áddjá* o gün Mattias'ı dereyi geçerken kucağına almıştı. O balıkçı tulumuyla derin sulardan geçilmeyeceğini çok iyi biliyordu ama torunları söz konusu olduğunda onları kucaklayıp sulara girerdi. Bazen ikisini aynı anda kucaklar, bacaklarının etrafındaki akıntı-

26 (Sam.) Saplı ahşap kâse. (ç. n.)

ya rağmen dengesi hiç bozulmazdı. Elsa hiç korkmazdı. Son gittiklerinde Mattias artık kucağa alınmayacak kadar büyümüştü ama *Áddjá* uzun bacaklarına rağmen onun da kucağa alınmak istediğini görünce hiç tereddüt etmemişti. Boynuna sarılan kardeşler birlikte yüksek sesle gülmüşlerdi.

"Hatırası olmalı."

"Peki ama Robert'ın eline nasıl geçti?"

"Önemli değil. Babamın dediği gibi, kimse o adama zorla tulumu giydiremezdi."

"Peki, ya..."

"Peki, ya ne?"

Annesi korku dolu gözlerle Elsa'ya baktı.

"Bunu yüksek sesle söylemek istemiyorum." Ağlamak üzereydi, elini alnına götürdü. "Mattias ya önce Robert'ı öldürüp sonra ona balıkçı tulumunu giydirip kaza süsü vermek için nehre attıysa?"

"Hayır, asla."

"Nereden biliyorsun?"

"Çünkü *Áddjá*'nın adının ve telefon numarasının tulumun içinde olduğunu düşünürsek bu çok aptalca olurdu. Ayrıca polisler başka bir şekilde öldüğünü düşünselerdi bunu söylemeden geçmezlerdi. Robert'ın boğularak öldüğünü söylüyorlar, ciğerleri su dolmuş olmalı, yani şiddet gördüğünü gösteren bir yarası yok."

"Ama köyde iç kanaması olduğuna dair bir şeyler duydum."

"Evet, ama akıntıda sürüklenirken çarpacağı onca kayayı düşünsene. Kafasının ezilmemesi bile mucize."

Elsa'nın sesi alçak ve sakindi. Ama tırnakları avuçlarına geçmişti, uzun siyah eteğinin altında dizleri titriyordu.

"Ama nasıl Elsa? Bu nasıl olur?"

"Babama bir şey söyleme. Mattias'la konuşacağım."

"Benim konuşmam lazım," dedi annesi.

"Hayır, ben konuşurum."

"Ama nerede ki?"

Evi hâlâ boş görünüyordu. Arabanın üzerinde erimeye başlayan karlar yan ve arka camdan aşağı akıyordu.

"Onu bulacağım."

Cep telefonunun titreşimlerini eteğinin cebinde hissetti. Arayan Minna'ydı. Aramayı reddetti.

"Sen git dinlen *Enná*, ben burayı toplarım."

Annesi homurdandı, kurabiye tabağıyla süt kutusunu çoktan eline almıştı.

82

Gávccilogiguokte

Mattias yatakta yatıyordu. Yan tarafında, yerde, hazırladığı siyah çanta duruyordu. Oda karanlıktı ama *Áhkku* ile *Áddjá*'nın eski alarmlı radyosunun üzerindeki köşeli yeşil rakamlar pencere denizliğinden parlıyordu. Polis arabası bahçeden ayrılalı yarım saat olmuştu. Gitmeden önce kapısını çalmışlardı.

Cep telefonunu sessize almıştı ama ekranı gelen mesaj ve çağrılarla komodinin üzerinde aydınlanıp duruyordu. Polisler gelmeden önce Elsa yolda olduklarını ve gelmesi gerektiğini söyleyen bir kısa mesaj göndermişti. Annesi üç kez aramıştı. Elsa da polisler geldiğinde aramıştı. Gittiklerinde tekrar aramış, sonunda evin basamaklarında durup seslenmiş, kapıya vurmuş, birkaç saniye sonra da tırnaklarıyla yatak odası penceresini tıklatmıştı. Mattias yedek anahtarlarını almış, ön kapının yanındaki kendi anahtar dolabına koymuştu. Bu şekilde yaşayamazdı. Özgürlüğünü elinden alan bir anahtara sahip ailesiyle yan yana. Doktora söylediği şey aklına geldi; kafasını dinlemek, yalnız kalmak istiyordu. Gözlerini kapatıp kaygı verecek şeyler düşünmemeyi başarmak.

Ormana gidebilir, orada donarak ölebilirdi. Sonuçta tüfeğini kullanmak için fazla korkaktı. Robert Isaksson, sonsuza dek huzur içinde olmak için bulduğu çözümü elinden almıştı. Neredeyse gülünçtü bu, o kadar özgündü işte.

"Camı kıracağım artık, Mattias!" diye sesleniyordu Elsa dışarıdan.

Geri dönmüştü ve kırabileceğinden hiç şüphesi yoktu. Ama bedeni yatağa bastırılmıştı, omuzları ağrıyordu, boynu kaskatıydı ve elleri birbirine kenetlenmişti. Kalkmasına imkân yoktu. Ama kendi sesine şaşırdı. Net ve açıktı.

"*Vuordde veahaš*. Bekle biraz."

Elsa'nın onu duyduğundan emin değildi. Paramparça olan camın yatağa saçılmasını bekliyordu. Elsa ondan güçlüydü. Bu yüzden, onun rengeyikleriyle kalmak istediğini bilmenin rahatlığıyla, artık gidebilirdi. Mattias yıllar boyunca Elsa'yı izlemiş, *unna oabba*sı yürümeyi öğrendiğinden beri paçalarından ayrılmamıştı. İlk yıllarda kemendi nasıl kararlı bir bakışla taşıdığını, daha doğrusu arkasından sürüklediğini izlemiş, ona yerinin rengeyiği ormanları olmadığı söylendiğinde nasıl direndiğini görmüştü. Mattias onunla gurur duyuyordu. Bunu ona uzun zaman önce söylemesi gerekirdi, neden söylememişti ki? Çünkü böyle şeyler söylenmezdi, bu kadar basit. *Áhkku*'nun her zaman dediği gibi, kimse kimseyi övmemeli, kimseye hayranlık beslememeliydi, böyle şeylerin hep bir bedeli olurdu.

Elsa pencereye tekrar vurdu, artık kalkmak dışında bir seçeneği yoktu. Pencerenin kilidini açmakta zorlandı ama sonunda açtığında esen soğuk hava çıplak kollarına çarptı. Elsa'nın bakışları endişeliydi. Mattias ona içeri atlamasını söyledi. Elsa ne aptalsın der gibi baktı ama pencere eşiğine tutunup karnını bastırdı ve sonra bacaklarını yukarı çekti. İçeri girer girmez gördüğü çantaya bir tekme savurdu.

"Bir yere mi gidiyorsun?"

"Belki giderim diye düşündüm."

Mattias pencereyi kapattı ve Elsa tavan lambasını yakıp yatağın üzerine oturdu. Mattias mesafesini korumak zorunda kalıp şifonyere yaslandı.

"Polisler buradaydı. Onları aramanı istiyorlar."

Mattias soğukkanlı görünmeye çalıştı. Elsa yataktan sarkıttığı bacaklarıyla çantayı tekrar tekmeledi, bu sefer daha sert. Derken birden hıçkırıklara boğuldu. Mattias onun böyle ağ-

ladığını yıllardır görmemişti. Burnu akıyor, gözyaşları yanaklarından süzülüyordu. Nefes almakta güçlük çekiyor gibiydi, aralıklarla inliyordu. Yumrukları yatağı dövmeye başladı.

Mattias'ın anlaması için söylediklerini birkaç kez tekrar etmesi gerekti.

"Kendini öldürecektin. Öldürecektin! Değil mi?"

Mattias kollarını iki yanına düşürdü, bir şeyler hissetmeliydi ama içi çoktan ölmüştü. Elsa cevabını beklemedi.

"Balıkçı tulumunu giyip boğulacaktın."

Burnunu elinin tersiyle sildi ve gözyaşlarını silmek için yatak örtüsünü çekti.

"Ben oradaydım! Anlıyor musun? Oradaydım!"

Mattias hâlâ tepkisizdi.

Elsa ayağa kalkıp Mattias'ın koluna sıkı bir yumruk attı, itip kaktı ama o hiç kımıldamadı. Ayakları yere sabitlenmişti sanki. Kolu hiç acımamıştı. Elsa sendeleyerek geri döndü, kendini yatağa bıraktı ve kıvrılıp cenin pozisyonu aldı. Gözleri boş bakıyordu şimdi.

"Robert benim yüzümden öldü sanıyordum. Onu yaralı buldum, sonra orada öylece bıraktım. Sonradan anladım ki bunu yapan sendin."

Elsa dirseğinin üzerinde doğruldu ve endişeyle ona baktı.

"Robert'ı öldürdüğüne inanmıyorum! Ama ben onu neredeyse vuracaktım," dedi. Meydan okurcasına Mattias'a baktı. "Ve ateş de ettim."

"Silah sesini duydum," diye mırıldandı Mattias.

"Lasse bana onu vurmamamı söyledi, ben de silahı gökyüzüne doğrulttum."

Mattias ayaklarına, kirden rengi atmış beyaz çoraplarına baktı.

Lasse.

Güçlükle yutkundu. Düşünmemeliydi.

"İkimizin de orada olması tesadüf değil," diye devam etti Elsa. "Lasse'nin varlığı öyle güçlüydü ki. O mutlaka..."

Mattias homurdandı.

"Kes şunu!"

Kıpırdamadan durmak zor geliyordu, ayak parmaklarını yere yapıştırdı.

"Onu vurmalıydın."

"Onu öldürseydim, şimdi burada olmazdın, değil mi?"

Elsa'nın gözleri parlıyordu, öfkeliydi.

"Balıkçı tulumunu giymiş, kendini akıntıya bırakmıştın."

Mattias artık söz geçiremediği ayaklarına baktı.

"Çünkü kendini öldürmeyi düşünüyordun, değil mi?" Sesinin titremesine engel olamıyordu. "Robert feci şekilde aracın altına sıkışmıştı. Çıkmasının imkânı yoktu. Ama Lasse..."

"Onun hakkında konuşmayı keser misin?"

Mattias orada daha fazla duramadı. Mutfağa giderken Elsa arkasından seslendi. Musluğu açıp bileklerini soğuk suya tuttu, ardından bir bardağa doldurduğu suyu hızla içti. Bütün jaluziler inikti. Ev hapishane gibiydi.

Elsa arkasından mutfağa gelmiş, sandalyelerden birine oturmuştu; karanlıkta gözlerini ona dikti. Birbirlerini zar zor görüyorlardı ama Elsa'nın gözleri karanlıkta parlayan iki nokta gibi geliyordu Mattias'a. Pencere kenarındaki ışığı açtığında, ona kapamasını söylemek istedi. Ama orada oturuyordu işte, *unna oabba*; şiş gözleri, kıpkırmızı olmuş yüzü ve sıska omuzlarının üzerinden dökülen dümdüz saçlarıyla.

"Nástegallu'yu o öldürdü. Onu gördüm."

Mattias nefesini tuttu.

"Söylemeye cesaret edebilseydim şimdi her şey farklı olurdu. Belki hapse girerdi. Ama o zamanlar beni tehdit etmişti. Hepimizi öldüreceğini düşündüm."

Elsa'nın ses tonu çocukluğundaki gibiydi. Mattias göğsünün üzerine biri oturmuş gibi hissetti.

"Yani hepsi benim hatam. Ve Lasse, bana Robert'ı sormuştu. Ölümünden kısa bir süre önce. Ona neredeyse söyleyecektim ve söylemeliydim de. Robert yakalanıp hüküm giyebilirdi."

Elsa yine cenin pozisyonu aldı. Solgun ve ufacıktı. Mattias kendini konuşmaya zorladı.

"Hapse girmezdi. Yaptığı her halükârda hırsızlık sayılırdı. Değişen bir şey olmazdı."

"Bunu bilemezsin."

"Evet, biliyorum. Daha önce yüzden fazla şikâyette bulunduk, hiçbiri hakkında işlem yapılmadı."

"Ama ben onu gördüm, arada fark var. Ben şahittim."

"Yine de bir hırsızlık. Belki para cezasına çarptırılırdı. Peki ya sonra? Bahse girerim daha da kötü biri olup çıkardı."

Mattias sesinin kendinden emin çıkması için çabaladı; kendini daha iyi ifade edebilmeyi dilerdi. Onu sevdiğini söylemeliydi ama böyle şeyler söylenmezdi. Ondan özür dilemek istedi, onu anlamış ve ona yardım etmiş olması gerekirdi.

"Bundan bizi sen kurtardın," dedi sonunda.

Elsa alnını dizlerine yaslamıştı, yüzünü kapatan saçlarının arkasından derin bir iç çekti. İçinden bir şeyleri kırmak geliyordu yine. Bağırıp çağırmak, bir şeyleri vurup kırmak için gitmesini bekliyordu. Gözlerini Elsa'dan ayırmamaya çalıştı, vicdan azabı geri gelmişti.

Onunla yeteri kadar ilgilenememişti. Bir gün *unna oabba*sıydı, derken bir gün artık değildi. Şimdi onu nasıl gıdıkladığını, odadan odaya kovaladığını, yakaladığında nefessiz kalana kadar ona sıkıca sarıldığını hatırlıyordu. Fakat Elsa büyüdükçe, ona dokunmak için yeni yollar bulamamıştı. Bu yüzden geri çekilmişti. Gitmesine izin vermişti.

Elsa tekrar iç çekti.

"Beni bırakamazsın," dedi.

İşte o anda bacakları tutmadı ve Mattias yere çöktü. Kendinden nefret etti. Onu *çoktan* terk etmişti. Uzun zaman önce.

"Ben, ne yapacağımı bilmiyorum," dedi Mattias, elleriyle uyluklarını ovuşturarak.

"Yardım almalısın."

"Bir sağlık merkezine gittim çoktan. Bana işlerime ara vermem, bir hafta sonu için bile olsa rahat bir nefes almam gerektiğini söylediler."

Mattias'ın boğazından bir hırıltı koptu ama Elsa bunun bir kahkaha olduğunu anlamadı.

"Neden bahsettiklerini bilmiyorlar. Norveç'e, SANKS'a gitmelisin."

"Hiçbir yere gidemem."

"Mecbursun. İşlerini ben devralırım. Babamlayım zaten. Yardım almalısın. Orada bizim hayatımızı anlayan psikologlar var."

Elsa yatışmıştı. Ruh hastalıklarında uzmanlaşan bu Sami kliniği hakkında konuşup duruyordu. Kliniğin tam adının Sami Ruh Sağlığı ve Madde Bağımlılığı Danışma Birimi olduğunu, onca hayat kurtardıklarını, onca Sami'nin orada yardım aldığını söylüyordu. Mattias, Elsa'nın dudak hareketlerine ve yeniden güç kazanan, kan çanağı olmuş kararlı gözlerine baktı.

"Seni Karasjok'a götürürüm," dedi sonunda Elsa.

"Ama belki de o doktorun dediği tatili yaparım. Hapiste. Bir başkasının ölümüne sebep olduğum için."

Aralarındaki sessizlik hiç bitmeyecek gibiydi.

"Ne oldu?" diye sordu Elsa.

Mattias'ın boğazı düğümlendi.

"Onu arazi aracının altında bırakmıştım," dedi Elsa. "Nehre nasıl geldi?"

Mattias parmaklarını, alnından başlayıp ensesine kadar, saçlarında gezdirdi. Çocukken annesinin hep yaptığı gibi. Parmak uçları ensesine değdiğinde ürperirdi. Aynı hareketi tekrar ediyor, kendine engel olamıyordu.

"Tulumun onun üzerinde ne işi vardı?"

"Kendi giydi."

"Neden?"

"Köpeğini adaya fırlatmıştım."

Elsa kendine engel olamayıp kıkırdadı.

"Ne yaptın? Ne yaptın?" Eliyle ağzını kapadı. "Zavallı köpek."

"Nasıl oldu bilmiyorum, sadece tasmasından tutup havaya kaldırdığımı hatırlıyorum. Neler olduğundan haberim yoktu, bir silah sesi duydum ve köpek koşarak yanıma geldi. Kimin köpeği olduğunu anladım ve ... galiba korktum." Boğazını temizledi. "Evet, kahretsin, zavallı köpek."

"Peki sonra?"

"Sonra çıkageldi ve köpeği görünce tulumu giyiverdi. Ona yapmamasını söylemeye çalıştım ama beni dinlemedi."

Mattias avucuyla yere vurdu. Aynı anda eli acıyla sızladı.

"Ona daha fazlasını söylemeliydim, tulumu elinden almalıydım," dedi gözlerini kapatıp.

"Sonra ne oldu?"

"Taşların üzerinde kaydı ve düştü. Onu kurtarmak için buruna doğru koştum. Hiç tereddütsüz ileri atıldım." Sustu. "Ama onu kaçırdım."

Elsa ayağa kalktı. Mattias yumuşak adımlarını duydu ve gözucuyla yanına diz çöktüğünü gördü. Geri çekilmek istedi, daha fazla dayanamayacaktı.

"Bu senin hatan değildi."

"Polisler inanmayacak."

"Onlara anlatacak mısın?"

"Mecburum. Başka yolu yok."

Elsa'nın eteği hışırdıyordu.

"Peki ya ben? Onu orada yaralı halde bırakan benim. Benim de anlatmam gerekir mi?"

"Hayır! Senin bu işle hiçbir alakan yok."

Bu sefer onu korumakta başarısız olmayacaktı. Başını kaldırdı ama bakmasıyla bakışlarını kaçırması bir oldu. Elsa çok yakınındaydı.

"Ljungblad iyi bir polis memuru, bence. Onunla konuşuruz," dedi Elsa.

Yerde sessizce oturdular. Mattias bu evin mutfağında oynadıkları oyunları düşündü. *Áhkku* ve *Áddjá* onlara masallar

anlatmış, bunlar sonrasında oyunlara dönüşmüştü. Elsa'ya hatırlıyor musun diye sormak istedi. Ama Elsa konuşmakta ondan erken davrandı.

"Önce polis, sonra SANKS," dedi.

Mattias başıyla onayladı. Elbette. Karar verme sırası *unna oabba*nındı.

83

Gávccilogigolbma

Örgü şişleri Hanna'nın ellerinde birbirine çarpıyordu. Minicik açık yeşil pantolonu bitirmiş, şimdi de beyaz bir hırka örüyordu.

Zamanının çoğunu mutfakta oturup, Anna-Stina'nın yatıp uyuduğu oturma odasına ve kanepeye bakarak geçiriyordu. Ara sıra da başını eğip bahçede oynayan Jon-Isak'a bakıyordu.

Dedikodular yine almış başını gitmişti. Köyler arasında hızla yayılan dedikodular. Polis bir çekiciyle evlerinin önlerinden geçince, hayal gücü sınır tanımıyordu, insanların söyledikleri doğru olmalıydı. Uydurma değildi, gerçekti, çünkü olanları herkes duymuştu.

Rengeyiği parçaları, geyik eti ve hatta bir ayı kafası. Evet, Robert Isaksson'un derindondurucusunda bir ayı kafası bulunmuştu.

Hanna'nın içi ürperdi, hemen pembe polar kazağını üzerine geçirdi.

Robert toprağa verilmişti ama hikâyesi uzun bir süre yaşayacaktı, bundan emindi. Evi harabeye dönecekti, perdeleri önce güneşten ağaracak, sonra pencerelerde solup parçalanacaktı. Tabii Robert'ın akrabalarından biri haline acıyıp evi sahiplenmezse. Bu kişi asla annesi olmayacaktı, orası kesindi.

Bir zamanlar ağıl olan kulübenin çatısı çökecek ve içeriye küçük hayvanlar sığınacaktı. Yolu buraya düşen köy

çocukları Robert'ın hayaletinin eve musallat olduğunu ve hâlâ çıkıp rengeyiği öldürdüğünü söyleyerek birbirlerini korkutacaktı. İçeri girmeye sadece en gözü pek olanlar cesaret edecek, köşelerden bir hışırtı ya da yukarıdan gelen ürkütücü bir gıcırtı duyduklarında bacakları titreyecekti.

Hanna, Jon-Isak'ı göremiyordu artık, bunun üzerine kalkıp diğer mutfak penceresinden bakmak zorunda kaldı. İşte, her zaman olduğu gibi futbol topuyla oradaydı. Her seferinde yeni bir rekor kırmaya çalışarak topu sayısız kez sektirebiliyordu.

Hanna, yeniden oturdu ve yünün ellerinin arasından kaymasına izin verdi.

Robert'ın evinin daha şimdiden çocukların ilgisini çektiği söyleniyordu. Jon-Isak'ın arkadaşları gitmişti. Hanna oğlunun elebaşları olacağını düşündü; eve taş atıp duvarı kömür parçalarıyla çizebilirdi.

Ama hayır, Jon-Isak hep evde, babasının dizinin dibindeydi. Okula gitmeyi istemiyordu hâlâ, zira dediklerine göre Robert'ı nehre atan bir katil vardı ortada.

Hanna onu okula gitmesi için zorlamayacaktı. Nasılsa eninde sonunda babasının yolundan gidecekti, okula gitmese de olurdu. Şu aralar oğluna sık sık sarılıyor, onu bağrına basıyordu. Jon-Isak başlarda kaskatıydı, annesinin ona daha ne kadar sarılacağını ya da neden sarıldığını bilmiyordu. Rahatlaması ve ona güvenmesi zaman aldı. Sonra o da temkini elden bırakmadan karşılık vermeye başladı. Artık annesinin yakınlığını arıyor, o yemek pişirirken yaklaşıyor, kanepede yanına sokuluyor ve başını omzuna yaslayıp uykuya dalıyordu.

Anna-Stina'nın karnı yakında kocaman olacaktı. Yüzü yuvarlak ve yumuşaktı ama elleri ve ayakları şişmişti. Bazen doğurmaktan korktuğunu itiraf ediyordu. Hanna, Per-Jonas evde olmazsa, doğumda yanında olacağına söz vermişti. Tabii evde olsa daha iyi olurdu.

Markette Mattias'ın SANKS'a gittiğini duymuştu. Dedikoduyu endişeli bir yüzle yayan kişi sebebini bilmiyordu ama

o anlamıştı. Kimse yakın dostunu kaybeden, Lasse'siz kalan o on altı yaşındaki çocukla ilgilenmemişti.

Örgüsünü bir an için masaya bıraktı. Mattias'ı düşünmek acı veriyor, ona kendisinin de kontrolü ne kolay kaybettiğini hatırlatıyordu. Emin olduğu şeylerin bile sağlam bir temeli olduğu söylenemezdi. Ama Hanna şimdi sürüsünü topluyor, herkesin ondan, bir *Áhkku*'dan beklediğini yapıyordu. Kendini toparlamış, bunu çocukları ve doğacak torunu için yapmıştı, ama kendini güçlü kuvvetli hissetmiyordu hâlâ. Bir daha dağılmamayı ummaktan başka çaresi yoktu. Günün birinde Ante ile konuşacaktı. Ondan özür dileyecekti. Onun da özür dileyeceğini umuyordu.

Lasse, zamanında yardıma ihtiyacı olduğunu söyleseydi, onu Karasjok'a götürürdü. Masadan bir mendil aldı ve nazikçe burnunu silip gözlerinin altına dokundurdu.

Mutfak penceresinden, Elsa'nın üzerinde reflektörlü yelekle hızla geçip gittiği aşağıdaki anayola baktı; köy yollarında uzun mesafe koşuyordu. Birileri Stockholm'de yapılacak bir maratona hazırlandığını söylemişti. Hanna gülümsedi. O kız her şeyi yapabilecek kadar gözü karaydı. Elsa hayatı boyunca hazırlık yapmış, başı dik yürümüştü, şimdi de bayrağı devralmaya, hak ettiği yere gelmeye hazırlanıyordu.

Hanna ayağa kalktı ve Lasse'nin kabul fotoğrafını getirip mutfak masasında hemen önüne koydu. İşte oldu. Şimdi oturduğu yerden bütün çocuklarına göz kulak olabilirdi. İlmekleri saydı. Şişler tekrar birbirine çarpmaya başladı.

84

Gávccilogínjeallje

Sami bayrağı Halkevi'nin önünde dalgalanıyordu. Samiler üzerlerinde *gákti*leriyle Elsa'nın yanından hızla geçip binaya doğru koşturuyor, birçoğu onu tanıyıp selamlıyordu. Bugün Sami Parlamentosu'nun toplanacağı son gündü. Minna da dinleyici olarak katılmak üzere Umeå'dan kasabaya gelmişti.

Elsa'yla sarılıp uzun bir süre öylece kaldılar.

"'Göçebe' kelimesinin hakkını veriyorsun gerçekten," dedi Elsa, elini Minna'nın şalının ve omzunun arkasına dökülen püsküllerin üzerinde gezdirerek. "Bunu nasıl beceriyorsun?"

"Birinin becermesi gerek," dedi gülümseyerek.

Uzamış saçları bu haliyle bile kısa sayılırdı. Bakışları her zamanki kadar keskindi.

Epeydir seyahat ediyordu. Maden protestoları, insan hakları gösterileri ve Stockholm'de devlet temsilcilerinin utanmadan Samilere 'Laponlar' dediği Yüce Mahkeme'de bitmek bilmez günler geçirmişti. Elsa bunu düşündüğünde bile içinden bir öfke dalgası yükseliyordu. Sami Radyosu'ndaki canlı yayınını da dinleyememişti. Öte yandan Minna, Girjás köyü kendi sınırlarında küçük çaplı yaban avı kontrol hakkını geri almak için devlete karşı mücadele ederken, saatlerce oturup konuşmaları dinlemişti.

"Bütün bunların üstüne bir de karakol ziyareti kaldırabilecek misin?"

"Eh, senin avukatın ben değil miyim?"

Kahkahaları otoparkta yankılandı. Karakola varmak için kestirme yolu seçip parkın içinden geçtiler. Ama Elsa'nın içi içini yiyordu. Ljungblad arayıp Mattias'a ulaşmaya çalıştığını söylemiş, ona ulaşamayınca karakola Elsa'yı davet etmişti. O da hemen Minna'yı aramıştı, paniklediğini belli etmemeye çalışıyordu.

Polis karakolu ağaçların arkasında belirince Minna hemen toparlandı.

"Evet, hazırlansak iyi olur. Ne istiyor olabilir? Aslında Mattias'ı aradığını söylemiştin. Ama Mattias olanları zaten anlatmıştı, değil mi?"

Evet. Birlikte kasabaya gidip Ljungblad ile konuşmak istemişlerdi. Mattias, Robert'ın kullanılamaz haldeki tulumu elinden aldığını, suda ayağının kaydığını ve kendisinin onu kurtarmaya çalıştığını mekanik bir ses tonuyla anlatırken bir kez bile başını kaldırmamıştı. Ljungblad Henriksson'u da çağırmış ve Mattias, kayıt cihazı tekdüze sesini kaydederken her şeyi yeniden anlatmak zorunda kalmıştı. İkinci anlatışında Elsa'nın yanında olmasına izin verilmemişti. Ljungblad kapıyı kapatmadan önce Elsa onu kolundan tutmuştu.

"Onu gerçekten kurtarmaya çalıştı. Lütfen, buna inanmalısınız."

Elsa ellerini kotunun ceplerine soktu. Minna'nın broşları göğsünde şıngırdıyordu.

"Evet, Mattias onlara her şeyi anlattı."

"Peki o zaman senden ne isteyebilirler ki?"

Elsa başlarda Minna'yı bu işe dahil etmek istememişti. Şimdiyse pişmandı.

Minna, sırtını sıvazlayıp gözlerinin içine baktı.

"Beni arayıp bir kişiyi yaralı halde terk edersen olabilecekleri sorduğunu hatırlıyorum. Bunu neden sormuştun?"

Elsa karakolun kapısını tuttu. Minna'ya kaçamak bir bakış attı.

"Ben de oradaydım," diye fısıldadı.

Ljungblad'ın odasının köşesindeki ısıtıcı vınlıyordu.

"Soğuk için özür dilerim. Binanın ısıtma sisteminde biraz sıkıntı var da," dedi.

Elsa kabanını çıkarmadı, Minna da *gáktis*iyle oturmaktan memnundu.

"Bu kadar kısa sürede geldiğiniz için teşekkür ederim. Mattias nasıl? Akıl hastanesinde olduğunu duydum?"

"Hayır, akıl hastanesinde değil. Samilere özel, akıl sağlığı hizmeti veren Norveç'teki psikologlardan yardım alıyor."

Ljungblad başıyla onayladı ve masasındaki kâğıt yığınını karıştırdı.

"Bir soruşturma başlattığımızı biliyorsun, detaylı bir soruşturma. Robert'ın telefonunda ve evinde bir şeyler bulduk. Şu an daha fazlasını söyleyemem ama bilmenizi istedim. Belki bunu Mattias'a da iletirsin."

"Yani, Robert şüpheli mi sayılıyor şimdi?"

"Maalesef bir insan vefat ettiğinde artık şüpheli sayılamaz. Ama buna rağmen soruşturmanın devamı için bazı sebepler olduğu ortaya çıktı."

"Robert'ın telefonunda çok şey bulacağınızı söylemiştim. Kimse dinlemedi, bunca yıldır kimse bize inanmadı. Bütün bu saçmalıkları yaşamayabilirdik."

"Sizi boş yere umutlandırmak istemem, eski soruşturmalardan bir şey çıkarmak zor olabilir. Bazıları maalesef zamanaşımına uğradı."

Minna demek isteneni Elsa'ya açıkladı, ancak Elsa söyleneni gayet iyi anlamıştı. Ljungblad ona bıkkın gözlerle bakınca, Minna kırmızı rujlu dudaklarının üzerine hayali bir fermuar çekti. Ama çok geçmeden yine taktik değiştirdi.

"Eğer bütün bunları hırsızlık değil de daha ağır bir suç kapsamına alsaydınız, geç kalınmış da olmazdı."

"O halde o suçların hırsızlık olarak değerlendirilmesi gerektiğine karar verenin biz olmadığımızı iyi bildiğinizi varsayıyorum. Bunu kanun koyucularla görüşmelisiniz."

"Elbette görüşeceğim."

Ljungblad iç çekip Elsa'ya döndü.

"Robert'ın arazi aracının olduğu yerde boş bir kovan bulduk."

Boş kovan.

"Abinizi aramaya çalıştık ama cevap vermiyor. Mattias'ın silah ruhsatı var, bunu biliyoruz," dedi, sabit bakışlarını gözünü kırpmaya bile cesaret edemeyen Elsa'ya çevirerek.

"Ama bunun konumuzla ne alakası var? Robert vurulmadı ki. Kovan, acemi bir kuş avcısı tarafından da bırakılmış olabilir." Minna kendini tutamıyordu. Ljungblad ona kapıyı işaret etti.

"Bence dışarıda beklemeniz daha iyi olacak."

"Bu bir sorgu mu?"

"Soru sorarak bilgi topluyorum sadece. Lütfen dışarıda bekler misiniz?"

Minna kasten yavaş hareket ederek ayağa kalktı, kemerini düzeltti ve Elsa'ya göz kırptı. Kapı arkasından kapandı.

Elsa ürpermişti, şalını boynuna daha sıkı sardı.

"Mattias onu öldürmedi."

"Ama biri ateş etmiş, belki de amacı onu vurmaktı. Belki de olaylar abinizin tarif ettiği gibi gelişmedi."

Yumuşak bir ses tonuyla konuşuyor, Elsa'yı da konuşturmaya çalışıyordu.

"Bunun bir önemi var mı?"

"Belki de yok. Yine de sormamız gerekiyor."

"O zaman ona sormanız gerek."

Ljungblad parmaklarını sakalında gezdirdi.

"Belki de orada yalnız değildi, belki birkaç kişilerdi."

"Bu bir sorgu mu?" dedi Elsa, Minna'yı taklit ederek.

Ljungblad hayal kırıklığıyla Elsa'ya baktı.

"Bölgede arabanızı gören bir tanık var."

Elsa'nın başı dönmeye başladı, bakışlarını ayakkabılarına sabitledi. Kararı Mattias'a bırakmıştı. Bu onun meselesi olacaktı. Nedenini anlamamıştı. Oysa şimdi her şey parçalanıyordu.

"Tamam, ben de oradaydım," dedi Elsa başını kaldırıp. "Onu arazi aracının altında buldum. Ve ateş eden de bendim. Ama ona nişan almadım."

Robert'ın yüzüne doğrulttuğu silah namlusu geldi gözünün önüne. Vücudunu saran ürpertiyle sarsıldı. Az kalsın onu öldürecekti.

"Doğrudan havaya ateş ettim."

"Onu nehre gitmeye siz mi zorladınız?"

Ljungblad'ın sesi artık gergindi.

"Hayır." Elsa durdu, yanakları ısındı. "Onu aracın altında bırakıp gittim."

"Demek abiniz onu oradan kurtardı? Onu abinizle baş başa mı bıraktınız?"

Elsa başını iki yana sallayıp Ljungblad'ın gözlerinin içine baktı. Gerçeği söylemek özgürleştiriciydi. O anda her şeyi ortaya dökmekten başka bir şey istemiyordu.

"Abimin nehir kenarında olduğunu bilmiyordum, o da benim ormanda olduğumu bilmiyordu."

"Ama Robert nasıl kurtulmuş olabilir? Siz oraya vardığınızda Robert aracın altında sıkışmış olmalı, hâlâ yerde uzanıyorsa tabii. Yoksa baygın mıydı?"

Elsa ona Lasse'den bahsedemezdi ki. Anlamayacaklara anlatmanın bir yolu yoktu. Ya da daha da önemlisi, böyle bir şeyin mümkün olabileceğine inanmayanlara. Bildiklerini nasıl anlatabilirdi ki? Böyle şeyler, bir ölünün varlığı, mahkemelerde geçersizdi, yüksek sesle bile söylenmez ve asla makul bir açıklama sayılmazdı. Hayır, ne diyeceklerini bilemez, duyduklarına inanamayarak başlarını sallarlardı. Hayal gücü, bahane işte derlerdi. Bir zamanlar Sami halkı bu tür şeyler yüzünden öldürülmüş, zor kullanılarak susturulmuştu. Kendileri için açık olan bir şeye sırtlarını dönmek zorunda kalmışlardı. Elbette herkes gibi Ljungblad da mantıklı bir açıklama bekleyecekti.

"Demek aracı Mattias kaldırdı?"

"Bunu neden yapsın ki? Tulumu üzerine zorla giydirip onu nehre itmek için mi?"

Elsa'nın sesi alaycı geliyordu ve Ljungblad bundan hoşlanmamıştı. Genç bir polis memuruydu, hırslıydı. Alkollü araç kullanma ve aile içi şiddet gibi konularla yetinmek niyetinde değildi. Daha büyük bir şehirde, daha büyük soruşturmalar yürütecekti. Ve bu da onun için bir fırsat diye düşündü Elsa. Bir cinayeti çözmek, vahşice işlenen bir suçu ortaya çıkarmak istiyordu.

"Orada olduğunuzu neden bize söylemediniz?"

"Mattias böylesinin daha uygun olacağını düşündü. Robert nehre girdiğinde ben orada değildim."

"Ama bize söylemeliydiniz. Yalan söylemek ciddi bir mesele, özellikle de ortada bir ölü varsa."

"Bu bir yalan değil, sadece bahsetmemeyi seçtim."

"Ama amacınız onu öldürmekti, yoksa neden yanınızda bir silah bulunsun ki?"

"Hayır, kesinlikle yanlış anladınız! Kendimi korumak için yanımdaydı. Korkmuştum. Çocukluğumdan beri onca sene korktum. Kendi topraklarımızda güvende değiliz. Hayvanlarımız güvende değil."

"Bu işi kendiniz için kolaylaştırabilir, kuş avına çıktığınızı söyleyebilirdiniz."

Ljungblad bunu o kadar kısık sesle söylemişti ki Elsa onu zar zor duydu.

"Evet, öyle yapabilirdim, ama madem size olanları anlatıyorum, tam olarak neler yaşandığını bilmeniz gerek."

"Resmi sorgulamada her şeyi en baştan anlatmanız gerekecek zaten."

"Robert boğuldu. Ciğerlerinde su vardı. Nehre girene kadar hayattaydı."

Elsa, Minna'nın ona anlattıklarını tekrarladı. Ljungblad kaşlarını kaldırarak ona baktı.

"Ama yine de suya girdi ve öldü. Neden?"

"Köpeğini kurtarmaya çalışıyordu. Tıpkı Mattias'ın dediği gibi."

"Ağız birliği etmek için epey vaktiniz vardı."

"Sizin de o adamın bize yaptıklarına bir son vermek için bolca vaktiniz vardı."

Sessizce oturup birbirlerine baktılar. Kimse geri adım atmayacaktı.

"Dokuz yaşımdayken rengeyiğimi öldürüp beni ölümle tehdit etti. Bunun bir çocuğa ne yaptığını bilir misiniz?"

85

Gávccilogivihtta

Makalenin yer aldığı gazete, öğretmenler odasındaki alçak çam masalardan birinin üzerinde açık duruyordu. Fakat göz açıp kapayıncaya kadar biri yeniden eline aldı ve aralarında dolaşmaya başladı. Bazıları gazeteden veya cep telefonlarından meslektaşlarına yüksek sesle okuyordu. Manşet büyük ve kalın harflerle atılmıştı, kıyıdaki lokantalara ve otellere kaçak avlanmış rengeyiği eti tedarik eden bir suç timinden bahsediyordu. Ölen iki adamın evlerinde buna dair kanıtlar bulunmuştu, ancak polis olayla ilgili başka şüphelileri hatta muhtemel bir Finlandiya şubesini araştırıyordu. Çalınan malları saklama konusunda da en az bir lokanta sahibinden şüpheleniliyordu. Bir başkası, eti rengeyiği çobanı olduklarını sandığı kişilerden satın aldığını iddia ediyor, ancak ölen adamların belgeleri bunun aksini gösteriyordu.

Henriksson, halktan daha fazla bilgi almak istediklerini belirtiyor, polisin köyleri asla ihmal etmediğini vurguluyordu.

"Bu çalışmalarımızın karşılığını aldığımızı gösteriyor. Çok başarılı sonuçlar elde ettiğimiz, kapsamlı bir soruşturma yürüttük."

Özellikle bu cümle, Elsa'nın meslektaşlarının yüksek sesle homurdanmasına neden oldu.

"Hiç utanması yok mu bunun?"

Babası da sabah bu alıntıyı cep telefonunda okurken sesini yükseltmişti.

"Kendilerine nasıl pay çıkarabiliyorlar? Birisi Robert'ın telefonunu bulmuş sadece, ortada ne bir dedektiflik ne de bir soruşturma var. Adam ölmese rengeyiklerini günün her saati korumak zorunda kalacaktık yine!"

Elsa, ailesine her şeyin nasıl tersine döndüğünü anlatmak için doğru zamanı bekliyordu. Ama açıklamayı onun da evde olduğu bir gün yapacağına dair Mattias'a söz vermişti. Ve konuştukları aralarında kalacaktı. Aile dışında kimse bilmeyecekti.

Mattias'a gerçek ortaya çıkarsa Sami köyüne bir kahraman olarak dönebileceğini söylemişti. Ama Mattias birden öfkelenmiş, bazen gerçekten saçmaladığını söylemişti.

"Soruşturmaya son verildiği ve böyle bir şeyin varlığından bizden başka kimsenin haberi olmadığı için minnettar olmalıyız."

Evet. Henriksson'un desteğini alan Ljungblad, Robert'ın hayatının son saatlerinin izini sürmeye çalışmıştı. Ljungblad hakkında bir inceleme yapılsa, kimse bir hata bulamazdı, soruşturmayı kusursuz bir şekilde yürütmüş, tüm konuları araştırmış ve kardeşleri sırayla sorguya çekmişti. Sonunda Elsa'ya soruşturmaya son verileceğini gönül rahatlığıyla söyleyebilmişti. Robert tulumu giymiş ve boğulmuştu. Aksini gösterecek hiçbir kanıt yoktu.

"Bize inanıyor musunuz?" diye sorma cüretinde bulunmuştu Elsa.

"Evet, aslına bakarsanız, inanıyorum."

Bunu duyduğunda ağlamıştı.

Elsa öğretmenler odasındaki kırmızı koltuğa yaslandı, sıcak çayını yudumladı ve mırıltılara kulak verdi. Makalede alıntılanan kişinin kendisi olduğunu anlayan var mı diye merak etti; yıllardır devam eden taciz ve tehditlerden bahseden ve yasaların gözden geçirilmesini talep eden, rengeyiği öldürmenin daha ağır şekilde cezalandırılması ve farklı sınıflandırılması gerektiğini talep eden, Sami köyünün isimsiz üyesi. Sesini duyurmak bir riskti elbette. Jon-Isak için endişelenmişti.

Elsa ayağa kalkıp diğerlerinden biraz uzakta oturmuş, elinde çay kaşığıyla karıştırdığı kahvesi, yeni yağan karda oynayan çocukları izleyen Jon-Isak'ın öğretmeni Karen'ın yanına gitti. Yakında kar her yeri kaplayacak, kış hepten bastıracaktı.

"Jon-Isak hâlâ yok."

Karen sıçradı ve kahvesinin bir kısmını döktü.

"Ah, beni korkuttun."

"Haftalardır yok. Bu konuda bir şey yapıyor musunuz?"

"Telefon ettik, onlara uğradım ve öğrenci sağlık merkeziyle yakın temas halindeyiz."

"Başka kavgalar çıkacağından neredeyse eminim," dedi Elsa başıyla bahçeyi işaret ederek.

Karen derin bir iç çekti. "Biliyor musun, neredeyse umudumu yitirdim."

"Ama Jon-Isak'tan vazgeçemezsiniz."

"Annesiyle konuşmak o kadar kolay değil." Suçluluk duyduğu belliydi. "Evet, dedikodu yapmak istemem ama durum bu. Ve babası çoğu zaman rengeyiği ormanında ve buraya gelmedi bile."

Elsa, Hanna'yı yeniden görmeye cesaret edememişti ama koşu yaparken evin bulunduğu tepeden ne zaman geçse bunu düşünüyordu. Onu görmeliydi.

"Müdürle konuşacağım. Böyle devam edemez. Sadece Jon-Isak'tan değil, genel olarak öğrenciler arasında olanlardan bahsediyorum," dedi Elsa.

Karen saate baktı, ayağa kalktı ve Elsa'nın elini tuttu.

"Jon-Isak senin burada çalışmandan rahatsız."

Elsa başını eğdi. "Biliyorum. Ama yakında ayrılacağım. Mattias, Karasjok'ta olduğu için ben de babamın yanında olacağım."

"Anlıyorum."

Konu Mattias olunca ne diyeceklerini bilemiyorlardı. Adı geçince anlamamış gibi yapmak ya da konuyu değiştirmek

daha kolay oluyordu. Pekâlâ, gitsem iyi olur, diyorlardı sık sık. Bunun gibi cümleleri sık sık duyuyordu.

Mattias cevap yollamış mı diye cep telefonuna baktı. Elsa ona her gün kısa mesaj atıyor, cevaben söylediklerini didik didik ediyor, daha iyi olduğunu gösterecek bir ipucu arıyordu. Daha iyi olduğunu yazıyor ama yine de eve dönmüyordu. Her seferinde gelişini erteliyordu. Elsa utanılacak bir şey olmadığını yazmıştı. Mattias bunun üzerine bir daha cevap yazmadı.

86

Gávccilogiguhtta

Jon-Isak arkasına bakmadan sırtını dikleştirip kendini ritme kaptırmaya çalıştı. Ancak yine de yoldan şaşmadığından emin olmak için arada bir kayaklarına göz atması gerekiyordu.

Evin olduğu tepeden aşağı kaymak en kötüsüydü; yokuş dikti ve karın altından fırlamış çim tutamları vardı. Gölün yanında izler gördü ama bunlar kar motorlarının üzerindeki karı sıkıştırdığı buzda gördükleri kadar iyi değildi. Buzun onu taşıyacağından emindi ama annesi bunu yasakladığını üstüne basa basa söylemişti. Sonra da sesini yükselttiğine pişman olmuş, onu kendine doğru çekip özür dilemişti. Elinden çırpınarak kurtulmuştu. Ama içi hâlâ annesinin kokusuyla doluydu.

Batonlarıyla ilerledi, iyi kayamadığı için sinirlenmişti. Yüzey yeteri kadar kaygan değildi ve karın doğayı tamamen örtmesine hâlâ vakit vardı. Ama kaymalıydı. Bahar gelip de köyler arası büyük kayak yarışı zamanı geldiğinde hepsine gösterecekti. Artık okula gitmediğinden antrenman yapmak için bolca zamanı vardı. Okula ihtiyacı yoktu, sadece rengeyiklerine ihtiyacı vardı.

Elsa son zamanlarda Hanna'nın evinin olduğu tepeden aşağı inen kayak izlerinin yola gelince kaybolup karşı tarafta yeniden belirdiğini fark etmişti. Böylece mutfak penceresinde nöbet tutmaya başladı. Küçük adamın görünmesini bekledi

Ve işte oradaydı. Nehir kıyısı boyunca kayışı acemiceydi. Olduğu yerde durup geriye doğru birkaç kez baktıktan sonra buzun üzerinde birkaç metre daha ilerledi. Buz hâlâ çok inceydi, Elsa nefesini tuttu. Ama Jon-Isak geri geri gidip Elsa'nın kayarak açtığı yoldan devam etti.

Elsa kayaklarını takıp ayaklarını yavaşça ileri geri kaydırdı. Hava berrak ve soğuktu, kokusuna bakılırsa daha da çok kar yoldaydı. Gökyüzü bembeyazdı. Peşinden gitmek için Jon-Isak gözden kaybolana kadar bekledi.

Elsa ritmini yakalayıp kaymaya başladı, dünkü uzun koşudan sonra sağ uyluğundaki kas hâlâ sıkışıyordu ama yakında rahatlardı.

Jon-Isak batonlarını eşit uzaklığa saplayıp dizlerini bükerek ileri atılıyordu. Elsa giderek yaklaşıyordu. Kısa süre sonra orman sınırına geldiler, buradan başlayan patika kışın ağıllara kadar uzanıyordu. Elsa birden onun sesini duydu; ormanın sessizliğinde çok uzaklara kadar yayılan tiz bir çocuk sesi. *Joik* mi söylüyordu? Sanki öyleydi. Evet. Kimin *joik*i olduğunu anladı: Lasse'nin. İkisi daha önce hiç tanışmamıştı ama Lasse varlığını daima hissettiriyordu. Ve böylece bir *joik* ile her şey yeniden başa dönmüştü. Elsa durmak ve gitmesine izin vermek zorundaydı.

Ama Jon-Isak arkasını döndü ve onu gördü. *Joik* birden kesildi. Elsa el sallayıp batonunu havaya kaldırdı. Jon-Isak neredeyse düşüyordu, derken birden arkasını döndü, batonlarını sarsak hareketlerle oraya buraya saplayarak uzaklaştı. Ağaçların arasında kayboldu ve Elsa öylece kalakaldı. Eldivenlerini çıkardı, cebinin fermuarını açtı ve elini sokup içindeki yumuşaklığı okşadı. Fermuarını çekti ve eldivenlerini giydi. Beresini soğukta kızaran kulaklarının üzerine çekti. Derken önce yavaşça, sonra ritmini ve nefesini de bir düzene sokarak batonlarını saplamaya başladı. Yaklaşık yüz metre ileride, Jon-Isak'ın hiç bozulmamış karlar üzerinden doğruca ormana, eski ağıla yönelen izlerini fark etti. Onu takip etti. Nefes nefese kaldığını duyabiliyordu şimdi. Karın üzerinde

önceden açılmış kayak izleri olmadan kaymak zordu. Kayaklar saplanıyor, yol yeteri kadar kaygan olmuyordu.

Jon-Isak kayaklarını ve batonlarını yerde bırakmıştı. Elsa ayak izlerini takip etti. Durdu ve dinledi.

İlk kar taneleri düşüyordu işte; yavaşça, havada döne döne Elsa'nın yanaklarının ve kirpiklerinin üzerine yağıyordu.

Çit hâlâ oradaydı, bir kısmı yıl boyunca yıkılmıyordu. Jon-Isak'a bakındı. Kayaklarını çıkardı ve batonları bir çam ağacına yasladı. Ağılın uzak ucunda, çitin ona iyi bir görüş alanı sağladığı en yüksek noktasında oturuyordu. Bacaklarını sarkıtmıştı, elleriyle çite tutunmuyordu bile. Bir kartopu yaptı, yuvarlak ve sert olması için eldivenleriyle şekil verdi. Dengesini sağlamak için ara sıra baldırlarından güç alıyordu.

Elsa ağıla girip yavaşça ona doğru yürüdü. Yanında durup çiti hafifçe salladı, Jon-Isak'ın çite tutunması gerekti. Elsa güldü ama Jon-Isak gülmedi.

"Biliyor musun, seninle hemen hemen aynı yaşlardayken ben de buraya tek başına kayarak gelirdim, o sırada senin *Eanun*, Lasse de buradaydı. Onunla birlikte rengeyiklerini beslerdik."

Jon-Isak kartopunu iyice sıkarak şekillendirmeye devam etti.

"Sonrasında beni kar motorunun arkasında taşırdı. Akdeniz'de su kayağı yapmaya benzediğini söylerdi hep. Biliyor musun, çok sık yurtdışına çıkardı."

Jon-Isak merak ettiğini belli etmek istemiyordu ama Elsa söylediklerini dikkate aldığını ve kartopunu şimdi daha narin hareketlerle şekillendirdiğini görüyordu.

"Köyde onun gibisi yoktu. Dünyanın her yerine gitti."

Jon-Isak yüzünü ekşitti.

"Tamam, belki *her* yerine değil ama dünyanın çoğu ülkesine gitti. Eve döndüğünde hiçbirimizin bilmediği şeyler biliyordu. Ama nereye giderse gitsin uzun süre kalmazdı. Evini özlediğini düşünürdüm."

Elsa başını kaldırmadan çite yaslandı.

"Bana yardım ederdi. Sanırım zor zamanlarımda beni tek anlayan oydu. Pek bir şey söylemese de hep yanımdaydı."

Kar tanelerinin düşüşü hızlanmıştı, kısa süre sonra görüş mesafesi birkaç metreden öteyi geçmeyecekti.

"Kimseye anlatmaya cesaret edemediğim çok korkunç bir şey gördüğümden şüphelenmişti. Anlamıştı ama ona söylemek istemediğim için ısrar da etmemişti. Bazı şeyler hakkında konuşmak istemezsin."

Elsa başını kaldırdı. Jon-Isak'ın siyah beresi kardan bembeyaz olmuştu. Kar taneleri gözüne çarptığında hızla gözlerini kırpıştırdı.

"Lasse öldüğünde, sırrımı onunla birlikte gömmeye niyetlenmiştim. Onunla beraber bir şeye daha veda edeceğimi ve üzerine bir daha asla düşünmek zorunda kalmayacağımı sanmıştım. Ne olduğunu görmek ister misin?"

Jon-Isak hareketsiz oturdu ve dosdoğru önüne baktı.

"Özel bir şey değil aslında, daha önce gördün, ama bu, başıma gelen en kötü olayla ilgili bir şey."

Jon-Isak, önce Elsa'ya baktı, sonra cebine götürdüğü eline.

"Sırrımı ona neden vermediğimi biliyor musun?"

Jon-Isak sessizce bekledi.

"Çünkü içimden bir ses ona bir kez daha ihtiyacım olacağını söylüyordu. Başka biri için. Ve bence ona sahip olması gereken kişi sensin. Ama seni uyarıyorum, hikâyesi korkunç."

Jon-Isak'ın çitten aşağı inmesini bekledi ama o ikna olmuş görünmüyordu.

"Yanına oturabilir miyim?"

Jon-Isak başını olumsuz anlamda sallamayınca çiti sıkıca kavradı ve ayağını sağ alt tahtaya dayadı. Kollarıyla tutunarak bir adım daha attı. Yükseklikten midesi kalksa da en üste oturup bacaklarını sarkıttı.

"Burası çok yüksek. Ve hiç tutunmuyorsun. Delirdin mi?"

Elsa biraz gülüp iki eliyle çite nasıl tutunduğunu gösterdi. Jon-Isak'ın bakışlarında bir değişiklik vardı. Kartopunu bir elinden diğerine gelişigüzel fırlattı. Elsa ondaki kibri gördü.

"Tam orada," dedi Elsa, ağılın bir köşesindeki girişi işaret ederek. "Sevgili Nástegallu'yu orada ölü buldum. Ve bunu yapanı gördüm."

Jon-Isak gözlerini kıstı ve diğer taraftaki çite baktı. Artan kar yağışında zar zor görülüyordu.

"Nástegallu'nun kulaklarını kesmişti ve belki onu da yanına alacaktı, ama ben çıkagelince buna cesaret edemedi. Ama biliyor musun, kulaklardan birini eldivenlerinin olduğu cebine koymuştu ve eldivenlerini çıkarırken onu düşürdü ve sonra çekip gitti. Ve onu ben aldım ama şu ana kadar kimseye göstermedim."

Elsa bir eliyle ceketinin cebini karıştırıp diğer eliyle tutunmaya çalışırken altındaki çit titredi. Kulağı uzattı, kar tanelerini başparmağıyla temizler temizlemez üzerine yenileri düşüyordu.

"Onu ilk kez sana gösteriyorum. Ve sanırım böyle olması gerekiyordu. Demek ki sana anlatmam gerekiyormuş." Biraz durakladı. "Geyiğimi öldüren adam, bunu birine anlatırsam beni öldüreceğini söyledi."

Jon-Isak'ın gözleri fal taşı gibi açıldı.

"Tabii biri seni böyle tehdit edince bir şey söylemeye cesaret edemiyorsun. Çok korkmuştum, bu yüzden bunca zaman hep sustum," diye devam etti Elsa.

Jon-Isak sağ kolunu aniden kaldırdı, fırlattığı kartopu kendine has tok bir gürültüyle bir ağaç gövdesine isabet etti. Elsa'nın nefesi kesilmişti.

"Sen gerçekten delisin!" dedi gülerek.

Jon-Isak eldivenlerini çıkarıp kulağı aldı, işaretparmağıyla yumuşak tüylerin üzerindeki karı temizledi. Tüyler ıslanmış, birbirine yapışmıştı.

"Bunu yapan Robert Isaksson muydu?"

"Evet, oydu."

Jon-Isak gerinip çenesini öne çıkardı. "Ölmesi iyi oldu."

Elsa tereddüt etti. Ne diyeceğini bilmiyordu.

"Bence artık her şey daha iyiye gidecek. Hepimiz için işler daha kolay olacak," dedi sonunda.

"Ama okulda değil," dedi Jon-Isak.

"Okulu bıraktım. Rengeyikleriyle çalışacağım."

Jon-Isak kulağı okşadı, parmaklarını etrafına sardı ve onu kardan korudu. Başparmağından işaretparmağına uzanan bir yara izi vardı.

"Biliyor musun, ben de okuldayken çok korkardım."

"Hiçbir şeyden korkmuyorum ben!"

Kulağı geri vermek için elini uzattı.

"Bir sürü *bealljebinnát*ım var," dedi Jon-Isak.

"O zaman belki bu parçayı da koleksiyonuna dahil edersin. Bence Lasse de bunu isterdi."

Jon-Isak kulağı elinden bırakarak yere düşmesine izin verdi. İkisi de kulağa baktı. Birazdan kar altında kalacaktı.

"Belki sen haklısın. Belki de Nástegallu'nun evine gelmesi gerekiyordu. Kulağı burada bırakalım."

Kar taneleri giderek seyreldi ve görüş alanı çok geçmeden yeniden açıldı. Jon-Isak aşağı indiğinde tüm çit sallandı. Elsa onun etrafı dikkatle taradıktan sonra kararlı adımlarla ilerlediğini gördü. Kendisi de aşağı indi. Jon-Isak kenara fırlattığı kayaklarına doğru yürüyordu.

"Ayırma zamanı görüşürüz o halde," dedi Elsa.

"Aynen." Jon-Isak başını kaldırıp batonlarını yere sapladı. "Hoşça kal."

Bayır aşağı hızla kayarak gözden kayboldu.

Elsa ağır bir tempoyla kaydı; sağa saparak çamların arasında kendine ait yeni bir yol açtı. Bir çember çizerek ağıla bu sefer arkadan yaklaştı. Orada öylece kaldı, hareketsiz ve sessiz.

Fazla uzun sürmedi; karların üzerindeki kayakların hışırtısı, gıcırdayan batonlar.

Elsa bir çam ağacının arkasına çömeldi, başını gövdeye yasladı.

Jon-Isak çiti açmadı. Tırmandı ve zıplayıp diğer tarafa atladı. Bir kedi gibi yumuşak bir şekilde yere indi. Nereye gideceğini bilerek ilerledi. Eğildi, eldivenini çıkardı ve parmaklarını yeniden Nástegallu'nun üzerine sardı. Üzerindeki karı üfledi ve başparmağıyla tüylerini okşadı. Kulağı kabanının cebine koyup düğmesini dikkatlice ilikledi. Eldivenini tekrar giydi, başını kaldırıp gökyüzüne baktı. Ve sonra el salladı.

Teşekkür

Bu kitap uzun yıllardır benimleydi. Hikâyeyi doğru anlatmanın yolunu bulmam biraz zaman aldı. Pek çok yerden yardım geldi, özellikle de, hayatta olmasalar da hâlâ benimle olan anneanne ve dedemden.

Anlattıklarım bugün hâlâ Sápmi'de olan ve uzun süredir süregelen şeylerdir. Gerçekler bazen kurgudan beterdir. Kitap bir ölçüde gerçek olaylara dayanmaktadır, diğer kaynakların yanı sıra yüzlerce polis raporuna eriştim.

Rengeyiği yetiştiriciliği ve polis operasyonlarıyla ilgili çok kıymetli yardımlar aldım, ancak bu gerçekleri bir başlangıç noktası olarak alıp, bir yazar olarak her şeyin sorumluluğunu üstlenerek, elbette kendime kurmaca bir alan ve hikâye oluşturma özgürlüğü de tanıdım.

Bununla birlikte, yıllar boyunca bana yardım eden ve ilham veren herkese teşekkür etmek istiyorum. Çeşitli nedenlerden dolayı aralarında ismini vermek istemeyenler var ama onlara ne kadar minnettar olduğumu ve bana ayırdıkları zamanı asla unutmayacağımı biliyorlar.

Aşağıda isimleri geçen rengeyiği yetiştiricilerine gönülden teşekkür etmek istiyorum:

Sara Skum'a, 2018 kışında yaptığımız sohbet için. Dokunaklı ve sarsıcıydı ve beni doğru yola yönlendirdi. Gerçek belgeler için teşekkür ederim, özellikle de yüzden fazla polis

raporu için. Anna-Karin Niia'ya, okumaların büyük bir fark yarattı. Bilge ve eğlenceli yorumların için teşekkür ederim. Richard Åström ve Anna Kråik Åström'e, ilk taslakları okuyup bana hem gerçeklere dayalı hem de duygusal geribildirimlerde bulunduğunuz için.

Polis memurları Håkan Alselind ve Ulrika Larsson'a da, polisin geniş bir coğrafyadaki çalışmaları hakkında yaptığımız sohbetler için teşekkür etmek istiyorum. İsveçli yayınevim Romanus & Selling'e ve özellikle kitabım için elinden geleni yapan muhteşem editörüm Susanna Romanus'a çok teşekkür ederim. Edebiyat ajanım Ahlander Agency'ye ve her şeyden önce harika ajanım Kaisa Palo'ya, Elsa'ya dünya turu attırdığı için minnettarım. Onun sayesinde ÇALINAN pek çok dile ek olarak Türkçe'de de yayımlanıyor ve bu beni inanılmaz mutlu ediyor. Kitabın dünyanın pek çok yerindeki okurlara ulaşmasını sağlayan yurtdışındaki yayıncılarıma da teşekkürlerimi borç bilirim.

Son olarak aileme, Micke'ye ve Willis'e en içten teşekkürlerimi sunarım; sizler her zaman benim güvenli limanımsınız. Annem Ellen'e ve kız kardeşim Therése'e hikâyeyi okuyup doğru seçimleri yapmama yardım ettikleri için teşekkür ederim. Ve babam Janne'ye, en iyi bildiği konular olan silahlar, kar motorları ve ormandaki yaşam hakkında verdiği bilgiler için teşekkür ederim.

İsveç'in Kuzey Kutup Dairesi içinde kalan topraklarında kış tüm gücüyle hüküm sürmektedir. Ailesi, Sami ailelerin çoğu gibi rengeyiği yetiştiriciliğiyle uğraşan dokuz yaşındaki Elsa bir sabah çok sevdiği rengeyiğinin katledilişine tanık olur fakat kendini ve ailesini korumak için sessiz kalmayı seçer. Geçim kaynağı olmanın ötesinde yaşamsal bir önem taşıdıkları halde "çalınan" rengeyikleri ile ilgili yapılan sayısız şikâyet sonuçsuz kalacak, kanun gereği hırsızlık sayılan bu suçla ilgili herhangi bir işlem yapılmayacaktır. Ta ki aradan yıllar geçene ve artık bir yetişkin olan Elsa hem içinde bulunduğu toplumun hem de kendisinin kaderini değiştirmek için harekete geçene dek...

Ann-Helén Laestadius'un gerçek olaylardan yola çıkarak yazdığı ödüllü romanı *Çalınan*, İsveç'te ulusal bir çoksatar olmanın ötesine geçerek 24 dile çevrildi ve dünyanın dört bir yanından okurlarının beğenisini kazandı. *Çalınan*, küçük bir kızın sancılı büyüme öyküsünden, yılın büyük bir bölümünü karlar altında geçiren coğrafyadaki zorlu yaşam şartlarına; iklim krizinin etkilerinden, Sami halkının yıllardır yaşadığı baskı ve ayrımcılığa; birbirlerine sıkıca bağlı aile üyelerinden, bireylerin hayatta kalma savaşına dek pek çok konuyu zarafet ve ustalıkla ele alıyor.

, öyküsü."
kBackman

THG
0208596
VSK

9 786254 297229